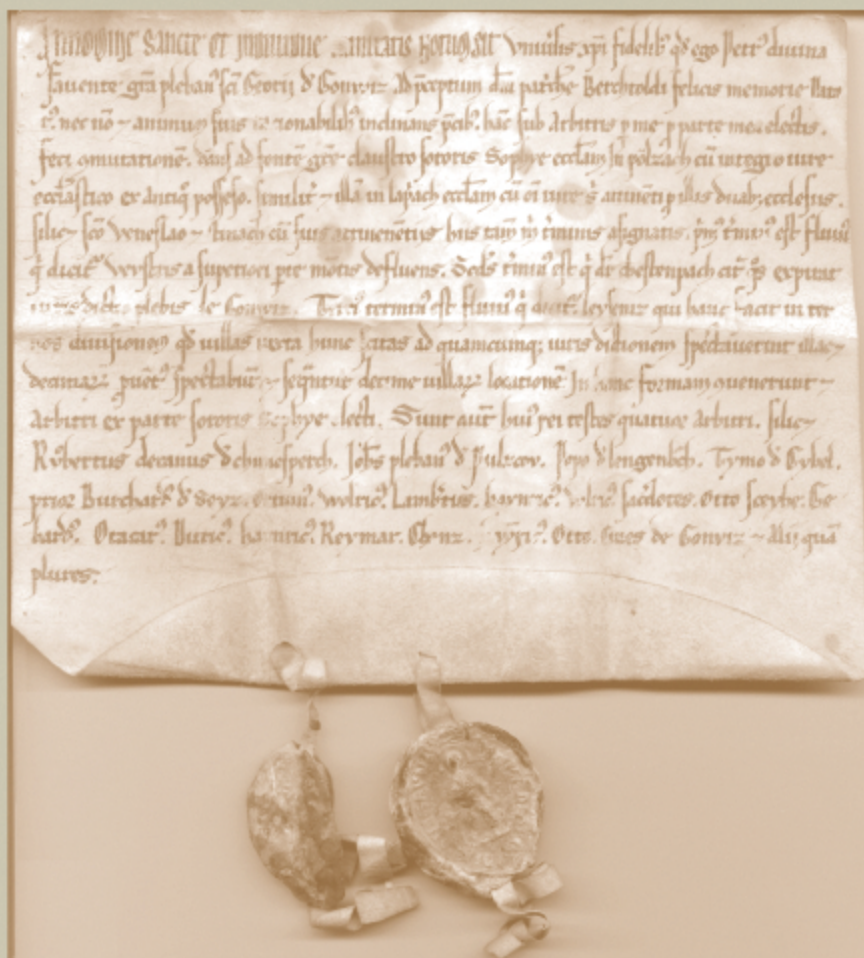

GRADIVO ZA SLOVENSKO ZGODOVINO V SREDNJEM VEKU 6/1 LISTINE 1246–1255

FRANCE BARAGA

NA PODLAGI GRADIVA BOŽA OTOREPCA

THESAURUS MEMORIAE

FONTES 2

FRANCE BARAGA (na podlagi gradiva Boža Otorepca)

GRADIVO ZA SLOVENSKO ZGODOVINO V SREDNJEM VEKU 6/1.(LISTINE 1246–1255)

**ZALOŽBA
Z R C**

Collectanea **Thesaurus memoriae**
Series **Fontes 2**
Uredniki zbirke Dušan Kos

France Baraga **Gradivo za slovensko zgodovino v srednjem veku 6/1**
na podlagi gradiva Boža Otorepca **(listine 1246–1255)**

© 2002, Založba ZRC, Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU

Jezikovni pregled Jakob Müller
Oblikovanje in oprema Milojka Žalik Huzjan
Prelom France Baraga

Izdajatelj Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU
Za izdajatelja Darja Mihelič

Založnik Založba ZRC / ZRC Publishing
Za založnika Oto Luthar
Glavni urednik Vojislav Likar

Tisk Littera picta, d. o. o., Ljubljana

Knjiga je izšla s podporo
Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.4)(093)

GRADIVO za slovensko zgodovino v srednjem veku 6/1. (Listine 1246-1255) / [uredil] France Baraga na podlagi gradiva Boža Otorepca ; [izdajatelj] Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU. - Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU. 2002. - (Thesaurus memoriae. Fontes ; 2)

Prvih pet zv. izšlo pri leonovi družbi in Katoliški tiskarni

ISBN 961-6358-92-8

1. Baraga, France 2. Znanstvenoraziskovalni center SAZU. Zgodovinski inštitut Milka Kosa.
12118976

Digitalna različica (pdf) je pod pogoji licence CC BY-NC-ND 4.0 prosto dostopna:
<https://doi.org/10.3986/9616358928>

THESAURUS MEMORIAE
FONTES 2

**GRADIVO ZA SLOVENSKO ZGODOVINO
V SREDNJEM VEKU**

6/1

(LISTINE 1246–1255)

FRANCE BARAGA

NA PODLAGI GRADIVA BOŽA OTOREPCA

ZGODOVINSKI INŠTITUT MILKA KOSA ZRC SAZU
LJUBLJANA 2002

KAZALO

UVOD	7
EDICIJSKA NAČELA	11
Obseg edicije	11
Struktura edicije	12
Obdelava gradiva	14
Obdelava predhodnih objav	15
KRATICE IN OKRAJŠAVE	17
Kratice arhivov, knjižnic in knjižnih zbirk	17
Splošne okrajšave	18
VIRI IN LITERATURA	19
ARHIVSKI VIRI PO KRAJIH	30
Seznam slovenskih imen za tuje ali dvojezične kraje, ki nastopajo v datacijah	34
LISTINE 1246–1255	35
Seznam ilustracij	
listina št. 47 (1248, Svibno - ARS)	4
listina št. 151 (1252, Kostanjevica - ARS)	6
listina št. 64 (1248, avgust, 31, Tolmin - NŠAL)	10
listina št. 239 (1254, julij, 29, Koper - ŠAK)	16
listina št. 12 (1246, julij, 1, Žužemberk - TLA)	296

UVOD

Pred sto leti (1902) je Franc Kos v okviru Leonove družbe v Ljubljani izdal prvo od petih knjig *Gradiva za zgodovino Slovencev v srednjem veku*. Štiri knjige (1902, 1906, 1911, 1915) so izšle za časa njegovega življenja, peto je posthumno izdal Milko Kos leta 1928. Ta se še posebej odlikuje s skrbno izdelanim imenskim in stvarnim kazalom.

Čeprav je delo grajeno na sekundarnih virih, je znal Kos s svojo neverjetno razgledanostjo po takratni zgodovinski literaturi najti tako rekoč vsak drobec in z razlikovanjem med pristnim in nepristnim postaviti zavidanja vredne temelje zgodovinskemu raziskovanju za vse prihodnje generacije. Če pomislimo samo na gradivo oglejskega patriarhata, lahko z Reinhardom Härtlom, priznanim strokovnjakom za diplomatiko, rečemo, da "predstavlja eno najpomembnejših zbirk virov o zgodovini patriarhata".¹ In to ne velja samo do leta 1246, ko se njegovo izdajanje konča, ampak vse do leta 1500, do kamor sega gradivo, zbrano v Kosovi kartoteki (KK).

Po dolgih letih je končno dozorel čas, da se to delo nadaljuje, zdaj seveda na drugačnih izhodiščih od prvotno zasnovanega načrta. Sodobno zgodovinsko raziskovanje se ne more več sklicevati le na regeste (povzetke listin), naj bodo še tako izčrpni, ampak mora izhajati iz virov samih, izdanih na temelju izvornikov, in to v celoti, ter opremljenih z ustreznim kritičnim aparatom. Pri takšni izdaji gradivo seveda zelo naraste, zato se z ene strani postavlja vprašanje izbora, z druge pa tudi obširnosti regestov, ki naj bodo čim bolj kratki in jedrnat. Pričujoča izdaja izključuje zgolj pripovedne vire in je v tem oziru ožja od izbora gradiva pri Francu in Milku Kosu. Tudi regesti so veliko krajši, čeprav bi bili glede na današnje znanje latinščine (listine v tem času so namreč še vse pisane v latinščini) v primerjavi z znanjem v času Franca in Milka Kosa obširnejši regesti toliko bolj dobrodošli.

To pomanjkljivost bodo občutili predvsem raziskovalci lokalne zgodovine, ki bodo morali v posameznih primerih poiskati pomoč pri tistih, ki obvladajo latinščino. Pri prvem zvezku (6/1) pa moramo priznati še eno, in to bistveno pomanjkljivost: objavljamo ga brez imenskega in stvarnega kazala, ki bo sledilo posebej, v zvezku 6/2. Ta pomanjkljivost je povezana z nastajanjem te knjige.

Čeprav se je "iniuri temporum" izdajanje *Gradiva* ustavilo, in to za dolga leta, pa se ni ustavilo zgodovinsko raziskovanje in zbiranje gradiva za slovensko zgodovino v srednjem veku. Na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa Znanstveno-raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti je prof. dr. Božo Otarepec dolga leta skrbno izpisoval stare listine iz raznih arhivov doma in v tujini

¹ Reinhard Härtel, *Diplomatar oglejskega patriarhata*, v: *Zgodovinski časopis* 47 (1993), 397.

in tako ustvaril obširno kartoteko srednjeveških listin. V ciklostiranem tipkopisu je del tega gradiva, ki zadeva Ljubljano, izdal pod naslovom *Gradivo za zgodovino Ljubljane*². A to je le neznatni del skoraj pet tisoč enot obsegajočega zbranega gradiva celotne kartoteke. Ta *Centralna kartoteka srednjeveških listin* (CKSL), kakor jo navadno imenujemo, je postala nepogrešljivi vir za znanstveno raziskovanje mlajših raziskovalcev. Želja, da bi postalo to gradivo dostopno širši javnosti, je sprožila misel na njegovo objavo. Zgodovinski inštitut na Univerzi v Gradcu je bil pripravljen posneti besedilo s kartotečnih lističev in ga računalniško obdelati. To se je z običajno zamudo pri takšnih projektih tudi zgodilo leta 1998. Misel na postopno objavo je dobila otipljivo obliko in projekt je bil prijavljen pri Ministrstvu za kulturo, ki ga je finančno podprlo.

Že od vsega začetka je bila z mislijo na objavo listinske kartoteke na Zgodovinskem inštitutu povezana želja, da bi se njeno objavljjanje začelo tam, kjer se je izdajanje Kosovega gradiva ustavilo, to je z letom 1246. A tu so se pojavili problemi. Čeprav je sredina 13. stoletja dovolj bogata z listinami, jih je v naših domačih arhivih malo. Glavnina je v tujih arhivih. Otorepčeva kartoteka vsebuje le 24 prepisov listin³ iz prvih desetih let po 1245. Da bi projekt stekel po načrtu, je bilo treba manjkajoče gradivo izpisati iz že objavljenih virov. Prof. Otorepec se je voljno lotil tega zamudnega opravila in začel manjkajoče gradivo vnašati v računalnik. Zbrano gradivo za prvih deset let (1246–1255) se je tako dvignilo na 187 enot in doseglo obseg, ki se je zdel primeren za zaključno obdelavo, se pravi za pregled pravilnosti prepisov in sestavo kazal. Naprošen sem bil, da sestavim k zbranemu gradivu stvarno kazalo. Ko sem z delom začel, sem opazil, da gradivo še ni povsem pripravljeno za ta poseg. Naletel sem na številne vrzeli v prepisih listin. Pri dopolnjevanju posameznih listin sem opazil še številne druge pomanjkljivosti, ki so bile v veliki meri tudi posledica dejstva, da so se avtorji posameznih, predvsem starejših izdaj listin držali različnih kriterijev prepisovanja. Treba jih je bilo poenotiti. Vedno bolj sem se zavedal nujnosti, da se celotno gradivo ponovno pregleda in po možnosti prepíše po izvornikih. V dogovoru z Zgodovinskim inštitutom Milka Kosa sem se lotil tega zamudnega dela. Začel sem obiskovati arhive v Avstriji, Italiji pa tudi pri nas in ugotovil, da veliko navedb o nahajališču virov že dolgo več ne drži. Ker je bil moj čas omejen, sem marsikdaj ostal praznih rok, še posebno v italijanskem Vidmu in v Benetkah. Pri tem so prišli na dan tudi novi viri oz. njihovi prepisi ali izdaje, tako da je gradivo občutno naraslo (298 enot).

Izkazalo se je, da so objava Otorepčevih izpisov listin, nadaljevanje izdajanja Kosovega gradiva in izdaja pričujoče zbirke listin trije različni projekti, ki jih je težko združiti.

S Kosovim Gradivom povezuje pričujočo knjigo predvsem letnica 1246, s katero se Kosovo Gradivo končuje, in naše začenja, na kar opozarja tudi tekoča številka zvezka 6, čeprav sta se delno spremenila tako naslov kakor izbor gradiva. Danes se ne omejujemo več samo na zgodovino Slovencev, ampak nas zanima

² GZL 1–12, Ljubljana 1956–1968.

³ Od tega so tri listine le delno prepisane, en prepis pa tu ne pride v poštev za objavo (UBSt III, 122). Za 14 nadaljnjih listin so v kartoteki samo regesti.

slovenska zgodovina v širšem obsegu, ki vključuje vse prebivalce na ozemlju današnje Slovenije v obravnavanem času. Spremenil se je tudi izbor gradiva, obsega namreč samo listine, katerih število z začetkom 13. stoletja hitro raste, tako da bodo narativni viri nekoč posebej obdelani na drugem mestu.

Izdaja je nastala na podlagi gradiva Boža Otorepca, čeprav se bo pomembnost njegove zbirke v pravem pomenu pokazala šele kasneje, ko bodo prišli na vrsto številni z velikim trudom napravljeni prepisi listin zlasti iz 14. in 15. stoletja. To bo zamudno in dolgotrajno delo. Izdajatelja čakajo še dodatna raziskovanja, ki bodo, prepričan sem, v naslednjih zvezkih prinesla nova odkritja.

Delo bo dolgotrajno, zato bi bila velika škoda, če bi Centralna kartoteka srednjeveških listin za Slovenijo, življenjsko delo prof. dr. Boža Otorepca, ostala še nadalje mnogim raziskovalcem težko dosegljiva. Upamo in želimo, da bi poleg rednega izdajanja *Gradiva* v dobi fotokopiranja in računalniške obdelave podaktov tudi *Otorepčeva kratoteka* kmalu v celoti izšla v eni ali drugi obliki.

In na koncu še beseda zahvale.

Zahvaljujem se vsem, ki ste mi na kakršen koli način pomagali v različnih knjižnicah in arhivih. Brez vaše naklonjenosti in razumevanja za "stisko časa" bi ta knjiga ne prišla do natisa. Ko bi hotel naštetih vse, bi moral začeti naštevati po abecedi krajev, ki sem jih obiskal.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki ste mi priskočili na pomoč pri branju listin in me rešili marsikatero zadrege. Pred vami je sad mojega in vašega truda. Hvala.

France Baraga

EDICIJSKA NAČELA

Obseg edicije

Časovni obseg

V izdajo so vključene listine obdobja desetih let, in sicer od leta 1246, s katerim se končuje peti zvezek *Gradiva za Zgodovino Slovencev v srednjem veku*, do leta 1255. Leto 1246 je torej vključeno tu in tam.

Prostorski obseg:

V izdajo so vključene vse listine, ki so povezane s kraji ali osebami z ozemlja današnje Slovenije, in sicer listine

- (1) izdane na ozemlju današnje Slovenije,
- (2) katerih izdajatelj ali naslovnik je živel na ozemlju današnje Slovenije
- (3) v katerih se omenjajo kraji ali osebe z ozemlja današnje Slovenije,
- (4) v katerih se v širšem okviru omenjajo Koroška, Štajerska in Istra, kolikor tvorijo del današnje Slovenije.

Čeprav je v srednjem veku ozemlje, naseljeno s Slovenci, segalo daleč čez ozemlje današnje Slovenije, listine, ki omenjajo te kraje, v izdajo niso vključene. To velja tudi za samostane, župnije, vasi in druge kraje s pretežno slovenskim prebivalstvom zunaj ozemlja slovenske države.

Vsebinski obseg

Načelno obsega pričujoča izdaja le diplomatične vire, ne upošteva pa narativnih, razen kadar se v njih omenjajo sicer izgubljene listine. Diplomatične vire pojmuje nekoliko širše, tako da upoštevamo tudi uradna pisma, zapise in različne sezname (npr. seznam dohodkov, posesti in podobno). Kadar je izvirna listina izgubljena, objavljam njen prepis, če pa se tudi ta ni ohranil, njen regist ali zanesljivo omembo.

- (1) Listine so načelno objavljene v celoti z običajnim kritičnim aparatom.
- (2) V odlomkih so objavljene tiste listine, ki so pomembne za nas le zaradi omembe krajev ali oseb z današnjega ozemlja Slovenije, a vsebinsko z njimi niso povezane.
- (3) Samo v registih so podane listine o delovanju pomembnih osebnosti, katerih aktivnost se je dotikala takratne slovenske zgodovine le obrobno, njihove odločitve, o katerih govori regist, pa so bile za Slovence pomembne.

Struktura edicije

Tekoča št. listine

Enako kakor listine so obravnavani tudi notarski instrumenti, vidimusi (transumpti), pisma, uradni zapiski in sezname. Prav tako tudi regesti ali zgolj omembe listine, če se te niso ohranile ne v izvirniku ne v prepisu. Isto velja za falzifikate.

Listine z nepopolno datacijo so načelno uvrščene glede na prvi možni datum izdaje.

Datacija in kraj izdaje

Če je datacija pomanjkljiva, je z ugibanjem dognani datum (oz. njegovo dopolnilo) naveden v okroglem oklepaju.

Ker uporabljamo Slovenci za bolj znane kraje oz. kraje iz neposrednega sosedstva domača lastna imena, je na začetku objave gradiva dodan seznam z izvirnimi imeni teh krajev. Vanj so vključena tudi imena krajev z dvojezičnega področja.

Regest

Načeloma je kratek in jedrnat. Imena oseb, ki v listini nastopajo, a v njej niso poimensko navedene, so postavljene v oklepaj.

Podatki o izvirniku in prepisih

Izvirnik je označen z (A), in sicer tudi takrat, kadar gre za falzifikat.

Če je ohranjenih več izdaj izvirnika, so te označene kot (A1 A2).

Če je izstavljen enaka listina za različne naslovnike (npr. papeške listine), je vsaka od njih obravnavana kot samostojna izvorna listina z različnimi tekočimi številkami.

Izvirne listine so v obravnavanem času še vse pisane na pergament. V oklepaju stoji izmera pergamenta: najprej širina, nato dolžina listine in širina plike, če listina ni brez nje. Pri papeških listinah je pred izmero listine navedeno, za kakšno listino ali privilegij gre. Še vedno v oklepaju je navedeno tudi stanje listine.

Sledi navedba znanih prepisov (B C D) oz. regestov ali omemb, če prepisi niso ohranjeni. Te navedbe so pomembne tudi v primeru, ko je izvirnik ohranjen, ker ilustrirajo zgodovino listinske tradicije. S črkami kot kraticami (B C D) so označene tudi druge oblike kasnejše rokopisne tradicije, bodisi da gre za prepise, regeste ali omembe. Vendar so rokopisni regesti (ali omembe) načelno iz tega seznama izpuščeni, ker bi za izdajo virov pomenili le balast; navedeni so samo, če so bili kot taki objavljeni.

Na koncu podatkov o nahajališčih je v lomljenem oklepaju navedeno, ali se listina nahaja v Kartoteki Franca in Milka Kosa (KK) oz. v Centralni kartoteki srednjeveških listin za Slovenijo (CKSL).

Slika

Navedena je literatura, v kateri je objavljena fotografija ali druga ustrezná upodobitev listine.

Objave

Najprej je navedeno, po katerem viru je napravljena pričujoča (popolna ali delna) objava listine. Nato so navedene predhodne objave, načelno po kronološkem redu glede na čas izida. Kadar se pri izdaji uporabljajo starejši tiskani viri, služi za kratico navadno prva črka avtorja, npr. Jaksch (J). Prevodi se obravnavajo enako kot tiski. V oklepaju so navedene predloge posameznih izdaj, npr. (iz A) (iz B) itd.

Regest in literatura

Navedeni so regesti, včasih z opombo, da vsebujejo krajše odlomke iz listine. Navedena je tudi literatura, v kateri se listina omenja, če prispeva k razlagi širših okoliščin v zvezi z vsebino določene listine. Končno so navedene tudi omembe listine, kadar se zdijo pomembne. Zaradi pomanjkanja časa ti podatki žal niso izčrpani.

Dodatna pojasnila

Sledijo dodatna pojasnila o pravni ali stvarni vsebini in o vprašanju datacije. Kadar izvirnik manjka, so razložena načela izdaje. Sicer pa ni naloga izdaje, da bi se spuščali v izčrpnije detajle; njihovo raziskavo prepušča uporabnikom.

Odstavek o diplomatični oceni listine z običajnimi podatki o diktatu in pisarju zaradi zahtevnosti primerjalnega študija nastopa le izjemoma.

Notice. Dorzalne notice

Notice na prednji strani listine (predvsem pri papeških listinah).

Dorzalne notice, ki so navadno datirane po stoletjih, in starejše signature. Tudi te so, kolikor je bilo to mogoče, datirane po stoletjih.

Besedilo listine

Besedilo listine je edino objavljeno v pokončnem tisku, načelno v celoti, redkeje delno (manjkajoči deli so označeni ...), v nekaterih primerih pa je tudi izpuščeno. Tudi pri delnih objavah je kot pomemben element listine (na svojem mestu) običajno podana izvirna datacija.

Podatki o pečatih

Zadnji odstavek obsega podatke o pečatu (pečatih): vtisnjeni ali viseči, na pergamentnem traku ali na vrvici, vrsta in barva vrvice, barva voska, obseg pečata, ohranjenost, podoba na pečatu, legenda.

Navedene so tudi morebitne slike pečatov, medtem ko so slike monogramov navedene v opombah.

Opombe pod črto

Opombe so v glavnem tekstnokritične, druga pojasnila so v spremnem besedilu k posamezni listini. Listinsko besedilo je pisano pokončno, spremna besedila in navedbe virov pa v kurzivi.

Obdelava gradiva

Uporaba kratic in okrajšav je zvedena na čim manjšo mero, da bi imeli uporabniki lažje delo. Iz istega razloga, namreč, da bi olajšal uporabo tistim, ki niso večči slovenskega jezika, so nahajališča virov večinoma podana s splošno sprejetimi okrajšavami.

Načela izdajanja srednjeveških latinskih besedil imajo že staro tradicijo; po njih se ravna tudi ta izdaja.

Besedilo je podano zvesto po izvorniku. Ohranjeni so: e caudata, nadpisane ali z akcenti opremljene črke, okrogli ali špičasti U/V pri imenih. Pri dvomu glede branja kakega imena je poleg inačice, sprejete v besedilo, druga, podana v opombi. Imena z okrajšavami so razrešena v skladu s popolnimi navedbami imen v ostalem besedilu. Kadar teh ni bilo, je razrešitev podana v okroglem oklepaju. Razlike med -ti, -ci, e, ae v prepisih oz. različnih izdajah listine so navedene v opombah le pri prvem primeru.

Števila so v izvorniku pisana z rimskimi številkami, običajno v minuskuli (4 vedno kot IIII). Med posameznimi števili (npr. M . CC . LII) a tudi na koncu, stojijo v izvorniku pike sredi vrste, ki so v izdaji izpuščene, števila pa so pisana skupaj brez presledka (npr. MCCLII).

Ohranjene so tudi vse napake. Najprej zato, da ne bi dobil bralec napačne predstave o izvorniku, pa tudi iz drugega razloga. Včasih namreč ni jasno, ali gre res za napako ali le za specifično jezikovno obliko oz. način pisanja. Zato tudi ne opozarjam na vsako nenavadno besedo, posebno če se v isti listini večkrat ponovi. Že to je znamenje, da ne gre za napako v tisku. Sicer pa opozarja na take primere opomba ali klicaj(!), postavljen za nenavadno besedo ali slovnično obliko.

Iz pogostosti pojavljanja napak v besedilu je mogoče sklepati na zanesljivost pisca pri pisanju imen. Za lažjo presojo je zato pomembno, da se tudi v tekočem besedilu ohranja značilnost pisanja z napakami vred. Odtod načelo, naj se napake ne zabrisujejo in ne prikrivajo. V opombah so dosledno omenjeni tudi vsi vrinki, razure in popravki. Kadar uporaba okrajšav ni dosledna, se pravi da manjka znak za okrajšavo (tirovska nota) ali je dodan neokrajšani besedi, potem je to navedeno v opombah. Če nam je znano, so navedene tudi okoliščine, zakaj je do tega prišlo.

Nekaterih okrajšav ni bilo mogoče razrešiti, ker ni bilo vselej mogoče ugotoviti, kakšno končnico bi zapisal pisec listine. Takšni primeri so večkrat pri imenih: A., Ch. itd. in pri dataciji: id. aug., indiction. itd.

Za besedilo predlistine se uporablja droben tisk. Manjša odstopanja od predloge (pravopisne variante, smiselna zamenjava sklona) pri tem optično ne pridejo do izraza in jih tudi v opombah ne navajamo. Jezikovne različice duplikata izvornika pa so zvesto zabeležene v opombah.

Da bi bilo uporabniku olajšano razumevanje besedila, se uporaba ločil ravna po sodobnih kriterijih. Glede na to, da je za srednji vek značilna bolj skopa uporaba

ločil, tudi ni priporočljivo, če smo z njimi preveč razsipni. Običajna uporaba vejic pred et je opuščena, razen v primeru da sledi stavek s povedkom, še posebno, če je v njem zamenjan osebek.

Besedilo navadno tvori eno celoto in je podano v enem samem odstavku. Vedno je v novem odstavku pripis notarja in pogosto datacija. Včasih je v besedilu oznaka za novi odstavek (¶), a se besedilo ne pretrga, ampak teče naprej. Ker je lahko različna členitev delov besedila značilnost posameznega pisca listine, je prav, da se ohrani tudi v izdaji.

Če je besedilo nesporno in dobro ohranjeno, navajamo različice posameznih imen ali drugih besed samo izjemoma, npr. kadar predstavljajo prehod iz starejšega k sedanjemu zapisu imena. Pri besedilih, ki so tradirana samo v prepisih, so vse variante, ki niso pomembne v pravopisnem, zgodovinskem ali filološkem pogledu, zanemarjene.

Obdelava gradiva po predhodnih objavah

Gradiva iz že objavljenih virov nisem preprosto prepisal, ampak sem ga obdelal skladno z že navedenimi načeli.

Okrajšave sem razreševal v skladu z razreševanjem okrajšav v izvirnih besedilih. Včasih sem jih tudi zamenjal, tako npr. ST. (Signum tabellionis) v SN. (Signum notarile), D. v dominus, m. v magister M^o v magistro itd. Kadar je bilo ime okrajšano z dvema(!) pikama, sem obdržal samo eno oz. sem ime po možnosti razrešil z dodatkom v oklepaju. Kadar je mesto za ime (pogosto v papeških listinah) označeno z dvema pikama (v starejših objavah s tremi), sem pustil dve piki. Če je bila v tisku nakazana elongirana pisava, sem jo v objavi označil z običajnimi znaki zanjo.

Kot opozorilo na posebno, izvirno ali nepravilno obliko kake besede, se pogosto uporablja izraz (sic), (sic!) ali (!). Te primere sem poenotil in vedno uporabljam (!) oz. opozarjam na nepravilnost v opombi. Tudi oklepaje sem poenotil. V različnih transkripcijah imajo oglati in okrogli oklepaji včasih različen pomen. Kakšne oklepaje uporablja ta edicija, je razloženo pri kraticah. Kadar nisem bil prepričan o pomenu določenega oklepaja, sem ga sicer uskladil z običajnimi oklepaji v tej ediciji, na vprašljivost pa opozoril v uvodnem besedilu k listini ali v opombi.

Pisavo latinskih besedil sem, razen pri imenih, normaliziral v skladu z običajnimi načeli, na morebitne nejasnosti pa opozoril v opombah. Kadar so se mi zdele objavljene razrešitve vprašljive, opozarjam nanje v opombah. Razliko med pisavo velikih in malih začetnic sem poenotil v skladu s privzetimi načeli objavljanja izvirnika. Prav tako sem posodobil pisavo u-jev in v-jev. Vse dolge i-je v latinskem besedilu (j) sem spremenil v navadne (i).

KRATICE IN OKRAJŠAVE
ARHIVOV, KNJIŽNIC IN KNJIŽNIH ZBIRK

ACAU	Archivio della Curia Arcivescovile di Udine (Nadškofijski arhiv v Vidmu)
ACC	Archivio capitolare di Cividale (Kapiteljski arhiv v Čedadu)
ACT	Archivio capitolare di Trieste (Kapiteljski arhiv v Trstu)
ACU	Archivio capitolare di Udine (Kapiteljski arhiv v Vidmu)
ADL	Archiv des Dominikanerinnenklosters in Lienz (Arhiv samostana dominikank v Lienzu)
AF	Annali del Friuli
AH	Archiv für Heimatkunde
AKÖG	Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Quellen (od št. 34 dalje AÖG)
AMSI	Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria
AÖG	Archiv für Österreichische Geschichte (do št. 33 AKÖG)
ARS	Arhiv Republike Slovenije
ASV	Archivio di Stato, Venezia
ATr	Archeografo Triestino
AUR	Allgemeine Urkundehreihe, splošna zbirka listin
BCU	Biblioteca comunale, Udine (Mestna knjižnica v Vidmu)
BGSD	Biblioteca civica Guarneriana, San Daniele
BKStG	Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen
BMV	Biblioteca nazionale Marciana, Venezia (Knjižnica sv. Marka v Benetkah)
BUB	Urkundenbuch zur Geschichte der Babenberger in Österreich
CD	Codice diplomatico
CDI	Codice diplomatico Istriano
CKL	Celjska knjiga listin
CKSL	Centralna kartoteka srednjeveških listin za Slovenijo
DOZA	Deutsch-Ordens Zentralarchiv (Centralni arhiv nemškega viteškega (križniškega) reda)
ES	Enciklopedija Slovenije
FRA II	Fontes rerum Austriacarum. Österreichische Geschichtsquellen, II. Abteilung: Diplomataria et acta
GZL	Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku
GZM	Gradivo za zgodovino Maribora
GZS	Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku
HHStA	Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien (Hišni, dvorni in državni arhiv na Dunaju)
IMK	Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko
IÖG	Institut für österreichische Geschichtsforschung
KAL	Kapiteljski arhiv Ljubljana
KK	Kosova Kartoteka: kartotečna zbirka (registrov) Franca Kosa in (prepisov) Milka Kosa na ZIMK
KLA	Kärntner Landesarchiv, Klagenfurt (Koroški deželni arhiv v Celovcu).
LMS	Letopis Matice Slovenske
MB	Monumenta Boica
MDC	Monumenta historica ducatus Carinthiae
MDC	Monumenta historica ducatus Carinthiae. Kärntner Geschichtsquellen
MEA	Monumenta ecclesiae Aquilejensis
MGH	Monumenta Germaniae Historica
MHK	Mittheilungen des Historischen Vereins für Krain
MHVSt	Mittheilungen des Historischen Vereines für Steiermark
MIÖG	Mitteilungen de Instituts für österreichische Geschichtsforschung
MOL	Magyar Országos Levéltar (Madžarski državni arhiv v Budimpešti)
MSF	Memorie Storiche Forogiuliesi
NŠAL	Nadškofijski arhiv Ljubljana
ÖNB	Österreichische Nationalbibliothek, Wien (Avstrijska nacionalna knjižnica na Dunaju)
PA	Pokrajinski arhiv
PAK	Pokrajinski arhiv Koper
PAM	Pokrajinski arhiv Maribor
RAS	Regesta archiepiscoporum Salisburgensium

SAZU	Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani
StLA	Steiermärkisches Landesarchiv Graz (Štajerski deželni arhiv v Gradcu)
StT	Studi e Testi
SUB	Salzburger Urkundenbuch
TEA	Thesaurus ecclesiae Aquilegiensis
TLA	Tiroler Landesarchiv
TLF	Tiroler Landesmuseum Ferdinandeum
UB	Urkundenbuch
UBSt	Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark
URBKr	Urkunden- und Regestenbuch des Herzogthums Krain
VuF	Vorträge und Forschungen
ZA	Zgodovinski arhiv
ZAC	Zgodovinski arhiv Celje
ZAP	Zgodovinski arhiv Ptuj
ZČ	Zgodovinski časopis
ZHVSt	Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark
ZIMK	Zgodovinski inštitut Milka Kosa
ZUZ	Zbornik za umetnostno zgodovino

SPLOŠNE OKRAJŠAVE

⌘ ⌘	litterae elongatae, del besedila izvirnika ali prepisa, pisan s podaljšanimi črkami
...	izpuščeni del besedila
()	razrešena okrajšava, katere črkovna sestava ni enoznačna
[]	dopolnilo poškodovanega mesta v besedilu
< >	interpolacija
¶	znamenje za odstavek, novi paragraf
BV	Benevalete
c.	capitulum, poglavje
cod.	codex, rokopisna knjiga
col.	kolumna, stolpič
ed.	editio, edidit, izdaja, izdal
etc.	itd. v nekaterih objavah nadomešča izpuščeno besedilo in ni del izvirnika
fasc.	fascikel, sveženj
fol.	folij, list
izvl.	izvleček
l.c.	loco citato, na navedenem mestu
Lad.	predal
Lief.	Lieferung
Ms.	manuskript, rokopis
n.	numero
nem.	nemško
NF	Neue Folge, nova vrsta
NS	Nova Series, nova vrsta
N.v.	Nova vrsta
o.c.	opus citatum, navedeno delo
obj.	objava
orig.	original, originalen -na -no
pap.	papir
perg.	pergament
R	Rota
reg.	regist, povzetek
sl. pril.	slikovna priloga
(SN.)	signum notarile, znamenje notarja
stol.	stoletje
šk.	škatla
št.	številka

VIRI IN LITERATURA

- Ankershofen, Kärntner Regesten*, v: *AKÖG 32 (1865)*
Gottlieb Frh. v. Ankershofen, Urkunden-Regesten zur Geschichte Kärntens von 1231–1269 v: *AKÖG 32*, Wien 1865, 157–336.
- Ankershofen, Lichtensteiner*, v: *Archiv für Geschichte und Topographie 2 (1850)*
Gottlieb Frh. v. Ankershofen, Die Lichtensteiner in kärntnerischen Urkunden, v: *Archiv für Geschichte und Topographie 2 (1850)*, 50–55.
- Annales Camaldulenses IV (1759)*
Johannes-Benedictus Mittarelli - Anselmus Costadoni, *Annales Camaldulenses I–IX, Venetiis 1755–1773*.
- Austria Sacra III/5 (1783); IV/7 (1786)*
Marian (Andreas Fiedler), *Austria Sacra. Geschichte der ganzen österreichischen weltlichen und klösterlichen Klerisay beyderlei Geschlechts. Aus den Sammlungen J. Wendt von Wendenthal (rokopis v ÖNBW, cod. 8318), zv. I/1–IV/9, Viennae 1780–1788*.
- Baluze, Miscellanea, VII (1. ed., 1715); I (2. ed., Mansi, 1761)*
Etienne Baluze (Stephanus Baluzius), 1. ed.: *Miscellaneorum libri VII, Lutetiae Parisiorum 1678–1715*; 2. ed. *Miscellanea novo ordine digesta et ... aucta opera ac studio J. D. Mansi archiepiscopi Lucensis, Lucae 1761–1764*.
- Benussi, L'Istria (1924)*
Bernardo Benussi, *L'Istria nei suoi due millenni di storia*, Trieste 1924 (ponatis Venezia-Rovigno 1997).
- Berger, Registres I (1881); II (1887); III (1897)*
Elie Berger, *Les registres d'Innocent IV, I–IV*, Paris 1884–1911.
- Bernhard, Corpus diplomaticum Slovenicum (v tisku)*
Günther Bernhard (Institut für Geschichte Graz), *Corpus diplomaticum Slovenicum (v tisku)*.
- Bianchi, Doc. regesta*, v: *AKÖG 21 (1859)*
G. Bianchi, *Documenta Historiae Forojuliensis Saeculi XIII. ab anno 1200 ad 1299 summatim regesta*, v: *AKÖG 21*, Wien 1859, 167–221, 377–414. Nekateri regesti so, kolikor se nanašajo na Kranjsko, ponatisnjeni v *MHK 14 (1859)*, 98–99.
- Bianchi, Indice (1877)*
G. Bianchi, *Indice dei documenti per la storia del Friuli dal 1200 al 1400*, Udine 1877.
- Bianchi, TEA (1847)*
Joseph Bianchi, *Thesaurus ecclesiae Aquilegiensis, Utini 1847*. Objava treh rokopisov Odorika de Susannis: *Thesauri claritas*, iz 1376 (str. 1–393); z dodatkom: *Lucifer Aquilejensis*, iz 1381 (str. 395–414), ki mu je priključen še rokopis *Introitus ad patriarchalem mensam spectantes* iz 1386 (str. 414–420); sledi kazalo (str. 421–480).
- Blaznik, Historična topografija I (1986)*
Pavle Blaznik, *Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500, I. II. (Historična topografija Slovenije II)*, Maribor 1. zv. 1986, 2. zv. 1988, 3. zv. 1989.
- Boczek III (1841)*
Antonius Boczek, *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae, III. 1241–1267, Olomucii 1841*.
- Böhmer, Acta imperii selecta (1870)*
Acta imperii selecta. Urkunden deutscher Könige und Kaiser mit einem Anhang von Reichssachen. Gesammelt von Johann Friedrich Böhmer (ed. Julius Ficker), Innsbruck 1870.
- Bourel de La Roncière, Registres I (1902)*
Les Registres d'Alexandre IV. Recueil des bulles de ce pape. Ed. Bourel de La Roncière, J. de Loye et A. Coulon. (I. 1254–1256, par Bourel de La Roncière).
- Bragato, Regesti (1914)*
G. Bragato, *Regesti di Documenti Friulani del sec. XIII da un Cod. De Rubeis, Cividale 1914*.
- Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2 (1881)*,
Sebastian Brunner, *Regesten aus der Geschichte des Cistercienser-Stiftes Sittich in Krain*, v: *Wissenschaftliche Studien und Mittheilungen aus dem Benedictiner-Orden mit besonderer Berücksichtigung der Ordensgeschichte und Statistik 2 (1881)*, št. 3, str. 66–89.

- Caesar, Annales Styriae II (1773)*
Aquilinus Julius Caesar, *Annales Ducatus Styriae II, Graecii 1773.*
- Cappelletti, Chiese d'Italia VIII (1851)*
Giuseppe Cappelletti, *Le chiese d'Italia della loro origine sino ai nostri giorni. Parte VIII, Venezia 1851.*
- Carreri, Elenco, v: ATr, NS 20 (1895)*
F. C. Carreri, *Elenco dei beni e diritti di Giovanni sig. di Zuccola e di Spilimbergo, v: ATr, NS 20, Trieste 1895, 124–136.*
- Carreri, Spilimbergensia documenta regesta*
F. K. Carreri, *Spilimbergensia documenta regesta, v: Miscellanea di Storia Veneta, Ser. III, vol. III.*
- Chmel v: Wiener Jahrbücher, zv. 108 (1844),*
Chmelova ocena knjige (Anzeige): Eduard Maria Lichnowsky, *Geschichte des Hauses Habsburg, Wien 1836, v: JbLit, zv. 108 (oktober–december 1844), Wien 1844, 147–187. (Glavna vsebina članka je z listniskim gradivom podprt pregled avstrijske zgodovine v obdobju 1246–1276, ki jo je Lichnowsky obdelal v četrti knjigi, Wien 1830.).*
- Chmel, König Friedrich, v: AKÖG 2 (1849)*
Joseph Chmel, *Zur Geschichte König Friedrichs des Schönen, v: AKÖG 2 (1849), 511–557.*
- Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849),*
Joseph Chmel, *Urkunden zur Geschichte von Österreich, Steiermark, Kärnten, Krain, Görz, Triest, Istrien, Tirol. Aus den Jahren 1246–1300, v: FRA II/1, Wien 1849.*
- Codex dipl. Arpadianus VII (1861)*
Monumenta Hungariae Historica. Codex Diplomaticus Arpadianus continuatus. Másosik kötet 1234–1260, Pest 1861.
- Coronini, Tentamen Genealogico-chronologicum (1. ed. 1752); (2. ed. 1759)*
Rudolfo Coronini de Quisca, L. B. de Cronberg Goritiensis, *Tentamen genealogico-chronologicum promovendae seriei comitum et rerum Goritiae, Viennae 1752 (1. ed. quart format). Editio secunda: Rudolfo Coronini S. R. I. comes de Cronberg, Viennae 1759 (2. ed. folio format).*
- Costa, Quellenmateriale, v: Magazin 13 (1856)*
Ethbin Heinrich Costa, *Quellenmateriale zur Rechtsgeschichte von Oesterreich, v: Magazin für Rechts- und Staatswissenschaft 13 (1856), Anhang.*
- Csánki II (1894)*
Csánki Dezső, *Magyarország történelmi földrajza, a Hunyadiak korában II, Budapest 1894.*
- De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924)*
Camillo De Franceschi, *Chartularium Piranense. Raccolta dei documenti medievali di Pirano, vol. I. (1062–1300), v: AMSI 36, Parenzo 1924.*
- De Franceschi, I castelli della Val d'Arsa (1899); (ed. 1900)*
Camillo De Franceschi, *I castelli della Val d'Arsa, v: AMSI 15, Parenzo 1899; kot samostojna knjiga, Parenzo 1900.*
- De Vitt, Pievi della Carnia (1983)*
Flavia De Vitt, *Pievi e parrocchie della Carnia nel tardo medioevo (Secoli XIII–XV). Società filologica friulana. Biblioteca di studi storici 1, Edizioni "Aquilaia", Tomazzo 1983.*
- Deuer, Kärntner Landesarchiv, v: Carinthia I 184 (1994)*
Wilhelm Deuer, *Das Kärntner Landesarchiv, v: Carinthia I 184 (1994), 187–239.*
- Deutinger, Päpstlichen Urkunden, v: Beyträge 2 (1851)*
Martin v. Deutinger, *Päpstlichen Urkunden zur Geschichte des Bisthums Freysing, v: Beyträge zur Geschichte, Topographie und Statistik des Erzbisthums München und Freysing II, München 1851, 1–159.*
- Dokumenti slovenstva 1994*
Dokumenti slovenstva, Ljubljana 1994.
- Dominez, Regesto dei documenti di Trento (1897)*
Guido Dominez, *Regesto cronologico dei documenti, delle carte, delle scritture del principato vescovile di Trento, esistenti nell'i.r. archivio di corte e di stato in Vienna, Cividale 1897.*
- Doppler v: Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde 11 (1871)*
Adam Doppler v: *Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde 11, Salzburg 1871.*

- Eichhorn, Beiträge II (1819)*
Ambros Eichhorn, Beiträge zur älteren Geschichte und Topographie des Herzogthums Kärnten, II. Sammlung, Klagenfurt 1819.
- Emmert, Monumenta Tirolensia, v: Österreichischer Geschichtsforscher I (1838)*
Anton Emmert, Monumenta Tirolensia, v: Österreichischer Geschichtsforscher 1/3 (1838, ed. Chmel, zato se navadno citira pod imenom Chmel), 566–585.
- Erben, Reg. Bohemiae I (1855); II (1882)*
Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae, ed. Carl J. Erben, I (600–1253), Pragae 1855; II (1253–1310), Pragae 1882.
- ES 15 (2001)*
Enciklopedija Slovenije 1–16, Ljubljana 1987–2002.
- Fejér, Codex diplomaticus Hungariae IV/2 (1829); VII/5 (1841)*
Georgius Fejér, Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Tomi IV. vol. II., Budae 1829. Tomi VII, vol. V. supplementare, Budae 1841.
- Firnhaber, Heinrich Graf v. Hardeck, v: AKÖG 2 (1849)*
Friedrich Firnhaber, Heinrich Graf von Hardeck, Burggraf von Duino, Judex provincialis in Oesterreich. Ein Beitrag zur vaterländischen Geschichte, v: AKÖG 2 (1849), 173–209.
- Friess, Geschichte der Österreichischen Minoritenprovinz, v: AÖG 64 (1882) / tudi kot separat*
Gottfried Edmund Friess, Geschichte der Österreichischen Minoritenprovinz, v: AÖG 64, 79–351.
- Göth, Urkunden-Regesten für die Geschichte von Steiermark v: MHVSt 5 (1854)*
G. Göth, Urkunden-Regesten für die Geschichte von Steiermark vom Jahre 1252 bis zum Jahre 1560, v: MHVSt 5, Graz 1854.
- Grafenauer, Ptuj v srednjem veku, v: ZČ 24 (1970)*
Bogo Grafenauer, Ptuj v srednjem veku, v: ZČ 24 (1970), 157–175.
- Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973)*
Jože Maver Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične ali njena dotacija leta 1135, Stična 1973.
- Gruber, Scriptores rerum Livonicarum I (1853)*
[Joannes Daniel Gruber], Scriptores rerum Livonicarum I, Riga u. Leipzig 1853. (Dodatek: Silva documentorum).
- Hansiz, Germania sacra I (1727), II (1729)*
M. Hansiz, Germania sacra, I zv. Augustae Vindelicorum 1727; II 1729.
- Härtel, Bischöfliche Staatsverträge, v: Von Sacerdotium und Regnum (2002)*
Reinhard Härtel, Bischöfliche Staatsverträge. Die älteren Pakten Venedigs mit dem Patriarchat Aquileia, v: Von Sacerdotium und Regnum. Geistliche und weltliche Gewalt im frühen und hohen Mittelalter. Festschrift für Egon Boshof. Köln - Weimar - Wien 2002, 589–626.
- Härtel, Diplomatar (1993)*
Härtel, Diplomatar oglejskega patriarhata ZČ 47/3 (1993), 397–412.
- Hassinger, Zollwesen und Verkehr, v: MIÖG 73 (1965)*
H. Hassinger, Zollwesen und Verkehr in den österreichischen Alpenländern bis um 1300 (MIÖG 73).
- Hauptman, Kranjska (1999)*
Ljudmil Hauptman, Nastanek in razvoj Kranske (SM Razprave in eseji 45), Ljubljana 1999. Prevod nemške izdaje: Lj. Hauptman, Krain, v: Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, Abt. I, IV. Teil, II. Heft, Wien 1929, 309–484.
- Hausmann v: Probleme um Friedrich II. (1974)*
Friedrich Hausmann, Kaiser Friedrich II. und Österreich, v: Probleme um Friedrich II., ed. Josef Fleckenstein. (VuF 16), Sigmaringen 1974, 225–308.
- Hauthaler, Aus den Vaticanischen Registern, v: AÖG 71 (1887)*
P. Willibald Hauthaler, Aus den Vaticanischen Registern. Eine Auswahl von Urkunden und Regesten, vornehmlich zur Geschichte der Erzbischöfe von Salzburg bis zum Jahre 1280, v: AÖG 71, Wien 1887, 210–296.
- Hauthaler-Martin, SUB III (1918)*
Willibald Hauthaler - Franz Martin, Salzburger Urkundenbuch III, Salzburg 1918.

- Hazai okmt VI (1891); VIII (1891)*
Hazai okmánytár – Codex diplomaticus patrius Hungariae. Studio et opera Emerici Nagy et al. VI. Budapest 1876; VIII. Budapest 1891.
- Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991)*
Wolfgang Hilger, Verzeichnis der Originale spätmittelalterlicher Papsturkunden in Österreich 1198–1304. Ein Beitrag zum Index Actorum Romanorum Pontificum ab Innocentio III ad Martinum V electum, v: FRA II/83, Wien 1991.
- Hitzinger, Das älteste Besitzthum, v MHK 17 (1862)*
Peter Hitzinger, Das älteste Besitzthum der österreichischen Herzoge in Krain, v MHK 17 (1862), 67–68.
- Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969)*
Walter Höflechner, Zum Urkundenwesen der Herzöge von Kärnten bis 1269, v: Carinthia I 159 (1969), 59–128.
- Hoheneicher, Specilegium, v: Oberbayerisches Archiv 3 (1841)*
Fr. Hoheneicher, Specilegium Anecdotorum ad Diplomatarium Frisingense, v: Oberbayerisches Archiv für vaterländische Geschichte 3, München 1841, 412–421.
- Hormayr, Beyträge zur Geschichte Österreichs, v: Taschenbuch für vaterländische Geschichte 2 (1812)*
Joseph Frh. v. Hormayr, *Beyträge zur Geschichte Österreichs unter den Babenbergern*, v: Taschenbuch für vaterländische Geschichte 2 (1812), 37–80.
- Hormayr, Beyträge zur Geschichte Tirols I/2 (1803)*
Joseph Frh. v. Hormayr, Kritisch-diplomatische Beyträge zur Geschichte Tirols im Mittelalter, Wien 1803.
- Hormayr, Grafschaft Tirol I/2 (1808)*
Joseph Frh. v. Hormayr, Geschichte der gefürsteten Grafschaft Tirol I/1–I/2, Tübingen 1806–1808.
- Hormayr, Historisch statistisches Archiv für Süddeutschland 2 (1808)*
Joseph Frh. von Hormayr, Historisch-statistisches Archiv für Süddeutschland, Frankfurt (usw.) 1807–1808 (2 zv.).
- Huillard-Bréholles VI/1 (1860) VI/2 (1861)*
J. L. A. Huillard-Bréholles, Historia Diplomatica Friderici Secundi, Tom VI/1–2, Parisii 1860–1861 (ponatis: Torino 1963).
- Huter, Tiroler Urkundenbuch III (1957)*
Franz Huter, Tiroler Urkundenbuch. 1. Abteilung: Die Urkunden zur Geschichte des deutschen Etschlandes und des Vintschgaus. Band III. 1231–1253, Innsbruck 1957.
- Jaksch, MDC II (1898); IV/1 (1906); MDC/Erg. zu I–IV (1915)*
August v. Jaksch, Monumenta Historica Ducatus Carinthiae. Kärntner Geschichtsquellen. II. Klagenfurt 1898; IV/1 Klagenfurt 1906; I. Ergänzungsheft zu Band I–IV (811–1269), Klagenfurt 1915.
- Joppi, Aggiunte inedite (1878)*
Vicenzo Joppi, Aggiunte inedite al Codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII. Auspicatissime nozze Porenta-Totto, Udine 1878.
- Joppi, Documenti Goriziani, v: ATr NS 12 (1886)*
Vicenzo Joppi, Documenti Goriziani del secolo XIV. v: ATr, NS 12, Trieste 1886.
- Kandler, CDI (1. ed. 1846/52; 2. ed. 1862/65; nova ed. 1986)*
Pietro Kandler, Codice diplomatico Istriano. 1. ed.: Trieste 1847–1861; 2. ed.: nova pomnožena izdaja: Triest 1862–1865; 3. ed.: nova oštevilčena izdaja (a cura di Fulvio Colombo, Renzo Arcon, Tito Ubaldini), Trieste 1986.
- Kandler, l'Istria (1983)*
Pietro Kandler, L'Istria 1846–1852, Edizioni "Italo Svevo" Trieste 1983.
- Kandler, Pirano (1879)*
Pietro Kandler, Pirano. Monografia storica, Parenzo 1879.
- Kantorowicz v: Deutsches Archiv für Geschichte des Mittelalters 13 (1957)*
Ernst Kantorowicz, Zu den Rechtsgrundlagen der Kaisersage. Deutsches Archiv für Geschichte des Mittelalters 13 (1957), 115–150.
- Kloos v: Traditio 12 (1956)*
Rudolf M. Kloos, Kaiser Friedrich II. Literaturbericht. Traditio 12 (1956), 426–456.
- Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854)*
Vincenc Fereri Klun, Archiv für die Landesgeschichte des Herzogthums Krain, zv. 2/3, Laibach 1854.

- Koblar, Drobotnice*, v: *IMK 2 (1892)*
Franc Koblar, Drobotnice iz furlanskih arhivov, v: *IMK 2 (1892)*.
- Kos M. Srednjeveška Ljubljana (1955)*
Milko Kos, Srednjeveška Ljubljana. Topografski opis mesta in okolice, Ljubljana 1955.
- Kos, D., CKL I (1996)*
Dušan Kos, Celjska knjiga listin I. Listine svobodnih gospodov Žvoneških do leta 1341, Ljubljana - Celje 1996.
- Kos, D., Pismo (1994)*
Dušan Kos, Pismo, pisava, pisar. Prispevek k zgodovini kranjskih listin do leta 1300. (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 14), Ljubljana 1994.
- Kos, F., GZS IV (1915); GZS V (1928)*
Franc Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku IV (1101–1200), Ljubljana 1915;
V (1200–1246), Ljubljana 1928.
- Kovač, Zehentverzeichnis*, v: *MIÖG 30 (1909)*
Karel Kovač, Ein Zehentverzeichnis aus der Diözese Aquileija vom Jahr 1296, *MIÖG 30 (1909)*.
- Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928)*,
Franc Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije, Maribor 1928.
- Krones, Die Freien von Saneck (1883, I. del)*
Franz Krones, Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli. Erster Theil: Die Freien von Saneck und der erste Gref von Cilli, v. 12. Jahrh. bis 1360, Graz 1883.
- Krones, Herrschaft König Ottokars II., v: MHVSt 22 (1874)*,
Franz Krones, Die Herrschaft König Ottokar's II. von Böhmen in Steiermark, v: *MHVSt 22*, Graz 1874, 41–146.
- Krones, Verfassung (1897)*
Franz Krones, Verfassung und Verwaltung der Mark und des Herzogtums Steier von ihren Anfängen bis zur Herrschaft der Habsburger. (Forschungen zur Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte der Steiermark, herausgegeben von der Historischen Landes-Commission für Steiermark, zv. I), Graz 1897.
- Krones, Vorarbeiten*, v: *BKStG 2 (1865)*
Franz Krones, Vorarbeiten zur Quellenkunde und Geschichte des mittelalterlichen Landtagswesens der Steiermark, v: *BKStG 2 (1865)*, 26–113.
- Kurz, Österreich II (1816), str. 170–171, št. 1/A.*
Franz Kurz, Oesterreich unter den Königen Ottokar und Albrecht I., Bd. I–II., Linz 1816.
- Ladurner, Albert III., Zeitschrift des Ferdinandeums 14 (1868)*
Just Ladurner, Albert III. und letzte der ursprünglichen Grafen von Tirol, v: *Zeitschrift des Ferdinandeums 14 (1868)*.
- Ladurner, Regesten*, v: *Archiv für Geschichte Tirols I (1864)*
Justinian Ladurner, Regesten aus tirolischen Urkunden, v: *Archiv für Geschichte und Altertumskunde Tirols 1*, Innsbruck 1864, 333–372.
- Lambacher, Oesterreichisches Interregnum (1773), Anhang der Urkunden*
[Philipp Lambacher], Oesterreichisches Interregnum oder Staatsgeschichte der Länder Oesterreich, Steyer, Krain und der windischen Mark, von dem Todfalle Friederich des streitbaren... bis auf die Einsetzung der neuen Herzoge des Durchlächtigsten Hauses Habsburg mit Urkunden erwiesen und ausgeführt. Anhang der Urkunden, Wien 1773.
- Lampel, Landesgrenze*, v: *AÖG 71 (1887)*
Josef Lampel, Die Landesgrenze von 1254 und das Steirische Ennsthal. Ein Beitrag zur Geschichte des österreichischen Zwischenreichs mit 32 urkundlichen Beilagen, v: *AÖG 71*, Wien 1887, 297–452.
- Lenel, Venezianisch-Istrische Studien (1911)*
Walter Lenel, Venezianisch-Istrische Studien. (Schriften der Wissenschaftlichen Gesellschaft in Strassburg, Heft 9), Strassburg 1911.
- Levec, Pettauer Studien I–II, v: Mitteilungen d. anthropol. Gesellschaft NF 18 (1898); NF 19 (1899); III. (1908)*
Vladimir Levec, Pettauer Studien I–II, v: *Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien NF 18 (1898)*, 172–189; *NF 19 (1899)*. 53–73; III. ed. Luschin, 1908.
- Lorenz, Deutsche Geschichte I (1863)*
Ottokar Lorenz, Deutsche Geschichte im 13. und 14. Jahrhundert I, Wien 1863.
- Lünig, Codex Italiae diplomaticus II (1726):*
Joannes Christianus Lünig, Codex Italiae diplomaticus II, Francofurti et Lipsiae 1726.

- Luschin, Steirische Landhandfesten*, v: *BKStG 9 (1872)*,
Arnold Luschin, Die steirischen Landhandfesten. Ein kritischer Beitrag zur Geschichte des ständischen Lebens in Steiermark, v *BKStG. 9*), 119–207.
- Manzano, Annali II (1858); III (1860)*
Francesco di Manzano, Annali del Friuli, I–VII, Udine 1858–1879. Zv. II, 1858; zv. III, 1860 (z navedbo vira: Kandler, della Bona, Nicoletti, coll. Pirona, CD Frangipane), (ponatis: Bologna 1975).
- Marchetti-Longhi, Registro (1965)*
Giuseppe Marchetti-Longhi, Registro degli atti e delle lettere di Gregorio de Monte Longo (1233–1269), Roma 1965 (dokumente navaja po izdanih virih, ne navaja nahajališča orig.).
- Marcuzzi, Sinodi (1910)*
G. Marcuzzi, *Sinodi Aquileiesi*, Udine 1910.
- Marsich, Regesto*, v: *ATr, NS 5 (1877/78)*
Angelo Marsich, Regesto delle pergamene conservate nell' archivio del reverendissimo capitolo della cattedrale di Trieste, v: *ATr, NS 5 (1877/78)*, str. 376 sl.
- Martin SUB IV (1933)*
Franz Martin, Salzburger Urkundenbuch IV, Salzburg 1933.
- Martin, Regesten v. Salzburg I (1928)*
Franz Martin, Die Regesten der Erzbischöfe und des Domkapitels von Salzburg 1247–1343, I, Salzburg 1928.
- Meichelbeck II/1 II/2 (1729)*
Carolus Meichelbeck, Historia Frisingensis, tomi II pars 1. historica, pars 2. instrumentaria, Augustae Vindelicorum 1729.
- Meiller, RAS (1866)*
Andreas v. Meiller, Regesta archiepiscoporum Salisburgensium. Regesten zur Geschichte der Salzburger Erzbischöfe Conrad L, Eberhard L, Conrad IL, Adalbert, Conrad III. und Eberhard II., Wien 1866.
- Meiller, Reg. Babenb. (1850)*
Andreas v. Meiller, Regesten zur Geschichte der Markgrafen und Herzöge aus dem Hause Babenberg, Wien 1850.
- MGH Constitutiones II (1896)*
Legum sectio IV. Ludewicus Weiland, Constitutiones et acta publica imperatorum et regum II, Hannoverae 1896.
- MGH Epistolae saec. XIII. II (1887); III (1894)*
MGH Epistolae saeculi XIII e regestis pontificum Romanorum selectae per Georg Heinrich Pertz, ed. Carl Rodenberg. Tom. 1–3 (1883–1894).
- Mikuž, Topografija (1946)*
Metod Mikuž, Topografija stiške zemlje. Doneski k zgodovini stiške opatije. (Dissertatio ad lauream), Ljubljana 1946.
- Milkowicz, Klöster in Krain*, v: *AÖG 74 (1889)*,
Wladimir Milkowicz, Die Klöster in Krain. Studien zur österreichischen Monasteriologie, v: *AÖG 74*, Wien 1889.
- Minotto, Acta et diplomata (1870)*
A. S. Minotto, Acta et diplomata e r[egio] tabulario Veneto ... summatim regesta, vol. I. continens res Forijulii et patriarchatus Aquileiae Tergesti et Istriae et Goritiae, sect. I. Documenta ad Forumjulii patriarchatum Aquileiensem Tergestum Istriam Goritiam spectantia, vol. I., sect. I, continens documenta usque ad a[nnum] MCCCXXXIII, Venetiis 1870.
- Minotto, Documenta*, v: *AMSI 8 (1892)*,
[A. S. Minotto], Documenta ad Forumjulii, Istriam, Goritiam, Tergestum spectantia v: *AMSI 8 (1892)*, nadaljevanje: *AMSI 9 (1893)*, 65 dalje.
- Mlinarič, Žiče in Jurklošter (2001)*
Jože Mlinarič, Kartuziji Žiče in Jurklošter, Maribor 1991.
- Mlinarič, GZM I (1975)*
Jože Mlinarič, Gradivo za zgodovino Maribora I, Maribor 1975.
- Mlinarič, Kartuzija Bistra (2001)*
Jože Mlinarič, Kartuzija Bistra, Ljubljana 2001.
- Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987)*
Jože Mlinarič, Kostanjeviška opatija 1234–1786, Kostanjevica 1987.

- Mlinarič, Marenberg (1997)*
Jože Mlinarič, Marenberški dominikanski samostan 1251–1782, Celje 1997.
- Mlinarič, PAM Zbirka listin (1987)*
Jože Mlinarič, Pokrajinski arhiv Maribor (Viri 3). Zbirka listin 1246–1865, Maribor 1987.
- Mlinarič, Stiška opatija (1995)*
Jože Mlinarič, Stiška opatija 1136–1784, Novo mesto 1995.
- Mlinarič, Topografija kostanjeviške opatije (1972)*
Jože Mlinarič, Topografija posesti kostanjeviške opatije 1234–1786, Maribor 1972.
- Mlinarič-Ožinger, Župnija in dekanija Hoče (1982)*
Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Župnija in dekanija Hoče 1146–1945 (PAM, Inventarji 1), Maribor 1982.
- Muchar, Steiermark V (1850)*
Albert v. Muchar, Geschichte des Herzogthums Steiermark, 5. Theil, Grätz 1850.
- Muratori, Antichità Italiane III (1766)*
Lodovico Antonio Muratori, Dissertazioni sopra le antichità italiane, Tomo III. Monaco 1766.
- Muratori, Antiquitates Italicae IV (1741)*
Ludovicus Antonius Muratori, Antiquitates Italicae medii aevi sive dissertationes de moribus, ritibus, religione, regimine, magistratibus, legibus, studiis literarum, artibus ... Italici populi referentibus post declinationem Rom. Imp. ad annum usque MD, Tomus IV, Mediolani 1741.
- Naldini, Corografia di Giustinopoli (1700). Ponatis: Cerkevni krajepis (2001)*
Paolo Naldini, Corografia ecclesiastica o'sia descrizione della citta e della diocesi di Giustinopoli detto volgarmente Capo d'Istria, Venezia 1700.
Ponatis: Pavel Naldini, Cerkevni krajepis ali opis mesta in škofije Justinopolis, ljudsko Koper, redakcija Darko Darovec, Koper 2001.
- Neuer Siebmacher*
J. Siebmacher's großes Wappenbuch 28, aus Band IV, 7. Abt. Der steirische Uradel, bearbeitet von Alfred R. Anthony v. Siegenfeld, Nürnberg 1893 (ponatis Neustadt and der Aisch 1979).
- Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum I (1848); II (1854)*
Trudpertus Neugart, Historia monasterii ord. S. Benedicti ad S. Paulum in valle inferioris Carinthiae Lavantina, Clagenfurti I 1848; II 1854.
- Occioni-Bonaffons v: Archivio Storico Italiano, Serie terza 13/1 (1871)*
G. Occioni-Bonaffons, Un documento friulano e un diploma di Arrigo VII, v: Archivio Storico Italiano, Serie terza, 13/1, Firenze 1871, 171–179.
- Oefeles, Andechs (1877)*
Edmund Frh. Oefeles, Geschichte der Grafen von Andechs, Innsbruck 1877.
- Orožen, Lavant I (1875)*
Ignacij Orožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant I. Das Bisthum, das Domkapitel un die Dekanate: Marburg, Mahrenberg, Jaring, St. Leonhard in W. B., Kötsch und Zirkoviz. Marburg 1875.
- Orožen, Lavant II/1 Stift Oberburg (1876), II/2 (1877)*
Ignacij Orožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant II/1. Benediktiner-Stift Oberburg; II/2 Das Dekanat Oberburg, Marburg 1877, Marburg 1876.
- Orožen, Lavant III (1880)*
Ignacij Orožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant III/1. Das Archidiakonat Saunien, III/2 Das Dekanat Cilli, Marburg 1880.
- Orožen, Lavant VI (1887)*
Ignacij Orožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant VI. Das Dekanat Drachenburg, Marburg (Graz) 1887.
- Otorepec, Gradivo v arhivih Vidma (1995)*
B. Otorepec, *Gradivo za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma (1270–1405)*. Viri za zgodovino Slovencev 14, Ljubljana 1995.
- Otorepec, GZL I (1956); X (1965); XI (1966)*
B. Otorepec, *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku I–XI (1956–1966)*, XII (1968), Ljubljana 1956–1968.
- Otorepec, Samostanski pečati, v: Samostani v srednjeveških listinah (1993)*
B. Otorepec, *Srednjeveški samostanski pečati na Slovenskem, v: Samostani v srednjeveških listinah na Slovenskem*, Ljubljana 1993.

- Otorepec, Srednjeveški pečati (1988)*
B. Otorepec, Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem, Ljubljana 1988.
- Ottenthal-Redlich, Archivberichte aus Tirol (1908)*
E. Ottenthal und O. Redlich, Archivberichte aus Tirol, v: Mitteilungen der dritten (Archiv-) Sektion der k.k. Zentral Kommission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale, Band VII, Heft 1, Wien 1908.
- Palacky, Reise (1838)*
Franz Palacky, Literarische Reise nach Italien im Jahre 1837 zur Aufsuchung von Quellen der böhmischen und mährischen Geschichte, Prag 1838.
- Parapat, Doneski (1872/73)*
Janez Parapat, *Doneski k zgodovini samostana Velesovskega*, v: Letopis Matice Slovenske za 1872/73, 18–32.
- Parapat, Regeste (1874)*
Janez Parapat, *Regeste iz doslej še ne natisnjenih, Kranjsko zgodovino zadevajočih rokopisov*, v: Letopis Matice Slovenske za 1874, 180–189.
- Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 15 (1919); 16 (1920)*
Pio Paschini, Bertoldo di Merania patriarca d'Aquileia (1218–1251), v: MSF 15 (1919), 1–53; 16 (1920), 1–94.
- Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18); 17 (1921)*
Pio Paschini, Gregorio di Montelongo patriarca d'Aquileia (1251–1269), v: MSF 12–14 (1916/18), 25–91; 17 (1921), 1–82.
- Paschini, Mutamenti, v: MSF 11 (1915)*
Pio Paschini, Mutamenti nella prepositura di Cividale nella seconda metà del secolo XIII, v: MSF 11 (1915), 155–136.
- Per capitolo di S. Giorgio di Pirano (ok. 1736)*
Per capitolo di S. Giorgio di Pirano. Contro m. rev. Colomban. Star tisk iz ok. 1736 v župnijskem arhivu v Piranu.
- Pettenegg, Urkunden (1887)*
Die Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchives zu Wien in Regestenform herausgegeben von Ed. Gaston Graf von Pettenegg, I (1170–1809), Prag-Leipzig 1887.
- Pirchegger, Herren von Pettau, v: ZHVSt 42 (1951)*
H. Pirchegger, Die Herren von Pettau, v: ZHVSt 42 (1951), 3–36.
- Pirchegger-Dungern, UBSt/Erg. (1949)*
Urkundenbuch des Herzogtumes Steiermark. Ergänzungsheft zu den Bänden I–III. Bearbeitet von Hans Pirchegger und Otto Dungern. Graz 1949. (Veröffentlichungen der Historischen Landeskommision für Steiermark XXXIII).
- Pokorn, Regesti, v ZUZ 10 (1930)*
Franc Pokorn, Regesti kostanjeviškega samostana pri Krškem, v ZUZ 10 (1930), 8–21.
- Pothast II (1875)*
August Pothast, Regesta pontificum Romanorum inde ab anno Christum natum 1198 usque ad annum 1304 I–II., Berolini 1874–1875.
- Predelli, Liber communis (1872)*
Il Liber communis detto anche Plegiorum. Regesti di R. Predelli, v: Archivio Veneto 2, Venezia 1872.
- Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I–II (1756)*
Diplomataria Sacra Ducatus Styriae I., II., olim collegit Sigismundus Pusch e S.I., edidit auxitque Erasmus Frölich ex ead. Soc., Viennae, Pragae et Tergesti 1756.
- Puschnig, Geirach, v ZHVSt 34 (1941)*
Reiner Puschnig, Zur Geschichte des untersteirischen Klosters Geirach. Fünf bisher unbekannte Urkunden, v: ZHVSt 34 (1941), 13–32.
- Puschnig, Geirach, v: Das Joanneum (1940)*
Reiner Puschnig, Zur Geschichte des untersteirischen Klosters Geirach. Fünf bisher unbekannte Urkunden, v: Das Joanneum. Beiträge zur Naturkunde, Geschichte, Kunst und Wirtschaft des Ostalpenraumes 1. Band: Ostalpenraum und das Reich, Graz 1940 (zweite, erweiterte Auflage), 143–144.
- Radics, Stiftungsurkunde, v: MHK 15 (1860)*
Peter v. Radics, Die Stiftungsurkunde des ehem. Cistercienserstiftes Maria Brunn bei Landstraß ddo. 7. Mai 1249, v: MHK 15 (1860), 18–20.

Reg. Bohemiae I (1855); II (1882)

Carl J. Erben, *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae I*, Pragae 1855
Josef Emler, *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II*, Pragae 1882.

Reg. imperii V (1881–1892)

Johann Friedrich Böhmer, *Regesta imperii V: Die Regesten des Kaiserreichs ... 1198–1272*. Nach der Neubearbeitung und dem Nachlasse Johann Friedrich Böhmer's neu herausgegeben und ergänzt von Julius Ficker, – V/1 Innsbruck 1881; – V/2 1882; – V/3 neu herausgegeben und ergänzt von Julius Ficker und Eduard Winkelmann, Innsbruck 1892; – V/4 Nachträge, Verbesserungen und Zusätze, Innsbruck 1892. – V/4(novo) Nachträge und Ergänzungen. Bearbeitet von Paul Zinsmaier, Köln - Wien 1983.

Richter, Beiträge zur Geschichte Krains, v: Hormayrs Archiv 10 (1819)

Franz Xaver Richter, *Beiträge zur Geschichte Krains, v: Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst 10 (1819, ed. Hormayr, zato: Hormayrs Archiv)*.

Rinaldi, Annales ecclesiastici XIII (1646)

Odorico Rinaldi (Rainaldus/Raynaldus), *Annales ecclesiastici XIII*, Rom 1646 (nadaljevanje Baroniusovega dela (zv. XIII do XXI); 2. ed. Köln 1693; 3. ed. Lucca 1747 (in več drugih izdaj).

Rubeis, MEA (1740)

Ioannes F. B. de Rubeis, *Monumenta ecclesiae Aquilejensis, commentario historico-chronologico illustrata, Argentinae 1740*.

Sachetti, Tolmino, v: Nuovo archivio Veneto, NS 10 (1905)

Armida Sacchetti, *Per il possesso di Tolmino. Episodio di storia cividalese, v: Nuovo Archivio Veneto, Nuova Serie, Anno V, Tomo X, Parte I, 47–88*.

Samostani v srednjev. listinah (1993)

Samostani v srednjeveških listinah na Slovenskem (Publikacije Arhiva Republike Slovenije. Katalogi, zv. 13), Ljubljana 1993.

Santifaller, Österreichisches Staatsarchiv, v StT 165 (1952)

Leo Santifaller, *Das Oesterreichische Staatsarchiv, v: Studii e testi 165, Vatikan 1952, 313–336*.

Schatzhaus Kärntens, Landesausstellung St. Paul 1991, I (Katalog)

Schatzhaus Kärntens, *Landesausstellung St. Paul 1991. 900 Jahre Benediktinerstift, I Katalog. Klagenfurt 1991*.

Schedario Baumgarten I (1965); II (1966)

Schedario Baumgarten, *Descrizione diplomatica di bolle e brevi originali da Innocenzo III a Pio IX. zv. I, Innocenzo III – Innocenzo IV, Vaticano 1965; zv. II. Alessandro IV – Benedetto XI (an. 1254–1304), Vaticano 1966*.

Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954)

Heinrich Schmidinger, *Patriarch und Landesherr. Die weltliche Herrschaft des Patriarchen von Aquileia bis zum Ende der Staufer. (Publikationen des Österreichischen Kulturinstituts in Rom, 1. Abteilung: Abhandlungen: 1. Band, Graz-Köln 1954*.

Schroll, Millstatt, v: Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie 17 (1894)

Beda Schroll, *Geschichte des Benedictiner-Stiftes Millstat in Kärnten, Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie 17, Wien 1894*.

Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876)

Beda Schroll, *Urkundenbuch des Benedictiner-Stiftes St. Paul in Kärnten, v: FRA II/39, Wien 1876*.

Schumi, Archiv für Heimatkunde

F. Schumi, *Archiv für Heimatkunde I, Laibach 1882 (str. 1–208), 1883 (str. 209–338); II/1 Laibach 1884; II/2 1887*.

Schumi, URBKr I (1884) II (1887)

Franz Schumi, *Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain II/1 (1200–1253), Laibach 1884; II/2 (1253–1269) 1887*.

Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden (1895)

Ernest Frh. v. Schwind, Alphons Dopsch, *Ausgewählte Urkunden zur Verfassungs-Geschichte der deutsch-österreichischen Erblande im Mittelalter, Innsbruck 1895*.

Scussa, Storia di Trieste (1986)

Vincenzo Scussa, *Storia cronografica di Trieste, Trieste 1863 (ponatis: Trieste 1986)*.

Slovenija v papeških listinah (1996)

Slovenija v papeških listinah. (Publikacije Arhiva Republike Slovenije. Katalogi, zv. 16), Ljubljana 1996.

- Stegenšek, Dekanija Gornjegrajska (1905)*
Ayguštin Stegenšek, Dekanija Gornjegrajska (Spomeniki lavantinske škofije 1), Maribor 1905 (Gornji Grad, 119–155).
- Stegenšek, Gornji Grad, v: ČZN 7 (1910)*
A. Stegenšek, O najstarejši zgodovini gornjegrajskega okraja (ČZN 7), 1–33.
- Stepischnegg, Kloster Seiz (1884)*
J. M. Stepischnegg, Das Karthäuser-Kloster Seiz, Marburg 1884.
- Šebánek-Dušková, Codex diplomaticus Bohemiae V/3 (1982)*
Jindřich Šebánek - Sáša Dušková, Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/1–3, Praga 1974–1982.
- Štih, Goriški grofje (1997)*
Peter Štih, Goriški grofje ter njihovi ministeriali in militi v Istri in na Kranjskem. Dopolnjena izdaja (Razprave Filozofske fakultete), Ljubljana 1997.
- Štih, Nižje plemstvo na Krasu in v Istri (1991)*
Peter Štih, K zgodovini nižjega plemstva na Krasu in v Istri, v: ZČ 45 (1991), 549–557.
- Tangl K., Die Freien von Suneck, v: MHVSt 10 (1861),*
K(arlmann) Tangl, Die Freien von Suneck, Ahnen der Grafen von Cilli. (MHVSt 10).
- Tangl K., Grafen v. Ortenburg, v: AKÖG 30 (1864)*
Karlmann Tangl, Die Grafen von Ortenburg in Kärnten, v: AKÖG 30, Wien 1864, 203–352.
- Tangl K., Windischgratz, v: MHVSt 12 (1863)*
K(arlmann) Tangl, Windischgratz und die Herren von Windischgratz bis zu ihrer Erhebung in den Fürstenstand im Jahre 1551, v: MHVSt 12 (1863), 143–186.
- Tangl M., Päpstlichen Kanzleiordnungen (1894)*
Michael Tangl, Die päpstlichen Kanzleiordnungen von 1200–1500, Innsbruck 1894 (ponatis Aalen 1959).
- Theiner, Monumenta Hung. I (1859)*
Augustinus Theiner, Vetera monumenta Hungariam sacram illustrantia I, Romae 1859.
- Theiner, Monumenta Slavorum Merid. I (1863)*
Augustinus Theiner, Vetera monumenta Slavorum Meridionalium historiam illustrantia, I, 1198–1549, Romae 1863.
- Tore Barbina, Diplomi di S. Maria (2000)*
Maria Tore Barbina, Diplomi del monastero benedettino di s. Maria d'Aquileia (Biblioteca Comunale di Verona, ms 707), Gruppo Archeologico Aquileiese, [Aquileia, 2000].
- Trotter, Die Herren v. Reifenberg, Adler (1929)*
Kamillo Trotter, Die Herren von Reifenberg, Adler, št. 581–586 (1929), zv. 10.
- UB d. Landes ob der Enns III (1862)*
Urkundenbuch des Landes ob der Enns III, Wien 1862.
- Ughelli X (1722)*
Ferdinandus Ughelli, Italia sacra sive de episcopis Italiae et insularum adjacentium. 1. ed. Venetiis xxx. 2. ed. aucta et emendata cura et studio Nicolai Coleti, Venetiis xxx. (Reprint xxx).
- Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, v: MHK 2–3 (1847/48)*
C. Ullepitsch, *Diplomatarium Carniolicum* (Aus den Archivmaterialien des Historischen Vereins für Krain), MHK 2–3 (1847–1848).
- Umek, Erbergi (1992)*
Eva Umek, Erbergi in dolski arhiv, zv. 1-2. Ljubljana 1991–1992.
- Umek, Samostani (1974)*
E. Umek, Samostani Kostanjevica, Pleterje in Stična (Publikacije Arhiva Slovenije, Inventarji. Serija Samostanski arhivi, zv. 1), Ljubljana 1974.
- Urkundenbuch der Babenberger II (1955)*
Die Siegelurkunden der Babenberger und ihrer Nachkommen von 1216 bis 1279. Vorbereitet von Oskar Frh. v. Mitis. Bearbeitet von Heinrich Fichtenau und Erich Zöllner. Wien 1955.
- Urkundenbuch der Babenberger III (1954)*
Die Siegel der Babenberger. Ergänzt und mit einer Einleitung versehen von Franz Gall. Wien 1954.
- Urkundenbuch der Babenberger IV/2 (1997)*
Urkundenbuch zur Geschichte der Babenberger in Österreich IV/2 Ergänzende Quellen 1195–1287. Bearbeitet

- von Oskar Frh. v. Mitis, Heide Dienst und Christian Lackner. Publikationen des Instituts f. Österreichische Geschichtsforschung III Reihe, Wien-München 1997.
- Valentinelli, Diplomatarium Portusnaonense, v: FRA II/24 (1865)*
Ioephus Valentinelli, *Diplomatarium Portusnaonense*, v: FRA II/24, Wien 1865.
- Valvasor, Ehre (1689)*
Johann Weichard Valvasor, *Die Ehre des Herzogthums Krain, Laibach/Nürnberg 1689* (knjige I–XV v 4 delih).
- Verci, Storia degli Ecelini I.–III (1779)*
Giambatista Verci, *Storia degli Ecelini I, II, III. Codice diplomatico Eceliniano*, Bassano 1779.
- Verzeichnis v: MHK I (1846)*
Verzeichnis der vom Historischen Provinzial-Vereine für Krain im Laufe des Jahres 1846 erworbenen Gegenstände, v: MHK I (1846), 10–11.
- Wichner, Stift Admont II (1876)*
Jakob Wichner, *Geschichte des Benediktiner-Stiftes Admont (1178–1297)*, zv. II. Graz 1876 (str. 202–476: Urkunden-Buch).
- Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947)*
Hermann Wiesflecker, *Die Regesten der Grafen von Görz und Tirol, Pfalzgrafen in Kärnten*, zv. I. 957–1271. (Publikationen des Institutes für österreichische Geschichtsforschung IV/1/1), Innsbruck 1949.
- Winkelmann, Acta imperii inedita I (1880)*
Eduard Winkelmann, *Acta imperii inedita saeculi XIII. Urkunden und Briefe zur Geschichte des Kaiserreichs und des Königreichs Sicilien in den Jahren 1198–1273 I–II*, Innsbruck 1880, 1885.
- Wolf, Die Testamente Kaiser Friedrichs II.,*
v: *Stupor mundi (Wege der Forschung 101)* (1966).
- Zahn, Archivalische Untersuchungen (1870–1872)*
Joseph Zahn, *Archivalische Untersuchungen in Friaul und Venedig. BKStG 7 (1870), 1–87. Nadaljevanje v BKStG 9 (1872), 83–118.*
- Zahn, Austro-Friulana, v: FRA II/40 (1877)*
Joseph v. Zahn, *Austro-Friulana, Sammlung von Actenstücken zur Geschichte des Conflictes Herzog Rudolfs IV. von Österreich mit dem Patriarchate von Aquileja 1358–1365* (mit Einschluss der vorbereitenden Documente von 1250 an.), Wien 1877. (FRA II/40).
- Zahn, Codex diplomaticus Austriaco-Frisigensis (1870)*
Joseph Zahn, *Codex diplomaticus Austriaco-Frisigensis*, Sammlung von Urkunden und Urbaren zur Geschichte der ehemals freisingischen Besitzungen in Österreich. Wien 1870. (FRA II/31).
- Zahn, Dominicanerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879)*
Joseph Zahn, *Über die Anfänge und den älteren Besitz des Dominicanerklosters zu Pettau*, v: BKStG 16 (1879), 3–24.
- Zahn, Reisebericht (1866)*
Joseph Zahn, *Reisebericht über steiermärkische Geschichtsmaterialien in kärntnerischen Archiven*, v: BKStG, 3 (1866), 18–49.
- Zahn, UBSt III (1903)*
F. Zahn, *Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark II. Graz 1879; III. Graz 1903.*
- Zala oklt. (1886)*
Zala vármegye története. Oklevéltár. Kiadja Zala vármegye közönsége. Szerkesztetik Nagy Imre, Véghely Dezső és Nagy Gyula. I. Budapest, 1886.
- Zelko, Prekmurje (1982)*
Ivan Zelko, *Prekmurje do leta 1500 (Historična topografija Slovenije I)*, Pomurska založba, Murska Sobota 1982.

ARHIVSKI VIRI PO KRAJIH

- Admont** **Arhiv samostana Admont**
– Zbirka listin
- Budapest** **Državni arhiv v Budimpešti (MOL)**
– arhiv družine Esterházy (domnevno)
– arhiv družine grofov Festetics (domnevno)
- Celje** **Zgodovinski arhiv Celje (ZAC)**
Zbirka rokopisov
– knjižica privilegijev kartuzije Žiče (perg.) Rok 1 (nekoč Ms I A)
– zvezek privilegijev kartuzije Žiče iz ok. 1560 Rok 2 (nekoč Ms III B 5)
– seznam privilegijev kartuzije Žiče iz ok. 1560 Rok 3
– zvezek privilegijev kartuzije Jurklošter iz ok. 1560 Rok 4
– seznam privilegijev kartuzije Jurklošter iz ok. 1560 Rok 5
- Cividale (Čedad)** **Kapiteljski arhiv v Čedadu (ACU)**
Zbirka listin
Arheološki muzej v Čedadu (MAC)
Zbirka listin
- Göttweig** **Arhiv samostana v Göttweigu**
Zbirka rokopisov
– perg. cod. 412 (366 roth)
- Graz (Gradec)** **Štajerski deželni arhiv (StLA)**
Zbirka listin in prepisov listin (AUR)
Zbirka rokopisov (HS)
– Sekavska kopalna knjiga, perg. iz 13. do 15. stol., perg., Ms 50 (prej Cod. 333). Prim. Posch
– Sekavska kopalna knjiga (liber privilegiorum), perg. iz 13. do 14. stol., perg., Ms 51 (prej Cod. 334)
– Franz Leopold Stadel, Ehrensiegel, HS 28, zv. 1–9 (prej Cod. 286/a–j)
– Salzburški urbar Ms 1157
Arhiv Gornji Grad
– Schmutzova kopalna knjiga iz 1824 (šk. 1, zv. 2)
Arhiv Ptuj, šk. 37, zv. 84
– Kronika dominikanskega samostana na Ptuju (prej Cod. 2191)
Arhiv Studenice
– Studeniška kopalna knjiga iz 18. stol. (da so listine kolacionirane potrjuje J. v. Gallenfels, okrožni glavar, 24. nov. 1773), 1/2, (šk. 1, zv. 1, некоč v zbirki rokopisov, Ms 910)
Arhivski pripomočki: Regesti h graškim kopalnim knjigam (Grazer Gewölbbücher)
Frančiškanski arhiv v Gradcu (FAGR)
Zbirka listin
- Innsbruck** **Tirolski deželni arhiv (TLA)**
Arhivski repertoriji
– Goriški arhivski repertorij iz ok. 1505
Zbirka listin
Tirolski deželni muzej Ferdinandeum, knjižnica (TMF)
Zbirka listin
Zbirka rokopisov
– cod. 1103.
- Joannis** **Arhiv družine Frangipane**
Codice diplomatico Frangipane
Zbirka listin
- Klagenfurt (Celovec)** **Koroški deželni arhiv (KLA)**
Zbirka listin

Zbirka rokopisov (HS)

- Vetrinjska kopalna knjiga iz 1544 (natančno 1542/444) 1/1 (I pri Jakschu)
- Vetrinjska kopalna knjiga iz 1544 1/2 (II pri Jakschu)
- Vetrinjska kopalna knjiga iz 1544 1/3 (III pri Jakschu)
- Vetrinjska kopalna knjiga iz začetka 15. stol. 2/1(IV pri Jakschu)
- Vetrinjska kopalna knjiga iz 15. stol. 10/4 (nem.)
- Webrova kopalna knjiga vetrinjskega samostana 1/5 (Webrovi prepisi)
- Krška kopalna knjiga 2/25 (Gurker Kopalbuch II pri Jakschu)

Koper

Pokrajinski arhiv Koper (PAK)

- Knjiga testamentov vicedominarije (danes neznano kje)

Lienz

Samostanski arhiv dominikank v Lienzu

Zbirka listin

Ljubljana

Arhiv Republike Slovenije (ARS)

Zbirka listin (fond 1063),

- kronološka serija

- serija listin, vrnjenih iz Avstrije, po repertorijih

Zbirka prepisov listin (fond 1063),

- zbirka prepisov listin Historičnega društva (do 2. junija 1252 fasc. 26, od 26. avgusta 1252 dalje fasc. 27)

- zbirka Schumijevih prepisov listin (iz 13. stol. fasc. 68 in 70)

Zbirka rokopisov

- Rokopis 148r: Paulus Puzel, Idiographia sive rerum memorabilium monasterii Sitticensis descriptio, 1719 (faksimile v Samostanskem arhivu v Stični)

- Rokopis 152r: Manuscriptum Chronographicum (regesti listin, fotokopija v Samostanskem arhivu v Stični)

Grajski arhivi

- arhiv graščine Dol (tiskani inventar glej v: Umek 1991/92.)

Samostanski arhivi

- Arhiv samostana Stična

Nadškofijski arhiv Ljubljana (NŠAL)

Zbirka listin

- Serija redovi fasc. 1 Popis posestniških listin stiškega samostana iz ok. 1784

Losensteinleiten

Arhiv grofov Auerspergov v Losensteinleitu

Arhivski repertorij

Maribor

Pokrajinski arhiv Maribor

- Zbirka listin

- Zbirka mikrofilmov in kseroks kopij

Marseilles

Arhiv v Marseillesu

rokopisi – cod. B 175 Register Friderika II. (rokopis iz 14. stol)

München

Bavarski državni arhiv v Münchnu (BHA)

Zbirka listin

Zbirka rokopisov

- kopalna knjiga freisinške škofije, cod. 2 (nekoč 191)

Piran

Pokrajinski arhiv Koper, enota Piran

Zbirka listin

Vicedomske knjige

Kapiteljski arhiv Piran

Zbirka listin (danes neznano kje)

Ptuj

Zgodovinski arhiv Ptuj

Rokopisna zbirka

- rokopis R-68 (1976 vrnjeno iz HHStA, stara št. Böhm 141; B 57).

- Rein **Arhiv samostana Rein**
Zbirka listin
Spisi stiškega samostana
– B. lat. 9
Zbirka rokopisov
– cod. opata Hermana iz 15. stol.
- Salzburg **Arhiv samostana sv. Petra v Salzburgu**
Zbirka listin
Nadškofjski konzistorialni arhiv
Zbirka listin
- San Daniele **Mestna knjižnica Guarneriana (BGSD)**
Fondo Fontanini
– Ms vol. 266 (stara sign. Varia manuscripta, vol. XXXXIV)
- St. Lambert **Arhiv samostana Št. Lambert**
Zbirka listin
- St. Paul **Samostanski arhiv v Št. Pavlu**
Zbirka listin
Rokopisi
– Kopalna knjiga šentpavelskega samostana
- Stična **Samostanski arhiv v Stični**
– Prepisi listin
– Rokopisi
- Strassburg **Kapiteljski arhiv**
– Knjiga registrov krškega arhiva.
- Stuttgart **Deželna knjižnica v Stuttgartu (nekdanj Württenberška Kraljeva knjižnica)**
Rokopisi
– Cod. hist. in folio, no. 247
- Trento **Nadškofjski arhiv**
Rokopisi
cod. Miscellanea Alberti
- Trieste (Trst) **Državni arhiv v Trstu (AST)**
Knjige
– I/4 Goriško-tirolski diplomatar (cod. W 207, vrnjen iz HHStA na Dunaju)
– I/5 Diplomatar grofov Goriških (cod. B 139, vrnjen iz HHStA na Dunaju)
Mestna knjižnica v Trstu, oddelek Archivio diplomatico
Zbirka listin
Zbirka knjig
Kapiteljski arhiv v Trstu (ACT)
Zbirka listin.
- Udine (Videm) **Kapiteljski arhiv v Vidmu (ACU)**
Zbirka listin
Zbirka rokopisov
– cod. Bini: Documenta historica
Mestna knjižnica v Vidmu (BCU)
Fondo principale (glavni fond rokopisov)
– Ms 896 (CD Frangipane)
– Ms 899 (Collezione Bianchi v 61 zv. – tiskano kazalo k tej zbirki glej v: Bianchi, Indice)
– Ms 1225 (zbirka orig. listin samostana sv. Marije v Ogleju)
– Ms 1343 (notarska knjiga Johanna de Lupica)
– Zbirka Fontanini, Miscellanea
– Zbirka Pirona

- Fondo Joppi (rokopisi iz Joppijeve zapuščine)
– Ms 369/5
Državni arhiv v Vidmu (ASU)
fondo Patriarchato
– fasc. 1 rokopisi
Odorico de Susanis Ms Thesauri claritas (ed. Bianchi, TEA)
Monumenta patrie Fori Iulii (rokopis iz 17. stol., nekoč v HHSa – R 80)
– fasc. 2 prepisi listin.
- Vatican **Vatikanski arhiv**
Registri papeža Inocenca IV. in Aleksandra IV.
- Venezia (Benetke) **Državni arhiv v Benetkah (ASV)**
Carte de'Consultori in iure
Liber communis
Collectio Fontanini
Knjižnica Marciana v Benetkah (BMV)
Rokopisi
– Pactorum liber I, fol. 311. 217. 314.193. 205
– Cod. L. XIV 133 (=4282 De Rubeis, Dissertationes variae eruditionis II).
- Verona **Mestna knjižnica v Veroni**
– kopalna knjiga samostana sv. Marije v Ogleju, cod. 707.
- Wien (Dunaj) **Avstrijska nacionalna knjižnica (ÖNB)**
Cod. 10550 Fundatio monasterii Sitticensis (starejša inačica Puzlove Idiographie, tu navajana tudi kot Puzel 1. – Fotografija rokopisa /negativ/ v Samostanskem arhivu v Stični. – Prepis rokopisa iz 1821 /prepisal Heinrich Joseph Stratil/ v Arhivu Republike Slovenije, zbirka rokopisov, št. I 110. /prim. MHK 12 [1857], 46–55/)
Državni arhiv na Dunaju (HHSa)
Zbirka listin (AUR)
Rokopisi (HS)
– Steyrerjeva zbirka R 8/1 (XII. zv.)
– Steyretjeva zbirka W 43
– registraturna knjiga Goriških grofov iz 14. in 15. stol. W 594 (Böhm Suppl. 72)
– Avstrijska kronika iz 18. stol. B 38 (Böhm 84)
– bamberska kopalna knjiga iz 15. stol. B 339 (Böhm 1049)
– bamberska kopalna knjiga iz 14. stol. B 340 (Böhm 1050)
– kopalna knjiga salzburškega kapitlja, perg. iz 14. stol. B 106 (Böhm 340)
– salzburška kopalna knjiga iz 15. stol. W 194/4 (Böhm 359)
– salzburška kopalna knjiga iz 13./14. stol. W194/6 (Böhm 359)
Stari arhivski pripomočki (alt AB)
– arhivski repertorij goriške grofije iz 15. stol. alt AB 331 (po poreklu iz Kammerarhiva, najprej med rokopisi B 534, oz. Böhm Suppl. 426)
– arhivski pripomoček (Archivbehelf), sign. 333/2
Centralni arhiv nemškega viteškega reda (DOZA)
Zbirka listin
Arhivski priročniki
– Tummlerjevi regesti I (rokopis)
Knjižnica in arhiv dunajske minoritske province
Zbirka listin minoritskega samostana na Dunaju
- Zagreb **Metropolitanska knjižnica**
– Rokopis MP 236 (iz Valvasorjeve zapuščine), poglavje z naslovom *Notata*
- Ziracco **Arhvi grofov Thurn-Valsassina**
Zbirka listin

SEZNAM SLOVENSКИH IMEN
ZA TUJE ALI DVOJEZIČNE KRAJE,
KI NASTOPAJO V DATACIJAH

Beljak	Villach
Benetke	Venezia
Breže	Freising
Dobrla vas	Eberndorf
Dunaj	Wien
Čedad	Cividale
Firence	Firenze
Gorica	Gorizia
Gradec	Graz
Gumin	Gumino
Humberk	Hollenberg
Izola	Izola / Isola
Koper	Koper / Capodistria
Krmin	Cormons
Lateran	Laterano
Lipnica	Leibnitz
Neapelj	Napoli
Oglej	Aquileia
Piran	Piran / Pirano
Poreč	Poreč / Parenzo
Portorož	Portorož / Portorose
Pulj	Pula / Pola
Ribnica	Reifnitz
Sečovlje	Sečovlje / Sicciole
Št. Vid	St. Veit
Trst	Trieste
Velikovec	Völkermarkt
Videm	Udine
Žleberk	Schmirnberg

Št. 1

1246

Krški škof Ulrik I. naznanja, da je podelil svojemu stolnemu kapitulju hubo v Nasingu (pri Krki na Koroškem), katero sta imela od krškega škofa v fevdu Herman in njegov brat iz Pilštajna, a jo je potem za krškega škofa kupil stolnik Hartvik z Važenberka (Waisenberg na Koroškem).

Orig. perg. (18,5 : 22 + ok.2,8 z vidnim liniranjem ok. 10 mm) št. C 1133 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz 1869 priložen izvorniku (B).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC II (1898), str. 37–38, št. 575. – Zahn, UBSt III (1903), str. 62–63, št. 9.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 229, št. 1082 – F. Kos, GZS V (1928), str. 423–424, št. 897.

Dorzalne notice: – Sočasno: Privile(gi)um domini Hanirici Gvrtcensis(!) canonici de mansu quem emit apud Hartuicum dapiferum in Strazburch. – Kasnejši sign.: T in N° 11. Sign. z rdečim črnilom: Lad. 5. Fas. 1. N° 4.

§̄ W̄lricvs. §̄ Dei gratia Gurcensis ecclesie episcopus omnibus Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris hanc paginam inspecturis salutem in eo, qui est vera salus. Ne a memoria hominum excidant, que nostris temporibus aguntur, congruum est, ut scriptis confirmentur. Notum igitur fieri cupimus omnibus Christi fidelibus, quod Hertwicus dapifer de Weisinberch ad petitionem capituli Gurcensis ecclesie et nomine eorum mansum unum situm in Nasim, solvens annuatim novem solidos, cum W̄lrico colono et pueris suis a Hermanno et fratre suo in Pilstein pro viginti III^a marcis nobis comparavit et, quia predicti Hermannus et frater eius ipsum mansum a domino episcopo Gurcensi in feudo possidebant, omne ius ad eos spectans ipsi episcopo resignaverunt. Nos vero proprietatem ad nos spectantem ad petitionem capituli Gurcensis ipsis contulimus. Obligavit etiam se predictus Hertwicus Gurcensi ecclesie per fideiussores dominum Engelramum Pvzonem et Gotschalchum de Strazpurch et Henricum de Albeke defendere eos, si quis ipsos super predicto manso infestaverit. Huius rei testes sunt dominus Perhtoldus, dominus Ernestus capellani episcopi, dominus Engelbertus scriba episcopi, dominus Waltherus, dominus Ditricus, dominus Albertus de Landesperch, dominus Henricus et filius eius Fridericus de Sv̄zenheim, Fridericus de Trachenberch, Otto et Fridericus de Landesperch et alii quam plures. Acta sunt hec ab incarnatione domini MCCXLVI, indictione quarta.

Dva pečata, viseča na perg. trakovih, v temni barvi naravnega voska: – 1. Hartwicka z Važenberka (slika: Neuer Siebmacher IV. 7. a, tab. 13) ščitast, zaobljen (ok 44 x 55 mm obrnjen s širšo stranico navzdol). Podoba: pet horizontalnih vreten. Legenda (po Jakschu): + S V ^o H . . TW WESENBERC – 2. krškega škofa Ulrika, špičasto ovalen (dolžina 76, širina 54 mm). Podoba: škof z mitro sedeč na falsistoriju, s palico v desnici in odprto knjgo v levici. Legenda: + VLRICVS DEI GRA . IA GVRCHENSIS ECCLIE EPS.

Št. 2

1246

Kapitelj v Vasváru potrjuje, da je Nikolaj, Štefanov sin, prodal svojo in bratovo dedno posest v Nádasdu skupaj z mlinom, da bi tako odkupil brata Myka iz nem-

^a III^a dodano nad viginti

škega ujetništva; tja je prišel, ko se je v borbi proti Nemcem, v kateri je umrl tudi avstrijski vojvoda (Friderik), ponudil za ujetnika namesto svojega brata Nikolaja. Posest sta kupila Petenedova sinova Warazlaus in Ladislaus.

Orig. izgubljen (A). – Obstajata dva prepisa iz 1377: Prvi v arhivu družine Esterházy (fasc. 18, št. 16) (B1); – drugi v arhivu družine grofov Festetics (B2), zdaj verjetno oba v MOL v Budimpešti.

Objava tu po T1. – Predhodne objave: Hazai okmt VIII (1891), str. 49–50, št. 37 (iz B1) (T1). – Hazai okmt VI (1876), str. 44–45, št. 31 (iz B2) (T2). – Prim. Csánki II (1894), 785: Peteni(n)cz, v komitatu Vas/Eisenburg. – Zelko, Prekmurje (1982), 72–73: Petanjci.

Petened je v srednjeveški madžarščini pomanjševalnica imena Petene – po njem se imenujejo Petanjci (prim. Csánki, l.c.); kot kupec posesti v Nádasdu velja Petened hkrati tudi za utemeljitelja družine Nádasdy (prim. opombo Imra Nagya k objavi B.)

Nos capitulum ecclesie sancti Michaelis^a de Castroferreo omnibus notum facimus, quod cum Nicolaus filius Stephand^b in exercitu, qui erat contra Teutonicos, in quo eciam dux Austrie vitam finivit, incidisset in angustiam captivitatis, frater suus Myke scilicet ad nostram accedens presenciam indicavit nobis, quod ipse subiturus est^c captivitatem loco fratris sui, adiungens quod, quitquid possessionis et hereditatis ipsorum ubicunque posite Nicolaus venderet pro sua liberacione, de sua esset voluntate plenaria et consensu. Nicolaus itaque, relicto fratre suo pro se vinculis^d, accersivit nostrum testimonium, convocatisque consanguineis et commetaneis suis universis, per viros discretos et nobiles de provincia quamplures omnem terram suam in Nadasd et molendinum suum estimari fecit, et partem suam et fratris sui in terra Voltumer(i) et Teodori et partem Vytemeri^e in terra eorumdem, quam dedit Vytemerius^f Nicoloe^g, et estimata sunt: terra scilicet pro quadraginta marcis, et pro quindecim molendinum; que cum Vencezlaus filius Petened maior et alii consanguinei et commetanei emere voluissent^h, Warazlausⁱ et Ladislaus filii Petened comparaverunt per omnia, nullo contradicente, antedictam pecuniam persolventes, ita quod Nicolaus et frater suus Myke nihil haberet in Nadasd iurisdicciois. Ut igitur rata sit hec vendicio in perpetuum, et ut Varazlaus et Ladislaus et eorum tota successio terram emtam^j et molendinum quieti possideant, presens scriptum contulimus, sigilli nostri federe communitum, Paulo existente nostro preposito, Roberto cantore, Ompod custode, Emerico decano, anno domini M^oCC^{ok} quadragesimo sexto.

Št. 3

1246

Župan Kazimir proda Pethenedovima sinovoma Kozlowu ali Waraslavu in Ladislavu, svoj delež v vaseh Nádasd in Sar (na Madžarskem), ki ga je dobil s kraljevim privilegijem.

^a Mychaelis C

^b Stefand C

^c esset C

^d in vinculis C

^e Vitemeri C

^f Vitemerius C

^g Nicolao C

^h noluisent C

ⁱ Varazlaus C

^j emptam C

^k letnica v oklepaju C

Orig. izgubljen (A). – Regest iz seznama listin rodbine Nádasdy (ex elencho Nadasdiano), ki ga je napravil Gabriel Nagy. (B) – danes verjetno v MOL v Budimpešti. – Prim. listino št. 3

Objava tu po F. – Predhodna objava: Fejér, *Codex diplomaticus Hungariae VII/5* (1841), 271 (F). – Prim. Csánki II (1894), 785: Peteni(n)cz, v komitatu Vas/Eisenburg. – Zelko, *Prekmurje* (1982), 72–73: Petanjci.

Casimirus comes portiones filiorum Mike, Stephani et Nicolai, in terra Nádasd et Saar, ad se tenore privilegii regii devolutas, viginti tribus marcis Kazlow^a et Ladislao filiis Pethenyed perpetuo iure vendit. Anno MCCXLVI.

Št. 4

1246, Ptuj

Hartnid s Ptuja naznanja, da je v blagor svojih sorodnikov in iz ljubezni do Diepolda s Kacenštajna in njegovega sina Gebharda poklonil gornjegrajski cerkvi štiri hube, ki se nahajajo pod goro Lom, ob gori Oljki in v Paški vasi in nad katerimi imajo odvetništvo sinovi Diepolda s Kacenštajna.

Orig. perg. (20,7 : 13,5 + 2,7) v NŠAL v Ljubljani (1978 vrnjen iz StLA, št. 612) (A). – Prepis iz 18. stol. v fondu KAL, fasc. 82/32, prav tam (B). – Prepis iz 1824 v Schmutzovi kopalni knjigi, fol. 11r, v Arhivu Oberburg, šk. 1, zv. 2, v StLA v Gradcu (C). – (Reg. v KK; reg. in opis pečata v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, *UBSt III* (1903), str. 61–62, št. 8. – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), št. O 23.

Reg. in literatura: Klun, *Archiv für Krain 2–3* (1854), str. 25, št. 101. – F. Kos, *GZS V* (1928), str. 423, št. 896. – Orožen, *Lavant II/1* (1876), 29 (z opisom pečata). – Pirchegger, *Herren von Pettau*, v: *ZHVSt 42* (1951), 21.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium domini Hertnidi de Petov super III° eubis nostro monasterio datis. – Nadaljevanje z drugo roko (15. stol.): unus situs sub monte Lum, duo circa Montem Crucis et unus in Pak villa. – Dve signaturi iz 16./17. stol.: prva: LXVIII°; druga: II. – 17. stol.: 1246 Henricus de Bettovia donat ecclesie Oberburgensi 4 hubas. Pripisano z nekoliko manjšimi črkami: cum omni iure, reservata solum de qualibet una mensura avenae (NB.). – Dodatni signaturi iz 17./18. stol.: prva: I, 2; druga: N 5, 39.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Ne bone operationis firmitas livore cuiuspiam valeat infirmari, scripture munimine ac testium expedit memorie roborari. Notum sit igitur universis, quod ego Haertnidus de Bettouia Obenburgensi(!) ecclesie pro meorum remedio propinquorum et amore cari mei Dyepoldi de Chatcensteyne in sui gnati memoriam, Gebhardi videlicet ibidem memoriter inhumati, quatuor eubas contuli perpetuo possidendas, unam sub monte, qui Lôm proprie nuncupatur, quam Hermannus prelibati Diepoldi filius iure tenetur regere advocacie, duas vero secus Montem Crucis^a, quas eodem iure advocacie dictus Hermannus et Diepoldus prefati Diepoldi filii tueantur, nil iuris ab eisdem eubis penitus, nec servicii, quam solam mensuram avene de qualibet exigentes et quartam in villa Pak, quam eciam prescripti fratres tueri tenentur iure sepius prenotato. Pro cuius rei efficacita firmiori presentem paginam sigilli mei formula benivole eternavi, subscriptique viri testimonium perhibent super huiusmodi manifestum, Wulingus et Chv̇nradus de Gorissendorf, Dippoldus de Schorlinge et frater eius Henricus, Gotfridus Keltz, Lutoldus officialis, Fridericus de

^a alibi habetur Waraslao Fejér v opombi

^a secus Montem Cvas Orožen, ki kraj lokalizira kot Kvas

Haelensteine et alii multi, quorum copia interfuit. Acta sunt hec in Bettouia, anno gratie millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.

Na perg. traku viseči pečat iz rjavega voska v obliki štita (koničasto špičast, 40 x 45 mm). Podoba: zmaj z dolgim kljunom. Legenda: + SIGILLVM HERTNIDI DE BETOVIA. – Opis pečata pri Orožnu, l.c.

Št. 5

1246, februar, 7, Oglej

Belinjski opat Vecelo se (v 14 točkah) pritoži oglejskemu patriarhu Bertoldu zoper gospode, ki mu delajo krivico, med drugim (1) zoper Devinske, ki ga nadlegujejo na posestvih štivanske cerkve na Krasu, s tem da si laste odvetniško pravico, ki jim ne pripada; (5) zoper Bregonia iz Spilimberga, ki si lasti nekatere desetine v vasi pod Krasom; (6) zoper grofa Majnhardarja III. Goriškega, ki si po krivici prisvaja odvetniško pravico na posestvih belinjske cerkve, čeprav so se njegovi predniki tej pravici odpovedali; (12) zoper tiste, ki si prilaščajo kapelo v Slovenj Gradcu. Opat prosi patriarha, naj mu pomaga priti do njegovih pravic; patriarh mu to z izjemo kapele v Slovenj Gradcu tudi obljubi.

Orig. izgubljen (A). – Prepis (verjetno iz 17. stol.) po podatku pri Joppiju v ACU v Vidmu (B). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 157, v BCU v Vidmu (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Joppi, Documenti Goriziani, v: ATr, NS 12 (1886), str. 4–6, št. 24 (J).

Reg. in literatura: Rubeis, MEA (1740), col. 716. – Coronini, Tentamen Genealogico-chronologicum (1. ed. 1752), 309, (2. ed. 1759), 206. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 58–59. – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 218–219, št. 151 (=MHK 14 [1859], 98). – Manzano, Annali II (1858), 353 (Della Bona). – F. Kos, GZS V (1928), str. 415, št. 878. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 136, št. 516. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 127.

Navedba vsebine po posameznih točkah je prevzeta po Bianchiju, l.c. (ki pomotoma navaja točko 13 pred 12, kar tu popravljamo). – Glede domnevne odpovedi Goriških do odvetniške pravice nad posestmi belinjske cerkve prim. listino: 1186, september, 5 (F. Kos, GZS IV (1915), str. 368, št. 727) oz. obnovitev le-te v listini: 1246, februar, 7, Oglej (F. Kos, GZS V (1928), str. 415, št. 879).

In nomine domini amen. Anno eiusdem millesimo CC quadragesimo sexto, indicti-one quarta, septimo die intrante februario in capitulo Aquilegeni. Presentibus talibus testibus: Bonacurso Emonensi episcopo, Leonardo thesaurario Aquilegeni, Popone preposito sancti Felicis, Mathia de Mels, Henrico de Villalta, Bonicontrè, Sibotone canonicis Aquilegensibus, magistro Wilelmo scholastico Aquilegeni, magistro Viviano plebano de Glemona et aliis. Dominus Wecelo abbas Beliniensis constitutus in presentia domini Bertholdi dei gratia patriarche Aquilegensis ad cautelam volens sibi et suis successoribus ac suo monasterio providere, ne sibi fieret preiudicium in futurum, ad interrumpendam prescriptionem quorumdum possidentium et detinentium contra iustitiam possessiones et iura tam spiritualia quam temporalia occupantium bona monasterii prelibati conquerendo proposuit in hunc modum: Coram vobis, domine Bertholde dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarcha, ego Wecelo abbas Beliniensis meo nomine et ecclesie mee <1> conqueror super illos de Dewino, qui me gravant in possessionibus ecclesie sancti Iohannis de Carsto^a, indebite usurpando sibi

^a de Carsio Bianchi

ius advocatie cum nullum debeant habere. <2> Preterea conqueror de domino Wongia^b de Manzano, qui michi detinet et ecclesie mee duos mansos in villa de Regiana^c contra iustitiam. <3> Item de domino Stephano de Castro novo, qui detinet advocatiam in bonis ecclesie mee de Melereto, sibi usurpat^d contra iustitiam. <4> Item conqueror de domino Iohanne et Adalberto fratribus de Cucania^e, qui sibi detinent duos mansos in Brazano^f contra iustitiam. <5> Item conqueror super dominum Bregonia de Spengenberch^g, qui michi quasdam decimas detinet in villa de Sub Carsto^h. <6> Item conqueror de domino comite Meynhardo de Goriziaⁱ, qui sibi usurpat ius advocatie in bonis ecclesie Beliniensis contra iustitiam, cum sui predecessores meis predecessoribus resignaverint omne ius advocatie, quod habebant vel videbantur habere in bonis dicte ecclesie [. . .] XXII mansis [.] ecclesie continet privilegium. Item idem comes dictam advocatiam [.] pro certa pecunie quantitate; quibus omnibus spretis ipse et officiales sui me in dictis bonis [.] <7> Item conqueror de monte de Cormon^k, quem michi violenter detinet idem dominus comes. <8> Item conqueror, quod vester cellerarius^l [. . . usurpat sibi](?) decimas in quibusdam possessionibus ultra Pontem altum specialiter pertinentes ab ipsa fundatione ad ecclesiam Beliniensem. <9> Item quidam alii cives Aquilegenses infra confines privilegii dicte ecclesie sibi usurpaverant quasdam possessiones et tenutas et illas contra iustitiam detinere presumunt in mee ecclesie preiudicium et gravamen. <10> Item vester gastaldio de Flumisello edificavit quoddam molendinum, unde molendinum et terra ecclesie mee sunt destructa. <11> Item conqueror de domino Henrico de Aquilegia et super quibusdam famulis ecclesie mee, qui renuunt michi et ecclesie mee facere fidelitatem, et alia michi iura denegant, qui^m tenentur michi et ecclesie facere. <12> Item conqueror super capella de Grez, que michi et ecclesie mee contra iustitiam detinetur, secundum quod continetur in privilegiis dicti monasterii, in quibus omnibus protestor omne ius ecclesie mee esse salvum; et ne lapsus temporis in posterum michi et ecclesie mee preiudicet et ne predicti possessores et gravatores prescriptionem allegare valeant in preiudicium dicte ecclesie Beliniensis, cum nomine meo et nomine ecclesie mee paratus sim iustitie recipere complementum.ⁿ <13> Item conqueror, quod predictus dominus patriarcha et [.] sui detinent michi contra iustitiam medietatem cuiusdam molendini in flumine iuxta Marcillanam. <14> Item conqueror de domino Mizulo filio quondam domini Wernerio^o Sclengie, qui unum mansum michi detinet in Flumisello contra iustitiam. Ad hec rogavit instanter predictum dominum patriarcham, quod sibi de predictis faceret iustitiam exhiberi, et de hiis et que ab eodem domino petebat nomine suo, videlicet de capella de Grez, rogans et supplicans, quod preciperet michi notario scribere supra dicta. Ad hec respondit predictus dominus patriarcha, quod bene volebat, quod predicta omnia scriberentur,

^b Wongino *Bianchi*

^c Rejana *Bianchi*

^d *tekst nezanesljiv – morda: usurpando eam*

^e Cucanea *Bianchi*

^f Brazzano *Bianchi*

^g Spegnimberch *Bianchi*

^h de sub Carso *Bianchi*

ⁱ Goritia *Bianchi*

^k Cormons *Bianchi*

^l cellarius *Bianchi*

^m *Joppi, namesto que (?)*

ⁿ *tu je Bianchi v svojem regestu zamenjal vrstni red: njegova točka 13 je dejansko 12 in obratno*

^o Warnerii *Bianchi*

excepto de capella de Grez, quod quidem inhibuit scribi. Tamen inter alia dixit, quod [. . . .] volebat in iure suo, secundum quod debebat, predictum dominum patriarcham et suum monasterium exaudire.

Ego Henricus sacri palatii notarius interfui et de mandato domini patriarche hanc cartam fideliter scripsi et roboravi.

Št. 6

1246, marec, 7

Hartnid s Ptuja in Erhenger s Hohenwanga (pri Mürzzuschlagu na Štajerskem) poklanjata vetrinjskemu samostanu kot dediča po pokojnem sorodniku Svikerju s Humberka (Hollenburg na Koroškem) dohodke od 13 hub, in sicer v Ždovlju (Seidolach), Medborovnici (Unterferlach) in Goričah (Görtschach), v dušni blagor omenjenega Svikerja in kot nadomestilo za krivice, ki jih je pokojnik storil samostanu.

Orig. izgubljen (A). – Trije prepisi v vetrinjskih kopalnih knjigah v KLA v Celovcu: prvi in drugi iz zač. 15. stol. v Ms 2/1, fol. 87v št. 99 (B); – fol. 99v–100r, št. 129 (C); – tretji iz 1544 v Ms 1/2, fol. 39v–40r, št. 154 (D). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 336–337, št. 2327 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 225, št. 1069. – F. Kos, GZS V (1928), str. 416, št. 880.

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Hertnidus^a de Petouia^b et ego Erchengerus^c de Hohenwanch^d domini Swikeri^e de Hohenburg^f pie memorie qui ratione affinitatis iure hereditario existimus successores, succedimus eidem in onere, sicut successimus in honore, iusticia exigente, unde sicut ipsi vivo dignam amiciciam dinoscimur conservasse, sic defuncto nullatenus expedit eandem denegare. Hinc est, quod universis tam presentium quam future posteritatis memoriter duximus intimandum, quod nos ex divine inspirationis instinctu cognoscentes nullum mortalium hic civitatem possidere manentem, sed futuram inquirere et felicissimum in hoc labili decursu fragilitatis humane ad bravium comprehendendum vite eterne currere, quia non est quod iocundius perpetuo possideatur, decem marcarum redditus in villis subscriptis et mansis eciam adnotatis cum hominibus in Sidolach^g quinque mansos, Zwissen Vorelitz^h tres mansos, Gortschach quinque mansos ob reverenciam unigeniti dei et genetricis eius gloriose virginis Marie cenobio Victoriensi tum pro remedio anime iam dicti Swikeri tum pro iniuriis ab eodem eidem cenobio illatis cum consensu heredum nostrorum tum eciamⁱ pro nostrorum debitorum vivorum et defunctorum contulimus salute, ita ut eosdem redditus absque omni nomine iuris advocacie venerabilis conventus supra iam scripti cenobii cum omni iure proprietatis quemadmodum voluerit et valuerit, libere possideat et quiete hoc interponentes, ut exinde cum quinque marcis in adventu domini pisces vel alia victui necessaria predicto conventui ministrentur et cum residuis quinque marcis ipsius anniversarius procuretur. Certitudinem etiam facimus fide data, ut, si predicti

^a B C, Hertnidus D

^b C D, Petouia B

^c B, Herchengerus C, Erchengerus D

^d B, Hohenwank C, Hochenwanch D

^e B C, Swikheri D

^f B, Hollenburg C D

^g B D, Sydolach C

^h B, Zwischen Vorelitz C, Zwissen Vorelitz D

ⁱ B C, et D

mansi predictorum reddituum censum solvere non valent, alias supplebimus et, si sunt obligati, ipsos absque omni dampno sepe dicti cenobii redimemus. Insuper cuidam iuri advocacie in quadam villa, que vocatur Vðrelach^k, voluntarie cedimus et abrenunciamus^l iam prefatum karissimum nostrum Swikerum^m quantum possumus, operibus misericordie subsequentes. Igitur ne tam affectuosa cum effectu libere donacionis nostre donacio ulli hominum temporis mutabilitate in dubium proveniat seu alicui heredum nostrorum liceat aliquatenus revocare, presens scriptum testibus subscriptis tam sigilli domni ducis Karinthie quam sigillorum nostrorum et eciam aliorum tunc temporis presencium munimine contulimus studiosius roboratum. Testes sunt Hermannus abbas de Oziacoⁿ, Ortolfus prepositus de Solio, Wluingus^o plebanus de Cappella^p, Heinricus de Trûhsen^q, Vlricus^r de Trûhsen, Fridericus^s de Merenberg^t, Heinricus de Grauenstain, Rûdolf^u de Stadeke^v, Bertholdus^w dapifer de Emmerberg^x, Gundaker et Swikerus^y de Vrowenstein^z, Gotfridus de Rabenstein, Heinricus de Toucheim^{aa}, Chunradus^{ab} de Pardis, Otto de Stainpûhel^{ac}, Wluingus^{ad} de Gurentz^{ae}, Fridricus de Amselberg^{af}, Liphardus de Klagenfurt^{ag}, Albertus de Werdenberg^{ah}, Gerhardus de Heillek^{ai} et filii eius Albertus et Heidenricus^{ak} et alii quam plures. Acta sunt hec coram domino Herbrando abbate, anno domini M^oCCXLVI^o, nonas marcii.

Št. 7

1246, marec, 12, Pulj

Oglejski patriarh Bertold, mejni grof Istre in Kranjske, razsodi v sporu med poreškimi škofom Paganom in poreško občino, ki jo je škof Paganus zaradi storjenih krivic izobčil.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v družinskem arhivu grofov Polesini (nekoč v Poreču) (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po K. – Predhodne objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 276 (K).

k	B C, Verolach D
l	B C, abrenuntiamus D
m	B D, Swikarum C
n	B C, Osiaco D
o	B, Wulfingus C, Woluingus D
p	B D, Capella C
q	B, Trûhsen C, Truchsen D
r	B C, Vlricicus D
s	B D, Fridricus C
t	B C, Merenburch D
u	B, Rudolfus C D
v	B, Stadekke C, Stasekke popravljeno iz Rasekke D
w	B, Berchtoldus C D
x	B C, Emmenburc D
y	B C, Swikherus D
z	B, Frawenstain C, Frauenstain D
aa	B, Towcheim C, Touchaim D
ab	B C, Cunradus D
ac	B, Steinpûhel C, Stainpuchl D
ad	B, Wulfingus C D
ae	B D, Gurnicz C
af	B C, Fridericus de Amselburc D
ag	B C, Cagenfurt D
ah	B, Werdenburg C, Werdenburch D
ai	B, Halek C, Heilekh D
ak	B D, Heinricus C

Reg. in literatura: Manzano, Annali II (1858), 354 (Kndler). – F. Kos, GZS V (1928), str. 416, št. 881. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 59. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 137, št. 518. – Omemba: Ughelli-Coleti X (1722), col. 321. – Schumi, Archiv für Heimatkunde I (1883), str. 258, op. 4.

Edina listina z tega obdobja, v kateri se Bertold omenja kot mejni grof Istre in Kranjske.

Anno domini millesimo CCXLVI, die XII intrante martio. Dominus Bertoldus dei gratia sancte Aquileiensis sedis patriarcha, Istriae atque Carniolae marchio, talem in scriptis sententiam promulgavit ... Actum Polae in ecclesia sanctae Mariae de Caneto; praesentibus domino Volrico episcopo Tergestino, Vilielmo episcopo Polensi, Meinardo comite Goritiae ... et aliis multis.

Sledijo podpisi treh notarjev.

Št. 8

1246, marec, 23

Henrik z Greifenfelsa (pri Celovcu) naznanja, da ga je salzburški nadškof Eberhard II. zaradi požiga izobčil iz cerkve, a je bil pod pogojem, da podeli menihom v Vetrinju pet mark denaričev ali pol marke letnih dohodkov, rešen izobčenja. Namesto teh petih mark, h katerim je opat Herbrand dodal Henriku še pet fertonov (petkrat četrt marke), odstopi Henrik samostanu hubo v vasi Duplje (na Gorenjskem), ki naj jo ima samostan kot svojo lastnino, ne da bi imel kdo nad njo odvetniško pravico.

Orig. perg. (19 : 22,5 + 1,6), sign. A 79, v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz 19. stol. priložen izvorniku (B). – <Reg. in prepis v KK>.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 337–338, št. 2328.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 225, št. 1070. – Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 668, št. 160. – F. Kos, GZS V (1928), str. 417, št. 883.

Dorzalne notice: – 13. stol. Privilegium super uno mansu in Divplach. In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit. R. a 32. – Sign. 15. stol. 52. – 18. stol. Lib. 2do No 77.

✠ In nomine sancte et individue trinitatis. ✠ Notum sit universis tam presentibus quam futuris, quod ego Heinricus de Grîfelhes^a secundum formam ecclesie primo a me recepta iuratoria caucione a venerabili domino Salzpurgensi archiepiscopo apostolice sedis legato absolucionem excommunicationis, quam incendii causa incideram, consecutus in mandatis ab ipso me confiteor recepisse, quod deo famulantibus in loco, qui dicitur Victoria, cenobitis quinque marcas denariorum vel annuatim redditus dimidie marce darem peccata mea sic elemosinis redimendo. Ego igitur cognoscens neminem mortalium hic civitatem possidere manentem, sed futuram inquirere, magis eligens obedire quam licito mandato temere contraire nec non firmiter credens dignam me retributionem pro omnibus factis meis a summo iudice recepturum ad predictas quinque marcas quinque fertonibus a domno Herbrando abbate predicti loci mihi superadditis mansum unum in villa que dicitur Dîvplach tradidi prefatis cenobitis, ut absque omni iure advocatie cum omni proprietatis iure, quemadmodum valuerint et voluerint, eundem in perpetuum libere possideant et quiete. Ne igitur tam affectuosa cum effectum libera mee donationis donatio ulli hominum in dubium proveniat seu alicui meorum

^a A

heredum liceat inmutare, presens scriptum subscriptis testibus sigilli mei^b munimine contuli studiosius roboratum. Testes sunt predictus domnus Herbrandus abbas, Arnoldus prior, Fridericus camerarius, Ditricus de Kevschach, Pavtaleon^a sacerdotes, Cholo de Seburch, Chv̇nradus de Seburch, Marquardus de Grifenvelhes^a et filii eius Marquardus et Berngerus, Heindenricus de Schrelz, Liphardus de Schrelz, Leo de Pfaffendorf et alii quam plures. Acta sunt hec anno dominice incarnationis M^oCCXLVI, decimo kalend. aprilis.

Na konopljeni vrvici viseči pečat, ščitast (širina ok. 50, višina 55 mm), v vosku temne rjave barve. Podoba: Grifon z levjim telesom, ptičjo glavo in krili. Legenda (veliko črk je obrnjenih v levo ali postavljenih v horizontalo, ne vem, kako je Jaksch uspel to prebrati): + SIGILLV̇D HANRIC[I] . dE GRIFENḞJL̇. (Jaksch).

Št. 9

1246, marec, 26, Twimberg

Benedikta, (kot hči) ena od dedičev po pok. Rajnbertu iz Cmureka ter soproga Hartnida iz Rabensteina (na Štajerskem), naznanja, da je s privolitvijo svojega moža in otrok prodala salzburškemu nadškofu Eberhardu II. svoj delež dediščine pri gradu Reisberg.

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. 76v–77r, prav tam (B).

Objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 338–339, št. 2329. – Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 631–632, št. 1086.

Reg. in literatura: Meiller, RAS (1866), str. 298, št. 600. – F. Kos, GZS V (1928), str. 417, št. 882.

... Igitur ego Benedicta una ex heredibus pie memorie Rainperti de Mureke, uxor Hertnidi^a pincerne de Ramenstaïne patefacio tam presentibus quam futuris quod partem hereditatis mee in castro Richsperch Dat. apud Winberch, VII kalend. april., anno domini millesimo C^oXLVI, indictionis III.

Št. 10

1246, junij, 21, Lyon

Papež Inocenc IV. dovoljuje koprskemu kapitlju, da sme imeti glede na dohodke deset kanonikov. Kadar se bodo dohodki kapitlja pomnožili, se bo lahko povečalo tudi število kanonikov, vendar samo z dovoljenjem svetega sedeža.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v Fontaninijevi zbirki Miscellanea (pod 1245, junij, 30) v BCU v Vidmu (B). – Prepis G. Joppija v fondo Joppi, Ms. 369, prav tam (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Joppi, Aggiunte inedite (1878), str. 36–37, št. 12 (pod 1247, junij, 30) (J). – Naldini, Corografia di Giustinopoli (1700), 122 (iz A) = ponatis v: Cerkevni krajepis (2001), 86 (N). = Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 277 (K).

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1031, št. 12170. – F. Kos, GZS V (1928), str. 418, št. 885.

Innocentius episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis capitulo Iustinopolitano salutem et apostolicam benedictionem. Ut in ecclesiis determinatus sit numerus ministrorum, non modicum dinoscitur^a expedire, ne provisione careat superflua

^b e popravljeno iz začetega u

^a Za d-jem je izbrisan e

^a J Kandler, dignoscitur Naldini

multitudo, ac ex paucitate dignum deo servitium subtrahatur. Quapropter, dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus^b inclinati, denarium canonicorum numerum a vobis in ecclesia vestra, facultatibus pensatis^c, ipsius dilecti filii et electi Iustinopolitani super hoc accedente consensu, provida deliberatione statutum et firmatum etiam iuramento, sicuti est provide ac salubriter institutum^d, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus, statuentes, ut eadem ecclesia prefato numero sit contenta, nisi adeo ipsius excreverint facultates, quod ipsum merito exigant augmentari, salvo in omnibus apostolice sedis mandato. Nulli ergo omnino^e hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Lugduni XI kalend. iul. pontificatus nostri anno III.

Št. 11

1246, junij, 29, Lyon

Papež Inocenc IV. dovoljuje redovnemu mojstru in priorjem dominikanskega reda, da smejo odvezovati od cerkvenih kazni suspenza, interdikta ali izobčenja in da lahko sprejmejo v red tudi tako kaznovane osebe. (Listina izvira iz dominikanskega samostana na Ptujju.)

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 22,5 : 23,4 plika razprta) št. 606 v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 19. stol v zbirki listin št. 606, prav tam (B).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSI III (1903), str. 53, št. 1.

Reg. in literatura: Schedario Baumgarten I (1965), str. 439, št. 1695. – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 127, št. 211.

Formular: M. Tangl, Päpstlichen Kanzleiordnungen (1894), str. 293–294, št. 86. – Enako besedilo (razen inskripcije) imata tudi listini: 1255, marec, 30, izdani za kartuzijane v Bistri in Žičah (glej tu št. 266, 267).

Notice na prednji strani: – kontrolni notici papeškega pisarja: – v desnem kotu zgoraj: a. – na pliki levo: I.V.

Dorzalne notice: – zgoraj notica papeškega prokuratorja: Predicatorum. – na sredini oznaka formularja listine: .Ia. Celestis. – 13. stol.: Quod magister ordinis et alii predicatorum possent volentem intrare ordinem; sententia interdicti vel excommunicationis ligatos possent absolvi et ad ordinem recipere. – 15. stol.: S. Innocentius. N. 55. Data bulla 3. cal. iulii 1246. – 18. stol. signatura (obrnjena na glavo): No. 88. Fa. 40.

✠ Innocentius ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . magistro et prioribus ordinis predicatorum salutem et apostolicam benedictionem. Celestis amor patrie mentes vestras sic allexisse perspicitur, ut quasi hoc solum delectationem vobis tribuat, quod divine voluntati sit placitum et salutem proferat animarum. Procedit ex hoc, quod nos vestris piis petitionibus favorem largiri benivolum delectantes, maxime cum ex apostolici cura teneamur officii circa religionis augmentum attentis et vigiles inveniri, vobis auctoritate presentium indulgemus, ut volentibus vestro aggregari collegio, qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationum sententiis sunt ligati, absolutionis beneficium iuxta formam ecclesie impertiri et ipsos in fratres recipere, ac

^b J, postulationibus iustis Kandler Naldini

^c Kandler Naldini, per satis J

^d Naldini Kandler, institutus J

^e Naldini J, Kandler nima omnino

eos, qui post assumptum habitum recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam absolvere valeatis. Ita tamen quod, si aliqui ex eisdem huiusmodi sententiis propter debitum sunt astricti, satisfaciant, ut tenentur^a. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Lugduni, III. kalend. iulii, pontificatus nostri anno quarto.

Svinčena bula manjka, ohranjen le košček rumeno-rdeče svilene vrvice.

Št. 12

1246, julij, 1, Žužemberk

Grof Majnhard III. Goriški, oglejski odvetnik, izpričuje, da se je Rudbert s Hmeljnika odpovedal svoji fevdni posesti v korist svoje žene Gertrude, brata Alberona in bratovemga sina Friderika, katerim jo je zdaj grof na njegovo prošnjo podelil v fevd.

Orig. perg. (16,8 : 9 + 1,5), št. 1/5, v TLA v Innsbrucku (A).

Objava tu po A. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 137, št. 519.

Dorzalni notici: – 16. stol.: Opphenbach 1246. – 17. stol. Läd1.

Nos Meinhardus dei gracia comes Goricie et advocatus Aquilegiensis notum facimus per presens scriptum universis, quod R^odbertus de Opphenbach omnes proprietates suas uxori sue Gerdrudi et fratri suo Alberoni et Friderico fratrueli suo per manum nostram acquisitionis titulo preparavit, insuper feuda sua nobis resignavit, que omnia ad petitionem suam personis contulimus supradictis perpetualiter possidenda pleno iure. Et ut factum huiusmodi firmum et immobile perseveret, ipsis presentem kartulam, sigilli nostri munimine roboratam, duximus indulgendam, cum testibus subarratis, quorum nomina sunt: V^olricus de Reiffenberch, Swarzmännus de Cremöna, V^olricus et Gotfridus de Preiseke, Otto et Perengerus de Hôhenäwe. Dat. apud Sösenberch anno dominice incarnationis M^oCCXLVI, die primo intrante iulio.

Pečat izstavitelja odtrgan, ostal le pergamentni trak.

Št. 13

1246, julij, 14, Kostanjevica

Koroški vojvoda Bernard poklanja v svoj dušni blagor in v blagor duše pokojne žene Jute kartuziji Jurklošter gradbeno zemljišče v Ljubljani znotraj mestnega obzidja, da si na njem zgradi hišo; obenem osvobaja samostan carine in mitnine v vseh svojih mestih za vsa živila, ki jih bodo potrebovali za domačo rabo; kdor bo to povelje prekršil, bo moral samostanu za vsak novčič vrniti po eno marko.

Orig. ponaredek listine izgubljen (A). – Prepis iz 1568 v zvezku privilegijev kartuzije Jurklošter Rok 4, str. 28–29, v zbirki rokopisov ZAC v Celju (B).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Puschnig, Geirach, v: Das Joanneum (1940), str. 144–145, št. 5. = Puschnig, Geirach, v: ZHVSt 34 (1941), str. 29–30, št. 5 (reg. str. 31, št. 24). – Pirchegger-Dungern, UBSt/Erg. (1949), str. 37, št. 57. – Prim.: M. Kos, Srednjeveška

^a A namesto tenentur

Ljubljana (1955), 33. – Mlinarič, Žiče in Jurklošter (1991), 127–128. – (Reg. in prepis v CKSL).

Predlistina: 1243, april, 13, brez navedbe kraja (objavljena v Otorepec, GZL I (1956), št. 1. Prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 387–388, št. 810).

Puschnig, Geirach, v: Das Joanneum (1940), 138–139, meni, da gre za ponaredek, napravljen v času med leti 1246 (ko je listina datirana) in 1262 (ko Ulrik III. potrdi v listini omenjeni privilegij). Da gre za ponaredek, dokazuje z navedbo prič, ki se z izjemo majhne premestitve povsem ujema z navedbo prič v predlistini. M. Kos, ki se ne spušča v vprašanje pristnosti, imenuje to listino "razširjeni privilegij vojvode Bernarda", za obe listini pa pravi, da sta "prvi znani dokument, ki Ljubljano imenuje mesto (civitas)." (M. Kos, l.c.).

In nomine Iesu Christi amen. Nos Berenhardus dei gratia dux Karinthye notum facimus tam presentibus quam futuris intuentibus presens scriptum, quod nos pro remedio anime nostre et Iute felicis memorie uxoris nostre nec non heredum et^a consanguineorum nostrorum in honorem gloriose virginis matris dei conventui apud Gyrowe aream nostram in Leybaco intra muros civitatis sitam, donavimus libere possidendam, ita ut ibidem domum construant, que ipsi deserviat in eternum. Preterea eidem ecclesie videlicet apud Gyrowe eam fecimus gratiam, quod de omnibus victualibus tam vino quam oleo quam sale et aliis quibuslibet^b, que ad victum et usum ipsi domui adducuntur, in eadem nostra civitate ac aliis nostris civitatibus nulla solvat thelonea neque mutam, recipientes res ipsorum in nostram tuitionem et protectionem nostrum dominium transeuntes. Nostris autem thelonariis ac aliis nostris officariis districtius inhibemus nostre gratie sub obtentu, ne aliquis ipsorum ipsam nostram gratiam, quam eis fecimus, infringere audeat vel presumat. Alioquin si quis nostrum mandatum transgressus^c fuerit in hac parte, pro quolibet nummo, quem ab ipsius ecclesie rebus acceperit, marcam denariorum ipsum eidem ecclesie restituere oportebit. Ne autem ipsi ecclesie super predictis aliqua im posterum vel a nostris heredibus vel aliis quibuslibet fiat iniuria vel offensa, presentem cartam sigilli nostri munimine duximus roborandam in evidens testimonium et cautelam. Huius rei testes sunt: Berenhardus filius noster, abbas de Landestrost Gotfridus, Cerhalmus^d plebanus ibidem, Heinricus plebanus de sancto Petro, Fridericus de Valchenberch, Remwicus de Pypowm, Voluingerus iudex antiquus et Moroldus filius eius et Berhtoldus scribe noster et alii quam plures viri^e ydonei et honesti; feliciter amen. Acta in Landestrost pridie idus iulii anno domini M^oCC^oXLVI^f indictione IIII^a.

Št. 14

1246, julij, 17, Lyon

Papež Inocenc IV. dovoljuje redovnemu mojstru in vsem bratom dominikanskega reda, da se smejo muditi na ozemlju izobčenih in da smejo med potovanjem čez njihovo ozemlje sprejemati od njih, kar potrebujejo za življenje. (Listina izvira iz dominikanskega samostana na Ptuju.)

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 27,3 : 24,3 plika razprta) št. 607 v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 19. stol. v zbirki listin št. 607, prav tam (B).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 54, št. 2.

^a et manjka pri Pircheggerju, ima pa ga Puschnig
^b quilibet B(Puschnig)
^c B
^d Gerhalmus predlistina
^e tako Puschnig in po njem Pirchegger
^f MCCXLVI^o Pirchegger

Reg. in literatura: *Schedario Baumgarten I* (1965), str. 441, št. 1704. – Hilger, *Papsturkunden*, v: *FRA II/83* (1991), str. 128 št. 212.

Formular: M. Tangl, *Päpstlichen Kanzleiordnungen* (1894), 290–291, št. 78.

Notice na prednji strani: – kontrolni notici papeškega pisarja: – v desnem kotu zgoraj: a. – na pliki levo: I. V.

Dorzalne notice: – zgoraj *notica papeškega prokuratorja:* *Predicatorum.* – 13. stol.: *Quod fratres nostri . . . nadaljevanje zabrisano.* – 15. stol. E. Innocentius. No.103. – 17. stol. *Signatura (obrnjena na glavo)* No. 44. Fasc. 41.

✠ Innocentius ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . magistro et universis fratribus ordinis fratrum predicatorum presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Vobis extremam patientibus pro Christi nomine paupertatem digne conceditur ab apostolice sedis gratia, per quod et necessitati vestre consulitur, et benefactoribus vestris salutis meritum procuratur. Hinc est, quod nos, quorum deposcit officium iustis annuere desideriis devotorum, vestre precibus humilitatis inducti, ut vos, qui exhortationis sue studio bonos ad potiora dirigatis, et errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, in excommunicatorum terris liberi commorari, et ab eis tunc, ac etiam quando vos per ipsas transire contingit, necessaria vite deponere ac recipere valeatis, vobis auctoritate presencium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit iucursurum. Datum Lugduni, XVI kalend. augusti, pontificatus nostri anno quarto.

Bula in vrvica manjkata.

Št. 15

1246, avgust, 8, Kamnik

Oglejski patriarh Bertold naznanja ustanovitev novega ženskega samostana (v Studenicah) in prosi vernike, da bi s svojimi milodari pomagali dokončati začeto delo in da bi lepo sprejeli sle, ki bodo prosili za samostan. Vsem, ki bodo kaj prispevali in se resnično kesali svojih grehov, podeljuje po 40 dni odpustkov za težke in 10 dni za lahke grehe.

Orig. perg. (27 : 17 + 3), št. 1 (stara št. 578), v PAM v Mariboru (A). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopiaalni knjigi iz 18. stol., str. 3–4 (nem. str. 4–5), št. 3, v Arhivu samostana Studenice, šk. I, zv. 2, v StLA v Gradcu (C). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 608, prav tam: prepis (iz C) iz 1839 (D); – Zahnov prepis (iz A) iz 1887 (E). – (Reg. in (delni) prepis v KK).

Fotografija: – Mlinarič, *PAM Zbirka listin* (1987), 367.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, *UBSt III* (1903), str. 54–55, št. 3 (iz B). – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), P 37, po A.

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 195–196. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 103, št. 136. – Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: *MSF 16* (1920), str. 61. – F. Kos, *GZS V* (1928), str. 418–419, št. 887. – Mlinarič, *PAM Zbirka listin* (1987), str. 7, št. 1. – *Samostani v srednjev. listinah* (1993), str. 206 slov., (str. 207 nem.), št. 52. – Prim. D. Kos, *Pismo* (1994), 58.

Spređaj na pliki pečatna nalepka (19./20. stol.) z zlatim krožnim napisom na modri podlagi: GUT STUDENITZ, na sredini okrasni ornament.

Dorzalne notice: – 18. stol.: Berchtold patriarch (*nadaljevanje neberljivo*). 1732 (*nadpisano*), datir in jahr 1246 (*podčrtano*), alt. 486 (*pod črto*). – *suhi pečat* (19./20. stol.): v sredini MĚM, naokrog napis: * PRIORAT D. JUNGFRAUENSTIFTES MARIA GNADENBRUNN ORD. S. MARIĆ MAGD. STUDENITZ

B(ertoldus) dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarcha^a universis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in domino Iesu Christo. Quoniam, ut ait apostolus, omnes stabimus ante tribunal domini, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit sive malum, oportet nos diem extreme messionis operibus misericordie^b prevenire ac eternorum intuitu seminare in terris, quod reddente domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in celis, firmam spem fiduciamque tenentes, quod, qui parce seminat, parce et metet et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet vitam eternam. Cum igitur ad honorem omnipotentis dei et beate virginis genitricis sue sit quedam nova fundatio inchoata, in quo moniales altissimo in devotione cotidie famulantur, ad cuius consumationem et ipsarum monialium sustentationem proprie non suppetant facultates, universitatem vestram rogamus, monemus et in domino exhortamur, quatenus de bonis vobis a deo collatis ad consumationem dicte plantationis pias elemosinas et gratuita^c charitatis subsidia porrigatis, nuncios ipsius, cum pro petendis elemosinis ad vos accesserint, recipientes benigne, ut per hec et alia bona, que domino inspirante feceritis, ad eterna possitis gaudia feliciter pervenire. Nos vero de omnipotentis dei misericordia et gloriose genitricis sue virginis Marie, beatorum apostolorum Petri et Pauli, sanctorum martirum Hermachore et Fortunati omniumque sanctorum meritis confidentes, omnibus, qui dicto loco gratuita charitatis subsidia erogaverint, XL dies criminalium et quartam partem venialium peccatorum, de quibus vere penituerint, auctore domino misericorditer relaxamus. Dat. in Stein, anno domini millesimo CCXLVI, octavo die augusti, IIII indictionis.

Viseči pečat izgubljen, ostal le perg. trak.

Št. 16

1246, september, 13, Ptuj

Salzburški nadškof Eberhard II. izpričuje, da sta brata Friderik in Hartnid s Ptuja z njegovim dovoljenjem prostovoljno predala opatu samostana v Št. Pavlu patronat nad župnijo sv. Jurija pod Steinom v Labotski dolini.

Orig. perg. (25 : 15,5 + 2) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v arhivu samostana Št. Pavel na Koroškem (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin, št. 609, v Deželnem arhivu v Gradcu (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 1, št. 1. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 341–342, št. 2333. – Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 638–639, št. 1094. – Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum II (1854), str. 133, št. 8 (po B).

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXIII, št. 1. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 227, št. 1074 (iz B). – Meiller, RAS (1866), str. 300, št. 608. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 132, št. 69. – F. Kos, GZS V (1928), str. 419, št. 888.

^a pathca s tildo nad h A

^b misericordie na razuri

^c gratuita na pregibu (z luknjo), težko berljivo

Za omenjeno cesijsko listino: 1245, december, 13, Ptuj, prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 412, št. 872.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium confirmationis super quibusdam possessionibus ecclesie nostre in sancto Georio. – 16. stol.: ius patronatus apud S. Georgium sub Labide(!) monasterio S. Pauli confertum z drugo roko popravljeno v: confirmatum, in dodano: ab Eberhardo archiepiscopo Salisburgensi.

Eberhardus dei gratia Salzburgensis archiepiscopus apostolice sedis legatus. Omnibus presentem paginam inspecturis salutem in domino. Ne gesta rerum elabantur cum tempore, modernorum etas consuevit ea litterarum testimonio perennare. Hoc igitur scripto notum facimus tam presentibus quam futuris, quod dominus Fridericus et dominus Hertnidus fratres de Bettö de ipsorum bona et libera voluntate ius patronatus quod hactenus habuerunt in parrochia sancti Georii sub Lapide apud Lauent, de nostro consensu et assensu abbati sancti Pauli de ipsa valle multis presentibus tradiderunt. Ut igitur abbas sancti Pauli idemque conventus donacione huiusmodi perpetuo gaudeant et letentur, ita quod eis super hoc nulla possit moveri questio in futurum, presens scriptum pro evidenti testimonio sigillo nostro fecimus roborari. Sunt eciam huius rei testes Vřricus venerabilis electus ecclesie Sekowensis, Otto prepositus Salzburgensis, Fridericus de Libenz et Algoz eiusdem ecclesie canonicia, magister Heinricus canonicus Frisacensis notarius noster, dominus Otto de Chunegesperch, dominus Ditmarus de Wizeneke, dominus Rudolfus de Stadeke, Heinricus de Rohats, dominus Ernestus de Stalle, dominus Otto de Pirche et alii quam plures. Dat. huius apud Bettö, idus septembr., anno domini M^oCCXLVI, III^ob indictionis.

Viseči pečat škofa Eberharda na rdeče-rumeni svileni vrvici napol ohranjen (premer 77 mm), manjka desna polovica. (Slika: Hauthaler-Martin, SUB III, tabela XII, št. 25).

Št. 17

1246, september, 22, Brežice

Salzburški nadškof Eberhard II. naznanja, da so plemeniti bratje grofje Bogenski pred mnogimi leti z njegovim posredovanjem izročili svojo lastnino, to je krški grad in pripadajočo posest, salzburški cerkvi. Zdaj podeljuje bratoma Bertoldu in Gizelbertu s Krškega vse pravice, kakršne imajo drugi salzburški ministeriali. V primeru, da škof ne bi držal obljube, jima prepušča v fevd 40 mark dohodkov od treh posesti v okolici Brežic.

Orig. perg. (16,5 : 16,2 + 1,3) v HHStA na Dunaju (A). – Prepis iz 15. stol. v salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. 74v, št. 115, prav tam (B). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 105–106, št. 138. – Zahn, UBSt III (1903), str. 56–57, št. 4. – Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 639–640, št. 1095.

Reg. in literatura: Meiller, RAS (1866), str. 300, št. 609 (po B). – F. Kos, GZS V (1928), str. 419–420, št. 889. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 34.

Dorzalne notice 13./14. stol.: Super castro Gurkgeueldii litera electi archiepiscopi.

Za listino Bogenskih, ki se tu omenja, prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 8–9, št. 12: 1202, pred januarjem, 27. Prim. tudi F. Kos, GZS IV (1915), str. 381, št. 760.

^a drugi a popravljjen iz i
^b III C D

Nos Eberhardus dei gracia Salzburgensis archiepiscopus, apostolice sedis legatus. Presenti scripto scire volumus universos, quod cum possessio castri Gurkevelde eiusdemque predii cum omnibus suis attinenciis, hominibus videlicet maioribus et minoribus, in dominium Salzburgensis ecclesie sit nunc temporis devoluta, cuius proprietatem nobiles fratres comites de Bogen multis retroactis temporibus nostre ecclesie tradiderunt, nostra sollicitudine mediante, sicut hoc idem aliud instrumentum continet evidenter, dignum esse decernimus et consonum rationi, ut viri nobiles fratres de Gurkevelde, dominus Berhtoldus et dominus Gyselbrehtus cum ceterisque ministerialibus predii antedicti tam in matrimoniis^a, quam in feudis et singulis aliis iuribus omni eo iure^b liberaliter pociantur, quo gaudent ministeriales ecclesie Salzburgensis, promittentes similiter eisdem fratribus, nec eos aut possessiones Gurkeuelde alienare ab ecclesia ullo modo, nec in castro Gurkeuelde, quod ad nos pertinet, personam locare aliquam magis potentem vel fortiorem fratribus sepedictis. Protestamur insuper, quod omnia feuda eis contulimus nec non generis eorum filiis et etiam filiabus, que hactenus feudaliter possederunt, videlicet domos eorum in castro Gurkevelde cum iudicio ipsius provincie et albergariis hactenus recipi consuetis in villa qualibet atque feno.^c Ut igitur singula prenotata antedictis fratribus inviolabiliter observentur, eis quadraginta marcarum redditus de predio Reĭn, videlicet in villa Polchv̇nitze, Vedesendorf et in tribus villis, que dicuntur Welike, contulimus tali modo, nisi promissa huiusmodi eis fuerint ex integro reservata, quatenus dicti redditus in ipsorum et puerorum suorum dominium feudaliter sint translati. In omnium autem predictorum testimonium evidens presentem paginam sigillo nostro fecimus consignari. Sunt eciam huius rei testes Otto prepositus Salzburgensis, Fridericus de Libenz, eiusdem ecclesie canonicus, Otto de Chunesperch, Fridericus de Bettŏ, dominus Gotfridus de Richenburch(!), Cheltzo de Libenz, Levpoldus de Scharphenberch, Wlfingus de Nydeke, Fridericus Chlebsâer, Prehtlinus^d de Twaroch et alii quam plures. Act. huius apud Reĭn, X. kalend. octobr., anno domini MCCXLVI, indict. IIII.

Viseči pečat nadškofa Eberharda ohranjen (premer ok. 70 mm), obrobní napis odlomljen. (Slika: Hauthaler-Martin, SUB III, tabela XII, št. 25).

Št. 18

1246, oktober, 5, Lipnica

Hartnid s Ptuja naznanja, da je na željo salzburškega nadškofa Eberharda II. prepustil salzburški cerkvi vso svojo fevdno in alodno dedno posest v Lungauu, skupaj s cerkvijo v Tamswegu; temu je dodal še delež, ki ga je nekdanj kupil od svojega brata Friderika. Obljublja tudi, da se bo na željo omenjenega škofa ali njegovega naslednika njegov sin Friderik ali drugi sin v roku dveh mesecev poročil z ministerialko salzburške cerkve. Končno se odreka vsem pravicam do desetine v Mariboru. Za vse to je dobil od nadškofa s soglasjem kapitlja in njegovih ministerialov v fevd grad Vurberk in vas Gačnik (v Slovenskih goricah) z vinogradi. V zastavo je dobil tudi 225 mark dohodkov od uradov v Lipnici in na Ptuju, dokler mu nadškof ne bo poplačal dolga v višini 900 dunajskih mark srebra.

^a namesto patrimoniis A

^b e popravljen iz o

^c namesto fano A

^d Zahn opozarja na inačico Berchtlinus B

Orig. perg. (24,5 : 23 + 1,2) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Dva prepisa v salzburških kopiačnih knjigah prav tam (C D): prepis C iz 14. stol. v Ms W 194/6, fol. 6r–6v; – prepis D iz 15. stol. v Ms W 194/4, str. 254–256 (fol. 146v–147v). – Dva prepisa v v StLA v Gradcu (B E): Prepis B iz 1322 v salzburškem urbarju Ms 1157, fol. 94r–94v, Prepis E (iz A) iz 1866 v zbirki listin, št. 609a. – (Reg. v KK; reg. in opis pečata v CKSL).

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Zahn, UBS^t III (1903), str. 57–59, št. 5. – Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 640–642, št. 1096. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 72.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 209 (pod 1247 oktober 2). – Meiller, RAS (1866), str. 301, št. 610. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 342, št. 2334. – F. Kos, GZS V (1928), str. 420–421, št. 890. – Prim. Pirchegger, Herren von Pettau, v: ZHVSt 42 (1951), 6, 12.

Za cesarsko privilegijsko listino glede hčere Alheide (1239, februar, Padova), ki se omenja v besedilu, prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 344–345, št. 707.

Dorzalne notice: – 14. stol.: Carta Hartnidi de Petouia (*nadaljevanje iz istega časa z drugo roko*) et super bonis in Lungau sitis que tradidit ecclesie anno domini MCCXLVI.

Quicquid super arduis agitur negociis, tam provida circumspectione decens est procurari, ne de hoc quis in posterum valeat hesitare. Unde ego Hertnidus de Bettöwe^a tenore presencium patere cupio universis, quod ad instanciam dilectissimi domini mei Eberhardi, venerabilis Salzburgensis ecclesie archiepiscopi, omnes possessiones proprietatis, quas in Lvngöwe^b tam infeudatas quam non infeudatas habebam, cum ecclesia in Temswich^c et omnibus eidem proprietati attinentibus, cultis et incultis, quesitis et inquirendis, simul et hominibus proprietatis eiusdem, sicut mei progenitores libere possederunt, ecclesie Salzburgensi tradidi pleno iure, porcione fratris mei Friderici, quam antea ab ipso comparaveram, adunata. Promittens etiam me ab omni impetitione eiusdem fratris mei et omnium coheredum, qua impetita fuerit, defensurum. Promisi quoque, quod filius meus Fridericus matrimonialiter alicui de ministerialibus Salzburgensis ecclesie copuletur ad duos menses, cum a prefato domino archiepiscopo vel suo successore fuerit requisitus. Si vero idem Fridericus superstes non fuerit, quod absit, ad id alter filius meus etate proximus teneatur, que si non observaverit et adimplere non curaverit, omnia que iam ab ecclesia feudaliter teneo, sint soluta, dummodo legitimo impedimento non fuerit prepeditus. Abrenunciavi similiter omni iuris impetitioni, quam hactenus in decima in Marchpurch me habere asserebam. Hec autem omnia per me hacta^d sunt intermissa tali condicione, quod iam prenominatus dominus meus archiepiscopus ex innata sue benignitatis clemencia, consilio pariter et consensu capituli eiusdem ecclesie ac ministerialium accedente, castrum in Wurmberch^e cum suis pertinenciis, sicut ab ecclesia dominus Swikerus de Holenburch sui que progenitores feudaliter possidebant, et villas in Gaeschenich cum vinearum culturis et omni alio iure, quo erant usibus suis applicate, iure michi contulit feudali. Insuper marcas nongentas fini argenti Winnensis^f ponderis michi dedit pro eisdem de suis officiis in Libenz^g et Bettöwe^h ducentarum viginti quinque marcarum denariorum redditus michi obligando, ita videlicet, quod a festo beati Georii venturo proximo per annum eadem michi

^a Pettow B

^b Longew B

^c Taemsweich B

^d acta A B

^e Wurmberch B

^f Wien(ensis) B

^g Leybncz B (*tako tudi na drugem mestu*)

^h Pett(ow) B

pecunia persolvatur. Et si medio tempore dicta pecunia soluta non fuerit, prescripti redditus cum fructibus, donec solvatur pecunia, meis sint usibus deputati. Recognoscens siquidem collata sincerius beneficia privilegium, quod de filia mea Alheide ecclesie Salzburgensi donata ab imperatoria optinueram maiestate, eidem ecclesie assignavi, affirmans eam per hoc cum suis heredibus ecclesie perpetuo conservari, preterea me obligans sub debito iuramenti promisi ecclesie in omnibus necessitatibus fideliter assistere nec non negocia et utilitates suas pro nosse et posse, ubi expedire videro, efficacius promovere. Pro maiori autem huius facti firmitate presentem paginam conscribi volui et sigillis presentibus communiri. Sunt etiam huius rei testes: Vřlricus venerabilis Sekowensis ecclesie electus, Otto prepositus Salzburgensis, Fe(dericus) de Libenz eiusdem ecclesie canonicus, Otto de Chunegesperch, Ditmarus de Griuen, Wřlfingus de Stubenberch, Wřlfingus de Libenz, Gotfridus Cheltzo, Hartungus, Starchandus castellani de Libenz et alii quam plures. Actum apud Libenz anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto, tercio nonas octobris, quinte indictionis.

Na perg. traku viseči pečat ščitaste oblike (širina 41, višina 45 mm) dobro ohranjen (desni rob zgoraj in spodnji rob odlomljena). Podoba: zmaj z dolgim kljunom. Legenda: + SIGILLVM . HER[T]ENIDI DE BETOVIA.

Št. 19

1246, oktober, 23, Schwanberg

Salzburški nadškof Eberhard II. prepušča sekovskemu izvoljenemu škofu Ulriku s soglasjem kapitlja žitno in vinsko desetino ter drugo posest v Sackauthalu in pri reki Sulm, katera mu je pripadla po smrti Rajnberta s Cmureka (per mortem domini Reinperti de Morek^a bone memorie), in sicer kot odškodnino za desetino v Passeilu. Ker pa bi bilo samo to premalo, dodaja še desetino v Kirchbergu, ki mu je pripadla po smrti vojvoda Friderika II. (v skladu z listino: 1245, junij, 11).

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v sekovski kopalni knjigi Ms 50 v StLA v Gradcu: Prepis iz konca 13. stol., fol. 3r, št. 6 (B). – Prepis iz zač. 14. stol., fol. 25v–26r, št. 29 (C). – Trije prepisi (iz B) iz 19. stol. v zbirki listin št. 610, prav tam (D E F). – (Reg. v KK).

Objave (kar zadeva ime gradu Cmurek tu po B): Lambacher, Oesterreichisches Interregnum (1773), Anhang der Urkunden, str. 16–17, št. 5. – Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 317–318, št. 23. – Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 514, št. 91 (pojasnila str. 759–760). – Zahn, UBSt III (1903), str. 59–60, št. 6 (po B). – Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 642–643, št. 1097.

Reg. in literatura: Caesar, o.c., 214. – Meiller, RAS (1866), str. 301, št. 612. – Notizenblatt der Wiener Akad. VI (1856), 321, št. 10. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 228, št. 1079. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 342, št. 2335. – F. Kos, GZS V (1928), str. 421–422, št. 891.

Jaksch postavlja prepis B v 14. stol. in ga imenuje C, prepis C pa v 13. stol. in ga imenuje B (sicer pa navaja samo imena prič).

Št. 20

1246, (november), Breže na Koroškem

Salzburški nadškof Eberhard II. podeli svojemu kapitlju polovico trga Tamsweg v Lungauu, ki ga je kupil od Hartnida s Ptuja.

^a B, de Mvreke Zahn, Mvrek popravljeno iz Mvreke E, Reimberti de Mřreke C

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK in CKSL).

Objave (tu delna po H): Hauthaler-Martin, SUB III (1918), str. 644, št. 1098 (H).

Reg. in literatura: Meiller, RAS (1866), str. 303, št. 616. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 342, št. 2336. – F. Kos, GZS V (1928), str. 423, št. 895.

Prim. listino: 1246, oktober, 5, Lipnica, št. 18, o Hartnidovi prodaji tu omenjene posesti.

... Eberhardus dei gratia Salzburgensis ecclesie archiepiscopus, apostolice sedis legatus ... notum facimus tam presentibus quam futuris nos dilectis in Christo fratribus preposito et capitulo nostro medietatem fori in Taemswich in Longōu, cum omni iure, quo illud comparavimus a domino Haertnido de Bettōwe in areis silvis pratis et pascuis necnon cum omnibus utilitatibus et serviciis, que ex eo tam in presenti quam in futuro poterunt provenire, propter devotionem ipsorum et canonicum ordinem, cui laudabiliter inserviunt, liberaliter contulisse, ut quies ipsorum et tranquillitas augeatur in provincia, que dicitur Longōu, ubi maior pars possessionum suarum consistit, et ut de nostra ipsis collata gracia suos colonos et predia^a melius ibidem valeant defensare. Ut autem hec nostre liberalitatis donatio robur optineat firmitatis, presentem eis paginam dedimus sigilli nostri munimine communitam. Huius rei testes sunt: Vlricus venerabilis electus Sekowensis, Vlricus episcopus Lauenden(sis), magister H(einricus) prepositus Traber-gen(sis), H(ertwicus) prepositus saucti Virgillii, magister Perhtoldus de Liserekke, dominus W(lfingus) de Stūbenberch, dominus H(ertnidus) de Bettōwe, dominus D(itmarus) de Wizenekke, dominus H(artungus) de Libenz, H(einricus) de Prūnning, K(arolus) de Pebening^b, et alii quam plures. Datum in Frisacii, anno domini MCCCXLVI.

Št. 21

1246, november, 3, Lyon

Papež Inocenc IV. naroča concordijskemu dekanu, naj iz cerkva in samostanov po Koroškem in Štajerskem nabere 100 mark srebra za kapitelj v Trevisu, ker so zaradi pustošenja cesarja Friderika II. in njegovih pristašev njegovi kanoniki ostali brez sredstev; izvzete so samo tiste cerkve ali samostani, ki jih je tega izrecno osvobodil apostolski sedež. Začetek: Etsi sedes apostolica.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. IV, no. 218, fol. 339v, v Vatikan-skem arhivu v Rimu (B). – (Reg. v KK).

Objave: MGH Epistolae saec. XIII. II (1887), str. 191, št. 256. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 342–343, št. 2337.

Reg. in literatura: Berger, Registres I (1881), str. 329, št. 2214. – F. Kos, GZS V (1928), str. 422, št. 892.

Št. 22

1247

Cenitev dohodkov opatij, prebend in župnij oglejskega patriarhata, izvedena po naročilu patriarha Bertolda v času oglejske sinode (za načrtovano križarsko vojsko).

Sočasni prepis na perg. (viš. 18 šir. 13,5 – obseg 4 fol.) v fondu Fontanini, Ms vol. 266, str. 110–113, v Mestni knjižnici Guarneriana (BGSD) v San Danielu (B). – Trije prepisi (iz B) iz 18. stol. v fondu Bini v ACU v Vidmu: prvi v Ms Documenta varia, vol. I, str. 409–411 (C);

^a colonos et predia na rasuri H
^b namesto Gebning A (H)

– drugi v *Ms Miscellanea*, vol. X, str. 251–252 (D); – tretji v *Ms Documenta historica*, vol. V, št. 24 (E). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 162, v BCU v Vidmu (F). – (Reg. in prepis v KK (pod 1246 in 1247)).

Objave (tu delna po B): Marcuzzi, *Sinodi* (1910), 326–331 (po E).

Reg. in literatura: Bianchi, *Doc. regesta*, v: AKÖG 21 (1859), str. 379, št. 156. – Zahn, *Archivalische Untersuchungen*, v: BKStG 9 (1872), 87. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 106, št. 139 (pod 1246, odlomek). – Orožen, *Lavant II/1* (1876), 30. – Kovačič, *Zgodovina lavantinske škofije* (1928), 50–51. – De Vitt, *Pievi della Carnia* (1983), 31. – Omemba: Kovač, *Zehentverzeichnis*, v: MIÖG 30 (1909), str. 609, op. 1.

Anno domini MCCCXLVII, indictione V. Taxatio proventuum prelatorum, prebendarum et plebium, facta de mandato domini B(ertoldi) patriarche Aquilegensis in Foro Iulii occasione constitutionis Aquilegensis:

... – Plebes in archidiaconatu Inferiori: <35> de Goricia XX marchas; <36> Merin III marchas; <37> Cominum XII marchas. ... – <68> Wippach XVI marchas; <69> Circhinič XVI marchas; ... <73> Los XX marchas. ... – <81> monasterium Ombbemburgense CCL marchas. ... – <132> plebis Merin IIII marchas; <133> plebis Salchani XXIII marchas ...

Št. 23

1247

Ženitna pogodba Wölfleina iz Ragogne, in sicer med njegovo hčerko Elizabeto ter ženinom Rupertom iz Gorice.

Orig. izgubljen (A). – Reg. v goriškem repertoriju v Innsbrucku, fol. 1670 (B).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 137, št. 520.

Ein instrument ainer^a heiratend und veremachts von herrn Wölflein von Ragognia zwischen seiner tochter Elisabeth und Ruprechten von Görz seinen Aiden. 1247.

Št. 24

1247

Kolon s Trušenj naznanja, da mu je samostan v Št. Pavlu prodal vas Sekožen (pri Vuzenici), kjer je samostanu prizadejal veliko škode in krivic Henrik s Trušenj. Kot jamstvo za izplačilo kupnine v višini 80 mark breških denaričev zastavi Kolon samostanu dohodke od svoje posesti pri kapeli sv. Lovrenca (Lovrenc na Pohorju); Kolonov zet Gotfrid iz Maribora pa se obveže, da bo v primeru nepravilnosti samostanu izplačal 200 mark.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13./14. stol. v kopalni knjigi šentpavelskega samostana, fol. 73r–74r, v arhivu samostana Št. Pavel na Koroškem (B). – (Reg. in prepis (delni) v KK).

Objava tu po M: – Predhodne objave: Mlinarič, *GZM I* (1975), št. 75 (M). – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 344–345, št. 2341.

Reg. in literatura: Neugart, *Historia monasterii ad S. Paulum II* (1854), 32. – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 233, št. 1095. – Schroll, *Urkundenbuch St. Paul* v: *FRA II/39* (1876), str. 132–133, št. 70.

^a nadpisano nad prečrtanim und B

Futuris et presentibus universis ego Cholo de Truchsen patefacio pagina hac presenti, me emisse villam Cekozen a monasterio sancti Pauli assensu Hertwici venerabilis abbatis et tocius capituli voluntate in qua ex advocacia et aliis exaccionibus incommoda plurima hactenus ipsi monasterio a domino Heinrico de Truchsen sunt illata. Egoque uxoris mee et heredum manibus et assensu assignavi prelibato monasterio et conventui VIII marcarum redditus ex predio meo in confinio capelle sancti Laurentii adiacente sub huiusmodi condicionis articulo, cum per me aut heredes meos in festo sancti Georii dabuntur octoginta marce Frisacensis monete que tunc placens erit ubilibet et accepta, quod idem redditus omni iure proprietatis in nostram reddeant potestatem. Si autem predicta pecunia que simul vel duabus vicibus est solvenda, tantummodo dabitur bipartitum, IIII marcarum redditus sunt soluti aliis sub quiete retentis in possessione monasterii, donec residuum plenarie persolvatur. Et medio tempore quamdiu res prenominatas monasterium possidebit, commutacio censerī debet inter nos et monasterium factum idem et nec steura nec ius advocacie nec quicquam aliud in eis per me vel meos subditos est petendum. Super quibus dominus Gotfridus de Marchpurch gener meus pro ducentis marcis se dicto abbati et ecclesie sancti Pauli sine dolo obligavit, ita ut, si quicquam de supradictis per me vel meos heredes vel nostros homines fuerit violatum, ipse dominus Gotfridus prelibatus dictas ducentas marcas abbati et ecclesie sancti Pauli tenebitur persolvere. Ut autem omnia supra dicta firma et rata permaneant, presentem cartam ego et gener^a meus nostris sigillis roboravimus. Et testes sunt hii: dominus Vlricus de Marchpurg et dominus Vlricus, Heinricus, Leopoldus, Ortolfus, Chūnradus fratres de Cholnicz et Heinricus et Albertus domicelli de Wilthausen, Cholo de Eberstain et dominus Vlricus, Gotfridus, Reimbertus fratres de Kawaschaw et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini M^oC^oXLVII, feliciter amen.

Št. 25

1247, Gornji Grad

Vitez Herman s Ploštanja se odpove desetini v Lovrencu na Pohorju v korist gornjegrajskega samostana, od katerega jo je doslej imel v fevdu.

Orig. perg. (23 : 7,5 + 1,5) v NŠAL v Ljubljani (1978 vrnjen iz StLA, št. 619) (A). – Prepis iz 18. stol. v fondu KAL, fasc. 82/33, prav tam (B). – (Reg. v KK in CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBS^t III (1903), str. 71–72, št. 17. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. O 25.

Reg. in literatura: Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 26, št. 102. – Orožen, Lavant II/1 (1876), 30. – Schumi, URBK^r II/1 (1884), str. 115, št. 148. – Prim.: Orožen, Lavant II/2 (1877), 14. – Stegenšek, Dekanija Gornjegrajska (1905), 129.

Dorzalne notice: – 15. stol.: Pro decima apud Sanctum Laurentium. – 17. stol.: (NB.). – Dve signaturi iz 16./17. stol.: prva (slabo berljiva): LXXVII(?); druga: VII.

In nomine domini amen. Ego Hermannus miles de Plumeynstaein universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris innotesco, quod ob remedium vite eterne omniumque parentum meorum libere resignavi super altare gloriose ac perpetue dei genitricis virginis Marie in Obbernburch feudum, videlicet decimas in villa sancti Laurentii, quas a dicto monasterio in feudo noscor habuisse, presertim cum sepe dictum feudum taliter non deservierim erga dictum monasterium, quemadmodum

^a Jaksch tu opozarja, da besedilo v kopalni knjigi od tu nadaljuje roka iz 15. stol.

salubre esse mee anime videretur. Hanc quidem resignationem feci per manus Lupoldi militis de Anderburch, presentibus Mathia plebano in Riez, Sigmaro de Anderburch, W̄zlino de Meinpach, Chunrado de M̄otnik et aliis multis, quam quidem vice mea ad sepe dictum monasterium pertulit in dictoque altari resignavit, presentibus Heynrico secundo abbate dicti monasterii, Leopardo priore, Iohanne, Heynrico, Wlfingo, Ottone sacerdotibus, Eberhardo, Vlrico diaconibus, Bernhardo claviero, Berchtoldo de Löwen, Keroldo de Dielz, Ditrico de V̄ozzen et aliis multis, quorum copia ibi fuit. In memoriam huius resignationis hanc cartam inde scribi feci et sigillis Chunradi archidiaconi Sawnie ac abbatis et conventus Obbernburgensis munimine roborari. Datum in monasterio Obbernburch, anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo septimo feliciter.

Od prvotnih treh na perg. trakovih visečih pečatov v rjavem vosku ohranjena le prva dva, od tretjega ostal le perg. trak: – 1. savinjskega arhidiakona Konrada, mali koničasto-ovalni. Podoba izpadla. Legenda neberljiva. – 2. opata Henrika (ohranjena samo gornja tretjina). Podoba: Mati božja z Jezusom v naročju. Legenda neberljiva.

Št. 26

1247, januar, 8, Št. Vid na Koroškem

Wulfing z Althausa (s. od Hüttenberga), imenovan Cubertellus, in njegov sin Ulrik se zaradi pritožbe vetrinjskih menihov odpovesta odvetništvu nad dvema hubama v Breitensteinu poleg Vinice (s. od Št. Vida na Koroškem); zato dobita od vetrinjskega opata marko denaričev v znamenje odstopa. Med pričami se omenja tudi kostanjeviški opat (Gotfrid).

Orig. perg. št. A 78 v KLA v Celovcu (A). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 345–346, št. 2343.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 230, št. 1085.

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75.

... Igitur, ut hanc nostre cessionis abrenunciationem nullus [de cetero]^a infringere audeat vel presumat, presens scriptum testibus subscriptis tam sigillorum ipsius domini abbatis de [Victori^a]a et domini abbatis de Landestrost et sepe dicti consanguinei nostri domini Wlrici de Volkenmarcht prepositi Karinthie archidiaconi quam nostri munimine studiosius duximus roborandum. Testes sunt predicti fratres dominus Heinricus de Silberberch et Wikardus de Karlesberch, Chūno de Vriberch, Iacobus de Vriberch, Reinher de Eichelberch, Gundakarus de Vrowensteine, Ortolfus de Ozterwiz et alii quam plures. Acta sunt hec in domo predicti prepositi in sancto Vito, anno domini M̄CCXLVII, indictione V, VI idus ianuarii; feliciter amen.

Od štirih na perg. trakovih visečih pečatov ohranjeni trije: – 1. vetrinjskega opata špičasto ovalen št. 4; – 2. izgubljen; – 3. koroškega arhidiakona Ulrika št. 2, ovalen (dolžina 44, širina 34 mm); Podoba: + S . VLRICI ꝛCHIDI KꝛINTHIꝆ; – 4. Pečat Ulrika Cubertella, ščitast (širina 35, višina 45): Podoba: Legenda: + S . VLRICI . CVBERTELLI.

^a vpisano na madež od vlage z roko 17./18. stol.

Št. 27

1247, januar, 8, Št. Vid na Koroškem

Koroški vojvoda Bernard naznanja, da sta se Wulfing z Althausa (s. od Hüttenberga), imenovan Cubertellus, in njegov sin Ulrik zaradi pritožbe vetrinjskih menihov odpovedala odvetništvu nad dvema hubama v Breitensteinu poleg Vinice (s. od Št. Vida na Koroškem) ter dobila za to od vetrinjskega opata marko denaričev v znamenje odstopa. Med pričami se omenja tudi kostanjeviški opat Gotfrid.

Orig. perg. št. 77 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvorniku (B). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 346, št. 2343a.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 229–230, št. 1084.

Predlistina št. 26.

... Huius rei testes sunt Gotfridus abbas de Landestrost, Vlricus prepositus de Volchenmarcht, Heinricus et Wichardus fratres de Charlesberch, Chvno de Vriberch, Iacobus de Vriberch, Reinherus de Aeichelberch, Gvndakarus de Vrowensteine, Ortoolfus de Osterwiz et tota nostra curia et alii quam plures.

Acta sunt hec in domo predicti prepositi in sancto Vito, anno domini MCCCXLVII, indictione V, VI idus ianuar.; feliciter amen.^a

Na perg. traku viseči starejši pečat vojvoda Bernarda, okrogel (premer ok. 77 mm). Podoba: Jezdec z (majhnim) praporom v desnici Legenda: + BERNHARDVS DI GRA DVX KARINTHIE.

Št. 28

1247, januar, 9, Maribor

Henrik s Trušenj se pogodi z bratoma Kolonom in Otonom z Bekštanja glede ribniške pokrajine (pri Celovcu). Brata obljubita Henriku, da na omenjeni zemlji ne bosta zidala utrdbe, Henrik pa jima od svoje posesti za to odstopi pet mark urbarialnih dohodkov, od svojega fevda pa deset mark in tri podložnike.

Orig. perg. (18 : 15,5 + 1, poškodovan od vlage) št. 3554 v KLA v Celovcu (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 347, št. 2344. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 73.

Dorzalna notica: – 17. stol.: Wechsl-brief. 1247.

Ego Heinricus de Truhssen notum facio omnibus hanc paginam inspecturis, quod dominus Cholo et Otto fratres de Vinchenstain tractatu multiplici prehabito et sapienti, ab omni inpeticione seu actione que ipsi in Rivenz competeret cesserunt, ita quod numquam in eadem provincia Rivenz debeant aliquam erigere munitionem, pro quo ego Hainricus ipsis fratribus vicissim contuli de predio meo quod vulgariter urbor appellatur redditus marcarum quinque^a et in feudo una cum tribus hominibus redditus marcarum X. In cuius rei evidens testimonium [hanc] cartulam sigillo [meo] unâ cum

^a na koncu besedila je pisarjevo znamenje sončne zvezde (prim. listino št. 86)

^a prvi q popravljen iz V

sigillis fratrum predictorum de Vinchenstain feci communiti. Cuius rei sunt hii testes, qui etiam sua sigilla huic carte imprimere permiserunt: comes Otto de Eberstain, Vlricus de Wildonia, Livtoldus de Stadekke, Vlricus de Liechtenstain, Ditmarus de Wizeneke, Witigo scribe Stirie, fratres de Marhpurch, Sivridus de Maerenberch, dapifer de Emberberch. Ad quod etiam hii sunt pro testimonio attracti^b : Hainricus de Rohats, Chunradus de Wildonia, Ortolfus de Stretwik, Erchengerus magister cellarii et alii quam plures. Acta sunt hec in Marhpurch, anno incarnationis domini M^oC^oXLVII, quinto idus ianuarii, inditione sexta.

Od desetih na perg. trakovih visečih pečatov ohranjenih šest, vsi so zelo tanki v svetli barvi naravnega voska. Vsi, razen 6. so ščitasti: – 1. Henrika Trušenjskega (širina 40, višina 45 mm), ščitast (slika: Neuer Siebmacher IV, 7a, tab. 9), levi in spodnji rob okružena. Podoba: orel. Legenda: zaradi odrgnjenosti neberljivo. – 2. Bertolda Emmerberga (širina 35, višina 40 mm). (Slika: Neuer Siebmacher, o.c., tab. 14). – 3. izgubljen. – 4. Ulrika z Wildona (širina 45, višina 55 mm). Podoba: tri srca (Slika: Neuer Siebmacher, l.c., tab. 8). Legenda: + S – 5. grofa Otona z Ebersteina (širina 45, višina 55 mm). (Slika: Neuer Siebmacher, l.c., tab. 14). Podoba: petperesni cvet na ščitastem drobno kasetrianem ozadju. Legenda: S COMITIS dE EBER. . . . – 6. bratov Stadekke, okrogel (premer ok. 50 mm), neprepoznaven. – 7. Ditmarja Weisenecka (širina 40, višina 45 mm). Podoba: ščit, razdeljen vertikalno na tri dele (slika: Neuer Siebmacher, l.c., tab. 13). Legenda: + S . . TMARI DE WIZZENEKKE.

Št. 29

1247, februar, 6

Grof Majnhard III. Goriški podarja s soglasjem svojih sinov nunam v Lienzu zaradi njihovega pomanjkanja njivo ob reki Isel. Med pričami se omenja tudi Ulrik z Rihemberka.

Orig. perg. v ADL v Lienzu (A).

Objava tu po regestu W.

Reg. in literatura: Otenthal-Redlich v: Archivberichte aus Tirol 7 (1908), str. 32, št. 123. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 137, št. 521 (W).

... Priče: Vlricus de Rifemberch, Vlscalkus de Dewino, Fridericus de Gesiez, Wintherus et Volradus de Mitterburch, Hainricus castellanus de Lvenz, Ernestus miles etc. ...

Pečat Majnharda III. s konjenikom.

Št. 30

1247, februar, 26, Lyon

Papež Inocenc IV. pooblašča izvoljenega sekovskega škofa Ulrika, da sme dati magistru Henriku, proštu v Dravogradu, in Ortolfu, proštu pri Gospe Sveti, dispenzo za sprejem dodatnega beneficija.

Orig. izgubljen (A). – Regest v registrih Inocenca IV., an. IV, no. 431, fol. 364v, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po R. – Predhodne objave: Berger, Registres I (1881), str. 360, št. 2427 (R).

Reg. in literatura: Hauthaller, Aus den Vaticanischen Registern, v: AÖG 71 (1887), str. 269, št. 52. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 349, št. 2350 (po C, št. 2462).

Electo Secowensi conceditur facultas dispensandi cum magistro Henrico de Traberc et Ortolfo sancte Marie de Solis(!) ecclesiarum prepositis, Salzburgensis dioecesis, familiaribus suis, ut ipsorum uterque praeter obtenta unicum aliud beneficium recipere valeat. Electo Secowensi. Tuam – Dat. Lugduni, IIII kalend. martii, anno quarto.

Št. 31

(1247), marec, 3, Breže na Koroškem

Wulfing s Stubenberga priseže v prisotnosti svojega gospoda koroškega vojvoda Bernarda izvoljenemu salzburškemu nadškofu Filipu, ki ga zastopa velikovski prošt in koroški arhidiacon Ulrik, da se zaradi prestanega ujetništva nad njim ne bo maščeval, marveč mu bo vrnil gradove, odvzete salzburški cerkvi..

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Zahn, UBSI III (1903), str. 63–65, št. 10. – Jaksch, MDC IV/I (1906), str. 350–351, št. 2352. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 74.

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 2, št. 15.

... In omnium autem predictorum evidens testimonium sigillum meum appendi huic pagine, hiis similiter testibus subnotatis, V̇l(ricus) venerabilis Lauendinensis episcopus, Ot(to) Salzburgensis prepositus, V̇l(ricus) prepositus de Volchenmarchet archidiaconus Karinthie, Ch(unradus) plebanus de Marchpurch, L(iutoldus) plebanus de Chreîch scriba ducis Karinthie, V̇l(ricus) de Wildonia, Her(tnidus) de Bettö, V̇l(ricus) de Lichtensteîn, Dit(marus) de Griuen, Fe(dericus) de Wolfspersch, V̇l(ricus) de Libenz, Or(tolfus) de Ozterwitze, dapifer de Chreich, Wichardus de Charelsperch marschalcus(!), H(einricus) de Silberberch, Pil(grimus) de Châets, Or(tolfus) de Chapphenberch, Har(twicus) de Châets et alii quam plures. Act(um) huius in Frisaco apud fratres predicatores, V̇ non. mar., V̇ indictionis.

Od treh visečih pečatov srednji odlično ohranjen, prvemu manjka rob, od tretjega je ostal le fragment.

Št. 32

1247, marec, 8, Lyon

Papež Inocenc IV. naznanja gradeškemu in oglejskemu patriarhu ter nadškofom, škofom in drugim prelatom v Lombardiji in Romagni, da je za svojega legata a latere za njihovo območje določil Oktaviana, kardinala Sv. Marije in Via Lata. Začetek: Cum dilectum filium.

V drugem pismu z istim datumom jim naroča, naj v posvetu z legatom odvzamejo fevde in beneficije cerkvi nezvestim osebam ter jih podelijo zvestim. Začetek: Recte considerationis examine.

Orig. izgubljena (A, AA). – Zapisa v registrih Inocenca IV., an. IV, curiales, no. 88–89, fol. 426, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B, BB). – (Reg. oz. prepis v KK).

Objave: MGH Epistolae saec. XIII. II (1887), str. 220, št. 294, 495.

Reg. in literatura: Reg. imperii V/3 (1892), str. 1300, št. 7745 (Ficker). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 62. – Berger, Registres I (1881), str. 451, št. 3004–3005.

Št. 33

1247, marec, 8, Piran

Vošalk iz Momjana, piranski podestat, podeljuje Pirančanoma Henriku Goinu in Marquardu Apolloniju v fevd vas Sečovlje; obljublja jima varstvo, onadva pa mu prisežeta zvestobo.

Orig. izgubljen (A). – Notarski prepis: 1343, februar, 7, v vicedomski knjigi X, fol. 116v, v PAK, enota Piran (B).

Objava tu po B. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 114, št. 83. – Prim.: De Franceschi v: AMSI 55 (1938), 80.

Uvod v notarski prepis: – M^oIII^cXLIII^o, indictione XI^a. Antonius filius quondam domini Agnola de plebe Sacy . . . die septimo februarii. Župan Jakob Belegno in piranski sodniki so dali na prošnjo Giovannija, sina pokojnega Bonifacia de Appollonio, notarju Antonu, sinu pokojnega Agnola iz župnije Sacco prepisati to fevdno listino, za katero notar pravi, da je zaradi starostnih poškodb komaj berljiva: – ex antiquitate sic obscuratum et litterarum destructione execatum, quod vix legi potest et intelligi. – Sledi prepis listine:

In nomine domini dei salvatoris nostri Iesu Christi. Anno domini M^oCC^oLVII^a, die VIII° intrante mense marcii, indictione V^a. Dominus Vosalcus de Momigliano potestas Pirani investivit Henricum Goyne et Marcoardum Apolonii de Pirano villa de Siçole cum territorio^b et rationibus realibus et personalibus, que pertinet et subiacet ipse ville, ad rectum et legale feudum, ut iuris ordo postulat. Promittens dictus Vosalcus predictam investitionem pro se et suis heredibus firma habere et rata et varentare ac defensare contra omni persona, sub pena componendi libras Venet(as) M bone monete, pena soluta^c hec investitionis sit et maneat inlibata. Et insuper prefatus vero Henricus Goyne et Marcoardus corporaliter iuraverunt fidelitatem dicto domino Vosalcho sicut bonos fideles domino suo^d, ut ius postulat. Actum in castro Pirani. Huius rei testes fuerunt: Petrus gastaldio Pirani, Almericus Spandinuces de Iustinopoli, Pelegrinus notarius Muglie, Adalperius Elie, dominus Conus filius dicti domini Vosalchi, Biachinus eius frater, Dominicus de Petrogna et alii. Ego Almericus Piranensis incliti B(ertoldi) marchionis notarius interfui rogatus, manu mea propria scripsi, complevi et roboravi.

Št. 34

1247, april, 7, Trst

Stolni kapitelj v Trstu, ki mu je tržaški škof Ulrik inkorporiral župnijo Košana, potem ko se ji je odpovedal župnik Peregrin, to župnijo ponovno podeljuje omenjenemu župniku, za kar je ta dolžan plačevati kapitlju po dve marki tržaških denaričev na leto, in sicer eno marko ob božiču, drugo ob sv. Mihaelu.

Orig. notarski instrument na perg. v ACT v Trstu (A). – Kandler navaja tudi prepis v knjigi Atti dei vicedomini, zv. XL, v Mestnem arhivu (Archivio diplomatico) v Trstu, vendar ga tam nisem našel (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po K: – Predhodne objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 278 (K). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 106–107, št. 140 (S).

^a B (iz št. indikcije je mogoče sklepati na napako v lemici, ki jo je De Franceschi popravil v MCCXLVII)

^b B

^c (vel non) dodal De Franceschi

^d (facere tenentur) dodal De Franceschi

Reg. in literatura: Marsich, Regesto, v: ATr, NS 5 (1877/78), str. 376–377, št. 39 (M). – Kandler, L'Istria (1983), str. X-107 (248).

In nomine dei eterni amen^a. Anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo septimo, die septimo intrante mense aprilis, indictione quinta. Dominus Peregrinus^b plebanus plebis de Cosana refutavit et resignavit sponte et sua propria voluntate et absque ulla contradicione domino Wodolrico dei gratia episcopo Tergestino plebem de Cosana cum omni iure sibi pertinenti et ibidem^c statim prefatus^d dominus episcopus dedit et investivit dictam plebem de Cosana capitulo Tergestino in perpetuum, salvo iure cathedrali et iure archydiaconatus. Promittens dominus episcopus per se suosque successores predicta attendere et observare, nec amplius contravenire per se nec per alium. Et ibidem dictum capitulum Tergestinum investivit et dedit dictam plebem prefato domino Pelegrino solvendo annuatim dicto capitulo duas marchas denariorum Tergestinatorum nomine ficti, unam in nativitate domini, aliam in festo sancti Mihaelis. Actum Tergesti in ecclesia maiori, presentibus presbitero Bartolomeo plebano de Mugla, Ianino plebano de Umago et domino Andrea plebano sancti Wodorlici et aliis testibus ad hoc^e rogatis.

Ego Natalis sacri palatii et Terg. notarius scripsi ut ipsum inveni in rogationibus quondam magistri Lazari notarii ita ex auctoritate domini Harlongi dei gratia episcopi Tergestini nil addendo nec minuendo quod mutetur sententiam ita scripsi fideliter et roboravi.^f

Kasnejša podpisa: Ego Johannes de Bruno, viced. s. Ego Franciscus de Bascilio, viced.

Št. 35

1247, april, 18, Bistrica; april, 20, Kamnik

Briksenski škof Egno podeljuje svojemu fevdniku Wersu z Bleda deset hub in osem podložnikov, potem ko je le-ta s privolitvijo matere Munce njihovo lastništvo prepustil Brixnu.

Orig. perg. v Knezoškofijskem arhivu v Brixnu (A). – Prepis v zbirki listin (Schumi, fasc. 70, s skico pečata) v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 107–108, št. 141 (S). – Santifaller, Urkunden Brixen 2, 123–124.

Literatura: – D. Kos, Pismo (1994), 60, 77, 80, 154, 155.

Egno dei gracia Brixinensis ecclesie episcopus. Quae geruntur in tempore, solent ex hominum labi memoria, nisi litterarum testimoniis eternentur. Ea propter noverint omnes Christi fideles, quod Wersso de Veldes fidelis noster X huebas, apud Velewen V et apud Vedozlawich V sitas de proprietate sua, et VIII homines, videlicet Permannum fratrem domini Garedini, Witegonem et filium suum Pirsonem, Hilteprandum filium Albwini, Reinmarum et Evschen fratres suos, Chuonradum filium Welicolien et Liutoldum filium Lienhardi cum omnibus pueris et bonis eorundem, cum manibus matris sue domine Munzen et voluntate patruorum suorum domini Werianti vicedomini et domini Gerlohi de Staine,

^a amen S nima
^b K, Peregrinus S

^c ibi S

^d S, prefactus K

^e K, hec S

^f *namesto tega ima Kandler: Manu Natalis sacri palatii et Terg. not. scriptum prout ipsum invenit in rogationibus qu. m. Lazari not. ex auctoritate dni. Arlongi dei gratia episcopi Tergestini*

nobis et ecclesie nostre ratione proprietatis contradidit tali ratione, quod ipse Wersso dictas huobas et homines a nobis titulo feudi receptas una et haeredes sui, si quos utriusque sexus procreaverint, debeat ratione feudi possidere. Si vero dictus Wersso vel haerodem solum vel plures non habens debitum carnis persolverit, pueri sororis suae, sive mares fuerint, seu feminae, qui ecclesie nostre dicuntur esse ministeriales et non alii, supradictas huobas titulo feudi haereditabunt, homines autem praescripti cum omnibus pueris et bonis eorum mobilium et immobilium nobis et ecclesie nostre profuturo libere cedunt et absolute. Huius rei sunt testes, in quorum praesentia Wersso nobis supra nominata delegavit videlicet domini Werianus vicedominus et Gerlohus miles fratres de Staine, Albertus de Aichach, Chuonradus de Ratscone canonici Brixinenses, Henricus praepositus de Werde, Chuonradus capellanus noster, Berhtoldus fidelis noster de Nīwenbvrch, Gerlohus de Hertenberch, Albertus, Volricus et Henricus milites de Waldenberch, Ruodegerus de Zv̄ge, Gebehardus miles de Chrainbvrch, Albertus Tisere, Frisonis de Grinslach, Engellinus camerarius noster et alii quam plures. Item alii testes in quorum praesentia domina Munza huobas et praedictos homines nobis ut supra delegavit, videlicet vicedominus et dominus Gerlohus fratres de Staine, Mihahel sacerdos Brixinensis, dominus Berhtoldus de Nūwenburch, Henricus miles de Perowe, Chuonradus de Wolfspach, Stephanus, Reinbertus sartor et Ruobertus venator de Staine et alii quam plures. Ut autem maior fides huic facto adhibeatur, nos et Wersso praesentem paginam conscribi fecimus et sigillis istis communiri.

Actum anno domini MCCXLVII, die Iovis ante Georgium per Werssonem apud Fisticium et die sabbati sequenti per dominam Munzam, apud Staine.

Prvi od obeh visečih pačatov odtrgan, drugi trikotni, v belem vosku, ohranjen. Podoba: orel. Legenda: + SIGILLVm VE DE STEIN.

Št. 36

1247, maj, 22, Lyon

Papež Inocenc IV. naroča na pritožbo opata in samostana v Kostanjevici oglejskemu patriarhu, njegovim sufraganom, opatom, priorjem, dekanom, arhidiakonom in vsem cerkvenim dostojanstvenikom v oglejski škofiji, naj tiste, ki napadajo samostansko posest in zadržujejo, kar je kdo samostanu v oporoki zapustil, ali ki jim v nasprotju s papeškimi privilegiji grozijo z izobčenjem ali interdiktom in zahtevajo od njih desetino, izobčijo, če so laiki, če pa so kleriki, naj jih suspendirajo, vse dokler za storjeno krivico samostanu v celoti ne zadostijo.

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 41 : 30,8 + 4,2) št. 5767 (1977 vrnjen iz HHStA po rep. I/1) v ARS v Ljubljani (A). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Santifaller, Österreichisches Staatsarchiv, v StT 165 (1952), str. 335, št. 4.

Reg. in literatura: Santifaller, o.c., str. 331, št. 76. Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 129-130, št. 215. – Schedario Baumgarten I (1965), str. 458, št. 1772. – Prim. Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 347. – Mlinarič, Topografija kostanjeviške opatije (1972), 12. – Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 124.

Formular v: M. Tangl, Päpstlichen Kanzleiordnungen (1894), 262, št. 29.

Concilium generale, ki ga listina omenja, je 4. lateranski koncil (1215).

Notice na prednji strani: – kontrolna notica papeškega pisarja: – v desnem kotu zgoraj: a P (P dvakrat prečrtan).

Dorzalne notice: – Notici papeškega prokuratorja: prva Hermannus druga nekoliko nad luknjicami za vrvico (obrnjena na glavo): abbatu de Lanestres (Hilger bere Lanestrez). Nekako na sredini je bil še en zapis, ki pa ga zdaj prekriva napis iz 17. stol. – 17. stol.: immunitates quod in angustiis et pressuris possumus praesidio spirituali et seculari respirare. – Sledi nekoliko starejša, zdaj komaj vidna sign. B; nato še dve sign., prva na nalepki: N 3 (popravljen v 4); druga iz 19. stol.: N° 5.

✠ Innocentius ✠ episcopus servus servorum dei. Venerabilibus fratribus . . . patriarche Aquilegeni et eius suffraganeis . et dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, archipresbiteris et aliis ecclesiarum prelatis per Aquilegensis provinciam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Non absque dolore cordis et plurima turbatione didicimus, quod ita in plerisque partibus ecclesiastica censura dissolvitur et canonice sententiae severitas enervatur, ut viri religiosi, et hii maxime, qui per sedis apostolice privilegia maiori donati sunt libertate, passim a malefactoribus suis iniurias sustineant et rapinas, dum vix invenitur, qui congrua illis protectione subveniat et pro fovenda pauperum innocentia se murum defensionis opponat. Specialiter autem dilecti filii . . . abbas et conventus monasterii Fontis sancte Marie Cisterciensis ordinis Aquilegensis diocesis tam de frequentibus iniuriis quam de ipso cotidiano defectu iustitie conquerentes universitatem vestram litteris petierunt apostolicis excitari, ut ita videlicet eis in tribulationibus suis contra malefactores eorum prompta debeatis magnanimitate consurgere, quod ab angustiis, quas sustinent, et pressuris vestro possint presidio respirare. Ideoque universitati vestre per apostolica scripta mandamus atque precipimus, quatinus illos, qui possessiones vel res seu domos predictorum fratrum irreverenter invaserint aut ea iniuste detinuerint, que predictis fratribus ex testamento decedentium relinquuntur, seu in fratres ipsos vel ipsorum aliquem contra apostolice sedis indulta excommunicationis sententiam aut interdicti presumpserint promulgare, vel decimas laborum de terris habitis ante concilium generale, ante quod susceperunt eiusdem ordinis instituta, quas propriis manibus aut sumptibus excolunt, seu nutrimentis animalium suorum, spretis apostolice sedis privilegiis, extorquere, monitione premissa, si laici fuerint, publice candelis accensis singuli vestrum in diocesis et ecclesiis vestris excommunicationis sententia percellatis. Si vero clerici vel canonici regulares seu monachi fuerint, eos, appellatione remota, ab officio et beneficio suspendatis, neutram relaxaturi sententiam, donec predictis fratribus plenarie satisfaciant, et tam laici quam clerici seculares, qui pro violenta manuum iniiectione in fratres eosdem vel ipsorum aliquem anathematis vinculo fuerint innodati, cum diocesani episcopi litteris ad sedem apostolicam venientes ab eodem vinculo mereantur absolvi. Dat. Lugduni XI kalend. iunii, pontificatus nostri anno quarto.

Bula (premer ok. 36 mm) priložena. Prvotno je visela na še ohranjeni rumeno-rdeči svileni vrvici. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis: SPA SPE – Reverz: IN[NO]CENTIVS • P P • III •.

Št. 37

1247, maj, 24, Gumin

Grof Oton s Svinca, cesarjev namestnik na Avstrijskem, Štajerskem in Kranjskem, ter Vitigo, štajerski deželni pisar, obljubljata Klizoju iz Pušje vasi (Venzone) v cesarjevem imenu, da bo najkasneje do prihodnjega sv. Martina (11. nov.) sodna večja v Kamniku. Tu bodo obravnavane Klizojeve zahteve proti vojvodovim podložnikom, ki so oropali nekaj prebivalcev Pušje vasi. Zato jim obljubljata v roku

štirinajstih dni varen prihod v Kamnik in vrnitev domov, za kar se obvezujeta pod kaznijo 100 oglejskih mark, porok za to pa je grof Majnhard III. Goriški.

Orig. izgubljen (A). – Prepis (po podatku Bianchija 1859 in Schumija 1882) v ACU v Vidmu (B). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 164, v BCU v Vidmu (C). – Prepis (po podatku Zahna 1887) v zbirki Liruti, Ms 960, prav tam (D). – Zahnov prepis iz 1887 št. 615a (po D) v zbirki listin v StLA v Gradcu (Z). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po D (s primerjavo Z). – Predhodne objave: Schumi, Archiv für Heimatkunde I (1882), str. 204–205, št. 61.

Reg. in literatura: Manzano, Annali II (1858), 359 (CD Frangipane)– Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 379, št. 158 (MHK 14 [1859], 99). – Schumi, URBKr II/I (1884), str. 108–109, št. 142 (po B). – Stampa della casa Mels, 10 (po navedbi Zahna). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 66. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 137–138, št. 522.

Anno domini MCCXLVII, indictione quinta die vero octavo exeunte maio. Presentibus dominis Worlico de Refemberch, Worlico de Glemona, Rudulpho iuvene de Zibriano, Henrico de Ragonea, Buvolone de Osopio, Wosalcho de Peuma, Hermanno de Sunemberch testibus, et aliis ad hoc rogatis. Dominus Otto dei gratia illustris comes de Heberstain, cui dominus Fridericus dei gratia invictissimus Romanorum imperator in toto ducatu Austrie, Stirie atque Carniole, ut asserebatur, commiserat vices suas, vice et loco eiusdem domini imperatoris promisit et una cum domino Witigerio scriba dicti ducatus wadiavit domino Clizoio de Satemberch et apud Stayn usque ad festum sancti Martini proxime futurum vel ante facere et exhibere rationes et iustitie complementum de universis hominibus permanentibus in predicto ducatu sub dominio et districtu prenominati imperatoris, contra quos ipse dominus Clizoius pro bonis per eos acceptis hominibus ipsius de Lusendorf^a sive de Venzono habebit iustitiam conquerendi. Adiciens nominatus dominus Otto comes quod, cum ipse voluerit super premissis supradicto domino Clizoio iustitiam exhibere, quod teneatur infra quindecim dies circiter hoc eidem domino Clizoio per suum specialem nuncium significare mandando ei suum securum salvum conductum, cum quo ipse dominus et sui eundo Stayn et redeundo possint salvi fieri et securi, sub pena centum marcharum denariorum Aquilegensium, et pro pena solvenda^b, si prenominatus dominus Otto comes omnia predicta non adimpleret, obligavit iam dictus dominus comes una cum supradicto scriba prelibato domino Clizoio omnia bona ducatus prenominati vice et loco domini imperatoris, ita ut predicto termino elapso licitum sit domino Clizoio predicto ea bona ubique locorum intrmittere, accipere et vendere ubique locorum sine nuncio et verbo potestatis, donec de ipsa pena predictus dominus Clizoius et de bonis hominibus eius acceptis per homines memorati ducatus integre fuerit solutus. De quibus omnibus, que superius nominantur, fideiussor et principalis debitor in parte et toto extitit dominus Mainardus dei gratia illustris Goricie comes, qui stipulanti promisit predicto domino Clizoio omnia que superius recoliguntur integre solvere et adimplere; si dominus Otto comes et scriba prelibati ea non adimplerent, sicut antea memorantur^c, adiciens ipse dominus comes Mainardus se daturum suum nuntium specialem supradicto Clizoio, quando dominus comes Otto predictus transmittet suum nuncium et securum conductum pro eodem cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et

^a D, Paisendorf Z (*Pušja vas, prim. Studi Friulani str. 70, op. 2*)

^b D, persolvenda Z

^c D, memoratur Z

futurorum, ita quod dominus Clizoius predictus possit et valeat ea bona intromittere et accipere et vendere ubique locorum sine nuncio et verbo potestatis, donec de omnibus predictis fuerit solutus. Actum est hoc Glemone ante Ecclesiam sancte Marie feliciter.

Ego Bernardus ab imperatore Friderico notarius constitutus interfui et hanc cartam rogatus scripsi.

Št. 38

1247, julij, 12, Rečica ob Savinji

Oglejski patriarh Bertold podeljuje na prošnjo priorja Janeza žičkemu samostanu tiste desetine v Rogozi, Podovi, Račah in Hajdini, ki so jih imeli do smrti Friderika II. štajerski vojvode kot oglejski točaji, a so jih že dolga leta dajali v fevd žičkemu samostanu.

Orig. perg. (23,6 : 19,2 + 3,1 /oz. 6,2, ker je plika dvakrat zasukana/, delno razžrt, z vrzelmi v besedilu) št. 616 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 1568 v zvezku privilegijev kartuzije Žiče Rok 2, fol. 18r–18v, št. 24, v zbirki rokopisov ZAC v Celju (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 616, v StLA v Gradcu (C D). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A (besedilo dopolnjeno po B). – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 6–7, št. 6 (po A). – Zahn, UBSt III (1903), str. 66–67, št. 12 (po A). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. P 39. –

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXV, št. 6. – Muchar, Steiermark V (1850), 208. – Kroner, Verfassung (1897), str. 504, št. 2 (pod VII 3). – Meiller, Reg. Babenb. (1850), str. 245, št. 302. – K. Tangl, Windischgratz, v: MHVSt 12 (1863), 160–161. – Orožen, Lavant II/1 (1876), 31. – Stepischnegg, Karthäuser-Kloster Seiz (1884) 21. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 63. – Mlinarič, Žiče in Jurklošter (1991), 60–61.

Orožen, l.c., predlaga za Leūts dvojno lokalizacijo Luče in Letuš, a daje prednost Letušu.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Bertholdus patriarcha. De decimis Rogoz, Wodway, Ratschach et Ratschach et Chending. Anno domini MCCXLVII. Z drugo roko levo spodaj: De decimis Rogote, Voduya, Rachi et Rachi et Candin. – Signature: B N° 11. N° 5 (prečrtano); z rdečo kredo: an 1247 Lad 4 No 30. – Desno spodaj: A 24.

§ Bertholdus § dei gratia sancte Aquilegensis sedis patriarcha^a. Per presens scriptum notum facimus universis, quod accedens ad presentiam nostram frater . . prior Vallis sancti Iohannis in [Si]ths^b pro se et fratribus suis propensius supplicavit, ut decimas, quas in villis propriis Rogotte, scilicet Wodowei, Ratsha et Ratsha^c nec non et in possessionibus suis apud Kandingen, iidem prior et fratres pro subsidio edificiorum [dom]us se tenuisse quampluribus annis ab illistribus viris Lupol[do]^d et Frederico quondam Austrie et Styrie duc[ibus nostris] fidelibus asserebant, qui decimas easdem cum aliis decimis illius provincie ad nostri pincernatus officium pertinentibus nomine [feudi ab eccles]ia Aquilegensis possederant ex antiquo, ipsis recognoscentibus eas nobis vacare ex obitu Friderici ducis prefati, in subs[idi]um do]mus conferre ac donare possidendas perpetuo de beneficentie nostre gratia dignaremur. Nos igitur ex specialis affectionis favore, quem ad dicti prioris et fratrum personas ac religionem gerere nos invitat, multarum elemosinarum domus ipsorum tam larga quam pia erogatio et hospitalitatis exhibitio liberalis ipsorum precibus liberaliter annuentes, memoratas

^a pathca s tildo nad h A

^b Seiz B

^c Rotsha B

^d tu je besedilo na pregibu izlizano, medtem ko so druge vrzeli posledice lukenj v pergamentu

decimas eis pro subsidio domus dedimus in posterum libere possidendas. Ad cuius rei robor et memoriam presens scriptum [e]is de consensu capituli nostri dedimus, nostri et ipsius capituli sigillorum munimine roboratum. Testes vero sunt Otto v[enerabil]is Petenensis episcopus, Henricus abbas in Oberenburch, Conradus archidiaconus Saunie, Crafto Aquilegensis canonicus pleb[anus] in Grece, Henricus, V[er]lricus de Veztwein, Otto Wisento ministeriales nostri in Grece, Fridericus et Heidenricus milites de Seuneke^c, W[il]vingus de Leúts et alii quam plures. Actum in ecclesia ville nostre in Ríze, anno ab incarnatione domini M^oC^oXL^oVII, in die sanctorum Ermachore et Fortunati martyrum, V indictione.

Dva na rdeče-rumeni konopljeno-svileni vrvici viseča pečata iz rdečkastega voska: – 1. patriarha Bertolda: okrogel (premer ok. 75 mm), robovi z napisom delno okrušeni. Podoba: sedeči patriarh z mitro, palico in knjigo, z nogama na pručki. Legenda: + BERH^oCTOLDVS DEI GR^o SANCTE [AQIL]EN SEDIS PATRIAR^oCHA. – 2. oglejskega kapitlja: okrogel (premer ok. 75 mm), robovi z napisom precej okrušeni. Podoba: sedeči svetnik s sijem krog glave, z mitro, z nogama na pručki, z desnico dvignjeno v blagoslov in s knjigo v levici. Legenda: + [S]IGILL ... QVILE ...; v polju: S^oCTVS, levo: ER^oCH^oCRAS.

Št. 39

1247, avgust, 21, Lyon

Papež Inocenc IV. jemlje v varstvo opata, brate in samostan "Fontis sancte Marie" v Kostanjevici v oglejski škofiji, ki živijo po benediktinskem pravilu in cistercijskem institutu, ter potrjuje vse njihove posesti in razne pravice, med katerimi so: oprostitev desetine od novin; pravica do sprejema novincev in prepoved, da kdo brez opatovega dovoljenja samostan zapusti; prepoved, da gre kdo samovoljno za poroka ali si od koga sposodi denar; privilegij, da jih ne smejo ne škofje ne kdo drug siliti na sinode ali sodišča in se vmešavati v njihove stvari ali v volitve opata; pravica, da se obrnejo na tujega škofa, če jim domači odreče, za kar ga prosijo; pravica do božje službe v času interdikta in vse druge redu in samostanu že prej podeljene svoboščine in imunitete.

Orig. perg. (svečani privilegij: 58 : 72 + 5, na pregibih nekoliko poškodovan) št. 5768 (1977 vrnjen iz HHStA po rep. I/2) v ARS v Ljubljani (A). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis (delni) v CKSL).

Slika: Slovenija v papeških listinah (1996), str. 11.

Objava tu po A (z dopolnili iz listine Inocenca III., 1202, marec, 19). – Predhodne objave: Schumi, URBr II/1 (1884), str. 109–112, št. 143.

Reg. in literatura: Santifaller, Österreichisches Staatsarchiv, v StT 165 (1952), str. 331, št. 77. – Schedario Baumgarten I (1965), str. 466, št. 1801. – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 130, št. 216. – Samostani v srednjev. listinah (1993), str. 116, št. 9. – Slovenija v papeških listinah (1996), str. 93, št. 3, str. 123, št. 5. – Prim. Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 347.

Formular: M. Tangl, Päpstlichen Kanzleiordnungen (1894), 229, št. 1 (privilegij za cistercijane).

Besedilo listine se večidel ujema z listino papeža Inocenca III., izdano za samostan v Vetri-nju: 1202, marec, 19, Lateran, objavljeno v: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 6–9, št. 1530. – Prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 13–15, št. 20

Notici na prednji strani: – notica papeškega pisarja na pliki desno : . . . di (?) – na desni margini opomba: Nota (po Hilgerju sočasna, a verjetno nekoliko mlajša).

^c de Seuške A

Dorzalne notice: – notica papeškega prokuratorja: Hermannus. Desno spodaj (po Hilgerju) razura (?). – 17. stol.: Libertates s. Cist(erciensis) et huius domus ordinis quas Innocentius papa III contulit. – Nalepka s signaturo iz 17. stol. je odpadla, starejša signatura pod njo ni več berljiva. – Signatura iz 17./18. stol.: N^{ro} 1.

✠ Innocentius episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis abbati monasterii Fontis sancte Marie de Lanndtrost^a eiusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. ✠ Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eos a proposito revocet aut robur, quod absit, sacre religionis infringat. Ea propter, dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et monasterium sancte dei genitricis et virginis Marie Fontis sancte Marie de Landestrost Aquilegensis diocesis in quo divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Im primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum deum et beati Benedicti regulam atque institutionem Cisterciensium fratrum a vobis post concilium generale susceptam in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste ac canonicè possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus vocabulis exprimenda: locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, cum pratis, vineis, terris, nemoribus, usuagiis, in bosco et plano, in aquis et molendinis, in viis et semitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, que propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, sive de ortis virgultis et piscationibus vestris vel de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis clericos vel laicos liberos et absolutos e seculo fugientes ad conversionem recipere et eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in monasterio vestro professionem fas sit sine abbatis sui licentia de eodem loco discedere, discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Quod si quis forte retinere presumpserit, licitum vobis sit in ipsos monachos vel conversos regularem sententiam promulgare illud districtius inhibentes, ne quod ius seu quodlibet beneficium ecclesie vestre collatum liceat alicui personaliter dari seu alio modo alienari absque consensu totius capituli vel maioris aut sanioris partis ipsius. Si que vero donationes vel alienationes, aliter quam dictum est, facte fuerint, eas irritas esse censemus. Ad hec etiam prohibemus, ne aliquis monachus sive conversus sub professione vestre domus astrictus sine consensu et licentia abbatis et maioris partis capituli vestri pro aliquo fideiubeat vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra summam capituli vestri providentia constitutam, nisi propter manifestam domus vestre utilitatem. Quod si facere forte presumpserit, non teneatur conventus pro hiis aliquatenus respondere. Licitum^b preterea sit vobis in causis propriis, sive civilem sive criminalem contineant questionem, fratrum vestrorum testimoniis uti, ne pro defectu testium ius vestrum valeat in aliquo deperire. Insuper^b auctoritate apostolica inhibemus, ne ullus episcopus vel quelibet alia persona ad sinodos vel conventus forenses vos ire vel iudicio seculari de vestra propria substantia vel possessionibus vestris subiacere compellat nec ad domos vestras causa ordines

^a A
^b ob desnem robu opomba Nota

celebrandi, causas tractandi vel aliquos conventus publicos convocandi venire presumat nec regularem electionem abbatis vestri impediatur aut de instituendo vel removendo eo, qui pro tempore fuerit, contra statuta Cisterciensis ordinis se aliquatenus intromittat. Si vero episcopus, in cuius parrochia domus vestra fundata est, cum humilitate ac devotione, qua convenit, requisitus substitutum abbatem benedicere et alia, que ad officium episcopale pertinent, vobis conferre renuerit, licitum sit eidem abbati, si tamen sacerdos fuerit, proprios novitios benedicere et alia, que ad officium suum pertinent, exercere et vobis omnia ab alio episcopo percipere, que a vestro fuerint indebite denegata, illud adicientes, ut in recipiendis professionibus, que a benedictis vel benedicendis abbatibus exhibentur, ea sint episcopi forma et expressione contenti, que ab origine ordinis noscitur instituta, ut scilicet abbates ipsi episcopo, salvo ordine suo, profiteri debeant et contra statuta ordinis sui nullam professionem facere compellantur. Pro consecrationibus vero altarium vel ecclesiarum sive pro oleo sancto vel quolibet ecclesiastico sacramento nullus a vobis sub obtentu consuetudinis vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hec omnia gratis vobis episcopus diocesanus impendat. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicum adire antistitem gratiam et communionem apostolice sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis, quod postulatur, impendat. Quod si sedes diocesani episcopi forte vacaverit, interim omnia ecclesiastica sacramenta a vicinis episcopis accipere libere et absque contradictione possitis, sic tamen, ut ex hoc imposterum proprio episcopo nullum preiudicium generetur. Quia vero interdum proprii episcopi copiam non habetis, si quem episcopum Romane sedis, ut diximus, gratiam et communionem habentem, et de quo plenam notitiam habeatis, [per vos transire contigerit, ab eo] benedictiones vasorum et vestium, consecrationes altarium et ordinationes monachorum auctoritate apostolice sedis recipere valeatis. Porro si episcopi vel alii ecclesiarum rectores in monasterium vestrum vel personas inibi constitutas suspensionis, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgaverint sive etiam in mercenarios vestros, pro eo quod decimas, sicut dictum est, non persolvitis, sive aliqua occasione eorum, que ab apostolica benignitate vobis indulta sunt, seu benefactores vestros, pro eo quod aliqua vobis beneficia vel obsequia ex caritate prestiterint vel ad laborandum adiuverint in illis diebus, in quibus vos laboratis et alii feriantur, eandem sententiam protulerint, ipsam tanquam contra apostolice sedis indulta prolatam decernimus irritandam, nec littere ille firmitatem habeant, quas tacito nomine Cisterciensis ordinis et contra indulta apostolicorum privilegiorum constiterit impetrari. Preterea cum commune interdictum terre fuerit, liceat vobis nichilominus in vestro monasterio, exclusis excommunicatis et interdictis, divina officia celebrare. Paci quoque et tranquillitati vestre paterna imposterum sollicitudine providere volentes auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu grangiarumstrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoribus nostris Romanis pontificibus ordini vestro concessas necnon libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatum monasterium temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum

pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Iesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. ✠ Amen amen amen. ✠

R Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus subscripsi. **BV**

+ Ego Petrus tituli sancti Marcelli presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego Wille(lmu)s sancti Eustachii diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego frater Ioh(ann)es tituli sancti Laurentii in Lucina presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego frater Hugo tituli sancte Sabine presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego Oto Portuensis et sancte Rufine episcopus subscripsi.

+ Ego Ioh(ann)es sancti Nicolai in carcere Tulliano diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Wille(lmu)s basilice Duodecim apostolorum presbyter cardinalis subscripsi.

Dat. Lugduni per manum magistri Marini sancte Romane ecclesie vicecancellarii, XII kal. septembris, indictione V, incarnationis dominice anno M^oCC XLVII, pontificatus vero domini ✠ Innocentii ✠ pape III anno quinto.

Rota: na obodu: + Notas fac michi domine vias vite. Znotraj kroga v sredini križ in v posameznih poljih napis: Sanctus Petrus, sanctus Paulus. Innocentius papa III.

Bula (premer ok. 40 mm) viseča na rumeno-rdeči svileni vrvici ohranjena. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis (nekoliko nagnjen v desno): SPA-SPE – Reverz: INNO CENTIVS • P P • III •

Št. 40

1247, oktober, 2, Koper

Izvoljeni koprski škof Konrad oprlašča kamaldulski samostan sv. Mihaela v Muranu od plačevanja desetine za hišo v Gremi v Kopru, z izjemo četrtinskega deleža, ki ga samostan dolguje stolnim kanonikom.

Orig. notarski instrument izgubljen (A). – Prepis iz 1249, januar, 10, Benetke, ki ga je napravil cesarski notar Otolinus, podpisala pa notarja Egidius de Pipa de Cremona in Vicencius de Lembraga, se je leta 1759 še nahajal v arhivu samostana Murano (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po C. – Predhodne objave: Annales Camaldulenses IV (1759), col. 587–589, št. 368 (C). – Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 279 (K).

Reg. in literatura: Annales Camaldulenses IV (1759), str. 373, št. 22.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Candorem monastice puritatis et plantarium eximie honestatis, quod divina inspirante clementia in . . . priorem monasterii sancti Michaelis de Murano et fratres eius pullulare noscuntur, qui Lie lipitudini Rachelis puluhritudinem preferentes sub humilitatis habitu domino famulantur. Nos C(onradus), qui deo auctore, non meritis nostris, Iustinopolitane ecclesie presidemus,

dignis in domino, quibus possumus favoribus prosequentes, ut eorum specialius piis suffragiis apud misericordem deum, qui terrenis contagiis ultra volitum^a frequentius adheremus, valeamus iugiter adiuvari; considerata devotione, quam circa nos et ecclesiam nostram dicti prior et fratres, et nunc et preteritis temporibus habuerunt, nec non et obsequia, que nobis et fratribus nostris impenderunt tam liberaliter quam benigne, predecessorum nostrorum et bonorum virorum deum timentium vestigiis inherentes, de his, que ad nos et ecclesiam nostram spectant, eisdem priori et fratribus et ipsi monasterio misericorditer elargiri. Ea propter nos dictus C(onradus) dei gratia Iustinopolitanus electus per nos nostrosque successores intuitu dei et predecessorum nostrorum de consensu et voluntate domini O. decani, P(apponis?) archidiaconi, Vi(talis?) scholastici, presbyteri Benedicti, presbyteri Bartholomei, presbyteri Iohannis, presbyteri Almerici, Damiani et totius capituli Iustinopolitane ecclesie in perpetuum adamus, concedimus et investimus et per hanc nostri privilegii seriem confirmamus tibi domno . . . priori sancti Michaelis de Murano, recipienti pro te tuisque fratribus et eidem monasterio omnes decimas et ius decimationis novalie domus vestre nove site in Grema infra tenutam vestram, adherentis ex una parte muro civitatis, salvo iure quartesii, ad canonicos maioris ecclesie pertinentis, quas et quod in confinio vel in civitate nostra habetis vel poteritis deo volente iustis modis futuris temporibus adipisci, retenta nobis nostroque episcopatu ac nostris successoribus propter hoc medietate unius libre piperis tempore vindemiarum per vos vestrosque successores annis singulis exhibenda, quam si non solveritis tempore prelibato, teneamini ad penam dupli. Predictas vero decimas et ius decimationis nemini datas, infeudatas, alienatas sue pignori obligatas veraciter profiteamur; promittentes per nos nostrosque successores tibi priori tuisque fratribus et successoribus in perpetuum concessionem istam sive investituram seu confirmationem, ratam et firmam habere et non contravenire, imo ab omni persona hominum sub pena centum librarum Ven(etialium) parvolorum cum obligatione bonorum nostrorum omnium nostrique episcopatus auctorizare atque defensare pollicemur invicem. Nemini igitur liceat hanc nostre concessionis, investiture seu confirmationis paginam infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis vero contra hec venire aut ea infringere temere temptaverit, si secundo tertioque commonitus non resipuerit, dei omnipotentis et nostram indignationem incurrat, a corpore et sanguine domini nostri Iesu Christi fiat extorris et in extremi examinis die divine subiaceat ultioni. Ut autem hoc nostre concessionis, investiture ac confirmationis privilegium perpetuis temporibus robur obtineat firmitatis, ipsum nostri sigilli munimine duximus roborandum. Actum est hoc in curia episcopatus Iustinopolitani. Testes interfuerunt Damianus diaconus, Wecelus Landrica subdiaconus^b, Pelegrinus Caro de Roda, Daniotus de M[. . .]aldo^c mercator Venetus et alii.

Ego magister Riccardus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi)^d marchionis notarius his omnibus interfui, et ut supra legitur, de mandato dicti domini C(onradi) electi sui capituli hoc privilegium rogatus scripsi, subscripsi currente anno domini MCCXLVII, indictione V, die secundo intrante octubri.

^a C, solitum K

^b tu se zdi besedilo netočno – prim listino št. 63 – Wecelo diacono, Landrica subdiacono

^c M . . . aldo C

^d *Annal. Camald. IV, str. 373, omenja, da gre za Bertolda – kot dokaz navaja Muratorija, Antiquitates Italicae IV (1741), col. 458*

Št. 41

1247, oktober, 26, Lyon

Papež Inocenc IV. naroča svojemu legatu na Nemškem, naj pozove nadškofa v Magdeburgu in škofa v Passauu in Freisingu, ki so podpirali iz Cerkve izobčenega bivšega cesarja Friderika II., da pridejo osebno v Rim, nekatere nemške, avstrijske in štajerske plemiče pa naj po lastni presoji s cerkvenimi kaznimi prisili, da se bodo popolnoma ločili od Friderika II. in se vrnil v edinost s Cerkvijo.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., ann. V, no. 337, fol. 476, v Vatikan-skem arhivu v Rimu (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po D. – Predhodne objave: Deutinger, Päpstlichen Urkunden, v: Beiträge zur Geschichte, Topographie und Statistik des Erzbisthums München und Freysing 2 (1851), 14 (prim. 154, št. 25) (D). – Rinaldi, Annales ecclesiastici XIII (1646), pod 1247 (pomanjkljivo). – Hansiz, Germ. sacra I (1727), 383. – Lambacher, Oesterreichisches Interregnum, Anhang der Urkunden (1773), str. 22–23, št. 11. – Boczek III (1841), str. 78–79, št. 106. – Gruber, Scriptorum rerum Livonicarum I (1853), str. 383, št. 25. – Reg. Bohemiae I (1855), 552, št. 1186. – Huillard-Bréholles, Historia diplomatica VI/2 (1861), 574. – Zahn, UBSSt III (1903), 68–69, št. 14.

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1072, št. 12731. – Berger, Registres I (1881), str. 509, št. 3387. – Reg. imperii V/3 (1892), str. 1314, št. 7887 (Böhmer). – Prim. Palacky, Reise (1838), str. 32, št. 199. – Muchar, Steiermark V (1850), 214–215.

Innocentius episcopus servus servorum dei. P(etro) sancti Georgii ad velum aureum diacono cardinali, apostolice sedis legato, etc. Dolet et dolere debet ecclesia generalis ... Ideoque mandamus quatenus predictos archiepiscopum et episcopos ... alios vero iam dictos nobiles, ut ab eodem F(riderico) penitus recedentes non prestant ei auxilium, consilium et favorem ac^a ad unitatem sancte matris ecclesie revertantur, monitione previa^b per censuram ecclesiasticam appellatione remissa^c cogas^d, si videris expedire. Dat. Lugduni, VII kal. novembris, pontificatus nostri anno V.

Št. 42

1247, oktober, 28, Ptuj

Friderik s Ptuja daje na prošnjo svojega fevdnika Hermana s Ptuja nemškemu viteškemu redu vas Hermance (pri Ormožu), potem ko jo je Herman Frideriku prostovoljno odstopil.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 1720 v Stadel, Ehrenspiegel, Ms 28/3, str. 28 (s skico pečata), v StLA v Gradcu (B). – Prepis iz 1884, št. 616a (coll. Zahn), prav tam (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae II (1756), str. 210, št. 4. – Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 514–515, št. 92 (pojasnila str. 760–761). – Zahn, UBSSt III (1903), str. 69–70, št. 15.

Reg. in literatura: Caesar, Annales Styriae II (1773), 208. – Muchar, Steiermark V (1850), 208 (pod oktober, 8). – Prim. Grafenauer, Ptuj v srednjem veku, v: ZČ 24 (1970), 168–170.

^a ac Boczek in Gruber, et Deutinger

^b previa Boczek, premissa Deutinger Gruber

^c remissa Boczek Deutinger, remota Gruber

^d cogas Boczek, compescas Deutinger, compellendo Gruber

Fridericus de Pettouia omnibus Christi fidelibus hanc paginam inspecturis salutem in domino Iesu Christo. Notitie singulorum tenore presentium volumus declarari, quod Hermannus de Pettouia de castro minori fidelis noster villam, que Hermanstorf nuncupatur, cum omni suo iure et pertinentiis, quam a nobis titulo feudali possedit, ad manus nostras resignavit omni suo iuri renuntians libere et absolute, devote humiliter supplicando, quatenus ipsam villam Domui Theutonice conferremus(!). Nos itaque piis ipsius votis et postulationibus inclinati, prefatam villam cum omnibus pertinentiis et iuribus, sicut premissum est, in subsidium Terre sancte ac in perpetuum nostre elemosine munimentum ordini Domus Theutonicorum Ierusalem in proprium donavimus libere et absolute perpetuo possidendam, assignationem eorundem bonorum ad manum fratribus Chunradi de Osterna, dicti ordinis per Austriam et Styriam preceptoris, ac suorum confratrum Gerlaci et Heinrici sacerdotum et Wernheri commendatoris de Dominico, velut a nobis petatum est, libere et liberaliter facientes [. . .]^a nomina testium subscribentes, que sunt hec: Chvnradius magister cellarii, Heinricus Lupus, Hertewicus de Pirche, Eberhardus de Pirch, Pertholdus de Pirch, Heinericus de Pirch filii Ottonis militis de Pirch et alii plures. Acta sunt hec in Pettouia, anno domini MCCXLVII, V kalendas novembris.

Opis visečega pečata (prav tam): Podoba v ščitu: zmaj. Legenda: + S. Fridrich von Pettau.

Št. 43

1247, november, 3, Soffumbergo

Gerloh iz Kamnika, ministerial vojvodinja Agnes, hčere vojvoda Meranskega in vdove po vojvodu (Frideriku II.) Avstrijskem, daje za poravnavo svojega dolga velesovskemu samostanu 16 hub in pol v vasi Voglje in eno v Cerkljah; v znamenje svojega lastništva si samostan od vsake hube pridržuje po en mernik žita, njihove dohodke pa prepušča Gerlohu do smrti. Vojvodinja Agnes potrjuje ta dogovor in izročča posest za samostan svojemu stricu oglejskemu patriarhu Bertoldu.

Orig. perg. (31 : 18 + 2,3) št. 5233 (1978 vrnjen iz HHStA po rep. Sam/495) v ARS v Ljubljani (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 7–8, št. 7. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 113–114, št. 145.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXV, št. 7. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 233, št. 1094. – Parapat, Doneski (1872/73), 19. – Parapat, Regeste (1874), str. 180, št. 4. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 63. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 30, 50, 77, 78, 89, 94, 99, 161.

Dorzalne notice: – 17. stol.: Stüfft und Khauffbrief von 18 Hüeben. – Sign. z rdečo kredo: an 1247. Lad 4. N° 35.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Quoniam humana memoria fragilis est et caduca, fidelium gesta ne per subortam oblivionis possint in posterum, sicut solent, tineam demoliri, scripti consueverunt custodie commendari. Noverint igitur universi presentes et futuri, quod Gerlocus miles de Steine ministerialis preclare domine Agnetis derelictae ducis Austrie, Meranie quondam ducis filie, recognoscens se teneri in quadam summa pecunie monasterio monialium in Michelsteten Aquilegensis dyocesis de patrimonio suo proprietatem XVII mansorum in villa Winkeler et unius

^a etc. B s tem označuje vrzel (koroboracija, Zahn, l. c.) v izvorniku

mansi in villa ecclesie sancte Marie, prout inter priorissam eiusdem monasterii et ipsum concorditer prius tractatum extiterat, venditionis titulo dandam decrevit sub huiusmodi conditionis pacto, quod in adeptis proprietatis argumentum quilibet mansorum eorundem dicto monasterio unum modium grani annuatim persolvere pro censu deberet, reliquo de mansis ipsis censu de spontanea priorisse et sororum permissionis gratia dicto Gerlaco pro tempore, sue solius persone tantummodum, remanente, sic tamen quod post eius obitum monasterium memoratum mansis prefatis cum omni integritate proprietatis et census tocuis libere gaudere deberet. Ideoque in sue domine predictae presentia constitutus humiliter supplicavit, quatinus vendicionem huiusmodi ratam habere et mansorum ipsorum proprietatem in ipsius manibus assignatam donare ac confirmare dicto monasterio dignaretur. Quibus precibus ipsa domina favorabilem pietatis intuitu prebens assensum, vendicionem atque donationem factam iuxta formam predictam de certa scientia ratam habens, proprietatem mansorum predictorum dicto monasterio liberaliter confirmavit, assignans ipsam nomine monasterii in manibus venerabilis patris Bertholdi patriarche^a Aquilegensis, patris sui presentis, prefato monasterio secundum priorum continentiam conservandam, indulto super hoc ipsi monasterio presenti scripto, prefati domini patriarche^a et ipsius sigillorum munimine roborato. Testes vero sunt magister Berengerus vicedominus, Crafo Aquilegensis canonicus, Wilhelmus plebanus de Tricesimo, Henricus et Glysoy fratres de Mels, Conradus Gallo. Bertholdus de Gurcvelde et alii quam plures. Actum in palacio castri de Shorphenberch, anno domini M^oC^oXLVII, III nonas novembris, V indictionis.

Oba pečata, viseča na debeli blede rdeči svileni vrvici, odpadla.

Št. 44

1247, december, 2, Kamnik

Oglejski patriarh Bertold potrjuje razsodbo savinjskega arhidiakona Konrada, ki je v sporu gornjegrajskega samostana z Vošalkom s Prekope in Eberhardom z Marofa zaradi desetini od Motnika le-te prisodil samostanu.

Orig. perg. (23,5 : 9,7 + 2,3) v NŠAL v Ljubljani (A). – Prepis iz 18. stol. v fondu KAL, fasc. 82/31, prav tam (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 58–59, št. 76 (pod 1232). – Zahn, UBSt II (1879), str. 398–399, št. 297 (pod 1232). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. O 24.

Glede datacije omenja Franc Kos (v KK) naslednje: Peta indikcija je bila leta 1232 in 1247. Arhidiacon C(onradus) iz Savinjske doline se omenja še v drugih virih k letu 1247 (št. 25, 38, 44), 1250 (št. 119) in 1252 (št. 171), nikjer pa ne okoli leta 1232. Torej smemo sklepati, da je letnica 1247 tu na mestu. Kakor je videti, je bil oglejski patriarh Bertold 2. decembra 1247 v Kamniku. Odtod se je napotil domov verjetno čez Škofjo Loko in bil 18. decembra v Cerknem na Goriškem (prim. naslednjo listino).

Dorzalne notice: – 14. stol.: Super decimis in Motnik. – 17. stol.: No C 3. Confirmatio patriarchalis sententiae latae in favorem monasterii Oberburgensis, qua eidem fuit adjudicata possessio decimarum in Modnick 1307 2. Xbris (NB.). – Dve signaturi iz 16./17. stol.: prva: CXXXIII (prečrtana), druga: XIII. – Sign. z rdečo kredo: 4. – z navadnim svinčnikom izpod prečrtane letnice 1307: (fasc. 35).

^a pathce s tildo nad h A

B(ertoldus) dei gracia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha^a. Dilecto filio C(onado) archidiacono Saunie salutem et benedictionem in domino. Processum, quem habuisti super decimis sitis in Motnich et rebus aliis, de quibus inter dilectos filios . . . electum et conventum Obreburgensem ex parte una et Vscalum de Precowe et Eberardum de Heckenberg ex altera questio vertebatur, velut debitum et idoneum aprobantes, sententiam, quam contra dictos Vscalum et Eberardum tulisti, adiudicando monasterio possessionem earundem decimarum, pro eo quod citati legitime venire contumaciter non curarunt, auctoritate presencium confirmamus, volentes et iubentes ipsam inviolabiliter observari. Quo eciam devocioni tue in virtute vere et sancte obediencie precipiendo districte mandamus, quatenus prefatos electum et conventum in possessione illarum decimarum auctoritate nostra et censura qua debes et potes manuteneas et defendas non sinens eos in illa ab aliquibus indebite molestari. Datum in Stein, 11 die decembris, 1255 indictionis.

Na perg. traku viseči pečat oglejskega patriarha izgubljen, ostal le še perg. trak.

Št. 45

1247, december, 18, Cerknjo

Oglejski patriarh Bertold potrjuje že sklenjeno zakonsko zvezo svoje ministerialke Engilrade z Reštanja s freisinškim ministerialom Kuncem iz Škofje Loke in določa, da se njuni otroci v enakem številu razdelijo med oglejsko in freisinško Cerkev.

Orig. perg. (ok.18,5 : 9) v Arhivu škofije Freising, št. 57, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopiačni knjigi, HL Freising 2, fol. 9, prav tam (B). – (Reg. in prepis v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Hoheneicher, Specilegium, v: Oberbayerisches Archiv 3 (1841), str. 412, št. 22 (pod 1257, ok. december, 19) (iz A). – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 131, št. 31 (pod 1232). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 114–115, št. 146 (iz A). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. P 40.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 356, št. 2367.

Zahn (l.c.) postavlja listino v leto 1232 (5. indikcija), s pripombo, da 1247 ni povsem izključeno. V to leto jo postavlja Schumi (l.c.) z razlago, da se Konrad iz Škofje Loke ne omenja pred 1247.

Nos B(ertoldus) dei gracia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha^a annotatione presencium confirmamus matrimonium iam contractum inter Engilradim mulierem ecclesie Aquilegiensis de Rattenstein et Cunçonem de Loch ministerialem ecclesie Frisingensis, ita tamen, quod proles generate vel generande ex eis inter Aquilegiensem et Frisingensem ecclesias equaliter dividantur. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presentem litteram scribi iussimus et eam nostri sigilli munimine roborari. Datum in Chirheim, XVIII decembris, 1255 indictionis.

Pečat odtrgan.

^a pathca s tildo nad h A.

^a pathca s tildo nad h A, patriarcha B

Št. 46

1248

Henrik z Grabštanja (Grafenstein) prepušča svojemu sorodniku Kolonu z Vuzenice pravico, da od vetrinjskega opata odkupi 12 hub, ki jih je Henrikov pokojni oče zamenjal s samostanom za posest v Steinparzu, potem ko je Kolon plačal samostanu 5 mark odškodnine za odvetništvo nad 6 hubami v Vuzenici, ki si ga je Henrik z Grabštanja protipravno prisvojil, in jih dal v fevd nekemu Asnachu.

Orig. perg. (10,5 : 20,5 + 1,4) št. C 1562 v KLA v Celovcu (A). – Preepis iz 19. stol. priložen izvorniku (B). Ankershofen, l.c., navaja reg. iz vetrinjske kopalne knjige II(?), št. 221 (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 97–98, št. 41. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 357, št. 2369.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 219, op. 1. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 240–241, št. 1116.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Super XII mansis sitis in Seldenhouen. Universis hoc scriptum. Non gerimus (?). R. t do. – 15. stol.: Super XII manas(?) sitis in Seldenhouen. – 18. stol.: Lib. 2do N° 221.

Universis hoc scriptum inspecturis Heinricus dictus de Grauenstain salutem. Scire tam presentes cupio quam futuros, G(otfridum) patrem meum felicis memorie XII mansos sites iuxta Seldenhouen contulisse fratribus ordinis Cisterciensis in Victoria pro recompensatione cuiusdam predii, quod iidem fratres habebant in Austria in Steinporz, cum omnimoda libertate conditione tali, si aliquis heredum suorum solvere vellet eisdem fratribus marcas quadraginta, quod ad illum rediret predium memoratum. Set quia in sex mansis ius mihi usurpaveram advocatie, quamvis iniuste, quod cuidam nomine Asanch contuleram iure feudi, quam iniuriam abbas Heinricus eiusdem loci pro quinque marcis ab eodem domino Ch(olone) de Seldenhouen mediante redemit, in quem etiam dominum Ch(olonem) consanguineum ius redemptionis transtuli, quod habebam. Testes autem huius rei sunt Weriandus de Traberch, Reinbertus de Seldenhouen, Albertus de Heilekke, Vlricus et Otto de Grez, Herbordus de Seldenhouen et alii quam plures. Et in testimonium confirmationis feci hanc litteram tam meo quam domini Heinrici de Traberch consanguinei mei ac domini Ottonis generi eiusdem dicti de Rore sigillorum characteribus roborari. Facta autem sunt hec anno millesimo CCXLVIII.

Trije na perg. vrvicah viseči pečati ohranjeni. – 1. Henrika z Grabštajna (slika: Neuer Siebmacher IV. 7a, tab. 15) v nekoliko temnejši barvi voska ščitast (širina ok. 40 mm, višina ok. 50 mm). Podoba: ščit, pregrajen s poševno prečko. Legenda: CI d AVENSTEINĀ. – 2. Henrika Trušenjskega (Neuer Siebmacher IV. 7a, tab. 9), ščitasti (širina ok. 45, višina 55 mm), v barvi naravnega voska. Podoba: orel. Legenda: RIC – 3. Otona z Roža v zelo temni barvi Podoba (Neuer Siebmacher IV. 7a. tab. 15): ščit čez sredo predeljen, tako da oblikuje leva polovica obliko črke E. Legenda: + SIGILLVM OTTONI(S) .DE RORE.

Št. 47

1248

Henrik s Svibnega podarja velesovskemu samostanu odvetništvo nad hubo svobodnika Martina z Olševka, katerega je imel po dednem pravu, da bi tako poravnal škodo, ki so jo njegovi storili samostanu.

Orig. perg. (15:10 + 2), št. 5234, (1978 vrnjen iz HHSa po rep. Sam/496) v ARS v Ljubljani (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 123, št. 160.

Reg. in literatura: Parapat, *Doneski* (1872/73), 19. – Parapat, *Regeste* (1874), str. 181, št. 6. – Prim. D. Kos, *Pismo* (1994), 78, 80, 94, 116, 146, 162.

Dorzalne notice: – 16. stol.: Ius super uno manso in Olsheuikh – 17. stol. A^o 1248. – *Sign. z rdečo kredo:* an 1248, Lad. 4, N° 37.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Ego Henricus de Scherphenberch scire volo omnes hanc paginam inspecturos, quod cum priorissa et conventus Vallis sancte Marie nobis dampna sua, a nostris domui sue illata, exposuissent, in recompensationem dicti dampni et ob reverenciam beate virginis, cui famulantur, ius advocacie, quod ad nos spectabat iure hereditario, super manso Martini libertini de Olsvich pleno iure domui eidem dedimus possidendum, presentem kartam sigilli nostri munimine roborantes. Acta sunt hec anno domini M^oCCXLVIII, presentibus Weriendo vice-domino, Gerlocho de Stain, Chvnrado Gallone, Leonardo sacerdote, Rudolfo sacerdote, Perone officiale, Widenā et alii quam plures.

Od pečata, visečega na perg. traku, ohranjena le slaba polovica.

Št. 48

1248

Elizabeta, vdova po Hartnidu iz Orta (na Gornjem Avstrijskem), in njen sin Hartnid se poravnata s Hartnidom s Ptuja glede potomstva iz zakona Hermana s Kacenštajna (pri Begunjah) z orsko podložnico Kunigundo.

Orig. perg. (26,9 : 15 + 1,5) v Frančiškanskem arhivu v Gradcu (FAGR), cista A, no. 1 (iz fonda nekdanjega minoritskega samostana v Judenburgu) (A). – *Prepis iz 1926, št. 627b (s skico pečata), v StLA v Gradcu (B).*

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Pirchegger-Dungern, *UBSt/Erg.* (1949), str. 37–38, št. 58. – Pirchegger, *Herren von Pettau*, v: *ZHVSt* 42 (1951), 21.

Nos, Elysabeth, relicta Haertnidi de Ortte, et Haertnidus filius eiusdem per presens scriptum fieri palam cupimus universis presentibus et futuris, quod contractum carnalem rite factum inter Hermannum de Chatzensteyne, qui proprietate spectare dinoscitur ex antiquo ad dominum Hertnidum de Bettöv suosque heredes in una parte, et Chv̇negundim, que nobis attinet proprietate, sub tali fieri volumus condicione, premissis Haertnido ad hanc plenius confavente, videlicet, ut prima proles cuiuscumque fuerit sexus ex premissis progenita ad manus dicti Haertnidi suorumque heredum pleno iure proprietatis libere devolvatur, tali condicione interiecta, ut, si eadem primogenita proles sexus fuerit masculini, contrahere debeat nostre cum femina proprietatis, si vero fuerit feminini, nubere debebit viro, qui ad nos iure pertineat memorato, hoc adhibito, ut primogenita proles cuiuslibet sexus, que fuerit ex ea prole, que processerit prima ex styrye prenominatorum Hermanni et Chv̇negundis progenita, iure proprietatis eidem Haertnido de Bettöv attineat suisque heredibus absolute, si vero iamdicti Hermannus et Chv̇negundis proles genuerint liberos, hii idem partim nobis partim domino Haertnido, ut est compromissum partibus ab utrisque, equo numero divisi cedere debebunt iure sepius prenotato, salvo tamen iure eiusdem Haertnidi de Bettöv suorumque heredum in primogenita prole, propagata de primis coniugatis nominatenus expressis, exclusa

simul condicione contractus eiusdem primogeniti prolis integre et plene. Ne autem hec nostra larga collatio liberorum facta sollempniter eidem Haertnido suisque heredibus de Bettöve in recompensam sui ditioris et nobilioris viri Hermanni sepefati ab aliquo videatur incongrua et ne cuncta prescripta temporum per decursum valeant in irritum evocari, hoc instrumentum voluimus conscribi et nostri sigilli munimine roborari, testibus qui aderant simul expressis. Hii sunt: Hiltprandus de Gutenst(ein), Hiltprandus de Zilge, Hartnidus de Chelnitze, Faldericus de Haelenst(ein), Ditricus de Gutensteyn, Wigando(us) de Haelenst(ein), Chv̇nradus de Aych. Actum^a anno domini M^oC^oXLV^oIII, indictione III.

Na perg. traku viseči pečat (premer 65mm). Podoba: ščit s špičastim trizobom. Legenda: + SIGILLVM . HARTNIDI DE ORT.

Št. 49

(1248), Gorica

Grof Majnhard III. Goriški jemlje Amelrika z Motovuna v svoje varstvo. To potrjujejo goriški ministeriali, med njimi tudi Ulrik z Rihemberka. Amelrik obljublja grofu Majnhardu III. zvestobo in pomoč, za kar se obvezuje pod kaznijo 500 mark oglejskih denaričev. Med pričami se omenja tudi Leonard s Šumberka. Listina je bila izdana v Gorici med potovanjem k cesarju v Apulijo.

Orig. perg. v knjižnici TLF v Innsbrucku (A).

Objava tu po W.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 138, št. 524 (W). – Prim. Štih, Goriški grofje (1997), 142–143.

...Poroki: Vvlricus de Rifenberg, Heinricus de Lunz, Heinricus de Valchensteine, Chunradus de Ebersteine, Pilgrimus de Jamnik. ... Priče (poleg porokov): Leonardus de Sconenberch, Leonardus de Lezo. ... Actum in castro nostro Gorze in stupa purcravii ...

Št. 50

1248, januar, 3, Škofja Loka

Weriand, vicedom (freisinškega škofa), Gerloh iz Kamnika in Konrad, imenovan Gallo, naznanjajo, da so prišli pred svojega gospoda Konrada, freisinškega škofa, skupaj z Wersonom, da bi zanj izprosili milost, ki jo je izgubil z oškodovanjem freisinške Cerkve. Škof je bil to pripravljen storiti pod pogojem, da mu Werson o božiču izplača 30 mark ljubljanskih novcev, za kar jamčijo prosilci.

Orig. perg. v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopiačni knjigi, HL Freising 2, fol. 12r, prav tam (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 5–6, št. 11. – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 148–150, št. 153. – Schumi, URBKr II/I (1884), str. 115–117, št. 149 (po A). – Otorepec, GZL XI (1966), št. 14.

Reg. in literatura: K. Tangl, Grafen v. Ortenburg, v: AKÖG 30 (1864), 323. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 48, 57, 78, 142, 160, 167, 179, 192. – Omemba: Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 117.

^a pisar pušča prazen prostor za vpis kraja

Noverint universi tam presentes quam futuri presentem paginam inspecturi, quod cum nos Wergandus vicedominus, Gerlohus de Stein et Chv̇nradus dictus Gallo cum Wersone dominum nostrum Chv̇nradum venerabilem Frisingensem episcopum accederemus, cupientes dictum Wersonem eiusdem domini episcopi gratie quam idem W(erso) per illata sibi dampna gravius offenderat, reformare, ipsum dominum episcopum paratum invenimus ad exaudiendum, ea tamen interposita conditione ut dictus Wer(so) eidem episcopo XXX marcas Laibacensis monete persolveret intra proximo venturam domini nativitatem nobis prestantibus cautionem fideiussoriam, ut, si predictum infra terminum domino episcopo prenotato expressa pecunia non solvatur, nos Lokam forum intrabimus inde nullatenus exituri, donec viginti marce, quia X marcas dominus episcopus relaxavit, in integrum persolvantur eidem. Ad hec prefatus (Werso) XVI mansus in Posenike sitos, quos idem W(erso) ipsius post patris obitum ab eius W(ersonis) matre comparatos, ipsius W(ersonis) sorore Bertoldo de Graednik copulata et ab hereditate Wersonis separata, iure proprietario possidebat, nobis per interpositum iuramentum approbantibus, quod ipse W(erso) easdem possessiones tradere posset libere et absolute, utpote proprias, in proprietatem Frisingensis ecclesie per manus nostras, puta Wergandi vicedomini et Gerlohi de Stein, tradidit pleno iure addito pacto tali, ut dictus Werso et ipsius uxor domina Willebirgis filia Ch(v̇nradi) Gallonis ab eodem domino episcopo iure pfeudali(!) debeant hūbas recipere memoratas. Obligavimus autem nos ad id per iuramentum sub testimonio huius scripti, ut sine fraude bono studio procuremus, quod si soror prefati W(ersonis) uxor prenotati B(ertoldi) de Graednik predictam traditionem impulsaverit, nos eam ab eadem inpeticione penitus quiescere faciamus. Preterea promisimus fide data per iusiurandum a nobis interpositum, quod omni remoto dubio obtineamus(!), quod eadem traditio per rev(erendi) patris nostri et domini B(ertoldi) sancte sedis Aquil(egensis) patriarche, ipsius quoque neptis nostre domine gloriose ducisse Austrie manu^a confirmetur. Igitur quodcumque predictorum perductum non fuerit ad effectum, ad ius quod ante oblatam satisfactionem ad Wersonem habuit episcopus revertetur, secundum quod idem episcopus coram memorato domino patriarcha per sententiam obtinuit super Sawam, Wersone iudicium declinante. Insuper vero XX marce supra notate domino episcopo per nos certificate nichilominus debent termino statuto persolvi. Adicimus etiam et profitemur quod quicumque supra nominatam traditionem impetierit, nos easdem possessiones domino episcopo prefato tenemur defendere utpote fideiussores. Testes: dominus Eberhardus venerabilis decanus Frisingensis, Wernhardus, Chv̇nradus, magister Heinricvs, Chv̇nradus notarius sanctorum Andree et Viti Frisinge canonici tunc tempore domini Frisingensis episcopi capellani, Heinricus de Vagen, Engelwanus de Ahdorf, Gotpoldus, Leonhardus, Iacobus gener eiusdem L(eonhardi), Ortolfus Ivdevs milites, Heinricus nobilis de Hohenburc, Vlricus marsalcus de Otenburc, item Gerlohus de Loka, Wernherus et Chv̇nradus filii prefati L(eonardi), Wernherus et Pertoldus quondam officiales, Raebelinus et Pernhardus sagittarii, Wernherus de Richolsteten et Pvrarius et alii quam plures. Acta sunt hec anno gratie millesimo ducentesimo XLVIII, III nonis ianuarii, in ecclesia Loka.

Od štirih visečih pečatov ohranjeni le fragmenti prvega in četrtega.

^a manus Schumi

Št. 51

1248, januar, 4

Wikard s Karlsberga se odpoveduje odvetništvu nad posestjo Radweg in nad dvema hubama v Dolah (Dellach na Koroškem), ki so jih njegovi starši podarili oltarju sv. Tomaža v Vetrinju. Med pričami je takoj za vetrinjskim opatom naveden kostanjeviški opat Gotfrid.

Orig. perg. v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz začetka 15. stol. v vetrinjski kopalni knjigi Ms 2/1, fol. 63v–64r, št. 54, prav tam (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 359–360, št. 2373 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 233–234, št. 1098. = Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 117, št. 150.

... Testes sunt dominus Heinricus abbas eiusdem loci, dominus^a Gotfridus abbas de Landestrost, dominus Wlricus archidiaconus Carinthie et dominus Heinricus de Silberbech^b fratres mei, Chunow^b de Friberch, Chunradus de Sebvrc, Swigerus et Gundacherus fratres de Frawenstaen, Fridericus et Sighardus fratres de Chlagenfört, Liephardus miles, Albertus de Werdenburch^b et alii quam plures. Acta sunt hec in [. . . .]^c anno dominice incarnationis M^oCC^oXLVIII^o, indictione VI, pridie nonas ianuarii.

Št. 52

1248, januar, 10, Gamberk

Wilbirga, hči Konrada Galla in Wersonova žena, se odpoveduje lastninski pravici nad posestjo v Poženiku, ki jo je mož prepustil freisinški Cerkvi, vendar pod pogojem, da jo bo v primeru, če bo njen mož umrl prej kot ona, lahko do smrti mirno uživala.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 14v, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – Prepis iz 19. stol. v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 6–7, št. 12. – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 148, št. 152 (pod januar, 2). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 117–118, št. 151.

Literatura: – D. Kos, Pismo (1994), 25, 47, 59, 87, 118, 127, 142, 148, 157, 167, 174, 192.

Ego Wilbirgis filia Chvnradi Gallonis uxor Wersonis sub huius scripti testimonio renuncio iuri proprietario, quod habui in possessionibus Posenik sitis, ratam habens tradicionem per meum maritum Wer(sonem) factam ad ecclesiam Frisingensem sub hac condicione, ut, si dictus maritus meus W(erso) me superstitute de medio fuerit sublatus, ego pro tempore vite mee predictas possessiones quiete debeo possidere. In cuius rei testimonium hanc paginam cum patris et dicti mei mariti sigillis, quia proprium non habui, testibus adnotatis volui roborari. Aderant autem huic renunciacioni: Chvnradus Gallo pater eiusdem Wilbirgis, Stephanus capellanus, Wilhalmus notarius de Lok, item Hilprandus de Neynnenhoven, Ditricus de Rovsch, Marchwardus de Seynia, Vlricus de

^a dns brez znamenja za okrajšavo

^b A

^c vrzel v perg., manjka kakih šest črk

Chazzenberch, Vlricus de Sawa, et alii quam plures. Datum apud Gallenberch, anno gratie M^oCCXLVIII, IIII idus ianuarii.

Št. 53

1248, januar, 20

Oton, grof s Svinca, cesarski glavar in oskrbnik na Avstrijskem in Štajerskem (Otto comes de Eberstein sacri imperii per Austriam et Styriam capitaneus et procurator), ter Vitigo, štajerski deželni pisar, potrjujeta admontskemu samostanu posest, ki mu jo je nekoč poklonila istrska mejna grofica Sofija Andeška.

Orig. perg. arhivu samostana Admont (A). – (Reg. v KK).

Objave (kar zadeva grofov naslov tu po A): Pusch-Frölich, *Diplomata sacra Styriae II* (1756), str. 225–226, št. 3. – Caesar, *Annales Styriae II* (1773), str. 515, št. 93 (pojasnila str. 761–762). – Lambacher, *Oesterreichisches Interregnum* (1773), Anhang der Urkunden, str. 14–15, št. 3. – Wichner, *Stift Admont II* (1876), str. 329, št. 174. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 118, št. 152.

Reg. in literatura: Krones, *Verfassung* (1897), str. 505, št. 4.

Št. 54

1248, januar, 23, Lyon

Papež Inocenc IV. naroča upravitelju salzburške nadškofije (Filipu), naj podpira vojvodinjo (Gertrudo) Avstrijsko in naj prebivalce gradov in krajev svoje dežele in škofije, ki so se s prisego povezali s cesarjem Friderikom proti Cerkvi, kaznuje z interdiktom. Začetek: Cum sicut accepimus.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. V, no. 522, fol. 501, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B).

Objave (izbor): – MGH *Epistolae saec. XIII. II* (1887), str. 342, št. 483: I, II. – *Urkundenbuch der Babenberger IV/2* (1997), str. 305, št. 1293.

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1078–1079, št. 12816. – Berger, *Registres I* (1881), str. 537, št. 3572. – Reg. imperii V/3 (1892), št. 7926. – Hauthaller, *Aus den Vaticanischen Registern*, v: AÖG 71 (1887), str. 274–275, št. 63. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 360, št. 2374. – Martin, *RS I* (1928), str. 5, št. 35. – Hageneder v: *MIÖG* 75 (1967) 20 (navaja BUB, l.c.). – Hausmann v: *Probleme um Friedrich II.*, 289.

Št. 55

1248, februar, 19

Oglejski patriarh Bertold izpričuje, da mu je ministerial Wulfing z Letuša vrnil tri hube v Pustem Polju, ki jih je imel od oglejske Cerkve kot "feudum habitantie". Patriarh je te hube podelil gornjegrajskemu samostanu, ta pa je dal zanje na patriarhovo zahtevo Wulfingu v fevd osem hub v Prihovi, Melišu in na Gori Oljki.

Orig. perg. (23 : 11,7 + 1,6) v NŠAL v Ljubljani (A). – Prepis iz 18. stol. v fondu KAL, fasc. 82/34, prav tam (B). – Prepis v zbirki listin (fasc. 26, pod 1248, februar, 18) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. in prepis v KK (pod februar, 16); reg. in prepis v CKSL (pod 1248, februar, 18)).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, *UBSt III* (1903), str. 77–78, št. 23. – Otorepec, *GZL X* (1965), št. 3 (pod februar, 18). – Richter, *Beyträge zur Geschichte Krains*, v:

Hormayrs Archiv 10 (1819), 251 (pod februar, 18); 49. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. O 26.

Reg. in literatura: Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 26, št. 103 (pod februar, 18). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 118, št. 153 (pod februar, 16); str. 118–119, št. 154. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 64 (pod februar, 16). – Prim. Stegenšek, Gornji Grad, v: ČZN 7 (1910), 12. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 78, 82.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium super tres mansos in Nelis (Nelis težko berljivo) et quinque in Preychab et unum in Monte Crucis et duos apud Luecz. – Tri signature iz 16./17. stol.: prva: XLI; druga: I, kasneje popravljena v III; tretja: Secundum G. – 17. stol.: Kreüzperg und Leutsch. – 17. stol.: B(ertoldus) patriarcha Aquileiensis confirmat Vlfing de Leutsch ministeriali Aquileiensi permutationem quorundam mansorum in Preychab, Creuzberg et Leutsch. 1248, 12. kal. martii (NB.). Pripisano z nekoliko manjšimi črkami: pro cessione castri habitantiae feudalis in Altenburch ecclesiae Aquileiensi (NB.). – 17./18. stol.: Signatura z rdečim svinčnikom: 2.

B(ertoldus) dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarcha^a. Universis Christi fidelibus presentibus et futuris in perpetuum. Dignum esse censemus et consonum equitati, ut rationabilia vota fidelium nostrorum ac sancte ecclesie Aquilegensis exequamur efficaciter et paterne. Cum igitur dilectus fidelis noster Vlfingus de Leŭts, ministerialis sancte ecclesie Aglegensis et procurator bonorum nostrorum in districtu Obernburgensi et in provincia de Moziri, feudum habitancie castri nostri de Altenburch, quod a nobis et ab Aquilegensis ecclesia possidebat, videlicet tres mansos in Tevtenuelt^b sitos, in manibus nostris libere duxerit resignandum, propensius supplicando, quatenus de speciali gratia ordinare dignemur, quod in reconpensationem dicti feudi dilecti filii . . abbas et conventus monasterii de Obernburgh quinque mansos in villa de Preiĉhab, adiacentes castro de Altenburch de proprietate monasterii prefati, iure feudali sibi conferre deberent, nos ipsius Vlfingi fidelibus obsequiis ad memoriam revocatis dedimus predictis . . abbati et conventui et per eosdem monasterio Obernburgensi tres mansos nostros et ecclesie Aquilegensis positos in villa Nelis libere et cum omnibus proprietatibus sive iuribus nostris per nos vel nostros successores in perpetuum habitis vel habendis. Ipsi vero . . abbas et conventus monasterii sepedicti contulerunt prelibato VI(fingo) de Leŭts iure feudi octo mansos, quinque videlicet in villa Preiĉhab, unum in Monte Crucis, duos apud Leuts, iure nichilominus proprietatis in eisdem octo mansis Obernburgensi monasterio reservato. Acta sunt hec in Ciuitate Austria presentibus viris nobilibus Chunone de Muruzio, Henrico de Mels, Iohanne de Cucania, Fridrico, Rudolfo de Treven, Ludwico capellano nostro plebano Laibacensi, Philippo plebano sancti Martini, Eberhardo Schimphone et aliis quam pluribus. In cuius rei certitudinem evidentem et perpetuam firmitatem presentes litteras sigilli nostri pendentis munimine roboramus. Datum per manum Pauli notarii curie nostre. Anno a nativitate domini millesimo ducentesimo XLVIII, XII kal. martii, VI indictionis.

Na pleteni vrvici umazano rumene barve viseĉi peĉat oglejskega patriarha odpadel, ostal le košĉek rdeĉega voska.

Št. 56

1248, april, 10

Sekovski škof Ulrik izdaja listino v prid bratom dominikanskega reda na Ptuj.

^a pathca s tildo nad hca A

^b L popravljen v T A, Tertevelt B, Levtenuelte Zahn (UBSt), Tevtenuelt Otorepec (GZL)

Orig. izgubljen (A). – Omemba v pismu dominikanskega generala iz Rima z dne 14. januarja 1758, v kroniki dominikanskega samostana na Ptuj, Arhiv Ptuj, šk. 37, zv. 84 (nekoč Cod. 2191), fol. 28, v StLA v Gradcu (kseroks in mikrofilm v ZAP na Ptuj) (B).

Objava tu po Z.

Reg. in literatura: Zahn, Dominicanerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879), str. 5, št. 5 (Z).

Bulla Udalrici episcopi Seccouiensis in gratiam fratrum nostrorum data quarto idus aprili anno 1248.

Št. 57

1248, april, 16, Soffumbergo

Agnes, vojvodinja Avstrije in Štajerske ter gospodarica Kranjske, naznanja, da je vitez Konrad iz Cerkelj z njeno privolitvijo poklonil velesovskemu samostanu lastništvo nad tremu hubami s pritklinami v Cerkljah, in sicer kot dotacijo kapele sv. Tomaža pri tem samostanu.

Orig. perg. (25 : 20,5 + 2,2), št. 5235, (1978 vrnjen iz HHStA po rep. Sam/497) v ARS v Ljubljani (A). – <Reg. in prepis v KK>

Objava tu po A. – Predhodne objave: Hormayr, Beiträge zur Geschichte Österreichs, v: Taschenbuch für vaterländische Geschichte 2 (1812), 65–68. – Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 9–10, št. 9. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 119–120, št. 155.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVI, št. 9. – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 26, št. 104. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 235, št. 1102. – Parapat, Doneski (1872/73), 19. – Parapat, Regeste (1874), str. 181, št. 5. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 64 (za Vtinensis prepositus prim. str. 89). – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 20, 78.

Dorzalne notice: – 17. stol.: 3 Hüeben zue Tirnaulah. – Sign. z rdečo kredo: an 1248. Lad 4. N° 36.

✚ Agnes ✚ dei gratia ducissa quondam Austrie et Stirie, Carniole domina. Per presens scriptum ad noticiam omnium presentium et futurorum fidelium volumus pervenire, quod veniens ad presentiam nostram Cunradus miles dictus de ecclesia sancte Marie propensius supplicavit, ut donationi quam fecerat monasterio Vallis sancte Marie in Michelsteten de tribus mansis sitis in Tyrneulach apud ecclesiam sancte Marie, quorum unum a domina Gerdrude dicta Mumelin et Rudegero atque Vlrico eius filii, secundum vero a Sifrido de Ramesowe comparaverat, tercium quoque ab illustri duce Austrie Friderico felicis recordationis olim consorte nostro in feudo acceperat, propiciam propter deum adhibentes assensum proprietatem eorundem mansorum cum duobus pomeriis contiguis et aliis eorum pertinentiis donare dignemur monasterio memorato. Nos igitur ad augmentum dicti monasterii favorabiliter intendentes supplicationibus dicti Cunradi liberaliter annuimus in premissis ac ratam habentes donationem factam de dictis mansis capelle sancti Thome apostoli site apud monasterium antedictum per Cunradum militem memoratum, proprietatem ipsorum mansorum cum pomeriis et aliis eorum pertinentiis libere dedimus monasterio supradicto, a sororibus ibidem domino famulantibus imposterum possidendam. Ad cuius rei robur et memoriam monasterio ipsi presens scriptum dedimus, venerabilis patris B(ertoldi) patriarche Aquilegensis patrum nostri et nostre ipsius sigillorum munimine roboratum. Testes vero sunt: Vlricus episcopus Tergestinus, Otto marchio de Hohenburc, Vtinensis

prepositus, magister Perengerus vicedominus, Crafto Aquilegensis canonicus, Ludewicus in Laibach plebanus, Cvono de Tricano, Iohannes de Cugania, Heinricus de Mels ministeriales ecclesie Aquilegensis et alii quam plures. Actum in castro Shorphenberc, anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo octavo, in cena domini, sext. indict.

Trije pečati, viseči na perg. trakovih, ohranjeni z delnimi poškodbami: – 1. patriarha Bertranda (robovi z napisom so okrušeni). – 2. koroške dežele (levi rob okrušen). – 3. vojvodinje Agnes (napis delno okrušen). Legenda: + S AGNETIS [DVC] ... RIE ET STIRIE. – Prim.: Urkundenbuch der Babenberger III, 69.

Št. 58

1248, april, 21, Brežice

Izvoljeni salzburški nadškof Filip potrjuje dar svojega prednika škofa Eberharda II., ki je samostanu v Jurkloštru poklonil kraj, na katerem sedi župan Vešemer, da bi imel samostan potrebno pašo.

Orig. perg. (16,2 : 9,5 + 1,7) št. 6721 (1977 vrnjen iz HHStA po rep. XIV/3) v ARS v Ljubljani (A). – Zahnov prepis iz 1865 iz novejšega neznanega prepisa (neznanega, ker je Zahnova navedba signature v Univerzitetni knjižnici v Gradcu napačna), v zbirki listin št. 623a v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 83, št. 29 (po B).

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 6, št. 42. – Prim. Levec, Pettauer Studien II, v: Mitteilungen d. anthropol. Gesellschaft NF 19 (1899), 53–73. – Mlinarič, Žiče in Jurklošter (1991), 129.

Dorzalne notice: – 13. stol.: L(ittera) electi ecclesie Salzburgensis de (confirmatione prečrtano) ratihabicione concessionis loci ubi juppanus(!) Weschemer residebat. Z manjšimi črkami: item (vidimus prečrtano) privilegium (nadpisan vrinek z isto roko: domini Philippi electi Salczburgensis archiepiscopi) bene conservatum (namesto conservandum!) de ratihabitione donationis loci ubi suppanus Weschemer residebat. (nadaljevanje cuius tenor talis est prečrtano in nadomeščeno z) vidimus sub hac forma. – 18. stol.: Confirmation umb des Weschnen gabbrief dem convent zu Geyraw. 21. april 1248. Geyraw. Desno spodaj: N. 111. Ladl. 21.

Za darovnico Eberharda II. prim.: – Meiller RAS (1866), 297, št. 594 (pod 1245). – Hauthaller-Martin, SUB III (1918), 668 D, št. 159 (1254).

Nos Phylippus dei gratia electus ecclesie Salzburgensis apostolice sedis legatus. Hoc scripto notum facimus tam presentibus quam futuris, quod donacionem cuiusdam loci, ubi suppanus Weschemer residebat, cum omnibus attinenciis et terminis quos idem Weschemer tenuit, factam conventui in Gyröwe, ad pasqua eidem conventui necessaria, per antecessorem nostrum sanctissime memorie archiepiscopum Eberhardum prout privilegium per eundem super donacione huiusmodi eis traditum continet plenius et declarat, ratam habere volumus per omnia sive firmam. Et in huius rati habicionis ac nostre confirmationis testimonium evidens et cautelam, prefato conventui hanc dedimus litteram sigilli nostri munimine roboratam. Sunt eciam huius rei testes: V̇lricus venerabilis Sekowensis episcopus, Chunradus de Trachenberch, Gerhardus et Berhtoldus antiqui officiales officii Rein et alii quam plures. Datum huius in Rein, anno domini M^oC^oC^oXL^oVIII^o, XI kal. maii, VI indict.

Viseči pečat odpadel, ostal le perg. trak.

Št. 59

1248, maj, 9, Soffumbergo

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je dal grofu Hermanu z Ortenburga v fevd patronatsko pravico nad župnijsko cerkvijo v Starem trgu ob Kolpi in dva dela desetini od že obstoječih ali bodočih novin na ozemlju gradu Čušperk, potem ko ga je ta po smrti svojega zeta Konrada s Turjaka za to zaprosil.

Orig. perg. (20,3 : 10 + 2) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, *Urkunden*, v: *FRA II/1* (1849), str. 8–9, št. 8. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 120, št. 156. – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), P 41.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXV, št. 8. – K. Tangl, *Grafen v. Ortenburg*, v: *AKÖG 30* (1864), 323–324 (delni nem. prevod). – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: *AKÖG 32* (1865), str. 235–236, št. 1103. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 360, št. 2378. – M. Kos, *Oglejski patriarhi*, v: *ČZN 13* (1917), 34. – Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: *MSF 16* (1920), str. 64–65.

Günther Bernhard ugotavlja, da je pričujoča infevdacija osnova za razumevanje Kočevja. (Bernhard, o.c.).

Dorzalne notice: – 15. stol.: Lehenbrief der graven von Ortensburg. – 16. stol.: Lehen. Ortensburgh. R. – 17. stol.: Lehenbrief pro ad(vocacia) ss Aglej pro Ortenburg. Ladl 2.

✠ Berhtoldus ✠ dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha^a. Per presens scriptum notum facimus universis presentibus et futuris fidelibus, quod constitutus in presentia nostra Hermannus comes de Hortenburc fidelis noster propensius supplicavit, ut iure patronatus ecclesie parochialis in Pölan et duabus partibus decimarum in omnibus novalibus in predio proprietate seu territorio ad castrum Zobelsperc pertinente post obitum felicis recordationis nobilis viri Cunradi de Aursperc olim generi sui ad culturam redactis seu etiam in posterum redigendis investire eum nomine feudi de nostre liberalitate beneficentie dignaremur. Nos igitur ipsius supplicationibus favorabiliter annuentes iure patronatus dicte ecclesie ipsum infeudavimus cum decimis postulatis. Ad cuius rei robur et memoriam presens scriptum sibi dedimus sigilli nostri munimine roboratum. Datum in castro Shorphenberc, anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo octavo, nono die mensis madii, VI indictione.

Viseči pečat oglejskega patriarha na perg. traku, v barvi naravnega voska, okrogel (premer ok. 75 mm). Podoba: sedeči patriarh z mitro, infulo in knjigo, z nogama na pručki. Legenda: + Be SANCT . . . LeG . . . ChA.

Št. 60

(1248, junij, pred Parmo)

Cesar Friderik II. piše grofom, baronom in vsem drugim po Štajerski, da zaradi državnih opravkov ne more osebnost bivati v njihovi vojvodini. Da pa pokrajina ne bi pogrešala njegove pomoči, imenuje za generalnega kapitana grofa Majnharda III. Goriškega, ki naj varuje njegove in državne pravice, skrbi za mir v deželi ter se bojuje z njegovimi nasprotniki. Izročča mu višje in nižje sodstvo ter polno kazensko oblast. Deželo naj očisti zločincev, posebno tistih, ki vznemirjajo ceste in javne

^a pathca s tilde nad h A

poti. Zaslišuje in razsoja naj glede pritožb, ki drugače spadajo pod njegovo – cesarjevo sodstvo; objavlja naj ukaze, ki so potrebni zaradi cerkvenih zadev, ljudstva in hrane. Višjim in nižjim naj, potem ko se zadeva razišče, po običajnih zakonih vrača njihove stvari. Sprejema naj prizive zoper razsodbe rednih sodnikov po tamkajšnji deželi, če ni posebnega vzroka, da se pošljejo k njemu – cesarju. Izreka naj pregone, nalaga globe, nastavlja in odstavlja njegove uradnike ter daje v najem kovnice denarja in mitnice. Vsi naj v vsem ubogajo omenjenega grofa, ko bo pri njih izvrševal svojo službo kot od cesarja poslan generalni kapitan.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 14. stol. v registru Friderika II. B 175, fol. 6r–6v, št. 42, v arhivu v Marseillu (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po W. – Predhodne objave: Winkelmann, *Acta imperii inedita I* (1880), str. 347–348, št. 400 (W. Arndt) (W). – *MGH Constitutiones II* (1896), str. 377–378, št. 270. – *Krones, Verfassung* (1897), str. 505, št. 7 (delno). – *Zahn, UBSt III* (1903), str. 83–85, št. 30.

Reg. in literatura: *Reg. imperii V/1* (1881), str. 666, št. 3707 (Ficker). – *Paschini, Bertoldo di Merania*, v: *MSF 16* (1920), 67–68. – *Wiesflecker, Görzer Regesten I* (1947), str. 138–139, št. 527. – *Prim. Schmidinger, Patriarch und Landesherr* (1954), 127. – *Štih, Goriški Grofje* (1997), 29.

Pismo datira Winkelmann v leto 1248. Pri tem se sklicuje na *Continuatio Garstensis* v izdaji *MGH, Scriptorum IX*, 598 in *Annales Salisburgenses*, prav tam, str. 790. To se je zgodilo v juniju, ko sta dobila privilegije garstenski opat in vojvoda Otton. *Prim. Huillard-Bréholles, Historia diplomatica Friderici II*, Tom. V (1860), 357. Uporabljeni formular je znan in pogosto uporabljen za imenovanje cesarskih uradnikov v Italiji. Winkelmann navaja tri primere, med njimi tudi lastno objavo o imenovanju Tomaža Savojskega (pod št. 411). Po navedenih predlogah je Winkelmann tudi dopolnil manjkajoče besedilo. Črke, dodane v oklepajih, in klicaji so prispevek redakcije.

Fr(idericus) etc. comitibus, baronibus, ministerialibus et universis per ducatum Stirie constitutis etc. Ad extollenda iustorum preconia et reprimendas insolencias transgressorum prospiciens e celo iusticia erexit in populis regnancium solia et diversorum principum potestates. Caruisset namque libenter humana condicio iugo dominii nec libertatem a se, quam ipsis natura contulerat, homines abdicassent; nisi quod impunita licentia scelerum in evidentem perniciem humani generis redundabat, et sic ex necessitate quadam oportuit naturam subesse iusticie et servire iudicio libertatem. Sed nec exquiri decuit extrinsecus aliam speciem creature, cui se representata per hominem celestis ymago subiceret, dum in reddicione^a census nummismatis imperium pre ceteris figure fastigio^b presignivit. Set homo prelatus est homini, ut preciosiorem efficeret prelaturam idempitas^c speciei. Actendentes(!) igitur, quod ex imperialis officii nostri debito, quod ex celesti dispensacione suscepimus, villicacionis nostre rationem sumus in die districti iudicii reddituri, cum qualitate diversorum negociorum et imperii per nonnullas et diversas partes maiestatis nostre presenciam necessario requirente in ducatu Stirie morari continue presencialiter nequeamus, ne magnificencie nostre presidio ac iusticia careat regio memorata, ecce quod pro recuperacione ac defensione nostrorum et imperii iurium et honorum, conservacione boni ac pacifici status ipsius provincie, instanti et viva guerra nostris

^a reddicionem B

^b so B

^c idempitas B, v pomenu identitas

rebellibus inferenda(!), de industria et legalitate Mey(n)ardi comitis Goricie^d, dilecti fidelis nostri, ab experto confisi, ipsum generalem capitaneum in predicto ducatu Stirie duximus statuendum, concedentes ei merum et mistum imperium et gladii potestatem et ut in facinorosos animadvertere valeat, purgando provinciam sibi decretam, in eos specialiter, qui stratas et itinera puplica(!), violare presumunt. Criminales, civiles et liberales quoque audiat et determinet questiones, quarum cognicio, si nos presentes essemus, ad nostrum iudicium pertineret. [Decreta utique interponat], que in alienacione rerum ecclesiasticarum, minorum ac transactione alimentorum secundum iusticiam interponi petuntur, et ut minoribus et maioribus, quibus universalia iura succurrunt, causa cognita restitutionis in integrum beneficium largiatur, plenam sibi concedimus potestatem. Ad audienciam quoque suam appellaciones deferri volumus, quas a sentenciis ordinariorum iudicum et eorum omnium, qui iurisdictionem ab imperio nacti sunt, infra regionem ipsam et eius terminos contigerit [interponi], nisi forte vel cause qualitas vel appellacionum numerus hoc adimant appellanti; ut tamen a sentenciis suis ad audienciam nostram libere valeat provocari. Preterea inponendi^e banna et mul(c)tas, instituendi et destituendi officiales nostros ac locandi monetas et mutas nostras, sicut expedire viderit, sibi liberam concedimus facultatem. Mandamus igitur et precipimus^f vestre fidelitati, quatenus prefato comiti super exercendo ipso officio tamquam generali capitaneo vestro a nostra maiestate statuto [super omnibus et singulis], que ad reintegracionem et conservacionem honoris et iurium nostrorum et quietum ac salubrem statum decreta sibi provincie fuerint, devote obedire et intendere debeatis, ut vos debeamus continue prosequi favoris et gracie nostre multiplicis incrementis.

Št. 61

1248, julij, 27, Maribor

Henrik z Rogatca se v korist samostana v Št. Pavlu odpoveduje nezakonito prilaščeni pravici do krvnega sodstva pri Lovrencu na Pohorju, na ozemlju med potokoma Lobničico in Velko, katero je samostanu potrdil vojvoda Leopold VI v navedeni listini (1221, glej F. Kos, GSZ V, str. 181–182, št. 349), čeprav s klavzulo, da bo moral samostan zločinca, ki naj bi bil kaznovan s smrtjo, izročiti Henriku kot izvršitelju kazni, samostanu pa bo ostalo njegovo imetje. Za to dejanje je opat Henrik odpisal Henriku z Rogatca polovico od 600 mark globe, na katero je Henrika obsodil deželski sodnik Ulrik s Pfannberga (1240, glej F. Kos, GZS V, str. 359–340, št. 738).

Orig. perg. (39 : 15 + 3) v arhivu samostana Št. Pavel na Koroškem (A). – Prepis iz 18. stol. priložen izvorniku (B). – (Reg. in prepis v KK).

*Objava tu po A. – Predhodne objave: Schroll, *Urkundenbuch St. Paul* v: FRA II/39 (1876), str. 133–155, št. 71. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 85–87, št. 31 (iz B). – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 361–362, št. 2380. – Mlinarič, *GZM I* (1975), št. 76.*

*Reg. in literatura: Neugart, *Historia monasterii ad S. Paulum II* (1854), 32–33. – Muchar, *Steiermark V* (1850), 212. – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 236–237, št. 1104. – Krones, *Verfassung* (1897), str. 506, št. 8. – Prim. Otorepec, *Srednjeveški pečati* (1988), str. 145.*

d Guiric B
e imponendo B
f precipiendo B

Anno domini millesimo CCXLVIII. Ego Heinricus dictus de Rohaz notum esse cupio tam presentibus quam futuris, quod cum inimico humani generis instigante gwerrarum tempore abbati et conventui sancti Pavli de Lavent in eorum bonis ad Sanctum Lavrentium iniurias et dampna gravia intulissem, iniuriose asserens ad me in prefatis bonis iudicium sanguinis pertinere, licet deo teste sub iuramento dicam et secure dicere valeam, quod nec ego, nec pater meus, nec progenitorum nostrorum aliquis, prout mihi paterna et antiquorum narratio ad predictorum abbatis et fratrum sine interruptione longa et quieta eiusdem iudicii et advocatie a rivo minoris Lvbenz usque ad rivum Welik possessio demonstravit, aliquid iuris actenus^a habuimus^b, nam patris mei temporibus venerabilis pater tunc abbas monasterii sancte Pauli loci predicti ab illustri viro domino Livpoldo bone memorie duce Austrie et Styrie collationem per illustrem dominum Heinricum olim ducem Karinthie de prefatis bonis cum iure advocatie et iudicio sanguinis ac omni prorsus libertate et utilitate eidem monasterio factam iuxta terminos adnotatos, petiit et obtinuit sollempniter confirmari, hoc adiecto, non in signum dominii, sed in favorem monasterii memorati, quod hii, qui propter culpam propriam mulctandi sunt pena mortis, postquam de morte eorum coram eorum iudice in predictis bonis diffinitiva sententia fuerit promulgata, isdem iudex reum vel reos nobis nudum vel nudos, rebus eorum domino abbati integraliter reservatis, super rivum minoris Lvbenz tanquam sententie executori debet, si commode fieri poterit, assignare. Hiis omnibus consideratis animo diligenti tanto amplius toto corde doleo de commissis, quanto dampnabilius contra predictos abbatem et fratres contra eorum libertates et iura per huiusmodi excogitatum maliciam me sentio, proh dolor, deliquisse. Ea propter, ne tam enormis adtemptata presumptio ad meos liberos aut posteros derivetur^c, et materiam eis tribuat delinquendi, ecce coram deo et sanctis eius, in quorum conspectu consisto, Marhpvrkh in ecclesia sancti Thome apostoli, liberaliter pro me et meis liberis seu heredibus cedo et renuntio huic pessime actioni tum propter deum, tum etiam quia venerabilis pater dominus Livtoldus abbas monasterii supradicti irrogatas per me sue ecclesie iniurias relaxavit, ac mediantibus subnotatis condicionibus promissis, cum penis adiectis, renuntiavit trecentarum marcarum pecunie summa, quam apud Marhpurkh, foro predicto, dominus Hertwicus olim eiusdem monasterii abbas in solempni iudicio coram nobile^d viro domino Wlrico comite de Phanberch, tunc iudice provinciali, presente domino nostro Friderico illustri duce Austrie et Styrie pro irrogatis ecclesie sue iniuriis in memoratis bonis a me sibi solvi obtinuit, iusti iudicii sententia mediante. Ego enim me et liberorum seu heredum meorum nomine liberaliter spondeo et ad observationem huiusmodi promissorum fidem meam seu omnes proprietates meas obligeo, quod quicumque nostrum ex nunc predicto monasterio de dicto iudicio per querelas questionem moverit aut alias offenderit auxilio, consilio vel favore, ad solutionem, si rerum mearum heres esse voluerit, teneatur pecunie memorate. Promitto insuper predicta pena mediante coram principe terre, quam cito dominus de eo nobis duxerit providendum, errorem meum publice recognoscere ac presentes litteras sui sigilli munimine roborare. Et ut hec rata permaneant, presens instrumentum, non solum sigillo proprio, verum etiam sigillis ducis Karinthie et filii eius ac multorum honorabilium meis precibus consignatum,

^a A namesto hactenus

^b m popravljen iz začetega s

^c med i in e jem je izbrisana črka in čeznjo z isto roko napisan v

^d A namesto pričakovanega nobili

predicto monasterio assignavi. Act(um) et dat(um) Marpurch, anno predicto, die Lune post festum Iacobi sub multorum testimonio; feliciter amen.

Od prvotno enajstih na perg. trakovih (drugi na konopljeni vrvici) visečih pečatov sedem fragmentarno ohranjenih (seznam pečatov je prepisan s popisa, priloženega izvirni listini): – 1. Friderika (?), (pok.) vojvoda avstrijskega in štajerskega, manjka. – 2. Bernarda, vojvoda koroškega, manjka. – 3. vojvodovega sina Ulrika manjka. – 4. manjka – 5. Henrika z Rogatca. (Slika: Neuer Siebmacher IV, 7a, tab. 15.) *Legenda:* + S . ANRICI DE ROHATS. – 6. grofa Ulrika s Pfannenberga. (Slika: o.c., 7a, tab. 12.) *Legenda:* * S VLRIC DE PHANBE . H. – 7. Kolona s Trušenj. (Slika: o.c., 7a, tab. 15.) *Legenda:* CHOLO D . TRV . . SEN. – 8. Gotfrida iz Maribora. (o.c., 7a, tab. 10.) *Legenda:* + S : G . . RIDI : D^o MARC . . H. – 9. Alberta z Viltuša. (Slika: o.c., 7a, tab. 15.) *Legenda:* + S A .B^o DE . . . HO#### . N. – 10. manjka. – 11. Popona s Freudenberga. (Slika: o.c., 71, tab. 15.) *Legenda:* . . . PONIS . DE VROVDE . . RC.

Št. 62

1248, julij, 28, Humberk na Koroškem

Hartnid s Ptuja in Erhenger iz Landseeja podarjata samostanu v Vetrinju za dušni blagor Svikerja s Humberka dve hubi v Lipju (pri Borovljah) in eno v Otočah (pri Celovcu).

Orig. perg. (20 : 11,7 + 2,8 – z več luknjicami) št. A 81 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz 19. stol. priložen izvirniku (B). – Prepis (coll. Jaksch 1884) v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 120–121, št. 157. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 363, št. 2381.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 237, št. 1105 in str. 197, št. 986 (pod 1240 julij 27).

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium Svikeri de Holenberch super duobus mansis in Liplach et [. . .] in Weiteinsdorf. In nomine domini amen. Suboriri solet. 18. stol.: In lib. 2do 121.

In nomine domini amen. Suboriri solet calumpnia in plerisque causis licet sollempniter^a actis que non fuerint aut vive vocis testimonio aut litterarum apicibus posterorum memorie commendate. Unde nos Haertnidus de Bettowe, Erchengerus de Landeseren fieri palam cupimus universis, quod intuitu pietatis et pro obtentu salvationis domini Svikeri quondam de Holenburch ecclesie Victoriensi libere et absolute contulimus duas eubas sitas in Liplach que quondam fuerunt domine Wilbirgis que nobis attinebat pleno iure et nomine proprietatis et terciam eubam que fuerat Heynrici de Töchan positam in Weyteinstdorf perpetuo liberam a nostra et nostrorum heredum retractione et impetitione omnimoda possidendas. Ut autem hec nostra collatio sollempniter facta per processum temporum ne[c per] nos nec per nostros heredes valeat cassari, hoc instrumentum ecclesie prenotate dedimus in evidens testimonium nostrorum appensione sigillorum ev[ide]ntius roboratum et advocacione^b testium communitum^c. Hi sunt testes: milites Lutoldus de Trëuna, Albertus de Werdenburch, Wulfherus de Nazzenvûz, Sifridus de Aychöf, Heynr(icus) de Gęnsche, Guntherus de Chôtmarsdorf, Otakarus de Holenburch, Albertus de sancto Gangolfo, frater eiusdem Heyntzo, Chvntzo de Holenburch, Chvntzo de Wurdohe; Liupoldus notarius qui inter-

^a A C

^b A namesto adductione

^c A popravljeno iz communitam

fuit et scripsit et alii quam plures. Actum in castro Holenburch, in die beati Pantaleonis, anno partus virginis millesimo ^oCC^oXLVIII^o, indict.^d

Na beli (obledeli?) svileni vrvici viseči ščitast pečat Hartnida s Ptuja (širina ok. 35 mm višina 45 mm) v barvi naravnega voska, poškodovan (levi rob odlomljen). Podoba: Zmaj z dolgim kljunom, legenda: + 21 . ILLVM HER . ENIDI

Št. 63

1248, avgust, Koper

Poslanec piranske občine Marquard obljublja koprskemu arhidiakonu P(aponu?), da bo preklical izobčenje piranskega duhovnika sholastika Facina.

Orig. perg. nekoč v Kapiteljskem arhivu v Piranu, zdaj neznano kje (A).

Objava tu po F. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 115, št. 84 (F).

(SN.) In nomine domini amen. Anno eiusdem MCCXLVIII, indictione VI, mense augusti, presentibus presbitero Leonardo, Wecelo diacono, Landrica subdiacono et aliis. Coram domino P(apone?) archidiacono Iustinopolitano veniens Marquardus nuntius comunis Pirani laudavit et promisit prefato domino archidiacono quod faceret revocare bannum factum contra presbiterum Facinam scolasticum Pirani et faceret ahsolvi omnes viros et mulieres qui wadiaverant in manu comunis occasione dicti scolastici, et hoc promisit attendere remota occasione sine aliqua diminutione. Actum est hoc in ecclesia maiori sancte Marie Iustinopolis.

Ego magister Riccardus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius his omnibus interfui et de mandato dicti domini archidiaconi rogatus scripsi.

Št. 64

1248, avgust, 31, Tolmin

Oglejski patriarh Bertold potrjuje dar nekega Kunca, imenovanega Rufus, ki je samostanu v Gornjem Gradu poklonil dve hubi, eno v Kosezah (pri Polzeli) in drugo v Brezniku.

Orig. perg. (27,2 : 14 + 2, ob zgornjem robu in delno v pregibih razjeden od miši) v NŠAL v Ljubljani (1978 vrnjen iz StLA, št. 625a) (A). – Prepis iz 18. stol. v fondu KAL, fasc. 82/35, prav tam (B). – (Reg. in delni prepis v KK; reg. v CKSL).

Objava tu po A (manjkajoče besedilo izpopolnjeno po B). – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 89–90, št. 34. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. O 27.

Reg. in literatura: Richter, Beiträge zur Geschichte Krains, v: Hormayrs Archiv 10 (1819), 251. – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 26, št. 105. – Orožen, Lavant II/1 (1876), 31 (pod avgust 30). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 121, št. 158 (pod avgust 30). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 364, št. 2385. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 70. – Otorepec, GZL XI (1966), št. 15.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Berchtoldus super uno manso in Edelinch et dimidio in Vrssiach, datis nostro monasterio a Chünzone Rufo; – sočasna signatura B. – 17. stol.: [Ber]toldus Aquileiensis confirmat donationem Chunzi Rufi ecclesie Obernburgensi factam de uno manso in Edelingen, dimidio in Vriez (z na razuri) cum duobus mancipiis Petro et aliis bonis. Tulmini 1248; – malo niže: N. 3. 1248 ultima augusti – razne sign. 17./18. stol.: LXX; L/1; L; [N^o] 40.

^d številka indikcije ni vpisana

Nos Berhtoldus dei gracia sancte Aquilegensis sedis patriarcha^a annotatione presencium [notum facimus] universis, ad quos littere iste pervenerint, quod dilecti in Christo filii . . . electus et conventus Obernburgensis nobis humili[ter suppl]icarunt, quod cum Chv̇nzo dictus Rvfus pro remedio anime sue ductus spiritu consilii sanioris ipsi monasterio unum mansum in Edelſingen et dimidium in Vriezihac^b cum duobus mancipiis Petro^c et cum omnibus aliis bonis [a]d illos pertinentibus duxerit de certa consciencia libere conferendos, collacionem per eum factam dignaremur misericorditer conf[irm]are. Nos igitur eiusdem Chv̇nzonis pium desiderium commendantes ac dictorum electi et conventus preces liberaliter admittentes, collacionem, quam fecit monasterio memorato, auctoritate presencium confirmamus, inibendo(!) sub interminacione graciae nostre universis officialibus nostris seu aliis, ne quis ei in tali collatione audeat iniuriam aliquam irrogare. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem, presentem litteram scribi iussimus et nostri sigilli munimine roborari. Testes sunt V̇lricus venerabilis episcopus Triestinus, Gotfridus albas^d Fontis sancte Marie de Landestrost, magister Lvdouicus^e plebanus de Laybach, Philippus capellanus patriarche^f, V̇lricus comes de Sterenberch, Cholo de Saeldenhoven, Hermannus de Porta et alii quam plures. Dat. apud Tulminum, anno domini millesimo CCXLmo VIII, ultimo augusti, VI indict.

Od visečega pečata ostal le perg. trak.

Št. 65

1248, september, 14, Benetke

Pogodba oglejskega patriarha z Benečani v 15 točkah, napravljena na temelju sporazuma, ki so ga pripravili po trije odposlanci obeh strani. Potem ko sta obe strani postavili svoje zahteve, so po dolgi razpravi določili vsebino sporazuma: od šestih patriarhovih zahtev so bile štiri sprejete v pogodbo, med njimi na prvem mestu dovoljenje (dejansko omejitev) Benečanov za morski transport istrskega vina v Izolo in naprej v Oglej; od desetih zahtev Benečanov so bile sprejete vse, med njimi kot prva ta, da patriarh priseže na besedilo pogodbe, ne pa tudi grof Majnhard III. Goriški, ker trenutno ni v slogi s patriarhom.

Orig. izgubljen (A). – Sočasen prepis na perg. v ASVz v Benetkah (B). – Prepis v Pactorum liber, prav tam (C). – Prepis po overovljenem prepisu notarja Johannesa iz leta 1293 v zbirki rokopisov v BMV v Benetkah (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po K): Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 280 (K).

Reg. in literatura: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 293 (pojasnilo o Izoli). – Minotto, Acta et diplomata (1870), 22. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 68–69. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12/14 (1916/18), 40. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 139, št. 529. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 134–135. – Härtel, Bischöfliche Staatsverträge, v: Von Sacerdotium und Regnum (2002), 608–610, 619–620.

^a parhca s tilde nad h A

^b Waizhach regest v seznamu listin iz 17. stol. [št. 22], Vreizihac (Brezje) Orožen

^c sledi prazen prostor za vpis imena

^d A namesto abbas

^e Zahn bere Ludicus, Otorepec Lvd(w)icus. A ima pri d-ju podaljšan, navznoter obrnjen repek, ki tvori okrajšavo dou, torej Lvdouicus

^f Zahn bere pathriarce

... Anno domini MCCXLVIII, indictione septima die XIII intrante mense septembris. ... Haec est forma concordiae nuper factae inter dominum ducem et commune Venetiarum et dominum patriarcham Aquilegiensem ... dominus dux et commune Venetiarum volentes cum domino patriarcha ad concordiam pervenire, deliberatione et consilio habitis dilitgenti, taliter ordinaverunt et statuerunt. Primo: et concessum fuit eis per dominum ducem et consilium ex gratia, ut omni anno possint vinum, quod fit de canipa domini patriarchae de Istria, et in illud, quod fit de canipa montis sanctae Mariae de dominabus de Aquilegia, et insuper mille anforas ad Insulam Venetiarum de Istria conduci et portari facere Aquilegiam per portum. ... super petitionibus et porrectis per nobiles memoratos taliter ordinaverunt et tractaverunt. Primo quidem: facere debent dominum patriarcham iurare pactum, quod cum domino duce et communi Venetiarum habet, excepto de domini M(einhardi) comitis Guritiae facto, quod nolunt teneri, cum ipse non sit ad praesens in concordia cum domino patriarcha. Et si cum domino patriarcha ad concordiam devenerit, quod debeat iurare pactum, si concordare se voluerit cum domino duce et communi Venetiarum. ...

Št. 66

1248, september, 20, Ptuj

Izvoljeni salzburški nadškof Filip podeli sekovskemu škofu Ulriku izpraznjeno župnijo sv. Jurija v Stiefingu v menzalno posest, in sicer kot odškodnino zaradi neplačane desetine od te župnije, ki jo je utrpel Ulrikov predhodnik Eberhard.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz začetka 14. stol. v sekovski kopiajni knjigi Ms 50, fol. 29v–30r, št. 37, v StLA v Gradcu (B). Prepis iz 19. stol. v zbirki listin št. 627, prav tam (C). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 319, št. 25 (odlomek). – Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 515, št. 94 (pojasnila str. 762–763). – Zahn, UBSt III (1903), str. 94–95, št. 38.

Reg. in literatura: Caesar, Annales Styriae II (1773), 212. – Chmel v: Wiener Jahrbücher, zv. 108 (1844), str. 157. – Muchar, Steiermark V (1850), 210. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 238, št. 1109. – Krones, Herrschaft König Ottokars II., v: MHVSt 22 (1874), str. 110, št. 4. – Krones, Verfassung (1897), str. 506, št. 9. – Martin, RS I (1928), str. 7, št. 52.

... Ut autem super premissis omnibus nulli inposterum dubietatis scrupulus oriatur, presentem sibi et suis successoribus in testimonium concedimus litteram sigilli nostri karactere insignitam. Actum Pettouie, XII kalendis octobris, anno domini M^oC^oCXLVIII^o, in presencia magistri Heinrichi curie nostri prothonotarii, Vlrici plebani de P^oten nostri cappellani, et Chunradi plebani sancte Marie, Livtoldi de Wildonia, Fridrici de Betouia, Nycolai de Lewenberch, Chunradi de Hornek, et testium plurium aliorum.

Št. 67

1248, september, 22, Soffumbergo

Oglejski patriarh Bertold in vojvodinja Agnes Avstrijska dajeta Rapotu z Essenbacha v zakup vse dohodke od mitnice in gradu Novi grad (pri Preddvoru).

Orig. perg. št. 2 v fondu Fürstenzell v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. P 42 (B). – Oefeje, Andechs (1875), str. 248, št. 23 (po A). – Urkundenbuch der Babenberger II (1968), str. 314, št. 447 (iz A).

Reg. in literatura: MB, zv. V (Monumenta Furstencellensia), str. 91 (navaja Bernhard).

Po mnenju Güntherja Bernharda govori za lokacijo Neuburga na Kranjsko dejstvo, da je potrditev fevda za sinove Rapota z Essenbacha napravil vojvoda Ulrik III. Koroški. (Glej Oefeje, Andechs (1875), str. 248, št. 24: 1257, april, 24, Werneck.)

Nos B(ertoldus) dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha^a et nos Agnes quondam ducissa Austrie annotatione presencium notum facimus universis tam presentibus quam futuris, ad quos littere iste pervenerint, quod cum Rappotonem de Eçenpach dilectum ministerialem nostrum, pro conservacione castris Nwenburc^b aliisque nostris bonis oporteat expensas facere more solito graviores, ne pro illis idem vel sui heredes iacturam vel detrimentum sustinere cogantur, omne debitum, quod pro conservacione castris prefati et sibi atinencium atque pro nostro honore contraxerit, promittimus et obligamus nos integraliter soluturos, pro quorum debitorum solutione, ne sibi inde valeat dubium aliquod suboriri, eidem omnes proventus tam ad mutam quam ad predictum castrum pertinentes obligamus possidendas ab eo et suis heredibus pacifice et quiete, quousque contracta per ipsum debita pro necessitate castris integraliter persolvantur^c. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem ei presentem litteram damus nostrorum sigillorum munimine roboratam. Datum apud Scorphemb(erch) anno domini millesimo CC^oXLVIII^o, XXII° die septembris, VIe indictionis.

Dva viseča pečata na perg. trakovih: – 1. patriarha Bertolda, – 2. vojvoda Bernarda. – Prim.: Urkundenbuch der Babenberger III, 69.

Št. 68

1248, december, Oglej

Patriarh Bertold poklanja svojemu kapitlju vso pravico do dohodkov od porok za 50 mark, ki jih bo porabil za dobro oglejske Cerkev, in to za dobo štirih let. Med pričami nastopa tudi ljubljanski župnik Ludovik.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v zbirki Pirona v BCU v Vidmu (B). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 173, prav tam (C). – (Reg. in prepis (delni) v KK).

Objave (tu delna po C).

Reg. in literatura: Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 382, št. 167.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Anno NCCXLVIII, indictione VI [. . . .] die exeunte decembr. in presentia domiorum magistri Ludivici(!) plebani Laybacensis, Artuici de Utino, Marci Zorem, Wolrici capellani et aliorum multorum. . . .

Št. 69

1248, december, 23, Lyon

Papež Inocenc IV. daje na prošnjo češkega kralja (Venceslava) in oglejskega patriarha (Bertolda) svojemu legatu Oktavianu, kardinalu sv. Marije in Via Lata, ponovno pooblastilo, da izda v njegovem imenu spregled od sorodstvenega

^a pathca s tildo nad h A, patriarchca Oefeje

^b Juwenburc A

^c namesto persolvantur A

zadržka za poroko patriarhove nečakinje Agnes, vdove po avstrijskem vojvodu Frideriku, z Ulrikom, sinom koroškega vojvoda, potem ko bo dobil od njiju zagotovilo, da bosta pomagala rimski Cerkvi proti nemškemu cesarju.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. VI, no. 504, fol. 43, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po C. – Predhodne objave: Baluze, Miscellanea, zv. VII (1. ed. 1715), 450–451; zv. I (2. ed. Mansi, 1761), 216. (C). – Reg. Bohemiae I (1855), 565, št. 1223.

Reg. in literatura: Höfler, Alb. von Beham. 174, št. 310. – Huillard-Bréholles, Historia diplomatica VI/2 (1861), 683. – Potthast II (1875), str. 1104, št. 13132. – MGH Epistolae saec. XIII. II (1887), str. 446–447, št. 627. – Berger, Registes II (1887), str. 72, št. 4494 (pod november, 16 / 16. kal. dec. prim. Potthast, o.c., 13076). – Palacky, Reise 33, št. 214. – Reg. imperii V/3, str. 1331, št. 8070 (Winkelmann). – Prim.: ES 15 (2001), 396.

Prim. prvo pooblastilo (1248, november 16, Lyon), objavljeno v: Schumi, URBKr II/I (1884), str. 122, št. 159. – Jaksch, MDC IV/I (1906), str. 366–367, št. 2391. – Reg.: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 239–240, št. 1114.

Innocentius IV. papa O(ctaviano) sanctae Mariae in Via lata diacono cardinali apostolicae sedeis legato. Cum sicut carissimus in Christo filius noster illustris rex Boemiae ac venerabilis frater noster patriarcha Aquilegensis nobis significare curarunt, de contrahendo matrimonio inter dilectum filium nobilem virum Ulricum natum nobilis viri ducis Carinthiae et nobilem mulierem Agnetem neptem ipsius patriarchae relictam quonndam ducis Austriae sit tractatum, quia dictus V(lricus) tertio affinitatis gradu Agnetem contingit eandem, non prius duxerunt ad consummationem ipsius matrimonii procedendum, quam super hoc recursus ad sedem apostolicam haberetur. Quare fuit ex parte ipsorum regis et patriarchae nobis humiliter supplicatum, ut cum huiusmodi matrimonium ad sedandas capitales inimicitias inter parentes et vassallos utriusque peccatis exigentibus iam exortas et reformanda inter eos patre foedera plurimum operetur, salubre consilium apponere curaremus. Attendentes igitur, quod urgens necessitas et evidens utilitas dispensationem exposcant, de fratrum nostrorum consilio mandamus, quatenus recepta prius ab eisdem Ulrico et Agnete necnon et ab aliis, quos videris expedire, de assistendo ecclesiae Romanae ac devotis ispius contra F(ridericum) quondam imperatorem ac fautores eius, persecutores ipsius ecclesiae, viriliter et potenter ac de perseverando immobiliter in eiusdem ecclesiae devotione ac fide tam iuratoria quam alia sufficienti et idonea cautione cum praefatis V(lrico) et A(gnete) per te vel per alium auctoritate nostra dispenses, si videris expedire, quod ad invicem contrahere possint, si velint, impedimento huiusmodi non obstante. Datum Lugduni,

X kal. ianuarii, anno sexto.

Št. 70

(po 1248)

Urbarialni seznam posesti in pravic Ivana z Zuccola in Spilimberga; vključuje tudi posest, ki jo je imel Ivan v fevdu od Goriških grofov, in sicer na gori "Luk".

Orig. izgubljen (A). Sočasni prepis na perg. (fragment urbarialnega zvitka, ok. 11 : 300) v arhivu grofov Spilimbergov v palači Valbruna v Spilimbergu (B).

Objave (tu delna po C): Carreri, Elenco dei beni di Giovanni di Zuccola, v: ATr, NS 20 (1895), 127 (C).

Reg. in literatura: Carreri v: Pagine friulane 1894 (februar 11). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 139, št. 531.

... Item omnia bona, que habet vel alteri ab eo super et circa montem de Luk, habet in feudum a domino comite Gorizie. ...

Št. 71
(1249–1251)

Ulrik, arhidiakon ob Dravi, priporoča duhovščini svojega arhidiakonata krškega kanonika Nikolaja, ki zbira pomoč za krški samostan, ogrožen od roparjev in revščine.

Orig. perg. št. C 4818 v KLA v Celovcu (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 368–369, št. 2394 (J).

VI(ricus) dei annuente gratia apud Traham archidiaconus dilectis in Christo fratribus universis plebanis, capellariis, vicariis in suo archidiaconatu constitutis, salutem in salutis auctore. Sollicitudo officii nobis commissi, quod faciente domino gerimus, nos admonet multipliciter et hortatur gregem nobis commissum ad opera pietatis invitare, et precipue pro locis in quibus Christi fidelium beneficia plurimum necessaria dinoscuntur. Cum igitur monasterium Gurcense, tam occasione predonum reprimente quam inedia seu paupertate eiusdem ecclesie fratrum resiliente, consumatione debita liqueat destituta, pietatem vestram in domino monemus et hortamur, quatinus populum vobis subiectum ad erogandas facultates elemosinarum loco memorato pie invitetis ac nuncium eorumdem confratrem Nycolaum^a, presencium baiolum quem novimus fidelem et probatum, vestra devotio sibi velit habere recommendatum. Et in ipsius veritatis evidenciam litteras presentes pro testimonio sigillo nostro communimus.

Viseči arhidiakonov pečat v barvi naravnega voska špičasto ovalen (dolžina 40, širina 30 mm) ohranjen. Podoba: stoječi duhovnik v talarju, z rokama na prsih, z dlanmi proti gledalcu. Legenda: + S . VLRICI . RCHID. APUT TRAHAD.

Št. 72
(ok. 1249)

Nikolaj, škof v Novem Gradu, podeljuje Ulriku z Rihemberga (herrn Vlrichen von Reiffenberg) vse fevde, ki jih je imel nekoč od te škofije Amelrik iz Motovuna.

Orig. izgubljen (A). – Regest v prepisu Putschovega repertorija alt AB 336/2, str. 773 (Ladl 88), v Državnem arhivu (HHSStA) na Dunaju (B).

Objava tu po B.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 140, št. 535.

Regest ni datiran. Leta 1231 je Amelrik iz Motovuna še živ, v letih 1249/50 pa se omenja Ulrik z Rihemberka tudi na drugih mestih, zato se zdi letnica 1249 nekako ustrezna (Wiesflecker).

Instrument einer lehenschafft von bischoff Niclasen von Emona oder Neüstädela^a auf herrn Ulrichen von Reiffenberg umb alle lehen, die Herr Amelrich Munton^b von demselben stiftt gehabt hat.

^a Nycolaum z mlajšo roko naknadno vpisano na razuri

^a B, Newstätterl W

Št. 73
1249

Friderik s Ptuja obnavlja svojo darovnico stiškemu samostanu za 12 hub v vaseh Koprivnica in "Vlrichensdorff", ki jih je imel kot fevd od salzburške nadškofije.

Orig. izgubljen (A). – Ohranjeni štjire regesti: dva iz 17. stol.: prvi v Notata de monasterio Sitticensi, cod. MP 236, fol. 297v (pod 1246), v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu (B); – drugi v kroniki stiškega samostana, Ms 152r, fol. 16v, v ARS v Ljubljani (C); – dva iz 18. stol.: tretji v Puzel, Idiographia (1719), Ms 148r, str. 23, v ARS v Ljubljani (D); – četrti v kroniki stiškega samostana, cod. 10550, fol. 72r, v Avstrijski nacionalni knjižnici na Dunaju (E). – (Reg. v KK).

Objava tu po D. – Predhodne objave: Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 71 (iz B, pod 1246). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 130, št. 167 (iz D). – Pirchegger-Dungern, UBSt/Erg. (1949), str. 41, št. 62 (iz D). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), S 32 (iz D).

Reg. in literatura: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 21–22, št. 32 in 33. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 21. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 102.

Za darovnico iz leta 1241, ki jo obnavlja Friderik s Ptuja, prim. reg. v: F. Kos, GZS V (1928), str. 368, št. 757. – Za Vlrichensdorff predlaga p. Maver (Jože) Grebenc zaselek Urošljevec pri Podsredi. Morda je pri tem mislil na Vršelec, ki je zaselek Podsrede (iz zapiskov p. Grebena v samostanskem arhivu v Stični).

1249 Idem toties praementionatus dominus Fridericus de Bettovia confert iterato sua profusa et innata desuper liberalitate erga monasterium Sitticense eidem duodecim mansos de suo feudo, sitos prope Herberg in villis Copreinicz et Vlrichensdorff^a.

Št. 74
1249, Maribor

Studa iz Maribora, žena Konrada s Kollniza, odstopi sestri Sofiji, opatinji v studeniškem samostanu, štiri hube, ki jih je imela v Lastinji vasi.

Orig. perg. (15,8 : 9 + 2,8), št. 640 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopalni knjigi iz 18. stol., str. 8, št. 5, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki litin št. 640, prav tam (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 121, št. 61. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 78.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 227. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 370, št. 2397. – Prim. Levec, Pettauer Studien III, v: Mitteilungen d. anthropol. Gesellschaft NF 28 (1908), str. 172, op. 3.

Za lokalizacijo kraja Aŷten prim. Blaznik, Historična topografija I (1986), str. 219: vas Gorica v območju Pragerskega; str. 403: zaselek Lastinja ves v Zgornjem Prebukovju pri Šmartnem na Pohorju. – GZM I (1975), št. 78: Lastinja vas pri Slovenski Bistrici.

Dorsalna notica iz leta 1732 precej izlizana (komaj berljiva), ker je pergament izredno tenak.

Ego Studa de Marpurch notifico omnibus presens scriptum intuentibus, quod quatuor mansos, quos habui apud Aŷten, resignavi sorori Sophie cum consensu mariti mei domini C(hunradi) de Cholniz et super hoc presentem litteram ei tradidi sub testimonio subscriptorum. Testes vero sunt: dominus C(hunradus) de Marpurch plebanus,

^b B, Monton lokacija (zapisana na robu B) W

^a D, Copreunizh (Brunner Copreunitsch) et Vlrichensdorff (pod 1246) B, Copriniz et Vlrichendorff C, in confinibus Styriae et Hungariae in villis Copreinicz et Ulrichensdorff E

domini Vl(ricus) et G(otfridus) de Marpurch fratres sui, quorum sigilla presenti littere sunt appensa, dominus G(otfridus) de Cowashaw^a et alii quam plures. Act. apud Marpurch in carnario, anno domini M^oC^oXLVIII^o.

Od treh visečih pečatov ohranjen le srednji v belkasti barvi, močno izlizan in na robovih odrgnjen.

Št. 75

1249, januar, 6, Brežice

Izvoljeni salzburški nadškof Filip potrjuje darovnico svojega ministeriala Friderika s Ptuja, ki je Nemškemu viteškemu redu poklonil vas Hermance (pri Ormožu), katero je imel v fevdu od salzburške Cerkve.

Orig. perg. (21,5 : 20 + 2) v DOZA na Dunaju (A). – Prepis iz 19. stol. v zbirki listin št. 631a v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae II (1756), str. 211, št. 5 (izvl.). – Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 516, št. 96 (pojasnila str. 764). – Zahn, UBSt III (1903), str. 99–100, št. 43.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 223–224. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 242, št. 1118. – Kroner, Herrschaft König Ottokars II., v: MHVSt 22 (1874), str. 110, št. 6. – Pettenegg, Urkunden (1887), str. 62, št. 222. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 370, št. 2398. – Martin, RS I (1928), str. 8, št. 57.

Dorzalne notice: – 14./15. stol.: Der brieff chorent hincz Lueag(?) um dacz darff Germanstarff.

Philippus dei gratia Salzburgensis electus. Omnibus presentis scripti inspectoribus notitiam geste rei. Ut eis, quos sacre religionis assumptio venustavit, pie ac salubriter consulatur, vox organi nos admonet veritatis, ubi eum, qui secum non colligit, dispergere iudicavit, cum quo profecto colligimus, dum eos, quos ad portandum onus domini ordinavit professio regularis, ab exterioribus indigentie sue oneribus gratis subsidiis relevamus; qua consideratione commoniti, dum Fridericus de Petovia nostre ministerialis ecclesie villam in Hermansdorf, quam a nostra tenebat ecclesia titulo feodali, fratribus Hospitalis sancte Marie domus Theutonicorum una cum vineis, agris cultis et incultis ac silvis et pascuis conferret perpetuo possidendam, sicut in instrumento suo inde confecto perspeximus continere, ac huic donationi nos peteret consentire, nos eiusdem Friderici ac dictorum fratrum porrectis nobis precibus annuentes, non solum donationem ipsam gratam et ratam habentes, immo, siquidem forte prefatus Fridericus minus in donatione dicte ville posse facere videbatur, suplevimus per manum nostram fratribus ipsis ac eorum domui villam prescriptam cum omnibus suis pertinenciis post renuntiationem sepedicti Friderici liberam conferendo. Ut autem nostri consensus accessio atque donatio eis facta perpetuam obtineat firmitatem cunctisque clareant in futurum, presens eis scriptum conscribi fecimus et sigilli nostri munimine roborare^a. Actum Reyne, anno domini millesimo ducentesimo quadragésimo nono, octavo idus ianuarii, in presentia Vlrici archidiaconi iuxta Traham, Chunradi decani de Traheberch, magistri Heinrici phisici, Reinheri de Eichilberch, Ottonis de Heileke, Hermanni de Ramstein et testium plurium aliorum, in domino feliciter, amen.

Pečat z vrvico vred odtrgan.

^a Cowashaw Zahn, Cowashar B

^a A namesto roborari

Št. 76

1249, januar, 21, Ragogna

Viljem de Fontana bona daje grofu Majnhardu III. Goriškemu za 1.200 malih veronesov v last vse svoje posesti in podložnike, ki jih je imel po vsej Istri, od Štivanana na Krasu naprej. Grof obljublja vračilo v dveh obrokih: 600 liber bo plačal ob prazniku sv. Petra, 600 o božiču.

Orig. perg. (17 : 29,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 652–653; reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 71–72. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 140, št. 537.

(SN.) Die Iovis, undecimo exeunte ianuario in orto Conradi de Pignano non longe a Ragonia, presentibus dominis Bernardo de Strasso, Friderico de Castello, Rodulfo de Souregnano, Wlخالcho de Dewino, Cono de Mauruzo, Volrado de Pisino et Ber[. . .]do^a scriba domini comitis Meinardi subscripti, testibus rogatis et aliis. Dominus Guilielmus de Fontana bona precio mille et ducentarum librarum Veronensium parvulorum nomine vendicionis ad proprium pro libero et expedito allodio investivit dominum Meinardum comitem Goricie de omnibus hominibus parvulis et magnis utriusque sexus, quos et quas habet et possidet seu visus et usus est habere et possidere sive dominari, vel alius pro eo, in Istria a sancto Iohanne de Carsto supra per Istriam, et omni iure corporali et incorporali, utili et directo, quod habet et habuerit in eisdem, ubicumque inventi eciam fuerint [. . .]^b in Istriam fugitivi, et de omnibus eorum bonis presentibus et futuris, que habent et usi sunt habere et possidere, mobilibus et immobilibus, utilibus et dirrectis; et per eum dominum comitem se possidere manifestavit dando ei licenciam intrandi tenutam, quos et quas homines et eorum bona et ius, quod in eis habet, promisit eidem domino comiti deffendere, guarentare et expendire ipsius domini Guilielmi expensis ab omni persona cum ratione sicut pro tempore plus valeret aut in loco simili sub extimatione bonorum hominum per se suosque heredes sub obligatione omnium suorum bonorum et supplevit per eum possidere^c manifestando. Et si dicti homines et eorum bona et ius et dominium, quod, que et quos habet dictus dominus Guilielmus in eis, plus valeret dicto pretio, eum investivit de illo nomine donationis inter vivos, quod amplius revocari non posset aliquo iure, consuetudine vel causa, renunciando omni iuri et consuetudini, per quod et quas posset venire contra predicta vel aliquid predictorum. Quos denarios predictis comes stipulacione promisit dare et solvere, libras sexcentas videlicet in festo sancti Petri de iunio proximo, et alias sexcentas in proxima nativitate dominica predicto domino Guilielmo vel eius nuncio cum omni dampno et expendio et expensarum expensis faciendis in iure et extra quocumque modo, in eius dicto simplici sine sacramento sub obligatione omnium suorum bonorum et suplevit et per eum dominum Guilielmum se constituit possidere, in toto videlicet debito et in parte recuperandis istum et promisionem faciens,^d quod non probabit solutionem, finem, concordiam, remissionem, terminum tocius predicti debiti neque partis nec aliquid contra predicta

^a zaradi razjede na koncu vrstice besede ni mogoče prebrati. Paschini in Wiesflecker sugerirata Bertoldo; Franc Kos Bernardo

^b neberljiva beseda: ~~Wlخالcho~~

^c pri besedici possedere je prvi d na koncu prejšnje, drugi na začetku nove vrstice

^d A ponovi et promisionem faciens

vel aliquid predictorum, nisi hoc instrumento sibi reddito vel alio de solutione facto manu boni creditique notarii, et si contra fecerit nichil valeat. Ad hec dominus Wlricus de Riphenberch, dominus Wlchalchus de Peuma, dominus Wlcherius de Durenberch iussu et voluntate predicti domini comitis constituent se fideiussores et principales debitores unumquemque in solydum, ad quem dictus dominus Guilielmus se tenere voluerit, renunciantes, quod non possint dicere sive uti, quod pro alieno negotio et sine causa forent obligati, et quod pro parte debeant conveniri, et quod electio unius pro parte non liberet alium pro alia parte, episcopale divi Adriani, auxilio senatus, iuri ypotecarum et omni auxilio iuris et consuetudinis, quibus possent se ab hac obligatione deffendere.

Anno domini millesimo ducesimo quadagesimo nono, indictionis octave.

Ego Antonius de Malerbis domini Frederici imperatoris notarius hiis interfui et rogatus scripsi.

Št. 77

1249, januar, 21, Lyon

Papež Inocenc IV. pooblašča sekovskega škofa (Ulrika I.), da razsodi med freisinškim škofom Konradom in koroškim vojvodom Bernardom v sporu, ki je nastal, ker si je le-ta po smrti avstrijskega vojvoda prilastil proste freisinške fevde.

Orig. izgubljen (A). – Insert v listini: 1252 avgust 16, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 12, št. 22 (insert). – Lambacher, Oesterreichisches Interregnum (1773), Anhang der Urkunden, str. 19–20, št. 8. – Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, št. 21, v: MHK 3 (1848), 28 (insert). – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 157, št. 159 (pod [1252], januar, 21). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 145–146, št. 187 (pod [1252], januar, 21). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 372, št. 2400 (okrajšano).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 243, št. 1120. – Potthast II (1875), str. 1107, št. 13173. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 143.

Insert iz listine, objavljene tu pod št. 170.

Innocentius episcopus servus servorum dei. Venerabili fratri . . episcopo Secowensi salutem et apostolicam benedictionem. Cum, sicut ex parte venerabilis fratris nostri . . episcopi Frisingensis fuit propositum coram nobis, quedam ville, homines et possessiones et iura et res alie, quas quondam dux Austrie ab ecclesia Frisingensi tenebat in feudum, ad ipsam sint dicto duce mortuo devoluta^a, nobilis vir dux Karinthie senior predicta omnia per violentiam occupavit et detinet occupata in eius et ecclesie predicte non modicum preiudicium et gravamen. Ideoque fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus, si res ita se habet, dictum ducem Karinthie, ut eisdem episcopo et ecclesie villas, homines ac alia predicta restituat, ut tenetur, monitione premissa, per excommunicationis in personam et in terram eius interdicti sententias, appellatione remota, previa ratione compellas. Dat. Lugduni, XII kalend. februar., pontificatus nostri anno sexto.

^a Meichelbeck popravlja v devolute

Št. 78

1249, februar, 15, Oglej

Tommasinus, notar in oskrbnik samostana sv. Marije v Ogleju, potrjuje, da je od piranskega župnika in kapitlja prejel olje, ki ga je dolžna vsako leto plačati samostanu cerkev sv. Bassa v Piranu.

Orig. notarski instrument na perg. nekoč v mestnem arhivu (Archivio diplomatico) v Trstu (A); za to izdajo ga ni bilo mogoče najti.

Objava tu po F: – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 115–116, št. 85 (F).

Anno domini nostri Iesu Christi millesimo ducentesimo quadragesimo nono, indictione septima, quintodecimo die intrante mense februarii. Actum in curia monasterii sancte Marie Aquilegensis, presentibus Petro Miollo et Menego Greco civibus Aquilegensibus et Viviano qui dicitur de Pirano et aliis testibus. Thomaxinus notarius et nunc canevarius domine habatisse et tocius capituli ipsius monasterii clamavit se tacitus et contentus se recepisse nomine et ad partem predictae domine habatisse et tocius capituli predicti monasterii a Dominico qui dicitur de Gisla de Pirano libras LX olei ad libram Aquilegensis mensuratas, quod oleum predictus Dominicus dedit et representavit^a eidem Thomaxino ex parte domini plebani et tocius capituli ecclesie de Pirano, nominatum pro uno c(entenario) olei quod ecclesia sancti Bassi de Pirano predicto monasterio omni anno anuatim dare et solvere tenetur fictum, salvo iure privilegii predicti monasterii, si in ipso privilegio continetur ad centenarium de Pirano vel ad centenarium Aquilegie. Et ita tamen quod non sit nullo modo preiudicio predictae ecclesie sancti Bassi termino preterito usque ad rationem cognitam predicti privilegii de predicto ficto, omni exceptione remota non accepto oleo, nomine pro ficto istius anni presenti.

(SN.) Ego Alliprandus notarius sacri palatii, civis Aquilegensis, hanc cartulam rogatus interfui, scripsi et choroboravi.

Št. 79

1249, februar, 24, Dunaj

Konrad, prošt pri cerkvi sv. Gvidona v Speierju, kot papeški legat v Avstriji in na Štajerskem (per Austriam et Styriam apostolice sedis legatus) dovoljuje sekovski škofu Ulriku, da sme zaradi škode, ki jo je trpel in jo še trpi kot goreč pristaš rimske Cerkve, dohodke tistih cerkva, ki bi mu jih kot patrona podelila salzburški škof ali deželni knez, obdržati kot svoje menzalne dohodke.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz začetka 14. stol. v sekovski kopalni knjigi Ms 50, fol. 30v, št. 39, v StLA v Gradcu (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 632, prav tam (C D). – (Reg. v KK).

Objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 320, št. 27. – Zahn, UBSt III (1903), str. 101, št. 45.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 218. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 1710, št. 11589 (pod 1250, Winkelmann).

Prošt Konrad je bil pravzaprav le namestnik dejanskega legata kölnskega nadškofa Konrada (prim. št. 81 – glede menzalnih dohodkov prim. tudi št. 66).

^a representavit De Franceschi

Št. 80

1249, marec, 23, Stainz

Leutold iz Wildona izpričuje, da je ustanovil avguštinski samostan v Stainzu (pri Gradcu) in kanonike v njem obdaril z raznimi posestvi. Med petimi pečati je tudi pečat njegovega sorodnika Hartnida s Ptuja.

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa iz 19. stol. (po isti predlogi) v zbirki listin št. 634 v StLA v Gradcu (B C).

Objave (tu delna po B C): – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 103–105, št. 47 (Z).

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 225 (s citatom v op.).

Predloga prepisov B in C je verjetno iz 17. stol. (ugotavlja Zahn po načinu pisanja imena "Steinz" v obliki, ki ne ustreza času izstavitve listine).

Prim. listino št. 634a v Štajerskem deželnem arhivu (Zahn, UBSt III [1903], str. 105–106, št. 48), ki se večji del ujema s pričujočo, a se v njej ne omenja Hartnid s Ptuja.

... Ut autem hec donatio rata maneat^a et inconvulsa, ne imposterum a meis successoribus ullo iure valeat infirmari, sigillis venerabilis domini Vlrici Seccoviensis^b episcopi et Vlrici de Wildonia fratris mei, et consanguineorum meorum Hernidi^c de Bettovia, Wulffingi de Stubenberg et generi mei Ottonis de Liechtenstein^d, qui omnes praedictae foundationi et donationi consensum praebuerunt, feci praesentem paginam^e roborari. Testes huius rei sunt canonici eiusdem loci ... milites ... et alii quamplures. Acta sunt haec in Steinz^f, anno domini MCCXLVIII, decimo kalendas aprilis, indictione septima.

Št. 81

1249, marec, 23, Köln

Konrad, kölnski škof in papeški legat na Avstrijskem in Štajerskem, potrjuje odločitev Konrada, prošta pri cerkvi sv. Gvidona v Speierju, svojega namestnika v službi tamkajšnjega papeškega legata, da so dohodki cerkve sv. Jurija poleg Stiefinga, ki jih je sekovskemu škofu podelil izvoljeni salzburški nadškof Filip, menzalni dohodki sekovskega škofa.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz začetka 14. stol. v sekovski kopiačni knjigi Ms 50, fol. 30r–30v, št. 38, v StLA v Gradcu (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 633, prav tam (C D). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po B): Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 321, št. 28 (izvl.) – Zahn, UBSt III (1903), str. 102, št. 46. – Böhmer, Acta imperii selecta (1870), 674, št. 968.

Reg. in literatura: Reg. imperii V/4 (1892), str. 1710, št. 11591 (pod 1250, Winkelmann).

Conradus dei gratia sacente Coloniensis ecclesie archiepiscopus, Italye archicancellarius, apostolice sedis legatus. Rei, quam rectitudinis vigore muniri et sapere equitatem conspiciamus, libenter adicimus ... Cum igitur, sicut accepimus ... et per

a permaneat Z
b Seccowensis Z
c Hertnidi Z
d Liechtenstein Z
e presente pagina B C
f Stevncz Z

dilectum in Christo virum utique honorabilem et discretum dominum Conradum prepositum ecclesie sancti Gwidonis Spyrensis, tunc temporis in Austrie et Styrie partibus vice nostra de sedis apostolice speciali mandato legacionis fungentem officio, fuerit ... donatio huiusmodi confirmata ... Datum Colonye, anno domini M^oC^oXLVIII^o, X^{mo} kalendas aprilis.

Št. 82

1249, april, 1, Manzano

Oglejski patriarh Bertold in grof Majnhard III. Goriški določita razsodnike: Ulrika z Rihemberka, Ivana iz Cuccagne in videmskega mejnega grofa Otona, ki naj bi zdaj, ko sta po goriški vojni sklenila medsebojno premirje, razsodili glede obojestranskih odškodninskih zahtev; posebej naj bi odločili glede spora okrog treh hub na Krasu, ki pripadajo Ulriku in Hugonu z Rihemberka, o desetini v Vipavi, ki pripada Frideriku s Falkenberga, ter o mitnini in potnini.

Orig. notarski instrument na perg. (16 : 33,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v Steyererjevi zbirki Ms W 43/5, fol. 12, št. 7, prav tam (B). – Drugi prepis v fondu Patriarchato, fasc. 2, v Državnem arhivu v Vidmu (C). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 177 (iz Chmela), v BCU v Vidmu (D). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (E). – Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 14–16, št. 13 = Huillard-Bréholles, Historia diplomatica VI/2 (1861), 713–714 (delno). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 123–124, št. 161. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), P 43.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVII, št. 13. – Manzano, Annali II (1858), 363 (Della Bona). – Bianchi, Indice (1877), str. 10, št. 177. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 1979, št. 13709 (Ficker). – M. Kos, Oglejski patriarhi, v: ČZN 13 (1917), 38. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 72 (prim. tudi str. 89). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 141, št. 539. – Prim. Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 127.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Excultata. – 16. stol.: Compromiss 1249. – 17. stol.: Compromissum. / N° 3 Ladd. 29. fasc. 1. – Rdeča sign. 6.

In nomine domini dei nostri Iesu Christi. Anno eiusdem nativitatis millesimo ducentesimo quadragesimo nono, indicione septima, die Iovis, primo aprilis, in campanea Menčani ultra aquam, presentibus domino Olrico episcopo Trigestino, domino Henrico archidiacono Pad(uensi), magistro Bertholdo canonico Aquilegensi, domino Buçacarino de Padua, domino Iohanne de Diana iuris doctoribus, Antonio scriba domini comitis de Goricia et aliis. ¶ Dominus Bertholdus dei gracia sancte sedis Aquilegie patriarcha pro se et suis successoribus et ecclesia Aquilegensi ex parte una, et dominus Mainardus comes Goricie pro se et suis heredibus ex altera, compromiserunt in dominos Olricum de Rifemberch, ellectum per dictum dominum comitem, et Iohannem de Cucania, ellectum per dictum dominum patriarcham, et dominum Ottonem marchionem prepositum Vtinensem, ellectum communiter per dictum dominum patriarcham et dictum dominum comitem, sicut in arbitros et arbitratores et amicabile compositores de omnibus dampnis^a datis post diem treugue indite inter ipsum dominum patriarcham et suos ex una parte et dictum dominum comitem et suos ex altera, post prelium Goricie per Iuonum nuncium domini Guecili de Prata sacri imperii vicarii generalis in Marchia I usque per totum episcopatum Tridentinum et domini Ecelini de Romano

^a namesto dampnis znamenje za izpuščeno besedo, ki je dodana na koncu listine pred podpisom notarja

et de omnibus aliis causis et questionibus habitis inter dictum dominum patriarcham et dictum dominum comitem et specialiter de causa sive questione trium mansorum dominorum Olrici de Rifenberch et Vgonis eius nepotis, qui iacent in Carsto, et de decima Frici^c (de Valchenberch, qui est in Guipach, et de mutis et pedagiis, ita quod predicti arbitri, arbitratores et amicabile compositores possint diffinire, arbitrari, pronunciare, sentenciare, interpretari, declarare, dillucidare, una vice et pluribus et inter eos amicabiliter componere et transigere et per racionem et per concordiam cum solemnitate iuris et sine et suo bono et libero arbitrio sicut voluerint predicti domini Olricus et Iohannes in concordia. Et si dicti duo non possent esse concordantes predictus dominus Otto marchio communiter electus solus habeat liberam potestatem arbitrandi et cetera faciendi, ut supra seriatim et per ordinem plenius continetur; et quicquid predicti domini Olricus et Iohannes communiter et concorditer vel predictus dominus Otto super predictis vel aliquo predictorum dixerint, laudaverint, arbitrati fuerint, sententiaverint, declaraverint interpretati fuerint et dillucidaverint tam die feriato quam non feriato, tam sedendo, quam in pedibus stando, predicti domini patriarcha et comes promiserunt unus alteri et dictis arbitris per stipulationem firmum et ratum habere, tenere et non contravenire aliqua ratione vel causa sub obligatione bonorum dicti domini patriarche et ecclesie Aquilegensis et dicti domini comitis. Et si qua parcium contra fecerit vel venerit, nomine pene promisit una pars alteri et dictis arbitris per stipulationem dare et solvere mille marchas Aquilegenses, qua pena comissa et soluta nichilominus duret arbitrium sive diffinicio dictorum dominorum vel dicti domini marchionis solius, ut supra dictum est, et partes attendere teneantur et stare arbitrio et diffinicioni eorum vel dicti marchionis solius. Renunciantes dicti dominus patriarcha et comes omni legali auxilio et privilegio ecclesiastico, tam speciali quam communi, eo tamen acto^d inter predictas partes et arbitros, quod dicta pena pro dimidia dictis arbitris committatur et pro dimidia parti servanti arbitrium.

(SN.) Ego Boniohannes de Omnibus sanctis de Padua domini Fe(derici) imperatoris notarius interfui et rogatus scripsi.

Št. 83

1249, april, 13, Ptuj

Henrik z Rogatca naznanja, da je njegova sestra Zofija ustanovila ženski samostan v Studenicah in mu podelila svoj dedni delež, za kar je dal v imenu sodedičev tudi sam privoljenje; po smrti ustanoviteljice pa v njihovem imenu obljublja samostanu še dvajset kmetij v Križčiči vasi ter dva tovara vina letno; odreka se vsem dednim pravicam in odvetništvu nad samostansko posestjo, ki ga tudi nihče drug ne sme vršiti brez privoljenja cerkvene oblasti.

Orig. perg. (39,5 : 19 + 3, na sredini manjša luknja in madež, perg. zelo neugleden, plika malomarno zavihana) št. 635 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis na perg. iz 1647 (kolacioniral in pečatil Dominicus Haring, tajnik za Notranjo Avstrijo), prav tam (B). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopiačni knjigi iz 18. stol., str. 5–6 (nem. str. 6–7), št. 4, v Arhivu samostana Studenice, šk. I, zv. 2, prav tam (C). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 635, prav tam (D E). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae II (1756), 301, št. 39 (pod 1286). – Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 538–539, št. 142 (pod 1265,

^c Fri(deri)ci Steyrer (z znamenjem za okrajšavo)
^d A namesto pacto

z letnico 1296) / (pojasnila str. 826–827). – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 106–108, št. 49. – Mlinarič, *GZM I* (1975), št. 77.

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 225–227. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 374, št. 2407. – Martin, *RS I* (1928), str. 9, št. 62. – Prim.: Kovačič, *Zgodovina lavantinske škofije* (1928), 143–144. – Omemba: – Zahn, *Dominicanerkloster zu Pettau*, v: *BKStG 16* (1879), 8. – Orožen, *Lavant VI* (1887), 398.

Datacija listine je napisana brezhibno, a tudi ko bi ne bila, bi morala biti iz omembe salzburškega izvoljenega nadškofa Filipa in sekovskega škfa Ulrika zanesljivo izdana pred 1257, ko zamenjata škofa drug drugega na salzburškem prestolu. Odkod potem ime papeža Honorija. Da gre za napako ugotavlja že Caesar, o.c., 274. Morda se omenja prav Honorij zaradi njegove pomembnosti v zgodovini dominikanskega reda. Honorij III. je bil namreč papež, ki je leta 1218 potrdil prvi samostan dominikank.

A – dorzalne notice: – 17. stol.: Stiftprieff der frau Sofia von Rohitsch. – 18. stol.: Original Stüfft Brieff von der Stüffterin Schwester Richza. – 1732: Schwester Sophia eine Tochter Herrn Alberti von Rohatsch stüfftet zu Studeniz das Closter und die Kürchen zu ihrer und ihrer Eltern Seellen Heyl auß ihm aignen Erb Theil. 1732, datirt an. 1249 = alt. 483. – *Sign. z rdečo kredo:* an 1249 Lad. 4 N° 116.

B – ima pod pliko dodatek: Hoc exemplar cum suo originali, circa medium parumper lacerato, fideliter contuli, et ei in omnibus consonum esse reperi atque ideo in fidem me subscripsi, nec non solitum meum sigillum apposui. Graecii 26. mensis marcii, anno 1647.

✠ In nomine sancte et individue trinitatis amen. ✠ Evanescent cuncta temporaliter acta, nisi scriptura aut voce testium memorie commendentur. Innotescat igitur tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis, quod soror Sophia, domini Alberti de Rohas filia, de patrimonio, quod parti sue cessit in hereditate, semper pie cogitans cogitavit sibi perpetuum facere memoriale pro remedio anime sue et parentum suorum, faciens oraculum et cenobium, in eo coniungens et associans sibi sorores, que sanctimoniales nuncupantur, locum, qui vocatur Ztudeniz, sibi eligens, qui elapsus est de proprietate heredum suorum, cum predictis sororibus, quo usque vixerit, pedem firmum fixit habere stabilitatis et ut etiam post mortem eius dicte sorores deo semper serviendo ibidem perpetuo debeant permanere. Nos vero, qui sumus heredes, videlicet Haeinricus de Rohats cum uxore sua Gysla et duarum filiarum suarum(!) Gerdrudi et Prida consencientibus, nec non et Richza cum tribus pueris suis, Ottone, Haeinrico et Katherina et etiam Gerdrudis beate memorie pueris quatuor plene faventibus: Haeinrico, Alberto, Diemodi et Chunegundi, pium eius affectum considerando voluntarium ei assensum de bene inceptis prebuimus et prebemus, eidem loco post mortem eius viginti mansus de prediis nostris, videlicet Criezendorf et iam prefatum locum Ztudeniz^a cum silva nostra superius adiacente, que utilis erit eidem loco, cum duabus carradis vini, quarum dimidiam me Haeinricum et pueros meos prefatos nec non et Richzam cum pueris suis dimidiam, et pueros de Wilthv^osen dimidiam solvere loco eidem annuatim continget, quarta parte imbonis(!) eiusdem claustris permanente, dilectam sororem nostram Sophiam, dictis sororibus suis et nostris ibidem deo militaturis dimidiam bona voluntate consentimus perpetuo deserviendum, cedentes ab omni iure et proprietate, quam prius in dicta bona habuimus, nullam etiam nos usurpantes habere in eis advocatiam, preter quam pro dilecte sororis nostre supradicte approbatione, que vulgariter dicitur sel voyta^b, nulli alieno, qui sub nomine hereditatis sive advocatie eidem loco vellet preesse, nisi domini apostolici, nec non et patriarche, verum etiam qui spirituali

^a nadaljevanje cum sylva do vključno cum duabus kasneje prečrtano

^b Milko Kos razlaga (v svojem izvodu *Zahrove knjige UBSt III*) besedo kot Selbstvogtei. Prim. op. 2 in 3 v Zahn, *UBSt III*, str. 107, in op. 1 v Mlinarič, *GZM I/77*

regimine reguntur, consentientes. Ne autem hec pia et utilis anime nostre donatio ab aliquo nostrorum posterorum sub nomine hereditatis sive advocacie dictus locus et sorores deo servientes in eo debeant gravari vel molestari aliqua indebita exactione, presentem paginam sigillis nostris cum testimonio subscriptorum testium decrevimus roborari. Sigillum venerabilis plebani de Marchpurch pro sigillo puerorum de Wilthwsen, qui proprium adhuc non habent sigillum, apponentes^c. Testes autem sunt Phyllippus venerabilis Salzburgensis ecclesie electus, in cuius presencia hec acta sunt, Wlricus Seccoensis episcopus, Ortolfus Soliensis prepositus, Chunradus plebanus de Marchpurch, Haeinricus plebanus de Bettöwe, Fridericus, Hartnidus fratres de Bettöwe, Rudolfus de Stadech, Wlricus et Gotfridus fratres de Marchpurch, Chunradus de Hornech, Wlricus et Gotfridus fratres de Chowaschowe, Gvndacharus et Wobalinus^d fratres de Chungsperch, Ortolfus, Haeinricus, Gotschalchus fratres de Radersdorf, Hilprandus, Wlricus milites de Rohats et alii quam plures^e. Acta sunt hec anno incarnationis domini M^oC^oXLVIII^o, in ecclesia Bettöwe, idus aprilis, apostolicam sedem Honorio gubernante. +—^f

Vsi trije na konopljenih vrvicah viseči pečati izgubljeni, ohranjene so le tri različno debele vrvice brez sledov obešenih pečatov.

Št. 84

1249, april, 20, Krmin

Cesar Friderik II. potrjuje štajerskim ministerialom pravice, kakor jim jih je v inserirani listini podelil vojvoda Otokar Štajerski. Med pričami se omenja tudi Hartnid s Ptuja.

Orig. izgubljen (1781 še v HHStA) (A). – Prepis iz 15. stol. v perg. kodeksu Ms 412 (366 roth), fol. 3v, v arhivu samostana Göttweig (B). – Drugi prepis iz ok. 1500 v avstrijski kroniki Ms B 38, fol. 5r, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (C). – Tretji prepis v Cod. hist. in folio, no. 247, v nekdanji Kraljevi, danes Deželni knjižnici (WLB) v Stuttgartu (D).

Objave (tu delna po Z): Zahn, UBSt III (1903), str. 108–109, št. 50 (Z). – Rauch, Österreichische Geschichte III-Anhang (1781), str. 6–7, št. 5. – Luschin, Steirische Landhandfesten, v: BKSStG 9 (1872), str. 179, št. 3, v opombi (iz B). – Winkelmann, Acta Imperii inedita I (1880), str. 362, št. 421.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 219. – Reg. imperii V/1 (1881), str. 678, št. 3773 (Böhmer) – Huillard-Bréholles, Historia diplomatica VI/2 (1861), 945.

Reg. inserirane listine (1186, avgust, 17) glej v GZS IV (1915), str. 367, št. 725.

Razloge za ponaredek naštevajo Huillard-Bréholles, Zahn, Luschin in Böhmer na navedenih mestih: nenavadne priče, nezdružljivost kraja s cesarjevim itinerarjem, oblike, ki niso običajne v pisarni Friderika II. itd. Mogoče je dal listino napraviti takratni cesarjev namestnik na Štajerskem grof Majnhard III. Goriški. – (Reg. v KK).

... Cuius rei sunt testes Meinhardus comes Goricie, Poppo de Peckach, Etzel de Teruisio, Wetzal de Grätz, Hertnidus de Pettouia, Aschwinus de Varmo, Vlricus de Tewino. Acta sunt hec dominice incarnationis anno millesimo ducesimo quadragesimo nono, duodecimo calendis maii, in castro Gremons.

^c pred Testes nekaj cm praznega prostora
^d A je tu nejasen, Wobalinus B, Wobolinus Zahn
^e tu se vrsta konča – et alii quam plures sledi desno spodaj
^f podaljšani križ v listini je znamenje pisarja

Št. 85

1249, maj, 2, Gradec

Majnhard III., Goriški grof in štajerski glavar, podeljuje Hartnidu z Orta pravice štajerskega maršalata.

Orig. izgubljen (A). – Reg. v arhivskem seznamu iz 16. stol. v arhivu knezov Auerspergov v Losensteinleitu na Gornjem Avstrijskem (B). – Prepis regesta v zbirki listin št. 635b, v StLA v Gradcu (C).

Objava tu po C. – Predhodne objave: Pirchegger-Dungern, UBSt/Erg. (1949), str. 38–39, št. 59. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 142, št. 542.

Zapis in razrešitev datuma sta vprašljiva (Wiesflecker, l.c.).

Item ain lateinischer brief mit ainem innsigel von Manhartten graffen zu Görzcz und hauptman zu Steyer ausgeendt unnd auf den jungen herrn Herdtneiden von Ortt lauttend, darinnen alle gerechtighaiten des marschalambt Steyer begriffen. Anfang dises brieffs: Nos Manhardus comes Carniae ... Enndt: Testes vero huius sunt dominus Udalricus de Wildonia, dominus Ulricus de Liechtenstain etc.

Datum et actum in Gräcz in curia parochialis ecclesiae anno domini 1249 VI non. maii(?). /1249/

Št. 86

1249, maj, 8

Koroški vojvoda Bernard obnovi ustanovitev cistercijanskega samostana "Fons sancte Marie" v dolini Toplice blizu trga Kostanjevica poleg kapele sv. Lovrenca, ker je bila prva ustanovna listina iz leta 1234 izstavljena delno nepremišljeno in ker je vojvoda medtem zamenjal svoj pečat. Samostan je ustanovil v dušni blagor sebe, svoje žene Jute, svojih sinov Ulrika, Bernarda in Filipa ter hčere Margarete, vseh dedičev in prednikov. Samostanu obljubi še 200 mark dohodkov, za kar zastavi dohodke svojega ljubljanskega urada in ponovno našteje vso posest na Kranjskem in Koroškem, ki jo je poklonil samostanu ob ustanovitvi. Na koncu podeli samostanu tudi kapelo v trgu Kostanjevica z nalogo, da s pomočjo svetnega duhovnika poskrbi za dušno oskrbo tamkajšnjega ljudstva.

Izvirna listina, ohranjena v dveh izvodih: – Prvi izvornik (45,5 : 54,5 + 4,3 – vidno liniranje, širina vrstic ok. 11 mm; 43 vrstic besedila; spodnji pregib s štirimi vrzelmi, besedilo na dveh mestih dopolnjeno po A2) št. 7, izdan za samostan Kostanjevico, v ARS v Ljubljani (A1). – Prepis iz 18. stol. v arhivu graščine Dol, fasc. 179, str. 456–460 (B1). Prepis iz 18. stol. v arhivu samostana Kostanjevica (prim. Umek, Samostani (1974), 32), fasc. 2, danes verjetno izgubljen (C1). – Transumpt v listini: 1270 XI 22 Gradec, ki se je ohranila v dveh prepisih iz 18. stol. v arhivu graščine Dol, fasc. 179, str. 247–254 (D1) in str. 445–450 (E1), vse v ARS v Ljubljani. – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 170 (iz MEA), v BCU v Vidmu (D1). – Prepis iz 1845 (z opisom grba) v zbirki prepisov listin v ARS v Ljubljani (F).

Slika: Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 141 (A1).

Drugi izvornik (prepisan z drugo roko po nareku iz A1) z vrednostjo izvornika (44,5 : 56,2 + 5,3, pod pliko vidno liniranje širine vrstic ok. 12 mm; 42 vrstic besedila) št. XXX, izdan za samostan Vetrinj, prav tam (A2) – Kot trdi Milkowicz (glej spodaj, o.c., str. 348, op. 1) je bil izvornik A2 1887 najden v Gradcu in izročen Kranjskemu deželnemu muzeju. – Grünin

gerjev prepis v Koroškem deželnem arhivu (KLA) v Celovcu. (B2). – Prepis iz 19. stol. v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C2).

Slika: Mlinarič, Topografija kostanjeviške opatije (1972), 41 (A2). – Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 112 (barvna pril. str. 2: A1 zadaj, A2 spredaj), 139 (A2). – Dokumenti slovenstva (1994), str. 57 (A2).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Rubeis, MEA (1740), col. 722–725 (po A1, okrajšano). – Austria sacra IV/7 (1786), 235–240 (po A1) kot priloga k zv. III/5, 103. – Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, št. 15 (po A2), v: MHK 2 (1847), 87–88 in 111–112 (pod V 7). – Cappelletti VIII (1851), 298–301 (iz MEA). – Radics, Stiftungsurkunde, v: MHK 15 (1860), 19–20 (po A1). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 125–128, št. 162. – Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 525–527.

Reg. in literatura: Manzano, Annali II (1858), 361 (pod 1248, CD Frangipane). – Bianchi, Indice (1877), str. 10, št. 170 (pod 1248). – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 245–247, št. 1114 (iz Grünigerjevega prepisa A2). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 375–376, št. 2411 (okrajšano). – Martin, RS I (1928), str. 9, št. 63. – Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 72–73 (o pisarju). – Umek, Samostani (1974), 22. – Umek, Erbergi (1992), 384. – Samostani v srednjem listinah (1993), str. 116, št. 10. – Prim.: Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum I (1848), 84–86. – Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 347–348. – Mlinarič, Topografija kostanjeviške opatije (1972), 12–15, 38–46. – Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 135–143. – Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 65 (Kostanjevica) in 104 (Mokronog). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), S 32 (iz D). – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 50, 74–75, 78, 81, 88, 197.

A1: Dorzalne notice: – 14. stol.: Fundatio monasterii . . . nadaljevanje neberljivo. – 16. stol. Literae fundatoris et privilegia huic monasterio ab eo data. A. – 17. stol.: Lege diligenter. Numero 1. No 1. – 18. stol. (obrnjeno na glavo): No. 25. Original stift-brief von Bernardo herzogen in Kärnten ddo. 8ten may 1249. – Na perg. lističu posebej: No 1. – Prim. Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 527.

A2: Dorzalne notice: – 14. stol.: Bernhardi ducis Karinthie super Landestrost Fontis sancte Marie incipiens: in nomine sancte et individue trinitatis. Cum littera. – 18. stol. (obrnjeno na glavo): Littera originalis primaerae foundationis monasterii Fontis beatae Mariae virginis in Landstras a Bernardo duce Carinthie anno domini 1249 extradita. / Monasterium vero iam anno 1234 fuit fundatum. – Na lističu št. 653 (iz zbirke listin Štajerskega deželnega arhiva?). – Novejša sign.: B. – Prim. Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 527.

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75.

✠ In nomine sancte et individue trinitatis amen. ✠ Cum litera^a quasi legitera nuncupetur, eo quod legentibus certissimum iter monstret, ad hoc ipsam ingeniosa veterum subtilitas adinvenit, quatinus^b cum breves dies hominis sint, eiusque memoria repente transeat velut umbra, presentium hystorie sive acta digna memoria ipsius karactere^c notius elucescant notitie^d futurorum. Hinc est igitur, quod nos Berenhardus dei gratia dux Karinthie tenore presentium modernorum memorie inculcamus et exponimus notitie futurorum, quod nos consideratis transitoriis stipendiis et fallaci gloria huius mundi, cuius omnia sunt caduca, nec aliqua quoad eterne salutis premium nobis videmus proficere ex omnibus, que obtulit nobis mundus, nisi ea tantummodo, quibus pro amore dei cedimus, vel que iuste in usus et elemosinas pauperum et egentium erogamus; pro remedio anime nostre, nec non Ivte uxoris nostre ac Vlrici, Berenhardi,

^a littera A2 (citata iz Isidori Hispalensis Etymologiarum lib. I, c. XV)

^b quats s tildo nad t A1 A2

^c A, karactere B

^d noticie A2, tako še večkrat

Philippi^e filiorum nostrorum et Margarete filie nostre, omniumque heredum ac progenitorum nostrorum in honore omnipotentis dei et gloriose virginis matris sancte Marie ac omnium electorum dei, apud^f Landestrost, forum nostrum in valle que Topliz vulgariter dicitur, iuxta cappellam^g sancti Laurentii monasterium Cisterciensis^h ordinis, nominatum Fons sancte Marie, ex novo duximus costruendumⁱ. Ipsum autem monasterium redditibus ducentarum marcarum dotamus, quos ducentarum marcarum redditus ipsi infra quinquennium conquirere pollicemur, pro quibus redditus nostros et predium in Leybaco, voluntate et assensu prefate uxoris nostre, ac prefatorum heredum nostrorum ipsi monasterio libere obligamus, tali apposito laudamento, quod si de medio cedere nos contingat, antequam ipsi monasterio memoratos ducentarum marcarum redditus conquiramus, iamdictum predium sive redditus in Leybaco ipsum monasterium tandiu teneat, quoadusque exinde ducentarum marcarum redditus sibi emat, vel ab eo, quicumque nobis in hereditate nostra succeserit, eidem ipsarum ducentarum marcarum redditus libere assignentur. Preterea ipsi monasterio legaliter et libere dedimus in villa Prukelin viginti mansos, apud sanctum Laurentium tredecim mansos cum^j decimis, apud Topliz decem mansos cum decimis, septem mansos quos habuit Otto inclusus cum decimis, quatuor mansos quos habuit Chunradus vigellator cum decimis, quatuor penes nemus cum decimis, quatuor quos habuit Ambrosius cum decimis unâ cum molendinis, et palludem adiacentem, que Crawiak vulgo dicitur, apud Gaz quatuordecim mansos^k, tres mansos ad locandum piscatores, in Berloch septem mansos, in Zernich^l octo mansos, in Creylôw quinquaginta mansos cum decimis, in Zerwiz^m septem mansos, in Svssiz quatuor mansos, in Grv̇blach tres mansos,ⁿ apud Reizekke decem et novem mansos, apud Treuen duos mansos, apud Weysen^o septem mansos, apud Gaberwich tres mansos, apud sanctum Vdalicum quatuor mansos, in Yge duodecim mansos. Item in Karinthia in Wnwiz quatuor mansos, apud Steinṗchel^p duodecim mansos. Predicta vero bona absolute et libere monasterio ipsi damus, ut videlicet in ipsis bonis plene ac libere fruatur^q omnibus iuribus et utilitatibus, quibus et nos usi fuimus in eisdem. In agris videlicet, pratis, pascuis, vineis, nemoribus, piscationibus, exitibus et redditibus, omnibus communitatibus ac aliis quibusque iuribus seu utilitatibus, quibus nos in eisdem, cum ea possedimus, sumus freti. Ipsam insuper ecclesiam cum iamdictis bonis suis et aliis quibuslibet, que dante domino habebit^r per nos vel heredes nostros seu ministeriales nostros vel alios quoslibet homines nostros vel etiam alienos, ab omni iure advocatio et exactionis et aliorum servitiorum qualiumcumque per nos vel heredes aut successores nostros seu etiam iudices aut offitiosarios aut precones nostros et alios quoslibet requirendorum vel in genere vel in specie penitus duximus exhimendam, secundum exemptionem et libertatem ac privilegia, quibus ordo Cystericiensis tam

e Phylippi A2
f A1, apud A2
g capellam A2
h A1 samo na tem mestu, sicer enako kot A2 Cystericiensis
i consstruendum A2
j A1 uporablja za cum stalno okrajšavo c, A2 cu
k A2 dodana in Grv̇blach tres mansos
l Zernik A2
m Zerowiz A2
n in Grv̇blach tres mansos ima A2 že prej (glej op. k)
o Weichsen A2
p Steinṗchel A2
q fruantur A2
r heb s tildo nad b, in to na razuri A1

a sede apostolica, quam ab imperiali excellentia esse dinoscitur roboratus. Homines quoque ipsius ecclesie ubique in nostro dominio constitutos eximimus usquequaque a iure nemoris et iure venatitio, que vorstreht^s et jaegaereht^t vulgariter appellatur^u. Deinde conventui ipsius ecclesie gratiam talem damus, quod liceat eis piscari et piscatores habere in Gurka fluvio ubicumque per dominium nostrum fluit. Insuper eam gratiam damus eis, quod de omnibus victualibus, que ad domum ipsorum deportantur, et aliis rebus quibuslibet in omnibus civitatibus nostris et aliis locis quibuslibet tributariis iam habitis et imposterum^v habituris, nulla solvantur thelonia sive mute. Addicimus^w etiam quod, si forte causa vecture vel aliarum necessitatum eiusdem ecclesie, nuntios eius res aliquas^x vel vendere vel emere contigerit, de hoc nullus eos impediatur vel coartetur^y et de tali venditione vel emptione, ut dictum est, nulla solvant thelonia neque mutas. Item nemus iuxta monasterium ipsum situm, quod fuit nobilis viri nomine Prîs, similiter monasterio ipsi damus libere possidendum usque^z ad ripam, que Mychawa vulgariter dici solet, ut eo imperpetuum utantur^{aa} libere, tam in colendis seu faciendis^{bb} novalibus, quam in habendis quibuslibet aliis usibus seu utilitatibus, que tam ipsi ecclesie quam suis hominibus fuerint profutura. Insuper ipsi monasterio tot redditus conquiremus, ex quibus tria milia caseorum, sex somas^{cc} olei et duodecim somas^{dd} salis habere valeant annuatim. Ipsam autem plantationem nostram novellam sepe superius repetitam, videlicet Fontem sancte Marie, cum omnibus suis possessionibus, tam habitis quam habendis, super altare beate virginis in Victoria, Cysterciensis ordinis, offerendam duximus et legendam in matricem ipsius^{ee}, eandem ecclesiam eligentes secundum ipsius ordinis instituta, ut exinde sibi provideatur imperpetuum in regularibus disciplinis, iuxta ordinis eius normam. Preterea sciri debet quod, cum a principio ipsum monasterium fundassemus anno domini M^oC^oC^oXX^oXIII^o super libertate ac iuribus seu possessionibus ipsius ecclesie antedictis sibi privilegium con[fici]^{ff} fecimus et conscri[bi], quod aliquantulum inprovide fuit scriptum. Cuius causa negligentie, et etiam quia post datam eiusdem privilegii ipsi [monasterio] maiorem fecimus gratiam, tam in ampliacione suorum iurium quam [bonorum, et quia sigill]um nostrum nos postea contigit renovare, ipsum privilegium tunc conscriptum presenti pagina duximus renovandum. Quam in eiusdem facti testimonium et cautelam et etiam, ne super ipsa fundacione nostra^{gg} seu donationibus memoratis per heredes vel successores nostros vel alios quoslibet aliqua contradictio vel callumpnia^{hh} imposterum oriatur, vel aliquis ipsi monasterio possit infringere iura sua, sigilli nostri munimine duximus roborandam. Promittimus insuper, quod decimas predictarum villarum, quibus decime superius sunt astricte, ab Aquilegensiⁱⁱ

^s forschrecht A2

^t jaegerecht A2

^u appellatur A2

^v in posterum A2

^w adicimus A2

^x [eius res aliquas] *zaradi madeža v besedilu izbrisano* A2

^y *namesto coartetur (tako Marian) A1. [coartetur et de tali venditione vel] zaradi madeža izbrisano* A2

^z poss[idendum us]que *zaradi madeža neberljivo* A2

^{aa} A1, utatur A2

^{bb} A1, faciendis A2

^{cc} sovmas A2

^{dd} soumas A2

^{ee} ipsi A2

^{ff} confeci A2

^{gg} *Mlinarič bere* super ipsam fundacionem nostram, *vendar mu* A2 *ne da prav*

^{hh} calumpnia A2

ⁱⁱ *a popravljen v majsukulo* A1, Aquilegensi A2

ecclesia, a qua ipsas habemus in pheodolij, ipsi monasterio aquiramus. In fine apponimus, quod scire volumus universos, cappellam^{kk} in predicto foro nostro Landestrost, in qua ius patronatus habere dinoscimur, cum eodem iure ipsi monasterio similiter nos dedisse, ita quod ipse conventus populo ibidem provideat in divinis per clericum secularem^{ll}, sicut expedierit et sit iustum. Cuius rei testes sunt: Philippus^{mm} filius noster, qui post datum primi privilegii in Salzburgensemⁿⁿ archiepiscopum^{oo} est electus, et Vlricus filius noster senior, Vlricus prepositus de Volchenmarch,^{pp} Livtoldus plebanus de Crich, nobilis puer de Owersperch, Wichardus et Heinricus fratres de Charlesperch, Hertwicus dapifer de Chrich, Wilhalmus de Chrich, Gvndacharus^{qq} et Swikerus fratres de Vrowenstein,^{rr} Ch^ono^{ss} et Iacobus de Vriberch, Reinherus pincerna de Osterwiz^{tt}, Berhtoldus^{uu} de Grednich^{vv}, Vlricus et Reinherus fratres de Aichelberch, Arnoldus et Vlricus de Havenaerburch, Chvnradius^{ww} et Otto fratres de Himelberch^{xx}, Chvnradius^{yy} de Paradyso^{zz}, Fridericus de Valchenberch, Gerlochus de Hertenberch, Vlricus, Heinricus^{za} et Chvnradius^{zb} fratres de Landestrost, Vlricus, Gotfridus de Prisekke, Meinhardus de Preitenowe, Berhtoldus^{zc} de Gvrkevelde^{ud}, Werianus de Archa, Wolzlinus de Nazzenf^oz^{ze}, Fridericus de Weinekke^{zf}, Herbordus et Meinhalmus de Owersperch, Thomas pleb[anus de] sancta Cruce, Otto plebanus de Nazzenf^oz^{zg}, Berhtoldus^{zh} plebanus de sancto Bartholomeo, Engelberus de Landestrost, Otto, Offo fratres de Landestrost, Otto Vranco, Heinricus^{zi}, Fridericus notarii nostri. Cui facto ego Berhtoldus^{zj} Frisacensis canonicus scriptor presentis interfui et testimonium perhibeo veritati.

Acta sunt hec anno gratie M^oC^oXLVIII^o, indictione VII°, VIII° ydus may; feliciter nunc et semper, amen^{zk}.

A1: Oba viseča pečata (glej A2) odpadla med leti 1847–1860 (Prim. Schumi, URBKr II/1, 128). Ohranjena le modro-belo-rdeče-rumena svilena vrvica.

-
- jj A1 pheudo A2
 - kk A1, capellam A2
 - ll prvotni seculm popravljen z arem preko m A1
 - mm Phylippus A2
 - nn Mlinarič bere Salzburgensen
 - oo archiepiscopum A2
 - pp Volchenmarchet A2
 - qq Gundacharus
 - rr Vrowenstein A2
 - ss Ch^ono A2
 - tt Ozterwiz A2
 - uu Berchtoldus A2
 - vv Graednik A2
 - ww Chunradus A2
 - xx Hymelberch A2
 - yy Chunradus A2
 - zz Paradiso A2
 - za Henricus A2
 - zb Chunradus A2
 - zc Berchtoldus A2
 - ud Gurkevelde A2
 - ze Nazzenf^oz A2
 - zf Winekke A2
 - zg Nazzenf^oz A2
 - zh Berchtoldus A2
 - zi Henricus A2
 - zj Berchtoldus A2
 - zk amen se konča s podaljšanim n (3,5 cm); – na koncu je pisarjevo znamenje: sedmokraka zvezda v obliki v levo vrtečega se sonca z žarki, zavitimi v desno A1; preslikava istega kot pika z dvanajstimi kljukicami A2

A2: Viseči "novi" Bernardov pečat v rdečem vosku (premer 87 mm), viseč na črno-(prepereli modri?)-belo-rdeče-rumeni svileni vrvici, odlično ohranjen. Podoba: Jezdec na konju, s šlemom, praporom v desnici in ščitom v levici; na ščitu vzpenjajoči se panter. Legenda: + BERNHARDVS : DEI : GRACIA : KARINTHIE – Slika prednje strani pečata: Mlinarič, *Kostanjeviška opatija* (1987), 48 (barvna pril. str. 6); 114 (črnobela). – *ES* 11 (1997), 178.

Protipečat pisarja Bertholda koničasto ovalen (dolžina 43, širina 31 mm). Podoba: Marija v polovični postavi, doji Jezusa, z desne Sveti Duh v podobi goloba, ki lebdi pod Marijo glava molilca, ki se z razprtima rokama obrača k njej. Legenda: * SELLA : MARIA : CHRIS : ME : PHTOLDW : THERIS (leoninski heksameter).

Št. 87

1249, maj, 11, Videm

Oglejski patriarh Bertold pooblasti svojega vicedoma magistra Berengerja, da v njegovem imenu priseže na sklepe zavezniške pogodbe z mejnim grofom d'Estejem, z grofom Sambonifacijem in z mesti Brescia, Mantova in Ferrara proti Ezzelinu da Romano, če bi le-ta napadel patriarhovo ozemlje. Prva priča je izvoljeni koprski škof Konrad.

Za svoj vir navaja Muratori listino v arhivu grofov Este (A). – Prepis v zbirki Bianchi, *Ms* 899/3, št. 176 (iz Vercija), v BCU v Vidmu (B).

Objave: Muratori, *Antiquitates Italicae*, IV (1741), dissert. 49, col 457–460. = Verci, *Storia degli Ecelini III*, str. 313–314, št. 185.

Reg. in literatura: Muratori, *Antiquit' Italiane III* (1766), diss. 49, str. 101. – Verci, *Storia degli Ecelini II*, 261. – Cappelletti VIII (1851), 723. – Manzano, *Annali II* (1858), 364 (CD Frangipane)– Huillard-Bréholles, *Historia diplomatica VI/2* (1861), 731. – Bianchi, *Doc. regesta*, v: AKÖG 21 (1859), str. 382, št. 168. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 1980, št. 13712 (Böhmer). – Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: MSF 16 (1920), 73. – Schmidinger, *Patriarch und Landesherr* (1954), 96, 124, 127.

... die XI maii in presentia Conradi electi Iustinopolitani ...

Št. 88

1249, maj, 15, Brežice

Izvoljeni salzburški nadškof Filip potrjuje sekovski cerkvi pravico do posesti treh vasi, namreč vasi "Wogrinsdorf" (pri Pišecah) in iz nje nastalih vasi Globoko in Sv. Jurij. Po smrti Reinberta s Cmureka so te vasi pripadle salzburški Cerkvi, njegov predhodnik (Eberhard II.) pa jih je poklonil sekovski. Zdaj jih tudi sam prepušča sekovski Cerkvi. Čeprav jih je imel doslej v posesti Konrad s Kozjega, jih ta zdaj izgubi; prekršil je namreč svojo obljubo zvestobe, ko je nameraval izročiti grad Brežice v tuje roke.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz začetka 14. stol. v sekovski kopalni knjigi *Ms* 50, fol. 28v–29r, št. 34, v *StLA* v Gradcu (B). – Dva prepisa (po B) iz 19. stol. v zbirki listin št. 636, prav tam (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, *Diplomata sacra Styriae I* (1756), str. 322, št. 30 (izvl.). – Caesar, *Annales Styriae II* (1773), str. 516–517, št. 97 (pojasnila str. 764–765). – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 110–111, št. 51.

Reg. in literatura: Caesar, *Annales Styriae II* (1773), 214. – Chmel v: *Wiener Jahrbücher*, zv. 108 (1844), str. 158. – Muchar, *Steiermark V* (1850), 224. – Ankershofen, *Kärntner*

Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 248, št. 1125. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 376, št. 2413. – Martin, RS I (1928), str. 9, št. 64. – Omemba: Hansiz, *Germania sacra II* (1729), 960 (z napačno lokalizacijo samostan Rein na Štajerskem). – Orožen, Lavant VI (1887), 131. – Otorepec, *Srednjeveški pečati* (1988), 129.

Phylippus dei gratia ecclesie Salzburgensis electus, apostolice sedis legatus. Universis hanc litteram inspecturis salutem. Proposito in nostra presencia per venerabilem in Christo fratrem dominum Vlricum episcopum Seccouiensem, quod bone memorie nostre predecessor quandam villam in Wogrinstorf, que cum aliis duabus villis, videlicet una in Gleboke, et altera in monte suppani sancti Georii, que de eadem villa in Wogrinstorf sunt plantate per mortem domini Rainberti de Mv̇reke vacare ceperat ecclesie Salzburgensi, predecessori suo et ecclesie Seccouiensi contulerit, sicut coram nobis sufficienti testimonio comprobavit. Nos iura ipsius Seccouiensis^a episcopi recognoscentes in predio memorato, et ecclesie sue volentes indempnitatibus providere, donacionem a predecessore nostro factam ratam habemus et ipsam villam in Wogrinstorf cum prenotatis villis et novalibus, que ex eadem, ut premisimus, sunt excolte, tradimus prefato episcopo et ecclesie Seccouiensi, non obstante quod Chunradus de Trakenberch easdem villas dinoscitur hactenus possedisse, qui etsi hiisdem (in)^b villis aliquando ius aliquot(!) habuisset, quia tamen promissorum^c suorum, videlicet quod nunquam a nostris obsequiis se deberet reddere alienum, maxime cum de tradicionem castri nostri Rayne suspectus illo tempore haberetur, ad quod etiam obligatis in penam universis possessionibus, quocumque vocentur nomine, que ipsum tam proprietatis quam feodi nomine contingebant, se nobis astrixerat, extitit violator, eo quod idem nostrum castrum Rayne, sicut evidenter patuit, ad alienos tradere voluerit fraudulenter, non solum easdem villas, immo ipso facto^d vacasse constat alia, que sibi de iure competere videbantur. Promittimus insuper, si supradictus Chunradus, ad nostram forte reversus gratiam, omnium aliarum possessionum restitutionem adeptus fuerit, ut memoratas villas nos sive successor noster ei nequaquam restituere teneamur, sed recompensationem aliam, si de gratia hoc meruerit, sibi dabimus pro eisdem. Ut autem hec nostra donacio sive iuris recognicio rata et incommutabilis permaneat in futurum, sepedicto episcopo et ecclesie sue super hoc dedimus in testimonium presentem litteram sigilli nostri munimine roboratam, facturi sibi nichilominus de aliis duabus villis, que Otto de Chungesperch detinet occupatas, quas similiter memoratus episcopus ex donacione predecessoris nostri ad se asserit pertinere, complementum iusticie, quando ab ipso processu temporis fuerimus requisiti. Cuius rei sunt testes: Berchtoldus de Gurkenuelde, Reinherus de Aychelperch, Wlfingus de Satês, Chunradus de Burbovm, Hainricus pincerna, Gerhardus officialis in Rayne, Gerlochus officialis in Gurkenuelde et plures alii, quorum non sunt nomina hic notata. Actum in Rayne, anno domini M^oCC^oXLIX, idus maii.

Št. 89

1249, maj, 17, Čedad

Henrik z Dravograda se odpoveduje pravici do letne dajatve kožuha od samostana v Osojah; ugotovil je namreč, da mu ne pripada.

^a sledi razura treh črk

^b dodaja Zahn

^c B namesto promissorum

^d ipso facta Zahn

Orig. perg. (16,5 : 19,2 + 2,4) št. C 1552, oz. A 3986, v KLA v Celovcu (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 376, št. 2414 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 248, št. 1126.

Dorzanla notica (sočasna): – Super quodam pellicio Heinrici de Trabenrch (!).

Ego Henricus de Traberch annotatione presencium notum facio universis tam presentibus quam futuris, quod, cum crederem a monasterio Oziacensi ius unius annuatim pellicii obtinere, pro quo ipsum monasterium sepius pignoravi; videntes tamen illud, habita diligenti et sufficienti cogitatione, consilio ac tractatu, ad me vel successores meos nullo modo rationabiliter pertinere eidem iuri per me et successores meos cedo et renuncio, nolens de cetero idem monasterium pro tali causa aliquatenus molestare sive impetere vel gravare. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presentem litteram scribi feci et mei sigilli pendentis munimine roboravi. Dat. apud Ciuitatem Austriam, XVII maii, VII indictionis, anno domini M^oCCXLVIII^o.

Viseči pečat izgubljen.

Št. 90

1249, maj, 25, Trst

Tržaški škof Ulrik dovoljuje Almeriku, sinu pokojnega Rawina iz Karsperga, da postavi grad na gori nad Dingo (grad Fünfenberg, prim. IMK 9, 202, op.) na ozemlju, ki ga ima v fevdu od tržaškega škofa, po smrti pa naj ga izroči sinu, ki bo ministerial sv. Justa. Almerik se tudi pod kaznijo 500 mark srebra obveže, da ne bodo ne on in ne njegovi dediči uporabljali gradu zoper škofa ali tržaško občino, za kar jamčijo imenovani poroki.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 15. stol. v registraturni knjigi Goriških grofov Ms W 594, fol. 111v–112r, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – (Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 234; čistopis v fasc. 54; reg. v KK).

Objava tu po B. – Objava tu manjkajočega odlomka: Štih, Goriški grofje (1997), 154 (op. 35).

Reg. in literatura: Štih, o.c., 108–109, 154.

In nomine dei eterni. Anno domini millesimo ducentesimo quadagesimo nono die septimo exeunte mense maii, indicione septima. Dominus Vlricus dei gratia episcopus Tergest(inus) pro honore et statu gracie sancte dei et beati Iusti martiris, consensu et voluntate capituli Tergestini dedit atque tradidit domino Almerico filio quondam domini Rauini de Charsperch licentiam et potestatem faciendi et edificandi quoddam castrum in districtu episcopatus Tergesti(ni) in monte quodam posito supra Dinga ... pacto et tenore. Nec se nec dictum castrum ponet nec armabit contra dictum dominum episcopum et comune Tergesti et suos successores aliqua occasione, et si ipse aut sui heredes facerent aliquid contra dominum episcopum et comune Tergesti et suos successores, quod infra tercium diem, postquam sciverit, satisfaciet ad voluntatem domini episcopi et comunis et suorum successorum. Hec omnia suprascripta et singula promisit dictus Almericus per se suosque heredes attendere et observare dicto domino episcopo et comuni suisque successoribus sub pena quingentarum marcarum argenti cum obligacione omnium suorum bonorum presencium et futurorum renuncians omni iurium et legum auxilio sibi pro lite aliquo modo coherenti. Et pro dicta pena quingentarum marcarum argenti dominus Hainricus de Stain, dominus Hainricus de

Carisperg, dominus Putey de Krosperg^e, dominus Chunradus Swarczneck(!) et Hornustus^f filius quondam domini Vuarnandi de Muchou, quilibet eorum pro eorum parte extiterunt fideiussores et principales debitores, renunciantes omni iure fideiussorio eis pro lite aliquo modo coherenti obligati pro dicta pena cum obligatione omnium suorum bonorum presencium et futurorum mobilium et fixorum. Actum Tergesti in pallacio domini episcopi, presentibus presbitero Bartholomeo plebano de Mugla, domino Reynerio de Putea cive Venec(iarum), viro domine Iüchnite de Tergesto, Raynoldo de Bruyda Civitatensi, Burhardo filio domini Alberti de Castro, Ruffo de Iustinopoli, matgistro Chunrado de Verona, Petro Tyb(e)rio de Venec(iis) et aliis testibus ad hoc vocatis.

Ego Lazarus sacri pallacii notarius hiis interfui et vocatus hanc cartulam scripsi et roboravi.

Št. 91

1249, junij, 24, Rotenmann

Izvoljeni salzburški nadškof Filip zagotavlja salzburškemu proštu Otonu dosmrtno prijateljstvo in varstvo. To stori vpričo krškega in sekovskega škofa, opata pri sv. Petru, prošta v Berchtesgadnu, dveh kanonikov, imenovanih samo z začetnicama Her. in C., grofa Konrada z Wasserburga, Hartnida s Ptuja (H. de Bettov^a), Wulfinga s Stubenberga in magistra H(enrika), notarja. Izstavitelj in priče, razen obeh kanonikov, so listino opremili z devetimi pečati.

Orig. perg. v Nadškofijskem konzistorialnem arhivu v Salzburgu (A).

Reg. in literatura: – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 248, št. 1127. – Doppler v: *Mittheilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde* 11 (1871), str. 71, št. 54. – Jaksch, *MDC II* (1898), 51, št. 595. – Martin, *RS I* (1928), str. 10, št. 68.

Št. 92

1249, junij, 25, Rotenmann

Hartnid s Ptuja izpričuje, da mu je dal izvoljeni salzburški nadškof Filip v fevd 250 mark dohodkov od uradov v Lipnici in na Ptuju, katere mu je za posojilo 1100 dunajskih mark srebra zastavil njegov predhodnik Eberhard II. Obvezuje se, da mu jih bo vrnil, kakor hitro mu bo nadškof vrnil posojilo.

Orig. perg. (26,5 : 11,5 + 1,6) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. 90v, prav tam (B). – Prepis iz 1866 v zbirki listin št. 636e v StLA v Gradcu (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel v: *Wiener Jahrbücher*, zv. 108 (1844), 159–160 (delno). – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 112–113, št. 53.

Reg. in literatura: Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 248–249, št. 1128. – Krones, *Herrschaft König Ottokars II.*, v: *MHVSt* 22 (1874), str. 111, št. 8. – Jaksch, *MDC II* (1898), str. 51, št. 596. – Martin, *RS I* (1928), str. 10, št. 69. – Prim. Muchar, *Steiermark V* (1850), str. 209 (pod julij 25).

Ego Haertnidus de Bettöv hoc scripto profiteor et protestor, quod dominus meus Philippus venerabilis electus ecclesie Salzburgensis de possessionibus in officiis

^e Franc Kos bere Carisperg
^f pred imenom prečrtano hon
^a Ankershofen, Pettove Martin

Libentz et Bettöv michi obligatis per antecessorem suum venerabilem archiepiscopum Eberhardum bone recordationis pro marcis argenti mille centum ponderis Wiennensis et denariorum marcis quingentis michi redditus ducentarum quinquaginta marcarum tali pacto contulit iure pheudi, quancuncque mihi aut heredibus meis per dictum dominum meum electum aut suos successores supradicta summa argenti et denariorum commuiter per Styriam currentium fuerit exsoluta, iidem redditus ducentarum et L^{la} marcarum ad Salzburgensem ecclesiam libere, omni occasione et contradictione postposita, revertantur. Si autem ego aut heredes mei exhibita nobis prefata summa argenti et denariorum, prout superius est expressum, eam recipere recusaremus, confiteor me promississe, quod ex tunc sine solutione ipsius pecunie memorati redditus ducentarum quinquaginta marcarum cum omnibus aliis pheudis, que possideo iure pheudi ab ecclesia Salzburgensi ad eiusdem ecclesie dominium libere revertantur. Ut autem tam per me quam per heredes meos singula prenotata ipsi Salzburgensi ecclesie inviolabiliter observentur, pro evidenti testimonio et cautela sigillo meo hanc feci litteram consignari, cui etiam ad petitionem meam venerabilis domini Vlrucus Gurcensis episcopus, Vlrucus Seco(ven)sis episcopus, Otto prepositus Salzburgensis, Richerus abbas sancti Petri, comes Chvnradius de Wazzerburch, Wuluingus de Stubenberch, Rudolfus de Stadeke et magister Heynicus notarius eorum sigilla similiter appenderunt. Actum huius ap(ut) Rotenmanne, anno domini millesimo ducentesimo XLVIII, VII kalend. iulii, VII indict.

Od desetih na perg. trakovih visečih pečatov ohranjenih osem, v barvi naravnega voska: – 1. Hartnida(?) s Ptuja: trikoten, manjka spodnja tretjina (širina gornjega kraka 42 mm); podoba: zmaj z dolgim kljunom; legenda: + ŽIGILLVM ... DE BETOVIA. – 2. krškega škofa: špičasto ovalnen, z leve in desne strani odlomljen. Podoba: sedeči škof z razprostrtima rokama, z infulo, palico in knjigo (višina 75 mm). Legenda: + VL DEI G . . CIA [G]VRC . . IS €C . LI€ €PC; – 3. sekovskega škofa: špičasto ovalnen, desni rob odlomljen. Podoba: sedeči škof z razprostrtima rokama, z infulo, palico in knjigo (višina 67 mm). Legenda: + VLR CCOWENSIS. €CCLE . €PISCOP'; – 4. Rudolfa de Stadeke: trikoten, ob robovih delno poškodovan (višina 57 mm). Grb: pod čelado z okrasom ščit prečko. Legenda: + S RVDOLFI DE STADEKKE. – 5. Wulfinga s Stubenberga: okrogel, ob robovih precej poškodovan (premer 60 mm). Podoba: petperesna roža, na vsakem listu stubenberško sidro. Legenda: + S. WOLVINGI . DE €RCH; – 6. opata Richkerja: špičasto ovalnen, poškodovan spodnji levi in desni rob. Podoba: sedeči opat z infulo, palico in knjigo. Legenda: + RIHKERVS . DEI . G ALZBVRCH; – 7. grofa Wasserburga manjka; – 8. salzburškega prošta: špičasto ovalnen, posebno na robovih zelo poškodovan. Podoba: sedeči prošt z infulo, palico in knjigo. Legenda: . . TO . . I GRA . . . , le še fragment: glava viteza(?); – 9. notarja(?), restavriran; – 10. ta ni bil nikoli pričvrščen, napravljena je le zarez v pergamentu.

Od devetih visečih pečatov ohranjenih osem: – 1. ptujski, WIA (manjka spodnja tretjina, širina 42 mm); – 2. krški (?) škof (sedeč, z razprostrtima rokama) (z leve in desne strani poškodovan, višina 75 mm); – 3. sekovski (desni rob odlomljen, višina 67 mm); – 4. de Stadeke (višina 57 mm); – 5. (petperesna roža) (premer 60 mm); – 6. grb salzburškega opata Richkerja (spodnji levi in desni rob poškodovana; – 7. manjka; – 8. fragment: glava viteza(?); – 9. restavriran (notarjev?).

Št. 93

1249, avgust, 22, Graslab

Grof Majnhard III. Goriški izjavlja kot štajerski deželni glavar, da je za določeno vsoto denarja zastavil grofu Hermanu z Ortenburga državne domene v Graslabu (pri Neumarktu na Štajerskem), z izjemo odvetništva nad posestjo šentlambert-

skega samostana, katerega pridržuje zase. Med pričami sta navedena tudi Hartnid s Ptuja in Henrik iz Dravograda.

Orig. perg. v arhivu samostana Št. Lambert (A). – Prepis v samostanskem urbarju prav tam (B). – Prepis iz 1862 v zbirki listin št. 636b v StLA v Gradcu (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po C): K. Tangl, Grafen v. Ortenburg, v: AKÖG 30 (1864), 326. – Zahn, UBSst III (1903), str. 113–114, št. 54.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 224. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 249, št. 1129. – Krones, Verfassung (1897), str. 508, št. 14. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 377, št. 2422 (odlomek). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), str. 73, op. 3. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 142, št. 544.

Nos Meinhardus comes Goricie, capitaneus Stirie, universis presentes litteras audituris salutem. ... Huius rei testes sunt comes de Phannenberch, dominus Hertnidus de Bettowe, dominus Dietmarus de Griuen, dominus Hainricus de Traberch, dominus Wlricus et dominus Dietmarus fratres de Liehtenstein, dominus Chunradus magister cellerarius de Lvttenberch, dominus Ortolfus et fratres sui de Stretwich, dominus Dietricus de Puchsk, dominus Chunradus de Chets, dominus Waltherus satarius de Voitsperch et Starchandus frater suus^a et alii quam plures. Datum Grazlaup, anno domini millesimo CC^oXLVIII^o, XI° kal. septembris, VIIe indictionis.

Št. 94

1249, september, 8

Vošalk iz Devina in Ulrik z Rihemberka skleneta, da se Ulrikova hči Gertruda poroči z Vošalkovim sinom Biakvinom; Vošalk obljubi Ulriku 200 oglejskih mark, Biakvin pa svoji ženi Gertrudi 100 oglejskih mark za jutrnjo.

Orig. perg. (17 : 27,5) v TLA v Innsbrucku A). – (Prepis reg. iz HHSStA, alt AG 331, fol. 342r, v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 144); reg. v KK).

Objava tu po Š.: Štih, Nižje plemstvo na Krasu in v Istri, v: ZČ 45 (1991), 549–550 (Š).

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 140, št. 536 – Štih, o.c., 549–552. – Štih, Goriški grofje (1997), 77. – Prim. K. Trotter, Die Herren v. Reifenberg, Adler 581–586 (1929), 493.

Štih dodaja paleografsko opombo: Zadnji dve vrstici listine sta zaradi madeža in pretrganega perg. teki težko berljivi, zato je transkripcija lahko vprašljiva. V dataciji pade večina osme indikcije v leto 1250 in se sklada z datumom le, če jo štejemo na grški ali sienski način. Prav tako se ne sklada dies Iovis z 8. septembrom 1249. Takrat je bila sreda. (Štih, o.c., 550, op.)

In nomine dei eterni amen. Dominus Vlsalvus de Duino pro se et filio suo Biaquino stipulatione promisit dare et solvere duplum domino Vlrico de Riffinberch et filie sue domine Gertrudi uxori dicti Beaquini, videlicet CC marcas monete Aquilegensis^b sub obligatione bonorum dicti domini Vsalsci et filii sui Beaquini et per (eos)^c se constituunt possidere vel quasi talis concordia exstitit inter eos, ut quicumque ipsorum iugalium supervixerit sine comuni herede, nomine donationis propter nupcias lucixiri^d debeat in usum suum quousque vixerit centum marcas, et dicte centum marce post mortem super

^a C, eius Zahn

^b Š Aquileg., končnico sem dodal analogno z drugo pojavitvijo iste besede

^c Š ima povsod ogleate oklepaje

^d Š, beseda nejasna, morda luciriri ?

viventis^e per pactum restitui^f debeant heredibus primitus morientis. Ad hec domini Hugo de Riffenberch, Rudolfus de Duino, Chuno de Mumelano filius supradicti Vlsalci constituerunt se fideiussores et principales debitores pro dicto domino Vlsalco et filio^g Biaquino promittentes attendere si dictus dominus Vlsalco et filius suus Biaquinus non observaverint supradicta sub obligatione omnium bonorum suorum. Preterea sepefatus Biaquinus supranominatam uxorem suam centum marcis Aquilegensibus^h dotavit sub nomine morgenicab. Ad hec fideiussores se constituerunt et principales debitores domini: pater suus Vlsalco de Duino, Rudolfus de Duino, Chuno de Mumelano frater Biaquini, Hugo de Riffinberch. Huius rei testes sunt domini Geiselbertus de Chienburch, Heinricus de Grivenuels, Svarcemannus de Cormono, Movlarpus de Castrorupto, Heinricus de Lubidrico, Wal(te)rus de Nuzperch, Gebhardus de Duino, Heinricus de Castrono(vo) et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini millesimo ducesimo quadragesimo VIII°, VIII indictionis, die VIII° Iovis, intrante mense septembri. Ego Bernhardus scribe domini Vlrici de Riffinberch omnibus hiis interfui et ab utraque parte rogatus hanc cedulam (tes)timoniiⁱ scripsi.

Št. 95 1249, september, 24, Breže na Koroškem

Izvoljeni salzburški nadškof Filip daje sekovskemu škofu namesto vasi okoli Brežic tista posestva okoli Dilmitscha (na avstr. Štajerskem), ki so postala prosta po smrti vojvoda Friderika.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz začetka 14. stol. v sekovski kopalni knjigi Ms 50, fol. 29r, št. 35, v StLA v Gradcu (B). – Dva prepisa (po B) iz 19. stol. v zbirki listin št. 637, prav tam (C D).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSI III (1903), str. 115–116, št. 56.

Reg. in literatura: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), 322, št. 31. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 249, št. 1131 (pod september). – Martin, RS I (1928), str. 10, št. 71.

Nos Phylippus dei gratia Salzburgensis electus, apostolice sedis legatus. Tenore presencium scire volumus universos, quod pro quibusdam villis, quas circa Rayne venerabili in Christo fratri domino Vlrico Seccouiensi episcopo dederamus, possessiones que in Tvлмаets et alias in eadem provincia per mortem domini F(rideric) ducis Austrie vacare ceperunt, nobis et ecclesie Salzburgensi cum omnibus iuribus sive adtinenciis, quocunque vocentur nomine, que in eisdem possessionibus dicto duci competere videbantur, contulimus memorato episcopo et ecclesie Seccouiensi de consensu nostri capituli perpetuo possidendas, salvo iure addendi usque per nos vel successores nostros predictarum villarum in Rayne sufficiens recompensacio sibi fiat. Ut autem hec nostra donacio rata permaneat in futurum, supradicto episcopo et ecclesie sue super hoc in evidens testimonium damus^a presentem litteram sigilli nostri munimine roboratam. Coram testibus Ottone preposito Salzburgensi, comite Chunrado de Wazzerburch, magistro Heinrico nostro prothonotario, magistro Berchtoldo de

e supervenientis Š
f restuii Š
g Š dodaja v oglatem oklepaju eius
h centum marcas Aquilegen. Š
i testimonis Š
a predhodijo tri perčtane črke

Babaenberch et aliis pluribus, quorum non sunt nomina hic notata. Actum apud Frisacum, anno domini M^oC^oXLVIII^ob, [oc]tavo kalendas octobris.

Št. 96

1249, oktober, Foggia

Cesar Friderik II. pooblašča grofa Majnharda III. Goriškega, štajerskega deželnega glavarja, da odvzame oglejskemu patriarhu, salzburškemu nadškofu in drugim od njega odpadlim prelatom vsa posestva, ki jih posedujejo na Štajerskem in Kranjskem, ter jih podeli tistim, ki so mu pripravljene služiti.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 19. stol. v zbirki listin št. 638b v StLA v Gradcu (B). – Prepis (iz Chmela!) v zbirki Bianchi, Ms 899/3 (1249, oktober), v BCU v Vidmu (C). – Reg. in prepis v KK.

Objava tu po E. – Predhodne objave: Emmert, Monumenta Tirolensia, v: Österreichischer Geschichtsforscher 1 (1838), str. 570, št. 3 (E). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 129, št. 164. – Zahn, UBSt III (1903), str. 116, št. 57.

Reg. in literatura: Huillard-Bréholles, Historia diplomatica VI/2 (1861), 751–752. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 249, št. 1130 (pred avgustom, 22). – Reg. imperii V/1 (1881), str. 682, št. 3792 (Böhmer). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 74. – Martin, RS I (1928), str. 10, št. 72. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 143, št. 547.

Fridericus dei gracia Romanorum imperator semper augustus, Ierosolimarum et Sicilie rex. Per presens scriptum notum fieri volumus universis imperii fidelibus tam presentibus quam futuris, quod cum nos M(einhardum) comitem Goricie, dilectum fidelem nostrum, capitaneum Stirie^a duximus statuendum, omnes possessiones et omnia bona, que patriarcha Aquileiensis, electus Salzburgensis ac alii prelati, qui fidem et devotionem nostri nominis abiurarunt, in Stiria et Carniola tenent et possident, ad manus nostras recipiendi et ea omnibus illis, qui ad cor reversi ad fidelitatem et servitia nostra redire puro corde voluerint, obligandi, eidem comiti plenam contulimus potestatem. Quicquid idem comes de predictis possessionibus et bonis capiendis et supradicto modo obligandis fecit vel in antea fecerit, ratum et firmum et inviolabiliter habebitur^b. Ad cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presens scriptum fieri et maiestatis nostre sigillo iussimus communiri.

Actum Fogie, anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo quadragesimo nono, mense octobris, octava indictione.

Št. 97

1249, oktober, Foggia

Cesar Friderik II. pooblašča štajerskega deželnega glavarja grofa Majnharda III. Goriškega, da lahko podeljuje cesarsko posest na Štajerskem in Kranjskem tistim, ki so pomagali cesarju. Posebej potrjuje zakup posesti pri Graslabu grofu Hermanu z Ortenburga za 600 mark srebra.

Orig. perg. (18 : 17,4 + 4, na desnem robu zgoraj košček perg. odrezan) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Dva prepis iz 18. stol. v zbirki Steyrer W 43/5, fol. 10, št. 6 (B);

^b napaka, namesto MCCXLVIII

^a E Schumi, Styrie Zahn

^b E Schumi, habituri Zahn

fol. 11 št. 8 (C), prav tam (B). – Prepis iz 1862 v zbirki listin št. 638a v StLA v Gradcu (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Huillard-Bréholles, *Historia diplomatica* VI/2 (1861), 752–753. – Chmel, *Urkunden*, v: FRA II/1 (1849), str. 20–21, št. 16. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 117, št. 58. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 129–130, št. 165.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVII, št. 16. – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 249, št. 1132. – Reg. imperii V/1 (1881), str. 682, št. 3793 (Böhmer). – Reg. imperii V/1 (1881), str. 641–642, št. 3591 (Ficker). – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 378, št. 2425. – Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 142, št. 546. – Prim. K. Tangl, *Grafen v. Ortenburg*, v: AKÖG 30 (1864), 327.

Dorzalne notice: – 15. stol.: Ortenburg. – 16. stol.: Ein brief kaiser Friedrich kunig in Sicilien. – 17. stol.: Bestallung und pfannschafft zu Graßlupp. – 18. stol.: N° 6. Ladl. 44.

Fridericus dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Ierusalem et Sicilie rex. Per presens scriptum notum fieri volumus universis imperii fidelibus tam presentibus quam futuris, quod cum nos M(einhardo) comiti Goritie, capitaneo Stirie, dilecto fideli nostro, obligandi de possessionibus nostris in Stiria et Carniola pro servitiis nostris plenam contulerimus potestatem, obligationem factam per eundem comitem H(ermann) comiti de Ortemburch dilecto fideli nostro apud Grazlup pro sexcentis marcis argenti ratam gerimus et acceptam. Ad cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presens scriptum fieri et maiestatis nostre sigillo iussimus communiri^a.

Dat. Fogie, anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo quadragesimo nono, mense octobris, octave indictionis.

Na rumeno-rdeči svileni vrvtici viseči pečat cesarja Friderika II v barvi naravnega voska (premer 85 mm), dobro ohranjen. Podoba: Cesar, sedeč na prestolu s krono na glavi, žezlom v desnici in jabolkom v levici. Legenda: + FRIDERICUS DEI . . . IMPERATOR ROMANORV SICI . . . R.

Št. 98

1249, oktober, 27, Soffumbergo

Oglejski patriarh Bertold potrdi ustanovitev ženskega samostana Studenice in našteje vso samostanu darovano posest; sam mu pokloni župnijo Slivnica in dovoli, da smejo v samostanu pokopavati tudi zunanje ljudi, ki bi želeli biti tam pokopani.

Orig. izgubljen (A). – Vidimus na perg. listini ok. 1330, št. 2000b (1869 vrnjen iz HHStA), v StLA v Gradcu (B). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopiačni knjigi iz 18. stol., str. 8–10 (nem. str. 10–13), št. 6, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (C). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 638, prav tam (D E). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 178 (iz Chmela), v BCU v Vidmu (F). – (Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL)

Objava tu po B. – Predhodne objave: Chmel, *Urkunden*, v: FRA II/1 (1849), str. 17–20, št. 15. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 117–120, št. 59. – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), št. P 44.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVII, št. 15. – Muchar, *Steiermark V* (1850), 226–227. – Bianchi, *Indice* (1877), str. 10, št. 178. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 128–129, št. 163. – Kroner, *Verfassung* (1897), str. 508–510, št. 16. – Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: MSF 16 (1920), 74. – Prim.: Orožen, *Lavant I* (1875), 440–441 (izvl.). – Prim.: Pettauer *Studien I*, v: *Mitteilungen d. anthropol. Gesellschaft NF* 18 (1898), 176, 178. – Kovačič, *Zgodovina lavantinske škofije* (1928), 80–81, 143–144. – Mlinarič, *Žiže in*

^a Chmel Schumi, *communire Zahn*

Jurklošter (1991), str. 58, op. 74. – Mlinarič, Marenberg (1997), 48. – Urkundenbuch der Babenberger IV/2 (1997), str. 266, št. 1248.

✠ In nomine sancte et individue trinitatis amen. ✠ Bertholdus^a dei gracia sancte Aquilegensis sedis patriarca universis presentem paginam inspecturis salutem in omnium salvatore. Licet universas ecclesias in Christo fundatas fovere ac diligere teneamur, specialius tamen et quadam prerogativa circumspeccione ac paterna sollicitudine novellas, si que ex votis fidelium nobis commissorum in nostra pullulaverint dyocesi plantaciones, nostris, ut de die in diem proficiant, debemus subsidiis confovere. Set quia frequens curssus(!) temporum super hiis, que provide ad salutem statuuntur animarum, conswevit fragili memorie hominum adversari, que gesta sunt, scripture, que mater est memorie et conservatrix, decrevimus mancipanda^b. Ad universonum igitur tam presencium quam posterorum noticiam presentis pagine annotatione volumus pervenire, quod dilecta et deo grata soror Sophya de Rohats una cum sorore sua domina Rihtza uxore Ottonis de Chüngsperch divino fervore inflammate, nostro nostrique capituli requisito et obtento consensu, novellam claustrum pro sanctimonialibus plantacionem fundaverunt in villa Studenitz iuxta conterminium, quod dicitur Pölschach, mutantes nostra auctoritate nomen vulgare^c Studenitz et imponentes ei nomen celebre Fons graciae, ob reverenciam beate virginis Marie patrone dicti claustrum, que angelo testante plena gracia plenam de plenitudine sua indigentibus graciae administrat. Verum ne ibidem famulantes sorores possent ab aliquibus postmodum indebite pregravari vel in limitibus sibi assignatis(!) iniurias sustinere, formam donacionum et que donata sunt, tam fundatorum quam coheredum consencientium et cooperantium, secundum quod scripta ipsorum presentabant sigillis roborata huic pagine veluti autentico interseri reputavimus non inane. Dedit itaque dicta soror Sophya de pleno consensu et ratihabicione fratris sui Hainrici de Rohats et uxoris eius Gysle et filiarum suarum Gerdrudis, Brigide, nec non Ryhtze sororis sue cum tribus pueris Ottone, Heinrico et Katherina accedente similiter consensu puerorum de Wylthausen Heinrici, Alberti, Dyemodis et Chûnegundis, fundum in Studenitz exemptum ab Heinrico iam dicto fratre suo cum bonis et proventibus pocioribus, qui ad dictam Sophyam iure hereditario pertinebant. Addidit et villam Chriezzendorfe sitam ex alia parte Treŵne cum omnibus atinenciis(!), duasque carradas vini secundum quod eorundem littera protestatur. Spectant eciam ad dictum locum duodecim mansi, quos dux Fridericus eidem loco ob devocionem sororis Sophie donavit. Sane Ryhtza memorata viginti mansos dedit sepenominate fundacioni sitos in campo apud Dresigoystorfe, Stauden et Mamol cum rati abhicione(!) mariti sui Ottonis puerorumque suorum predictorum omniumque coheredum. Sane cum nos ex pastoralis officii debito piis piis prebere debeamus subsidium et iuvamen, ob reverenciam beate virginis et devocionem dictarum feminarum et absolucionem peccaminum nostrorum, ne tam novellam veluti tenelle olive plantacionem bruina inposterum excoquat egestatis, eidem claustrum plebem Sleŵntz in subsidium fomenti paterni conferimus cum omnibus redditibus(!) et iuribus, que ad eadem noscuntur modo quolibet pertinere, et hoc de certa consciencia et consensu nostri capituli Aquilegensis ac interposita forma, quod nos et nostri successores plebanum ibidem canonice instituere teneamur, perpetuata illi porcione, de qua legatis respondeat et miseris pauperum pro posse

^a Bertholdus izpisano (kasneje) nad vrsto z drugo roko

^b prepisovalec je A prepisal kot M, in sicer z njim končuje besedo mancipanda (mancipandaM); sledi pika, za njo d

^c vulgare B

subveniat, archydiaconos et decanos et nuncios recipiat, kathedratico et aliis, que ad nos spectant, satisfaciat, cum consilio archydiaconali in ecclesiis residentes vicarios(!) instituat, cum quibus supradicta onera parciatur, eosque in corrigendis corrigat, que supra vires eius sunt, ad archydiaconum referat, ita ut nulla cura animarum sanctomoniales contingat. Reservamus tamen nobis et successoribus nostris ecclesiam in Pũltzkaŵ a sepedicta plebe per dominum Reycherum exemptam, cuius investituram ad nos et successores nostros, eo vel heredibus suis presentantibus, volumus pertinere. Indulgemus eciam eidem claustru, ut secundum statuta canonum omnes, qui ibidem sepulturam elegerint, recipiant, si matrici ecclesie, a qua sacramenta et pabulum vite perceperunt, satisfaciant. Capellani vero sanctimonialium correccioni illorum subiaceant, quibus et sorores, quia stricciori examine sunt corrigendi^d. Confratres familiamque sepeliant et expediant ecclesiasticis sacramentis. Ceterum, sicuti scripta coheredum testantur, nullum dictum claustrum habeat advocatum^e, nisi defensorem sine emolumento, quem nos ad petitionem earum et successores nostri decreverimus ordinandum. Qui si insolens fuerit, petant alium, quem viderint expedire. Set ne quis huic salubri et deo grate ordinacioni ausu temerario valeat contraire, eam sigillorum nostri et Aquilegensis capituli munimine fecimus roborari, aminiculo dilucidorum testium fulciantes. Sunt autem hii, qui interfuerunt: Leonhardus abbas Rosacensis, magister Beringerus canonicus Aquilegensis et Ciuitatensis, tunc temporis vicedominus, frater Heinricus prior fratrum ordinis predicatorum in Pettouŵ et frater Iacobus, magister Wilhelmus plebanus de Tricesimo, magister Marsilius canonicus Ciuitatensis, Chũnradius plebanus sancti Viti in Marchia, Peregrinus sacerdos, Paulus canonicus Ciuitatensis et notarius domini patriarce. Datum apud Schorphenberch, anno domini MCCCXLVIII, VII indicionis, VI kalend. novembris.

Sledi vidimacija Ivana, priorja kartuzije v Žičah, in Jurija, priorja dominikanskega samostana na Ptujju: Nos igitur frater Iohannes prior vallis sacti Iohannis in Seyts ordinis Karthusiensis, et frater Georius prior fratrum ordinis predicatorum in Pettouia, quia premissa omnia et singula perlegimus de verbo ac verbum et vidimus non rasa non abolita nec in aliqua sui parte viciata, vero sigillo domini patriarce magno nec non sigillo capituli Aquilegensis sigillata, dignum duximus presentem paginam appenskone sigillorum nostrorum firmitudine communire.

Od dveh visečih pečatov ohranjena le perg. trakova in fragment v rdečem vosku.

Št. 99

1249, november, 6, Dobrla vas

Koroški vojvoda Bernard izpričuje, da je njegov pisar Friderik iz Kostanjevice, sin meščana Gerloha iz Št. Vida (na Koroškem), podaril samostanu v Vetrinju tri hube (na Koroškem), da bi si lahko menihi za praznik 15. avgusta postregli z ribami, vinom in kruhom.

Orig. izgubljen (A). – Trije prepisi v vetrinjskih kopalnih knjigah v KLA v Celovcu: prvi iz začetka 15. stol. v Ms 2/1, fol. 64r–64v, št. 55 (B); – drugi iz 1544 v Ms 1/2, fol. 66r, št. 254 (C); – tretji iz 1544 v Ms 1/1, fol. 113r, št. 176 (D). – Prepis iz 19. stol. (coll. Jaksch) v Schumijevi zbirki prepisov listin v ARS v Ljubljani (E). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 379–380, št. 2427 (J).

^d z drugo roko in črnolom (komaj opazno) popravljeno v corrigende – tako bere tudi Zahn
^e mesto z drugim črnolom kasneje na robu označeno z dvema črticama (pomišljajema)

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 249–250, št. 1133. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 130, št. 166. – Omemba: D. Kos, Pismo (1994), 208.

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflehner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75.

Nos Bernhardus^a dei gratia dux Karinthie^b tenore presencium exponimus universis ad quos pervenerit presens scriptum, quod Fridericus scriba noster de Landestrosc^c filius Gerlochi civis de Sancto Vito tres mansos sites in Levdnich et Gymelsdorff^d Victoriensi ecclesie assensu nostro et filiorum nostrorum nullo contradicente legavit libere et donavit tali apposito laudamento, quod, si ipse Fridericus absque heredibus decesserit, ipsa Victoriensis ecclesia ipsos mansos proprietatis titulo pacifice possideat et quiete. Ne autem super tali donacione ipsi ecclesie aliqua inposterum calumpnia valeat suboriri, presentem cartam sigilli nostri et Vlrici filii nostri munimine duximus roborandam. Cuius rei testes sunt Ditricus^e prepositus de Öberndorff^f, Livtoldus^g plebanus de Chrich^h, Ditricusⁱ capellanus filii nostri, Gundakarus^j de Vrōwensteine^k, Volchradius^l de Rechperch^m, Vlricus castellanus de Volkenmarktⁿ, Hermannus de Ramensteine^o, Chunradus^p filius Ottonis de Hymelberg^q, Albertus de Vrowensteine^r et insuper Henricus^s abbas totusque conventus Victoriensis ecclesie. Cui donacioni ego Berchtoldus^t canonicus Frisacensis interfui quam et scripsi. Preterea sciri debet, quod ipse predictus Fridericus memoratos mansos taliter tradidit ecclesie supradicte, quod in assumptione beate virginis toti Victoriensis ecclesie conventui pisces et vinum et pulcher panis ex eorumdem mansorum proventibus debeant ministrari. Acta sunt hec anno gratie M^oC^oXLVIII^o, indictione VII, VIII idus novembr., in ecclesia Oeberndorff^u in Ivna.

Št. 100

1249, december, 12

Poreški škof Ivan III. izroči koprskemu meščanu Vecelu Lupu v fevd določeno posest poreške Cerkve, ta pa mu kot fevdnik priseže zvestobo.

Navedba v Rubeis, MEA (1740), col. 670 (M).

Objava tu po M.

- a B, Berenhardus CD
b B, Carinthie CD
c B, Landestras C, Landestrass D
d B, Lewdnich et Gimelsdorf C, Leudnich et = D
e B, Ditercus C, Dietercus D
f B Oberndorf CD
g B, Lutoldus CD
h B, Khrich C, Krich D
i B, Ditercus C, Dietercus D
j B, Gundacarus C, Gundackarus D
k B, Frawenstaine C, Frauenstain D
l B, Volkhardus C, Volckradus D
m B, Reichperg D, Reisperch B
n B, Volkhenmarch C, Velkenmarckt D
o B, Ramenstein CD
p B, Chuenradus CD
q B, Himelberch CD
r B, Frawenstaine CD
s B C, Hainricus D
t B CD; v orig listinah vedno Berhtoldus
u B Oberndorf CD

Reg. in literatura: Ughelli X (1722), col. 321 (Coleti). – Cappelletti VIII (1851), 791.

Ioannes III. Sedebat in Parentina cathedra an. 1249, die 12. exeunte decembri, quo Vecelus Lupus civis Iustinopolitanus et Parentinae ecclesiae feudatarius iuramentum eidem praestitit.

Št. 101

(ok. 1250)

Konrad, sin Ulrika z Rihemberga in njegova žena Frančiška izpričujeta, da imata v lasti tretjino mlina, ki ga je od Manfredina de Solario in njegove žene nekoč kupil Henrik "de Glubidrago".

Osnutek listine (8,6 : 15,3 + 0,8) v tirolskem deželnem arhivu v Innsbrucku, št. P/275 (B).

Objava tu po B.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 143, št. 551.

Dorzalne notice: – 14 stol.: Das ist ein czedel. – 17. stol.: Reiffenberg Müllzettel. – 19. stol.: Reiffenberg.

Dominus Conradus filius Wolrici de Rifenbergo et uxor eius domina Francisca confessi et manifesti fuerunt se habere et tenere terciam partem unius mole posite in molendino de curia, quam terciam partem predictae mole dominus Henricus de Glubidrago excussit a Manfredino de Solario et ab uxore sua Morbia pro VI libris Venetis. Qui vero dominus Conradus cum domina Francisca uxore sua promisserunt nullo tempore dictum Manfredinum et uxorem suam Morbiam molestare nec aliquid occasione ipsius mole vel de usisfructibus petere etc. sub pena dupli.

Št. 102

(ok. 1250)

Stiški opat Janez in kostanjeviški opat Rudolf vidimirata listino, ki jo je za samostan Rein leta 1146 izdal kralj Konrad II. (1146, julij, 10, Regensburg).

Orig. perg. v arhivu samostana Rein (A). – Prepis (delni) iz 1865 v zbirki listin št. 656a v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po B): Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 140, št. 175.

Literatura: – D. Kos, Pismo (1994), 40, 64.

P. Anton Weiss, ki je napravil prepis B, pripominja: "Ein also soderbares Vidimus ist mir noch nicht vorgekommen."

Besedilu vidimirane listine do: ... Boppo comes. sledi potrdilo obeh opatov:

Nos fratres Iohannes Rudolfus dicti abbates de Sytich et de Fonte sancte Marie apud Landestrost hec ita se in privilegio habere sigillis nostris confirmavimus.

Sledita podpisa cesarja in njegovega kanclerja, potem Actum in Datum listine.

Oba na perg. traku viseča pečata izgubljena.

Št. 103

(ok. 1250)

Henrik iz Artmanje vasi podarja samostanu Rein hubo v Dolenji vasi (pri Novem mestu) na Krki.

Orig. perg. v arhivu samostana Rein (A). – Dva prepisa v zbirki listin št. 651 v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu: prvi iz 1833 (B); – drugi iz 1865 (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 145, št. 79 (Z).

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 143–144, št. 552.

Noverint universi tam presentes quam futuri hanc paginam inspecturi, quod ego Haeïnricus de Herttendorf fratribus Rvnensis ecclesie, qui divinam clementiam pro se sibi que commissis die ac nocte non desinunt implorare, mansum unum in villa Niderndorf iuxta Gvrcam pro anime mee remedio delegavi, tali videlicet conditione, ut propinqui mei, si mansus idem eorum sederit voluntati, solvendi eum pro decem marcis monete publice liberam habeant facultatem. Ne autem donationem istam quorumlibet hominum malicia processu temporis valeat infirmare, presenti scripto et laudabilium testium annotatione ipsam decrevi provide roborare.^a Testes hii sunt Volradus miles comitis Goricie, Erchengerus magister cellarii, Wigandus scriba, Heïnricus Wakercilinus, Walkerus monetarius, Heïnricus et Dietricus cognomento Rieuerarii et alii quam plures.

Viseči pečat na perg. traku v rdečem vosku na podlagi naravnega voska. Podoba: od podobe je v sredini vidna le še glava s svetniškim sijem. Legenda: + HEIN . . .

Št. 104

1250, marec, 13, Dunaj

Konrad, prošt pri cerkvi sv. Gvidona v Speierju in kanonik cerkve v Mainzu, daje kot papeški legat v Avstriji in na Štajerskem priorju in bratom dominikanskega reda na Ptujju pravico, da smejo v krajih s svojimi samostani, in tudi v vseh drugih cerkvah pridigati in spovedovati ter odvezovati od izobčenja. V svojih cerkvah smejo tudi pokopavati, vernikom, ki bodo poslušali njihove pridige, pa podeljevati odpustke do štirideset dni, kar velja tudi za čas po prenehanju njegove službe legata.

Orig. perg. (brez pečata) konec 19. stol. še v StLA v Gradcu (prim. Zahn. l.c.), danes izgubljen (A). – Prepis iz 1865 v zbirki listin št. 644a, prav tam (C). – Prepis iz 13./14. stol. salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po Z. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 128–130, št. 68 (Z). – Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 21–22, št. 17.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVII, št. 17. – Muchar, Steiermark V (1850), 254 (pod 1253, marec, 15). – Reg. imperii V/4 (1892), str. 1710, št. 11590 (Böhmer). – Omemba: Zahn, Dominicanerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879), str. 5, št. 6 (v opombi 7 omenjena oba datuma, ta in Mucharjev, l.c.).

Besedilo listine, razen inskripcije, se skoraj dobesedno ujema z listino št. 105 (razlike so navedene tu v opombah).

Chvnradius miseracione^a divina prepositus sancti Widonis in Spira et canonicus ecclesie Maguntine, Austrie Stirieque legatus, priori et fratribus predicatoribus in Betouia^b salutem in domino Iesu Christo. Cum tanto prestantiora sint corporalibus spiritualia, quanto anima preminet corpori et perpetuum temporalis, tanto est spiritualium fructibus operosius intendendum, quanto ex eorum profectu salus proficit et

^a B C Zahn

^a listina št. 105, izdana za minorite, piše -ti- (skoraj) povsod kot -ci-

^b in Betouia sicer sočasno, vendar opazno s temnejšim črnim in drugim, širšim peresom vpisano v prvotno prazen prostor (Zahn, o.c., str. 128, op. 1)

deficit ex neglectu. Quapropter piis devotionis vestre precibus favorem impercipientes benivolum ac amministrare volentes amminiculum seminationi ewangelice oportunum, ex auctoritate nobis credita tenore presencium vobis concedimus, ut officium predicandi et confessiones audiendi nec non et penitentias iniungendi exercere libere valeatis tam in locis conventuum vestrorum quam in aliis quibuscumque, non obstantibus aliquibus litteris, que de hac indulgentia plenam et expressam non fecerint mentionem; fidelibus preterea parcium legationis nostre indulgemus, ut divinis aput conventus vestros officiis ac sepulturis ibidem eligentium sepeliri aliisque privilegiorum vestrorum executionibus valeant interesse; quadraginta quoque dierum de iniunctis penitentiis indulgentias largiendi devotioni fidelium ad vestras predicationes venientium habeatis in festis dumtaxat maioribus facultatem, in ceteris autem predicationibus vestris ipsarum^c indulgentiarum moderamen citra predictum tamen numerum discretioni vestre duximus relinquendum; in occultis etiam reconciliare, vota commutare et tam in manifestis quam in occultis excommunicatos absolvere, quorum absolutio a iure dyocesanis episcopis indulgetur, set et in palam karrinariis relaxationes impendere in penitentiis et karrinis, aliasque eis impertiri gratias, cum aput deum non tam valeat mensura temporis quam doloris, vobis de speciali gratia indulgemus; amicis insuper vestris, item etiam familiaribus ordinis vestri eucharistie sacramentum pro loco et tempore, secundum quod expediens censueritis, exhibere. Hec autem^d duratura deposito etiam nostre legationis^e onere decernentes statuimus, ut omnis excommunicationis^f et alia quelibet sententia per superiores ac inferiores prelatos ecclesieque rectores quoscumque in personam quamlibet promulgata occasione cuiuslibet predictorum ipso facto ipsoque iure irrita sit^g et nulla nec alicuius momenti vel efficacie reputetur. Concedimus etiam vobis, ut omnes, qui iam inciderunt et etiam inciderint in futurum domini Portuensis sententiam, quam super sollicitatoribus et corruptoribus monialium feminarumque alias spiritualium promulgavit, eos quoque, qui super huiusmodi reatibus episcoporum sententiis iam tenentur et inantea obnoxii tenebuntur, absolvere valeatis. Universos insuper, qui ex transgressione constitutionum nostrarum excommunicationum incurrerint sententias, absolvendi vobis post recessum nostrum concedimus facultatem, ubique antiqui hostis, quas non ignoramus astucias precaventes, ut salus animarum deo gratum recipiat incrementum. Ut igitur hec in evum vigore valeant inconculso, sigilli nostri ea munimine roboramus. Datum Wienne^h, anno domini MCCL, IIIⁱ idus marcii.

Pečat odpadel.

Št. 105

1250, marec, 13, Dunaj

Konrad, prošt pri cerkvi sv. Gvidona v Speierju in kanonik cerkve v Mainzu, daje kot papeški legat v Avstriji in na Štajerskem ministru, kustosom, gvardijanom in drugim bratom reda manjših bratov (minoritom) pravico, da smejo v krajih, kjer imajo svoje samostane, in tudi v vseh drugih cerkvah pridigati in spovedovati ter

^c ipsarum v št. 105 manjka

^d št. 105 dodaja omnia

^e legationis nostre št. 105

^f Chmel in št. 105, executionis Zahn

^g Chmel in št. 105, manjka pri Zahnu

^h št. 105 Winne

ⁱ Chmel in št. 105, III° Chmel

odvezovati od izobčenja. V svojih cerkvah smejo tudi pokopavati, vernikom, ki bodo poslušali njihove pridige, pa podeljevati odpustke do štirideset dni, kar vse velja tudi za čas po prenehanju njegove službe legata.

Orig. perg. v zbirki listin minoritskega samostana na Dunaju v Knjižnici in arhivu dunajske minoritske province (A).

Objava tu delna po A.

Reg. in literatura: Friess, *Geschichte der Österreichischen Minoritenprovinz*, v: AÖG 64 (1882), str. 187–188, št. 18 (pod 1253, marec, 13).

Besedilo listine, razen inskripcije, se skoraj dobesedno ujema z listino št. 104 (razlike so navedene tam v opombah).

Conradus miseracione divina prepositus sancti Gwidonis in Spira et canonicus ecclesie Moguntine, per Austriam et Stiriam apostolice sedis legatus. Ministro, custodibus, guardianis ceterisque fratribus ordinis fratrum minorum per Austriam et Stiriam constitutis, salutem in domino Iesu Christo. Cum tanto prestanciora sint corporalibus spiritualia ... Datum Winne, anno domini M^oC^oCL, III idus marcii.

Št. 106

1250, marec, 18, Werfen

Izvoljeni salzburški nadškof Filip potrjuje in podeljuje na prošnjo opata Richerja benediktinskemu samostanu sv. Petra (v Salzburgu) vse dohodke od kapele v Witingenu, ki so mu jih podelili že njegovi predhodniki. Med pričami sta omenjena tudi Konrad iz Hrušice (pri Ljubljani) in Rudolf, kanonik v Dravogradu.

Orig. perg. v arhivu samostana sv. Petra v Salzburgu (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 381, št. 2431 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 252, št. 1141. – Martin, *RS I* (1928), str. 13, št. 92.

... Sunt etiam huius rei testes: Marquardus camerarius sancti Petri, Cvnradus sacerdos de Frisaco capellanus noster, magister Heinricus notarius canonicus Frisacensis, Chvnradus de Pirpö, Dithmarus scriba cononicus sancti Virgili, Rudolphus canonicus in Traberch, Vlricus scolaris magistri Heinrici notarii, Chunradus Tysingarius, Walkunus de sancto Petro, cives burgenses et alii quam plures. Datum huius in Werven, anno domini M^oC^oCL, XV kalend. aprilis, nona indictione.

Št. 107

1250, maj, 12, Salzburg

Ulrik z Lichtensteina se obveže, da bo svojemu gospodu, izvoljenemu salzburškemu nadškofu Filipu, pomagal s sto oboroženimi možmi na poti čez Štajersko in Koroško proti Furlaniji, Avstriji ali Bavarski. Obljublja tudi, da bo svojega sina in nečaka v določenem roku poročil v okviru salzburške Cerkve.

Orig. perg. (25,7 : 22,2 + 1,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis iz 13./14. stol. v salzburški kopiaalni knjigi Ms W 194/6, fol. 94r, št. 150, prav tam (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin v StLA v Gradcu: eden iz 1866 št. 644c (C); – drugi, št. 644d (D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Chmel v: *Wiener Jahrbücher*, zv. 108 (1844), 161–162. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 131–133, št. 70.

Reg. in literatura: Ankershofen, Die Lichtensteiner, v: Archiv für vaterl. Geschichte und Topographie 2 (1850), str. 52–53, št. 12. – Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde 10 (1870), 132. – Krones, Herrschaft König Ottokars II., v: MHVSt 22 (1874), str. 111–112, št. 12 (citat). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 382, št. 2433. – Martin, RS I (1928), str. 14–15, št. 98.

Ego V̇lricus de Lichtensteîn hoc scripto scire cupio universos ... Promitto enim domino meo Philippo Salzburgensis ecclesie elelcto suisque successoribus prestare auxilium per terras Stirie et Karinthie cum centum armatis versus Forum Iulii, Austriam vel Bawariam plurium armatorum subsidio contra omnem hominem, quandocunque super tali servicio fuero requisitus, eo excepto, qui imperium de iure regere dinoscitur, seu quem ecclesia verum caesarem esse reputat, excepto etiam vero domino terre Stirie, qui ad hoc legitime fuerit institutus ... Sunt eciam huius rei testes: V̇lricus venerabilis episcopus Sekowensis, Otto prepositus Salzburgensis, Richkerus abbas sancti Petri, Heinricus et Gregorius canonici Salzburgenses, Chvnradus comes in Wazzerburch, Gerochus de Radekke, V̇lricus de Chalheîm, Chunradus de Goldekke, Gebhardus de Velwen, Heinricus de Harschirchen, Chvno de Toringen, Ditmarus de Stretwitze, Ẇlffingus de Trevnsteîn et alii quam plures. Actum Salzburge, anno domini ṀĊĊL, III idus maii, VIII indict.

Od štirih na perg. takovih visečih pečatov ohranjen le eden: sekovskega škofa v barvi naravnega voska, špičasto ovalen (restavriran, brez robov). Podoba: sedeči škof z infulo, palico in knjigo. Legenda: + VLRIC^o DEI GRA . SECCOWENSIS . ECCLĒ . EPISCOP^o.

Št. 108

1250, maj, 22, Gorica

Grof Majnhard III. Goriški potrjuje, da je njegov ministerial Henrik z Goldberga z njegovim dovoljenjem prepustil samostanu v Admontu za 60 veronskih funtov fevdna posestva v Stallu pri Großkirchheimu. Med pričami se omenjajo: Ulrik in Hugon z Rihemberka ter Ulrik iz Pevme.

Orig. perg. v arhivu samostana Admont (A). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 645b v StLA v Gradcu (C D). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Wichner, Stift Admont II (1876), str. 330, št. 178. – Zahn, UBS III (1903), str. 137, št. 73. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 382–383, št. 2434.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 230–231. = Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 252, št. 1143. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 144, št. 554.

M(einhardus) comes Goricie advocatus ecclesie Aquilegensis notum facimus ... Huius rei sunt testes domini Vlricus et Hugo de Riffenberch, Vl(ricus) de Peuma, Wintherus de Mitterburch, Otto castellanus de Gōrz et Volradus pincerna et alii quam plures viri omni exceptione maiores. Ad maiorem cautelam et stabilem perpetuo firmitatem presens scriptum scribi fecimus et nostri sigilli munimine roborari. Acta sunt hec in castro Goricie, anno domini millesimo CCL, XXII^a mai, VIII^b indictionis. Ego^c H(ainricus) de Goltpurch dictam donationem ecclesie de Agmunde feci pro libris Veronensium LX, quas ab eadem ecclesia me fateor recepisse. Ad huius rei certam memoriam sigillum meum iussi apponi.

^a A
^b Jaksch omenja, da je bila številka vpisana verjetno kasneje v prazni prostor
^c E Go H. A; Et ego H. Jaksch. To in dalje pisano z drugo roko

Na perg. traku visita dva pečatna fragmenta: – I. Legenda: + SI . . . GO. 2. grofa Majnharda III. Goriškega, okrogel. (Opis v: Siegenfeld, Landeswappen, 316–317, p. 4).

Št. 109

1250, maj, 26

Henrik s Svibnega podarja kostanjeviškemu samostanu za poravnavo svojih zločinov in požigov, ki jih je zagrešil nad njim, pet hub na Rojah pri Štatenberku, ki jih ima v posesti od svoje žene Gerburge, njej pa daje v nadomestilo vas Jezero.

Orig. perg. (16 : 43,5 + 6,5), št. 8, v ARS v Ljubljani (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 130–131, št. 168.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 383, št. 2435. – Mlinarič, Topografija kostanjeviške opatije (1972), 46. – Umek, Samostani (1974), 221. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 74, 93, 129, 141–142, 150, 160, 204.

Notice na prednji strani: – Na pliki, desno zgoraj iz 17./18 stol. sign.: 142.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Quinque mansi in de Reizek de pertinentiis in Stattenberg per dominum Henricum de Szherphenberg (s tildo nad rp) nobis collatis. – 14. stol. (obrnjeno na glavo): Ignoramus mansos. – 17. stol.: Stifttbrieff für 5 hueben in Reitzek. Anno 1257. . . D. – Signatura iz 17./18. stol.: No. 142, popravljeno v 27. – Nalepka iz 18. stol.(?): 1257 (sedmica prečrtana).

In nomine sanctę et individue trinitatis. Tam presentibus quam futuris Christi fidelibus, Henricus de Scherpfenberch in circumscripse lucis claritate perfrui sempiterna. Mortalis humana conditio hoc requirit, ut ea, que pro devotione geruntur in tempore, pro habenda futurorum noticia studiose litteris conserventur, ne decurrente tempore oblivioni posterorum potius quam memorie relinquuntur et ne succedentium heredum quorumlibet possit ignorantia seu malignitas revocare. Ea propter ego Heinricus, multiplicem peccatorum meorum reatum considerans, exonerari aliqua ex parte cupiens, dominum meum sancte Aquil(egiensis) ecclesie venerabilem patriarcham Berhtoldum in Schorpfenberch accessi, peccati ex incendio commissi omni humilitate, qua poteram, petii absolutionem, satisfactionem debitam promittendo. Dominus vero patriarcha, ut pius pater, Gotfrido abbati Fontis sancte Marie apud Landestrost me commisit, ut ipsius auctoritate functus, me meosque absolveret et condignam penitentiam iniungeret, secundum quod animabus nostris decerneret expedire. Abbas vero omnimodis intendens, ut lesis satisfaceret, et nec ipse nec ego viam invenire potuimus competentem, eo quod in diversis locis et me de inimicis meis ulciscendo tunc temporis incendia perpetrarim, tamen ut deum placarem ut propitium sperarem quatuor mansos cultos et locatos beate virgini et suo monasterio quod est apud Landestrost omni iure libertatis adhibito promisi pro tempore assignare. Quod quia diversis negotiis sepius mihi incumbentibus fuerat aliquamdiu impeditum, nec plene deliberaveram, quo in loco eorundem mansorum assignatio fieri posset, tandem in Reizeke de predio pertinente in Stettenburch, quod ex dilecta coniuge mea Gerbirga possedi, abbati supradicto et suis fratribus quinque mansos assignavi iure pleno perpetuo possidendos, quintum adiungens hac de causa, quia illi quatuor culti nec locati fuerant, ut promisi. Verum cum hec donatio preter manum coniugis meę, cuius fuit hereditas et patrimonium, nullum robur firmitatis habere potuit, fratrem Cŷnonem eiusdem cenobii subpriorem in Mvnparis advocavi et donationem, quam feceram, manu ipsius uxoris mee in capella eiusdem castri super altari, stabilivi prompta et libera voluntate, sibi que villam

patrimonii mei Geſe nuncupatatam(!) pro commutatione contuli versa vice. Ut autem hec donatio nulli in dubium proveniat, presentem litteram conscribi petii, huius sigilli mei munimine confirmatam. Testes autem huius facti sunt hii: comes Willehelmus de Mallentin, Otto miles de Bleswich, Vlricus de Riwental, Dietricus de Mvnparis, Wolfelinus de Windeschgraeze, Ortolfus de Mukenvelde, Dietricus et Hertwicus filii Dietri(c)i militis de Mvnparis, et alii quam plures. Acta sunt hec ab incarnatione domini anno M^oC^oC^oL, septimo kal. iunii, indictione quinta.^a

Viseči pečat izstavitelja na perg. traku ohranjen z odrgnjenimi robovi (premer ok. 58 mm) v naravnem vosku. Podoba: Pet polj v obliki deteljice z nekakšnim ornamentim znamenjem. Robovi odlomljeni, zato zapisa skoraj ni videti.

Št. 110

(1250, sredi leta)

Sekovski škof Ulrik ugotavlja na osnovi verodostojnih prič, da je posest v kraju Glanz (pri Lučanah/Leutschach na Štajerskem), zaradi katere sta bila nekaj časa sprta škofija in avstrijski vojvoda Friderik II., že od nekdanj last sekovske škofije. Med pričami se poleg oficijala Marquarda iz Maribora navajata tudi brata Ulrik in Gotfrid iz Maribora.

Orig. perg. (19,1 : 10,4 + 1,4) št. 631 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 14. stol. v sekovski kopalni knjigi Ms 51, fol. 39r, št. 56, prav tam (B). – Trije prepisi iz 19. stol. v zbirki listin št. 631, prav tam (C D E). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 213–214, št. 44 (skrajšano),– Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 518, št. 101 (pojasnila str. 775–776). – Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 24–25, št. 20. – Zahn, UBSt III (1903), str. 139–140, št. 75. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 79.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVIII, št. 20.

Listina: 1250, september, 29 (tu št. 120) omogoča datiranje te listine v sredino leta 1250 (prim. Zahn, UBSt III (1903), str. 139, op. 1).

Nos Vlricus dei gratia Seccowensis episcopus ... Nos igitur assumptis nobiscum dominis Witigone scriba Styrie, nobili viro Lvdewico^a de Schipphe, Vlrico et Gotfrido fratribus de Marchpurch, Wigando de Maessenberch, Chunrado de Hornekke, Marquardo^b officiali de Marchpurch aliisque pluribus vicinis et provincialibus convocatis, qui ad hoc terminandum negocium necessarii et utiles videbantur, per adtestaciones virorum proborum, videlicet vicinorum et provincialium omni exceptione maiorum, invenimus dictum predium de antiquo iure ad Seccowensem ecclesiam pertinere. ... Super quo eidem ecclesie hanc nostram concessimus litteram in evidens testimonium et cautelam.

Viseči pečat sekovskega škofa na perg. traku (premer ok. 65 mm). Podoba: sedeči škof z mitro, infulo in knjigo, pod nogama pručka. Legenda: DEI GR̄A SECC . . . S €C.

Št. 111

(1250 ?), avgust, 2, Maribor

Konrad, prošt pri Sv. Gvidonu v Speierju in papeški legat za Avstrijo in Štajersko, pooblašča dominikance na Ptuj, da naj Wernerja, župnika v Slivnici, ki ga je

^a A namesto octava?; quinta bi ustrezala lemicu M^oC^oC^oL septimo, kal. iunii, decima quinta lemicu M^oC^oC^oL septimo, kal. iunii. Schumi predlaga lemicu M^oC^oC^oL, ker se v njej omenja patriarh Bertold še kot živeči (umrl 1251)

^a Ludewico B

^b Marchwardo B

oglejski patriarh zaradi očitne podpore cesarju Frideriku II. odstavil, s cerkveno kaznijo ukrotijo in da se ga vsi izogibajo, dokler se ne spreobrne.

Orig. perg. nekoč v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju/s pripombo: extradirt 1870 (Curr. Act. 88/1870) (A). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopalni knjigi iz 18. stol., str. 215–216 (nem. str. 216), št. 162, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po C: – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 23, št. 18 (C).

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVII–XXXVIII, št. 18. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 1702, št. 11601 (Böhmer).

Cunradus dei gratia prepositus ecclesie sancti Guidonis in Spira et canonicus Maguntinus apostolice sedis per Austriam et Stiriam legatus, dilectis in Christo priori et fratribus de ordine predicatorum in Petouia salutem in eo qui est omnium vera salus. Cum nos sententiam depositionis contra Wernherum quondam plebanum de Slounz, a venerabili patre nostro et domino patriarcha Aquilegiensi iuste et rationabiliter in scriptis prolatam, pro eo quod idem Wernherus domini Friderici quondam imperatoris manifestus fautor extitit et existit, sicut in literis domini patriarche plenius contineri perspeximus, approbantes ipsam auctoritate qua fungimur apostolica duxerimus confirmandam. Discretionis vestre mandamus, in virtute sancte obedientie firmiter iniungentes, quatenus eundem Wernherum et alios quoscumque clericos et laicos, qui se amministrationi ecclesie predictae in Slounz et capellarum eidem attinentium nomine ipsius Wernheri post latam in eum huiusmodi depositionis sententiam temere ingesserunt vel adhuc ingerere se presumpserint, nostra freti auctoritate, per censuram ecclesiasticam compescatis, denuntiantes ac denunciari facientes eosdem presumptores publice in locis oportunis ipsosque facientes ab omnibus arc(t)ius evitari donec a sua pertinacia respiciant. Datum apud Marcpurg IIII nonas augusti.

Št. 112

1250, avgust, 12, Stična

Oglejski patriarh Bertold potrjuje na prošnjo kostanjeviškega opata Rudolfa podaritev vseh desetih, ki jih je dobil samostan od koroškega vojvoda Bernarda, kateri jih je imel v fevdu od oglejskega patriarhata.

Orig. perg. (31,3 : 23,5 + 4, restavrirano), št. 9, v ARS v Ljubljani (A). – Prepis iz 18. stol. v arhivu graščine Dol, fasc. 179, str. 277–278, prav tam (B). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 188 (iz MEA), v BCU v Vidmu (C). – Prepis iz 1858 v Schumijevi zbirki prepisov listin v ARS v Ljubljani (D). – (Reg. in prepis v KK).

Slika: Samostani v srednjevl. listinah (1993), 105. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 95.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Rubeis, MEA (1740), col. 725–726 = Cappelleti VIII (1851), 301–302. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 132–133, št. 169. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. 45.

Reg. in literatura: Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum I (1848), 87. – Manzano, Annali II (1858), 369 (CD Frangipane). – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 385–386, št. 178 (MHK 14 [1859], 99). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 385, št. 2439. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 79. – Pokorn, Regesti, v ZUZ 10 (1930), str. 9, št. 2. – Otorepec, GZL XI (1966), št. 16. – Umek, Samostani (1974), 221. – Umek, Erbergi (1992), 376. – Samostani v srednjevl. listinah (1993), str. 117 (slov.), str. 119 (nem.), št. 11. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 49, 81, 89.

Dorzalne notice: – 13. stol. (obrnjeno na glavo): Pri (samo začetek, na levi polovici zgiba, nato ponovno na desni polovici zgiba) Privilegium Pertholdi patriarche de confirmatione decimarum. – 14./15. stol.: Confirmacio decimarum. – 16. stol., prepisano čez gornji napis v zelo temnem črnilu: Confirmatio decimarum. – 17. stol.: 1250. No. 35 številka skoraj izbrisana. Sign. z rdečo barvo: 3.

Nos Bertholdus dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha. Universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem et memoriam geste rei. Si iusta supplicantium vota et desideria, que multe religionis et iusticie informat karitas et via non deserit honestatis, debita promptitudine liberaliter admittimus et ipsorum preces favorabiliter exaudimus, patriarchalis dignitatis morem et consuetudinem imitamur, utpote ne de sua iusticia videantur incommodum sed potius commodum reportare. Dilecti siquidem nobis in Christo viri religiosi, Rodulfus abbas et conventus monasterii Fontis sancte Marie iuxta Landestrost, ordinis Cisterciensis, nobis devote ac humiliter supplicarunt, quod cum Bernardus illustris dux Karinthie ob salutem et remedium sue et antecessorum suorum animarum, quasdam decimas quas a nobis et Aquilegiensi ecclesia ad legale et rectum feudum libere obtinebat, eidem monasterio duxerit liberaliter conferendas ac possidendas sine contradictione cuiusquam in perpetuum et tenendas, ipsam donationem ratam habere et confirmare misericorditer dignaremur. Nos igitur inspecta eorumdem abbatis et conventus reverentia, quam circa nos et Aquilegiensem ecclesiam hactenus habuerunt et habituri sunt concedente domino in futurum, nec non prefati ducis devotione, quam dignis in domino laudibus commendamus, omnes donationes sive collationes decimarum, quas a nobis vel Aquilegiensi ecclesia obtinuit vel obtinet, nominatis monasterio, abbati et conventui fecit vel de cetero duxerit faciendas, ratas habemus et de libera voluntate ac certa conscientia auctoritate presencium confirmamus. Nolentes eis in illis decimis sive donationibus, a successoribus nostris vel ab aliis gravamen vel iniuriam aliquam in posterum irrogari. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem eis presentem litteram dedimus, nostri sigilli pendentis munimine roboratam. Testes autem fuerunt Chonradus abbas monasterii Siticensis Cystericiensis ordinis, Wargendus vicedominus in Werdenech, magister Bertholdus Aquilegiensis canonicus, magister Luduicus plebanus Laybacensis, Paulus canonicus Ciuitatensis, Hermannus de Portis, Luduicus de Vtino, Prechtelinus de Lyetemberch^a, Henricus de Pvoch, Fridericus de Winech, Henricus et Duringus fratres de Nidech et alii quamplures. Datum in monasterio Syticensi, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo, die XII intrante augusto, VIII indictione.

Pečat izstavitelja, ki je nekoč visel na rumeni, zdaj potemneli (Schumi pravi zeleni) svileni vrvici, stoji ločeno (delno poškodovan, restavriran, desna spodnja stran okrhana), okrogel (premer ok. 72 mm) v rdečerjavi barvi voska. Podoba: sedeči škof z mitro na glavi, s palico v desnici in knjigo v levici. Legenda: + BERHCOL[DVS] DEI G[RA SANCTE A]QILEGIEN. SEDIS PATRIARChA. – Slika: Samostani v srednjev. listinah (1993), 105. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 139.

Št. 113

1250, avgust, 13, Stična

Oglejski patriarh Bertold jemlje v varstvo opata Konrada in stiški samostan ter potrjuje vse njihove poimensko navedene posesti, ki jih je samostan pridobil z ustanovami, zamenjavami ali nakupi v času do leta 1250.

^a A

Orig. izgubljen. Ohranjenih je šest regestov, ki so tu navedeni po starosti: Trije reg. iz 17. stol.: – Notata de monasterio Sitticensi, cod. MP 236, fol. 296v, v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu (B); – kronika stiškega samostana, Ms 152r, fol. 16v–18r, v ARS v Ljubljani (C); – prepis listin iz arhiva samostana Rein, B. lat. 9 (D). – Trije reg. iz 18. stol.: Puzel, Idiographia (1719), Ms 148r, str. 23–26, v ARS v Ljubljani (E). – Kronika stiškega samostana, cod. 10550, fol. 92r–94r, v ÖNB na Dunaju (F). – Popis posestniških listin stiškega samostana iz ok. 1784, str. 3–4, v seriji Redovi, fasc. 1 (nem.), v NŠAL v Ljubljani – tu objavljen posebej pod št. 113a (G). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po D, prvi odstavek dodan iz F (oštevilčenje po Grebencu; on ga je prevzel po Mikužu, vendar po svoje predelal). – Predhodne objave: Valvasor, Ehre (1689), knjiga VIII, 696; knjiga XI, 532. – Brunner v: Wissenschaftfl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 69–70 (po 1). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 133–135, št. 170 (iz D). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 143, št. 549 (po Valvasorju). – Mikuž, Topografija (1946), str. 34–44, št. 9; str. 92–93, št. VI (iz G). – Grebenc, Gospodarska ustanovitvev Stične (1973), str. 22–26, št. 34. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. S 33.

Reg. in literatura: Cappelletti VIII (1851), 301. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 385, št. 2440. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 79 (pod avgust, 14). – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 96–99. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 20, 49.

*Pripomba k regestu: – V oglatem oklepaju so dodatki iz drugih rokopisov. – * Zvezdica označuje vrstico, ki jo B in C izpuščata.*

Bertholdus patriarcha Aquileiensis tempore regiminis reverendissimi domini Ioannis de Galln suscipit omnia bona monasterii incltyti Sitticensis in suam protectionem, enaratque prefato abbati in diplomate sibi commisso omnia nomina et cognomina fautorum, benefactorum ac fundatorum a quibus aliquid fuerat donatum monasterio ...

Anno 1250, die 13 Augusti emanat a Bertholdo patriarcha instrumentum confirmationis variarum foundationum, permutationum, emptionum etc., ad abbatem Conradum directum. Donarunt autem monasterio, vigore eiusdem:

⟨1⟩ Bertoldus^a [senior] et frater eius de Gurkfeldt VI mansos in Heiligenberg. ⟨2⟩ Vlricus^b de Maichou mansos VII^c [apud Hagenpuech]. ⟨3⟩ Henricus et Conradus de Scherffenberg mansos VI [apud Warte]. ⟨4⟩* Wulfingus^d de Chyebach mansum I. ⟨5⟩ Ortolphus^e de Plintenberg^f mansum I [apud Groß Lupp]. ⟨6⟩ Mainardus de Neidek mansos II [apud Temenizh]. ⟨7⟩ Hermanus dux Carinthiae mansos V [apud Arch]. ⟨8⟩ Dobroso ex his qui dicuntur Edellinge mansos II [apud Langakher]^g. ⟨9⟩ Amalricus de Osterbiz mansum I.^h ⟨10⟩ Vlricus Nothnagelⁱ mansos II [apud Veldes]. ⟨11⟩ Stephanus de Duin mansum I [apud Zenosezach]^k. ⟨12⟩ Artvicus de Raswor praedium quod dicitur Ahorn. ⟨13⟩ Gualterus de Mallentin praedium quod dicitur Oblach. ⟨14⟩* Albertus comes pro dote altaris sancti Georgii mansum I. ⟨15⟩* Werianus Liechtenberg^l praedium quod dicitur in Valle in concambium villae in Cozdruniz. ⟨16⟩* Poppo de Albek, praedium Hertwigisdorff, quod pro LX marcis dedit. ⟨17⟩* Henricus marchio legavit II villas in Stoheindorff et Lok, quarum Ima obligata fuit pro XLII marcis

^a B C F, Gertoldus(!) D E G

^b Vlricus oz. Udalricus B C F G, Henricus D E

^c VII popravljeno v VIII D, drugin imajo 7

^d Sulffingus D, Wulfingus drugi rokopisi

^e D in drugi, Rotulphus B

^f podobno vsi drugi rokopisi, pravilno Plintenpach ima samo G

^g dodajata B G

^h in Langakher dodaja C

ⁱ ab Vlrico et Artwico de Razwor dodaja C

^k B, F dodaja versus Garstiam ... prope Schenossetsch

^l E, Lithenberg D

argenti Vlrico de Monpreis, post redempta a monasterio Sitticensi. <18>* Wegelinus II mansos pro VIII marcis. <19>* Partem villae Lock, quam Henricus de Landestrost habebat in feudo, subfeudatam Roberto de Physchs redemit monasterium pro L marcis Aquileiensibus ab Ottone filio Roberti; <20>* ab eodem emit mansum cum molendino additis duobus pratis in eadem villa. <21> Meinhardus castellanus in Maichou, dedit mansos VII cum vineis et omni reditu in Mullendorff. <22> Dietricus Gall mansos IV [apud Eigenhaimb]. <23> Rudgerus Ellert^m mansos III et molendinum unum [apud Ellentingen] <24> Henricus seniorⁿ de Scherffenberg mansos VI [apud Durre]. <25>* Eiusdem filii mansos III pro gravi damno ecclesiae illato Sittichendorff quod transcendisse fertur XL marcas. Mechtildis eorundem mater in eodem loco mansos III. <26> Gerburgis de Stettenberg mansos IV [apud Widem]. <27>* Arnoldus et Ioannes fratres qui dicuntur Edellinge dederunt pro VI marcis mansos II. <28> Hermanus de Neidek mansum unum.^o <29> Vlricus de Reiffenstein mansos II [apud Subrazh]. <30>* Mainhardus et Henricus de Neidek mansum I et dimidium. <31> Hermanus de Neidek mansos V [apud Dulach]. <32>* Poppo de Lichtenberg mansos V, quos ecclesia, dum obligati erant, solvit marcis X. <33>* Herandus miles dedit villam Drag prope abbatiam. <34>* A Nicolao de Reuttenberg emit ecclesia mansos VI pro XV marcis Aquileiensibus; alios ab eodem donatos accepit, pro anima fratris sui Rudgeri mansos IV. <35>* Griffio de Styde dedit mansos XI. <36>* Bertholdus et frater suus Luipoldus dederunt mansos IV. <37> Otto Crenzel mansos I [apud Hopfenbach]. <38>* Adeloldus de Schonenberg mansum I pro damno ecclesiae illato. Conventumque est coram Alberone de Hopfenbach et Henrico de Mitterburg, quod si ammodo ecclesiam offenderit teneatur in totum in quo ante offenderat. <39>* Henricus de Mitterburg dedit mansum I pro remedio uxoris suae Elisabeth. <40> Conradus de Reiffenstein dedit mansum unum et medium apud Glogouiz; <41>* ibidem vendidit Libehardus de Harnsperg^p mansum unum et medium pro VI marcis Aquileiensibus. <42> Mainardus et Offnia de Schonenberg dederunt mansos II [apud Seplach]. <43>* Engelberus et Conradus de Vrsberg mansos dederunt XIII. <44>* Rudgerus de Kaybach mansum I in Gros lup. <45> Ibidem dederunt Wintherus et Godefridus de Prisek mansos V cum duobus molendinis. [apud Groß Lupp] <46> Marchionissa Sophia mansos II [apud Puech]. <47>* Apud Forst accepit ecclesia quinque mansos in concambium a Wilhelmo de Scherffenberg. <48> Ludgardis de Gradeniz mansos VI [apud Gradenizh]. <49> Fridericus de Duellach mansum I in Langennaker pro XXXVI ovibus et uno bove. <50> Conradus Gall et uxor eius Kunegundis mansos XI^q [apud Gutten Werde]. Acta sunt haec Sitticii.

Št 113a

1250, (avgust, 13, Stična)

Nemška inačica zgornjega regista: oglejski patriarh Bertold potrjuje stiško posest.

Nemška inačica regista št. 113 iz ok. 1784 v izvlečku posestniških listin stiškega samostana str. 3–4, v seriji Redovi, fasc. 1, v NŠAL v Ljubljani (G).

^m B D E, Ellent F, apud Ellentingen C

ⁿ besedice senior B C nimajo

^o D E F, 2 mansi a dominis de Nidekh C

^p Schumi popravi v Arisperch

^q tres B C

Objava tu po G: – Predhodne objave: Mikuž, Topografija (1946), str. 92–93, št. VI. – Prim.: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 22–26, št. 34.

Pripisi na robu so v kurzivi.

Anno 1250. stüfft und confirmations brieff Bertholds patriarchen pro inbemelte stüfftungen: <1> als am Hl. Perg 6 hüeben von Berthold von Gurgfeld; <2> bey Hagenbuech 7 hüeben von Ulrich von Michau; <3> bey Warth 6 hieben von Heinrich und Conrad brüedern von Scharffenberg; <4> bey Tyffenthall 1 hueben von Wolfgang von Chübach; <5> bey Grasslupp 1 hueben von Ortulff von Plintenpach^a; <6> bey Timiniz 2 hüben von Meynhard von Nüdekh; <7> bey Arch 3 hüben von Hermann herzogen in Carnthen; <8> bey Langenakher 2 von Dobrosso; <9> ibidem 1 von Amalrich von Osterwiz; <10> bey Veldes 2 von Heinrich Nothnagl; <11> bey Cenosecach 1 von Stepfan von Duin; <12> *ein hoff zu Achorn von Bartwich von Rasswor*^b; <13> 1 hoff Oblach genant von Walter Malentin^b; <14> bey Achorn 1 huben von graff Albert, gestüfftet zum hl. Georgi altar; <15> ein hoff im Thall genant von Wertrand von Lithember^c *gegen abtretung des hoff Cozruidniz*; <16>; <17>; <18>; <19>; <20>; <21> bey Müllndorff 7 hüeben von Meynhard von Michau mit denen weingarten; <22> in Gigenheim 4 hüeben von Dietrich Gall; <23> bey Ellentingen 3 hüeben und 1 Müll von Rudger Ellent; <24> bey Durre 6 hüeben von Heinrich von Scharffenberg; <25> bey Colnrute 3 von denen Gebrüedern von Scharffenberg zu ersezung eines grossen in Sittigendorff zugefügten Schadens; ibidem 3 von Mechtilde dero Mutter; <26> bey Widem 4 von Gerburg von Städtenberg; <27>; <28> bey Timiniz 1 huben von Herman von Nidekh; <29> bey Schubrass 2 hüeben von Ulrich von Rifenstein; <30> ibidem 1 ~ von Meynhard und Heinrich von Nidekh; <31> bey Dulach 2 von Herman von Nidekh; <32> bey Brüedern 5 von Noppo von Lichtenberg (welche doch das stüfft als um 10 markh versezte gezahlet hat); <33> den hoff Drage neben der abbtey von Herand einen soldaten; <34> bey Rottenpach 4 von Niclauß von Rottenpach und seiner Schwester als einen wechßel um 4 andere gestüfftete; <35> bey Domßelsdorff 2 von Greiff von Stude; <36> bey *Thopelach*^d 4 von Berthold und Leopold Brüedern; <37> bey Hopfenbach 2 von Ottheim Crencel; <38> bey Lippenach 1 von Adelold von Schonemberg (wegen dem stüfft um 10 markh zugefügten schaden); <39> bey Dövernik 1 von Heinrich von Mitterburg; <40> bey Glogowiz 1 ~ von Conrad von Rifenstein; <41> *bey Puche 8 huben von margräffin von Istrien wie oben sub anno 1238*;^e <42> bey Seplach 2 von Meynhard von Schoneberg; <43> bey Thenendorff 13 von Engelbert und Conrad von Auersperg; <44> bey Graßlupp 1 von Rudger von Kizbach; <45> ibidem 5 von Winther und Gottfrid von Prißekh mit 2 mülln; <46>; <47> bey Forst 5 hüeben wechßelweiß um 3 *zu Fritschkobe gestüfftete hüben und 1 weingarten um 3 mark, 4 pfenning*,^f von Wilhelm von Scharffenberg; <48> zu Gradeniz 6 von Lutgard von Gradeniz; <49>; <50> einige hüeben bey Guttenwerth von Conrad Gall und Chunegund seiner frau (welche hüeben das stüfft mit 10 mark erlebet hat). Sine onere.

^a *popravljen iz Plintenperg*

^b *vrstica dodana na robu pozneje, zato je označena s kurzivo*

^c *nadaljevanje dodano pozneje, a pri tem pet vrstic izpuščenih*

^d *prvotno ime Thopelach prečrtano in kasneje brez spremembe na levem robu ponovno vpisano*

^e *vrstica dodana kasneje*

^f *s kurzivom so označeni pripisi na robu*

Št. 114

1250, (avgust, 12–14, Stična)

Oglejski patriarh Bertold naroča podrejeni duhovščini, naj svojim župljanom zagrozi s cerkvenimi kaznimi in jih tako odvrne od ogrožanja posesti stiškega samostana.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v Puzel, Idiographia (1719), Ms 148r, str. 26–27 (pod 1250), v ARS v Ljubljani (B). – Prepis (delno prirejen, pod 1250) iz 17. stol. v arhivu samostana Rein, B. lat. 9 (C). Prepis (Hitzingerjev) v Schumijeve zbirki prepisov listin v ARS v Ljubljani (D). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 135–136, št. 171 (iz D). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. S 35.

Reg. in literatura: Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 314. – Jaksch MHDC IV/1, str. 385, št. 2440 (pod 1250, avg. 13.). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 79. – Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 26, op. k št. 35. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 95. – Prim. Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 314. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 49.

Puzel navaja listino pod letom 1250: Eodem anno privilegium Bertholdi patriarchae sine appositione diei sic sonat . . . Schumi navaja datacijo iz prepisa Petra Hitzingerja iz Puzla z dodatkom: Datum Aquilejæ . . . Schumi postavlja mesto izdaje v Stično in daje vse skupaj v oklepaj: (Datum Sittich anno ab incarnatione domini M CCL, idibus augusti.)

Bertoldus dei gratia sanctae sedis Aquileiensis patriarcha. Dilectis in Christo filiis, universis rectoribus, plebanis et vicariis in dioecesi sua^a constitutis, salutem in domino. Cum universis viris religiosis et deo famulantibus in suis necessitatibus generaliter subvenire teneamur, specialius tamen et efficacius ad illorum provisionem, qui in dioecesi nostra constituti noscuntur, nos novimus obligatos. Hinc est, quod universitati vestrae praecipiendo mandamus, quatenus universos parochianos vestros, qui ecclesiam sanctae Mariae in Sittich in rebus aut personis ausu temerario laedere aut infestare praesumpserint, moneatis diligenter et efficaciter inductis, ut de damnis et iniuriis praedictae ecclesiae irrogatis satisfaciant competenter et a consimilibus desistant in futurum. Quod si quis mente obstinata facere contempserint(!), vos post trinam admonitionem canonice praemissam in contemptores mandati nostri sententiam excommunicationis, omni odio, timore vel amore postpositis, nostra freti autoritate, in ecclesiis vestris publice promulgetis, praecipientes eosdem usque ad condignam satisfactionem ab universis Christi fidelibus arctius evitari.

Št. 115

1250, avgust, 14, (Stična?)

Oglejski patriarh Bertold inkorporira stiškemu samostanu cerkev sv. Nikolaja (morda v Litiji?), katere dohodki so bili predmet spora med opatom Konradom in župnikom iz Šentvida pri Stični; kot odškodnino zanje izroči patriarh župniku šest hub v (Farškem) Kalu.

Orig. izgubljen (A). – Ohranjena dva regesta: prvi iz 17. stol. v arhivu samostana Rein, B. lat. 9 (B); – drugi v Puzel, Idiographia (1719), Ms 148r, str. 26, v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. in prepis v KK).

^a B namesto nostra

Objava regesta tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 136, št. 172 (po C). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. S 34. – Prim.: Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 79. – Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 26, št. 35. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 95–96.

Milko Kos, Oglejski patriarhi, v: ČZN 13 (1917), str. 17, op. 1, meni da gre za cerkev sv. Nikolaja v Gradišču nad Stično, kar je manj verjetno, saj je nastal spor zaradi dohodkov, katerih pa ta cerkev, tudi če je takrat že stala, kar je malo verjetno, ni imela.

Anno 1250, 14. augusti. Bertholdus patriarcha Aquileiensis. Lite inter Conradum abbatem et Conradum plebanum sancti Viti de proventibus ecclesie sancti Nicolai orta, per arbitros vero, ut fieret aequalis divisio, decisa, tandem ecclesiam eandem plene monasterio subiecit 14. augusti, assignata in compensationem plebano villa Kall, continens sex mansos.

Št. 116

1250, avgust, 16, Lyon

Papež Inocenc IV. potrjuje oglejskega kanonika Valterja, nečaka oglejskega dekana, tudi za puljskega in koprškega kanonika.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. VIII, no. 50, fol. 8, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po T. – Predhodne objave: Theiner, Monumenta Slavorum Merid. I (1863), str. 79, št. 101 (T). – Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 282.

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1160, št. 14042. – Berger, Registres II (1887), str. 139–140, št. 4799. – Prim. Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 47, št. I/108.

INNOCENTIUS etc. Dilecto filio magistro Gualtero canonico Aquilegensi, salutem etc. Ad impendendum tibi gratiam et favorem dilecti filii . . . decani Aquilegensis, cappellani nostri, cuius nepos existis, sincera devotio et tue probitatis merita nos inducunt. Cum igitur, sicut petitio tua nobis exhibita continebat, dilectus filius noster O(ctavianus) sancte Marie in Via Lata diaconus cardinalis, apostolice sedis legatus in Polensi et Civitatensi ecclesiis Aquilegensis diocesis, et dilectus filius electus Tripolitanus, legationis exercens officium in ecclesia Iustinopolitana, te recipi mandaverint in canonicum et in fratrem, et tibi provideri etiam de prebendis, tuque ipsius cardinalis mandati auctoritate sis in eadem Polensi ecclesia iam receptus: nos tuis supplicationibus inclinati, quod per eosdem legatos de receptione ac provisione tua in ipsis ecclesiis factum est, ratum habentes et gratum id auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus, non obstantibus aliquibus litteris vel indulgentiis a sede apostolica impetratis vel etiam impetrandis, per quas huiusmodi confirmationis effectus revocari valeat vel etiam impediri. Nulli ergo etc. nostre confirmationis etc. Datum Lugduni XVII kalendas septembris, pontificatus nostri anno octavo.

Št. 117

1250, avgust, 25, Lyon

Papež Inocenc IV. naroča Benediktu, nadškofu v Kalocsi, naj iz sočutja do oglejske Cerkve in oglejskega patriarha (Bertolda), ki je v hudi stiski zaradi vojne zaprosil papeža za finančno pomoč, piše vsem škofom in cerkvenim dostojanstvenikom na Ogrskem, da bi do konca vojne proti oglejski Cerkvi dajali patriarhu po 2.000 mark srebra letne pomoči. Začetek: Sortitur genitrix discrimina.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. VIII, no. 225, fol. 20, v Vatikan-skem arhivu v Rimu (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objave: Theiner, *Monumenta Hung. I* (1859), str. 211–212, št. 395 (8. kal. oct. = september, 24). = *Codex dipl. Arpadianus VII* (1861), str. 214–215, št. 138. – *MGH Epistolae saec. XIII. III* (1894), str. 3–4, št. 5.

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1162, št. 14062 (IX 24). – Berger, *Registres II* (1887), str. 149–150, št. 4863. – Reg. imperii V/3 (1892), str. 1346, št. 8236 (Ficker). – Prim.: Paschini, Bertoldo di Merania, v: *MSF 16* (1920), 81.

Št. 118

1250, september, 3, Kamnik

Sklenitev zavezništva med oglejskim patriarhom in koroškim vojvodom proti goriškemu grofu: Bertold, oglejski patriarh, in Ulrik, sin koroškega vojvoda Bernarda, sta se srečala v Mengšu in se ob tem dogovorila naslednje: Patriarh je prosil Ulrika, naj mu pomaga v vojni z grofom Majnhardom III. Goriškim, ki jo je le-ta začel proti njemu. Ulrik pa je prosil patriarha, naj da svoji nečakinji, njegovi ženi Agnes, gradova Višnja gora in Mengeš. Sporazumela sta se, da dobita Ulrik in njegova žena Agnes vse pravice na gradu Višnja gora, ki sta jih po Ulrikovi izjavi že imela, pod pogojem, da se odpovesta vsem gozdnim in sodnim pravicam nad podložniki, ki spadajo k oglejskim gradovom Vernek, Lihtenberk in Mirna, a tudi vsem pravicam do oglejskih svobodnikov v Tihaboju, Brezovici in Lukovcu (pri Mirni). Patriarh je obljubil Ulriku in Agnes tudi grad Mengeš, vendar pa ostane patriarhu Bertoldu na gradu stanovanjska pravica. Ulrik se je obvezal, da bo patriarhu pomagal proti njegovim sovražnikom, razen proti svojemu očetu Bernardu in bratu Filipu, in da se bo še pred 29. septembrom pojavil v Furlaniji z najmanj 100 oboroženimi možmi.

Orig. perg. (45,9 : 23,6 z luknjo v desnem spodnjem pregibu in tudi sicer na pregibih poškodovana) v družinskem arhivu grofov Thurn-Valsassina v Ziraccu (A). – Več prepisov v BCU v Vidmu: Bianchi v Ms 899/3, št. 189, Joppi v fondo Joppi, Ms 369/5, št. 22, pa še Frangipane in Pirona (B C D E) – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A (z dopolnili iz O). – Predhodne objave: Occioni-Bonaffons v *Archivio storico Italiano, Serie terza 13/1* (1871), 175–178 (O). – Coronini, *Tentamen Genealogico-chronologicum* (2. ed. 1759), 207–208 (delno, že z vrzelmi). – Zahn, *Austro-Friulana*, v: *FRA II/40* (1877), str. 1–3, št. 1. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 137–140, št. 174 (pomanjkljivo). – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 385–387, št. 2441. – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), št. P 46.

Reg. in literatura: Manzano, *Annali II* (1858), 370 (Della Bona). – Bianchi, *Doc. regesta*, v: *AKÖG 21* (1859), str. 386, št. 179 (=MHK 14 [1859], 99). = Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: *AKÖG 32* (1865), str. 253, št. 1143 (namesto 1144!). – Reg. imperii V/4 (1892), str. 2157, št. 15083 (Winkelmann). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: *MSF 16* (1920), 79–80. – Martin, *RS I* (1928), str. 16, št. 103. – Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 144, št. 555. – Prim. D. Kos, *Pismo* (1994), 58, 59, 191.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Domino . . . (nadaljevanje neberljivo). – 18. stol.: Questo č una – 19. stol.: Nro I 1250 . . . septembre; 50 (?). Instrumento col' quale il patriarca Bertoldo d'Aquileja si lega con Olrigo duca di Carinthia contra Mainardo di Gorizia. Instrumento nobile per la storia del Friuli.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Ne que in tempore aguntur, simul cum tempore dilabantur, fidelium gesta solent per scripti memoriam perhempnari.

Noverint igitur presentes et futuri presens scriptum inspecturi, quod constitutis apud Mengosburch domino Bertholdo venerabili patriarcha Aquilegiensi et nobili viro Vlrico filio domini Bernardi illustris ducis Karinthie, dominus patriarcha petivit ab eodem, ut contra Meynardum comitem Goricie et eius complices, werram domino patriarche moventibus^a, astaret sibi. Idem vero Vlricus petiit et converso, quod dominus patriarcha nepti sue domine Agneti uxori ipsius daret castra Wiselberch et Mengosburch, in quibus asseruit se ius habere. Super quibus tandem taliter concordaverunt, quod dominus patriarcha prefate nepti sue et domino Vlrico marito ipsius nomine eiusdem domine dedit et assignavit in castro Wiselberch ius, quod in ipso habuit vel habere visus fuit, tali pacto, quod tam ipsa quam consors ipsius dominus Vlricus prefatus renunciaverunt omni iuri forestarie, quod se habere dicebant de bonis et hominibus ecclesie Aquilegiensis, pertinentibus ad castra Werdenech, Liechtenberch et Nidech, nec debent super bonis et hominibus, ad dicta castra pertinentibus, iudicium sibi aliquod de cetero vindicare. Renunciaverunt etiam cum predictis pro se et heredibus suis omni iuri super libertinis apud Tenchebvo, Wrezowe et Lugg [. . . hoc in modo], quod iidem libertini ad ecclesiam Aquilegiensem omni iure et servicio de cetero debeant pertinere. Item promisit dominus patriarcha dicte nepti sue et domino Vlrico prefato marito ipsius nomine eiusdem domine ius, quod habet in castro Mengosburch, dare, si promissionem inferius annotatam de prestando domino patriarche auxilio ipse dominus Vlricus attenderet et compleret ante proximo venturum festum sancti Michaelis, et si contingeret dominum patriarcham vel eius capitaneos interim facere pacem vel trevgam cum comite Goricie, nichilominus de ipso castro faciet, quod promisit. Et si ipsum medio tempore, quod absit, contingeret decedere, dominus Bertholdus de Gurkevelde, castellanus ipsius castri, de voluntate et mandato domini patriarche ipsum assignare debet nichilominus domine memorate et domino Vlrico marito ipsius, nomine eiusdem domine, et ipsa, maritus et heredes ipsius non debent ipsum Bertholdum ab eodem castro remove, sed in eo conservare sibi et heredibus suis, qui ipsis cedent in parte, ius habitationis, quod burchw^ot^b vulgariter appellatur. Dominus vero Vlricus antedictus data fide ad manus domini patriarche promisit sub sacramenti virtute, quod ei, quamdiu vixerit, astabit contra omnes inimicos et offensores suos totis viribus sine fraude, patre suo Bernardo illustri duce Karinthie et fratre suo Ph(ylip)po venerabili electo Salzeburgensi dumtaxat exceptis, et ante proximum festum sancti Michaelis in partibus Fori Iulii cum centum armatis ad minus comparere promisit et movere werram inimicis domini patriarche iuxta ordinationem ipsius, nec recedere debet de terra et servicio ipsius sine licentia et voluntate sua. Si vero aliqua gravis causa ipsum impediret venire in Forum Iulii ante proximum festum sancti Michaelis, illam mandare debet domino patriarche, quo facto iuxta beneplacitum ipsius domini patriarche vel remanere poterit vel, si mandaverit, tenebitur statim [venire]. [Et]^c si pax vel treuga imponeretur [werre que domino patriarche movetur] ad presens vel movebitur in futurum vel etiam ipse aliis movet vel movebit in posterum in partibus Fori Iulii, Ystrie, Carniole, Marchie et Karinthie, sepedictus dominus Vlricus, postquam per nuncium domini patriarche fuerit requisitus, infra ^{cin}XV dies tenetur ad auxilium ipsius venire, non obstante occasione aliqua, nisi forte in terram suam intrassent vel in proximum intrare deberent, et id constaret,

^a *A namesto moventes*

^b *A Jaksch, kot burchwart bereta Schumi Zahn*

^c *Bianchi Zahn, Occioni-Bonaffons nima*

inimici, quibus per ministeriales et homines [s]uos post se reliquendos resisti non posset. Si vero cessante impedimento huiusmodi venerit, a servicio domini patriarche recedere non debet sine ipsius, ut predictum est, licentia speciali. Promisit insuper, postquam in proximum Forum Iulii intraverit, iuxta promissionem predictam contrahere et facere mutuam confederationem perpetuo duraturam contra omnes, predictis patre et fratre ipsius tantum exceptis, cum ecclesia Aquilegiensi et ministerialibus ipsius iuxta domini patriarche consilium et voluntatem. Promisit e converso dominus patriarcha prefato domino Vlrico ferre auxilium contra^d comitem Goricie et quoslibet alio[s], quibus ipse dominus Vlricus de voluntate domini patriarche werram movebit et qui se posuerit in auxilium comitis memorati, preterquam contra Styren(ses) et ministeriales ecclesie Bambergensis et Nicholaum de Lewemberch. Verumtamen si aliqui predictorum dominum patriarcham invaserint [aut of]fenderint, sepe dictus dominus Vlricus tenebitur ipsum iuvare contra eosdem, et extunc etiam dominus patriarcha contra ipsos tenebitur astare sibi. E[^t ut omnia] predicta pro utraque parte observentur inviolabiliter, bona fide sine fraude, iuraverunt in animam dicti domini Vlrici Gerlochus d[e Stain], Bertholdus de Gradenech, Gerlochus de Hertemberch, Gebardus de Lilimberch, Marquardus de Yge et Herbordus de [Owersberch. In] animam vero domini patriarche iuraverunt: W[argien]dus [vi]cedominus in W[erden]ech, mag[ister Ber]thol[dus de Fagedis], Her[mann]us^e de Portis, Lvdvicus [de Utino et] Bertholdus de G[urkevelde]. Et] omnes predicti per sacrame[ntum] promiserunt partem u[^ltramque] ad faciendum omnia supradicta inducere consiliis et precibus bona f[ide]. In cuis rei memoriam et stabilem firmitatem presentem paginam scribi iusserunt prefati dominus patriarcha et Vlricus cum verbo et voluntate domine Agnetis supradicte, et sigillorum suorum [penden]tium munimine roborari. Testes vero sunt dominus Phylippus venerabilis Salzeburgensis electus, magister Henricus de Vrisaco notarius [et] Conradus Gallo, Raynerus de Haichilberch, Wigilinus notarius et alii quam plures.

Actum in cappella superiori castri inferioris de Stain, anno domini M^oCCL, die [III] intrante septembri, VIII indict.

Ego Weççelo quondam domini Henrici de Bvia imperiali auctoritate notarius hiis omni[bus inter]fui et rogatus scripsi et corroboraui.

Pečat izgubljen.

Št. 119

1250, september, 12, Mengeš

Oglejski patriarh Bertold vzpostavi gozdne, mlinske, lovske in ribolovne pravice samostana v Gornjem Gradu, ki so jih patriarhovi vodje urada doslej zanemarjali, zato pa je samostan odpustil patriarhu 200 mark in 1.100 mernikov mešanega žita.

Orig. perg. (32 : 35 + 5,6) v NŠAL v Ljubljani (1978 vrnjen iz StLA, št. 647) (A). – Prepis iz 1824 v Schmutzovi kopiaalni knjigi, fol. 13r–14r, v Arhivu Oberburg, šk. 1, zv. 2, v StLA v Gradcu (B). – Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 136–137, št. 173 (samo priče). – Zahn, UBSt III (1903), str. 140–142, št. 76. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. O 28.

^d pisar je hotel za contra ponoviti besedico auxilium, a je napisal le aux in ga potem prečrtal
^e dopolnjujeta Jaksch Occioni-Bonaffons, Henricus Bianchi Zahn

Reg. in literatura: Richter, *Beiträge zur Geschichte Krains*, v: *Hormayrs Archiv* 10 (1819), 252. – Klun, *Archiv für Krain* 2–3 (1854), str. 27, št. 108. – Orožen II/1 (1876), Lavant, 32–33. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 136–137, št. 173. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 387–388, št. 2442. – Stegenšek, *Gornji Grad*, v: *ČZN* 7 (1910), 4. – M. Kos, *Oglejski patriarhi*, v: *ČZN* 13 (1917), 40–41. – Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: *MSF* 16 (1920), 80. – Schmidinger, *Patriarch u. Landesherr* (1954), 107.

Notica na prednji strani, zgoraj levo: 17./18. stol.: NB. – *Dorzalne notice: – 13. stol.:* Berchtoldi innovatio seu confirmacio possessionum monasterii super nemore sočasna sign. B. – *17. stol.:* Anno 1250 12. sept. – *na sredini: /NB:/ C No 8. Quod nullus habeat extirpare nemora nisi abbas et monachi soli. Item ius piscandi et venandi kasnejši dodatek z drugim črnimolom: et molendina erigendi salvis iuribus patriarchalibus solis venandi – desno zgoraj še: iuxta mentem fundatoris – spodaj s prav svetlim črnimolom: Privilegium Bertoldi patriarchae confirmatum 1250 pro Henrico abbate et conventu. – Signatura iz konca 16. stol.: LXXXXV; druga: 24 (levo) 6. (desno).*

Nos Bertholdus dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem et memoriam geste rei. Ut inter sacrum et prophanum sine perditione eterna discernere cognoscamus ea, que dei sunt, restituere nos convenit et cavere manus extendere ad non propria aut falcem in messem mittere alienam. Dilecti siquidem in Christo filii Henricus abbas secundus et conventus monasterii Obberemburgensis gravem et plenam lacrimis nobis querimoniam obtulerunt, quod officiales antecessorum nostrorum et nostri, qui pro tempore in Obberemburch fuerunt, dei timore abiecto contra piam et laudabilem voluntatem nobilis viri Dyepaldi de Chagere et uxoris eius Trvte, fundatorum monasterii memorati, et contra formam privilegiorum antecessorum nostrorum et nostram infelici ausu et temerario venientes, extirpationem nemorum sive forstariorum, erectionem molendinorum, que non licent nisi solis monachis, et prohibitionem piscationum et venationum in silvis vel aquis in eiusdem monasterii grave preiudicium et iacturam dampnabiliter usurparunt. Supplicaruntque, ut ea, que per eosdem officiales forent irrationabiliter hactenus attemptata, dei et iusticie intuitu retractare rationabiliter dignaremur. Nos igitur, qui ad illa tenemur intendere, que pietatem respiciunt et ad salutem pertinent animarum, considerantes pium et laudabile desiderium prefati nobilis viri Dyepaldi et eius uxoris Trvte et continentiam privilegiorum patriarcharum ecclesie Aquilegiensis debere inviolabiliter conservare, eorundem abbatis et conventus iustis precibus inclinati formam et tenorem privilegiorum suorum et universa et singula, que continentur in eis, ratam et firmam habentes, omnia, que officiales nostri vel antecessorum nostrorum, qui pro tempore in Obberemburch fuerunt, contra tenorem privilegiorum monasterii memorati in extirpatione nemorum sive forstariorum, erectione molendinorum et prohibitione piscationum sive venationum contra eosdem monachos attemptasse noscuntur, auctoritate nostra et capituli nostri Aquilegiensis et presentis privilegii patrocinio retractamus et in irritum perhenniter revocamus, dando eisdem monachis et nemini alteri omnino extirpandi et molendina erigendi de cetero plenam licentiam et liberam facultatem. Venandi autem et piscandi etiam liberam habeant potestatem, salvo eo, quod et nobis et nostris officialibus venari liceat et piscari. Et quia volumus per nos et successores nostros hec inviolabiliter et perhenniter observari, sub indignatione omnipotentis dei, beate Marie, nostra et patriarcharum Aquilegiensis ecclesie inhibemus, ne quis officialium, qui in Obberemburch sunt vel pro tempore fuerint, hanc nostram donationem infringere audeat vel contra formam privilegiorum prefati

monasterii ausu aliquo de cetero contraire. Et quia eidem abbati et conventui ius suum recognovimus liberaliter atque plene, ducentas marcas Aquilegiensis monete et mille et centum modios cuiuslibet grani, in quibus suo monasterio tenebamur, nobis et ecclesie Aquilegiensi de libera voluntate et certa conscientia relaxarunt. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presentem paginam scribi iussimus et eam nostri et Aquilegiensis capituli sigillorum pendentium munimine roborari. Testes autem fuerunt: frater Henricus de ordine predicatorum prior Pettovie, Warginedus vicedominus in Werdenech, magister Bertholdus de Fagedis canonicus Aquilegiensis, Conradus et Crafto archidiaconi Savnie et Villac(i)^a, magister Lvdwicus plebanus Laibacensis, Hermannus de Portis, Lvdwicus de Vtino, Gerlochus de Stayn, Bertholdus de Gvrchvelde, Bertholdus de Gradenich, Conradus Gallo, Gebardus de Voitsberch, Herbordus de Owersberch, Marquardus de Lôse, Amalbertus dapifer et Beringerus fratres, Heberardus marschalchus, Fridericus, Cvnzo et Rodulfus camerarii, et alii quam plures. Actum in Mengosburch, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo, die XII intrante septembr., VIII indict.

Od obeh visečih pečatov ostala le dolga pletena svetlorjava vrvica, na katero sta bila verjetno obešena eden pod drugim.

Št. 120

1250, september, 29, Žlembek na Štajerskem

Hadmar s Schönberga (na Spodnjem Avstrijskem) vrača sekovski Cerkvi posesti v kraju Glanz (pri Lučanah/Leutschach) in ob potoku Rošpoh (pri Mariboru), ki si jih je protipravno prilastil, ko je imel sedež na gradu Žlembeku (Schmirnbergu) na Štajerskem.

Orig. perg. (19,5 : 14,5 + 1,5), št. 648, v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 14. stol. v sekovski kopalni knjigi Ms 51, fol. 72r–72v, št. 112, prav tam (B). – Trije prepisi iz 19. stol. v zbirki listin št. 648, prav tam (C D E)– (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 212–213, št. 63. – Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 518–519, št. 102 (pojasnila str. 776–777). – Zahn, UBSt III (1903), str. 142–143, št. 77. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 80. – Reg. Muchar, Steiermark V (1850), 230. – Prim. Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), str. 145–146.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Glanz et Raspach (nadaljevanje izbrisano). – 18. stol. Restitutio. – Novejše signature: Litt. C. Nro 18. N° 134, N. 78. – Sign. z rdečo kredo: an. 1250. Lad 4. N° 119.

Noverint universi tam futuri seculi quam presentis, quod ego Hadmarus de Schönberch cum in castro meo Smilnburch haberem residenciam, malo ductus consilio de possessionibus ecclesie sancte Marie in Sekawe^a situs in Glanz et am Rosspach me contra omnem iusticiam in periculum mee anime intromisi, partem earum iure hereditatis et partem advocacie nomine mihi asserens attinere. Quas utique possessiones cum per talem iniuriam et violenciam longo tempore tenuissem, tandem conpunctus corde, immo metuens beate virginis ulcionem, de bona voluntate uxoris mee domine Mechthildis^b et omnium heredum meorum, Reinberti^c videlicet et Hadmari filiorum,

^a Villacensis B
^a Seccowe B
^b Maechtildis B
^c Rainberti B

Elizabeht^d, Ievte^e, Alheidis^f filiarum, ac eciam generi mei Hertnidi, remisi et restitui eidem monasterio prefatas possessiones, sicut iuris ratio postulabat, cedens cum supradictis heredibus meis omni iuri, quod mihi in ipsis prediis manu vendicaveram violenta. Moti ergo misericordia dominus Arnoldus prepositus et confratres eiusdem loci indulerunt mihi propter deum, quicquid dampni in ipsis possessionibus per me receperant et fraternitatem mihi dantes orationum suarum participem me fecerunt. Et ut eadem ecclesia in eisdem prediis ab heredibus meis in posterum non gravetur, presentem litteram dedi Sekouiensi^g ecclesie sigilli mei munimine roboratam. Huius rei testes sunt: comes Sifridus^h de Phanneberch, dominus Gotfridus et dominus Hertnidus de Marchpurch, Marquardusⁱ et Eberhardus cives ibidem, Gurmanner plebanus de Livbschach^j, Vlricus et Chrepilo de Livbschach, Liupoldus officialis, Widitz et Neso et Geroldus de Wetshein et alii quam plures fide digni. Acta sunt in Smilnburch, anno domini M^oC^oCL, in die sancti Michahelis^k.

Viseči pečat na perg. traku: trikoten, desni vogal manjka (leva stranica dolga 65 mm).
Podoba: perut, ki se na levi končuje z glavo. Legenda: . . . MARI DE SCHOIBERCH +

Št. 121

1250, oktober, 13, Lyon

Papež Inocenc IV. dovoljuje oglejskim duhovnikom na prošnjo oglejskega patriarha, da jih spričo zmanjšanih dohodkov, ki so posledica vojne, ne more nihče prisiliti k plačevanju za oskrbo ali kaj drugega brez posebnega papeževega ukaza, ki mora vsebovati omembo tega privilegija; izpolnitev ukaza poverja izvoljenemu škofu v Feltrah in ga obenem pooblašča, da sme izobčiti vsakogar, ki bi si drznil nadlegovati oglejski kler.

Orig. perg. (iz fonda čedajškega kapitlja) v arheološkem muzeju (MAC) v Čedadu, Perg. capit., vol. IV, št. 103 (A).

Reg. in literatura: Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 81.

Št. 122

1250, december, 12, Popetre

Filip s Kožljaka potrjuje na prošnjo Ivana Antona de Zilaco in njegovih bratov v navzočnosti koprškega župana Andreja Zena in številnih drugih imensko naštetih mož, da je njihovemu očetu Andreju de Zilaco že zdavnaj odstopil dve vasi z vsemi pritiklinami v koprski škofiji za določeno vsoto denarja, in sicer Popetre in Kobiljo Glavo, ter jim hkrati obljubil, da jih bo varoval, k čemur se pod kaznijo 200 mark srebra ponovno obvezuje.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 17. stol. v 5. knjigi testamentov koprške vicedominarije, danes neznano kje (B). – (Reg. in prepis v KK).

d Elyzabeth B
e Ieute B
f Alhaidis B
g Seccouiensi B
h Syfridus B
i Marchwardus B
j B opušča nadaljnje priče
k A B

Objava tu po F. – Predhodne objave: De Franceschi, I castelli della Val d'Arsa v: AMSI 15 (1899), str. 237–238, št. 1 = (isto kot samostojna publikacija) 1900, str. 207–208, št. 1 (F).

In nomine domini. Anno eiusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo, indictione VIII, actum sub villa Popetrae super territorio ipsius villae, die duodecima intranti mensis decembris. Presentibus domino Fabiano sancti Giorgii, domino Liono de Marugosio, domino Marco de Gibellino, domino Artalupo de Gardosilla, domino Ingalperto Sabini, domino Tonio Almerigoto, domino Ianin milite, domino Petro Nicolai, domino Randulpho Vinardi, domino Epone Monis, domino Ambrosio Stonilla, domino Petro Farina, domino Leonardo Spanda, Castorubro, Bonifacio Odorici, Octo Mirsa, Odorico Ioannis Ambrosii, Carlino Saraceno, Detalmo Ingaldei, Mingulino de Cosliaco, domino Igisulcho, Petro Belgramena, Ugo Monardi et aliis. Dominus Philippus de Coslaco ad instantiam dominorum Ioannis Antonii de Cirlago et fratrum suorum coram domino Andrea Zeno potestate Iustinopolis et quamplurimis super actum dicti [. . . .] dixit et promisit: ego quidem Philippus sponte confirmo quod iamdiu tradidi domino Andreae de Cirlago patri vestro duas villas in Iustinopolitana diocesi videlicet Popetrae et Cubillaglava cum omnibus rationibus et pertinentiis et cum omnibus rationibus suis dominationibus nostris pertinentibus, pro quadam quantitate pecuniae, quam ab eo recepi nomine ipsarum villarum et integre fui solutus. Confines quarum villarum sunt isti, videlicet de prima banda sub Villa nova apud vineas Popetrae veniendo per ipsam viam quae venit per costam montis ipsarum vinearum et transeundo ipsum montem, hinc ad maiorem aquarium versus Cubedum veniendo per ipsum aquarium transeundo super planum montis versus sylvam Ulcigradi per unum lapidem finit, venit via rursum apud sylvam Ulcigradi et sic circumdando partem montis ipsius territorii versus orientem usque terrenum Figarolae transeundo versus meridiem per planum montis intrando in terreno Tribasignae Berdae super sylvam Marina(?)^a dicta Cubillaglava per costam ipsius montis per Umbrigiam ipsius Tribasignae descendendo in aquarium versus ocasum solis, confinando cum terreno de Trusch; et si qui alii essent confines, sic rite suis haeredibus varentare promisi et nunc promitto vobis fratribus ipsas villas in silvis, pratis, aquis currentibus et cum venatione et piscatione, sicut designatum est, et cum omnibus rationibus et dominationibus eis pertinentibus, coram presenti domino Andrea Zeno potestate Iustinopolis, qui pro comune Iustinopolis pro villis et territorio ipsarum villarum modo videtur molestare, et coram quolibet domino et dominio et ubique in curia et in iure quantum universas personas si nollent vel non possent molestare et desbrigare, sub poena ducentarum marcarum argenti valoris componenda, qua soluta poena nihilominus attendatur tenor, ut supra dictum est.

Ego Lazarius Iustinopolis et inclyti DD.^c marchionis notarius subditis omnibus et partibus supradictis manu propria scripsi et roboravi.

Št. 123

1250, december, 17, Firenze

Rimski cesar Friderik II. v svoji oporoki med drugim določa, naj dobi njegov vnuk Friderik Avstrijo in Štajersko kot fevd cesarjevega sina Konrada IV.

Orig. izgubljen (A). – (Reg. v KK).

^a F
^c F

Objave (samo izbor): Tu delna po M. – MGH Constitutiones II (1896), str. 382–389, št. 274 (M). – Lünig, Codex Italiae II (1726), col. 909–914. – Urkundenbuch der Babenberger IV/2 (1997), str. 311–312, št. 1303. – Rauch, Österreichische Geschichte III-Anhang (1781), str. 17–24, št. 9 (pod december, 10). – Huillard-Bréholles, Historia diplomatica VI/2 (1861), 805–810. – Martene et Durand. Thesaurus anecdotorum III., col. 13. – Dumont, Corp. Diplom. I/I, 189. – Wolf, Die Testamente Kaiser Friedrichs II., v: Stupor mundi (Wege der Forschung 101) (1966), 698–710.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 228. – Reg. imperii V/1 (1881), str. 690–691, št. 3835 (Böhmer). – Wolf, Ein unveröffentlichtes Testament, v: Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins 104 (1956), 1–51.

In nomine dei eterni et salvatoris nostri Iesu Christi. Anno ab incarnatione eius millesimo ducentesimo quinquagesimo, die sabbati, decimo septimo mensis decembris, none indictionis ... <4> Item statuimus, quod Fredericus nepos noster habeat ducatus Austrie et Stirie, quos a prefato Conrado teneat et recognoscat; cui Frederico iudicamus dari pro expensis suis decem millia unciarum auri.

... Actum apud Florentinum in Capitinata anno mense die indictione predicta. ...

Wolf, o.c., 4–9, je objavil novo, drugo verzijo testamenta Friderika II. iz cod. d III 3 (iz 1. pol. 14. stol.), fol. 100r–102v knjižnice Escorial, v kateri se cesarjev vnuk Friderik imenuje rex Haustrie et Suaue. Pristnost tega besedila pa je sporna. Kantorowicz in Kloos vidita v njem le vajo v stilistiki kurialnega izvora. – Kantorowicz v: Deutsches Archiv für Geschichte des Mittelalters 13 (1957), 115–126. – Kloos v: Traditio 12 (1956), 446–447. – Več o tej problematiki glej v: Reg. imperii V/4 (1983), str. 73, št. 498 (Zinsmaier).

Illustrem regem Fredericum nepotem nostrum nobis heredem instituimus in ducatu Austrie et Suaue, et pro expensis ei dari precipimus XII millia unciarum auri ...

Št. 124

1250, december, 18, Oglej

Oglejski patriarh Bertold zastavi grofu Ulriku s Strmca (Sternberg na Koroškem) 60 mark dohodkov v Trebinji (Treffen na Koroškem), in sicer za 300 mark, ki mu jih dolguje od kupnine za posestvo Lož.

Orig. perg. (22,8 : 30 + 4) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – <Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL>.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 389–390, št. 2445. – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. P 47.

Reg. in literatura: M. Kos, Oglejski patriarhi, v: ČZN 13 (1917), 29. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 85–87.

Dorzalne notice: – 13. stol neberljiva: – 15. stol.: Pfandbrief uber (nadpisano: Trefen) die vest Loz den grauen von Sternberg. – 16. stol.: Pro Sternberg. – 17./18. stol.: No 3. 1250. 14 X^{ber}. Aglay Ladl. 25. – obrnjeno na glavo: 10.

Nos Bertholdus dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha notum facimus universis tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis, quod pro debito CCC marcarum ad solidum, quas comiti Wolrico de Steremberch pro predio de Lôs, quod emimus ab ipso, dare et solvere debebamus, eidem comiti Wolrico et eius heredibus per nos et successores nostros ac de consensu et voluntate nostri capituli Aquilegiensis obligavimus LX marcarum redditus in Treuen, tali conditione adiecta, quod dictus comes Wolricus eiusque heredes habeant de cetero, teneant et possideant redditus supradictos cum omni iure et ratione ad eosdem in integrum pertinente, et quod

nullus gastaldio noster aut successorum nostrorum cum dictis redditibus presumat vel audeat aliquid ordinare, donec per nos aut successores nostros iidem redditus fuerint a supradicto comite aut eius heredibus expediti, hoc excepto, quod si vellemus collectam vel stewram aliquam imponere vel exigere a cultoribus redituum predictorum, illud facere possimus de consensu tamen^a et voluntate^b comitis memorati. Promisimus insuper dictos redditus et possessiones per nos et successores nostros eidem comiti ab omni homine in ratione defendere et warentare nec contravenire ratione aliqua sive causa sub pena dupli redituum predictorum minus V solidis. Et ut hec omnia firma permaneant et perpetuo illibata, presentem paginam scribi iussimus et sigillorum nostri et Aquilegiensis capituli pendentium munimine roborari. Testes sunt hii domini: Wolricus episcopus Tergestinus, Conradus Iustinopolitanus electus, Biaquinus de Camin(o) comes Cenetensis, Bernardus de Strasowe, Cono de Murucio, Asquinus de Varmo, Waltherusbertoldus de Spengenberch, Conradus senior de Castiliro, Peçce-mannus et Swarçuttus de Ragonia, Henricus et Gliçoy fratres de Mels, Warnerus de Portis, Henricus de Pramberch, Matheus de Riuarotta, Everardus de Vileş, Otto de Vinchenstayn, Henricus^c de Weizenstein, Prechtelinus de Liechtemberch et alii plures testes rogati.^d

¶ Actum Aquilegie in palacio nostri patriarchatus, sub anno domini MCC quinquagesimo, die quarto decimo exeunte decembr., VIII indict.

Viseči patriarhov pečat na svilenem traku blede roza-vijolične barve odlično ohranjen, okrogel (premer ok. 75 mm). Podoba: patriarh sedi na prestolu z razprostrtima rokama, v desni ima palico, v levi knjigo. Legenda: + BĚRHOLDVS DEI GRĀ SANCTĚ AQLĚGIEN SEDIS PATRIARĤA. – 2. oglejskega kapitlja, manjka.

Št. 125
(1251)

Peter, župnik pri cerkvi sv. Jurija v (Slovenskih) Konjicah, zamenja s studeniškimi samostanom župniji v Poljčanah in Laporju za samostanski župniji (na Zgornji Ložnici): Sv. Venčesl in Tinje.

Orig. perg. (19 : 15 + plika polkrožna, širine od 0 na robovih do 2,5 na sredini), št. 2 (prej 580), v PAM v Mariboru (A). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopalni knjigi iz 18. stol., str. 217 (nem. str. 217–218), št. 163, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, v StLA v Gradcu (C).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Orožen, Lavant I (1875), 441–442 (nekoliko okrajšano). – Zahn, UBSst III (1903), str. 169–170, št. 102.

Reg. in literatura: Mlinarič, PAM Zbirka listin (1987), str. 7, št. 2. – Samostani v srednjev. listinah (1993), str. 206, št. 53. – Prim. Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928), 81–82. – Mlinarič, Žiće in Jurklošter (1991), str. 58, op. 75, str. 64, op. 104.

Dorzarne notice: – 18. stol.: N°. 163. Auf bestendiges anhalten Berchtoldi patriarchens zu Aquileja trifft einen tausch mit dem stüfft Studeniz Petrus pfahrer zu Gonobiz und übergibt die pfahr Laporie und die kkirchen in Peltschach für die pfahr in Tainach und kkirchen sancti Venceslai.

^a A namesto tantum

^b volutate A

^c H popravljeno iz začetega A (Jaksch W)

^d popravljeno iz aliis pluribus testibus rogatis

✠ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit ✠ universis Christi fidelibus, quod ego Petrus divina favente gracia plebanus sancti Georii de Gonwiz^a, ad preceptum domini patriarche Berchtoldi felicis memorie paratus nec non et animum suis racionabilibus inclinans precibus, hanc sub arbitris per me pro parte mea electis feci commutationem, dans ad Fontem gracie clauastro sororis Sophye ecclesiam in Pölzach^b cum integro iure ecclesiastico ex antiquo possesso^c, similiter et illam in Lapriach^d ecclesiam cum omni iure sibi attinenti pro illis duabus ecclesiis, silicet sancto Veneslao^e et Tinach^f cum suis attinentiis, hiis tamen mihi terminis assignatis: primus terminus est fluvius, qui dicitur Vevstris^g a superiori parte montis defluens, secundus terminus est, qui dicitur Chestenpach, citra quos expirat iurisdictione plebis de Gonwiz, tercius terminus est fluvius, qui dicitur Leyseniz, qui hanc facit inter nos divisionem, quod villas iuxta hunc scitas^h ad quamcumque iurisdictionem spectaverint, illac et decimarum proventus spectabunt et sequanturⁱ decime villarum locationem. In hanc formam convenerunt et arbitri ex parte sororis Sophye electi. Sunt autem huius rei testes quatuor arbitri, silicet^k Rvbertus decanus de Chunesperch, Iohannes plebanus de Pulzcov, Popo de Lengenburch, Tymo de Gybel, prior Burchardus de Seyz, Ortuinus, Wolricus, Lambertus, Haynricus, Wlricus sacerdotes, Otto Sceyhe, Gebardus, Otacarus, Ditricus, Haynricus, Reyamar, Chonz, Haynricus, Otto cives de Gonwiz et alii quam plures.

V pliko so napravljene štiri zareze za viseče pečate, zdi se, da sta bila obešena samo dva, ki sta še delno ohranjena v barvi naravnega voska. – 1. ohranjena dobra četrtina, podoba in legenda nerazpoznavni. – 2. arhidiakona Konrada, špičasto ovalen (višina 40 mm, širina ok. 30 mm). Podoba: sedeča Mati Božja s svetniškim sijem. Legenda: [S. CON]RADI [ARCHI]DIACONI SAVNIE.

Št. 126

1251

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, izpričuje, da je dobil stiški samostan od mejnega grofa Henrika šest hub v Veliki Loki. Samostan jih je dal v fevd kostanjeviškemu gradiščanu Henriku, zdaj pa je Henrika izplačal s 14 markami in tremi hubami v Stari vasi, Otona z Biča, ki je imel hube v podfevdu od gradiščana Henrika, pa z 52 oglejskimi markami, potem ko sta se oba odpovedala hubam v korist samostana.

Orig. izgubljen (A). – Steyrerjev prepis iz 18. stol. v Ms R 8, str. 245 v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju. (Steyer listine na nekaterih mestih ni znal prav prebrati, ampak jo je bolj ali manj spretno prerisal, tako na primer in hac parte in še večkrat.) (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Austria Sacra IV/7 (1786), str. 374–375 (priče). – Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I, 159 (1969), str. 116–117 (površno). – Bernhard, Corpus Slovenicum (v tisku), št. S 36.

a A, Gonowiz B
b A, Peltshach B
c A
d A, Laporlach B
e A, Wenceslao B
f A, Tainach B
g A, Veystriz B
h A
i A, sequentur B, sequenter Orožen
k A

Reg. in literatura: Parapat, Regeste (1874), str. 181, št. 7. – Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 71. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 143, št. 184. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 391, št. 2448 (Škofja Loka!). – Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 26, št. 36. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), 100. – Omemba: Valvasor, Ehre VIII (1689), 532. – Glede pisarja Wiglina ali Heinricha prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 82. – D. Kos, Pismo (1994), 57, 123.

In nomine domini amen. Vlricus filius illustris ducis Karinthie ac dominus Karniole universis ad quos pervenit presens scriptum tam presentibus quam futuris salutem in omnium salvatore. Ne quae geruntur in tempore simul cum tempore dilabantur, necesse est litterarum ac testium memoria perhennari. Noverint igitur tam presentes quam posteri, quod cum Heinricus marchio Ystriae dulcis memoriae illos sex mansos sites in Lock omni iure proprietatis donavit coenobio Siticensi, quos domnus Heinricus castellanus de Landestrost nomine pheodi tenuit ab eodem, et quos etiam Otto de Vutsch ab ipso domino Heinrico titulo pheodi^a dinoscebatur possedisse, tam ipse dominus Heinricus de assensu filiorum suorum quam etiam ipse Otto recognoscentes iura eiusdem coenobii plene in hac parte, coram nobis eosdem sex mansos ipsi monasterio cum omnibus et singulis quae in ipsis habebant iuribus resignarunt propter quam resignationem fratres eiusdem coenobii domino Heinrico pro dicto Landestrostensis monete marcas quatuordecim tribuerunt et adhuc tres mansos sites in Altendorf, Ottoni vero memorato dederunt quinquaginta duas marcas Aquileg(enses). Ne autem super illa resignatione coram nobis facta aliquam imposterum calumniam patiat, idem monasterium super hoc ipsum in testimonium evidens et cautalem litteras nostras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Huius rei testes sunt frater Rudolphus venerabilis abbas de Landestrost, frater Waleberg ordinis Cisterciensis de Welgerat, dominus Ulricus castellanus de Landestrost, dominus Herbardus de Owersperch, dominus Mar(quardus) de Yge, dominus Lvpoldus de Anderburch, Wilhelmus de Scherpfenberch, dominus Dietricus capellanus noster, Wiglinus et Heinricus notarii nostri et alii quam plures. Actum est hoc in Landestrost anno gratie millesimo CCL primo, indict. oct.

Št. 127

1251, januar, 8–11, Čedad

Poravnava spora med oglejskim patriarhom Bertoldom in grofom Majnhardom III. Goriškim: Kot razsodnika sta bila postavljena Bernard s Strassolda in Clizo z Melsa in sta razsodila: (1) Grof naj priseže, da se bo pokoraval Cerkvi in se prijateljsko poravnal s patriarhom ter to potrdil s poljubom; to se je tudi zgodilo. (2) Patriarh je dolžan odpustiti vsem grofovim pristašem, ki so sodelovali v vojni zoper njega in so se najkasneje do začetka posta pripravljeno pokoriti Cerkvi. (3) Gradova Višnja gora in Mengeš naj pripadeta patriarhu. (4) Prav tako mu pripadeta gradova Postojna in Vipava (5) ter grofija Meduno. (6) Grof se odpove plačilu 1.000 mark, ki mu jih je v Istri obljubil patriarh. (7) Glede 2.400 mark, ki jih dal patriarh grofu pri Manzanu, so prosti vsi poroki in vsa posest, ki je bila zastavljena v ta namen. (8) Grad "Hazperch" pri Manzanu, ki ga je grof pred kratkim postavil, naj se poruši. (9) Ujetniki naj se na obeh straneh takoj izpuste, poroki pa razrešijo svojih poroštev. (10) Grof in njegovi dediči so se dolžni ravnati

^a B dodaja v oklepaju feudi

po teh določilih. Če bi patriarh prelomil kakšno določbo, naj izgubi gradova Vipavo in Postojno, dobijo pa naj ju grof in njegovi nasledniki. Če bi se pa ti ne držali naštetih točk, naj izgubijo vse pravice do odvetništva nad oglejsko Cerkvijo, do mesta Ogleja, Čedad in vseh samostanov ter do odvetništva nad vsemi cerkvenimi posestvi in posestvi svobodnikov in ministerialov. Izgube naj tudi vse fevde, ki jih je nekoč imel grof Majnhard II. Goriški, stric prej omenjenega grofa, ter jih pozneje prepustil oglejski Cerkvi, od katere sta jih nato oba grofa dobila v fevd. (11) Patriarh da za poroke 4 vazale in 20 ministerialov, ki bodo jamčili pod kaznijo 4.200 mark. Mir med patriarhom in grofom naj bo sklenjen za deset let. (12) Grof naj osvobodi istrske prebivalce dane prisege o medsebojni zavezi. Enako naj storijo istrski prebivalci nasproti grofu. Patriarh naj jim odpusti krivdo zaradi prisege ter jih sprejme v svojo milost. (13) Grof naj vrne posestva, ki jih je v Istri vzel oglejski Cerkvi. (14) Poreškemu škofu naj vrne "Paburch" z vsemi pravicami in okrajem. (15) Tudi grof naj da patriarhu 20 ministerialov, ki mu bodo prisegli, da ga bodo branili pred grofom in vsemi, ki bi delali v nasprotju s to razsodbo, in sicer do določenega časa. (16) Patriarh naj plača grofu 4.000 mark, drugega je oproščen, sicer dobi grof zastavljene posesti v fevd. (17) Če bi se kdo v naslednjih desetih letih začel z grofom vojskovati, naj patriarh grofu pomaga, sicer izgubi gradova Vipavo in Postojno. Enako naj se zgodi, če patriarh ne bi poskrbel, da bodo to pogodbo potrdili rimski papež ter oglejski kanoniki in ministeriali. (18) Patriarh naj vrne grofu pristanišče Latisano, (19) podre grad na gori sv. Jurija (20) in vrne grofu vse, kar mu je pripadlo v vasi Ronke po smrti Radebotta z Ronk. (21) Z obeh strani naj prenehajo vsi prepiri. (22) Prav tako sta obe strani [. . .] Patriarhova stran je prisegla, da bo podpirala grofu, če bi se kdo začel proti njemu vojskovati. Če patriarh ne bo izpolnjeval naštetih določb, bodo grofu pomagali, da dobi gradova Vipavo in Postojno. Grofova stran je prisegla, da bo pomagala patriarhu, da dobi odvetništvo in vse fevde, ki jih bo moral grof vrniti, če se ne bo ravnal po teh določbah. V treh dneh, to je 11. januarja, je patriarh Bertold s prisego potrdil naštete določbe.

Orig. izgubljen (A). – Prepis (precej površen) iz 15. stol. v zbirki *Consultori in jure v Državnem arhivu v Benetkah* (B). – *Reg. in prepis v KK*.

Objava tu po J. – Predhodne objave: Joppi, *Documenti Goriziani*, v: *ATr, NS 12* (1886), str. 6–14, št. 25 (J).

Reg. in literatura: Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: *MSF 16* (1920), 81–84. – Lenel, *Venezianisch-istrische Studien* (1911), 152. – M. Kos, *Oglejski patriarhi*, v: *ČZN 13* (1917), 42–43. – Hauptman, *Kranjska* (1999), 116, op. 575 (citat). – Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 145–146, št. 558.

Anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, indicatione nona, die dominico octavo intrante ianuario, in Civitate in palatio patriarchali, presentibus domino Volrico episcopo Tergestino, Gerardo electo Iustinopolitano, magistro Bertoldo de Fagedis, Bonencontra, Henrico Scrizulino et Artico canonicis Aquilegiensibus, Gardemomo scolastico Civitatense, Corrado de Buga canonico Concordiense, Pizanomo canonico Tarvisino nec non Biaquino de Camino, Richardo et Petro domini Wezelonis de Camino, Ludovico de Zumpita, Henrico et Wuargendo fratribus de Cero inferiori, Meinardo et Chono^a fratribus de Cero superiori, Meinardo

^a Chons J, Cono Paschini

de Cedeiph (Cecleiph)^b, Pezeman et Suarzuto fratribus de Ragonia, Suarsmano de Cormono, Wolrico Vonga de Maniaco et Bilero de Portis, Andrea decano, Iacobo de Orzono, Tomasino et Badascula et Iohanne filio de Ruvignaco, Guarnero de Sowunberch, Iohanne filio domini Reinerii de Civitate, Antonio Ceraldi et Poldo de Ultraponte notariis testibus et aliis. Cum inter dominum Bertoldum venerabilem patriarham Aquilegensem nomine universalis et Aquilegensis ecclesiarum ex parte una et dominum Meinardum comitem Goricie advocatum Aquilegensis ecclesie ex altera exhorta sit hactenus hinc inde ac diutius ventilata multiplex materia questionum, procurante humani generis inimico, favente tandem illo qui dissidencium mentes ad unam sepe reconducit voluntatem, ut inter eos pacis et concordie federa reformentur, domini Bernardus de Strasou^c et Clizoi de Mels arbitri electi ab eis concorditer amicabile compositores seu comunes amici, sicut partes confitebantur ibidem, legente de mandato ipsorum Vilielmo de Mazacha de Urbino notario, iuxta eos talem in scriptis protulerunt sententiam: In nomine patris et filii et Spiritus sancti amen. Nos Bernardus de Strasou et Clizoi de Mels arbitri electi amicabile compositores seu comunes amici a domino patriarcha et a comite supradicto, habito pleno arbitrio seu facultate sentiendi, componendi et finiendi ad nostram solummodo voluntatem de omni materia questionum, que fuerant inter eos, dicimus, diffinimus, pronunciamus, sententiamus et precipimus partibus ibidem volentibus audire sententiam: <1> quod dominus comes predictus in primis iuret stare et parere mandatis ecclesie, et quod amicari de cetero debeat domino patriarche, et dominus patriarcha eidem comiti amicetur, mutuam ad invicem pacis osculum assumentes. Quo facto dominus comes predictus iuravit corporaliter ad sancta dei evangelia parere mandatis ecclesie secundum formam scriptam superius et in signum pacis osculatus est dominum patriarcham^{cc}. <2> Item dicimus, diffinimus, pronuntiamus et precipimus, quod quicumque amicorum domini comitis, qui eidem comiti ad werram istam contra dominum patriarcham et suum dederit auxilium et favorem, et venire voluerit ad mandata ecclesie et domini patriarche usque ad proximum futurum carnisprivium, dominus patriarcha teneatur eum recipere ad gratiam secundum pactum et conditionem, quam idem dominus comes et consilarii curie domini patriarche pro honore ecclesie et reformatione terre melius cognoverint expedire, quod modum et mensuram non excedat; quod si inter dominum comitem et consiliarios discordia nasceretur per iustitiam dirimatur. <3> Item dicimus, diffinimus, pronuntiamus, quod castra Wisilberch et Mengospurch pertinere debeant dicto domino patriarche et Aquilegensi ecclesie cum omni iure et honore, iurisdictione atque districtu, et dominus comes de cetero nichil dicere seu facere habeat in predictis, et de quolibet predictorum idem dominus comes finem, datam et refutationem faciat domino patriarche. <4> Item dicimus, diffinimus, pronuntiamus, quod castra Arensperch et Wipach cum omni honore, comitatu, dominio et districtu et iurisdictione debeant pertinere domino patriarche et Aquilegensi ecclesie, et quod dominus comes nichil de cetero habeat facere sive dicere in predictis iure successionis vel alio iure, et de quolibet predictorum ipse dominus comes finem, datam et refutationem faciat ipsi domino patriarche. <5> Item dicimus, diffinimus, pronuntiamus, quod comitatus Metuni et districtus eius de cetero libere pertineant domino patriarche et Aquilegensi ecclesie cum omni iure et honore seu iurisdictione, et quod dominus comes nichil dicere seu facere babeat in predictis, et si dominus patriarcha

^b v oklepaju dodana Joppijeva varianta

^c Strassoldo Paschini (tako povsod) ^{cc} est dominus patriarcha J

occasione predicti comitatus cecidisset in aliquam penam solvendam comiti memorato, ipsa pena sit cassa et vana, et de ipsa dominus patriarcha ipsi comiti minime teneatur; faciat insuper dictus comes domino patriarche de omnibus predictis et singulis finem, datam et refutationem, et de quolibet predictorum. <6> Item pronuntiamus, quod dominus patriarcha et sui fideiussores non teneantur domino comiti in aliquo de mille marchis, quas ipsi^d domino comiti in Hystria promiserat dominus patriarcha^e, et ipsum dominum patciarcham et fideiussores eius pro dictis mille marchis de ipsa promissione duximus penitus absolvendos, et de ipsis marchis dictus dominus comes finem et remissionem faciat domino patriarche pro se et nomine fideiussorum pecunie memorate. <7> Item de duobus millibus et quadragintis marchis, quas ipsi comiti apud Manzanum dederat dominus patriarcha, et eum et Aquilegensem ecclesiam duximus penitus absolvendos, ita quod fideiussores propter ea dati sint omnino soluti, et omnia propter ea facta et gesta, quomodocumque et qualitercumque, sint cassa et irrita, et bona pro dicta pecunia obligata libere ac sine controversia remaneant cum omni iure suo ad dictum dominum patriarcham et ecclesiam Aquilegensem. <8> Item precipimus, quod castrum de Harperch^f apud Manzanum noviter edificatum per dominum comitem penitus destruat et statim. <9> Item precipimus, quod omnes capti ab utraque parte statim et libere dimittantur, et omnis promissio seu obligatio nullam habeat firmitatem, et fideiussores, qui nondum solverunt ante hanc latam sententiam, a principalibus debitoribus conserventur indempnes. <10> Item precipimus, quod dominus comes et sui heredes bona fide teneantur inviolabiliter, observare debeant et tenere per se, successores et heredes suos, et non contravenire aliqua ratione, exceptione, ingratitude, iure vel causa. Quod si per dominum patriarcham et successores fieret contra predicta vel aliqua predictorum, predicta castra Wippach et Arensperch cum omni iure, honore, comitatu, districtu et iurisdictione tamquam propria in integrum nomine pene pertineant ad dominum comitem predictum et eius heredes et successores; si vero dominus comes aut sui heredes attemptarent contra predicta vel aliqua predictorum, cadat ipse et sui heredes a iure sue advocatie, tam Aquilegensis ecclesie quam civitatis Aquilegensis, Civitatis Austrie et monasteriorum omnium, et de advocatia bonorum omnium ecclesiarum, liberorum et ministerialium et ab omni feudo, quod olim fuit proprietas domini Mainardi comitis Goritie, patru predicti domini comitis, quod ipse comes antiquus dedit et tradidit Aquilegensi^g et postea ambo comites ab Aquilegensi ecclesia receperunt in feudum, et ea bona pertineant ad dominum patriarcham et Aquilegensem ecclesiam, et ex nunc ex ipsis bonis dominus comes pro se suisque heredibus finem, datam, cessionem et refutationem faciat domino patriarche pro Aquilegensi ecclesia; si fecerit contra predicta vel aliqua predictorum, et, pena soluta vel non, pactum robur habeat firmitatis. <11> Item precipimus, quod dominus patriarcha (dare deb)et^h domino comiti quatuor de suis vassallis et viginti ministeriales, quos dominus comes elegerit, qui iurare debeant ad sancta dei evangelia iuvare et defendere dominum comitem et heredes suos predictos, obligationeⁱ pro quatuor mille marchis et ducentis marchis obligata castra pro pena, cum honore, iure, comitatu et iurisdictione, et dictam

d ipse *J*, *popravljeno po analogiji s točko 7*
e domino patriarche *J*, *popravljeno po analogiji s točko 7*
f *J Paschini Wiesflecker, Otorepec popravlja v Hazperch (na grad pač ni ostalo nobenega spomina več)*
g *J dodaja v oklepaju ecclesie*
h *(moja konjektura) J ima samo et*
i obligationes *Joppi*

sententiam plene inviolabilem observare, si dominus patriarcha, qui nunc est vel pro tempore fuerit, omnia et singula non servaret predicta usque ad terminos memoratos. Et hec omnia et singula precipimus ab utraque parte inviolabiliter observari sub pena predicta, ut in instrumento compromissi, salvis privilegiis, iuribus, honoribus, iurisdictionibus et omnibus rationibus utriusque partis, de quibus non sit habita mentio in predictis. Cui sententie ambe partes unanimiter consenserunt et eam approbaverunt sibi ad invicem dando, obligando, faciendo et refutaudo in omnibus et per omnia, sicut superius est expressum, et promittentes mutuo predictam sententiam per se, successores et heredes suos sub penis predictis, quibus solutis vel non solutis pacto rato manente, ratam et firmam habere et tenere perpetuo, et non contravenire aliquo iure, ingenio sive fraude; renunciando per pactum et ex certa scientia dominus patriarcha consilio generali de foro competenti, si diligenti et capitulo significasti(!),^k et omni beneficio utriusque iuris et facti et consuetudinis, per quod ipse dominus patriarcha vel sui successores possint se a predictorum observatione tueri. Adhuc pro parte domini patriarche domini Thomas de Pulcinigo, Bernardus de Strasou, Clizoy et Henricus de Mels, Iohannes de Cucania, Cono de Murucio, Bernardus de Zucula, Valterus Bertoldus de Spegninberch, Roprettus de Budri, Matheus de Rivarotta, Conradus de Sacilo, Candedotus de Glemona, Wosalcus teneantur servire domino patriarche presenti et suis successoribus contra omnes rebelles ecclesie ac domini patriarche [. . . .] tam de Foroiulii quam de Marchia Tarvisina hinc ad festum proximum sancti Georgii et inde ultra, ad decem annos tam tempore pacis quam werre, et si infra decem annos predictos pax non fuerit, ipse dominus comes et sui heredes usque ad tempus pacis ipsi domino patriarche et suis successoribus servire nichilominus teneantur secundum formam superius nominatam. <12> Item precipimus, quod dominus comes laboret bona fide sine fraude cum paisanis Hystrie, cum quibus ipse contraxit federa iuramenti, quod ipsi absolvant dominum comitem a iuramento, quo^l eis ipse dominus tenetur obstrictus^m, et ipse, si paisanis placebit, eos absolvat; quod si obtinebitur dominus patriarcha, teneatur omnibus remittere culpam et suam reddere gratiam, quam perdiderunt occasione iuramenti predicti, salvis iuribus et honoribus domini patriarche, domini comitis et ipsorum paisanorum, si paisani sponte remiserint iuramenta; si vero remittere nolluerint paisani spontanei iuramentum, dominus comes usque ad prefixum terminum inter eos teneatur de vinculo iuramenti, nisi fuerit ante ipsum terminum absolutus. Quum autem expiraverit terminus iuramenti vel dominus comes et ipsi paisani fuerint absoluti, ipse dominus comes et sui heredes teneantur servire domino patriarche de werra in Hystris sicut in Foroiulii secundum formam superius nominatam. <13> Item precipimus, quod dominus comes expedite et libere dimittat omnia bona, que occupavit in Hystris ecclesie Aquilegensi, et omnes suas rationes dominum patriarcham pacifice possidere permittat. <14> Item precipimus, quod dominus comes restituat Paburch cum omni suo iure ac districtu eiusdem domino episcopo Parentino, omni mora et contradictione procul abiectis. <15> Item precipimus, quod dominus comes det de suis ministerialibus viginti, quos voluerit dominus patriarcha, qui iurare debeant ad sancta dei evangelia iuvare et defendere dominum patriarcham, qui nunc est vel pro tempore fuerit, predictas advocatias et feudum, quod fuit proprietas(!)ⁿ, et astare sibi ad faciendum predictam

^k do nerazumljivosti pokvarjen stavek sem postavil med vejici; za znamenje (!) uporablja J (sic)
^l quod J
^m abstrictus J
ⁿ (sic) J

sententiam inviolabilem observari, et contra ipsum comitem et eius heredes et contra omnes homines, qui contra sententiam facerent memoratam, usque ad terminos supradictos. <16> Item dicimus, arbitramus, pronunciamus et precipimus, quod dominus patriarcha et sui successores dare debeant domino comiti vel suis heredibus quatuor millia marcharum pro Aquilegensi ecclesia ad illum terminum vel terminos, quem vel quos nos arbitri concorditer duxerimus ordinandos, bonis omnibus obligatis olim domino comiti^o pro duobus millibus et quingentis^p marchis per dominum patriarcham, de quibus ipse dominus patriarcha est absolutus, sicut superius est expressum, remanentibus, iterato pro duobus millibus et quingentis^q marchis obligatis, domino comiti et heredibus suis; pro mille autem et quingentis marchis, ad complendum predictam summam quattuor mille marcharum, sit in nostro arbitrio et voluntate ad dandum et obligandum alia bona ecclesie Aquilegensis, ubi et sicut crederemus utilius expedire. Quumque vero consiliariis domini comitis ad quingentas marchas Aquilegenses teneatur dare dominus patriarcha, et assignare possit possessiones dictis consiliariis pro ducentis marchis, quas ipsi et eorum heredes habeant et teneant, quousque dicta pecunia fuerit persoluta; et si dominus patriarcha non solveret, sive successores, predictas quatuor millia marchas et ducentas marchas in termino^r seu terminis ordinandis, et dominus comes predictus et sui heredes habere debeant in feudum perpetuum ab Aquilegensi ecclesia dictas possessiones obligatas eidem comiti pro duobus millibus et quingentis marchis et alias etiam, quas pro mille et quingentis marchis nos arbitri facimus sibi pro pignore assignari, et illas possessiones, quas habebunt consilarii, similiter, si dominus patriarcha vel sui successores non rediment infra terminum, quem duxerimus ordinandum ipsi consilarii, et heredes eorum ab Aquilegensi ecclesia in feudum perpetuum recognoscant, et quod dominus patriarcha vel qui sibi succedet faciat per ecclesiam Romanam, per Aquilegensem^s capitulum et ministeriales Aquilegensis ecclesie predicta omnia et singula confirmari. <17> Item precipimus, quod, si quis vellet facere vel movere werram contra comitem memoratum vel vellet de werra irruere contra ipsum, dominus patriarcha et eius successores bona fide teneantur iuvare ipsum comitem et defendere, et heredes eius, usque ad festum proximum sancti Georgii et inde ultra ad decem annos et tantum plus, quantum werra ecclesie vigeret. Et si dominus patriarcha vel successores eius non fecerint confirmari per Romanam ecclesiam, Aquilegensem^t capitulum et ministeriales, sicut superius est expressum, omnia et singula supradicta, vel ipsum comitem et heredes eius non iuvaret de werra patriarcha et sui successores, si quis de werra invaderet comitem memoratum et eius heredes usque ad terminum memoratum, dominus comes et sui heredes habere debeant ista castra Wipach et Arensperch cum omni honore, districtu et iurisdictione atque comitatu in integrum ad proprium, et ipsa castra ratione proprietarii et nomine pene ad dictum comitem debeant pertinere. <18> Item precipimus, quod dominus patriarcha prorsus restituat portum Latisane domino comiti, et quod homines dicti comitis in portu eodem gratiam habeant comitis memorati, et dominus comes aliquem de ipso portu non offendat in persona vel rebus occasione, qua dederunt dictum portum habitatores ibidem domino patriarche. <19> Item preci-

^o domini comitis *J*
^p *tako Paschini*, quinquaginta *Joppi*
^q *tako Paschini*, quinquaginta *Joppi*
^r terminos *J*
^s *J namesto Aquilegiense*
^t *J namesto Aquilegiense*

pimus, quod dominus patriarcha destrui faciat castrum montis sancti Georgii, et omnia edificia in ipso monte facta de novo penitus destruantur. <20> Item precipimus, quod, quicquid per mortem olim Radebotti de Ronchis in villa de Ronchis devolutum est ad dominum patriarcham et Aquilegensis ecclesiam, dominus comes et sui heredes perpetuo habeant et teneant in feudum, sicut idem Radebottus in pace habuit et possedit, salvo iure omnium, qui in villa de Ronchis aliquid habent vel hactenus habuerunt. <21> Precipimus insuper, quod de omni discordia, lite, ranchore seu controversia, que hactenus fuerit inter eos, sit finis, pax, remissio et concordia, reformata remanente adhuc libero arbitrio seu dominio nobis arbitris arbitrandi, finiendi, pronuntiandi, sentiendi et interpretandi semel et pluries supra litibus, discordiis, dissensionibus et controversiis, que hactenus inter dictas partes quomodolibet vigerunt. <22> Item precipimus, quod ambe partes omnia supradicta et singula ipsorum [debeant inviolabiliter observare. Ad quod ex parte patriarche . . .]^u de Duino, Philippus de Wisenberg, Wicardus de Petra pilosa et Hermannus de Portis, presente dicto domino patriarcha vollente et iubente, iuraverunt corporaliter ad sancta dei evangelia, quod, si quis velet facere vel movere werram contra comitem memoratum vel eius heredes, ipsi eos iuvabunt et defendent bona fide hinc ad supradictos terminos et tantum plus, quantum werra ecclesie perduraret, si dictus comes vel eius heredes occasione ecclesie turbarentur, et quod dabunt eidem comiti et eius heredibus auxilium, consilium et favorem ad aquirendum dicta castra Wipach et Arensperch et retinendum pro pena cum omni iure, honore, comitatu, districtu et iurisdictione tamquam propria in integrum, et faciendum et dicendum dictam sententiam in omnibus et per omnia, sicut superius continetur, inviolabilem observari, si dictus dominus patriarcha vel sui successores facerent contra predicta vel aliqua predictorum. Ex adversa parte dominus Woldericus de Raphimberch et Ugo nepos eius, Henricus et Damianus de Luonz, Aynz de Mengospurg et Aynz de Gisyse, presente dicto domino comite volente et iubente, iuraverunt corporaliter ad sancta dei evangelia, quod bona fide dabunt auxilium, consilium et iuvamen domino patriarche et suis successoribus, quod ipsi habeant predictas advocacias et teneant pro Aquilegensi ecclesia, et omnia feuda, que et quas dictus comes obligavit pro pena, sicut superius continetur, et faciendum et dicendum dictam sententiam inviolabilem observari, si dominus comes faceret contra predicta vel aliqua predictorum. Insuper die Mercurii XI intrante ianuario, anno dominice incarnationis et indictione predictis in Civitate Austria in domo magistri Beringeri vicedomini domini patriarche, presentibus dominis Volrico^v episcopo Tergestino, magistro Bertoldo de Fagedis, magistro Bonencontra canonicis Aquilegensibus, Biachino de Camino, Conrado de Castiliro testibus et aliis, Henricus domini Mathie de Glemona filius et Conradus de Sacillo, presente domino patriarcha volente et iubente, iuraverunt corporaliter ad sancta dei evangelia in omnibus et per omnia, sicut iuraverunt predicti iuratores domini patriarche. Item eodem die Mercurii, loco et presentibus, predicti arbitri nostri volentes finem imponere iurisdictioni eorum, partibus ad hoc consentientibus pronuntiaverunt, quod eorum iurisdictione duret eis usque ad proximum futurum pascha resurrectionis dominice, et non ultra pronuntiandi inter partes predictas aliquam habeant potestatem. Predicto vero die dominico, loco primitus scripto et testibus prius scriptis presentibus, Otto de Vastenstain pro parte domini comitis de ipsius mandato

^u besedilo v oglatem oklepaju je moja konjektura v pomoč bralcu
^v Henrico J, prim. priče na začetku listine

iuravit corporaliter ad sancta dei evangelia pro se, sicut predicti ministeriales comitis, ut superius legitur, in omnibus et per omnia iuraverunt. Ad maiorem evidentiam predictorum et stabilem firmitatem presens instrumentum fieri iussimus, utriusque partis et arbitrorum munitione roboratum.

Ego Iohannes de Pistorio imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Ego Antonius de Malherbis domini Frederici imperatoris notarius his interfui et rogatus meum signum apposui et subscripsi.

Št. 128

1251, januar, 30, Tolmin

Oglejski patriarh Bertold podari s soglasjem oglejskega kapitlja samostanu v Podkloštru (Arnoldstein) cerkev sv. Janeza na Zilji, in sicer kot poravnava škode, ki so jo on in njegovi storili samostanu. Med pričami se omenjata tudi Ludovik, župnik v Ljubljani, in Ulrik, župnik v Kranju.

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa iz 18. stol. v zbirki listin Koroškega deželnega arhiva v Celovcu (B, C). – Eichhornov prepis glej spodaj (D). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po B): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 392, št. 2451 (J). – Eichhorn, Beiträge zur älteren Geschichte und Topographie des Herzogthums Kärnten II (1819), 246–247 (D). – Austria sacra III/5 (1783), 363, op. (odlomek).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 255, št. 1146. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 140, št. 176. – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 84.

... Et ne huic nostre collationi aliquis successorum nostrorum contradicere valeat aut modo aliquo obviare, presentem paginam eis concessimus^a sigillorum nostri et Aquileiense capituli pendentium munimine roboratam^b. Testes interfuerunt domini magister Bertholdus de Fagedis canonicus Aquileiense, magister Ludovicus plebanus Labacense^c, Philippus capellanus, Chunradus^d plebanus sancti Viti, Paulus scriba^e et canonicus Civitatense, Udalricus^f canonicus Belunense, magister Rupertus canonicus Civitatense, Chunradus^g notarius de Martiniaco, Wolricus plebanus de Cranburg, Henricus de Mels^h, Prenulus de Fagedis, Vrandilisiusⁱ de Civitate Austria, Amalbrechtus^k, Beringerus et Henricus fratres de Graz, Fridericus et Rudolphus^l camerarii et alii quam plures. Datum apud Tulminum, anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo primo, die secundo exeunte ianuarii, VIII^m indict.

^a concessimus et D, B C brez et

^b C, roboravimus B D

^c B D, Laybacense C

^d B, Conradus C D

^e B D, sita C

^f B C, Vldaricus D

^g B, Conradus C D

^h C, Gels B D

ⁱ B D, Vrandislaus C

^k C D, Amelbrechtus B

^l B D, Rodulphus C

^m B D, octava C

Št. 129

1251, marec, 13, Slovenj Gradec

Oglejski patriarh Bertold (znova) zastavi grofu Ulriku s Strmca (Sternberg na Koroškem) 80 mark dohodkov od posesti Trebinje (Treffen na Koroškem), in sicer za 300 mark, ki mu jih dolguje od kupnine za grad in pokrajino Lož, in za 150 mark soldov kot plačilo za vojaško službo.

Orig. perg. (21,9 : 17,4 + 3,2) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 140–141, št. 177. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 395–396, št. 2457. – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), št. P 48.

Reg. in literatura: M. Kos, *Oglejski patriarhi*, v: *ČZN 13* (1917), 29.

Dorzalne notice: 16. stol.: Wie der patriarch dem gravn von Sternberg das schloss Loz, nadpisano: die gült zu in dodano na levi Trefen, fur ein summe gelts hat eingesetzt. Sternberg 1251. – 17. stol.: N° 2. Ladl. 25. – 18. stol.: 13. März. Aglev.

Nos B(ertoldus) dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha^a annotatione presentium de certa consciencia et voluntate libera profitemur dilecto fideli nostro Wolrico comiti de Steremberch pro trecentis marchis, quas eidem pro emptione castri et provincie de Los et pro centum et quinquaginta marchis solidorum, quas eciam sibi pro servicio, quod nobis tempore werre inpendit, occasione sallarii tenebamur, obtuaginta^b marcarum redditus ad sollidos in predio nostro Treuen cum omni iuris plenitudine obligasse, discretioni et fidei sue nichilominus committendo, quod cum predictis bonis possit ordinare et disponere pro voluntatis sue arbitrio, ac si propria forent sua, quousque per nos vel successores nostros solvantur. Inhibemus eciam universis officialibus nostris, ne cum memoratis bonis, quamdiu soluta non fuerint, in steura vel aliqua alia exactione quidquam habeant ordinare. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presentem litteram eidem dedimus nostri sigilli pendentis^c munimine roboratam. Datum aput Graz, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, indictione VIII, die XIII intrante marcio.

Viseči patriarhov pečat na perg. traku ohranjen, le robovi nekoliko poškodovani (premer 75 mm). Podoba: na sedežu z levjima glavama ob straneh sedeč škof z mitro in palijem (ki sega do tal), s palico v desnici in knjigo v levici. Legenda: + BCRHT CTE : AQILEGIENS . . RIRCA.

Št. 130

1251, april, 10, Podčetrtek

Škof Ulrik iz Krke naznanja, da lahko Henrik z Rogatca, če želi, podari samostanu Studenice 24 hub, ki jih ima v fevdu od krške škofije, vsi drugi krški ministeriali ali fevdniki pa lahko poklonijo samostanu do četrtnine svoje fevdne posesti ali 10 mark dohodkov. V primeru, da bi se samostan ne obdržal, pa naj poklonjena posest spet pripade škofiji.

^a pathca s tildo nad h A

^b A namesto octuaginta

^c sledi ponovno sigilli, in sicer prečrtano

Orig. perg. (20 : 10 plika razprta, oba robova močno obrezana) št. 660 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – *Prepis in nem. prevod v studeniški kopiaalni knjigi iz 18. stol., str. 15 (nem. str. 15–16), št. 8, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (B).* – *Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 660, prav tam (C D).* – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Chmel, *Urkunden*, v: FRA II/1 (1849), str. 25, št. 21. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 151–152, št. 86. – Jaksch, *MDC II* (1898), str. 54–55, št. 599.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXVIII, št. 21. – Muchar, *Steiermark V* (1850), 239. – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 257–258, št. 1150. – Kroner, *Verfassung* (1897), str. 512, št. 23. – Prim. Mlinarič, *Žiče in Jurklošter* (1991), 126.

Dorzalne notice. *Prvotno staro kratko besedilo prekrito z novim iz leta 1732:* – Ulrich pischoff zu Gurkh erlaubet dem Heinrich von Rohatß 24 hüeben dem gottshauß Studeniz legiren zu khönnen. Erlaubet auch seiner kkirchen beambten und seiner kkirchen untergebenen von ihren gütern den virten theil; dann auch erlaubet er allen dennen, zu seiner kkirchen gehörigen und unter selben gegen 10 hüeben possiderenden unterthanen, solche gemelten gottshauß zu Studeniz frey und ungehindert legiren zu khönnen. Datirt im jahr: 1251, *nadpisano:* 1732, *seštevek:* alt: 481. *Starejša sign.:* N°. 8.

Nos Vlricus dei gracia Gurgensis ecclesie episcopus scire universos volumus per presentes, quod ad melioracionem ecclesie dicte ad Fontem graciae et nostre anime ad salutem hanc gratiam fecimus specialem, quod dominus Heinricus de Rohats de bonis a nobis et nostra ecclesia possidentibus^a in feudo XXIIII mansos, cum sue fuerit voluntatis, predictae ecclesie poterit condonare, nostro assensu aliquatenus non obstante, et cuilibet ministeriali nostre ecclesie vel fideli quartem^b partem bonorum suorum supra predictam ecclesiam condonare damus etiam liberam facultatem, et quicumque nostrorum circa decem mar(carum) redditus a nobis et nostra ecclesia possidet, si eosdem voluerit illuc dare, nostra etiam est voluntas. Si autem predicta ecclesia non perseveraverit et labetur, predicta bona^c ad nostram ecclesiam revertantur. Ut hec inconfulsa^d permaneant sive rata, per appensionem sigilli nostri presentes litteras roboramus. Huius rei testes sunt frater Berhtoldus Virogo, Waltherus, Albertus, Ditricus castellani in Lantsperch, Berhtoldus plebanus de Strazpurch, Ditricus Cresko, Ditmarus plebanus de Redentein et alii quam plures. Acta sunt hec in Lantsperch, anno domini MCCLII, III idus april., indicione^c VIII.

Viseči pečat škofa Ulrika odpadel, ostal le še perg. trak.

Št. 131

1251, april, 24, Slovenj Gradec

Oglejski patriarh Bertold sporoča priorju in konventu ptujskih dominikancev, da je Sofiji in sestram studeniškega samostana, ki ga je ona ustanovila, na njihovo prošnjo dovolil, da se podvržejo dominikanskemu vodstvu in sprejmejo njihov red; naroča jim torej, naj prevzamejo duhovno oskrbo nad tem samostanom.

Orig. perg. (24 : 15,4 + 2,2) št. 661 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – *Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 661, prav tam (B C).* – *Prepis in nem. prevod v studeniški kopiaalni knjigi iz 18. stol., str. 13–14 (nem. str. 14–15), št. 7, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam.* – *Insert (D) v potrđilni listini patriarha Gregorja: 1252*

^a A namesto pricakovanega possessis

^b A namesto quartam

^c legata B

^d A

julij 20. Glej tu št. 168 z navedbo vseh njenih prepisov in nadaljnjega inserta: 1277 julij 15 Čedad (E). – (Reg. in prepis v KK; reg. v CKSL)

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, *UBSt III* (1903), str. 152–153, št. 87. – Bernhard, *Corpus Slovenicum* (v tisku), št. P 49.

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 237. – Paschini, *Bertoldo di Merania*, v: *MSF 16* (1920), 85. – Mlinarič, *Marenberg* (1997), 48.

Dorzalne notice: – iz 1732: N. 7. Berchtoldus patriarch zu Aquileja erlaubt auß seiner patriarchalischen potestet der Sophiae und ihren schwestern alß closterfrauen zu Studeniz in abgang deren dominicanern ihren damahligen stüfft-caplan zu Studeniz ihre beicht sicher anzuhören und sie von ihren sünden loßzusprechen. Dätirt zu Grätz 1251, *nadpisano* 1732, *pod to letnico črta in izračun*: alt: 481.

Bertholdus^a dei gratia sancte Aquilegiensis sedis patriarcha^b. Dilectis sibi in Christo . . . priori et conventui fratrum predicatorum de Pettouia salutem et sinceram in domino caritatem. Ex parte sororis Sophie et sororum monasterii, quod ipsa^c in patrimonio suo apud Studeniz^d in loco, qui dicitur Fons gratie ad honorem dei et gloriose virginis Marie de novo fundavit, nobis est humiliter supplicatum, ut de licentia et voluntate^e nostra eedem soror Sophia et sorores ipsius vestre se obediencie subicientes vestrum eligere possent ordinem et assumere, prout a pluribus Lombardie monasteriis monialium reclusarum perpetuo consuevit observari. Nos igitur ipsarum supplicationibus favorabiliter annuentes eundem eis ordinem confirmamus, statuantes et concedentes, ut circa eas obedienciam vobis^f iuxta ordinem assumptum servantes omnia que ad honestatem et incrementum ordinis in spiritualibus pertinere noscuntur, iuxta datam vobis prudenciam facere et exercere cura pervigili studeatis vos et non alii, hoc solum excepto, quod ipsarum cappellani sacerdotes confessiones earum vestri copiam habere non valencium, audire possint et iniungere eis penitencias pro qualitate delictorum, sicut earum saluti se^g viderint expedire. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presentem litteram scribi iussimus et nostri pendentis sigilli munimine roborari. Datum apud Graez^h, anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo primo, indicione nona, septimo die exeunte aprili.

Viseči patriarhov pečat na perg. traku, iz krhkega sivkastega voska, okrušen in prelomljen. Podoba: ohranjen le spodnji del sedeče patriarhove postave. Legenda: ves napis odlomljen.

Št. 132

1251, april, 30, Slovenj Gradec

Oglejski patriarh Bertold izročča (malo pred smrtjo) vso svojo posest v okolici, na gradu in v trgu Slovenj Gradec oglejskemu patriarhatu, vendar s pridržkom, da lahko do svoje smrti z njo sam svobodno razpolaga. Glede svojih ministerialov določča, da ne more noben fevd veljati kot prost, dokler je živ kdo izmed njihovih sorodnikov.

^a B prvotno izpuščen, da bi se izpisal kasneje kot inicialka

^b pathca s tilde nad h A B

^c B nima ipsa

^d Studeniz B

^e de voluntate et licentia B – ci so v tem prepisu ti

^f B nima vobis

^g B nima se

^h Greç B

Orig. perg. (z manjšo vrzeljo na zgornjem robu in razprto pliko) nekoč v nadškofijskem arhivu v Vidmu, zdaj v fondu Joppi, Ms 696/1, v BCU, prav tam (A). – Prepis v zbirki Pirona (B). – Prepis v zbirki Joppi, Ms 369 (št. 25) (C). – Prepis v zbirki Frangipane (C). – Prepis (iz C) v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 192, prav tam (D). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 661b v StLA v Gradcu: eden po poreklu iz Vidma (E); – drugi od Zahna iz 1887 (F). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 153–154, št. 88 (Z).

Reg. in literatura: – Caesar, Annales Styriae II (1773), 225. – Manzano, Annali II (1858), 372 (Nicoletti). – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 387, št. 180. – Zahn, Austro–Friulana, v: FRA II/40 (1877), 322. – Krones, Verfassung (1897), str. 513, št. 24. – M. Kos, Oglejski patriarhi, v: ČZN 13 (1917), 32–33 (z dodatno literaturo). – Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 85. – Prim.: Muchar, Steiermark V (1850), 236–238. – K. Tangl, Windischgratz, v: MHVSt 12 (1863), 160–165. – Omemba: Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 167 (Ptuj), 181 (Stari trg).

+ In nomine sancte et individue trinitatis, amen. Anno domini M^oCC^o quinquagesimo primo, indic[ti]one nona, ultimo die aprilis, in presencia dominorum Craftonis archidiaconi Villacensis, magistri Luduici plebani Laibacensis [. . . .]i et Richerii sacerdotum de Windisgraz, Henrici plebani de Vladinich, Prepositelli plebani de Legio, Ansalmi de Los, Nicholai de Laumberch, Cononis de Murucio, Henrici de Mels, Pezmanni de Ragonia, Leutoldi de Trewin, magistri Hellwici scribe Pettouiensis, Henrici scribe de Graz, Eberardi marsalci, Federici camerarii, Pelegrini villarii, Marquardi spisarii domini patriarche^a et aliorum multorum. Dominus Bertholdus dei gratia venerabilis patriarcha^b Aquilegensis volens seminare in terris, quod recolligere valeat cum fructu multiplicato in celis, pro anime sue ac parentum suorum remedio omnem proprietatem, quam habebat in provincia Windisgraz, tam in castro quam in foro et aliis locis ad dominium eiusdem provincie pertinentibus, cum omnibus iuribus, tam in iudicio, muta, quam eciam moneta, et cum omnibus ministerialibus suis et propriis hominibus utriusque sexus et heredibus eorum, ecclesie Aquilegensis libere dedit et ad proprium tradidit perpetuo possidendam, secundum quod ipse et antecessores sui habuerant ac pacifice possederant et quiete, salvo sibi iure et libera facultate, donec vixerit, quod tam de ipsa provincia quam omnibus supradictis infeudare valeat pro suo arbitrio voluntatis, et quod de eiusdem provincie bonis, remota fraude, remunerare valeat et possit servitores suos, et pro anima sua elemosinas facere pro velle suo, hoc etiam adiecto, quod ius ministerialium Aquilegensium in omnibus habeant omnes ministeriales, castellani et infeudati de Windisgraz, et ut apud eosdem favorabilior ipsius memoria habeatur, fecit ipsis ultra consuetudinem feudorum Aquilegensis ecclsie in hoc gratiam specialem, quod nullum feudum seu proprium evacuetur seu vacet, dum de cognatione possidendum aliquis vir vel femina sit superstes. Ad maiorem ergo memoriam et stabilem firmitatem prefatus dominus patriarcha^c hoc instrumentum manu publica sui iussit sigilli pendentis munimine roborari. Actum in ecclesia beate Elisabet in foro Windisgraze.

(SN.) Ego Paulus sacri palatii notarius predictis interfui, et de mandato sepedicti domini patriarche^d scripsi et corroboravi.

^a pathce s tildo A
^b pathca s tildo A
^c pathca s tildo A
^d pathce s tildo A

(SN.) Ego Wečelo domini quondam Henrici filius imperiali auctoritate notarius predictis interfui et de mandato ipsius domini patriarche me subscripsi.

Na perg. traku viseči patriarhov pečat skupaj s trakom izgubljen.

Št. 133

(pred 1251, maj, 23)

Oglejski patriarh Bertold podeljuje bratom dominikanskega reda na Ptuj vso jurisdikcijo, kolikor jim je lahko v okviru prava podeli v svoji škofiji, obenem s privilegijem, da smejo vernikom, ki bodo poslušali njihove pridige, nakloniti odpustek 40 dni.

Orig. izgubljen (A). – Omemba v kopalni knjigi dominikanskega samostana Ptuj iz 15. stol. R 68, fol. 6r, v ZAP na Ptuj (B) – Reg. v kroniki dominikanskega samostana na Ptuj, Arhiv Ptuj, šk. 37, zv. 84, v StLA v Gradcu.

Objava tu po B. – Predhodne objave: Zahn, Dominicanerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879), 9 (iz B). – Zahn, o.c., str. 4, št. 3 (iz C).

Item venerabilis dominus Bertoldus patriarcha Aquilegensis fratres nostros in magna habuit reverentia et honore, committens eis in sua diocesi per suas patentes litteras omnem auctoritatem, quam eis comittere(!) potuit iure permittente, et quod in suis predicationibus ipsius auctoritate 40 dierum indulgentiam possent dare.^a

Št. 134

(po 1251, maj, 23)

Berenger, prošt v San Odoricu, oglejski kanonik (in nekdanji patriarhov vicedom), izpričuje, da je patriarh Bertold podaril vetrinjskemu samostanu špital sv. Antona na Kozjem hrbtu (v Špitaliču) skupaj z okolišem in desetino od novin na gori Ljubelj; svoje pričevanje opira na patriarhovo izjavo, ki jo je sam slišal iz njegovih ust.

Orig. perg. (18,7 : 8,5 + 1,4) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, Archiv für Heimatkunde I (1882), str. 24–25, št. 9. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), št. 2461 (396–397).

Reg. in literatura: Meiller, Reg. Babenb. (1850), 269. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 141, št. 179.

Dorzalne notice: – 13. stol. (zelo obledelo): Super curiam in Pochxrvk [cum suis(?)] conterminiis in monte Lovbel. – 17. stol.: No. 37. – neopredeljena sign.: F.

Berengerius divina miseracione prepositus sancti Volrici et canonicus Aquilegensis. Universis hanc litteram inspecturis in domino vivere et valere. Dignum deo credimus obsequium exhibere, si ad ea, que in presentia nostri facta sunt, fideliter et devote veritatis testimonium exhibemus, tocuis dubietatis scrupulum auferentes. Hinc est, quod per presentes publice profiteamur, dominum Bertholdum olim patriarcham Aquilegensis dive recordationis, ut ab ore eius manifeste audivimus, hospitale sancti Antonii in Bokesruke cum suis conterminiis et decimis novalium montis Lével cenobio Victoriensi Cisterciensis ordinis possidendum contulisse libere ac quiete, ut pauperibus transeuntibus in dicto hospitali per fratres prescripti cenobii sollicitate provideatur et vie

^a Bulla Bertholdi patriarchae Aquileiensis, qua concessit fratribus nostris, ut in suis praedicationibus quadraginta dierum indulgentias eius auctoritate fidelibus largirentur Ms 2191

per montem Lövel studiosius emendentur. In cuius donationis sive facti testimonio presentem cartulam scribi iussimus et sigilli nostri munimine insigniri.

Viseči pečat skupaj z vrstico manjka.

Št. 135

1251, junij, 5, Marenberg

Sigfrid z Marenberga daje vse svoje imetje v fevd svojim fevdnikom Rudbertu s Trušenj, Sighardu z Marenberga in Ernestu Puzu ter vse to zastavlja svoji ženi Rikardi za 3.000 mark srebra, odvetniškim pravicam, ki jih je imel v dedni posesti od samostana v Št. Pavlu, pa se odreka v korist samostana za svoj dušni blagor.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 15. stol. v kopiačni knjigi šentpavelskega samostana, fol. 93, v arhivu samostana Št. Pavel na Koroškem (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 397, št. 2462 (J). – Zahn, UBSt III (1903), str. 154–155, št. 89 (pomanjkljivo). – Pirchegger-Dungern, UBSt/Erg. (1949), str. 41, št. 63.

Reg. in literatura: Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum II (1854), 33–34. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 258, št. 1151. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 137, št. 75. – Prim. Mlinarič, Marenberg (1997), 51–52.

In nomine domini nostri Iesu Christi amen. Quia fragilis est humana memoria et rerum varietati non sufficit, idcirco provida et salubri consuetudine est inductum, ut ea que inter homines agitantur^a ad eternam rei^b geste memoriam roborentur. Notum sit igitur tam presentibus quam futuris, quod ego Seyfridus de Marenberg omnia que habeo et hucusque in protectione mea conservavi, istis hominibus meis infeodavi: domino Rudberto de Truxen, Sighardo de Marenberg, Ernstoni Puzoni et cum manu iam dictorum virorum uxori mee domine Richhardi obligavi pro argento, quod estimant esse ad tria milia marcarum. Advocacias autem, quas ab ecclesia sancti Pauli iure hereditario possedi, liberas dimitto pro remedio anime mee. Presentem paginam sigillo meo et sigillo Leutoldi abbatis sancti Pauli iussi roborari. Huius rei testes sunt Leutoldus abbas sancti Pauli, dominus Cholo de Tthru xen^c, dominus Hainricus de Greyffenfels, Perchtoldus de Sacach^d, Dyetmarus de Timencz, Otto de Brien, dominus Libardus plebanus, Hertwicus de Redelach et alii quam plures. Datum in Maerenberg, anno domini M^oCC^oL primo, die V mensis iunii, indicione nona etc.

Št. 136

1251, junij, 9, Velikovec

Sigfrid z Marenberga prepušča samostanu v Št. Pavlu nova gradova v Trušnju na Koroškem in na Marenbergu na Štajerskem, ki so ju njegovi predniki protipravno zgradili na samostanskem ozemlju, skupaj z odvetščino na Remšniku in Podvelki; oba vzame v doživljenjski fevd.

Orig. perg. (30,5 : 16 + 3) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

^a accitantur B
^b regi B
^c B
^d Sarach B

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 26–27, št. 22. – Zahn, UBSt III (1903), str. 155–156, št. 90. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 397–398, št. 2463.

Reg. in literatura: Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum II (1854), 34–35. – Chmel, o.c. (1849), str. XXXVIII, št. 22. – Muchar, Steiermark V (1850), 239. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 258–259, št. 1152. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 137–138, št. 76. – Prim. Mlinarič, Marenberg (1997), 51.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Super Mernwerch et Truchse nadaljevanje 14. stol.: Seyfridi donato n(?). – 17. stol.: Trüxen Merenberg sunt aedificata in fundo monasterii. Advocatura Ramschnig et Wolffbach pertinent ad monasterium et sunt feuda monasterii. N° 26. anno 1251. / A 52. / Vogtey Remschnigg. – Rdeča sign. an. 1251. Lad. 4. N° 126.

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Seyfridus de Merenwerch, considerans, quod paucitas dierum meorum finitur in brevi et quod de liberis habendis parva sit michi fiducia. Cogitavi, quod utilius sit michi dominum illum placabilem, cuius iudicium effugere nemo potest, quam huius seculi divicias contra conscientiam acquisitas simul congregare et in fine vite mee subire tormenta perpetua. Quapropter notum facio universis presens scriptum intuentibus: confiteor, quod municiones, videlicet in Karinthia novum castrum in Truchsen et in Stiria castrum Merenwerch cum omnibus suis pertinentiis et cum advocaciis in monte Remsnich et in Wolfspach contra salutem anime mee iure proprietario diu possedi, que castra a progenitoribus meis in proprietatibus ecclesie sancti Pauli in Lauent violenter sunt constructa, prout michi paterna et antiquorum narracio declaravit. Prefatas municiones cum omnibus suis attinenciis ad manus domini Leutoldi venerabilis nunc abbatis predicte ecclesie sancti Pauli trado et renuncio liberaliter omni iure. Hiis omnibus consideratis prenominatus dominus abbas Leutoldus ex mera sua gracia et ad multorum precum instanciam de omnibus supradictis bonis tam castris quam advocaciis me Seyfridum et Richkardim coniugem meam pro tempore vite nostre nos ylariter^a infeudavit tali pacto, quod me et mea uxore decedente sine liberis, predicta castra cum omnibus supradictis sine omni contradicione ad sepedictam ecclesiam sancti Pauli libere revertantur et nullus heredum nostrorum post mortem nostram in supradictis bonis seu castris vel advocaciis nullam^b prorsus habeant iurisdicionem. Et ut omnia supradicta firma et inconcussa permaneant, presens scriptum sigillo meo proprio nec non domini mei ducis Karinthie munimine feci^c conrobore. Testes huius rei sunt Swarczmannus de Völchenmarcht, Syghardus et Vlricus de Truchsen, Hermannus Manko, Perchtoldus de Sakkach et alii quam plures fide digni. Datum et actum in Völchenmarcht, anno domini M^oC^oC^o L^o I, feria sexta ante octavam pentecostes, die nono mensis iuniis, indicione nona.

Od obeh na perg. trakovih visečih pečatov ohranjen le prvi: – 1. vojvoda Ulrika, okrogel (premer ok. 70 mm) v svetlorjavem vosku z okrušenim desnim robom. Podoba: ščitast grb današnje Koroške na okroglem pikčastem ozadju. Legenda: CIS KARINTHI . . . – 2. ostal le perg. trak.

Št. 137

1251, junij, 15, Škofja Loka

Ulrik, sin koroškega vojvoda Bernarda, naznanja, da njegov oče Bernard, vojvoda Koroške in Kranjske, protipravno poseduje trg Gutenwerd z Vinjim Vrhom in drugo

^a A
^b A namesto ulla
^c popravljeno iz fecit

našteto posestjo v (Slovenski) Marki, ki sta jo nekoč imela v fevdu od freisinške Cerkve mejni grof Henrik Andeški in njegov sin Friderik, po njuni smrti pa je z vsemi pravicami pripadla freisinškemu škofu Konradu; Ulrik želi, da po smrti njegovega očeta spet pripade freisinškemu škofu.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. (poškodovan od vlage) v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 7r–7v v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – Prepis iz 1849 v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – <Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL>

Objava tu po B (dopolnjena z M). – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 8, št. 15 (M). – Richter, Beiträge zur Geschichte Krains, v: Hormayrs Archiv 10 (1819), 234 (delno). – Hitzinger, Das älteste Besitzthum, v MHK 17 (1862), 67–68. – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 154–156, št. 157 (skrajšano). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 141–143, št. 180.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 259, št. 1153. – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 27, št. 109. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 398, št. 2464. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 146, št. 560. – D. Kos, Pismo (1994), 57.

Que aguntur in tempore, [ne] labantur cum tempore, litterarum debent testimonio perhennari. [Tenore igitur presencium omnibus has litteras inspecturis tam]^a presentibus [quam futuris nos Vlrucus filius Bernhardi serenissimi] ducis Karinthie et dominus Carniole recognoscamus(!) et manifeste ac p[ublice] protestamur, quod memoratus pater noster Bernhardus inclitus dux Karinthie contra debitum iuris et iusticie ordinem possidendo detinet forum [Gvten]werde et montem qui Weinperch dicitur et universas villas in Marchia sitas quarum nomina sunt hec, videlicet Zagrat, Clenouich, Chraztn^b [. . .], in Lokniz molendinum et mansum, Polanum maius et minus, Wre[. . . .] duos mansos et molendinum, Drage, Altenburch, ambo Painersd[orf], navigium Nabrego, Ztrug, Vreznich et Gavri et alias possess[iones] dicto foro et monti Weinperch attinentes, et cetera, videlicet loca aquosa et silvosa, culta et inculta, fructifera et infructifera, que quondam n[obilis] et illustris Heinricus marchio de Andess et Leupoldus inclitus [dux Aus]trie necnon et Fridericus eiusdem filius pie memorie iure [feudali] ab ecclesia Frisingensi a multis retroactis temporibus quiete ac pacifi[ce] possederunt et que omnia post obitum predictorum noscuntur ad Ch[unradum vener]abilem ecclesie Frisingensis episcopum et ad eandem ecclesiam cum o[mni] iuris(?) ple[nitudine] devoluta, que nunc omnia supradicta dictus pater noster p[ost obitum] memorati ducis Austrie Friderici pie memorie contra suam conscien[ciam] vi]olenter usque nunc manutenuit et adhuc detinet occupata. Recogn[oscen]tes igitur quantus favor civibus ecclesie debeat adhiberi, lucide protestamur, cum prelibatus pater noster fuerit sublatus de medio et si nos supervixerimus, quod generaliter in omnibus prefatis prediis et possessionibus, quocunque iure ad sepedictam ecclesiam Frisingensem spectantibus, nullam prorsus iurisdictionem, potestatem et auctoritatem possidendi et detinendi ex nunc usque in antea volumus nobis aliquatenus vindicare; immo volumus quod idem episcopus et omnes sui successores per patrem nostrum sibi et ecclesie Frisingensi ablata rehabeat^c et nomine eiusdem ecclesie rehabita cum omni iure absolute, libere, pacifice in perpetuum possideat^d et quiete. Ne autem nostra protestacio

^a besedilo izpopolnjeno po Meichelbecku

^b Chrazne Richter

^c B

^d B

valeat in posterum infirmari, eandem supratactum modicum editam duximus nostri sigilli munimine roborandam. Huius rei testes sunt videlicet: dominus Eberhardus Werdensis prepositus, Hainricus de Vagin, Wernherus de Lok et Wilhalmus, Chvnradius Gallo, Chvnradius purchgravius de Leunz, Iacobus de Gvtenberch et Rvdlinus de Pirbavmem. Datum in Lok anno domini M^oCC^oCLⁱ, indictione X^a, XVI die exeunte iunio.

Št. 138

1251, junij, 24

Gizela, vdova po Albertu z Marenberga, in njen sin Sifrid ustanovita pod tamkajšnjim gradom samostan za nune po pravilu sv. Avguština in uredbah dominikanskega reda ter ga s soglasjem imensko navedenih dedičev obdarita s 30 markami dohodkov od svoje poimensko navedene posesti na Štajerskem in Koroškem.

Orig. perg. št. 664 (1869 vrnjen iz HHS^tA) v StLA v Gradcu (A). – (Reg. v KK).

Slika (barvna): Mlinarič, Marenberg (1997), 16 (sl. pril.).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae II (1756), str. 321–322, št. 47 = Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 520, št. 104 (pojasnila str. 780–784) / (delno). – Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 28–29, št. 24. – Zahn, UBSt III (1903), str. 158–159, št. 93. – Mlinarič, Marenberg (1997), 289.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXIX, št. 24. – Muchar, Steiermark V (1850), 238. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 260, št. 1155. – Orožen, Lavant I (1875), 93. – Krones, Verfassung (1897), str. 513–514, št. 26(b). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 399, št. 2466. – Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928), 147. – Prim. Mlinarič, Marenberg (1997), 52–53.

Dorzalne notice: – Vber die dreizih march geltes, vnd vber die hvben, dar an daz chloster leit, vnd vber daz holz vnder dem purchberge vnd auch in dem Dorne. (Prim. Mlinarič, Marenberg (1997), 8).

Fuga et mutabilitas temporum facta hominum solent abolere, ut quasi non fuerint, ignorentur. Necessario itaque et perutili provisum est consilio, ut ea, que in tempore aguntur, ne cum tempore labantur, memorie litterarum perpetuo commendantur(!). Notum igitur sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod ego Geisla relicta domini Alberti de Merenberch et filius meus Sifridus, attendentes provida consideracione, quod pro parvis magna et terrenis celestia sumus feliciter recepturi, ad honorem et gloriam ipsius domini nostri Iesu Christi eiusque matris virginis gloriose Marie claustrum sororum degencium sub regula beati Augustini secundum institutiones fratrum predicatorum cum ecclesia in fundo nostre proprietatis sub castro Merenberch fundavimus et construximus, dotando ipsum claustrum, donacionem faciendo ipsi claustro in possessionem perpetuam triginta marcarum redditus infra scriptarum de nostrorum heredum voluntate libera et consensu. Sunt autem hec nomina coheredum nostrorum, quorum prompta voluntas et consensus huic donacioni affuit et accessit, scilicet Anna filia mea de Stadekke, Hermanus filius filie mee de Chlam, Anna neptis mea, Chvnegundis neptis mea de Emberberch, Maehthildis neptis mea de Greifenvelse, generi mei Rudolfus et Livtoldus de Stadekke. Predia vero per nos collata iure perpetuo et inviolabili prefato claustro secundum vocabula sua et loca, ubi sunt sita, diligencius conscripsimus, ne aliquod super hiis inposterum dubium vel calumpnia oriatur. Sunt igitur hii mansi et predia, que secuntur: primo scilicet mansus, qui dicitur Perweines hvbe, in quo predictum claustrum sine contradiccione est constructum, et molendinum, quod situm est

in eodem manso, nec non silvam cum pede montis sub castro Merenberch et aliam silvam mansi cuiusdam, qui dicitur In dem Dornae, iuxta vadum Trahe fluvii predium illud, in Monte palmarum omne predium nostrum, in Pvchdorf unus mansus, in Trebŷnne unus mansus, in monte Werick quatuor mansi. Hec bona sita sunt circa Merenberch; in Karinthia vero iuxta Solium in Raezendorf unus mansus, iuxta fluvium Glane in villa Cherenpurch unum molendinum, in Pvche villa minore unus mansus, in Gomelach duo mansi, in Linte super Chraphvelde unus mansus. Nolentes itaque, ut de hiis omnibus collacionibus et donacionibus factis aliqua possit inpeticio, vexacio vel calumpnia a quoquam procedente tempore attemptari, presentem paginam munimine nostri sigilli et aliorum virorum nobilium appensione sigillorum duximus in perpetuum roborandam. Testes ergo nostre accionis et donacionis sunt viri nobiles Cholo de Saeldenhofen et frater suus Chvnradius, Chvno de Vinchenstaine et frater suus Otto, Rvdbertus de Trvchsen dictus Bvsan, Otto de Brien, Rvdbertus de Hardekke, Dietmarus de Timnitz milites quatuor, Vlricus de Hardekke, Hertwicus et gener suus Pvzo, Sighardus de Merenberch, Chvnradius Swaertzel, Ernestus et Wlfingus Snouelin et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini M^oCC^o quinquagesimo primo, in die Iohannis baptiste.

Od petih visečih pečatov štirje ohranjeni, srednji odpadel. – Slika pečata Sigfrida Marenberškega posebej (barvna): Mlinarič, Marenberg (1997), 16 (sl. pril.).

Št. 139

1251, junij, 24

Sigfrid z Marenberga naznanja s privolitvijo in soglasjem svojih dedičev, da si ne pridržuje nobenih pravic do posesti, s katero je ustanovil in dotiral marenberški samostan.

Orig. perg. (18,8 : 19,3 + 2,8), št. 665, (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 665, prav tam (B C). – (Reg. v KK).

Slika: Mlinarič, Marenberg (1997), 54.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae II (1756), str. 324–325, št. 49 = Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 520–521, št. 105 (pojasnila str. 784–785) / (izvl.). – Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 27–28, št. 23. – Zahn, UBSI III (1903), str. 160, št. 94. – Mlinarič, Marenberg (1997), 290.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXIX, št. 23. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 259–260, št. 1154. – Kroner, Verfassung (1897), str. 513, št. 26(a). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 398–399, št. 2465. – Prim. Mlinarič, Marenberg (1997), 53–55.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Vber die vreiunge der stifte daz Mernberch und die voyte et über daz gerichte. – 18. stol. dopisano: id est über die freyungen der stifte zu Merenberch und die vogte und über das gericht. Posebej: Vogtai brieff von St. Seifridt dat. an S. Johanß Tauffers tag 1251. – Signature: N^f 4. Z rdečo kredo: 1251 Lad 4. N° 40.

Fuga et mutabilitas temporum facta hominum solent abolere, ut quasi non fuerint, ignorentur. Necessario itaque et perutili provisum est consilio ut ea, que in tempore aguntur, ne cum tempore labantur, memorie litterarum perpetuo commendantur(!). Notum igitur sit omnibus tam presentibus quam futuris presens scriptum intuentibus, quod ego Sivridus dictus de Mernberch predia, possessiones seu mansos nec non silvas, quibus dotavi et fundavi claustrum meum sub castro Mernberch, libere dedi et absolute, nullo hominum contradicente, nullud(!) ius michi nec heredibus meis sive iudicii sive advo

cacye sive alicuius molestie, quocunque nomine censeatur, in eisdem de cetero possessi-onibus reservando, et hoc de voluntate et consensu omnium heredum meorum utriusque sexus, prout in privilegio fundacionis claustris prius memorati plenius et lucidius continetur. Nolens itaque, ut de hiis omnibus collacionibus et donacionibus per me et coheredes meos factis aliqua possit impeticio vel vexatio procedente tempore a quoquo hominum attemptari, presentem paginam munimine seu appensione mei sigilli duxi in perpetuum roborandam. Testes ergo rei huius geste sunt viri nobiles Cholo de Seldenhoven et frater suus Chvnradius, Chvno de Vinchensteinne et frater suus Otto, Rupertus de Trũchsen dictus Busan, Otto de Brien, Rupertus de Hardeke, Ditmarus de Tymnitz, milites quatuor, Wlricus de Hardeke, Hertwicus et gener suus Pvtzo, Sighardus de Mernberch, Chunradus Swertzel, Ernestus et Wluingus Slouelin et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, in die beati Iohannis baptiste.

Viseči pečat odpadel, ostal le perg. trak.

Št. 140

1251, (sredi leta), Latisana

Grof Majnhard III. Goriški da Petru Dandolu v fevd še eno tretjino fevda, ki sta ga Majnhard II. in Engelbert III. nekoč podelila zdaj že pokojnima bratoma Andreju in Henriku Dandolu ter njunemu nečaku Marinu za njihove zasluge; tako ima Peter odslej dve tretjini omenjenega fevda: prvo tretjino je dobil po smrti svojega očeta Ivana, Andrejevega sina, kar dokazuje listina z dne 17. marca 1210 (pravilno 18. marca – glej F. Kos, GZS V, str. 89, št. 159), drugo tretjino fevda, katerega celota znaša polovico desetini v Castilonu in Pidrizagu ter osem desetini v Piranu, pa dobi zdaj, po smrti sorodnika Marina, ki je umrl brez potomcev.

Orig. izgubljen (A). – Notarski prepis (ki ga je 7. julija istega leta v dvorcu castellske škfije <Rialto> prepisal notar Nikolaj, sin pok. Martina de Paganis de Alysto in potrdil notar Petrecinus de Padua) v Državnem arhivu HHStA na Dunaju (B). – Prepis B iz 18. stol. v fondu Patriarchato, fasc. 2, v Državnem arhivu v Vidmu (C). – <Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 648–650; čistopis v fasc. 54; reg. v KK>.

Objava tu po B. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12/14 (1916/18), str. 39, op. 1. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 146–147, št. 561. – Štih, Goriški grofje (1997), 64.

In Christi nomine amen. Nos Meinardus comes Goricie advocatus Aquilegensis ecclesie in perpetuum. Cum bene meritis nostris dignum scit^a nos gratias et honores impendere, illos efficacius promovere nos convenit, qui pociora nobis possunt fidelitatis servicia exhibere. Cum igitur Andreas et Henricus Dandoli fratres, relictis legitimis heredibus, et Marinus Dandolus nepos eorum, prout audivimus absque omni heredum solacio, nobiles viri Veneciarum progenitorum nostrorum fideles, divino faciente^b iudicio viam scint^c universe carnis ingressi, qui a domino Meinardo patruo et a domino Engelpreto patre, nostris felicis recordationis comitibus Goricie, medietatem decimarum de Castillono et de Pidriçago et octo decimas in Pirano inperpetuum cognoverint ad feudum, et tandem vir nobilis et fidelis Petrus Dandolus, filius bone memorie Iohan

^a B namesto sit, sit C

^b B C, Kos bere favente

^c B, sint C

nis Dandoli, filii Andree prefati, tercie partis predictorum feudorum a prenominato comite Meinardo patruo nostro investituram assumpserit uno predictorum alteri succedente sine fidelitate, sine commendacione et sine alio quolibet servicio exhibendo, secundum quod nobis liquido constituit per instrumentum publicum confectum per manum Viviani notarii presentibus viris ydoneis millesimo ducentesimo decimo, die decimoseptimo(!) mensis marcii, XIII indictionis, inclinati precibus memorati Petri Danduli, quem fidelitatis titulus recomendat, et considerantes futuram gratiam, quam a nobis et nostris heredibus potterit(!) in posterum promereri, Petrum eundem de duabus partibus predicti feudi, de tercia videlicet, que ipsum tangit hereditario iure, ac de alia tercia parte cohereditatis sue, dicto Marino absque legitima posteritate defuncto, ipsis forma et pacto, sicut predicti progenitores eius investiti fuerant, duximus liberaliter investiendum, ut dictum suum rectum et legale feudum perpetuo in pace possideat et quiete, facientes sibi gratiam specialem pro eo, quod defuncto predicto comite Meinardo patruo nostro investituram sui recti feudi debito tempore non pettivit(!) a nobis, quominus si alias sibi preiudicaret de certa sciencia nostra dictorum feudorum beneficium asequatur. Huius rei sunt testes: domini Marcus Çeno et Marinus Sourancius Veneti, Octobergonia de Spinenberch, Wolricus de Reiffenberch, Philipus de Wasenstain, Bonomus de Varmo et alii plures. Actum in domo Caduli de Portu Latixane anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo. VIII indicionis. Ad huius rei evidentiam et stabilem firmitatem presens scriptum manu publica fieri et nostro sigillo fecimus roborari.

(SN.) Ego Antonius de Malerbis domini Fre(derici) quondam imperatoris notarius hiis interfui et rogatus scripsi.

Št. 141

1251, avgust, 6, Bizeljsko

Krški škof Ulrik I. se poravna s Friderikom s Ptuja in Henrikom s Svibnega glede gradov Planina in Podsreda, tako da jima podeli navedena gradova v fevd, pod pogojem, da bosta pomagala škofu proti vsem, ki bi mu delali krivico, razen če bi šlo za njunega dednega gospoda. Potem ko se Friderik odpove 20 markam dohodkov od svoje lastnine v Poljčanah, Henrik pa enakemu dohodku od svoje lastnine v Štatenbergu in Smladniku, jih oba dobita od škofa v fevd. Vpričo škofa se Henrik spravi tudi z Nikolajem iz Dobrne.

Orig. perg. (22 : 17,5 + 2,2) št. 6722 (1977 vrnjen iz HHStA po rep. XIV/4) v ARS v Ljubljani (A). – Prepis iz 1866 v zbirki listin št. 667c v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC II (1898), str. 55–56, št. 600. – Zahn, UBSt III (1903), str. 162–164, št. 97.

Reg. in literatura: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 143, št. 181 in 182 (pod 1251). – Krones, Die Freien von Saneck (1883, I. del), str. 149 op. 117; str. 153, op. 122.

Dorzarne notice: – 16./17. stol.: Vertrag zwischen Bischofen Vlrih von Gurkh vnd denen von Poetaw vnd Scharfenberg vmb die Vesten Montpreis vnd Herberg die er inen zu lehen verlihn. 1251 Gurkh. N° 2. Sine dato, popravljeno v: 8ten August. Ladl: 21.

In nomine domini amen. Nos Vlricus dei gratia Gurcensis ecclesie episcopus universis presens scriptum intuentibus salutem temporalem et eternam. Ea que geruntur

modernis temporibus litterarum et honestorum virorum decent perempnari^a testimonio, ne ipsa oblivio subripiat posteritatis^b. Nos igitur ad noticiam tam presentium quam futurorum scripto presenti pervenire volumus, quod inter nos et dominum Fridericum de Bett(owe) et Heinricum de Scherphenberch super lite, que diu pro castris Muntparëis et Herberch et bonis ad ea pertinentibus versabatur, procurante fratre nostro comite Her(manno) de Orten(burch) nostrisque ministerialibus consulentibus, talis est compositio celebrata, quod nos castra cum bonis eisdem ipsis in feudo contulimus possidenda, tali interposita condicione, quod ipsi nobis ac omnibus nostris successoribus et eorum posteritas debeant auxilium fidele contra quemlibet nobis et ecclesie nostre inferentem iniuriam exhibere, hoc solo excepto, si eorum dominus hereditarius contra nos ageret, quod ipsi, si assisterent nec tamen a municionibus prefatis nec per se nec per alios nobis inferri non permetterent aliquam lesionem. Ad hec prelibatus dominus Fridericus de Bet(towe) nobis XX marcas redditus de suis proprietatibus apud Pölsach et dominus H(einricus) de Scherphen(berch) apud Stetenbûrch et Vlednik XX resignaverunt et a nobis feudaliter receperunt. Insuper sepedictus H(einricus), ut nos ad prefatam collationem inveniret promptiores, quidquid rancoris et odii erga dominum Nycolaum de Lewenberch suosque amicos et coadiutores pro captivitate sua habuit, puro corde in nostra presentia relaxavit. Si autem predictus dominus Fr(idericus) et H(einricus) in suis promissionibus tam erga nos quam dominum Nycolaum et suos amicos in aliqua parte existerent inconstantes vel huiusmodi amiciciam inter eos in se vel in suis infringerent, collatio ipsis facta cassaretur, et nos cum sepedictis castris et bonis faceremus, quod nobis utile videretur. Si vero predicti viri nos vel nostros offenderent in aliquo, super eo satisfaccionem nobis debent infra tres menses prestare debitam et condignam.^c Quod si facere non curaverint, predicta bona ad nos et nostram ecclesiam, sicut prehabitu est, iterum revertantur. Ut autem hec a nobis et successoribus nostris inconfulsa permaneant sive rata, super hoc ipsis presentes litteras sigilli nostri et comitis Hermani de Orten(burch) fratris nostri et domini Hein(rici) de Rohats, Otlini et Heinrici puerorum de Chungesperch^d munimine dedimus roboratas. Huius rei testes sunt: comes Hermannus de Orten(burch), Heinricus de Rohats, Wlvingus de Libenzt, Pabo de Trewen, Otlinus et Heinricus pueri de Chungesperch, Nycolaus de Lewenberch, Hertwicus dapifer de Wëisenberch, Heinricus de Helfenberch, Berhtoldus de Rabensperch, Berhtoldus pincerna de Môténzt, Albertus de Magendorf, Berhtoldus de Wëitensteine, Engelbertus de Turri, Berhtoldus Chalp, Ditricus Cresko, Chûnradus de Fridorf et alii quam plures quorum nomina non sunt subarata. Acta sunt hec apud Vizel ab incarnatione domini anno M̊CCLĪ, VIII non.^e augusti, indicione VII.^f

Vsi štiri je pečati, viseči na perg. trakovih v temnem naravnem vosku vsaj delno ohranjeni. – 1. krškega škofa (višina ok. 65 mm), špičasto ovalen, ohranjena le slaba polovica. Podoba: sedeč škof s knjigo v levici. Legenda: . . . I GRA . . . – 2. Hermana z Ortenburga, na vseh straneh poškodovan, ostal le ščit s tremi perutmi (stranice ščita: 30 x 40). – 3. Henrika Rogaškega: manjši trikoten (višina ok. 45 mm), močno poškodovan. Podoba: ščit s tramom od leve spodaj desno navzgor, polje posejano z lilijami, Legenda: . . . R[I]C[I] . DE . . . –

a A
b post na razuri ? (Jaksch)
c con na razuri
d zadnji ch na razuri ? (Jaksch)
e pač lapsus namesto id (Jaksch)
f namesto pravilnega IX (Jaksch)

4. Otona s Kunšperka, trikoten, levi in spodnji del odlomljen (prvotna višina vsaj 50 mm).
Podoba: pokončen lev na petkrat počez deljenem ščitu. Legenda: . . . S. OTTOVIS D. . .

Št. 142

1251, (avgust, 6, Bizeljsko)

Friderik s Ptuja in Henrik s Svibnega se poravnata s krškim škofom (Ulrikom I.)
glede gradov Planina in Podsreda ter pripadajoče posesti.

Orig. izgubljen (A). – Regest iz 16. stol. v knjigi regestov krškega arhiva v Strassburgu (B).
– Prepis št. 668a v zbirki listin Štajerskega deželnega arhiva v Gradcu (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po Z. – Predhodne objave: Zahn, Reisebericht, v: BKStG 3 (1866), 43 (Z iz B).

Prim. listino št. 141.

Concordia inter Fridericum de Bettowe et Heinricum de Scherffenberch et episcopum Gurcensem super castro Montparis et Herberg cum suis attinentiis datum 1251.

Št. 143

1251, avgust, 20, Salzburg

Izvoljeni salzburški nadškof Filip potrjuje samostanu sv. Petra v Salzburgu dva
dela škofijske desetine od novin zunaj mesta Laufen. Med pričami se omenja
Rudolf, kanonik v Dravogradu.

Orig. perg. v arhivu samostana sv. Petra v Salzburgu (A).

Objave (tu delna po M): Martin, SUB IV (1933), str. 16–17, št. 17 (M).

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 17, št. 115.

... Sunt etiam huius rei testes: magister Heinricus prepositus Frisacensis, Bertholdus canonicus Frisacensis, R̄vdolfus canonicus in Traberch, Walchv̄nus de sancto Petro, Symon civis, Vlricus de Chalhohsperge, Chv̄nradus Stvtz et Heinricus de Mosen et alii quam plures. Dat. Salz(ur)ge anno domini M^oCC^oL^o primo, XIII kal. septembr.

Št. 144

1251, november, 30

Krški škof Ulrik I. dovoljuje s soglasjem kapitlja, da smejo krški vazali v petih
glavnih fevdih krške škofije Planina, Podsreda, Lemberg pri Poljčanah, Kunšperk
in Rogatec podariti samostanu v Studenicah po 20 hub, drugi krški ministeriali pa
po šest.

Orig. perg. (27 : 24) št. 668 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis in nem.
prevod v studeniški kopiačni knjigi iz 18. stol., str. 16–17 (nem. str. 17), št. 9, v Arhivu
samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št.
668, prav tam (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 29–30, št.
25. – Jaksch, MDC II (1898), str. 57–58, št. 602. – D. Kos, CKL I (1996), str. 48, št. 27. –
Zahn, UBSSt III (1903), str. 166–167, št. 100.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXIX, št. 25. – Muchar, Steiermark V (1850),
239. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 261, št. 1157. – Kronos,
Verfassung (1897), str. 514, št. 27. – Prim. Mlinarič, Žiče in Jurklošter (1991), 126.

Listina je linirana z neenakomernimi razmaki širine ok. 12,2 mm.

Dorzalne notice (prvotna iz 13. stol. kakor tudi druga iz 17. stol. skoraj povsem izlizani) iz 1732: Ulricus pischoff zu Gurkh erlaubet auß special gnadt dem neüfundirten closter Studeniz von Monpraiß, Herberg, Chungesperg, Rohitsch und Lengenburch herrschafften, von ieder deroselben können zwainzig huegen legirt oder donirt werden, von denen andern aber zu 6 hüeben. Datirt in jahr: 1251 z nadpisanim 1732 in izračunom: alt: 481. – Kasnejša sign.: N. 9, druga z rdečo kredo: an 1251. Lad 4. N° 124.

+ In nomine sancte et individue trinitatis amen. Nos Vlricus dei gratia Gurcensis ecclesie episcopus omnibus Christi fidelibus ad quos presens scriptum pervenerit salutem in eo qui est salus peccatorum. Ad noticiam omnium presentium et futurorum presenti pagina volumus prevernire, quod nos ex interna sinceritatis voluntate et nostri capituli consensu nec non ministerialium nostrorum nove fundacioni, videlicet ecclesie Fontis gracie, hanc exhibitionem pietatis fecimus singularem, quod de illis quinque feudis principalibus nostre ecclesie, scilicet de Muntpareiz, Herberch, Chunegesperch, Rohatz, Lengenburch, viginti mansi a quolibet illorum illuc tradi possunt ad meliorem eiusdem fundacionis erectionem et ipsius anime ad salutem. A quocumque hoc fiet, cui divina providentia talem elemosinarum erogationem inspiraverit, eidem offerimus nostre libere voluntatis facultatem. Ceteri vero infeudati a nobis et tam ecclesie nostre ministeriales et fideles unicuique sex mansorum illuc tradentium vel ad nostrum capitulum concedimus nostram voluntatem et favorem, interveniente tamen hac condicione: si memorata structura perpetua permanebit, ipsa donatio durabilis et constans perseveret, sin autem, qualiscumque tunc fuerit donatio, talis ad nostrum conventum revertatur. Ut autem talis gratia sepe dicte ecclesie per nos celebrius facta a nobis et successoribus nostris inconvulsa maneat et rata, presentem paginam sigillo nostro et nostri capituli concessimus roborari. Acta sunt hec anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, secunda kalend. decembris.^a Huius rei testes sunt: Otto venerabilis abbas de Milstat, Engelmarus Puzo dictus de Straspurch, Hartwicus dapifer de Weisenberch, Witmarus de Dierenstaine, Otto et Dietricus fratres de Sttrazpurch dicti Virogones, Dietricus Chrezco, Eberhardus scolasticus ecclesie Gurcensis et alii quam plures. A B^b

Od obeh visečih pečatov je ostala le križema na pliko pritrjena svilena pletena vrvica v rumeni, zeleni in predvsem rdeči barvi.

Št. 145

1251, december, 14, Portorož

Rimski kralj Konrad IV. ukaže mejnemu grofu Bertoldu s Hohenburga, naj koprskemu podestatu Andreju Zenu in zastopnikom koprške občine prepove prisego zvestobe oglejskemu patriarhu Gregorju de Montelongo, ker je Istra po smrti patriarha Bertolda ponovno pripadla cesarstvu.

Orig. izgubljen (A). – Sočasen prepis na perg. v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po W. – Predhodne objave: Winkelmann, Acta Imperii inedita I (1880), str. 406, št. 486 (W) = Schumi, Archiv für Heimatkunde I (1882), str. 191–192, št. 57.

Reg. in literatura: Minotto, Acta et diplomata (1870), 23. – Reg. imperii V/2 (1882), str. 834, št. 4567 (Ficker). – Schumi, URBK II/1 (1884), str. 143, št. 183. – Prim. Benussi,

^a A: sledi poldruga prazna vrstica, kamor naj bi se vpisal kraj izstavitve
^b A – nekakšno pisarjevo znamenje

L'Istria (1924), 192–193. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 97. – Omemba: Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 226.

In nomine domini dei eterni. Anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, indictione nona. Actum super ripam apud sanctam Mariam Rose de Pirano, die XIV, intrante mense decembris, presentibus dominis magistro Walterio de Ocre, Filipo Zeynardo(!), nepote domini Petri Kalaurie et dominis Goyno de Manegondo, Erico Gibilini militibus domini Andree Geno potestatis Iustinoplitani et dominis Leonardo de Geliaco ...^a, dominus Coradus dei gratia electus Romanorum et Sicilie et Ierusalem^b rex precepit domino Bertoldo marchioni Walbr(ie)^c, ut diceret pro eo. Unde dominus marchio ex precepto domini regis dixit: Dominus rex facit vobis dicere, domino Andree Geno potestati Iustinopolitano et nobilibus hominibus, qui sunt in vestra societate de civitate predicta, nomine et vice comunis Iustinopolitani, quod marchia Ystrie cecidit imperio et pater domini regis de gratia quondam investivit quondam dominum B(ertoldum) patriarcham Aquilegensem de dicta marchia et modo similiter cecidit imperio. Quare dominus rex contradicit vobis, quod nullam fidelitatem facere aliquo modo debeatis de dicta marchia domino Gregorio patriarche Aquilegensi, quia de iure pertinet imperio et si vobis inde aliquod dampnum vel gravamen acciderit, promittit dominus rex vos trahere et adiuvere in omnibus et per omnia. Et hec dixit ex precepto regis, quod dominus potestas denotare faceret per notarium suum.

Ego Albinus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius, ut audivi a domino marchione dicente pro domino rege et rogatus a domino potestate, ita fideliter scripsi, complevi et roboravi.

Št. 146

1251, december, (14), Portorož

Rimski kralj Konrad IV. dovoli mestu Piranu na prošnjo koprskega podestata Andreja Zena in mestne občine, da sme kot državno in od cesarja postavljeno mesto prosto voliti podestata izmed državnih fevdnikov.

Orig. izgubljen (A). – Sočasni prepis na perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – Sočasni prepis na perg. v zbirki Miscellanea, atti diplomatici e privati, busta 4. v Državnem arhivu v Benetkah (na istem perg. prepis listine Friderika II: 1220, april, 2, za Koper) (C). – Prepis v zbirki Schumijevih prepisov listin, fasc. 26, v ARS v Ljubljani (D). – (Reg. v KK).

Objava tu po C. – Predhodne objave: Böhmer, Acta Imperii selecta (1870), str. 292, št. 345 (iz B).

Reg. in literatura: Minotto, Documenta, v: AMSI 9 (1893), 65. – Reg. imperii V/2 (1882), str. 834, št. 4568 (Böhmer). – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 97.

Conradus dei gratia Romanorum in regem electus semper augustus, Ierusalem et Sicilie rex. Quociens a fidelibus imperii aliquod iustum et honestum de^a gratia postulat, dignum est et consentaneum rationi, ut imperialis celsitudo de magnificentie sue dono petita de gratia liberaliter largiatur. Hinc est quod iustis petitionibus Andree Çeni^b potestatis et communis Iustinopolis fidelium nostrorum grato concurrentes assensu, volentes eisdem fidelibus imperii et nostris et dicte civitati Iustinopoli, que fundata

^a Schumi v opombi opozarja na izpust: "Sledijo za nas nepomembna imena."

^b Jerosol Minotto

^c Minotto, marchio Walbr. Schumi (s pripombo, da gre za okrajšavo)

^a Böhmer (Ficker?) dodaja v oglatem oklepaju nostra

^b popravljeno iz Çeno C, Zeni Böhmer

fuit a predecessore nostro dive memorie imperatore Iustino, graciam facere specialem, volumus et presentis scripti privilegio largimur, ut prefata civitas Iustinopolis liberam habeat potestatem de fidelibus imperii, undecumque et quancumque voluerit, sicut imperialis civitas ab imperatore fundata, eligendi sibi potestatem, et in aliis omnibus, que meram libertatem contigerit^c, libere utatur et plena gaudeat libertate, salvo honore et fidelitate nostra et salvo servicio, quod exinde debetur imperio. Ad huius autem graciae nostre memoriam et robur perpetuo valiturum, presens privilegium exinde fieri et sigillo magestatis nostre iusimus(!) communiri. Presentibus Bertoldo marchione de Hõmburgh, Henrico comite de Spiccinbergh, Alberto domino de Trimbergh, magistro Gualtiero de Odra regni Sicilie cancellario, Phylippo^d Chenardo, Hugone de Abdemarr et Fulco Rubeo de Calabria et aliis quam plurimis.

Data^e in Hystria apud portum sancte Marie de Rosa, anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, mense decembr., decime indictionis, anno vero regni nostri primo, feliciter amen. Quod privilegium ego magister Iohannes de Brundusio regie curie notarius de mandato dicti domini regis scripsi et signo meo consueto signavi.

Št. 147

1252

Peter iz Cerovega podeli rožaškemu samostanu hubo v Tricesimu.

Regest iz 14./15. stol. v registraturni knjigi Goriških grofov Ms W 594, fol. 120v, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – ⟨Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 245. Prepis v KK⟩.

Objava tu po B.

Uvod v regest v omenjenem viru, fol. 119: Hye sint czemerchn dy güt, dy von der herrschafft von Görz auf das kloster Rosacz sind geben ...

MCCLII. Petrus de Cerouw dedit mansum unum in Tricesimo.

Št. 148

1252

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo podeli na prošnjo piranske občine Piranu za podestata koprskega meščana Varnerija de Zilaco.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 88r, v fondu Patriarchato, fasc. I, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – ⟨Prepis v KK⟩.

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 231, št. 568. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 68, št. II/22.

Literatura: – Manzano, Annali II (1858), 376 (Nicoletti). – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 59.

Regest v Thesauri claritas se začne takole: Item plura instrumenta in uno volumine ligata super electionibus potestatum Istrie, quorum primum est, qualiter:

^c tilda nad r izbrisana C
^d o na razuri, popravljeno iz us C
^e popravljeno iz Datis C

Comune Pirani supplicaverunt domino Gregorio patriarche, quod eis dare deberet potestatem; ad quorum preces de speciali gratia dedit Guarnerum de Guilacho^a Iustinopolitanum civem in potestatem, et hoc de anno domini MCCLII, inditione X.

Št. 149
1252

Koprski škof Konrad skupaj z drugimi cerkvenimi predstojniki naznanja, kako sta bila kaznovana Rajnarda, nekdanji prošt pri Sv. Petru v Karniji, in pokojni Rizard, župnik v Fagagni, ker sta izročila faganjski grad sovražnikom rimske in oglejske cerkve, faganjski župnik pa je hotel enako storiti tudi z gradom Brazzaccom.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v rokopisu De Rubeis, Diss. str. 255, v knjižnici sv. Marka (BMV) v Benetkah. (B). – Prepis v zbirki Pirona v BCU v Vidmu (C). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/3, št. 198, prav tam (D). – Prepis v fondo Joppi, Ms 369, prav tam (E). – Prepis (pomanjkljiv) v Ms 896/1 iz Guerrovega rokopisa Otium Foroiuliense, prav tam (F).

Objave (tu delna po D): Paschini, Bertoldo di Merania, v: MSF 16 (1920), 76–77 (odlomek, ital.).

Reg. in literatura: Manzano, Annali II (1858), 368 (pod 1250, Nicoletti). – Bianchi, Indice (1877), str. 11, št. 198. – Prim. regest s podobno vsebino pri Jakschu, MDC IV/1 (1906), str. 400, št. 2473.

In nomine sancte et individue trinitatis amen. Nos Conradus Iustinopolitanus, Bonacurcius Emonensis episcopi, Wecello Rosacensis et Wecello Bellinensis abbates et Iohannes prepositus sancti Stephani Aquilegensis notum facimus universis ad quos littere iste pervenerint per totum Forum Iulii, quod ... Propter quod pie memorie dominus Bertoldus patriarcha Aquilegensis prefatos Reinerium et Rizardum omni officio et beneficio denudavit. Super quod certum perhibemus testimonium veritati. Ad maiorem vero certitudinem predictorum presentes litteras sigillorum nostrorum pendentium fecimus impressione muniri.

Št. 150
1252

Veriand, vicedom oglejskega patriarha, naznanja, da je v stiškem samostanu ustanovil aniverzarij za dušni blagor zase, za svojo ženo Fromudo in svoje prednike in ga dotira z 20 markami od dohodkov dveh hub in vinograda v Ždinji vasi.

Orig. perg. (33,5 : 14 + 2) v ARS v Ljubljani, št. 5949 (1979 vrnjen iz HHStA po rep. II/1) (A). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Slika: Mlinarič, Stiška opatija (1995), 111.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 33–34, št. 28. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 157–158, št. 199.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XL, št. 28. – Parapat, Doneski (1872/73), 19 (pod Velesovo). – Mikuž, Topografija (1946), 46. – Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 27, št. 38. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 109, 121, 135, 173, 184, 203.

Dorzalne notice: – 18. stol.: Peractio annualis pro quodam benefactore eiusque parentibus. – Sign. z rdečo barvo: An 1250. Lad 4. No 41.

^a B, Gillacho TEA 568

In nomine domini amen. Quia littera dicitur quasi legitima, eo quod legentibus iter prebeat, veterum ideoque decrevit auctoritas gesta hominum, ne a memoria discedant, eius karactere perhennari. Sciant ergo presentes et posteris innotescat, quod nos Werinandus vicedominus domini patriarche pro remedio anime nostre ac domine Fromūde nec non et pro animabus omnium parentum nostrorum et omnium fidelium defunctorum contulimus XX marcas ecclesie Syticensi in hunc modum, quod singulis annis in octava sancti Michahelis(!) de duobus mansis et una vinea in Sydingendorf iacentibus pro animabus iam dictis servicium conventui cum vino et piscibus honorifice ministretur, secundum servicium die altera vel sicut conventui visum fuerit nichilominus tribuatur. Ipsi econtra nobis hanc gratiam, que et perpetuo servabitur, concesserunt, quod eodem tempore omnes sacerdotes eiusdem domus pro animabus sepe dictis privatim missas pro defunctis et in conventu solempniter celebrabunt, ceteri vero clerici psalterium et fratres conversi singuli centum pater noster cum totidem veniis perorabunt. Huius rei testes sunt: venerabilis abbas Ioh(annes) eiusdem loci et prior Erkenbertus et Heinricus subprior, Conradus cellerarius, Otto, Herdegnus et alii quam plures sacerdotes et fratres illius domus. Anno gratie M^oCC Lmo secundo. Et ut hoc factum firmiter perduraret, abbatis ac nostri sigillorum fecimus munimine roborari. Qui vero suprascripta servicia ausus fuerit infringere, confundat illum dominus in eternum; amen.

Viseči pečat stiškega opata na perg. traku ohranjen. (Izstaviteljev pečat ni bil nikoli obešen na listino, saj zanj ni niti perg. traku niti zareze v pliki). Pečat koničasto-ovalen v svetlem naravnem vosku (premera ok. 30 x 40 mm). Podoba: Stoječi opat z mitro in palico v desnici, levico dviguje v blagoslov. Legenda: + SIGIL . . ABBATIS . Π . SITI[K]. – Prim. B. Otoprepec, Samostanski pečati, v: Samostani v srednjeveških listinah (1993), 40. – Slika: Mlinarič, Stiška opatija (1995), 105.

Št. 151

(1252), Kostanjevica

Koroški vojvoda Bernard podarja samostanu v Kostanjevici zaselek Osredok pri vasi "Prizik" (Prežek?/Preska?) skupaj z gričem, kjer že stoji grad ob potoku Bistrica; daje mu tudi dovoljenje, da lahko zgradi še enega.

Ponaredek iz 15. stol na perg. (17,5 : 19,4 + 2,3 – vzdolž desnega roba poškodbe od vlage) št. 4 (pod 1235) v ARS v Ljubljani (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 401–402, št. 2475 (J). – Schumi, Archiv für Heimatkunde I (1882), str. 175–176 (pod 1235).

Reg. in literatura: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 63, št. 87 (pod 1235). – Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 82, 101–102.

Pisava je v celoti iz 15. stol. Po Jakschevem mnenju je bilo prvotno besedilo izbrisano in ponaredek napisan čez razuro. – Datacija: glede na to da je bil samostan ustanovljen leta 1234, je predlagal Schumi v dataciji letnico XXXV namesto XXXII (Schumi AH I (1882), 176, op. 1) – pod to letnico se hrani v ARS v Ljubljani (zato je Höflechner ni mogel najti). Danes je poškodba na desnem robu še bolj napredovala, tako da je lista na več mestih, ki jih je Schumi še lahko prebral, neberljiva.

Listina napisana po vzrocu listine: 1252, april, 23, pisarja Ottona (tu št. 160). Prim. Höflechner, l.c.

Dorzalne notice: – 15. stol.: Ducis Bernhardi super villam Ozridek. – 17. sto.: NB. Nachzufagen. No. 104.

In nomine domini amen. Nos Bernhardus dei gratia dux Kar[inthie dominus] Karniole ac Marchie etc.^a tenore presencium protestamur, quod nos [pro remed]io anime nostre nec non progenitorum ac heredum nostrorum mo[nasterio] fundacionis nostre Fontis sancte Marie prope Landstrost propr[ietates] nostras, videlicet villam sitam in Ozrvdek iuxta villam [Prizik] unacum monticulo primo castrum in eo situm iuxta fon[tem Fustriz] cum omnibus attinenciis habitis et habendis cultis et in[cultis . . .] damus et asignamus perpetuo iure pacificaque qu[iete posidendam] cum pratis, pascuis et nemoribus omnibusque aliis [iuribus, ut] ea nos possidemus, pleno iure, hoc addicentes [graciamque] memorato monasterio facientes, quod abbas seu con[ventus ibidem] degentes pro utilitate monasterii sepe memorati, [si oportet] sive necesarium fuerit, in supramemorat[o monticulo castrum] sive fortalitium ligneum sive lapideum construere et [edificare] possunt nulla nobis nostrisque successo[ribus super bonis] omnibus prenotatis iurisdicione vel obligatione vel [actione quacumque] reservata. Et ne quod a piis salubri intenci[one]co]nsciencia, confertur, ab improbis iniqua fr[aude aut] cavillatione valeat violari, bona et attentata delibera[tione . . .] concessimus coram testibus autenticis et curie nostre [familiaribus] scilicet Diderico, Alberto, Heynrico capela[nis curie, Heynrico de] Silberberch, Arnolde de Hauenerburch, Frid[erico de Val]chenberch, [Alberto] de Wonwicz et alii quam plures et curia nostra tota [sigillis], nostro scilicet et magnifici viri Steffani bani ac nobilis [viri domini] Heinrici de Scherphenberch, munim[ine] irrefragabi[liter roboratum]. Datum anno domini^b M^oCC^oXXXII^o, in castro [nostro] Landstrost, nunc et semper valiturum amen

Od treh na svilenih vrvicah visečih pečatov v nekoliko temnejšem vosku naravne barve prvi in drugi poškodovana, tretji dobro ohranjen. Od vrvic je prva rdečkasto-bela, druga belo-zelena, tretja bela. – 1. vojvoda Bernarda, ohranjena slaba četrtnina. Podoba: viden je jezdec na konju s praporom in ščitom. – 2. bana Štefana (premer ok. 60 mm). Podoba: ščit, katerega površina je močno poškodovana. Legenda ni berljiva (Jaksch: . . . NI TOCIVS SCLAVON. . .). – 3. Henrika Svibenskega (premer 60 mm). Podoba: okrogli srednji del je razdeljen na pet ščitastih polj; v sredini je zrno s petimi zrni naokrog, od katerega vodi greben do zrna na zunanjem obodu; ščitasta polja so okrašena s kronicami, vrh vsake od njih so po tri lilije (bolj slabo vidne). Legenda je neberljiva.

Št. 152

1252, Kostanjevica

Koroški vojvoda Bernard izpričuje, da so njegovi ministeriali Weriland, Wolfger in Majnhard s Studene odstopili svojo posest na (Velikih) Vodenicah samostanu v Kostanjevici v zameno za tri samostanske hube. Dve od teh sta bili samostanu podarjeni za dušni blagor Ulrika, sina Otona iz Kostanjevice, ena pa za dušni blagor Henrika s Črnelega. Samostan se obveže, da bo sprejel brate v svojo duhovno skupnost in jim dovolil pokop v samostanu.

Orig. perg. (28,5 : 18,7 + 2,5), št. 11 v ARS v Ljubljani (A). – Prepis iz 18. stol. v Gr. A I (Dol), fasc. 179, str. 387–389 (B) in str. 466–467 (C). – Prepis iz 18. stol. v Sam. A II (Kostanjevica), fasc. 2 (D), danes izgubljen. – (Reg. v KK).

Slika: Mlinarič, Kostanjeviška opatija (1987), 153.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 156–157, št. 198.

^a dominus Karniole ac Marchie etc. je tipičen dodatek falsifikatorja.
^b amen pisano razpotegnjeno. Letnica je komaj berljiva

Reg. in literatura: Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 402, št. 2478. – Pokorn, *Regesti*, v *ZUZ 10* (1930), str. 9, št. 3. – Mlinarič, *Topografija kostanjeviške opatije* (1972), 48. – Mlinarič, *Kostanjeviška opatija* (1987), 152. – Umek, *Samostani* (1974), 221. – Umek, *Erbergi* (1992), 384. – Prim. Höflechner, *Urkundenwesen*, v: *Carinthia I 159* (1969), 81. – D. Kos, *Pismo* (1994), 57, 78, 82, 89, 197.

Pisava pisarja Otona.

Dorzalne notice: – 14. stol.: Privilegium de Wodeniz. – 16. stol.: G. Literae filiorum fundatoris super mansos in Wodoenicz. – 17. stol.: Besolbrieff über Wodeniz. No 83. Anno 1252. – *Na lističu:* No. 30 popravljeno iz 76. – *Sign. z rdečo barvo:* 3.

Nos Bernhardus dei gratia dux Karinthie, notum facimus tam presentibus quam futuris quod Werianus de Chaltenprunne et Wolfgerus et Mainhardus fratres eius ministeriales nostri permutacionem fecerunt bonorum suorum in Wodniz, que proprietatis titulo possidebant, cum abbate et conventu fundacionis nostre ecclesie, scilicet Fontis sancte Marie in Landestrost, pro duobus mansis, qui eidem ecclesie in remedium anime Vlrici filii Ottonis de Landestrost dati fuerant, et pro uno manso qui similiter ipsi ecclesie in remedium Hainrici de Rotenpach sunt donati; quos tres mansos predictus abbas et conventus prefatis fratribus nostris ministerialibus libere donaverunt omni eo iure, quo in eisdem perfrui videbantur, se ad hoc obligantes, quod si quis eosdem fratres super ipsis mansis inpecierit, de hac inpeticione ipse abbas et conventus ipsorum mediante iusticia eximere tenebuntur. Ipsi similiter fratres Werianus videlicet, Wolfkerus et Mainhardus prenotatas proprietates suas in Wodniz cum omnibus suis attinentiis seu quibuslibet iuribus ad ipsas proprietates pertinentibus, quesitis et inquirendis, cultis et incultis quocunque nomine censentur^a, memorate ecclesie Fontis sancte Marie libere donaverunt consensu heredum suorum pariter et assensu, obligantes se similiter ipsi fratres, quatenus, si quis ipsam ecclesiam super predictis possessionibus inpecierit, ab ea impeticione vel ipsi vel heredes eorum post ipsos ipsam ecclesiam eximant et exsolvant. Ipse autem abbas et conventus sepedictos fratres et eorumdem heredes in suam fraternitatem seu sepulcrale consorcium receperunt, nec ipsi alias debent eligere sepulturam, sed ubicunque aliquis eorum moritur, ibi abbas et conventus ipsum recipient, eum ad sepulturam sui monasterii allaturi. Ut autem talis permutacio seu donationes imperpetuum maneant illibate, presentem cartam nostri et predicti abbatis ac etiam supradictorum fratrum sigillis iussimus roborari, in evidens testimonium et cautelam. Cuius rei testes sunt: Ditricus et Hainricus cappellani curie, Chunradus, Berhtoldus et Otto scribe nostri, Arnoldus dapifer curie, Thomas plebanus de sancta Cruce, Gerhalmus plebanus de Landestrost, Hainricus prior, Gotfridus quondam abbas, Chunradus de Landestrost castellanus, Engelberus^b et Offo et Otto fratres de Landestrost, Prolabo et Bernhardus fratres de Rotenpach, Hermannus officialis, Albero iudex, Ottachrus^c et Weikerus fratres et alii quam plures.

Acta sunt hec in Landestrost, anno domini ^oMCCLII^o, indictione ^oX^o.

Od treh visečih pečatov na perg. vrvici ohranjen le tretji trikotne oblike v naravnem vosku (stranice ok. 35 in 43 mm). Vogali, predvsem zgornji desni, odlomljeni. Podoba: ščit z grbom: cepljen ščit, spredaj mrežast, zadaj "Sparren". Legenda (težko berljiva): + SIGILLV(D) WERIANDI DE VREVDENOV.

^a *namesto censeantur A*

^b *A*

^c *A*

Št. 153

(1252, januar–april)

Čedajski kapitel se pritožuje oglejskemu patriarhu zaradi različnih posegov v njihove pravice. Med drugim nad nekim "Mizolom", vitezom grofov Goriških, ki si prilašča odvetništvo nad raznimi kapiteljskimi posestmi, nalaga bremena kmetom iz kraja "Biarcio", postavil pa je tudi nekega patriarhovega uslužbenca Enrica "di Antro" za gastalda in ta si prilašča vse po vrsti. Med drugim je izsekal gozd v "Pradielis" in kmete v Gaglianu napravil za svoje podložnike. Pritožujejo se tudi nad drugimi grofovimi služabniki in nad grofom, ker jim ne da odškodnine.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v zbirki listin čedajskega kapitlja Perg. capit., vol. IV, št. 98 (slabo ohranjen) v arheološkem muzeju (MAC) v Čedadu (B).

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 147, št. 565. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 51–52.

Št. 154

1252, februar, 6

Koroški vojvoda Bernard potrdi samostanu v Stični nižje sodstvo v vaseh Velika in Mala Stara vas, Lipoglav in Javorje ter zmanjša gozdno in lovsko pravdo, ki jo je določil ljubljanski kletni mojster za posamezne hube. (Po očetovi smrti 1256 potrdi listino s svojim pečatom tudi Bernardov sin Ulrik.)

Orig. izgubljen (A). – Prepis v fondu Archivio proprio di Giusto Fontanini, fasc. 2, str. 340–341, v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah (B).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 402–403, št. 2479. – Otorepec, GZL X (1965), št. 4.

Reg. in literatura: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 27, št. 37. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 53, 57.

Fontaninijev list z dvema prepisoma listin (str. 339) se začne: Ex tabulario Sitticensi, vulgo di Sitticina in Stiria. Copia privilegiorum Sitticensium ut sequitur: ...

In nomine Iesu Christi amen. Nos Bernardus dei gratia dux Carinthiae notum facimus tam praesentibus quam futuris intuentibus praesens scriptum, quod, cum quaerimoniam abbatis et conventus Sitticensis ecclesiae saepius audiremus super damnis et gravaminibus, quae ipsis officiales nostri in bonis eorum, videlicet villis Altendorff maiori et Altendorff minori et Lipoglaw nec non Ahorn, in quibus ius advocatitium iure haereditario habebamus, crebrius inferebant, ipsorum pressuris compassi, tales officialium nostrorum insolentias penitus inhibemus decernentes et firmiter statuentes, ne aliquis officialium nostrorum sive iudex sive officialis sive praeco sive nemorarius seu quisquam alter praeter nostrum speciale mandatum cum supradictis bonis sive villis quidquam habeat ordinare, excepto iudicio sanguinis et iudicio furti, quae iudex provincialis tenebitur iudicare, ita tamen, quod reus sibi nudus ad iudicium assignetur, remanentibus bonis eius ecclesiae memoratae. Praeterea quia nobis de eisdem bonis pro iure nemorario et iure venatorio a singulis mansis duae mensurae tritici et tres mensurae avenae annuatim dari solebant, pro salute nostra et ob reverentiam et honorem altissimi et gloriosae virginis matris dei eundem censum una mensura tritici et una mensura avenae duximus minuendum, ita videlicet, quod quilibet mansorum tantum unam men

suram tritici et duas mensuras avenae nobis pro iure praedicto singulis annis solvat, cum quo censu similiter officiales nostri praedicti nihil habeant ordinare, sed ipsius ecclesiae villici idem frumentum circa festum Michaelis nostro assignent cellerario in Laybaco. Si ergo^a super tali nostra donatione aliqua imposterum calumnia seu cavillatio valeat suboriri, praesentem cartam sigilli nostri munimine duximus roborandam in evidens testimonium et cautellam. Cuius rei testes sunt: Ludovicus plebanus Laybacensis archidiaconus Carnioliae^b, Hermannus plebanus de sancto Vito, Conradus et Bertoldus notarii curiae nostrae, Fridericus de Valchenberg, Rudgerus de Pierpaum, Herbordus Awersperg, Marquardus et Hermanus fratres de Graez, Arnoldus de Hauenaeburch, Bertoldus de Glanhouen milites, Godefridus de Pierpaum, Sigardus de Holern et curia nostra tota et alii quam plures. Acta sunt haec anno gratiae MCCLII, indictione XI, VIII idus febr.

Nos Vlicus dei gratia filius ducis Bernhardi Carinthie donationem patris nostri beatae memoriae sigilli nostri munimine roboramus.^c

Št. 155

1252, februar, 9, Tolmin

Izvoljeni oglejski patriarh (Gregor de Montelogo) potrdi zamenjavo hub na Gori Oljki in na Lomu pri Rečici med samostanom v Gornjem Gradu in Hermanom s Kacenštajna.

Orig. izgubljen (A). – Prepis (pod 1242) iz 17. stol. v fondu KAL, fasc. 82/29, v NŠAL v Ljubljani (B).

Objava tu poB. – Predhodne objave: Zahn, UBSI III (1903), str. 170, št. 103. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 57, št. II/1.

Reg. in literatura: Orožen, Lavant, II/1 (1876), 32. – Prim. Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 67 (prvo uradno dejanje novega oglejskega patriarha).

Dei et apostolica gratia sancte Aquileiensis sedis electus. Universis hanc paginam inspecturis salutem in domino. Ex parte dilectorum in Christo Heinrici abbatis et conventus monasterii Obernburgensis fuit propositum coram nobis, quod ipsi dudum ipsum monasterium^a pensant(!) pro quodam manso, quem Hermannus de Chazzenstain habebat in Monte Crucis, quendam mansum suum sub monte Slom, quem habuerant et possederant ab antiquo, eidem Hermanno nomine permutationis dederunt, unde iidem abbas et conventus nobis humiliter supplicarunt, ut super hiis nostrum praebere curarem assensum. Nos igitur ipsorum supplicationibus favorabiliter annuentes, permutationem huiusmodi, sicut de communi assensu et voluntate praedictorum abbatis et conventus rite ac provide facta est, et in utilitatem dicti monasterii verti dignoscitur, ratam et firmam habemus et tenore praesentium confirmamus. In cuius rei evidentiam praesentes litteras iisdem concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum apud Tulminum, 9 die intrante februario, X indictione.

^a prvotno Ne quae prečrtano in nadpisano Si ergo

^b izraz Carniolia za Kranjsko izvira Schönlebnovega časa

^c prepis je iz leta 1256 (pri Otorepcu manjka). Prim. Jaksch, MHDC IV/1, str. 484, št. 2617

^a v prepisu sledi prazen prostor

Št. 156

1252, marec, 16

*Koprski arhidiakon Popon razsodi v sporu med poreškim škofom in nekimi gospem-
mi iz Poreča glede pravice do posesti mlina v Poreču v korist škofa Ivana III.*

*Prepis v Ms Liber iurium I (z imenom Liber ruber), str. 65, v arhivu porečko-puljske škofije
v Poreču (B).*

Objava tu po C. – Predhodne objave: Cappelletti, Chiese d'Italia VIII (1851), 791 (C).

Una sentenza, pronunziata a favore di lui (*Ivan III., škof v Poreču*), nell'anno 1252, ind. X, die XVI Martii, Parentii in choro superioris ecclesiae, da Poppone, arcidiacono di Capo d'Istria, ci fa conoscere, aver egli avuto quistione, con alcune donne di Parenzo, per diritto di possesso di un molino nella stessa citta.

Št. 157

1252, marec, 23, Koper

*Piranski župnik in kapitelj zmanjšata število prebend piranske Cerkve na šest, ker
jih več ni mogoče dotirati.*

*Orig. izgubljen (A). – Sočasni notarski prepis na perg. (poškodovanem od vlage) nekoč v
Kapiteljskem arhivu v Piranu, danes neznano kje (B). – Stari tisk: Per capitolo di S. Giorgio
di Pirano (ok. 1736) (pod marec, 9) (C). – (Reg. v KK).*

*Objava tu po F. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36
(1924), str. 116–117, št. 86 (F). – Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 286 (pod marec, 9).*

Reg. in literatura: Kandler, Pirano (1879), 42.

*Notarski prepis: 1252, avgust, 30, napravil Aicardinus de Padua incliti Gregorii marchionis
notarius. (po: De Franceschi, o.c., str. 117).*

(SN.) Anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo, indicione undecima,^a die nono exeunte marcio, presentibus testibus infrascriptis. Nos presbiter Facina plebanus, Papus^b archidiaconus Iustinopolitanus, Damianus canonicus Iustinopolitanus, presbiter Leonardus, Petrus et presbiter Romeus canonici ecclesie Piranensis, Iustinopolitane diocesis^c, considerantes consideratione prehabita diligenti, quod ipsius ecclesie facultates atque^d adventus adeo sunt tenues et exiles, quod de^e ipsis nequeunt ultra sex clericos^f congrue sustentari et secundum canonicas sanctiones (per)^g singulos titulos vel ecclesias tot debent institui clerici, quibus ecclesie supetant^h facultates, ideoque consensu domini nostri Corradi dei gratia episcopi Iustinopolitani certum numerum, videlicet sex prebendarum in eadem ecclesia constituimus et iuramus ipsum de cetero servaturi. Actum est hoc Iustinopoliⁱ, in sala episcopatus. Presentes fuerunt magister Bartholameus^j medicus, Widono Nenaduce et alii.

^a F namesto decima

^b Baptista Kandler

^c Iustinus diaconus F, Iustinopol. Diocesis Pro capitulo 1736, Justinopol. Dioecesis Kandler

^d et quod F

^e F, ex Pro capitulo 1736 Kandler

^f F, clericis Pro capitulo 1736; clerici Kandler

^g Pro capitulo 1736 in Kandler tu nimata oklepaja

^h Pro capitulo 1736 in Kandler; superant F

ⁱ Actum est hoc instrumentum Kandler

^j F, Pro capitulo 1736 in Kandler tega in naslednjega stavka nimata

Ego magister Ricardus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius, his omnibus interfui et rogatus scripsi.

Št. 158

1252, april, 9, Poreč

Piranski župnik Adalgero se poravna s piranskim duhovnikom Facinom glede izdatkov piranske župnije; oba obljubita, da se bosta v vsem pokoravala razsodbi poreškega škofa Janeza.

Orig. perg. nekoč v Kapiteljskem arhivu v Piranu, danes neznano kje (A).

Objava tu po F. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 117–118, št. 87 (F).

In nomine domini dei eterni. Anno domini MCCLII, indicione X, die VIII intrante aprili. Actum Parentii, super salam episcopatus, presentibus domino Walfredo abbate Sancti Petri de Silva, domino Margaritto preposito Rubini, domino Uberto archidiacono Parentii et presbitero Millotto de Rubino et aliis. Dominus Adalgerus plebanus de Pirano ex una parte et presbiter Facina eiusdem loci ex altera, de omni lite et questione habita vel habenda plebanatus Pirani et expensarum factarum occasione ipsius, unanimiter et concorditer compromiserunt in dominum Iohannem dei gratia Parentinum episcopum, tamquam in suum iudicem arbitrem, arbitratores et amicabilem compositorem, promittentes ac corporaliter ad sancta dei evangelia iurantes, quod quicquid dictus dominus episcopus super dicta questione inter eos dixerit vel ordinaverit aut tractaverit tam per rationem quam per compositionem seu per quemcunque modum preceperit semel et pluries tam die feriato quam non feriato, ratum et firmum inviolabiliter habere, conservare et tenere et omne dampnum et expensas litis resarcire ac reficere, nec contra supradicta vel aliquod predictorum per se vel per alios aliquando facere, vel venire occasione aliqua vel exceptione, sub pena CC librarum denariorum Venecialium. Cuius pene medietas scit dicti domini arbitris et alia medietas scit partis observantis dictum arbitrium. Que pena tociens committi et exigi possit cum effectu quociens contra factum vel ventum fuerit, qua soluta et exacta semel et pluries vel non, tamen dictum arbitrium et compromissum nichilominus in suo permaneat semper robore et firmitate. Insuper dicti clerici Piranenses pro dicta questione et occasione ipsius literis impetratis et impetrandis sponte renunciarunt.

(SN.) Ego Wicardus Parentinus imperialis aule notarius interfui et hanc cartam compromissi de voluntate parcium rogatus scripsi et roboravi.

Št. 159

1252, april, 14, Salzburg

Salzburški stolni prošt in arhidiakon Oton ter Richker, opat samostana sv. Petra v Salzburgu, posredujeta sekovskemu stolnemu proštu in arhidiakonoma za Gornjo in Spodnjo Štajersko listino papeškega legata kardinala Hugona o pobiranju davkov za kritje legatovih potreb.

Orig. perg. z insertom izgubljena (A). – Insert v orig. perg. listini št. 682 (1252, maj, 1), v StLA v Gradcu (B). – Prepis iz 19. stol. priložen listini B (C). – (Reg. v KK) (pod V 1).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 172–173, št. 105 in str. 175–176, št. 108. (Dvojni insert pripada listini, objavljeni v Zahn, UBSt III (1903), str. 177–178, št. 110).

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 244–245. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 262, št. 1161. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 404, št. 2481. – Martin, RS I (1928), 19, št. 132.

Ot(to) dei gratia prepositus et archidiaconus, R(ichkerus) abbas sancti Petri ecclesie Salzburgensis. Dilectis in Christo fratribus et amicis, venerabili preposito Seccowensi, Vl(rico) superioris Marchie archidiacono, O(ttoni) plebano in Grez cum fraterna dilectione salutem. Mandatum domini legati fratris Hugonis tituli sancte Sabine presbiteri cardinalis nos recepisse noveritis in hec verba . . Frater Hugo miseratione divina tituli sancte Sabine presbiter cardinalis, apostolice sedis legatus. Venerabili fratri abbati monasterii sancti Petri ordinis sancti Benedicti et dilecto in Christo preposito ecclesie Salzburgensis salutem in domino. Cum pro consumatione negotii generalis, quod nutu dei miserentis ecclesie sue dudum afflicte non nostris meritis, sed sua dignatione cepit efficaciter in nostris manibus prosperari, officium legationis suscepimus et hoc ipsum propter mandatum domini pape, quod de novo recepimus nos adhuc oporteat diutius exercere, nec ad illud exequendum possumus vel debeamus propriis stipendiis militare, necessitate compulsi, divertere cogimur ad imploranda subsidia subditorum. Vestre igitur discretioni qua fungimur auctoritate committimus et in virtute obedientie iniungimus, quatinus habita iusta et diligenti omnium reddituum ecclesiasticorum taxatione procuraciones nobis usque ad summam quadringentarum marcarum argenti tam a prelatis quam aliis clericis, ecclesiis conventualibus, parrochialibus et capellis, capitulis, monasteriis exemptis et non exemptis, cuiuscumque ordinis, Cysterciensi et Charthusiensi ac fratribus domus Theutonicorum dumtaxat exceptis, in civitate et dyocesi ac provincia Salzburgensi, Ratisponensi, Patauensi et Frisingensi civitatibus et diocesibus exceptis, sine more dispendio per vos et alias personas ad hoc ydoneas, quas ad id per censuram ecclesiasticam compellendi vobis auctoritate presentium concedimus facultatem, fideliter colligatis, contradictores per censuram ecclesiasticam compescendo, non obstantibus privilegiis vel indulgentiis apostolicis quibuscumque concessis, quod suspendi, interdici vel excommunicari ipsi vel ecclesie ipsorum per litteras apostolice sedis vel legatorum ipsius non possint exemptionis et aliis quibuslibet, per quas executio mandati nostri impediri valeat vel differri, de quibus in presentibus fieri debeat mentio specialis. Nos enim excommunicamus omnes illos, qui aliquid dederint vel receperint, ut procurent, quod aliquis in toto vel in parte exoneretur a procuracione predicta, vel aliquid scienter receperint preter moderatas expensas, quas in colligendo duxerint faciendas. Datum Cameraci etc. Recepto igitur tali mandato, moti compassione fraterna, nuntium cum litteris supplicatoriis ad ipsum legatum curavimus destinare, ut vel procuracionem exigendam dimitteret in totum propter preteritam iam exactam aut eam summam diminueret pro sue beneplacito voluntatis, quorum neutrum apud ipsum valuimus optinere, quin immo litteras comminatorias, si non in continenti suum exequeremur mandatum, nobis denuo destinavit, deputato super hoc execute, qui nos, si desides essemus, ad hec cogeret censura ecclesiastica mediante. Et quia mandatis suis, ut tenemur, volumus in omnibus obedire, fraternitati vestre, auctoritate qua fungimur, sub pena suspensionis officii et beneficii districte precipiendo mandamus, quatinus de consilio archidiaconorum superioris et inferioris Marchie, vel alterius eorum et auxilio, quos ad hec vobis eadem auctoritate et sub penis prescriptis cooperari precipimus,

summam octoginta marcarum argenti, inclusis dyocesibus Seccowensi et Lavendinensi necnon et monasteriis in Marchia sitis per superiorem et inferiorem Marchiam pro procuratione domini legati usque ad festum beati Iacobi proxime venturum dandam, diligenti taxatione habita proventuum ecclesiasticorum sive reddituum, imponatis, eam nobis ex tunc in civitate nostra cautius assignantes. Damus etiam vobis in rebellium seu contradicentium monasteria, ecclesias, parrochias et capellas auctoritatem ponendi interdictum, et in personis eis prelatas excommunicationis sententiam proferendi, quam etiam dominus legatus vel eius sententiarum executor continuo confirmabit. Volumus etiam et mandamus, ut sententiam plenius expressam superius cuilibet ecclesie vel monasterio impositam nobis vestris litteris interclusam et transcriptam mittere debeatis. Sciatis insuper apud nos litteras consimiles remansisse. Datum Salzburge, XVIII kalend. maii.

Od treh na perg. trakovih visečih pečatov ostal od prvega le perg. trak, od drugega nič, od tretjega fragment v rdečem vosku. Podoba: Ščit s prečnico navzdol, v njenem srednjem delu tri pike, zgoraj levo in spodaj desno 8-kraka zvezda. Legenda: . . . TENSTE . . .

Št. 160

1252, april, 23, Ljubljana

Koroški vojvoda Bernard podarja samostanu v Kostanjevici svojo posest v Višnjah ob reki Mirni, ki jo je kupil od Ortolfa iz Slepška.

Orig. perg. (26 : 12 + 1,7) v ARS v Ljubljani, št. 10 (A). – Dva prepisa iz 18. stol. v G. A I, fasc. 179, str. 274–275 (B); str. 462 prav tam (C). – (Prepisa iz 18. stol. v Sam. A II, fasc. 2 (D), ni najti (prim. Umek, Samostani (1974), 32 [1. maj]). – (Reg. v KK in CKSL pod maj, 1).

Slika: Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), str. 124.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 144, št. 185 (maj, 1).

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 404, št. 2483 (pod maj 1). – Pokorn, Regesti, v ZUZ 10 (1930), str. 9, št. 4 (pod maj 1). – Umek, Samostani (1974), 32 (pod maj 1) in 221 (pod maj, 1). – Umek, Erbergi (1992), 384 (pod april, 24). – Prim. Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 348. – D. Kos, Pismo (1994), 57, 74, 78, 88, 197.

Listina je navadno datirana z majskimi kalendami, to je s 1. majem. V orig. je pred kalendami razura, ki jo B bere kot VIII (prim. op. a), torej je datum: IV 23.

Pisava pisarja Otona. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 81, 124.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium Bernhardi ducis super villa Vichnach. – 15./16. stol.: P. Vikchnach. Pod njim še enkrat enako zapisano, potem izbrisano ime. – 17. stol.: Stüftbrief und freyhaiten [. . .]chnach neben den Wasser Mirna. A. 1252 – Signaturi: N° 143 / Nro. 41.

Nos Bernardus dei gratia dux Karinthye tenore presentium protestamur, quod nos pro remedio anime nostre nec non progenitorum ac heredum nostrorum conventui fundationis nostre Fontis sancte Marie in Landestrost proprietates nostras in Vichnach, quas ab Ortolfo de Plintenpach ministeriali nostro emimus, sitas penes fluvium Neiringen, quesitas et inquirendas, cultas et incultas, cum pratis, pascuis et nemoribus omnibusque aliis iuribus et emunitatibus(!), quibus ea possedimus, donavimus pleno iure, eo aposito laudamento, quod fratres eiusdem conventus in quadragesima et in adventu in piscibus, ficibus et aliis beneficiis consolationes habeant ex eisdem, nec aliquis generalis procurator ecclesie cum eisdem quicquam habeat ordinare, sed abbas

ex consilio conventus aliquem procuratorem instituat specialem, qui de eisdem proventibus ipsi conventui consolationes prehabitas administret. Ut autem talis nostra donacio rata maneat in eternum, presentem cartam nostri sigilli munimine fecimus roborari. Cuius rei testes sunt: Ditricus, Durenchardus, Hainricus cappelani curie, Hainricus de Silberberch, Arnoldus de Hauenerburch, Fridericus de Valchenberch, Albertus de Wonwiz et alii quam plures et curia nostra tota.

Datum in Laybaco anno domini MCCLII, indictione X, [VIII]^a kal. maii.

Na perg. vrvici viseči pečat izstavitelja v rdeče-rjavem vosku ohranjen (premer ok. 50 mm), vendar z nejasnim odtisom, na katerem je razločen samo grb na ščitu (s stranicami ok. 18 mm zgoraj, 20 ob straneh). Grb prikazuje stoječega konja/zmaja(?).

Št. 161

1252, maj, 12, Čedad

Izvoljeni oglejski patriarh Gregor de Montelongo je v prisotnosti izbranih prič, med katerimi sta navedena tudi Ulrik in Hugon z Rihemberka, obljubil grofu Majnhardu III. Goriškemu, odvetniku Ogleja, da bo priznal poravnavo med grofom in pokojnim patriarhom Bertoldom; obljubil je tudi, da bo skušal doseči njeno potrditev pri papežu.

Orig. notarski instrument na perg. (19,3 : 20,5 + 2,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis (iz Chmela) v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 204 (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 30–31, št. 26. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 144–145, št. 186. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 58–59, št. II/4.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XXXIX, št. 26. – Firmhaber, Heinrich Graf v. Hardeck, v: AKÖG 2 (1849), 185. – Manzano, Annali II (1858), 377 (Della Bona). – Bianchi, Indice (1877), str. 11, št. 204. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 148, št. 568. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12/14 (1916/18), 70. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 128.

Dorzalne notice: – 14. stol.: Concordia iul.(?) vir.(?). – 15. stol.: Ratificatio sententie. – 17. stol.: No. 4. Ladd. 29.

In nomine Christi amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo, decime indictionis, die dominico duodecimo intrante madii, apud Ciuitatem Austrie in domibus patriarchatus, presentibus dominis: Delatorra archipresbitero Paduano, Bartholomeo Sarraceno vicario venerabilis patris domini G(regorii) dei et apostolica gratia sancte sedis Aquilegensis electi et Berengerio vicedomino, nobilibus dominis Biaquino de Camino, Henrico et Bentulfo de Villalta fratribus, Ottone dicto Borgonna de Spinenberch, Iohanne et Alpreto de Cocania fratribus, Ropreto de Budrio, Vlrico et Vgone de Rifemberch, Stephano de Duino testibus ad hoc specialiter vocatis et quibusdam aliis, predictus dominus electus Aquilegensis promisit nobili et potenti viro domino Maynardo comiti Goritie advocato ecclesie Aquilegensis, nomine suo et eiusdem ecclesie, ratam et firmam habere sententiam arbitrii et concordie olim latam per nobilem virum dominum Bernardum de Straso et dominum Clizoum de Melz arbitros et amicabilem compositores inter venerabilem patrem dominum Bertoldum bone memorie patriarcham Aquilegensis et comitem memoratum, secundum quod per instrumenta confecta per manus Antonii de

^a številka je danes izbrisana, vendar iz prepisa B zanesljiva

Maleruis et Iuliani de Ciuitate notariorum publicorum plenius apparebat, et eandem sententiam eorum quilibet confirmavit, promittentes per se successores et heredes eorum eam inuolabiliter observare. Hoc tamen excepto, quod idem dominus electus non absolute promisit, dictam sententiam per Romanam curiam facere confirmari sed ad eam confirmandam obtulit se fideliter laborare. Hec autem promiserunt ad invicem observare sub pena, que in lata sententia predicti arbitrii continetur. In cuius rei evidentiam et stabilem firmitatem predictus dominus Aquilegiensis electus instrumento presenti proprium iussit sigillum apponi.

(SN.) Ego Iohannes de Lupico sacri imperii publicus notarius hiis interfui et de mandato predicti domini electi scripsi.

Na perg. traku viseči patriarhov pečat v rjavi barvi naravnega voska, ovalen (dolžna 70, širina 55 mm). Podoba: zgoraj Mati Božja (glava odkrušena) z desnico na prsih in Detetom na levici, spodaj patriarh moli, pred njim je roža, ki raste iz tal, na njegovi levi svetnik, ki ga z rokami podpira v molitvi. Legenda: . . . GRA . . . S A Q V I L E .

Št. 162

1252, maj, 16

Koroški vojvoda Bernard naznanja, da je samostanu v Kostanjevici poklonil za svoj dušni blagor in za blagor svojih prednikov desetino v Brlogu in Višnjah. Prvo je imel v fevdu Bernard od oglejske Cerkve, drugo pa je imel od Bernarda v fevdu Rudiger iz Hrušice.

Orig. izgubljen (A). – Nemški prevod iz 15. stol. v prepisu iz 18. stol. v Arhivu graščine Dol, fasc. 179 (po str. 467), v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. in prepis v CKSL)

Objava tu po B. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Mlinarič, Topografija kostanjeviške opatije (1972), 48. – Umek, Erbergi (1992), 384. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 197.

In dem namen unsers herren Iesu Christi amen. Wir Pernnhard von gotz genaden hertzog ze Kernndten, bekennen allen die den brieff ansehent, das wir ze aynem hayl unser sel und unser vorfoderen sel willen haben geben und geschafft ainen tzehent gelegen ze Werloch den wir ze lehen haben gehabt von der hayligen kirchen ze Agley und den tzehenten ze Weissen, den Rudger von Pirpaum von uns ze lehen hat gehabt, den der convent der kirchen Unser frawen prun der iunckfrawen sant Mareyen ze Lanndstrost von dem selben Rudger gelöst hat, derselben kirchen unser ersten stift des yezund benantz Unser frawen prun sant Bernnhartz ordenn mit allen den rechten ewickleychen ze besitzen und inn tze habenn, als wir die von der benanten kirchen besessen und ingehabt habenn, besucht und unbesucht, paut und ungepaut, das icht unserem almusen oder der kirchen stozz oder irrung aufstend darumb haben wir in geben den gegenwurtigen brieff mit unserm anhangunden insigell ze ainer sichtigen zeugnuss der warhayt. Der sach seindt getzeug: Hainreich pharrer von Sant Martein, Durmhard pharrer ze Glogowitz, unser capplen Chunrad, Perchtold unser schreyber, Arnold von Hawnburch, Hainreich, Chunrad, Perchtold gebruder von Lanndstrost und ander erber leyt. Das ist geschehen im dem jar der gnaden M^oCC^oLI^oII, indiccione X, XVII kal. iunii.

Št. 163

1252, maj, 29

Izvoljeni oglejski patriarh Gregor de Montelogo in freisinški škof Konrad I. se dogovorita o pogojih glede trgovanja in sklepanja pogodb med svojimi podložniki.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 9v, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – Prepis iz 1845 v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 9, št. 16. – Ullepitsch, Diplomatarium Carnolicum, št. 16, v: MHK 3 (1848), 18–19. – Costa, Quellenmateriale, v: Magazin 13 (1856), Anhang, str. 10, št. 30 (delno). – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 157–158, št. 160. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 146–147, št. 188. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 59–60, št. II/5. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12/14 (1916/18), 70–71.

Notum sit universis tam presentibus quam futuris, quod nos Gregorius dei gracia sancte Aquilegiensis sedis electus, et Chvnradius per eandem Frisingensis episcopus super omni genere empcionis et vendicionis et aliorum contractuum que suborari^a poterunt per homines nobis attinentes in utriusque nostris^b districtibus constitutos, tale statutum edidimus tam inter nos quam nostros homines exnunc usque inantea stabiliter observandum, cuius series talis est et ordo: Statuimus primo, quod nullus ex nostris hominibus vendat vel mutuet alteri, nisi ementis aut mutuuum recipientis facultate primitus diligentius considerata, ita videlicet quod res vendita vel mutuata in valore non videatur recipientis excedere quantitatem, vel certe vendens aut mutuuum dans ab emente fideiussoriam caucionem recipiat plenioram, ne alienus inposterum propter ipsorum contractum aliqualiter debeat per ablacionem pignorum pregravari. Verum si forte emens vel mutuuum accipiens in solvendo debito erga suum creditorem inventus fuerit negligens et remissus, volumus quod creditor suum debitorem per penam pignoris, nisi prius requisito iudicio, non offendat. Quod si aliquis preter prenotatam formam pignus abstulerit, preda pocius quam pignoracio reputetur, et iudex debitoris et pignus auferentis si facere querenti iusticiam neglexerit, ipse iudex bonus subire tenebitur debitorum. In huius rei stabilitatem presentem paginam scribi fecimus et nostrorum sigillorum pendencium munimine roborari. Acta sunt hec anno domini M^oCC^oLII, indic. decima, IIII kalend. iunii.

Št. 164

1252, maj, 31, Gorica

Grof Majnhard III. Goriški zagotavlja freisinškemu škofu Konradu, da se ne on ne njegovi služabniki ne bodo maščevali nad njim zaradi ujetništva goriškega ministeriala Konrada s Pittersberga (na avstr. Koroškem).

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 14r–14v, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – Prepis v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. in prepis v KK in v CKSL).

^a B namesto suboriri

^b B namesto in utriusque nostrum

Objava tu poB. – *Predhodne objave:* Meichelbeck, *Historia Frisingensis II/2* (1729), str. 9, št. 17. – Zahn v: *FRA II/31* (1870), str. 158, št. 161. – Ullepitsch, *Diplomatarium Carniolicum*, št. 17, *MHK 3* (1848), 19. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 405, št. 2486.

Reg. in literatura: Costa, *Quellenmateriale*, v: *Magazin 13* (1856), *Anhang*, str. 10, št. 31. – Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 148, št. 569. – *Prim.:* Paschini, *Gregorio di Montelongo*, v: *MSF 12/14* (1916/18), 71.

Nos Meinhardus comes Goricie, Aquilegensis ecclesie advocatus, per presens scriptum notum facimus universis, quod nos occasione captivitatis Chvnradi de Bitersberch^a ministerialis nostri, quem suis carceribus dominus Ch(unradus) venerabilis Frisingensis episcopus tenuit quondam mancipatum, nolumus ipsum episcopum neque suos per nos vel homines nostros vel etiam dicti ministerialis nostri amicos aliquatenus exnunc husque^b inantea molestari vel offendi, nos pro pace perpetua ipsi domino nostro episcopo memorato et suis hominibus obligantes. Datum Goricie anno domini MCCLII, indictione X, ultimo maii.

Št. 165

1252, junij, 21, Beljak

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo potrđi samostanu v Št. Pavlu v Lavantinski dolini posest nad cerkvijo sv. Lovrenca (na Pohorju), ki jo je samostanu podelil patriarh Gotfrid (glej F. Kos, GZS IV, str. 394, št. 796) in potrđil patriarh Wolfger (glej F. Kos, GZS V, str. 123–124, št. 230).

Orig. perg. (20,5 : 14,5 + 2) v *Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A)*. – *Kolacioniran prepis v arhivu samostana Št. Pavel na Koroškem (B)*. – *Prepis št. C 1573 iz 19. stol. v KLA v Celovcu (C)*. – *(Reg. v KK)*.

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Schroll, *Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39* (1876), str. 139, št. 80. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 178–179, št. 111. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 406–407, št. 2489. – Marchetti-Longhi, *Registro* (1965), str. 61–62, št. II/8. – *Reg.:* Neugart, *Historia monasterii ad S. Paulum II* (1854), 34. – *Prim.:* Orožen, *Lavant I* (1875), 393 (VI 20).

Reg. in literatura: *Ankershofen, Kärntner Regesten*, v: *AKÖG 32* (1865), str. 263, št. 1164 (iz B).

Dorzalna notice: – *prva iz 13. stol. neberljiva;* – *druga 16. stol.:* Gregorius patriarcha Aquileensis confirmat incorporationem ecclesie S. Laurentii.

Gregorius dei et apostolica gratia sancte sedis Aquilegensis electus. Dilectis filiis . . . abbati et conventui monasterii sancti Pauli de Lauent, ordinis sancti Benedicti, diocesis Aquilegensis, salutem et benedictionem in domino. Pietatis et rationis debitum nos inducit, ut precibus vestris, quantum cum deo possumus, favorem benivolum impendamus. Ea propter, dilecti in domino filii, vestris devotis supplicationibus inclinati capellam sancti Laurentii de Radmil, in fundo et nemore vestro constructam, vobis a bone memorie Gotefredo patriarcha Aquilegensi predecessore nostro pia deliberatione concessam et vobis ac monasterio vestro ab ipsius successoribus confirmatam, sicut eam iuste, quiete ac pacifice possidetis, et in eiusdem predecessoris nostri litteris super hoc confectis, eius sigillo pendentis munitis vidimus contineri, tenore presentium confirmamus. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes litteras nostras patentes vobis concessimus, sigilli nostri munimine roboratas. Dat. Villac(i), X^o exeunte iunio, X^o indictionis, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo.

^a Rittersberch Otorepec v CKSSL

^b B namesto usque

Viseči pečat na beli konopljeni dokaj debeli vrvici ohranjen, ovalen (dolžina 77, širina 55 mm). Podoba: zgoraj Marija z Jezusom, spodaj opat v molitvi. Prim. sliko A v: Marchetti-Longhi, *Registro* (1965), 56.

Št. 166

1252, julij, 12, Gutenwerd

Leopold s Svibnega se v korist freisinške Cerkve odpoveduje vsem pravicam do posesti v Otavniku, ki mu jo je za 40 mark zastavil freisinški škof, vendar tako, da bo dobival od nje vse dohodke, dokler freisinški škof njemu ali njegovim potomcem ne vrne omenjene vsote.

Orig. perg. v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu, občutno poškodovana od vlage (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 13v, prav tam (B). – Prepis v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

*Objava tu po Z (dopolnila iz B). – Predhodne objave: Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 159, št. 162 (Z). = Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 147–148, št. 189. – Meichelbeck, *Historia Frisingensis* II/2 (1729), str. 10, št. 19. – Ullepitsch, *Diplomatarium Carniolicum*, št. 18, v: MHK 3 (1848), 19 (pod julij, 11).*

*Reg. in literatura: Costa, *Quellenmateriale*, v: *Magazin* 13 (1856), Anhang, str. 10, št. 37. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 407, št. 2490. – Omemba: *Verzeichnis* v: MHK 1 (1846), str. 11, št. 7d (pod julij, 11). – Prim. D. Kos, *Pismo* (1994), 77, 78, 82, 118, 148, 157, 167, 179.*

Ego Livpoldus de Scharphenberch per presens scriptum declarare cupio u[niversis tam presentibus] quam futuris, quod omni iure cessi penitus renunciando, quod in possessionibus Motevnich videbar [habere, preter id quod, sic] ut protestor, eedem possessiones cum omnibus suis pertineciis a karissimo domino Chvnrado venerabili Frisi[ngensi episcopo] sunt obligate, pro XL marcis Lanscronensis^a monete in festo Georii iuxta Marchie consuetudinem redimende, hac adiecta forma, ut earundem possessionum proventus, quamdiu a me redempte non fuerint, percipiam absque peccato, quandocumque vero prenotata peccunia mihi vel meis heredibus, sicut premissum est, in festo beati Georii oblata fuerit pro solutione, prefate possessiones qualibet occasione postposita ad dominium ecclesie Frisingensis libere revertentur. In cuius rei testimonium presentem paginam meo sigillo volui roborari. Aderant autem huic obligacioni Eberhardus Werdensis et Berenhardus Moseburgensis prepositi canonici Frisingenses, Heinricus, Wilhelmus et Vlricus fratres mei de Scharfemberch, Heinricus Vagenarius, Berhtoldus de Gurkevelde, Heinricus de Werde et alii quam plures. Acta sunt hec in Gvtenwerde anno gracie millesimo CCLII, IIII idus iulii.

Vtisnjen zelo poškodovan pečat.

Št. 167

1252, julij, 13, Gutenwerd

Viljem s Svibnega se v korist freisinške Cerkve odpoveduje vsem pravicam do posesti v Telčah, ki mu jo je za 60 mark zastavil freisinški škof, vendar tako, da bo dobival od nje vse dohodke, dokler freisinški škof njemu ali njegovim potomcem ne vrne omenjene vsote.

^a A, Lantstrostensis B

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisingški kopiaalni knjigi, HL Freising 2, fol. 13r, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – Prepis v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B (dopolnila iz M). – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 10, št. 20 (M). – Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, št. 19, v: MHK 3 (1848), 27 (pod julij, 12). – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 159–160, št. 163. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 148, št. 190.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 407, št. 2491. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 118, 148, 157, 167, 179.

Ego Wilhelmus de Scharffenberch per presens scriptum declarare [cupio] universis tam presentibus quam futuris, quod omni iure cessi penitus renunciando, quod in possessionibus Teltsaco videbar habere, preter id [quod], sicut protestor, eedem possessiones cum omnibus suis pertinenciis a karissimo domino Chvnrado venerabili Frisingensi episcopo sunt obligate, pro LX marcis Landestrostensis monete in festo beati Georgii iuxta Marchie consuetudinem redimende, hac adiecta forma, ut earundem possessionum proventus, quamdiu a me redempte non fuerint, percipiam absque peccato; quodocunque vero prenotata pecunia mihi vel meis heredibus, sicut premissum est, in festo beati Georii oblata fuerit pro solutione, prefate possessiones qualibet occasione postposita ad dominium ecclesie Frisingensis libere revertentur. In cuius rei testimonium presentem paginam meo sigillo volui roborari. Aderant autem huic tractatui Eberhardus Werdensis et Bernhardus Mosburgensis prepositi canonici Frisingenses, Heinricus, Livpoldus et Vlricus fratres mei de Scherffenberch, Heinricus Vagenarius, Perchtoldus de Gurkenvelde, Heinricus de Werde et alii quam plures. Acta sunt hec in Gutenwerde anno gracie MCCCLII, III idus iulii.

Št. 168

1252, julij, 20, Čedad

Izvoljeni oglejski patriarh Gregor de Montelongo potrjuje ženskemu dominikanskemu samostanu v Studenicah inserirano listino svojega predhodnika Bertolda: 1251, april, 24, s katero je le-ta prepustil duhovno oskrbo tega samostana dominikancem na Ptuj.

Orig. perg. (21,1 : 21 + 2,2) št. 672 (1869 vrnjen iz HHSa) v StLa v Gradcu (A). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 672, prav tam (B C). – Prepis in nem. prevod v studeniški kopiaalni knjigi iz 18. stol., str. 18 (nem. str. 18–19), št. 10, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (D). – Insert v listini 1277 julij 15, Čedad, v zbirki listin št. 1087, prav tam (E). – Prepis inserta in njegov nem. prevod v studeniški kopiaalni knjigi iz 18. stol., str. 52–53 (nem. str. 53–54), št. 31, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (F). – (Reg. v KK).

Objava tu po A: – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 180, št. 113. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 62–63, št. II/11. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12/14 (1916/18), 71.

Dorzalne notice: – dve prvotni izbrisani. – 18. stol.: No 10. Gregorius patriach zu Aquileja confirmirt die von Berchtoldo seinem vorfahrer erhaltene licenz, daß die Closterfrauen zu Studeniz in fahl der noth ihrer stüfft-caplan beichten khönen. Dätirt in jahr: 1252, nadpisano: 1732, pod črto izračun: alt: 480.

Gregorius dei et apostolica gratia sedis Aquilegiensis electus. Dilectis in Christo Sophie ac aliis sororibus monasterii Fontis gratie, dyocesis Aquilegiensis, salutem et benedictionem in domino. Ex parte vestra presentate fuerunt nobis quedam littere bone

memorie B(ertoldi) predecessoris nostri suoque sigillo pendenti munite, quarum tenorem de verbo ad verbum presentibus inseri fecimus, qui talis est.

Sledi listina patriarha Bertolda: 1251, april, 24, Slovenj Gradec (glej tu št. 131).

Nos igitur vestris devotis supplicationibus inclinati, quod ab eodem predecessore nostro factum est provide in hac parte, ratum habemus et firmum, et tenore presentium communimus. In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem presentes litteras nostras vobis concessimus, sigilli nostri robore communitas. Datum Ciuitate^a, anno domini millesimo CC quinquagesimo secundo, XII exeunte iul., X indictionis.

Viseči pečat odpadel, ostal le perg. trak.

Št. 169

1252, avgust, 4, Škofja Loka

Freisinški škof Konrad se poravna z Gerlohom z Jeterbenka, ministerialom koroškega vojvoda, s katerim sta bila v sporu; škof izpusti iz ujetništva njegova pomočnika viteza Alberta in Otona, Majnhalmovega sina iz Sore, Gerloh pa pod globo 100 ljubljanskih mark obljubi, da škofu poslej ne bo več prizadejal škode; pod globo 200 mark ljubljanskih denaričev tudi obljubi, da bo v primeru utemeljene pritožbe dal v roku enega meseca oškodovanemu primerno zadoščenje, v primeru večje pritožbe pa naj se zadeva odloži do škofovega prihoda. Našteti so poroki za varščino 200 mark.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 8r–8v, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – Prepis v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava (dopolila iz M) tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 10–12, št. 21 (že z vrzelmi) (M). – Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, št. 20, v: MHK 3 (1848), 27–28. – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 161–163, št. 165. = Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 149–151, št. 192. = Otorepec, GZL XI (1966), št. 17.

Reg. in literatura: Omemba: Verzeichnis v: MHK I (1846), str. 11, št. 7e (pod avgust, 5). – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 27, št. 110. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 263–265, št. 1167. – Costa, Quellenmateriale, v: Magazin 13 (1856), Anhang, str. 10, št. 35. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 407–408, št. 2494. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 57.

Nos Chvnradius dei gracia Frisingensis episcopus presencium tenore tam presentibus quam futuris notum facimus universis, quod post multam inter nos et Gerlhohvm [de Hertenberg] ministerialem ducis Karinthie agitatam discordiam cum eodem G(erloho) [in formam p]acis et concordie redivimus, in hunc modum, videlicet quod Albertum mili[tem . . .]e et Ottonem filium Meinhalmi de Zevra, quos homines nostri occasi[one] pre[fate] dissensionis discordie captivarant, a vinculis fecimus enodari, [su]b tali siquidem certitudine adiuncta primitus et premissa: quod idem G(erlohus) sine [o]mni scrupulo coactionis, nude pariter et aperte omnem materiam rancoris, odii [. . .] ac universam inimiciciarum radicem contra nos et nostros homines ab ipso [G(erloho)] vel a suis conceptam per pacis osculum postposuit et remisit, sub pena du[cent]arum marcarum Laibacensis monete promittens, quod deinceps ab omni genere [damp]norum, gravaminum et iniuriarum, que nobis et ecclesie nostre ipse

^a C dodaja eadem Civitate

G(erlohus) et sui hactenus irrogare consweverant, exnunc usque inantea debeant inviolabiliter abstinere, pro quibus utique dampnis, gravaminibus et iniuriis evitandis et pro inimiciis non reminiscendis, quod wlgariter vr̃ch dicitur, nobis idem G(erlohus) de dictis CC marcis fideiussoriam prestitit cautionem, eo pretextu racionis, quod si ipse G(erlohus) vel sui in aliquo genere gravaminum nobis vel nostris irrogatorum culpabiles per rei evidenciam reperiantur, vel si quispiam nostrorum ministerialium nostro nomine per iusiurandum interpositum ipsum G(erlohum) negantem convicerit, idem G(erlohus) requisitus et monitus, post admonicionem infra unius mensis spacium secundum estimacionem et quantitatem irrogati nobis dampni satisfactionem et emendacionem debitam nobis et nostris sub premissa pena CC marcarum tenebitur exhibere. Verum si forte talis culpa vel tam ardua causa emergerit, pro cuius qualitate seu quantitate noster officialis, qui pro tempore fuerit, emendacionem congruam vel satisfactionem sufficientem ab eodem G(erloho) et suis habere nequiverit, huiusmodi culpa vel causa donec ad nostrum adventum [. . . insta]ntem quieta permaneat et intacta. Qui scilicet G(erlohus) post nostrum [de Carniol]a(?) reditum infra [dies XIII] se nostro presentabit conspectui, nobis [.] quemadmodum qualitas culpe [. fideius]sorum autem nom[inum] expressio [.] talis est, Heinricus de Scharffenberch pro centum marcis, Gerlhohus de Stein pro quinquaginta marcis, Marchwardus de Chvlm pro viginti quinque et Gerlohus Vngarus pro viginti quinque marcis nobis cautionem fideiussoriam prestiterunt. Insuper prelibatus G(erlohus) de Hertenberch iureiurando laudavit firmiter et promisit, quod bona fide ac summo studio una nobiscum aput nobilem virum dominum Vlricum filium Bernhardi illustris ducis Karinthie laboret optinere, quod eiusdem domini VI(rici) accedente consensu et voluntate castrum Hertenberch cum hominibus et [cunc]tis attinenciis, et universas possessiones, quas iure proprietatis vel quas [ab] ecclesia nostra iure feudali possidet, per manus uxoris sue ac liberorum suorum confirmacionem dicti domini VI(rici) ducis Karinthie in manus nostras obligavit [ita]: videlicet si ipse G(erlohus) de Hertenberch vel sui secundum prelibatam formam nos et [nostros] in parte aliqua de cetero gravaverint, dictum castrum cum hominibus et cum [omnibus at]tinenciis, et cuncte possessiones, sicut premissum est, ad n[os] et nostram ecclesiam, sub memorati ducis presidio, pleno iure devolvantur. Ceterum si idem dominus dux huiusmodi obligacionem admittere recusaverit, aliam cautionem, posse ipsius G(erlohi) non excedentem, quam adinvenerimus, nobis sepedictus G(erlohus) [certi]fiet et prestabit sub pena pecunie supra notate. Preterea secundum arbitrium, videlicet Heinrici de Scharffenberch et Heinrici Vagenarii pro parte nostra, et Gerlohi de Stein et Marchwardi de Chvlm pro parte altera promulgatum, idem G(erlohus) de Hertenberch pro refusione dampnorum XIII mansos, [ut] puta in Drag unum, item in Schebelach III, et in Harde quinque nobis publice tradidit et donavit, protestans sub vinculo iuramenti, quod uxore sua et heredibus consencientibus libere posset eandem facere donacionem, quos nos sibi et uxori sue ac liberis iure feudali contulimus [in] instanti. In huius itaque rei testimonium presens pagina nostri et Heinrici de Scharffenberch et ipsius Gerlohi de Hertenberch et Gerlohi de Stein et Heinrici de Vagen sigillorum est munimine roborata. Acta sunt hec anno domini M^oCC^oLII, II non. augusti, indic. X, aput Lok. Nos Ulricus filius ducis Karinthie subscribimus, quod condiciones praedictas per appensionem nostri sigilli admisimus et firmamus. Datum per manum nostri notarii Wiglini anno praenotato, idus augusti.

Št. 170

1252, avgust, 16, Judenburg

Dekan Pilgrim in Rudolf, bivši prošt v Sekovi, pooblaščata prošta v Dobrli vasi, da objavi cerkveno izobčenje koroškega vojvoda Bernarda, ker se ni ne sam ne po svojem zastopniku javil v Judenburgu na napovedano sodbo; obenem naj razglasi interdikt nad Št. Vidom (na Koroškem), Velikovcem, Celovcem in Kostanjevico ter tamkajšnjimi gradovi in župnijami: dokler se bo vojvoda tam zadrževal, se v omenjenih mestih in gradovih ne bodo smeli deliti zakramenti z izjemo previdevanja umirajočih in krščevanja otrok. To velja tudi za vse druge kraje, kjer se bo vojvoda mudil.

Orig. perg. v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A). – Prepis v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis (delni) v CKSL).

Objave (tu delna po A): Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 12–13, št. 22. – Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, št. 21, v: MHK 3 (1848), 28–29. – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 163–164, št. 166. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 151–152, št. 193 (in 191, str. 148–149). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 408, št. 2495 (in str. 407, št. 2493).

Reg. in literatura: Caesar, Annales Styriae II (1773), 229–230. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 265–266, št. 1168 (in str. 263, št. 1166). – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 28, št. 111. – Costa, Quellenmateriale, v: Magazin 13 (1856), Anhang, str. 10, št. 36. – Omemba: Verzeichnis v: MHK I (1846), str. 11, št. 7f. – Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 65 (Kostanjevica) in 203 (Celovec). – ES 15 (2001), 396 (Kostanjevica).

K listini spada insert, objavljen tu pod št. 77.

... nos, habito consilio dicti domini nostri episcopi Secōwensis et aliorum virorum discretorum, nobilem virum Bernhardum illustrem ducem Karinthie seniore excommunicamus et civitates ipsius, videlicet ad Sanctum Vitum, Völkemarcte, Klagenfort, Landestrōst, cum castris earundem civitatum, ecclesiastico subponimus interdicto, subtrahentes in ipsis civitatibus et castris omnimoda ecclesiastica sacramenta preter penitentias morientium et baptismata parvulorum. Insuper omnia loca et parrochias, in quibus ipse dux presentialiter fuerit, simili modo sub interdicto ponimus, quamdiu dictus dux moram fecerit in eisdem. Unde auctoritate, qua fungimur, vobis mandamus sub pena officii et beneficii vestri firmiter precipientes, quatenus dictas excommunicationis et interdicti sententias per nos latas in personam memorati ducis et civitates suas antedictas cum castris per totam Karinthiam sollempniter publicetis, publicando etiam, quod in quacumque parrochia idem dux personaliter fuerit, ut in eadem tota parrochia medio tempore non fiant divina et alia sacramenta ecclesiastica, preter penitentias, sicut premissum est, morientium et baptismata parvulorum. Que inquam sacramenta ecclesiastica dictis civitatibus cum castris per nos esse subtracta legitime nuntietis et hoc vobis sub dicta pena officii et beneficii vestri districte precipimus et mandamus. Datum apud Ivdenburc, anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo secundo, XVII kalend. septembris, decime indictionis.

Št. 171

1252, avgust, 26

Savinjski arhidiakon Konrad določa po nalogu izvoljenega oglejskega patriarha Gregorja de Montelongo in v skladu z mnenjem okoliške duhovščine pogoje o vzdrževanju slivniške župnije, potem ko je bila inkorporirana studeniškemu samostanu.

Orig. perg. (28,5 : 11,6 + 1,2) št. 673 (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – *Prepis in nem. prevod v studeniški kopalni knjigi iz 18. stol., str. 19–20 (nem. str. 20–21), št. 11, v Arhivu samostana Studenice, šk. I, zv. 2, prav tam (C).* – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Chmel, *Urkunden*, v: FRA II/1 (1849), str. 31–33, št. 27. – Orožen, *Lavant I* (1875), 443–444. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 182–183, št. 115.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XL, št. 27. – Muchar, *Steiermark V* (1850), 245–246. – Schumi, *URBKr II/1* (1884), str. 152, št. 194. – Mlinarič-Ožinger, *Župnija in dekanija Hoče* (1982), 11. – Marchetti-Longhi, *Registro* (1965), str. 63, št. II/13. – *Prim. Orožen, Lavant I* (1875), 303, 455. – III, 11, 23, 278. – IV, 39. – VI, 76. – Kovačič, *Zgodovina lavantinske škofije* (1928), 60, 63, 80–81, 88.

Dorzalne notice: – 13. stol.: priester. – 17. stol.: *notica izbrisana.* – iz 1732: Die pfahr Schleünitz undt St. Märten betreffend, wie ingleichen betreffend die pahdirung des leren bottrichter in Studeniz. dätirt: anno domini MCCLII, septimo kalendas septembris, indicti-one decima, id est 1252, *nadpisano* 1732, *izračun pod črto:* alt: 480. – *Sign. z rdečo kredo:* an 1252. Lad 4. No 130.

✠ In nomine sancte et individue trinitatis. ✠ Quoniamquidem commissiones principum, quantomagis in se robur continent auctoritatis, ne per oblivionem temporum curriculo fragilem memoriam hominum, ut frequenter fieri solet, enervantem in irritum revocentur, tanto sunt circumspiciendus exequende, ac scripture, que mater est memorie, mancipande. Hinc est, quod ego Chonradus archydiaconus Saunie presentium tenore tam modernorum quam subsequentum duxi noticie declarandum, quod ego de mandato domini Gregorii quondam de Longo monte, nunc vero sancte Aquilegensis sedis electi, Livpoldo plebano de Slivnz eiusque successoribus in perpetuum instituendis, accedente consilio Ruddeberti^a decani, tunc pro tempore plebani in Pilstein, Iohannis de Pilzcowe, Heinrici de Cherspach, Heinrici de Vivstriz, Herbordi de Chôtsche, Wluingi de Cilye, fratris Hermanni prioris fratrum ordinis predicatorum in Bethovia ac fratrum suorum Heinrici de Carniola, Witigonis et Wernheri, habita inquisicione et debita deliberatione ac estimatione reddituum plebis in Slivnz, talem sequestravi portionem, de qua, secundum continentiam autentici dati super donatione dicte plebis claustrum Fontis gratie a Berhtoldo pie memorie Aquilegensis ecclesie patriarche, legatis respondeat et miseriis pauperum pro posse subveniat, archydiaconum, decanos et nuncios recipiat, cathedratico et aliis, que ad dyoecesianum spectant, satisfaciatur provide pariter et discrete. Debet itaque dictus plebanus et sui successores habere proventus matricis ecclesie cottidianos, remedia, iudicia, oblationes^b et similia cum decimalibus denariis ac agricultura, prato et molendino, exceptis duabus areis Heinrici et Chonradi cum agris ad ipsos pertinentibus, quos tunc pro tempore coluerint, famulos et ancillas ecclesie, qui redierint ad plebem, equaliter cum claustrum dividant nominatim. Sane ecclesiam sancti^c Martini cum eiusdem proventibus et dimidio manso ibidem sito et ecclesiam^d in Studenice^e cum

^a Muchar III, 244, ga imenuje Peter, po njem z vprašajem Orožen, Lavant VI, 76

^b okrajšano obloes A, oblocutiones B

^c sancti popravljeno iz sa A

^d ecc z znamenjem za okrajšavo A

^e eni dodano (zaradi nastalega madeža) s kasnejšo roko A

suis proventibus possidebunt, yconomus claustris eiusdem, qui pro tempore fuerit, de anno in annum V modios tritici, X siliginis V milii, nullo interveniente obstaculo, assignantes. Verum ne huic ordinationi quis sinistra machinatione valeat contraire, presentem paginam per appositionem sigillorum, mei ac decani, nec non et prioris, iussi provide communiri, ipsam eorundem, qui superius nominati sunt, testimonio fulciendo. Acta sunt hec anno domini MCCLII, VII kalend. septembris, indictione X.

Od treh na perg. trakovih visečih pečatov dokaj ohranjen le prvi: – 1. zgoraj nekoliko odlomljen in ob straneh poškodovan. (višina ok. 45, širina 28 mm). Podoba: zgoraj Marija z glavo nagnjeno v levo, pod njo ščit(?). Legenda: . PRIORIS . . . – 2. arhidiakona Konrada, špičasto ovalen, (širina ok. 28 mm). Podoba: sedeči svetnik s sijem okrog glave. Legenda: . . NRAD . . . (na drugi strani precej oguljeno). – 3. ohranjen le fragment desne spodnje četrtine.

Št. 172

1252, avgust, 29, Wernberg

Koroški vojvoda Bernard izjavlja, da nimajo ne Rudolf z Devina ne Kuno in Beaquinus z Momjana nobene odvetniške pravice na posesti, ki so jo on in njegovi predniki podarili samostanu v Rožacu in ki se nahaja na Krasu, v krajih Sežana, Žirje, Pliskovica, Merče, Dane, Križ, Šepulje, Skopo, Dolnje Ležeče, Brdo, "Selchach", Utovlje, Dobravlje, Godnje, Opatje selo, "Fontana" in Gorjansko, kakor tudi na dveh hubah v Šmarju.

Orig. izgubljen (A). – Insert v listini: 1261, november, 23, Čedad, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 409–410, št. 2497.

In nomine sancte et individue trinitatis. Nos Bernardus dei gratia dux Carinthie universis Christi fidelibus presentes litteras intuentibus salutem et memoriam rei geste. Nos qui pro remedio anime nostre loca deo dicata sive dicanda in quantum possumus, pio favore prosequimur, ad ea maxime intendimus et humiliter molinamur^a que per progenitores nostros et nos antiquitus in prediis terris mansis alio quocumque modo fuerint beneficiata, ut in suo iure permaneant et debita libertate. Hinc est, quod malignitati eorum obviamus qui se per progenitores nostros sive per nos ius advocatie in bonis quibuscumque monasterio Rosaçensi a nostris progenitoribus sive a nobis collatis in feudo fatentur debite possidere, sicut quidam, ut intelleximus^a, videlicet Rodulfus de Dewino, Chuno et Beaquinus de Mimilan(o) qui dicunt, quod in feudo advocatiam possideant in bonis illis que progenitores nostri et nos in rathabitione in Carsto sunt collata monasterio memorato quorum etiam sunt expressa, ut singulis audientibus libertatis eorum omne dubium auferatur, in Cesano videlicet, in Siriach, in Pliscuwiç in Mirschach, in Podem, in villa Crucis, in Sohpiach, in Scompo, in Lesniç, in Predra, in manso qui est in Selchach, in Vtendorf, in Dobragon, in Godegnano, in Sedla, in Fontana, in Wariansch. Hec singula cum omnibus eorum decaniciis et quibuslibet appendiciis et rationibus ad dictos mansos pertinentibus et in duobus mansis in monte et in villa sancte Marie nostri progenitores et nos libere contulimus cum advocatia alber garia, sicut nos possedimus pleno iure, ipsi monasterio Rosacensi libera libertate et sine omni scrupulo aliene servitutis perpetuo possidenda coram deo et hominibus protesta

^a B

mur littera presenti, quod Rodo(l)fus, Chuno et Beaquinus et eorum progenitores seu aliqua persona qualiscumque altera in predictis possessionibus numquam a nostris progenitoribus vel etiam a nobis aliquid dominium vel advocatiam sive servicia minutissima qualiacumque recep(erint) in feudum vel quoquo modo nostro nomine requirenda, set omnia ad^b servicium abbatis et fratrum dicti monasterii dedimus pro nostra felici memoria libera voluntate. Et volumus et inquantum possumus, nos exponimus, ut idem monasterium per nos sua gaudeat debita libertate et heredibus nostris id ipsum relinquimus conservandum presentemque cartulam in evidens testimonium libertati sue scribi fecimus et sigilli nostri munimine roborari ipsi monasterio subscriptis testibus assignandam. Testes sunt Vlricus filius noster, Henricus de Silberberch, Artuicus dapifer de Chrik, Arnoldus de Hauaerburch, Bertholdus de Graednich, Iacobus de Vriberc, Chunradus de Pirpovm notarius noster et tota curia nostra. Acta sunt hec anno domini millesimo ^{mo}CC quinquagesimo^a secundo, indictione decima, in die decollationis sancti Iohannis Babbtiste. Dat. in Werdenburch per manus Bertholdi notarii nostri.

Št. 173

1252, (konec avgusta), Maribor

Izvoljeni salzburški nadškof Filip podeli Albertu z Viltuša in Ulriku, sinu Ulrika iz Maribora, 44 mark srebra za pomoč na poti za obrambo koroške dežele in trdnjave Sachsenburg (na Koroškem). Poroštvo za to je dal Frideriku ml. s Ptuja, škof pa mu je dal v zastavo vas Zrkovci pri Mariboru.

Orig. perg. (23,2 : 10,4 + 3,3 – zgoraj pretrgan v dolžini 6 cm) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 181, št. 114. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 81.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 410, št. 2499. – Martin, RS I (1928), str. 19, št. 138.

Datirano po Zahnu, UBSt III (1903), str. 181, op. 1: Nadškof Filip je bil 19. julija v Brežah (Zahn, o.c. št. 112), 2. septembra v Leibnitzu (Zahn, o.c. št. 116) in 30. septembra v Fonsdorfu (Zahn, o.c. št. 117). Maribor leži na poti med glavnimi kraji salzburškega gospostva na Koroškem in Štajerskem: Breže-Ptuj-Leibnitz-Fonsdorf.

Dorzalne notice: – 13./14. stol: Donacio domini Phy(lippi) Alberto de Wilthausen.

Nos Phylippus dei gratia electus ecclesie Saltzburgensis, apostolice sedis legatus. Tenore presencium profitemur et ad universorum volumus noticiam pervenire, quod nobis pro deffensione honoris et terre domini Bernh(ardi) illustris ducis Karinthie, karissimi patris nostri et nostre ecclesie Saltzburgensis procedere^a volentibus manu forti ad resistendum suis et nostris in obsidione castri Sahsenburch inimicis, dedimus Alberto de Wilthovsen et Vlrico filio domini Vlrici de Marchpurch puri argenti marcas LXIII^{or} ponderis Wiennensis pro auxilio nobis per eosdem ipso itinere exhibendo, pro quibus karissimus fidelis noster Fridericus iunior de Petouia fideiussit, pro qua peccunia villam ecclesie nostre Werkendorf prope Marchpurch obligacionis nomine cum usufructibus atque iure, quo usi fuimus, sibi iussimus assignari, quousque sibi per nos vel successores nostros ipsa peccunia solveretur. In cuius rei testimonium presens scriptum iussimus sibi dari, sigilli nostri karactere consignatum. Actum et datum in

^b ad ad B

^a proce- se začne v drugi vrsti in v tretji nadaljuje s -cedere

Marchpurch, anno domini MCCLII. Testes huius sunt Ludwicus vicedominus de Augusta, Gotfridus et Vlricus fratres de Marchpurch, Dītricus de Althaim et alii quam plures, quorum copia interfuit.

Viseči pečat na temni zeleno-rdeči močno pleteni konopljeni vrvcici ohranjen (nekoliko odrgnjen), ovalen (dolžina 67, širina 43 mm).

Št. 174

1252, september, 30, Breže na Koroškem

Grof Albert III. Tirolski obnovi samostanu Vetrinj inserirano listino (1217, Tirol). Med pričami se omenja Ulrik z Rihemberka.

Orig. perg. v KLA v Celovcu (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 412, št. 2502. – Huter, Tiroler Urkundenbuch III (1957), str. 312, št. 1274.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 266–267, št. 1170. – Ladurner, Albert III., Zeitschrift des Ferdinandeums 14 (1868), 119.

Za inserirano listino prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 150, št. 279.

... Testes huius renovationis sunt: Otto canonicus de Staein, Fridericus notarius noster, Vlricus de Rifenberch, Chuno de Friberch, Ortoľfus de Motniz, Arnoldus de Nedeck, engelbertus de Strazpurch et alii quamplures. Acta sunt hec anno incarnationis dominice MCCLII pridie kal. octobris. Datum apud Frisacum.

Št. 175

1252, september, 30, Fohnsdorf

Izvoljeni salzburški nadškof Filip naznanja, da je že njegov predhodnik podelil graškemu meščanu Walkerju neke fevde, ki jih zdaj podeljuje njegovemu sinu Volchmarju in njegovim otrokom ter jim dodaja še nove. Med pričami se omenja tudi Ulrik z Rihemberka.

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Zahn, UBSt III (1903), str. 184–185, št. 117.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 412, št. 2503. – Martin, RS I (1928), str. 20, št. 142.

... Sunt eciam huius rei testes: Vlricus venerabilis episcopus Sekowensis, Witigo scriba Stirie, Otto plebanus de Graetz, Vlricus plebanus de Strazganch, Vlricus de Lichtenstein et Otto filius suus, Ditmarus de Weizeneke, Wlvingus de Libenz, Vlricus de Reifenberch, Rudolfus officialis de Vanstorf, Chunradus Laegelarius civis in Iudenburch, Heinricus Vischacher, Otto sartor, Chvnradus de Praitenuürt et alii quam plures. Datum huius in castro Vanstorf, anno domini MCCLII, pridie kalendas octobris, X indictionis.

Št. 176

1252, oktober, 8, Ličge

Kardinal Hugon, papeški legat, podeljuje obiskovalcem cerkve dominikanskega samostana na Ptuju, ki bo v kratkem posvečena, odpustke pod običajnimi pogoji.

Orig. perg. (19,5 : 20,2, plika razprta), št. 677, v StLA v Gradcu (A). – Trije prepisi iz 19. stol. v zbirki listin št. 677, prav tam (B C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 186–187, št. 119. – Omemba: Zahn, Dominicanerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879), str. 5, št. 8 (op. 9).

Dorzalne notice: – Na pliki: Fasc. 38. – 16. stol.(?): Hugo cardinalis concedit indulgentias anno 1252.. No. 46 (?) – 19. stol.: Dominikaner zu Petau, gehört dem Joanneum von Hrn. Baron v. Eyb.

✠ Universis ✠ Christi fidelibus per Alamanniam constitutis, ad quos presentes littere pervenerint. Frater Hugo miseracione divina tituli sancte Sabine presbiter cardinalis, apostolice sedis legatus, salutem in domino. Vite perempnis gloria, qua mira benignitas conditoris omnium beatam coronat aciem civium supernorum, a precio sanguinis fusi de precioso corporis redemptoris meritorum debet acquiri virtute, inter que illud esse pergrande dinoscitur, quod ubique, sed precipue in sanctorum ecclesiis, maiestas altissimi collaudatur. Cum igitur, sicut accepimus, ecclesia fratrum ordinis predicatorum Bethouiensis, Salzeburgensis diocesis, in proximo debeat consecrari, universitatem vestram rogamus, monemus et hortamur in domino, in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatinus ad ecclesiam ipsam, imploraturi a domino veniam delictorum, in humilitate spiritus accedatis. Nos enim, ut Christi fideles ad merita quasi ad premia salubriter invitemus, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confessis, qui ad ecclesiam ipsam venerint in die consecrationis et per octavas centum dies, ac in anniversario et per octavas ipsius, annis singulis, sexaginta, de iniuncta sibi penitencia misericorditer relaxamus. Datum Leodii, VIII idus octobris, pontificatus domini Innocentii pape III anno decimo.

Pečat in vrhica izgubljen, plika razprta.

Št. 177

1252, oktober, 8, Ličge

Kardinal Hugon, papeški legat, podeljuje vernikom, ki bodo ob določenih praznikih obiskali cerkev dominikanskega samostana na Ptuj, odpustek 60 dni.

Orig. perg. (20,8 : 16 + 2,1), št. 678, v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 1831 v zbirki listin št. 678, prav tam (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 187–188, št. 120. – Omemba: Zahn, Dominicanerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879), str. 5, št. 8.

Dorzalne notice: – 13. stol.: LX dies Hugo cardinalis de sancta Sabina . . . anno 1253.

✠ Frater Hugo ✠ miseracione divina tituli sancte Sabine presbiter cardinalis, apostolice sedis legatus. Dilectis in Christo . . . priori et fratribus ordinis predicatorum Bethouiensium, Salzeburgensis diocesis, salutem in domino. Licet is, de cuius munere venit, ut sibi a fidelibus suis digne ac laudabiliter serviatur, de habundancia pietatis sue, que merita supplicum excedit et vota beneficientibus multo maiora retribuatur, quam veleant promereri, volentes tamen nichilominus populum domino reddere acceptabilem, fideles sibi ad complacendum ei quibusdam illectivis muneribus, indulgentiis videlicet et remissionibus, invitamus, ut exinde reddantur divine gracie aptiores. Cupientes igitur, ut ecclesia vestra congruis honoribus frequentetur, omnibus Christi fidelibus vere penitentibus et confessis, qui ad eandem ecclesiam in die nativitatis domini, pasche et pentecostes, in quatuor quoque beate Marie et duabus beati Dominici festivitibus et

per octavas earum causa devotionis accesserint, sexaginta dies de iniuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus. Datum Leodii, VIII idus octobris, pontificatus domini Innocentii pape III anno decimo.

Viseči pečat odpadel, ostal le fragment rumeno-rdeče svilene vrvice.

Št. 178

1252, oktober, 15, Humberk na Koroškem

Friderik s Ptuja kot dedič gradu Humberk potrjuje, da sta se Albert, imenovan Putschart, in njegov brat Henrik pred njim na sodišču odpovedala hubi v Svečah, ki jo je njun oče Gerhard iz St. Gandolfa brez njunega privoljenja podaril samostanu v Vetrinju.

Orig. perg. (24 : 25,5 + 1,8) št. A 85 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvorniku (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 412–413, št. 2504.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 266–267, št. 1171.

Dorzalni notici (sočasni): – desno: Privilegium super unum mansum in Zwenkach. – levo: In nomine patris et filii et spiritus sancti amen hec omnia transsumt(a) sunt. – Sign. 16; 13; Lib. II. N°138.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Quoniam omnia transeunt simul cum tempore transeunte, ne per mortem ea que geruntur vel aguntur mortalium a memoria deleantur, necesse est, ut scripturarum testimoniis hominum memorie commendentur. Per presens ergo scripture testimonium innotescat tam presentibus quam futuris, quod ego Fridericus dictus de Petouia successione^a hereditaria in Hohenburc constitutus hominibus quibusdam meis, fratribus dictis de sancto Gangolfo, conquerentibus intellexi, quod pie memorie pater ipsorum nomine Gerhardus quendam mansum in villa, que dicitur Zwenkach, ad eos iure hereditario devolvendum, cenobio Victoriensi contulerit, acceptis decem marcis a conventu ibidem deo famulanti, eis insciis et invitis, cum quo etiam, ut asserebant, predictus pater ipsorum suum disposerit testamentum, constanter eundem mansum, sine manu ipsorum datum, per sententiam in iudicio repetentes. Super quo predicti cenobii monachi conventi coram me humiliter conparuerunt et cum dictis fratribus, dato eis talento denariorum publice monete, taliter composuerunt, quod ipsi, Albertus scilicet cognomine Putschart et Hainricus fratres, quicquid iuris in eodem manso habebant, in manus meas voluntarie resignabant, petentes tam patris quam ipsorum datum per manum meam sepe dicto cenobio confirmari. Preterea fide data promiserunt, ut, si frater vel aliquis heres sive coheres eorum sepe dictum mansum simili modo repetere presumpserit vel intendat, ipsi iam dictum cenobium indempne reddant omni occasione postposita et quietum. Ego igitur pie eorum petitioni et donationi pium prebens assensum, salutem etiam meorum providens et parentum, prefato cenobio cum omni iure proprietatis contuli iam sepe dictum mansum, ut ipsum in perpetuum libere possideant et quiete. Igitur, ne de cetero fratres sepedicti cenobii super hoc dato incommodum sustineant vel incurrant aut irritari contigat^b aliquatinus aut infringi, presens scriptum testibus subscriptis super hoc in testimonium feci sigilli mei munimine roborari. Testes sunt dominus Ortolfus prepositus de Solio, Gotfridus plebanus de

^a uc popravljeno iz začetega ul

^b A namesto contingant

Chotmarsdorf, Rvdolfus de Stadekke, Livtoldus de Trōwen, Albertus de Werdenburc, Albertus de Heilekke, Albertus de Kaenesch, Sivridus de Eichowe, Wlvingus et Guntherus de Holenburc, Erpho de Chlagenfurt, Chonradus et Hermannus fratres de Wrdoch, Otto de Engelmarsbrunne, Hailwicus et Livpoldus notarii mei et alii quam plures. Acta sunt hec in Holenburc, anno incarnationis dominice M̄CCLII, idus octobris, indictione IX.

Na perg. traku viseči trikoten pečat (širina 25, višina 30 mm) Friderika s Ptuja v barvi naravnega voska, lepo ohranjen. Podoba: zmaj z dolgim kljunom in v osmico nazaj prepletanim repom. Legenda: + S. FRIDERICI DE BETTOWE.

Št. 179

1252, november, 7

Ulrik, dedič vojvodine Koroške in gospod Kranjske, izvzema od svoje sodne oblasti, razen za krvne delikte, posestva vetrinjskega samostana na Kranjskem, posebno obe samostanski pristavi v Preddvoru in Špitaliču.

Orig. izgubljen (A). – Štirje prepisi v vetrinjskih kopalnih knjigah v KLA v Celovcu: prvi iz začetka 15. stol. v Ms 2/1, fol. 57r, št. 38 (B); – drugi iz 1544 v Ms 1/2, fol. 169v–170r, št. 498 (C); – tretji iz 1544 v Ms 1/1, fol. 273r–273v, št. 408 (D); – četrti iz 1544 v Ms 1/3, fol. 92r–92v, št. 408 (fol. 92v–93r nem.) (E). – (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 414, št. 2506 (J). – Austria sacra IV/7 (1786), 372 (odlomek). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 152–153, št. 195 (iz E).

Reg. in literatura: Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 28, št. 113. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 267, št. 1173.

Diktat pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 82.

In nomine Iesu Christi amen. Nos Vlricus dei gratia heres ducatus Karinthie^a et dominus Carniole tam presencium noticie quam futurorum memorie inculcamus, quod nos tum pro nostre ac progenitorum nostrorum animarum remedio, tum pro reverencia gloriosissime virginis matris Christi, Vicoriensi ecclesie Cisterciensis ordinis hanc feci gratiam, quod grangias eius, in Niwenhouen^b videlicet et in Pochsrucke^c in Karniola^d constitutas, ac eciam omnes possessiones eiusdem qualicumque^e nomine censeantur, in dominio nostro sitas et eas quas nunc habet, ac eas quas erit in posterum habitura, ab omnibus iuribus que vel ex iurisdictione vel consuetudine vel alio quoquo modo habuisse dinoscimur in eisdem vel eciam in futurum nos habere contingeret^f, in ipsis exemimus usque quaque, ita videlicet, ne aliquis iudex noster vel officarius vel exactor vel eciam preco vel quocumque fungatur officio, cum^g predictae ecclesie possessionibus quicquam habeat ordinare, excepto quod fures et alii morte dampnati qui inter homines ipsius ecclesie fuerint deprehensi, nudi et sine dampno et iactura ipsius ecclesie ad nostrum iudicium assignentur^h et nos pro tempore vite nostre ipsam ecclesiam possessionesque

^a B C, Carinthie D

^b B, Newenhouen C; Neunhouen D E (Schumi)

^c B, Pockhsrugkh C, Pocksruck D, Poksruck E (Schumi)

^d B C, Carniola D E (Schumi)

^e B, qualitercumque C D E (Schumi)

^f C D, contingeret B, contigerit E (Schumi)

^g B, etiam C D E (Schumi)

^h B D, assignentur C E (Schumi)

ipsius sine questu temporalis pure et principaliter causa deiⁱ manutenebimus, tuebimur, defendemus pro viribus et pro posse. Ut autem talis nostra gracia quam eidem fecimus, ipsi imperpetuum maneat illibata, presentem cartam^k sigilli nostri munimine duximus roborandam in evidens testimonium et cautelam. Cuius rei testes sunt comes Vlricus de Stenrenberg^l, Heinricus^m et Vlricus fratres comites de Hewnenburgⁿ, Heinricus^o de Silberberg^p, Hertwicus dapifer de Chreig^q, Seyfridus de Mårenberg^r, Otto de Vinchenstein^h, Arnoldus^t de Hauenårburg^u, Vlricus de Hauenerburg^v, Wilhelmus de Minchendorff^w, Nicolaus de Reutenberg^x, Iacobus et Gebhardus de Cvtenberg^y et alii quam plures. Cui contractui^z ego Berchtoldus Frisacensis canonicus interfui quem et scripsi; feliciter nunc et semper amen. Acta sunt hec anno gracia M^oCCLII^o, indictione X, VII° idus novemb.

Št. 180

1252, november, 10, Breže na Koroškem

Grof Albert III. Tirolski v ujetništvu izvoljenega salzbuškega nadškofa Filipa podeljuje s soglasjem svojega zeta grofa Majnharda III. Goriškega vetrinjskemu samostanu od svoje posesti na Tirolskem tri planinske kočee, ki lahko dajo samostanu 900 hlebčkov sira na leto. Med pričami se omenja tudi Ulrik z Rihemberka.

Orig. perg. št. C 1571 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvirmiku (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 415, št. 2507. – Huter, Tiroler Urkundenbuch III (1957), str. 316, št. 1279.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 268, št. 1174. – Martin, RSI (1928), str. 20, št. 145. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 149, št. 573.

... presentem cartam sigilli mei ac etiam predicti generi mei comitis Goricie munimine volui roborari in evidens testimonium et cautelam. Cuius rei testes sunt Vlricus de Reifenberch, Arnoldus et Gotfridus fratres de Nydeke, Otto sacerdos canonicus de Steine, frater Ortolfus et frater^a Cholo de ordine domus Thevtonicorum et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini M^oCCLII^o, indictione X^a, pridie ante festum Martini, Frisaci me in captivitate domini Salzburgensis electi constituto.

Dva na rdeče-rumeni svileni vrivici viseča pečata v svetlorjavi barvi naravnega voska: – 1. grofa Alberta Tirolskega, okrogel (počen po sredini, premer ok. 70 mm), Podoba: stoječi

i causa dei B; C pušča vrzel, propter deum D E (Schumi)
k B C, chartam D E (Schumi)
l B; Stenrenberch C, Sterenberch D, Sternberch E (Schumi izpušča nadaljnja imena do vključno Heinricus de Silberberg)
m B, Hainricus C D
n B, Heuneberch C D
o B C, Hainricus D
p B, Silberberch C D
q B, Kreich C D, Hertericus dapifer de Kreich E (Schumi)
r B, Sifridus de Marenberch C D E (Schumi)
h B, Vinkenstaine C, Vinckenstaine D, Vinckenstain E (Schumi)
t B D E (Schumi), Ardnoldus C
u B, Hauenerburch C D, Hauenburg E (Schumi); D E (Schumi) tu končujejo naštevaje z besedico etc
v B, Hauenerburch C
w B, Minchendorf C
x B, Reutenberch C
y B namesto Gvtenberg, Ttutenberch C
z CD, tractui B
a at na razuri

orel (slika Huter, o.c., tab. II). Legenda: + SIGI A DE TIRO . . – 2. grofa Majnharda III. Goriškega, okrogel, poškodovan. Legenda: + MEINHARDVS AQILEGEN GORICIE.

Št. 181

1252, december, 16

Krški škof Ulrik I. naznanja, da je Valter s Podčetrka, ministerial njegove cerkve, podelil krškim kanonikom hubo v kraju "Snait" in drugo v Bistrici.

Orig. perg. (26 : 15,5 + 2,2) št. C 1118 v KLA v Celovcu (pod 1253) (A). – Prepis v krški kopalni knjigi Ms 2/25, fol. 67v–68r (pod 1253), prav tam (B). – Prepis iz 1870 priložen izvorniku (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC II (1898), str. 62–63, št. 608.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 278, št. 1193 (iz B, pod 1253, december, 16).

Škof Ulrik je umrl 14. septembra 1253. Zato Jaksch listino datira v leto 1252 in dodatno navaja, da se s tem ujema tudi indikcija XI, ki se je prestavljala 24. septembra.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium domini Waltheri de Landesperh quod contulit ecclesie duos mansos de consensu Vlrici episcopi Gurcensis. – Sign. D (spodaj izbrisani C) N° 83.

Cum adinstar effluentis temporis memoria humana subito corruiat in ruinam, ex adverso venit i(n)dustria scripturarum, ut recordatio geste rei in memoriam venture posteritatis deducatur. Ideo nos Vlricus dei gratia Gurcensis episcopus in noticiam tam presencium quam futurorum volumus devenire, qualiter Waltherus de Landesperch nostre ecclesie ministerialis motus affectu eterne messionis duos mansos solventes talentum denariorum monete consuete unum in Snait alium vero in Fivstriz videlicet sub Lapide conventui Gurcensi^a et dilectis in Christo fratribus post commutationem vite sue seu decessum dedit iugiter possidendos. Nos vero tum ad instanciam eiusdem militis quam occasione obsequii fidelis hactenus nobis exhibiti aures nostras suis petitionibus benigne inclinantes auctoritatem seu ius proprietatis quod habuimus in mansis memoratis, ipsis canonicis et conventui Gurcensi assignavimus mera potestate. Ut autem tam a nobis quam nostris successoribus et a predicto Walthero et suis coheredibus inposterum ipsa donatio non possit irritari, presens scriptum appensione nostri sigilli atque testibus subnotatis iussimus communiri. Huius rei testes sunt: P(er)chtoldus^b plebanus in Strazpurch, Hainricus de Micheldorf, Hainricus de Seburch capellani venerabilis episcopi Vlrici Gurcensis, Engelbertus et Dietmarus dictus Rechsscho notarii eiusdem episcopi, Hartwicus dapifer de Wainsenberch, Albertus, Ditricus, Fridericus, Otto, Hainricus castellani de Landensperch, Perchtoldus de Castro Nouo, Hainricus de Helfenberch et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini ^oM^oC^oCLIII, XVII kalend. ianuarii, indictione XI.

Na perg. vrvici viseči pečat krškega škofa Ulrika v temni barvi voska koničasto ovalen (višina 75, širina 55 mm). Podoba: sedeči škof z mitro in palijem, s palico v desnici in odprto knjigo v levici. Legenda: + V̇L̇ṘİĊV̇S : ḊĖİ : ĠṘȦĊİA : ĠV̇ṘĊḢĖṄṠİS : ĖĊĊL̇İĖ : ĖṖĊ.

^a A
^b P brez znaka za okrajšavo Per

Št. 182

1252, december, 21, Gmünd

Brata Rudolf in Kolon z Roža (na avstr. Koroškem) jamčita izvoljenemu salzburškemu nadškofu Filipu za Rudolfa z Devina, da bo do 8. junija 1253 plačal škofu 100 mark srebra, Rudolf sam pa jamči nadškofu tudi za Ulrika z Rihemberka za plačilo 20 mark srebra v istem roku.

Orig. perg. (17,3 : 8,5 + 1,4) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis iz 2. pol. 13. stol. v salzburški kopiaalni knjigi Ms W 194/6, fol. 60r, prav tam. – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Lampel, Landesgrenze, v: AÖG 71 (1887), 452. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 419, št. 2515.

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 21, št. 151. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 150, št. 576.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Obligatio quorundam fideiussorum ad ecclesiam.

Nos Rvdolfus et Clolo^a fratres de Râs tenore presencium profitemur quod nos venerabili domino nostro Salzburgensi electo pro domino Rvdolfo de Dewino pro centum marcis argenti taliter fideiussores statuimus, quod ipsi domino nostro vel successori suo pecuniam dictam in festo penthecostis futuro proximo persolvere teneamur. Hoc autem promissum huiusmodi cautione vallamus, quod, si prescripto termino pecuniam non solverimus antedictam, ex tunc, sub debito iuramenti super hoc prestiti, terras Stirie Karinthie et Carniole numquam nos intraturos promittimus, quoadusque predictum debitum integraliter persolvamus. Adicimus etiam, quod, si alter nostrum in facienda huiusmodi solutione deficeret^b, alter exsolvere nichilominus teneatur. In prescriptorum autem testimonium evidens et cautelam sigillis nostris presentem paginam fecimus roborari. Datum Gemvnde, anno domini M^cCLII, XII kalend. ianuar.

Ad hec ego Rvdolfus de Râs pro domino Vlrico de Rîfenberch domino electo sub forma me obligo iam predicta pro marcis argenti viginti, in eodem termino et sub eisdem conditionibus persolvendis.

Od dveh visečih pečatov prvi ohranjen, drugi manjka. SIGILL ... DE RASE. (premer 51 mm).

Št. 183

1252, december, 22, Millstatt

Grof Majnhard III. Goriški naznanja, da je njegov prijatelj grof Herman z Ortenburga za izpustitev njegovega očeta grofa Tirolskega zastavil salzburškemu izvoljenemu nadškofu (Filipu) svojo dediščino v Kalsu (na Tirolskem), za kar je dobil od nadškofa 400 mark srebra; grof Majnhard III. pa je za 300 mark srebra zastavil Hermanu z Ortenburga (1) svojo posest v Naklem in (2) okrog gradu Sommereck na Koroškem, kar vse ostane Hermanu, če do martinovega prihodnje leto ne reši njegovega imetja v Kalsu. Obljubi mu tudi (3) odvetništvo na Bledu, če ga bo mogel dobiti od škofa v Brixnu, če ne pa odvetništvo nad določeno millstattsko posestjo na Koroškem. Za ostalih 100 mark daje grof Majnhard III.

^a A
^b c popravljeno iz d

Hermanu z Ortenburga (4) svoj dvor v Rojah in odvetništvo nad sedmimi hubami v Zelsachu (oboje blizu Špitala na Koroškem).

Orig. perg. (20,5 : 29,6 + 1,6) v *Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A)*. – (*Reg. in prepis v KK*).

Objava tu po A. – *Predhodne objave*: Jaksch, *MDC IV/1 (1906)*, str. 419, št. 2516. – Schumi, *URBKr II/1 (1884)*, str. 153–155, št. 196.

Reg. in literatura: Coronini, *Tentamen Genealogico-chronologicum (1. ed. 1752)*, 310–311; (2. ed. 1759), 208–209. – Göth, *Urkunden-Regesten für die Geschichte von Steiermark, v MHVSt 5 (1854)*, str. 214, št. 1. – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: *AKÖG 32 (1865)*, str. 269, št. 1176. – Martin, *RS I (1928)*, str. 21–22, št. 152. – Wiesflecker, *Görzer Regesten I (1947)*, str. 150–151, št. 580. – Huter, *Tiroler Urkundenbuch III (1957)*, str. 321, št. 1285. – Prim. K. Tangl, *Grafen v. Ortenburg*, v: *AKÖG 30 (1864)*, 329–334. – Schroll, Millstatt, v: *Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie 17 (1894)*, 18. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: *MSF 12/14 (1916/18)*, str. 40.

Dorzalne notice: – 15. stol. Ayn brief von dem um Görz umb Kals und gemerch wegn dem Krainperch und Sintsperg. Ortensburg.

Nos Meinhardus comes Goricie advocatus Aquilegiensis ecclesie notum fieri volumus universis presentem paginam inspecturis, quod in redemptione patris nostri comitis Tyrolensis dilectus amicus noster illustris comes Hermannus de Ortenburch pro nobis domino electo Salzburgensi patrimonium suum in Chalz scilicet quinquaginta marcarum redditus cum ibidem attinenciis pro quadringentis marcis argenti obligavit tali condicione, si eadem bona in proximo festo Martini non exsolverentur, propria forent ecclesie Salzburgensis. Pro quibus bonis iam dicto comiti Hermanno de Ortenburch et suis heredibus bona nostra in Nakel a flumine, quod Coker dicitur, usque ad montes Suesperch^a et Chreinberch, omnia in illis terminis iacentibus^b, proprietates, decimas, advocacias, preter advocaciam in Veldes, obligaciones, feuda, vasallos, sive teneant nostras proprietates in feudum sive feuda, que ab aliis tenuimus, homines, exceptis Chunrado de Rittersperch et Mainhardo de Goriach, cum universis bonis eisdem attinenciis, quesitis et non quesitis, pratis, pascuis atque silvis, omni iure, quo et nos tenuimus, pro suis proprietatibus filiis nostris consentientibus, et advocaciam in viginti mansis circa castrum Summerekke iacentibus, ad cenobium Milstatense pertinentibus pro CCC marcis argenti, donavimus, interposita tali forma, si bona sua in Chalz ad statutum terminum per nos non redimerentur, ipse comes de Ortenburch et sui heredes iam dicta bona in Nakel et omnia, ut prescripta sunt, propria imperpetuum teneant et conservent. Promisimus ad hec comiti Hermanno memorato advocatiam in Veldes a domino episcopo Brixinensi modis omnibus obtinere, quam sibi si obtinere non possumus, nos et filii nostri dedimus^c advocaciam in Chirchaim cum omnibus ibidem attinenciis ecclesie Milstat, et eam perpetuo teneat omni iure, quo et nos tenuimus, et in Vraters, preter quod fures captivati debent nostris iudicibus assignari, ita quidem, si bona sua non fuerint exsoluta. Pro residuis vero centum marcis argenti dedimus sibi curiam nostram in Raiach cum hominibus et omnibus ad eandem attinenciis et advocatiam in septem mansis apud Celsach, eo promisso, quemadmodum est prescriptum. Pro residuis etiam redditibus in Chalz, qui super sunt ultra quadraginta marcarum redditus, qui domino electo sunt assignati, volumus amicabilem componere

^a A, Sutsperg v *registrih k Hofschatzgewölbebücher v Ms I/23*, v *HHStA*

^b A *namesto iacentia*

^c A *namesto dabimus*

ad ipsius comitis Hermanni de Ortenburch arbitrium voluntatis. Et ne sibi suisque heredibus a nobis nostrisque heredibus in posterum aliqua possit inferri calumpnia, presens scriptum ad maiorem cautelam sibi tradimus sigilli nostri munimine roboratum. Huius rei testes sunt Otto abbas Milstatensis, Vlricus nobilis vir de Tūfers, Willehelmus de Aicha, Hugo de Reifenberch, Hainricus castellanus de Lunze, Livpoldus de Eberstain, Werenhardus Rupech ex una parte, ex altera comes Otto capellanus domini pape, Fridericus de Gesiez cum suis filiis, Regenwardus, Livtoldus castellani de Ortenburch, Chunradus de Techendorf, Chunradus Gordes, Rudolfus de Rase. Cholo de Lewenburch et ego Iacobus notarius, quibus^d omnibus interfui et rogatus scripsi, et alii quam plures.

Datum in Milstat, anno domini millesimo CCLII^o, XI° kalend. ianuarii, X^o indictionis.

Na perg. traku viseči pečat grofa Majnharda III. poškodovan; razen ob zgornjem robu povsod okrhan. Legenda: . . . ICIE + MEIN . . .

Št. 184

1252, december, 23, Gmünd

Grof Majnhard III. Goriški daje bamberskemu škofu Heinrichu za svoj dolg v višini 100 mark srebra pet porokov, med njimi Ulrika in Hugona z Rihemberka. Poroki so se obvezali, da bodo do sv. Jurija prišli v Beljak in ga ne bodo zapustili, dokler ne bo škofu denar izplačan. V primeru, da se tega ne bi držali, zapade bamberski Cerkvi posest, ki jo imajo Goriški od nje v fevdu pri sv. Štefanu blizu Vorderberga (na avstr. Koroškem), omenjeno vsoto pa še vedno dolgujejo.

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v bamberskih kopalnih knjigah v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B C): B iz 14. stol. v Ms B 340, fol. 13r/v, (št. 23); – C iz 15. stol. v Ms B 339, fol. 33v. – Prepis iz 15. stol. v bamberski knjigi privilegijev Ms A 3, fol. 32v, v Okrožnem arhivu v Bambergu (D). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po B): Lampel 1887 (AÖG 71), Nachträge, 422, št. 6. – Jaksch, MDC IV/I str. 421, št. 2518.

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 22, št. 155. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 151, št. 581.

Nos Meinhardus comes Goritie per presens scriptum notum facimus universis, quod, cum nos venerabili domino Heinricho Babenbergensi episcopo in centum marcis argenti et sue ecclesie teneremur, dedimus ei fideiussores Vlricum et Hugonem de Risenberch^a, Rudolfum de Dewin, burgravium de Lvntze et Volkerum de Vlasperch qui fide data et iuramento prestito in solidum promiserunt, quod in festo sancti Georgii intrabunt Villacum abinde nullatenus egressuri, quousque dicta pecunia sibi et sue ecclesie fuerit persoluta. . . .

Ad cuius rei memoriam presens scriptum fieri et sigillo nostro iussimus communiri. Datum apud Gemunde, X kalend. ianuarii, anno domini MCCLII^o.

^d A namesto qui his

^a B – na to opozarja že Lampel, Rivenberch Jaksch

Št. 185

1252, december, 26, Gmünd

Ulrik in Hugon z Rihemberka, Rudolf z Devina in Schwarzman s Krmina obljubijo izvoljenemu salzburskemu nadškofu (Filipu), da bodo za 400 mark brežiških ali kostanjeviških denaričev rešili posest salzburske Cerkve, zastavljeno Henriku s Svibnega.

Orig. perg. (17 : 9,7 + 1,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 155–156, št. 197. – Lampel 1887 (AÖG 71), str. 428, št. 15.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 425, št. 2528. – Martin, RS I (1928), str. 23, št. 165. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 152, št. 586. – Omemba: Hassinger, Zollwesen und Verkehr, v: MIÖG 73 (1965), str. 358. – Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 129.

Dorzalne notice: – Promissio facta domino Phylip.

Ego Vlricus de Rifemberch, ego Hugo de Rifemberch, ego Rvdolfus de Dewino et ego Swarzmannus de Cremona domino nostro venerabili Salzburgensi electo promittimus et promissum firmamus iuramento prestito corporali, bona Salzburgensis ecclesie, que dinoscuntur esse domino Heinrico de Sherphenberch obligata, usque ad carnisprivium proximo venturum ab eodem Heinrico pro quadringentis marcis denariorum monete de Rein vel de Landestrost, quam ex hiis duxerit acceptandam, absolvere, dilatione qualibet pretermissa. Quod si prescripto termino absolutionem bonorum non fecerimus antedictam, ex tunc sub prescripti debito iuramenti nos recipere promittimus in Villaco, abinde nullatenus egressuros, donec absolutionem bonorum predictorum integraliter faciamus. Si autem in loco nos recipere detractaverimus antedicto, quicquid dampni ex dilatione absolutionis bonorum illorum prefato domino electo accreverit, nobis curret, que dampna in nostri trium filiis, mei scilicet Vlrici, Rudolphi et Swarzmanni predictus dominus electus habebit. In cuius rei memoriam, quia nos tres, Hugo scilicet, Rudolfus et Swarzmannus sigilla propria non habuimus ad manus, presentem cartam sigillo domini nostri Goricie comitis et mei Vlrici fecimus roborari, datum in Gemünde, VII kalend. ianuar., anno domini millesimo CCLIII.

Od dveh visečih pečatov na perg. trakovih ohranjena le dva voščena fragmenta.

Št. 186

1252, december, 27, Lieserhofen

Mirovna pogodba med izvoljenim salzburskim nadškofom Filipom, njegovim očetom vojvodom Bernardom in bratom Ulrikom na eni strani ter grofoma Albertom III. Tirolskim in Majnhardom III. Goriškim na drugi strani (po Wiesfleckerju v 20 točkah): (1) Grofa obljubita, da bosta skupaj z drugimi ujetniki plačala škofu 4900 mark srebra in (2) salzburski Cerkvi izročila grad Virgen, za kar jamčita z obema mladima Goriškima grofoma Majnhardom IV. in Albertom II., ki ju dajeta salzburski Cerkvi za talca. Grof Majnhard III. daje škofu za jamstvo tudi grad Lienz, (3) grof Albert III. pa Oberdrauburg (na Koroškem). (4–14) Naštete so še razne druge obveznosti in jamstva. (14) Kot jamstvo za trden mir dajeta še več drugih talcev, med njimi tudi Chr., sina Ulrika z Rihemberka. (15) Določata tudi, kaj so prekrški proti miru, in (16) k pogodbi pritegneta še svoje

prijatelje in sorodnike. (17) Obrambo miru obljublja tudi izvoljeni salzburški nadškof Filip (18) in več drugih škofov. (19–20) Vsi prisežejo in se obvežejo, da se bodo rečenega držali in pečatijo listino s sedmimi pečati.

Orig. perg. (z nedokončanim besedilom in pripravljenim praznim prostorom na koncu) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A–nedokončano). – Prepis iz 13. stol. (celotno besedilo) v salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. 55r–59r, prav tam (B–dokončano). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu delna po J (str. 430) in *H* (str. 328–329). – *Objave*: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 425–431, št. 2529 (J). – Huter, *Tiroler Urkundenbuch III* (1957), str. 324–330, št. 1290 (H). – Lorenz, *Deutsche Geschichte I* (1863), 486–490 (nepopolno). – Lampel 1887 (AÖG 71), str. 415–420, št. 3 (iz A).

Reg. in literatura: Hormayr, *Historisch-statistisches Archiv für Süddeutschland 2* (1808), 263. – Martin, *RS I* (1928), str. 23–25, št. 166 (po A). – *Reg. imperii V/4* (1892), str. 1718, št. 11649 (Winkelmann). – Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 153–155, št. 591. – *Prim. Chmel v: Wiener Jahrbücher*, zv. 108 (1844), 163–164. – K. Tangl, *Grafen v. Ortenburg*, v: *AKÖG 30* (1864), 328. – Paschini, *Gregorio di Montelongo*, v: *MSF 12–14* (1916/18), 40. – Štih, *Goriški grofje* (1997), 23, 25, 30, 48, 212.

... Et ut manens pacis firmitas, que vulgo urve dicitur, inviolata debeat permanere, damus nos Albertus Tirolensis et Meinhardus Goricie comites obsides: Albertum nostrum videlicet Meinhardi Goricie comitis filium, Chr. filium Vlrici de Rivenberch, Hugonem filium Rudolphi de Dewino^a, Dit(ri)cum^b filium Swartzmanni de Cremon, Meinhardum filium Woplferi de Florano, Altungum filium Hainrici de Levnanburch, Ch(unradum) filium Vlrici cupani^c de^d Tirol, Ch(unradum) filium Rüdolphi de Mernungen, qui pro dicta firmitate pacis inviolabiliter observanda obsides ad III° annos stabunt. Dictus autem Albertus com(itis) M(einhardi) Goricie filius stabit obses pro tenenda pacis firmitate huiusmodi tribus annis, nec po aliquo sunt predicti obsides obligati, nisi ut pacis firmitas observetur et renuntiatio fiat iuris, quod nobilis mulier domina W̄ta comitissa de Tirol et eius heredes aut coheredes in castro habent Mittersel vel asserunt se habere. ... Datum Liserhouen, VI kalendas ianuarias, anno domini millesimo ducesimo LIII, undecime indictionis; in domino.

Od prvotnih sedmih visečih pečatov eden izgubljen, trije le fragmentarno ohranjeni: – 1. nadškofa Filipa, ohranjen le fragment; – 2. prošta Otona, izgubljen; – 3. grofa Alberta III. Tirolskega, ohranjen le fragment; – 4. grofa Majnharda III. Goriškega, ohranjen le fragment; – 5. Dietmarja z Weissenecka, okrogel (premer 48 mm). Slika: Neuer Siebmacher IV, 7a, tab. 13. Legenda: + SIGILLV(⊙) DIETMARI DE WEIZENE . . – 6. Ulrika z Lichtensteina. Legenda: + S VLRI CI . DE . LICHTENSTEIN. – 7. Ulrika z Rihemberka, okrogel (premer 45 mm). Podoba: špica v ščitastem trikotniku. Legenda: + SIGILLVM . VLRI . DE RIFFINBERCH.

Št. 187 1253

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo prekliče izvolitev koprškega meščana Varnerija de Zilaco za podestata piranske občine, ker ni bil izvoljen z njegovim dovoljenjem. Na prošnjo občine in mestnega sveta pozneje dovoli, da sme biti podestat za eno leto. (Prim. naslednjo št.).

^a A, Derwino B

^b Diticum B

^c cupani Jaksch, Cupani Huter, z opombo: namesto Čupani ali Supani

^d B (Huter te opombe nima)

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 86v, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 226, št. 529. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 69, št. II/28 (1253, maj?) – Prim. Nicoletti, Pagine Istriane II, 33.

Item instrumentum, qualiter dominus patriarcha Gregorius cassavit ellectionem factam per comune Pyrrani^a de domino Varnero de Guilaco^b cive Iustinopolitano in eorum potestatem, pro eo quod electionem ipsam non fecerant de licentia dicti domini patriarche; et postmodum ad preces dicti comunis et consilii dedit eum eis in potestatem auctoritate propria pro uno anno, in MCCLIII.

Št. 188

1253

Patriarh (Gregor de Montelongo) daje soglasje k izvolitvi gastalda v mestu Koper.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 88r, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 231, št. 567. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 69, št. II/27 (1253, maj?).

Concordia de electione gastaldionis domini patriarche in civitate Iustinopoli. Instrumetum anno domini MCCLIII, indictione XI.

Št. 189

1253

Briksenski škof Bruno oprošča grofu Hermanu z Ortenburga in njegovim ljudem uboj na ozemlju blejskega sodišča. Grof Herman mu je zato daroval viteza Erhenpolda s Poljšice in dva otroka Bertolda iz (Zgornjih) Gorij, Ucman z Waldenberga pa je dal škofiji še tri hube na Poljšici (pri Gorjah).

Orig. izgubljen (A). – Regest v registru h graškim kopalnim knjigam, zv. 3, fol. 163v, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (tako Jaksch, vendar om. registra nisem uspel identificirati) (B). (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC/Erg. zu I–IV (1915), str. 22–23, št. 3082 (J).

Bischof Bruno von Brixen für sich und seinen bruder graf Eberharten von Khirchperg und andere sein brüder lasst nach graf Herman von Ortenburg und den seinen den totschiag in dem gericht Veldes begangen; dargegen hat ihm graf Herman geschenkt ritter Erckhenpoldus von Pogleschitz und zwei Berchtolden von Goriach Kinder; so hat Vtzman von Waldenberg dem stift darum auch zugestellt 3 huben in Pegloschitz(!).

Št. 190

1253, januar, 5, Gmünd

Grof Majnhard III. Goriški potrjuje, da sta njegova ministeriala Ulrik in Hugon z Rihemberka dala izvoljenemu salzburškemu nadškofu Filipu in njegovi Cerkvi 50 mark dohodkov od posesti, ki sta jih od njega dobila v fevd.

^a B, Pirani TEA 529

^b B, Villacho TEA 529

Orig. perg. (18,4 : 6,6 + 1) v *Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A)*. – *Prepis iz 13./14. stol. v salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. 591r, prav tam (B)*. – *Reg. in prepis v KK*.

Objava tu po A. – *Predhodne objave: Lampel (AÖG 71), 428–429, št. 16*. – *Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 431–432, št. 2530*.

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 25, št. 167. – *Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 155, št. 592*.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Consensus comitis Goricie; dodano kasneje z drugo roko: pro L marcis reddituum dandi ecclesie Salzb. 12. – 17. stol.: A. 19. No.

Nos Meinhardus comes Goritie tenore presentium publice protestamur, quod donatio quinquaginta marcarum reddituum, quam Vlricus et Hugo de Rifenberch ministeriales nostri de proprietatibus suis vel bonis que a nobis possident iure feudi, faciunt domino electo et ecclesie Salzpurgensi per manum nostram, fite et de nostro consensu et pura etiam voluntate. Ad cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presens scriptum sigillo nostro fecimus roborari. Dat. Gemvnde, non. ianuar., anno domini millesimo CCLIII.

Od visečega pečata ostal le fragment na perg. traku.

Št. 191

1253, januar, 9, Lienz

Ulrik in Hugon z Rihemberka poklanjata na prošnjo grofa Alberta III. Tirolskega in s privolitvijo svojega gospoda grofa Majnharda III. Goriškega izvoljenemu salzburškemu nadškofu Filipu in njegovi Cerkvi 50 mark dohodkov v soteski med gradovoma Neuenburg (pri Lienzu) in Mölbrücken (pri Sachsenburgu) kot dopolnilo k dohodkom od gradu Lienz; če Salzburg do sv. Jurija prihodnje leto ne bo dobil v last gradu Virgen, pripadejo ti dohodki salzburški Cerkvi.

Orig. perg. (20,5 : 11,8 + 1,6) v *Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A)*. – *Prepis iz 15. stol. v salzburški kopalni knjigi Ms W 194/6, fol. 60v, prav tam (B)*. – *Reg. in prepis v KK*.

Objava tu po A. – *Predhodne objave: Hormayrs Archiv 18 (1827), 560*. – *Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 432, št. 2531*. – *Huter, Tiroler Urkundenbuch III (1957), str. 331–332, št. 1293*.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 270, št. 1180. – *Martin, RS I (1928), str. 25, št. 168*. – *Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 155, št. 593*.

Dorzalne notice: – 14. stol.: De Reifenperch.

Nos Vlricus et Hvgo de Rifenberch presenti scripto publice profiteamur, quod nos ad petitionem domini nostri Alberti comitis Tirolensis possessiones nostras, videlicet quinquaginta marcarum redditus infra clusam apud Niwenburch et Mōlnprukke situs tam de feudis quam proprietatibus nostris de consensu et per manum domini nostri M(einhardi) comitis de Goricia, ad cuius manus omni iuri cessimus, quod in eisdem nobis competeat possessionibus, venerabili domino nostro Philippo Salzburgensi electo et sue ecclesie ad supplementum reddituum ad castrum Lēnzz eidem electo deputatorum assignamus pactis talibus atque damus: quod si castrum Virge cum omnibus suis pertinenciis ipsi domino electo et ecclesie Salzburgensi a festo sancti Georgii venturo proximo ad unum annum sub pactis et tenoribus, sicut in instrumento super hoc publico lucidius est expressum, non fuerit assignatum, ex tunc dicte possessiones proprie sint ecclesie Salzburgensi^a. Nos enim possessiones easdem sub eisdem assignamus

^a Salzburgen. A, *Jaksch bere Salzburgensis*

pactis et conditionibus, sicut Lvnzz et Traburch castra cum suis pertinenciis sunt sepe-
dicto domino electo et sue ecclesie assignata. Ut autem omnis questionis scrupulus
sopiatur, in predictorum testimonium presentem paginam sigillorum nostrorum muni-
mine roboramus. Nos quoque M(einhardus) comes Goricie advocatus Aquilegensis in
prescripte donationis ac consensus nostri super eadem evidens documentum, sigillum
nostrum appendi fecimus huic carte. Dat. Lvnz, anno domini millesimo CCL tercio,
V idus ianuar.

Oba na perg. trakovih viseča pečata delno ohranjena: – 1. Ulrika z Rihemberka (premer ok. 50 mm), restavriran; – 2. grofa Majnharda III. Goriškega, ohranjen samo fragment voska.

Št. 192

1253, februar, 4, Št. Vid na Koroškem

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, odloči v sporu glede hub, ki jih je njegov oče Bernard poklonil vetrinjskemu samostanu, a so si gospodje s Frauensteina na njih lastili odvetniško pravico. Med pričami se omenjajo tudi velikovski prošt in koroški arhidiacon Ulrik ter notarja Bertold, kanonik v Brežah, in Konrad s Hrušice.

Orig. perg. št. A 88 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvorniku (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 433–434, št. 2533.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 270–271, št. 1181.

... Acta sunt hec anno domini M^oCC^oLIII, pridie nonas februarii, apud sanctum Vitum. Testes autem sunt Wlricus archidiaconus prepositus de Volkenmarchet, Heinricus de Silberberch, Reinherus de Aichelberch, Berhtoldus Gredniker, Livtoldus notarius plebanus de Kreich, Berhtoldus canonicus Vrisacensis et Chunradus de Pirpoum notarii, Hertwicus dapifer de Krich, Chuno de Vriberch, Iacobus de Vriberch, Heinricus Cisel senior, Ortolfus de Osterwiz et alii quam plures tam clerici quam laici.

Na konopljeni vrvi viseči pečat vojvodovega sina Ulrika, okrogel (premer ok. 70 mm), v barvi naravnega voska. Podoba: na pikčastem ozadju v sredini ščit z grbom današnje Koroške. Srednja prečka na desni strani grba je prav tako pikčasta. Legenda: + SIGILLV^o : ULRICI : FILII : DUCIS : KARINTHIE :

Št. 193

1253, februar, 17

Koroški vojvoda Bernard podeli vetrinjskemu samostanu 15 denaričev odvetništva od 25 hub v naštetih koroških krajih, podložnike na hubah pa odveže od svojega sodstva. Listino sta pečatila Bernard in njegov sin Ulrik. Med pričami se omenja tudi Konrad iz Hrušice (Chvnradus de Pirpoum).

Orig. perg. v KLA v Celovcu (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 434–435, št. 2534 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 271, št. 1182.

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75.

... Cuius rei testes sunt Vlricus prepositus de Volchenmarcht, Livtoldus plebanus de Chrich, Berhtoldus canonicus Frisacensis, Chvnradius de Pirpovm notarii curie nostre, Ortolfus de Osterwiz, Hertwicus dapifer de Chrich, Chvno et Iacobus de Vriberch, Otto de Steinpvhel, Heinricus de Ceiselberch, Swarzmannus de Volchenmarht et curia nostra tota. Acta sunt hec anno gratie M^oCC^oCLIII^o, indictione XII, XIII kalend. marc.

Dva na rumeno-rdečih svilenih trakovih viseča pečata: – 1. vojvoda Bernarda; – 2. sina Ulrika – pečat z najstarejšim znanim grbom Koroške. – Objava upodobitve v: Schatzhaus Kärntens, Landesausstellung St. Paul 1991, I Katalog, str. 76, št. 3.24. – Deuer, Kärntner Landesarchiv, v: Carinthia I, 184 (1994), str. 203, sl. 7.

Št. 194

1253, marec, 1, Lienz

Majnhard III., grof Goriški in Tirolski, odvetnik Ogleja, podari dominikankam v Lienzu dvor v vasi "Chalts". Med pričami se omenjata Ulrik z Rihemberka in Oton s Šumberka.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v ADL v Lienzu (B).

Objava tu po W.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 155, št. 594 (W). – Prim. Štih, Goriški grofje (1997), 142.

Meinhardus comes Goricie et Tirolis et advocatus Aquilegensis ... *Pečatila:* Ulricus nobilis vir de Touers, Heinricus castellanus. *Priče:* Ulricus de Grifenberch(!), Rudolfus de Duvino, Henricus de Mitterburch, Otto de Schonenberch, Ernestus de Luentz, Gerlochus gener suus, Geroldus de Asch *etc.*

Št. 195

1253, marec, 2, Kranj

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, poravna spor med freisinškim škofom Konradom in njegovim nekdanjim uradnikom v Škofji Loki Hajdenrikom s Hallecka.

Orig. perg. v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A). – Prepis v freisinški kopiaalni knjigi iz 13. stol. HL Freising 2, fol. 6v–7r, prav tam. – (Reg. v KK; reg. in prepis (delni) v CKSL (pod marec 7).)

Objava tu po Z2. – Predhodne objave: Zahn, Codex diplomaticus Austriaco-Frisigensis (1870) v: FRA II/31, str. 165–167, št. 168 (Z2 po A). – Zahn, Die Freisigischen Bücher (1861) v: AKÖG 27, str. 269–270, št. 17 (Z1 po B). – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 158–159, št. 200 (po A).

Reg. in literatura: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/1 (1729), 40 (z navedbo prič). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 435, št. 2535. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 55, 78, 82, 192.

Datum izstavitve listine je mogoče razlagati na dva načina: (1) 7. marca: nonas, VII. martii (tako bereta Zahn in Schumi); (2.) 2. marca: VI (pomotoma VII) nonas martii (tako bere Jaksch).

Quum humanum genus potius ad discentiendum^a quam ad concordandum pronius esse dinoscitur, summa requirit necessitas, ut sopita qualibet discordia pene alicuius in scriptis redacte pretendatur gladius, cuius metu discentire volentium sinister animus

^a A namesto dissentiendum

debitis ictibus retundatur. Nos igitur Vlricus dei gracia filius serenissimi ducis Karinthie ac dominus Carniole sub serie protestationis patefacimus tam presentibus quam futuris, quod cum dominus C(onradus) venerabilis in Christo pater et amicus noster Frisingensis episcopus Heidenricum de Helke post resignacionem officii de Lok, cui eundem prefecerat, peracta racione cum eodem pro quibusdam debitibus in quibus eidem episcopo idem Haidenicus debitor remanserat, et etiam pro domino Hainrico de Scherffenberch, precepit per Wernherum de Lok tunc officialem sub pretentu sue gracie captivari et retineri tam diu captivatum, donec idem Haidenicus per solucionem debitam satisfaceret de debitibus universis et etiam donec dictus Hainricus de Scherffenberch prefatum dominum episcopum ab inpeticione Sivridi de Merinberch pro quibusdam debitibus redderet absolutum. Pro quibus idem dominus episcopus ad eundem S(ifridum) se bona fide obligaverat pro Hainrico de Scherffenberch memorato, nec etiam post universum persolutum debitum et post procuratam et optentam absolucionem apud iam dictum S(ifridum) de Merenberch, nisi sufficienti securitate coram nobis primitus prestita et firmata inimicitias que urveh dicuntur, pro eadem captivitate in posterum reviviscendis eundem Haidenicum a vinculis aliquatenus enodari, tam prelibatus Hainricus de Scherffenberch quam idem Haidenicus de Heleke in nostra presencia constituti fidei et iuramenti interposicione ac sub pena CCC marcarum in manus nostras firmiter promiserunt, quod non occasione pretacte captivitatis tam eorum quam aliorum ipsis consanguinitate attinentium (opere) vel consilio dicto domino episcopo Frisingensi et supra memorato Waerhero et fratribus suis nec non et ceteris Frisingensis ecclesie fidelibus gravamen, dampnum vel malum aliquod in perpetuum suscitetur, et ad hoc procurandum et observandum pro illis CCC marcis sepe dictus Hainricus de Scherffenberch suas possessiones sitas in Carniola, et ipse Haidenicus suas, quas habet in Carinthia, nobis obligarunt, easdem CCC marcas, si quis illorum in hac parte sue fidei tenorem et sui iuramenti prestiti violare presumpserit, ante memorato domino episcopo persolvendas. Ut autem iam dicti domini episcopi simus in eadem pecunia debitores, sub lucida et aperta protestatione presentem paginam in huius rei testimonium tradidimus nostri pendentis sigilli munimine roboratam, adicientes, ut tam prefatus Hainricus de Scherffenberch quam Gerlochus de Hertenberch eandem paginam ad maioris roboris fortitudinem eorum sigilli signaculo consignarent. Testes autem qui huic interfuerunt negotio sunt tales: Perhtoldus de Newenburch, Iacobus de Gvtenberch, Wilhelmus de Minchendorf et Gebhardus de Gvttenawe. Datum in Chrainburch anno domini MCCLIII, ind. XI, non. VII(!) mart.

Trije viseči pečati, vsi poškodovani: – 1. Henrika s Svibnega (slika: Neuer Siebmacher IV, 7 a, tab. 7). Legenda: hĒNRICI . D . SARFĒNB . . . (črke v Sarfenb. so obrnjene narobe). – 2. drugi pečat vojvodovega sina Ulrika. – 3. Gerloha z Jeterbenka.

Št. 196

1253, marec, 10, Piran

Piranski podestat Varnerij de Zilaco ukazuje Henriku Sabeju, naj Marquardu Vreniceju v 15 dneh izplača 20 soldov (dolga).

Orig. notarski instrument na perg. (8 : 6,4) št. 78 v PAK, enota Piran (A).

Objava tu po A. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 118, št. 88.

Dorzalne notice: – 1253 /Stefan Rota/.

In nomine domini. Anno eiusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo tercio, indicione undecima. Actum Pirani, die decimo intrante marcio, presentibus Nouolono, Ambrosio et alliis. Dominus Warnerus de Ciclago potestas Pirani precepit Henricum Sabe solvere viginti soldos Marqualdo Vrenice ad quindecim dies, sub pena tercii plus et banni.

(SN.) Ego Leçarus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius scripsi et roboravi.

Št. 197

1253, marec, 17, Piran

Poveljnika beneške in gradeške galeje ter dožev poslanec, ki so se navedenega dne nahajali v Piranu, so piranskemu župniku Facini odrekli dovoljenje, da bi peljal v Oglej 100 liber olja od cerkve sv. Bassa, ker ni imel za to potrebnega potrdila od doža.

Orig. notarski instrument nekoč v Kapiteljskem arhivu v Piranu, danes neznano kje (A).

Objava tu po F – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 118–119, št. 89 (F).

In nomine domini amen. Anno eiusdem nativitatis millesimo ducentesimo quinquagesimo tercio, indicione undecima, die quintodecimo exeunte marcio, presentibus presbitero Romeo Villano, Almarico filio Bonifacii Gaiuffi, Waltrame filio condam Dominici de Albino et aliis. Cum presbiter Facina plebanus ecclesie sancti Georgii Piranensis, una cum capitulo eiusdem, teneatur dare et solvere monasterio monialium sancte Marie de Aquilegia centum libras olei pro censu ecclesie sancti Bassi de Pirano, comitus galee de Veneciis, qui moratur ibi, et comitus galee de Gradu et nuncius domini ducis de Veneciis, qui illo die fuerunt apud Piranum, noluerunt dare licentiam predicto presbitero Facine portandi dictum oleum Aquilegiam ad prefatum monasterium, ipsis dicentibus hoc non auderent facere absque licentia sive litteris domini ducis. Actum Pirani, in Porta Campi.

(SN.) Ego Wilielmus Tercius sacri imperii notarius interfui et rogatus scripsi et corroboravi.

Št. 198

1253, marec, 26, Perugia

Papež Inocenc IV. naroča (Henriku I.), proštu pri sv. Jerneju v Brežah, proštu v Dobrli vasi v Podjuni ter (Ulriku), koroškemu arhidiakonu, naj razsodijo in odločijo v tožbi vetrinjskega opata (Friderika) proti Henriku z Rogatca, Otonu z Bekštanja, Ulriku s Trušenj in drugim laikom oglejske in salzburške nadškofije, ki so oropali in požgali samostansko pristavo (grangijo) ter tudi sicer škodovali samostanskemu imetju, vendar ne smejo dežele omenjenih plemičev kaznovati z ekskomunikacijo ali interdiktom brez posebnega papeževega ukaza..

Orig. perg. (litterae cum filo canapis: 19,5 : 14,7 + 1,8) št. A 90 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvorniku (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 436–437, št. 2538.

Reg. in literatura: Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 272–273, št. 1184. – Potthast II (1875), str. 1229, št. 14928. – Hilger, *Papsturkunden*, v: FRA II/83 (1991), str. 146–147, št. 246.

Notice na prednji strani: – *notica papeškega pisarja pod pliko levo:* – fi IIII serico. – Prvi dve črki bere Hilger kot ʒ^v, jaz z Jakschem kot fi. Jaksch meni, da gre za preizkus peresa.

Dorzalne notice: – *notica papeškega prokuratorja:* – P. de Ass (?). – 13. stol.: *neberljivo*. – 17. stol. Decretum Innocentii IV. papae propter spolia et incendium factum in grangia fratrum Victorienisium. Anno 1253. – *Pripisano kasneje:* 26 März.

Innocentius episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . . sancti Bartholomei in Frisaco et . . . in Oberdorf in Iuntale^a ecclesiarum prepositis Salceburgensis et Aquilegensis diocesum et . . . archidiacono Karinthie Salceburgensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Dilecti filii . . . abbas et conventus de Victoria Cisterciensis ordinis nobis conquerendo monstrarunt, quod nobiles viri Henricus de Rogasch, Otto de Vinkenstein, Vlrucus de Turxen^b et quidam alii laici Aquilegensis et Salceburgensis civitatum et dioc(eseum) ad eorum grangiam de Victoria hostiliter accedens quibusdam animalibus exinde in predam abductis ac bladum et alia bona inventa ibidem secum nequiter asportando grangiam^c eandem ausu sacrilego incendio devastarunt alias super decimis, terris, possessionibus et rebus aliis iniurantes eisdem. Ideoque discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus^d convocatis audiatis causam et appellatione remota fine debito decidatis, facientes, quod decreveritis, per censuram ecclesiasticam firmiter observari, proviso, ne in terram dictorum^e nobilium^f excommunicationis vel interdicti sententiam proferatis, nisi super hoc a nobis mandatum receperitis speciale^g. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante^h, cogatis veritati testimonium perhibere. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Dat. Perusii, VII kalend. aprilisⁱ, pontificatus nostri anno decimo.

Svinčena bula (premera ok. 40 mm) na konopljeni vrvici ohranjena, vendar oksidirana. Podoba: sv. Peter in Pavel. Legenda: SPASP / INNO/CENTIVS/ P P IIII.

Št. 199

1253, april, 1, Št. Vid na Koroškem

Koroški vojvoda Bernard odloči v sporu med vetrinjskim samostanom in bratoma Ulrikom in Hermanom z Ostrovice zaradi odvetništva na nekaterih samostanskih hubah. Med pričami se omenjata oba notarja koroškega vojvoda: Bertold, kanonik v Brežah, in Konrad s Hrušice.

Orig. perg. št. A 91 v KLA v Celovcu (A). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvirmiku (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/I (1906), str. 437–438, št. 2539.

Reg. in literatura: Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: AKÖG 32 (1865), str. 273, št. 1185.

^a pravzaprav Juntale – črka J popravljena iz S

^b A namesto Truxen

^c A namesto grangiam

^d ti na razuri

^e orum na razuri

^f u na razuri

^g A namesto speciale

^h te popravljeno iz e

ⁱ A namesto aprilis

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflehner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75.

... presentem cartam sigilli nostri ac dilecti nostri venerabilis Vlrici de Volchenmarcht prepositi archidiaconi Karinthye nec non supra dictorum fratrum munimine duximus roborandam in evidens testimonium et cautelam. Cuius rei testes sunt idem Vlricus prepositus de Volchenmarcht, Livtoldus plebanus de Chrich, Berhtoldus canonicus Frisacensis, Chvnradius de Pirpovm notarii nostri, Arnoldus de Havenaerburch, Ortolfus de Osterwiz, Chvno de Vriberch, Heinricus Ceysel, Loshardus de Grifenberch, Hertnidus de sancto Michahale, Siglochus offitialis de Chrich, Hermanus, Iohannes, Vlricus cive(!) de sancto Vito. Acta sunt hec anno gratie M^oCCLII^o, indictione XI, kalend. aprilis, apud sanctum Vitum.

*Na rdeči svileni vrvici visijo trije okrogli pečati v barvi naravnega voska: – 1. vojvoda Bernarda (premer 75 mm). Podoba: Jezdec na konju, s šlemom, praporom v desnici in ščitom v levici; na ščitu vzpenjajoči se panter. Legenda: + BERNHARDVS : DEI : GRATHIE. – 2. arhidiacona Ulrika: (premer 40 mm). Podoba: Roka, ki drži križ in napis I ∞ VL RICO. Legenda: + GLRIA VIENI CHR VX EST ET SPES ∞ RIENTI * (leoninski heksameter). – 3. Ulrika z Osterwiza: (premer 43 mm) Podoba: v levo obrnjen trikotni ščit, nad njim šlem s krili. Legenda: + SI VLRICI DE OSTERWITZ.*

Št. 200

1253, april, 10, Salzburg

Salzburški kapitelj potrjuje šentpavelskemu samostanu pravico patronata nad kapelo sv. Jurija (St. Georgen unter Stein) na Koroškem, ki sta jo samostanu podarila brata Friderik in Hartnid s Ptuja, odobril pa salzburški nadškof Eberhard II.

Orig. perg. (15 : 31 + 2,4) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A), priložen nem. prevod iz 15. stol. (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 438–439, št. 2540.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 273–274, št. 1186. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 140, št. 83. – Martin, RS I (1928), str. 25, št. 172.

Omenjeno darilno listino v obliki regesta glej v: F. Kos, GZS V (1928), str. 412, št. 872. Listino Eberharda II glej tu, št. 16.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Instrumentum de renunciatione advocacie sacti Georii. Levo: XLIII.– 17. stol.: Confirmatur ius patronatus apud sanctum Georgium sub Lapide monasterio a capitulo Salisburgensi. No. 85. Anno 1253. I N. 3. Prečrtano: No 6. Sign. z rdečo kredo: an 1253 Lad 4. No 134.

Otto dei gratia prepositus, Fridericus decanus totumque capitulum Salzburgense omnibus presentem litteram inspecturis salutem. Quia diuturnitas temporis acta priorum tradere oblivioni consuevit, si scriptis memorie posterum non fuerint commendata. Quare venerabilis in Christo frater noster Leutoldus abbas sancti Pauli in valle Laentina volensi sibi et ecclesie sue in posterum precavere, presentiam nostram per nuntium ydoneum, scilicet Gerhardum confratrem suum, adiit, prestando quoddam instrumentum amicorum nostrorum Friderici et Haertnidi fratrum de Betouia, in quo continebatur donatio ab ipsis collata super iure patronatus capelle sancti Georii iuxta Lapidem in valle predicta site et aliis iuribus memorato monasterio sancti Pauli, petens a nobis humiliter et devote, quatenus donationem predictorum fratrum de Betouia, secundum

continentiam instrumenti super ipsa confecti, ratam habere et nostri sigilli munimine roborare velimus. Nos igitur, inspectis instrumentis tam antedictorum fratrum de Betouia quam etiam domini Eberhardi archiepiscopi Salzburgensis donationem antedictam confirmantis, quicquid ab ipsis datum et confirmatum invenimus, approbamus et sigilli nostri munimine roboramus, et in evidens testimonium presens scriptum sibi iussimus assignari. Libertates etiam, si quas hactenus iuste et rationabiliter possidere noscuntur, ratas habemus. Datum Salzburg(i) anno domini millesimo CC quinquagesimo III, quarto idus aprilis.

Viseči pečat na konopljeni rumeno-rdeči (zdaj svetlo vijolični) vrvici ohranjen (premer 71 mm). Legenda: + ŠCS RVBERT [...] OR EGRE ..IV2 2ALCEBVRGIENSIS.

Št. 201

1253, april, 12, Benetke

Grof Majnhard III. Goriški sklene mir z Benečani. Za razsodnika v sporih med seboj in svojimi možmi na eni ter dožem, beneško občino in Benečani na drugi strani postavi beneškega doža Rainera Zena in se pod kaznijo 2.000 mark srebra obveže, da bo spoštoval doževo razsodbo. Za poravnavo storjene škode zastavi pristanišče in mitnico v Latisani. Med pričami takoj na začetku nastopi Hugon z Rihemberka.

Orig. notarski instrument na perg. v zbirki Miscellanea v v ASV v Benetkah (A). – Prepis v knjigi Liber communis seu plegiorum, prav tam (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po J): Joppi, Documenti Goriziani, v: ATr, NS 12 (1886), str. 17–19, št. 27 (J).

Reg. in literatura: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 40–41. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 155–156, št. 595.

In nomine dei eterni amen. Anno ab incarnatione domini nostri Iesu Christi millesimo ducesimo quinquagesimo tercio, die duodecimo intrante mense aprili, indictione undecima, in palacio ducatus Veneciarum, presentibus nobilibus viris testibus rogatis dominis: Vgo de Reiffenberch, Chunrado de Lünz, Peçemanno et Leupoldo de Ragonia, Ancio eiusdem loci, Guilielmo de Stasio de Taruisio, Marco Geno, Petro Dandulo, Marino Superancio, Andrea Geno minore, Nicolao Nauallario, Talliamento et Nicolao notariis curie Veneciarum et aliis multis. Nobilis vir dominus Megenardus comes Goricie elegit et constituit Rainerum Genum illustrem ducem Veneciarum in suum arbitrum super omnibus discordiis ...

Ego Gabriel Paulinus notarius et ducalis aule Veneciarum cancellarius predictis interfui et rogatus scripsi complevi et roboravi.

Št. 202

1253, april, 13, Benetke

Brata Marko in Jakob Ferioli razpustita svojo trgovsko družbo, ki sta jo imela s štirimi drugimi člani; med seboj si razdelijo del kredita 326 mark, ki ga je dala družba grofu Majnhardu III. Goriškemu, brata Ferioli pa se svojemu deležu 140 mark in nadaljnjim 40 markam, ki jim jih je dolgoval grof za dobavljeno blago, odpovesta. (O poravnavi tega dela dolga govorijo naslednje listine.)

Orig. izgubljen (A). – Prepis v Liber communis vel plegiorum v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah (B).

Reg. in literatura: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 41. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 156, št. 596.

Št. 203

1253, april, 13, Benetke

Grof Goriški potrjuje, da dolguje bratoma Ferioli 180 mark, in obljubi, da jima jih bo izplačal v obrokih do 24. decembra 1254, v nasprotnem primeru pa bo plačal dvojno vsoto manj 5 soldov, poravnal pa bo tudi vse nastale stroške. Za plačilo jamčita Hugon z Rihemberka (Ugo di Reifenberg) in Wikard iz Grisignane.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v Liber communis vel plegiorum v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah (B). – (Reg. v KK).

Objava regesta tu po W.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 156, št. 597 (W). – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 41. Predelli, Liber communis, str. 170–171, št. 721 (pod april, 14).

Št. 204

1253, april, 14, Benetke

Brata Marko in Jakob Ferioli iz Benetk zaključita svoj posel z grofom Majnhardom III. Goriškim, potem ko jim je ta izplačal 140 mark, medtem ko jima 40 mark dolgujejo štirje nekdanji podružniki iz Čedada. Med pričami je tudi koprski škof Rossa.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v Liber communis vel plegiorum, fol. 102, v Državnem arhivu v Benetkah (B). – (Prepis v KK).

Objave (tu delna po M): Minotto, Documenta, v: AMSI 9 (1893), str. 68 (M).

Die Lune 14. aprilis in domo ecclesie^a sancte Marie cruciferorum de Ven(etiis) presentibus domino Muro Čeno, Marino Sourancio, Marco Iorčano, Petro de Rainerio Veneciarum, Ancio de Ragonia, episcopo Rubeo de Iustinopoli. Marcus et Iacobus Ferioli fratres Ven(eti) fecerunt finem pro se et suis heredibus domino Mainardo comite Goricie et eius heredibus cuiuslibet actionis cuiusdam debiti CXL marcharum Aquil(eiensis) monete ... Antonio de Malherba imperiali auctoritate notario.

Št. 205

1253, april, 15, Benetke

Grof Majnhard III. Goriški, odvetnik Ogleja, izpričuje, da si je za poravnavo dolgov sposodil od Benečanov Marka Zorzana, Marina Soranza in Marka (Mateja) Pola 4.000 veronskih liber v denarju in blagu; v zastavo za posojilo jim za štiri leta izroča vse svoje dohodke od pristanišča v Latisani, z izjemo dohodkov od sodišča. Med pričami je tudi Hugon z Rihemberka.

Orig. izgubljen (A). – Vidimus: 1281, avgust, 7 (po izgubljenem vidimusu iz 1257) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunju (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objave (tu delna po J): Joppi, Documenti Goriziani, v: ATr, NS 12 (1886), str. 15–17, št. 26 (J).

^a ecclesiae AMSI

Reg. in literatura: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 41–42 (pod april, 25). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 156, št. 598.

Die Martis quintodecimo intrante aprili in claustro ecclesie sancte Marie cruciferorum Venetie. Presentibus dominis Handrea Dauro de confinio^a sancti Salvatoris, Iohanne Fereo de confineo sancti Moises, Bartholomeo^b de Mugla de confineo sancte Marie Iubanico, Iacobo Danto filio predicti domini Handree, Iohanne Mineo, Detalmo de Cauriaco, Clizeio de Mels, Carollo de Flagonia, Ugone de Reifenberg, Ayncio de Ragonia testibus rogatis et aliis. ...

Št. 206

1253, april, 23, Breže na Koroškem

Rudolf, Kolon in Reimbert, bratje z Roža, izpričujejo svojo poravnavo z izvoljenim salzburškim nadškofom Filipom pod naštetimi pogoji: (1) Nadškofu in njegovi Cerkvi poklonijo grad Wasserleonburg in ga prejmejo od njega v fevd. (2) Dve leti od naslednjega mihaelovega dalje mu bodo služili z 10 oklepniki na konjih in 30 vojaki zunaj dežele proti Bavarcem in proti Furlancem onstran lienške zapore, znotraj dežele pa do Dürenberga, reke Mure, lienške zapore, Kanalske doline in siceršnjih deželnih meja in še naprej do gozda Hrušice. (3) Obvežejo se, da bodo poravnali storjeno škodo. (4) Obljubijo, da s svojih gradov Wasserleonburga, Roža, Glineka in drugih ne bodo nadlegovali potnikov z mitninami in raznimi plačili. Sledijo klavzule posameznih porokov, med katerimi je prvi Oton iz Dravograda. (Zastavno listino izstavijo nadškofu posebej: april, 21, 22, 24, Breže, Glinek, Wasserleonburg).

Orig. perg. (43,5 : 22,8) v Nadškofijskem arhivu v Salzburgu (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 439–442, št. 2541 (J). – Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde, 10 (1870), 128 sl.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 274–276, št. 1187. – Schumi, URBKr II/1 (1884), str. 159–160, št. 201. – Martin, RS I (1928), str. 25, št. 173. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 157, št. 599.

Nos Rudolfus, Cholo et Reimbertus fratres de Râse tenore presentium protestamur, quod, cum nos Cholo videlicet et Reimbertus essemus extra gratiam domini nostri Phylippi venerabilis Salzpurgensis electi nostris culpīs exigentibus constituti, sue reformati fuimus gratie sub pactis et tenoribus subnotatis. ... <2> ... In terra autem usque ad montem Durum, fluvium Muram dictum, clausuram Lvnzensem, Canales et alios terre terminos nec non usque ad nemus quod vulgariter Pirpovmerwalt nuncupatur ... <5> Ut autem hec omnia per nos debeant inviolabiliter observari, damus fideiussores subnotatos ipsi domino nostro electo et ecclesie Salzpurgensi pro sexcentis marcis talium denariorum pro quorum novem solidis marca argenti valeat comparabiliter estimari, unumquemque videlicet fideiussorum pro tanta pecunie quantitate, quantam suum coninet instrumentum. ... Nos igitur Otto de Traherberch pro centum marcis denariorum, ... constituimus nos pro dictis tribus fratribus de Rase fideiussores ipsi domino nostro electo et ecclesie Salzpurgensi singuli pro annotata hic sibi pecunie quantitate. Et ut predicti fratres de Rase faciant et accedant ad que se superius astrinxerunt, obligamus nos predicto domino nostro electo et ecclesie Salzpurgensi sub pena memorate pecunie

^a J
^b J Bertholomeo

eo tenore, sicut de fideiussoribus superius est distinctum, in fideiussionis et obligationis huius evidens documentum et testimonium omnium predictorum sigilla nostra huic littere appendentes. ... Acta sunt hec apud Frisacum, anno domini millesimo CCLIII^o, decimo kalend. maii.

Od prvotno šestnajstih visečih pečatov so fragmentarno ohranjeni le trije: – 3. Podoba: vstajajoči lev, – 8. Legenda: . . . LRICI DE H . . . – 13. Podoba: vstajajoča žival pred prečko.

Št. 207

1253, maj, 1, Izola

Svet mesta Izole postavi dvočlansko komisijo, ki ga bo zastopala pred oglejskim patriarhom v sporu med opatinjo samostana sv. Marije v Ogleju in občino Izolo; obljubi ji, da se bo v vsem pokoraval njenim sklepom.

Orig. notarski instrument na perg. (15,4 : 13,4) v mestnem arhivu (Archivio diplomatico) v Trstu (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 289.

Reg. in literatura: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 63. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 70, št. II/29.

In nomine domini amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo ducesimo quinquagesimo tercio, undecima indicione. Die primo intrante madio in palacio comunis Ysule. In generali consilio per preconem comunis congregato. Presentibus Wecelo Awaldi, Waltramo Simonis et Nicolao Tiradi camerario comunis et aliis. Iohannes Bonuinus, Waltramus de Lusina et Waltramus Vrsi, consules Ysule. De voluntate et consensu maioris et minoris consilii fecerunt et constituerunt Venerum Paisane et Menardum Nastasie suos certos nuncios syndicos auctores et procuratores in causa que vertitur inter dominam abbatissam monasterii sancte Marie de Aquilegia et comunem terre(!) Ysule coram domino Gregorio de Montelongo sancte sedis Aquilegie ellecto patriarcha atque marchioni Ystrie. Quod quidquid dicti nuncii syndici auctores et procuratores super hoc fecerint concordio sive ratione sententiam difinitivam quam interlocutoriam audiendam, testes introducendo, replicando sive apellando in omnia et singula que dicto negocio sive cause opportunum fecerit quam quidquid dicti nuncii syndici auctores et procuratores super hoc fecerint predicti consules de voluntate et consensu maioris et minoris consilii promiserunt firmos habituros et non contra venire omnino, ullo artichulo contradicente etc.

Ego Adelardus Ysule notarius hiis interfui et ut predicatur iussu dictorum consulum scripsi et roboravi.

Št. 208

1253, maj, 26, Trst

Tržaški škof Ulrik proda s privoljenjem kapitlja tržaškim meščanom svoje pravice in dohodke v Trstu za 800 mark, in sicer za odplačilo velikih dolgov, ki jih je imel, ker je na patriarhovo željo oblegal Brixen in ker je šel z njim na lyonski koncil ter v Avstrijo, Štajersko in na Ogrsko pa tudi zaradi velikih dajatev, ki sta jih njemu in njegovi cerkvi naložila papeška legata Oktavian in Gregor de Montelongo, ter zaradi vojne med oglejskim patriarhom in grofom Majnhardom III. Goriškim in njegovimi privrženci.

Orig. verjetno izgubljen (A). – Prepis iz 15. stol. v Ms 174, fol. 4v, v Mestnem arhivu v Trstu (B). – Prepis v ACU v Vidmu (C?). – Prepis m. Frangipana iz 1816 v Ms 896, vol. 1, št. 29, v BCU v Vidmu (D). – Prepis v CD Frangipane, prav tam (E). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 211, prav tam (F). – Reg. in prepis v KK.

Objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 290. – Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden (1895), str. 91–94, št. 42.

Reg. in literatura: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 290 (komentar). – Manzano, Annali II (1858), 383–384 (Nicoletti). – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 388–389, št. 190. – Scussa, Storia di Trieste (1863), 60. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 2008, št. 13920 (Winkelmann). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 157, št. 602. – Kandler, L'Istria (1983), str. X-105 (248).

Št. 209

1253, junij, 2, Assisi

Papež Inocenc IV. jemlje v varstvo priorico in samostan Doline sv. Marije reda sv. Avgušтина (v Velesovem) v oglejski škofiji ter potrjuje vse samostanske posesti.

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 27,6 : 24 + 3,3) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (1978 je bila listina namenjena vrnitvi Jugoslaviji, vendar je takrat ni bilo na svojem mestu) (A). – Reg. v KK.

Objava tu po A. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Santifaller, Österreichisches Staatsarchiv, v StT 165 (1952), str. 331 št. 85 (pod junij, 6). – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 147, št. 247.

Notice na prednji strani: – notica papeškega pisarja na pliki desno: Ang. R.

Dorzalne notice: – notica papeške pisarne v levem kotu zgoraj: A – notica papeškega prokuratorja na sredini: Asperges me. – 16. stol.: Protectio Innocentii papae monasterii filiis. – Sign. z rdečo kredo: an. 1462(1); Lad 30; N° 86.

✠ Innocentius ✠ episcopus, servus servorum dei. Dilectis in Christo filiabus . . . priorisse et conventui monasterii Fallis^a sancte Marie ordinis sancti Augustini Aquilegensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Iustis petentium desideriis dignum est nos facilem prebere consensum et vota, que a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Ea propter, dilecte in Christo filie, vestris iustis petitionibus grato concurrentes assensu personas vestras et locum in quo estis divinis obsequiis mancipate cum omnibus bonis que impresentiarum rationabiliter possedetis aut in futurum iustis modis prestante domino poteritis adipisci sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem domos terras possessiones et alia bona vestra, sicut ea omnia iuste et pacifice possidetis, vobis et per vos monasterio vestro auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre protectionis et confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Asisii IIII non. iunii, pontificatus nostri anno decimo.

Svinčena bula na svileni rdeče-rumeni vrvici ohranjena (oksidirana): SP ...P / INNOCENTIVS PP IIII.

^a A, razura pod prvimi črkami besede Fall

Št. 210

1253, junij, 6, Assisi

Papež Inocenc IV. jemlje v varstvo priorico, sestre in cerkev sv. Marije Studenca milosti reda sv. Avguština (samostan Studenice) v oglejski škofiji ter potrjuje vse njihove poimensko navedene posesti in razne pravice, med katerimi so: oprostitve desetine od novin, pravica do sprejema novink v red, prepoved, da ga katera od sester brez dovoljenja priorice zapusti, razen če prestopi v strožjega, pravica do tihe božje službe v času interdikta, pravica, da sme domači škof blagoslavljati redovnice, sveta olja in drugo, pravica da smejo biti laiki pokopani v območju samostana, svobodne volitve priorice in vse samostanu že prej podeljene svobode in imunitete.

Orig. perg. (svečani privilegij: 59 : 62 + 4,1 – nekoliko odrgnjen na sredi na pregibu) št. 686 (1869 vrnjen iz HHSStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis (pod 1256) in nem. prevod v studeniški kopalni knjigi iz 18. stol., str. 33–25 (nem. str. 25–27), št. 13, v Arhivu samostana Studenice, šk. 1, zv. 2, prav tam (B). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 686, prav tam (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A: – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 190–193, št. 123.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 254. – Potthast II (1875), str. 1235, št. 15001. – Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928), 144. – Schedario Baumgarten I (1965), str. 554–555, št. 2148. – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 147–148, št. 248.

Formular: M. Tangl, Päpstlichen Kanzleiordnungen (1894), str. 233, št. III (1–10, 13–25).

Privilegij je razdeljen na 15 točk glede na njegovo vsebino, predstavljeno v dorzalni notici.

Notice na prednji strani: – na sredini zgoraj: Commune privilegium ordinis sancti Augustini. Iac. Sen. (po Hilgerju verjetno notica papeškega pisarja) – v desnem kotu zgoraj: .a. zraven Iac. dvakrat poševno prečrtan.

Dorzalne notice: – notice papeške pisarne: zgoraj v levem kotu A v desnem kotu o (po Hilgerju, sam teh dveh znakov nisem opazil) – v sredini notica papeškega prokuratorja: asperges me. – 16. stol.: notica izbrisana. – 17. stol.: Innocentius. N. 13. // Innocentius dieses namens der vierte Römische pabst nimbt auf die kloster-frauen von Studeniz unter sein und deß heiligen Petri protection mit nachvolgenden conditionen (nadpisano: und privilegien): Daß dieser canonische orden nach der angenombenen regl auf ewig gehalten werde. Andertenß: waß darzue gestüfft wirdt und schon gestüfftet worden sambt allen gerechtigkeiten ruhig zu possessediren. Drittens: von aignen neubrüchen keine zehendt zu geben. Virttens: andere ledige und verwittibte weibß-perschenen siher in den orden aufzunemben. Fünfften: eß sye keiner erlaubet nach gethaner profession den orden zu verlassen, eß sye dan solch, daß sie nach erhaltener erlaubnuß in einen strengern orden treten wollte. Sechtens: eine solche tarff niemant aufhalten ohne aufgewisnen dimission-brieff. Sibendenß: da ein päbstliches verboth oder kürchen-censur über dieses landt ergehen möchte, können dannoch der gottes-dienst halten mit versperten thören, ohne geleith aber mit stiller stimen. Achtenß: khönnen auch unterdessen von einem guett Romanisch- und katholischen pischoffen in dem kürchen- und weichungs-nothwendigkeiten bedienet werden. Neündtens: befreyet die begräbnuß der zu Studeniz begraben will werden. Zehentenß: sie khönnen ihre hindangerissene zechendter und besizungen auß apostolischen gewalt auf ein neues zurukh begehren. Aylfftenß: sie sollen die freye wahl haben eine priorin zu erwählen. Zwelftenß: befreyet das closter von aller angemaßter gewalthätigkeit und blueth vergiessen. Dreyzendentenß: confirmirt alle von Römischen päbsten und andern weltlichen erhaltene privilegien. Zum vierzehenten: verbietet allen und jeden sie unperturbirter solche genießsen zu lassen. Zum letzten: entsetzet die widerhandler (wenn sie sich nicht bessern wollten und alle satisfaction laisten wollten) alleß gewalts und würde und beraubet sie deß heiligen

abendtmahl. – leta 1732: Datirt in Jahr 1256, in Assiss *nadpisano*: 1732 *pod črto seštevek* alt. 476.

✠ Innocentius episcopus servus servorum dei. Dilectis in christo filiabus . . . priorisse ecclesie Fontis gratie eiusque sororibus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. ✠ Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eos^a a proposito revocet aut robur, quod absit, sacre religionis enervet. <1> Ea propter, dilecte in Christo filie, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et ecclesiam sancte Marie Fontis gratie, ordinis sancti Augustini, Aquilegensis diocesis, in qua divino estis obsequio mancipate, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum deum et beati Augustini regulam in eodem loco institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. <2> Preterea quascunque possessiones, quecunque bona eadem ecclesia impresentiarum iuste ac canonicè possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma vobis et eis, que vobis successerint, et illibata permaneant. In quibus hoc propriis duximus exponenda vocabulis: locum ipsum, in quo prefata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis, villas que Tudenice^b, Grissendorf^c, Shabratin, Grasegestorf, Tresegestorf, Eigen^d, Gremmen, Kotterastorf vulgariter appellantur, cum pratis, vineis, terris, nemoribus, usuagiis et pascuis, in bosco et plano, in aquis et molendinis, in viis et semitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. <3> Sane novalium vestrorum, que propriis sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, sive de vestrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. <4> Liceat quoque vobis personas liberas et absolutas e seculo fugientes ad conversionem recipere et eas absque contradictione aliqua retinere. <5> Prohibemus insuper, ut nulli sororum vestrarum post factam in ecclesia vestra professionem fas sit sine priorisse sue licentia, nisi artioris religionis obtentu, de eodem loco discedere, <6> discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. <7> Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis clausis ianuis, excommunicatis et interdictis exclusis, non pulsatis campanis, dummodo causam non dederitis interdicto, subpressa voce divina officia celebrare. <8> Crisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, benedictiones canonicarum a diocesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam et communionem sacrosancte Romane sedis habuerit et ea vobis voluerit sine pravitate aliqua exhibere. <9> Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extreme voluntati, qui se illic sepelliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint aut etiam publice usurarii, nullus obsistat, salva tamen iusticia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. <10> Decimas preterea et possessiones ad ius ecclesiarum vestrarum spectantes, que a laicis detinentur, redimendi et legitime liberandi de manibus eorum, et ad ecclesias, ad quas pertinent, revocandi libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. <11> Obeunte vero te nunc eiusdem loci priorissa [vel earum] aliqua, que tibi successerit, nulla ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia preponatur, nisi quam sorores

^a A, *običajno* eas
^b A, B *nima*
^c A, Griffendorf B
^d *nima* B

consensu communi vel sororum maior pars consilii sanioris secundum deum et beati Augustini regulam providerint eligendam. <12> Paci quoque et tranquillitati vestre paterna imposterum sollicitudine providere volentes auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu grangiarum vestrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. <13> Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoribus nostris Romanis pontificibus ecclesie vestre concessas, necnon libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationaliter vobis indultas auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti privilegio communimus. <14> Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur earum, pro quarum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate et diocesani episcopi canonica iustitia. <15> Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostram constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore et sanguine dei et domini redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Iesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniunt. ☩ Amen amen amen. ☩

R Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus subscripsi. **BV**

+ Ego Stephanus sancte Marie trans Tiberim tituli Callixti presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego frater Ioh(ann)es tituli sancti Laurentii in Lucina presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego Rainaldus Ostiensis et Velletrensis episcopus subscripsi.

+ Ego Iacobus Portuensis et sancte Ruphine episcopus subscripsi.

+ Ego Stephanus, Prenestinus episcopus subscripsi.

+ Ego Ricardus sancti Angeli diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Petrus sancti Georgii ad Velum Aureum diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Ioh(anne)s sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Ottobonus sancti Adriani diaconus cardinalis subscripsi.

Dat. Asisii per manum Ioh(ann)is de Cameçana auditoris contradictarum, sancte Romane ecclesie vice cancellarii vices gerentis, VIII idus iunii, indictione XI, incarnationis dominice anno M^oCCLIII^o, pontificatus vero domini ☩ Innocentii ☩ pape IIII anno decimo.

Svinčena bula na rumeno-rdeči svileni vrvici: (premer 38 mm) aversz: glavi sv. Petra in Pavla in črke: SPA-SPE – reverz: INNO - CENTIVS - P̄P • IIII •

Št. 211

1253, junij, 27, Assisi

Papež Inocenc IV. na prošnjo župnika in kanonikov v Piranu v koprski škofiji potrjuje, da smejo imeti šest prebend, ki so jih glede na dohodke svoje cerkve ustanovili s privoljenjem tamkajšnjega škofa. Število prebend lahko cerkev poveča le v primeru, da se povečajo njeni dohodki.

Orig. perg. nekoč v Kapiteljskem arhivu v Piranu, danes neznano kje (A). – Prepis iz 17. stol. nekoč prav tako v Kapiteljskem arhivu v Piranu, danes neznano kje (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po F. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 119–120, št. 90 (F). – Per capitulo 1736. – Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 291.

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1237, št. 15028. – Kandler, Pirano (1879), 42.

Innocencius episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis plebano et canonicis ecclesie Pirani^a Iustinopolitane diocesis^b salutem et apostolicam benedictionem. Iustis petentium desideriis facilem nos convenit prebere consensum^c et vota, que a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Vestris itaque supplicationibus inclinati, senarium prebendarum numerum, quem pensatis ecclesie vestre facultatibus de consensu loci diocesani^d statuistis ibidem^e illumque servare proprio iuramento firmastis, prout in instrumento publico inde confecto dicitur plenius contineri, sicut provide statutum est, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Statuentes, ut eadem ecclesia predicto numero de cetero sit contenta, nisi forsam in tantum^f ipsius facultates excreverint, quod in ea prebendarum numerus merito sit augendus, auctoritate sedis apostotice semper salva. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Assisii^g, V kal. iulii, pontificatus nostri anno decimo.

Št. 212

1253, avgust, 14, Čedad

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo ukine čedajsko proštijo. Ker je čedajska Cerkev zaradi poželjivosti njenih proštov in lakomnosti njenih uradnikov utrpela mnogo škode ter so zaradi tega nastali prepiri med prošti in kapitljem, je izvoljeni oglejski patriarh Gregor de Montelongo sklenil z Rajnaldom, dekanom čedajske cerkve, in njenim kapitljem pogodbo (v 9 točkah – po Bianchiju 1859). Med drugim so v prvih 4 točkah sklenili: (1) Čedajska cerkev odslej več ne bo imela svojih proštov. (2) Župnijo Tolmin naj imajo poslej patriarh in njegovi nasledniki kot krajevni škofje skupaj s hubami, desetnimi in pripadajočimi pravicami, razen tistih desetini in pravic, ki še ostanejo kapitlju. (3) Ravno tako naj imajo odslej patriarhi tudi vas Ozeljan, ki je bila doslej v posesti imenovanih proštov. (4) Dekan in kapitelj naj to, kar bi dobila od lanu in sirov v župniji Tolmin, ter del dohodkov od cerkve na Stari gori, porabita za popravilo samostana in drugih poslopij.

Orig. izgubljen (A). – Vir: objava v Rubeis, MEA (1740), col. 739745 (R). = Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4 (iz MEA), št. 212. – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po R): Rubeis, MEA (1740), col. 739–745 (R).

Reg. in literatura: – Cappelletti VIII (1851), 307–311. – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 389–390, št. 191. – Manzano, Annali II (1858), 384 (Nicoletti, De Rubeis,

^a Pyrhanensis B, Pyrhanensis Pro capitulo 1736 in Kandler
^b dioecesis Kandler, diocesis De Franceschi, diocesis B in Pro capitulo 1736
^c običajno se ta stavek glasi: dignum est nos facilem prebere consensum
^d de consensu loci diocesani publico B
^e itidem B
^f in tantum B izpušča
^g Kandler Pro capitulo 1736 De Franceschi, Assisii B

CD Frangipane). – Schumi, *URBKr II/1 (1884)*, str. 160, št. 202. – Marchetti-Longhi, *Registro (1965)*, str. 72–73, št. II/32. – Prim.: Paschini, *Mutamenti*, v: *MSF 11 (1915)*, 158–159. – Paschini, *Gregorio di Montelongo*, v: *MSF 12/14 (1916/18)*, 76–77.

... praesentibus ... Erchemperto priore monasterii Siticensis ... testibus ad hoc vocatis et aliis quampluribus. ... <1> ... quod ex nunc in antea in dicta ecclesia Civitateni praepositus seu aliquis gerens vices aut locum praepositi esse non debeat, sed praepositurae dignitas sit de caetero re et nomine extincta penitus et deleta. <2> Quodque praefatus dominus G(regorius) Aquilegensis electus tanquam loci diocesanus per se suosque successores habeat, possideat et teneat libere, pacifice et quiete plebem de Tulmino cum mansis, decimis et iuribus pertinentibus ad eandem, praeter illa, quae de praedictis decimis et iuribus eidem capitulo reservantur, prout inferius annotatur. <3> Et quod praedicto modo habeat et possideat villam de Osellano, secundum quod dicti praepositi eam hactenus habuerunt. ... <5> Caeterum memorati decanus et capitulum et successores eorum de caetero habeant, teneant et possideant quidquid in lino et caseis [. . .]^a de plebatu Tulmini dictum capitulum hactenus percipere consuevit et partem beneficium et proventuum ecclesiae sancte Mariae de Monte, quae hactenus ad mensam praepositi pertinebat, quam dictus dominus electus dedit, concessit et deputavit eidem capitulo pro aedificiis claustrum et coopertione ipsius atque reparatione officinarum et aliorum, quae spectabat ad officium praepositi in fabricis et reparationibus faciendis. Si quid autem de praedicta parte superfuerit, remaneat in dispositione et ordinatione decani et capituli praedictorum, reservato tamen omni iure, quod habet camera sive custodia Civitatenis ecclesiae in praedicta ecclesia sancte Mariae de Monte. Collatio autem institutio et destitutio capellarum omnium, positarum intus et extra Civitatem in toto plebatu, quae ad collationem praepositi pertinebant, immediate de caetero pertineant atque spectent ad decanum et capitulum memoratos. ...

Št. 213

1253, avgust, 26, Št. Vid na Koroškem

Ulrik, sin koroškega vojvoda Bernarda in gospod Kranjske, odloči glede delitve otrok iz zakona freisinškega ministeriala Wulfinga iz Škofje Loke, imenovanega Raebel, z Rikardo, hčerko Viljema iz Mekinj.

Orig. perg. v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 7v–8r, prav tam (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL)

Objava tu po Z.– Predhodne objave: Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 167, št. 169 (iz A) (Z). – Zahn 1861 (AKÖG 27), str. 270, št. 18 (iz B). – Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 161, št. 203.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 445, št. 2546.

Ne processu temporis gesta hominum imprimenda memorie oblivionis periculo subiacere debeant, prudentum virorum sagacitas adinvenit, ut ea perhennentur apicibus litterarum. Nos ergo Vlricus dei gracia sereni Bernhardi ducis Karinthie filius ac dominus Carniole per presens scriptum publice protestamur, quod liberorum, quos Wulfingus de Loka dictus Raebel ministerialis Frisingensis ecclesie per Rihkardem filiam Willelmi de Minkendorf nostram ministerialem genuerit, dimidia pars eodem debet iure pleno ecclesie memorate, ita quod eorundem Wulfingi et Rihkardis liberi iure communi possessiones proprietarias eos ab utraque parente contingentes debeant

^a vrzel v MEA nakazana s pikami

quiete ac licite possidere. In cuius rei testimonium presentem paginulam impressione nostri sigilli voluimus roborari. Acta sunt apud Sanctum Vitum civitatem Karinthie anno gratie millesimo CC quinquagesimo tercio, VII kalendas septembris, XI indictione.

Pečat 2 vojvoda Ulrika, viseč na perg. traku, zelo poškodovan. (Jaksch.)

Št. 214

1253, (pred septembrom)

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo izvoli za svojega gastalda v Kopru koprskega meščana po lastni presoji.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 88r, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 231, št. 569. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 58.

Uvod v regest v Thesauri claritas, fol. 88r: – Item plura instrumenta in uno volumine ligata super electionibus potestatum Istrie ...:

Item qualiter patriarcha habet potestatem eligendi gastaldionem suum in Iustinopoli, quemcumque voluerit de civibus Iustinopolis, sedendo in sede sua in eadem civitate pro tribunali. Et qualiter dominus Gregorius in eadem civitate sedit pro tribunali, videlicet anno domini MCCLIII, inditione XI^a, sub hoc signo II^a.

Št. 215

1253, september, 5, San Candido

Conetto iz Osoppa, gastald ogeljskega patriarha v Karniji, sklene, potem ko je v Cadoreju ujel Varnerija z Lavanta in mu vzel konje in orožje, sporazum in poravnavo z njim in njegovimi brati, za katere jamčita Ulrik z Rihemberka in Rudolf z Devina. Varnerij v imenu vseh priseže na to poravnavo.

Orig. perg. arheološkem muzeju (MAC) v Čedadu (A). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, 213, v BCU v Vidmu (B).

Objava tu po B. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 390, št. 192. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 73–74. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 159, št. 606.

Anno domini MCCLIII, indictione XI, die quinto intrante septembri, in villa sancti Candidi ante hospitium Wisodeni, presentibus dominis: Altemanno ecclesie sancti Candidi decano, Hendrico iudice, Enrico fratribus dicti decani Pancio, Alteprando notario, filiis domini Pancii de Comelico, domino Endrico, Sandraso et aliis. Aynzo et Ugo fratres, qui nunc stant in castro de Louant, suo nomine pro se et nomine fratris sui Warnerii prout supra, ipsomet nomine dominorum Odolrici de Rifemberch et Redolphi de Duino et Folcherii de Flasperch et Otachi de Castro novo et Thebaldi eiusdem loci et Giboni et fratrum, filiorum quondam domini Otonis de predicto castro de Lovant et omnium amicorum et consaguineorum eorundem fratrum foventium partem ipsorum, et pro ipsis omnibus et singulis, querunt finem et pacem et refutationem atque concordiam omnimodam Alexandro Balduino de Pozaleo Cadubrii recipienti nomine et vice domini

^a pred II je kazalka, roka z iztegnjenim prstom

Coneti de Osopio, vilico domini patriarche in Cargna et pro fratre eius Conrado et parentibus et consanguineis et amicis predicti domini Coneti faventibus partem ipsius domini Coneti et pro omnibus aliis qui fuerunt ad capiendum predictum Warnerum, specialiter de pace predicti Warneri et de equis, armis et aliis rebus et bonis ipsi Warneri et sociis ac scutiferis suis acceptis tempore prese dicti Warnerii aut postea et generaliter de omnibus maleficiis et dampnis datis, et equis et armis et aliis rebus, et dicto vel facto quoquo modo tunc vel postea ipsi Warnerio et Aynzoni atque Ugoni illatis et factis per predictos dominum Conetum et Conradum fratrem eius vel per consanguineos et amicos et per illos, qui fuerunt ad capiendum supradictum Warnerium; promittentes predicti fratres Aynzo et Ugo cum obligatione suorum bonorum presentium et futurorum et cum expensis omnibus resarciendis, ita quod quilibet teneatur in solidum, renunciante beneficio nove constitutionis de duobus reis debendi ipsi Alexandro Balduino stipulanti et recipienti nomine et vice dicti Coneti et pro ipso sub pena centum marcharum arienti puri predictam pacem, finem, refutationem et omnia et singula supradicta perpetuo firma et rata habere atque tenere et teneri facere; et predictos: et quod facient predictos dominos Odolricum de Rafemberch et Redolfum de Duino usque ad unum mensem proxime venturum predictam pacem et concordiam et omnia et singula supradicta laudare et confirmare et per se firma habere et tenere omni tempore et quod ipsi domini Odalricus et Redalfus ita confirmabant per suas litteras apertas sigillis eorum munitas, et predicto domino Conete usque ad unum mensem destinabunt, et ea pena soluta aut non dicta omnia et singula firma sint et rata; et si predicti fratres Aynzo et Ugo pro se et predictis nomine dicte pacis osculati fuerant Alexandrum Balduinum nomine, vice et loco predictorum dominorum Coneti et Conradi eius fratris et aliorum et consanguineorum et amicorum nomine domini Coneti, fruentium partem dicti domini Coneti, tamquam ipsi forent presentes personaliter, et sic predicti Aynzo et Ugo fratres corporaliter iuraverunt firmum et ratum habere et tenere, et sic in omnibus adimplere et adimpleri facere ut dictum est. Item eo die presentibus domino Federico de Flaibanis, Artico de Valeccella Cadubrii, Limano de Cremona de Boneglo, Iacobo de Bugone de Cornelico, Aynzo filio domini Endrici dicti de s(ancto) Candido et aliis. Predictus Warnerius frater predictorum Aynzo et Ugonis laudavit et confirmavit predictam finem et pacem et concordiam et omnia et singula supradicta secundum quod perlegitur et insuper predictus Warnerius cum obligatione suorum bonorum presentium et futurorum et cum expensis omnibus resarciendis cepit se in manu Iohannis Pazede de Pozalico Cadubrii et ei promisit stipulanti et recipienti nomine et vice predicti domini Conradi et pro ipso sub pena centum marcharum arienti puri omnia et singula supradicta perpetuo firma et rata habere et tenere, et non contra venire occasione aliqua aut exceptione, et quod faciet predictos dominos Odalricum de Rifemberch et Redolfum de Duine usque ad unum mensem venturum omnia et singula facere et adimplere versus predictum dominum Conetum et fratrem et consanguineos et amicos eius secundum quod Aynzo et Ugo predicti fratres dicti Warnerii superius promiserunt. Et ea soluta aut non dicta firma sint et rata, et sic predictus Warnerius corporaliter iuravit firmum et ratum habere et nullo modo contravenire, et sic in omnibus et singulis adimplere.

Actum Sercia in prato de su la ecclesia prope Aguardum.

Št. 216

1253, november, 10

Koroški vojvoda Bernard poklanja vetrinjskemu samostanu in še posebej špitalu zemljo in gozd na Ljubelju, in sicer med Malim Ljubeljem in potokom Zapotnico od Borovelj do izvira. Med pričami nastopa tudi Konrad s Hrušice.

Orig. perg. št. A 92 v KLA v Celovcu (A). – Insert v potrditveni listini Otokarja II. (po 1269, prim. Austria sacra, l.c.), izgubljen (B). – Nem. prevod iz 15. stol. v vetrinjski kopalni knjigi Ms 10/4, fol 1r–1v, prav tam (C). – Prepis iz prve pol. 19. stol. priložen izvirmiku (D). – Prepis v Schumijevi zbirki prepisov listin v ARS v Ljubljani (E). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 448–449, št. 2554. – Austria sacra IV/7 (1786), 368 (delno iz B).

Reg. in literatura: – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 277–278, št. 1192. – Martin, RS I (1928), str. 28, št. 194.

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75.

... Cuius rei testes sunt Vlrucus prepositus de Volchenmarcht, Livtoldus plebanus de Chrich, Berhtoldus canonicus Frisacensis, Chvnradius de Pirpovm notarii curie nostre, Heinricus de Silberberch, Chvno et Iacobus de Vriberch, Fridericus, Sighardus, Chvnradius de Chlagenfvrt, Sifridus de Eîchowe, Otto Chergel, Martinus Schappel cives de Chlagenfvrt et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini M^oC^oCLII^o, indictione XI, III° idus novembris.

Št. 217

1253, november, 22, Ribnica na Koroškem

Henrik s Trušenj in njegov sin Oton poklanjata komorniku Rainbotu in njegovi družini dvor Plešišče (bei Keutschach/pri Hodišah). Med pričami nastopa tudi Weriant z Dravograda.

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v vetrinjskih kopalnih knjigah iz 1544 v KLA v Celovcu: prvi v Ms 1/2, fol. 132v, št. 405 (B); – drugi v Ms 1/1, fol. 219r, št. 314 (na isti strani tudi nem. prevod) (C). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 449, št. 2555 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 277, št. 1190 (pod avgust, 23).

... Huius rei testes sunt: dominus Cuenradus^a Bauarus, dominus Weriantus de Traberg^b, Fridericus de Freyach et alii quam plures. Actum in Reyuencz, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio, decimo kallendas decembris^c.

Št. 218

(1254)

Konrad Gall se odpove posestvom v Povljah (pri Preddvoru), ki jih zahteva vetrinjski opat, in opatu obljubi, da jih bo rešil iz zastave svojega zeta.

^a B, Chuenradus C

^b B, Traberch C

^c B, kallend. septembris (avgust, 23) C

Orig. perg. (19,4 : 9,6 + 2) št. A 96 v KLA v Celovcu (pod 1256) (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 172, št. 217 (ok. 1256, pred januarjem, 6). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 451, št. 2557.

Literatura: – D. Kos, Pismo (1994), 64, 79, 82, 88, 91, 93, 97, 109, 138, 160, 203.

Dorzalne notice: – 13. stol. levo: Privilegium Chunradi Gallo [. . .] (neberljiva, morda kasneje dodana besedica) super predium in Povla v sredini spodaj In nomine patris et filii(i) (et) spiritus sancti. Que geruntur in tempore.

+ In nomine patris et filii et spiritus sancti. Que geruntur in tempore, ne simul cum tempore dilabantur, ore solent testium simul et litterarum testimonio perhennari. Sciant ergo presentes, et posteris innotescat, quod ego Chunradus Gallo bona in Poula cum omnibus suis adinentiis, in quibus se venerabilis abbas Victoriensis dicebat ius omnimodum possidere, iuri cedens ob remedium anime mee et omnium parentum meorum dicto abbati et suo cenobio dicta bona absolute et libere resignavi. Et quia necessitate cogente aeadem(!) bona pro quadam pecunia meo genero obligavi, promisi pecunia vel villa equipollente redimere, et redempta suo restituere possessori. Et ut hoc nostrum testamentum sine lite inposterum perseveret, domini mei ducis iunioris et meo sigillo hanc cartam fecimus roborari. Huius autem rei testes sunt dominus Iohannes abbas in Sitich et dominus R(udolfus) abbas Fontis sancte Marie, frater H(einricus) prior in Sitich, magister Ph(ilippus) fiscus domini ducis, Engelolphus et Ch(unradus) fratres, Heinricus de Suanberc et Amelricus et alii quam plures quorum in libro vite nomina eternaliter conscribantur.

Dva na perg. trakovih viseča pečata: – 1. Konrada Galla, trikoten ščitast (širina 40 mm, višina 50 mm) v zelo temni barvi naravnega voska. Podoba: glava enoroga. Legenda: + SIGILLVM CONRAT GAL. (desni krak perg. traku s pečatom je popisan); – 2. vojvodovega sina Ulrika v bleđi barvi naravnega voska naokrog zelo okrušen, podoba notranjega štita z grbom nepoškodovana. Podoba: sedanji koroški grb. Okrogla podlaga pikčasta kakor tudi srednja (danes bela) prečka na levi polovici grba. Legenda:ΠΠΙ . .

Št. 219

1254

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, podari stiškemu samostanu hubo in mlin pri vasi Metnaj.

Orig. izgubljen (A). – Ohranjeni štiri regesti: dva reg. iz 17. stol. (B C): – B v rokopisu Notata de monasterio Sitticensi, v cod. MP 236, fol. 297v, v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu. – C v rokopisu Ms Chronographicum, Ms 152r, fol. 18r, v ARS v Ljubljani; – dva reg. iz 18. stol. (D E): – D v rokopisu Puzel, Idiographia (1719), Ms 148r, str. 30, prav tam; – E v v kroniki stiškega samostana, cod. 10550, fol. 74v, v Avstrijski nacionalni knjižnici na Dunaju. – (Reg. v KK).

Objava reg. tu po D. – Predhodne objave: Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 71 (iz B). – Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 167–168, št. 209 (iz D). – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 451, št. 2559. – Mikuž, Topografija (1946), 46. – Grebenc, Gospodarska ustanovitvev Stične (1973), str. 28, št. 40. – Omemba: Valvasor, Ehre (1689) X, 216, XI, 532.

⟨1254⟩ Eodem anno dominus Vlricus filius Bernardi ducis Carinthiae et domini Carnioliae fundatorisque monasterii Landtstrassensis etc. donat monasterio Sitticensi unum mansum et unum molendinum iuxta villam Mettnach dictam.

Št. 220
1254

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo da koprskemu gastaldu Werciju v fevd tista posestva, ki jih je imel nekoč koprski meščan kovač Dominik v Kopru in Izoli ter njuni okolici; obenem ga obvezuje, da odda v patriarhovo žitnico v Kaštelu vsako tretje leto po 6 starov žita koprške mere.

Orig. izgubljen (A). – Ohranjeni trije regesti v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B1 B2 C): – dva reg. iz 1376 v Ms *Thesauri claritas*: fol. 65r (B1); fol. 81r (B2). – reg. iz 17. stol. v Ms *Monumenta patrie Fori Iulii*, fol. 84r (C). – (Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 390 (iz C). Prepis v KK (iz TEA)).

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 156, št. 302; str. 210, št. 467. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 74, št. II/39 (po TEA, št. 302).

Literatura: – Bragato, Regesti (1914), 25. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 58.

Regestu pripada naslednji uvod (fol. 65r): De certis recognitionibus feudorum, refutationibus et iuribus bonorum Aquilegiensis ecclesie ... de quibus apparere debent instrumenta manu quondam Iohannis notarii de Lupico patriarchalis scribe tempore bone memorie duorum Gregorii et Raymundi patriarcharum Aquilegensium. ... MCCLIII ... Besedilu tega regesta je posvečena večja pozornost, ker naj bo kot primer variant pri samem avtorju besedila kakor tudi v Bianchijevi izdaji TEA.

Investitura domini Vercii de Iustinopoli^a sub certis pactis^b.

Item millseimo eodem^c dominus patriarcha Gregorius^d investivit dominum Vercium^e de civitate Iustinopoli^f gastaldionem suum in civitate ipsa ad rectum et legale feudum de omnibus possessionibus, terris, campis cultis et incultis, vineis, domibus, que tenebat et possidebat quondam Dominicus faber civis Iustinopolitanus^g, sitis in Iustinopoli^h, extra et in loco de Insula, tali quidem conditione et pacto: quod dictus dominus Vertiusⁱ et sui heredes de tertio in tertium annum teneatur^j pro supradictis omnibus reddere dicto domino patriarche et marchioni ac suis successoribus, qui pro tempore fuerint, in canipa sua de Castro Veneris sex staria frumenti ad mensuram Iustinopolis.

Št. 221
1254

Poravnava med oglejskim patriarhom Gregorjem de Montelongom in Wosolgom de Ducesimo ter njegovim sinom glede nekega zemljišča pod Kaštelom.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms *Thesauri claritas*, fol. 86v, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

^a ob robu B1 B2

^b sub certis pactis samo B1

^c B1 TEA 302, millesimo CCLIII B2, MCCLII TEA 467, in 1254 die . . . C, ki regest tudi sicer nekoliko poenostavlja, na koncu pa dodaja Manu ser Ioannis de Lupico, in extractu facto per ser Gubertinum notarium

^d B1 B2 TEA 302 467

^e B1 B2 C, Wercium TEA 302 467

^f B1, Iustinopolis TEA 302, civem Iustinopolitanum B2, civitatis Iustinopolis TEA 467

^g B1, Iustinopolis TEA 302 467, Iustinopol(itanus) B2

^h B1 B2 TEA 302, Iustinopolis TEA 467

ⁱ B1, Vercius B2, Wercius TEA 302 467

^j B1, teneantur B2 TEA 302 467

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 226, št. 532. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 74, št. II/38.

Instrumentum compromissi facti per dominum patriarcham Gregorium ex parte una, et Vosalgum^a de Duternio^b pro se et filio suo ex altera, de quoddam teritorio sito sub Castro Veneris. MCCLIII.

Št. 222
1254

Zastopniki Pirančanov so prosili patriarha Gregorja, da bi jim potrdil Varnerija de Zilaco za podestata. Ker se niso takoj obrnili nanj, je patriarh njegovo izvolitev najprej preklical, a jo končno na njihove prošnje potrdil.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 88v, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 231, št. 570.

Uvod v regest v Thesauri claritas (88r): Item plura instrumenta in uno volumine ligata super electionibus potestatum Istrie ...:

Item aliud instrumentum qualiter procuratores hominum de Pyrrano^a supplicavit^b domino Gregorio patriarche, quod eis confirmaret in potestatem dominum Guarnerum de Guilacho^c; et quia non fuit^d in electione dicti potestatis requisitus, dictam electionem cassavit; sed tamen ambaxiatores dictorum Pyrranensium supplicationibus inclinatus, dictum dominum Guarnerum in potestatem Pyrrani confirmavit et concessit. MCCLIII. IIe

Št. 223
1254

Oglejski patriarh Gregor podeli nekaterim Koprčanom določene fevde v Kopru, vendar le za čas svojega življenja.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 88v, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 232, št. 571. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 75, št. II/40. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 58.

Uvod v regest v Thesauri claritas (88r): Item plura instrumenta in uno volumine ligata super electionibus potestatum Istrie ...:

Item instrumentum de certis feudis concessis in Iustinopoli per dominum Gregorium patriarcham certis de Iustinopoli ad vitam ipsius domini patriarche tantum. MCCLIII, indictione XII.

^a B, Vosalgum TEA 532

^b B, Ducesimo TEA 532

^a B, Pirano TEA 570

^b B, supplicarunt TEA 570

^c B, Gillacho TEA 570

^d TEA 570, sunt B

^e Sledi znamenje III, na katerega kaže roka kot kazalka

Št. 224

1254

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo da Ivanu iz Cuccagne v fevd dve hubi v okolici Cuccagne v zameno za dve drugi v tolminski gastaldiji.

Orig. izgubljen (A). – Ohranjeni trije regesti v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B1 B2 C): – dva reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas: fol. 65v (B1); fol. 81v (B2). – reg. iz 17. stol. v Ms Monumenta patrie Fori Iulii, fol. 156v (C). – (Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 446 (po C); reg. in prepis v KK).

Objava reg. tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 156, št. 303; str. 211, št. 469. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 81. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 81, št. II/55 (po TEA, št. 303).

Renunciatio domini Iohannis de Chucanea de duobus mansis in Tulmino et investitura eiusdem de duobus mansis.

In eodem millesimo dominus Ioannes de Chucanea^a renuntiavit in manibus domini patriarche Gregorii duobus mansibus, quos habebat in feudum ab ecclesia Aquilegensis in gastaldia de Tulmino. Qua renuntiatione recepta dictus dominus patriarcha eundem dominum Iohannem ad rectum et legale feudum investivit de duobus aliis mansis suis, quos optinebat nomine Aquilegensis ecclesie in pertinentiis de Chuchanea^b.

Št. 225

1254–1258

Krški škof Ditrik II. se je v navzočnosti koroškega vojvoda Ulrika poravnal s svojim ministerialom Nikolajem z Lemberga glede gradu Stražberka. Škof je prepustil Nikolaju za čas njegovega življenja v grajsko varstvo polovico omenjenega gradu in 40 hub v tamkajšnjem okraju, Nikolaj pa je obljubi, da bo varoval škofa pred napadi dedičev Otona s Stražberka in da mu bo vrnil cerkveno posest v Vitanju. Grad smeta dati v najem le z medsebojnim soglasjem. Vojvoda Ulrik je škofu obljubil pomoč proti Nikolaju, če se ta ne bi držal obljube.

Orig. perg. (25,5 : 21,4 + 1,6) št. C 1112 v KLA v Celovcu (A). – – Prepis iz 1868 priložen izvorniku (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Jaksch, MDC II (1898), str. 68-69, št. 617 (J). – Zahn, UBSt III (1903), 235, št. 159.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 286, št. 1210, str. 287, št. 1212.

Dorzalne notice: – 14. stol.: Privilegium Ditrici episcopi Gurcensis super castrum Strazperch. – Sign. iz 18. stol.: D N°84 (starejša sign. E izbrisana); (z rdečim črnilom): Lad. 87. Fas. 4. N° 5.

Glede datuma pripominja Jaksch (o.c., str. 68): Kot priča je naveden prošt Rudolf (1243–1255), torej spada dejanje v leto 1254, listina sama pa je izdana kasneje, kakor je razvidno iz naslednjih dejstev: Ulrik III. je postal vojvoda 10. januarja 1256, po smrti svojega očeta Bernarda, škof Ditrik II. se v listini več ne omenja kot izvoljeni in uporablja že drugi pečat. Ker ima listina enako besedilo kakor potrditev iz leta 1258 (o.c., str. 77–78, št. 628), postavlja Jaksch samo izdajo listine v leto 1258.

^a B1 TEA 469, Cucanea TEA 303, Cuchanea B2 C

^b B1, de Cuchanea B2, de Chucanea TEA 469, de Cucanea TEA 303, Cuchaneę C

In nomine domini amen. Nos Ditricus dei gratia Gurcensis episcopus univesis Christi fidelibus, ad quorum audientiam hec pagina pervenerit, salutem in auctore salutis. Gestarum rerum series ex facili subripitur a memoria hominum, nisi fuerit litteris et voce testium perennata. Hinc est, quod nos universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris cupimus fieri manifestum, quod nos cum ministeriale nostro domino Nicolao de Lewenberch super lite, que vertebatur inter nos et ipsum super castro nostro in Strazperch, talem ex consensu et consilio nostri capituli ac ministerialium nostrorum in presentia domini VI(rici) illustri^a ducis Carinthie fecimus compositionem, quod nos dimidietatem dicti castri et quadraginta mansos in eadem provincia sitos, quos sibi ab antecessore nostro episcopo VI(rico) affirmabat^b fore collatos, assignavimus ad ius, quod purchūt dicitur, ac^c dumtaxat conditione, ut memoratum castrum et mansos tempore vite sue possideat quiete. Nullus etiam suorum heredum quicquam iuris in predictis castro et mansis usurpet sibi, nisi qui in potestate ecclesie nostre permanserit, quem volumus eodem iure gaudere; quod, si secus fuerit, predicta infeodatio ad nostram ecclesiam integraliter revertatur. Promisit ad hec memoratus N(icolaus) heredes domini Ottonis de Strazperch ab impetitione memorati castri per amicabilem compositionem vel iusticia mediante amovere, ita quod predicti heredes nichil questionis contra nos et nostros successores possint habere. Debet etiam idem N(icolaus) universa, quocumque nomine censentur, que ad nostram spectant ecclesiam, sita circa Weitenstain, nobis restituere et sine contradictione assignare. Insuper hanc inter nos fecimus promissionem, quod memoratus N(icolaus) sine consensu nostro et consilio nullum in eodem castro locare debeat; similiter nec nos locabimus aliquem eo inconsulto, nisi de pari voluntate et concordia tales preordinabimus, qui utrique nostrum tale castrum conservabunt. Promisit ad hec nobis prenotatus dominus dux Carinthie et suecessoribus nostris assistere ac auxilium prestare contra prelibatum N(icolaum) et suos heredes, si nobis et ecclesie nostre prenotatas promissiones et conventiones infringere vellent. In cuius evidentiam ac testimonium firmum predictae compositioni^d inter nos facte suum fecit sigillum appendi littere presenti, cui et nos et capitulum nostrum nostra sigilla apposuimus, ne in processu temporis super hoc aliquod dubium emergatur. Huius rei^e testes sunt: memoratus dux Karinthie, R^odolfus prepositus et universum capitulum Gurcense, Engelrammus Putzo, Guntherus, Witmarus, Haertwicus dapifer, Ditricus Grescke, Ditricus Virogo, Gotschalcus, Wichardus, Sifridus castellani in Strazpurch, Pertholdus Vüchsel, Engelbertus de Griven, Pr^ovno, Perhtoldus Vitulus, Heinricus de Silberberch, Haertwicus dapifer, Willehalmus de Chr^orich, Iacobus de Zeboien et alii multi. Acta sunt hec anno domini M^oCC^oLI^oIII; amen.

Ohranjeni vsi trije na perg. trakovih viseči pečati v naravnem vosku: – 1. vojvoda Ulrika, okrogel (premer 75 mm), v temnem vosku. Podoba: jezdec na konju s šlemom in perjanico, s praporom v desnici in ščitom v levici. Legenda: VLRICVS : DEI : GRA : DUX : K̄R̄INTHIE – 2. krškega škofa, koničasto ovalen v tankem belem vosku (višine ok. 80 mm, širine ok. 52 mm). Podoba: sedeči škof z mitro in palijem, s palico v desnici in knjigo v levici. Legenda: CVS . . . EI GR VRCEN ECCLĒ EP . . . – 3. krškega kapitlja, v svetlem finem vosku, okrogel (premer 55 mm). Podoba: Pred portalom z dvema

^a A namesto illustris
^b A namesto affirmabat
^c A namesto hac
^d A namesto compositionis
^e rei dopisal isti pisar nad črto

stebroma doprsni lik svetnika s svetniškim sijem in z rokama na prsih. Legenda:
+ SIGILLV m SCE MARIE ECC.

Št. 226

1254, januar, 25, Breže na Koroškem

Izvoljeni salzburški nadškof Filip daje dominikancem na Ptuj pravico, da v njegovi škofiji pridigajo, spovedujejo, odvezujejo od grehov in nalagajo pokoro; poslušalcem njihovih pridig podeljuje odpustek 30 dni ob večjih in 20 ali 10 dni ob manjših praznikih in nedeljah.

Orig. perg. (22,5 : 32,3 + 2,9 – z delno izbrisano pisavo ob levem robu in več madeži od vlage), št. 692a, v StLA v Gradcu (A). – Prepis iz 1879 (ko je bil izvornik še v lasti g. Geisslerja ml.) v zbirki listin št. 692a, prav tam (B). – (Reg. v KK).

Objava (z dopolnili iz Z) tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 204–205, št. 134 (Z).

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 451, št. 2560. – Martin, RS I (1928), str. 28, št. 200. – Prim.: Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928), 160.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Prva notica izbrisana, druga: Quod possumus predicare et confessiones audire. dopisano v 14. stol.: cum indulgentiis eorum, qui conciones nostras auscultant 1254. Sign.: C. Philippus Salzburge.

Philippus dei gratia Salzpvrgensis ecclesie electus et sedis apostolice legatus viris religiosus dilectis in Christo priori et conventui fratrum predicatorum Petoviensium salutem et sinceram in domino caritatem. Ille mirabilis regis eterni filius, qui de secreto patris in publicum descendit ad servos cum hominibus conversatus in terris, prius quam nostre mortalitatis cyrographum sanguine proprio cancellaret, verbum suum commisit in universum mundum per discipulos suos predicari, et ecce in hora quasi iam undecima ordo vester tanquam luminare maius a domino preelectum per sancte predicationis doctrinam et Christiane fidei documentum cunctos orbis angulos illustravit. Nos siquidem, qui, dum ista nos temporalia detinent, divina cooperante gratia spiritualia disponimus coram oculis nostris exponere, dum sollicita mente revolvimus, quantum fratres vestri ordinis, qui se in perversis nationibus et populis ignotis pro Christi nomine velud^a oves in medio luporum exponunt, universalem ecclesiam indeficientis fulgoris radio decorarint in hiis, que animarum salutem respiciunt, dignum opinamur, quantum cum deo possumus, annuere votis vestris. Hinc est, quod de vestra circumspectione plenius confi[si in domino] presentium vobis tenere concedimus, ut per totam nostram dyoce(sim) predicare, confessiones audire, confessos [absolvere et penitentiam ipsis] iniungere valeatis. Ut autem, ad audiendum verbum dei attentius, fidelium devotio propensius [excitetur], concedimus, [quatinus in precipu]is solemnitatibus XXX^a dierum indulgenciam omnibus ad predicationem vestram accedentibus [et confessis^b], in minoribus vero festis cum diebus dominicis XX aut X, prout devotio auditorum exegerit, de iniuncta sibi penitencia poteritis relaxare. Ne autem huic nostre concessionis quisquam temerarie contraire presumat, sigilli nostri munimine presentem paginam dignum duximus roborandam, monentes nihilominus et mandantes omnibus nostre dyocesis prelati et plebanis, quatinus fratres Petovienses ordinis predicatorum, cum ad ipsos declinaverint, caritative excipiant et pertractent. Si quis vero contrarius ipsis fuerit

^a A
^b bolj smiselno kakor Zahnova dopolnitev professis

in predictis, indignationem nostram se [noverit graviter incur]surum. Insuper sententias excommunicationis ab aliquo prelatorum contra huius(modi) privilegium in suos subditos latas frivolas [et nullas decerni]mus non tenere. Datum in Frisacho, VIII kalend. februar., anno domini M^oC^oCLIII.

Pečat, viseč na rumeni svileni vrvici odpadel, ostal le košček vrvice.

Št. 227

1254, marec, 2

Koroški vojvoda Bernard obnavlja s soglasjem sina Ulrika darovnico svojega brata Ulrika (glej F. Kos, GZS IV, str. 457–458, št. 902), s katero je ta poklonil samostanu v Št. Pavlu 20 hub, in sicer osem v Notranjih Goricah in dvanajst v Šujici; obenem prepušča samostanu vso oblast nad njimi, pridržuje si le primere krvnega delikta.

Orig. perg. (21,5 : 27,7 + 2,8 / vidno liniranje z razmakom ok. 10,5 mm) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 35–36, št. 31. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 452–453, št. 2563. – Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 161–162 št. 204. = Otorepec, GZL X (1965), št. 18.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XL, št. 31. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 269–270, št. 1179. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 141–142, št. 85. – Prim. K. Tangl, Grafen v. Ortenburg, v: AKÖG 30 (1864), 334.

Diktat in pisava pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73 (op. 45) – 75, 101–102.

Dorzalne notice: – 13. stol. XXXI. – konec 14. stol.: P(ri)vilēgium super mansos seu bo(na) sitas in Karneola prope Laybach dominus d(edi)t conventui. – konec 16. stol.: Bernhardus dux Carinthiae confirmat monasterio S. Pauli, ubi ipse cum aliis antecedentibus ducibus est sepultus. A N° 69. – 17. stol.: Realitaets schaubrif von herzog Bernhard, N°. 42. Anno 1254. – Sign. z rdečo kredo: an 1254. Lad 5. N° 53.

✠ In nomine Iesu Christi amen. ✠ Quoniam nativa principum et nobilium virtutis bonitas tenetur ex debito structuris sacras, et maxime illas, que a suis progenitoribus sunt fundate, non solum pio amore fovere, verum etiam possessionibus et iuribus quibuslibet laudabiliter adaugere, hinc nos Berenhardus dei gratia dux Karinthie notum facimus tam presentibus quam futuris, quod, cum Vlricus frater noster beate memorie quondam dux Karinthie viginti mansos, octo videlicet sitos in P^hel iuxta fluvium Leybach, et duodecim sitos iuxta ripam Schevze, monasterio sancti Pauli in Lavent, ubi tam eiusdem quam aliorum nostrorum progenitorum, utpote ipsius ecclesie fundatorum, cineres in domino requiescunt, nostro assensu libera legatione donasset, et nos tandem eandem donationem, cum inciperemus regnare, confirmassemus omnimoda libertate, ac postmodum tempore procedente, eodem^a iure oblito, nostri officitarii in Leibaco predicta bona novis iuribus et continuis vexationibus desolarent, nos, assensu et consensu Vlrici filii nostri, id, quod antea fecimus, legitime renovantes, ipsa bona sive mansos ab omni iure quod ibidem iure advocaticii vel alio quovis iure habere deberemus^b, libere eximimus usque quaque, ita quod nec officitarii nostri nec procuratores nec precones seu exactores alii cum ipsis bonis vel eorum cultoribus quicquam de cetero habeant ordinare,

^a eodem *popravljeno* iz eadem
^b *popravljeno* iz r

excepto quod, si quis in ipsis residens mortis iudicium legitime promeruerit, idem nudus accinctus cingulo, sicut vulgariter dici solet, nostro iudicio assignetur, ipsius dampnati rebus plene remanentibus ecclesie memorate. Et ne aliqua detur occasio nostris offitariis seu procuratoribus in bona eadem malignandi, statuimus, quod, si que cause in eisdem bonis emergerint, de illis offitiales seu iudices nostri nichil habeant ordinare, sed per offitiales sepedicte ecclesie decidantur, sicut fuerit oportunitum. Ne autem super tali donatione ipsi ecclesie ab aliquo successorum nostrorum cavillatio^c seu callumpnia possit imposterum suboriri, presentem cartam nostri et Vlrici predicti nostri filii sigillorum munimine duximus roborandam in evidens testimonium et cautelam. Cuius rei testes sunt: dominus Babenbergensis episcopus Henricus, comes Hermannus de Ortenburch, Otto filius eius canonicus Babenbergensis, Vlricus comes de Sterenberch, Vlricus comes de Hevnenburch, Livtoldus plebanus de Chrich, Chvnradius de Pirpovm, Berhtoldus canonicus Frisacensis, Henricus de Silberberch, Ortolfus de Osterwiz, Hertwicus dapifer de Chrich, Chvno et Iacobus de Vriberch et alii quam plures. Acta sunt hec anno gratie M^oCCCLIII, indictione XII, VI non. mart.

Oba viseča pečata na rumeno-rdečih (zelo obledelih) vrvicah zelo lepo ohranjena: – 1. tretji pečat vojvoda Bernarda (premer 78 mm) – 2. drugi pečat vojvodovega sina Ulrika (premer 71 mm).

Št. 228

1254, marec, 31

Češki kralj Otokar II., vojvoda Avstrije in Štajerske ter mejni grof Moravske, preda s soglasjem svoje žene Margarete freisinški škofiji služabnike, ki so po smrti grofa Alberta Višnjegorskega in svobodnika, imenovanega Pris, po dednem pravu pripadli njima, da bi tako poravnal škodo, ki jo je zaradi njega škofiji povzročil orpski kralj Bela s pobijanjem, požiganjem in ropanjem.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopiačni knjigi, HL Freising 2, fol. 39r–39v v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/1 (1729), 41–42. – Richter, Beyträge zur Geschichte Krains, v: Hormayrs Archiv 10 (1819), 236 (delno). – Ullepitsch, Diplomatarium Carnolicum, št. 23, v: MHK 3 (1848), 93–94. – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 168–170, št. 171. = Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 163–164, št. 205.

Reg. in literatura: Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 28, št. 114. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 1721, št. 11677 (Böhmer). – Krones, Verfassung (1879), str. 518, št. 38. – Šebánek - Dušková, Codex diplomaticus Bohemiae V/3 (1982), str. 48, št. 1007. – Urkundenbuch der Babenberger IV/2 (1997), str. 324, št. 1319. – Omemba: Verzeichnis v: MHK 1 (1846), str. 11, št. 7g.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Ottakarus dei gracia dominus regni Bohemie, dux Austrie et Styrie et marchio Moraue, universis Christi fidelibus inperpetuum. Quoniam, que iustis et piis interdum ducti affectibus presenti tempore donant homines, non solum subrepens enervat oblivio, immo eadem idem, quandoque alii, perniciose nituntur revocare, infringere vel mutare, auctrice que veritatis^a est emula, levitate; quapropter necessario et salubriter est inventum, quod^b donationes racionabiliter et rite facte in sue firmitatis perseverent robore, scripti perpetuatione atque

^c vi popravljeno iz vl
^a veritas B
^b smiselno bi bilo dodati ut

memoria perennentur. Illa autem digna precipue sunt apud homines firmitate, que aput conditorem hominum auctoribus suis eterne felicitatis dona preparant sempiterna. Sane quia decens esse iudicamus pariter et honestum, quod debeamus singulorum obsequia provisionis oculis intueri et illorum commodo et utilitati facilius intendere, qui pro honore nostro ampliando honera^c gravia et labores continuos sustinent, et propter terrarum nostrarum quietem et commodum obtinendum passi sunt rerum suarum dampnum pariter et iacturam. Tunc enim honor noster profectiva suscipit incrementa, et favore multiplici decoratur, cum illos diligimus, qui semper circa nos in sincera fidelitatis opere perstiterunt^d, ex quibus unum esse venerabilem patrem et amicum nostrum dominum Chunradum Frisingensem episcopum non ambigimus, qui circa nos et terras nostras etiam cum rerum suarum ammissione in omni devocionis et fidei constancia perstitit opere lucescente^e. Notum sit igitur universis Christi fidelibus tam futuris quam presentibus hanc paginam inspecturis, quod ex domine Margarete dilecte uxoris nostre consensu et bona ipsius voluntate plenariter accedente, ad instanciam et ob amorem dicti domini Frisingensis episcopi et precipue ob reverenciam et honorem sancte dei genitricis virginis Marie, que in Frisingensi ecelesia esse noscitur domina propicia et patrona, universos homines cum eorundem heredibus, qui quondam nobilis comitis Albrehti de Weiselberch et nobilis viri dicti Preÿs fuerant, qui nunc vero ad eandem uxorem nostram iure hereditario et ex illa ad nos dinoscuntur tytulo donacionis facte propter nuptias devoluti, sive sint militares seu populares, aut cuiuscunque sexus vel condicionis fuerint, cum omni iuris et domini plenitudine, que in illos et eorum heredes nos et dicta uxor nostra habere dinoscimur, momorate Frisingensi ecclesie nos et eadem uxor nostra donamus libere inperpetuum possidendos, et hoc facimus in recompensacionem dampnorum, que per cedem, incendium et rapinam prelibatum dominum eiusdem ecclesie episcopum in suis prediis et hominibus propter nos a rege Vngarorum recognoscimus recepisse. Ut autem presens nostra donacio maius robur suscipiat, aliquorum supradictorum hominum nomina, quos secundum pretactam formam una cum prefata uxore nostra donavimus sepedicte ecclesie, duximus exprimenda, que sunt hec: primo milites, videlicet: Alkerus de Reutenberch, item Henricus^f et frater suus de Werde, item Rudolfus de Nazenvelt, item Vlricus, Gotfridus, Marquardus et Wulfingus de Preisekke, item Gebhardum iudicem et fratrem eiusdem de Gûtenwerde, item parentelam illam que sumpsit originem de genere illorum qui dicuntur Chauzer, item et aliam parentelam que est de genere illorum de Preutenawe, ceterosque universos, quibuscunque vocentur nominibus aut in quocunque locorum habitent et morentur, dum tantum sint de familia et de domo aut quondam fuerint illorum quos prediximus, videlicet nobilis comitis Albrehti de Weisselberch et nobilis viri dicti Preÿs, nos et antedicta uxor nostra donavimus supramemorate ecclesie Frisingensi, ut prelibato eiusdem episcopo et universis eius successoribus omnia felicitatis servicia cum summa et debita reverencia exhibeant et honore. Igitur, ut hec omnia tam aput nos quam aput posteros nostros rata et firma semper permaneant et inconvulsa, presentem pnginam ad evidens nostre et sepedicte uxoris nostre donacionis testimonium conscribi fecimus, et utriusque sigilli pendentis munimine iussimus roborari. Acta sunt hec anno incarnationis domini M^oCC^oLIII, indictione XII, pridie kalend. aprilis.

^c B namesto onera
^d prestiterunt B

^e B

^f Meichelbeck postavlja imena v akuzativ že od tega dalje, B stori to šele pri Gebhardu

Št. 229

1254, marec, 31

Češka kraljica Margareta, vojvodinja Avstrije in Štajerske, preda s soglasjem svojega moža Otokarja freisinški škofiji imenovane služabnike, ki so po smrti grofa Alberta Višnjegorskega in svobodnika, imenovanega Pris, po dednem pravu pripadli njima, v odškodnino za škodo, ki jo je zaradi Otokarja škofiji povzročil ogrski kralj Bela s pobijanjem, požiganjem in ropanjem.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 50r–50v, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B).

Objava tu po B. – Predhodne objave: *Urkundenbuch der Babenberger IV/2* (1997), str. 322–323, št. 1318.

Reg. in literatura: Šebanek-Dušková, *Codex diplomaticus Bohemiae V/3* (1982), str. 48, št. 1006.– Omemba: Schumi, *URBKr II/2* (1887), str. 164, op. 2.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Margareta dei gracia domina regni Boemie, ducissa Austrie et Styrie et marchionissa Morauie universis Christi fidelibus in perpetuum. Quoniam, que iustus et piis interdum ducti affectibus presenti tempore donant homines, non solum subrepens enervat oblivio, immo eadem idem, quandoque alii, perniciose nituntur revocare, infringere vel mutare auctrice, que veritatis^g est emula, levitate, quapropter necessario et salubriter est inventum, quod^h donationes rationabiliter et rite facte in sue firmitatis *robore perseverent*, scripti perpetuacione et memoria perennentur. Illa autem digna precipue sunt apud homines firmitate, que apud conditorem hominum auctoribus suis eterne felicitatis dona preparant sempiterna. Sane quia decens esse iudicamus pariter et honestum, quod debeamus singulorum obsequia provisionis oculis intueri et illorum commodo et utilitati facilius intendere, qui pro honore nostro ampliando honoraⁱ gravia et labores continuos sustinent, et propter quietem et commodum terris nostris obtinendum passi sunt rerum suarum dampnum pariter et iacturam. Tunc enim honor noster profectiva suscipit incrementa, et favore multiplici decoratur, cum illos diligimus, qui semper circa nos in sincere fidelitatis opere perstiterunt, ex quibus unum esse venerabilem patrem et amicum nostrum dominum Chunradum Frisingensem episcopum non ambigimus, qui circa commodum et honorem terrarum nostrarum procurandum *etiam* cum ammissione rerum suarum in omni devocionis et fidei constancia perstitit opere lucescente.

Notum sit igitur universis Christi fidelibus tam futuris quam presentibus hanc paginam inspecturis, quod ex *domini Otakari carissimi et dilecti mariti nostri* consensu et bona ipsius voluntate plenariter accedente, ad instanciam et in^j *favorem* dicti Frisingensis episcopi et precipue ob reverentiam et honorem sancte dei genitricis virginis Marie, que in Frisingensi ecelesia esse noscitur domina propicia et patrona, universos homines cum *eorum* heredibus, qui quondam nobilis comitis Albrehti de Weisselberch et *qui* nobilis viri dicti Preis fuerant, qui nunc vero ad nos iure hereditario *et ex nobis ad dictum maritum nostrum dinoscuntur* tytulo donacionis facte propter nuptias devoluti, sive sint militares seu populares, aut cuiuscunque sexus vel condicionis fuerint,

^g veritas B
^h smiselno bi bilo dodati ut
ⁱ B namesto onera
^j B nadpisano kasneje

cum omni iuris et domini plenitudine, que in illos et eorum heredes nos et idem maritus noster habere dinoscimur, momorate Frisingensi ecclesie nos cum ipso marito nostro donamus libere in perpetuum possidendos, et hoc facimus in reconpensationem dampnorum, que per cedem, incendium et rapinam prelibatum dominum eiusdem ecclesie episcopum in suis prediis et hominibus propter nos a rege Vngarorum recognoscimus recepisse. Ut autem presens nostra donacio maius robur suscipiat, aliquorum supradictorum hominum nomina, quos secundum pretactam formam, una cum prefato marito nostro, donavimus ecclesie sepedicte duximus exprimenda, que sunt: primo milites, videlicet Alkerum de Reutenberch, item Heinr(icum) et fratrem eiusdem de Werde, item Rudolfum de Nazzenvelt, item Vlricum, Gotfridum, Marquardum et Wulfingum de Preiseke, item Gebhardum iudicem et fratrem eius de Gūtenwerde, item parentelam illam, que sumpsit originem de genere illorum, qui dicuntur Chaūzer. Item aliam parentelam, que est de genere illorum de *Partenawe*, ceterosque universos cuiuscumque vocentur nominibus aut in quocunque locorum habitent et morentur, dum tamen fuerint de familia et de domo illorum, quos prediximus, videlicet nobilis comitis Albrehti de Weisselberch et nobilis viri dicti Preīs, nos et antedictus maribus noster donavimus supramemorate ecclesie Frisingensi. Ut prelibato eiusdem ecclesie episcopo et universis eius successoribus omnia fidelitatis servitia cum summa et debita reverencia exhibeant et honore. Igitur ut hec omnia tam aput nos quam aput posteros nostros rata et firma semper permaneant et inconvulsa, presentem pnginam ad evidens et perenne nostre et sepedicti mariti nostri donacionis testimonium conscribi fecimus et utriusque sigilli pendentis munimine iussimus roborari. Acta sunt hec anno incarnationis domini M^oCC^oLIII, indictione XII, pridie kalend. aprilis.

Št. 230

1254, marec, 31, Dunaj

Češki kralj Otokar II., vojvoda Avstrije in Štajerske ter mejni grof Moravske, in njegova žena Margareta naznanjata imenovanim, ki so bili nekoč podložni grofu Albertu Višnjegorskemu in svobodniku Prisu, zdaj pa so po dednem pravu pripadli njima, da sta jih izročila freisinški škofiji, da bi tako poravnala škodo, ki jo je zaradi Otokarja škofiji povzročil ogrski kralj Bela IV. s pobijanjem, požiganjem in ropanjem.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 13. stol. v freisinški kopiačni knjigi, HL Freising 2, fol. 58r–58v, v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (B). – (Reg. v KK; reg. in prepis v CKSL).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Meichelbeck, Historia Frisingensis II/2 (1729), str. 13, št. 23 (skrajšano). – Zahn v: FRA II/31 (1870), str. 170–172, št. 172. – Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 165–166, št. 206.

Reg. in literatura: Costa, Quellenmateriale, v: Magazin 13 (1856), Anhang, str. 10, št. 38. – Schumi, Archiv für Heimatkunde II (1884), str. 20–21, št. 88. – Šebánek - Dušková, Codex diplomaticus Bohemiae V/3 (1982), str. 48, št. 1007.

O(takarus) dei gracia dominus regni Bohemie^a, dux Austrie et Styrie et marchio Moraue, pariter et domina Margareta uxor sua dilectis eorum fidelibus Alkeru de Revtenberch, Heinricho et fratri suo de Werd, Rudolfo de Nazzenvelt, Vlrico, Gotfrido, Marquardo et Wlfringo de Preseke, Gerhardo iudici et fratri suo de Gūtenwerde et illis singulis et universis qui sunt^b de duabus parentelis, quorum quidam dicuntur Chauzer

^a vpisano kasneje nad vrstico
^b sicut B

et quidam alii qui sunt de Preitenawe, ceterisque peruniversis quibuscunque vocentur nominibus aut in quocunque locorum habitent et morentur, qui fuerint de familia et de domo quondam nobilis comitis Albrehti de Weihselberch et nobilis viri dicti Preis eorum gracie plenitudinem cum salute. Decens est pariter et honestum, quod debeamus singulorum obsequia provisionis oculis intueri et illorum comodo et utilitati facilius intendere, qui pro honore nostro ampliando onera nobiscum gravia et labores continuos sustinent, et qui propter quietem et commodum pacisque bonum terris nostris obtinendum passi sunt rerum suarum grave dampnum pariter et iacturam. Tunc enim honor noster profectiva suscipit incrementa et favore multiplici decoratur, [cum] illos diligimus qui semper circa nos et terras nostras in sincera fidelitatis opere perstiterunt, ex quibus unum de principalioribus esse venerabilem patrem et amicum nostrum dominum Ch(onradum) Frisingensem episcopum non ambigimus, qui etiam cum rerum suarum grave dampnum amissione in nostris serviciis cum omni devocionis constancia et fidei puritate semper perstitit opere lucente. Presentis igitur scripti serie notum vobis facimus tam singulis quam universis, quod de communi consensu et de nostra unanimi voluntate ad instanciam et ob amorem dicti domini Frisingensis et precipue ob reverenciam et honorem sancte dei genitricis virginis Marie que in Frisingensi ecclesia esse dinoscitur domina propicia et patrona, vos cum vestris heredibus, qui quondam nobilis comitis Albrehti de Weiselberch et nobilis viri dicti Preis fueratis, qui nunc vero ad nos estis iure hereditario devoluti, sive sitis militares seu populares aut cuiuscunque sexus vel condicionis fueritis, cum omni iuris et domini plenitudine, que in vos et vestros heredes habere dinoscimur, memorate Frisingensi ecclesie donavimus libere imperpetuum possidendos, et hoc facimus in recompensacionem dampnorum, que per cedem, incendium et rapinam prelibatum dominum Frisingensem episcopum in suis prediis et hominibus propter nos a rege Vngarorum recognoscimus recepisse. Quapropter rogantes volumus et mandamus, ut deinceps prefato domino Ch(onrado) venerabili Frisingensi episcopo et universis eius successoribus cuncta exhibeatis sincera fidelitatis servicia cum summa et debita reverentia et honore, discretionis oculis salubriter intuentes, quod statum vestrum non in peius sed in melius commutavimus et quod vestram condicionem aput omnes et per omnia et in omnibus fecimus meliorem. Datum Wienne anno domini M^oC^oCLIII, indictione XII, pridie kalend. aprilis.

Št. 231

1254, april, 2, Lateran

Papež Inocenc IV. opominja nadškofe, škofe, opate in druge prelate na Ogrskem, Češkem, Avstrijskem, Štajerskem in Moravskem, naj sprejmejo njegovega legata izvoljenega neapeljskega nadškofa B(ernarda), ki ga pošilja, da bi utrdil mir med Belom IV. in Otokarjem. Začetek: Evidenti patet exemplo.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. XI, no. 570, fol. 77–78, v Vatikan-skem arhivu v Rimu (B).

Objave (izbor): Boczek III (1841), 183. – Fejér, Codex dipl. Hungariae, zv. IV/2 (1829), 245–247; zv. VII, 573. – Theiner, Monumenta Hung. I (1859), str. 226–227, št. 431. = Codex dipl. Arpadianus VII (1861), str. 252, št. 166. – MGH Epistolae saec. XIII. II (1894), str. 238–239, št. 273.

Reg. in literatura: Reg. Bohemiae II (1882), 11, št. 23. – Reg. imperii V/3 (1892), str. 1391, št. 8708 (Winkelmann). – Potthast II (1875), str. 1260, št. 15313. – (Reg. v KK).

Št. 232

1254, april, 3, Budim

Benedikt, nadškof v Kalocsi in kancler ogrskega kralja Bela IV., skupaj z zastopniki ogrskega kralja, ter Bruno, škof v Olomucu, s predstavniki češkega kralja Otokarja II. določijo po skrbnem posvetovanju mirovni sporazum med obema kraljema, tako da vsa Štajerska od Semmeringa do Bavarske z vsem porečjem Mure pripade Ogrski, kraji proti Donavi in vojvodina Avstrija pa Češki.

Orig. perg. v državnem pokrajinskem arhivu v Treboni (Wittingau), fond Schwarzenberg (A). – Fotografija listine iz 1884/5 in dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 696a v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu: fotografija (B); – dva prepisa (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Kurz, Österreich II (1816), str. 170–171, št. 1/A. – Boczek III (1841), str. 181, št. 206. – UB d. Landes ob der Enns III (1862), str. 204–205, št. 210. – Emler, str. 12–13, št. 24. – Lampel 1887 (AÖG 71), str. 429–430, št. 17. – Zahn, UBSt III (1903), str. 209–210, št. 138. – Reg. imperii V/4, str. 1721, št. 11678 (Winkelmann).

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 251–253 (nem.). – Krones, Herrschaft König Ottokars II., v: MHVSt 22 (1874), str. 114–115, št. 18 (z navedbo odlomka). – Lampel, Landesgrenze, v: AÖG 71 (1887), 129. – Krones, Verfassung (1897), str. 518, št. 39.

Nos B(enedictus) miseracione divina archiepiscopus Colocensis, aule illustris regis Hungarie cancellarius, Rolandus comes palatinus et Posoniensis, Stephanus dux tocius Sclavonie, Chak summus camerarius et comes Supruniensis arbitrarores domini B(ele) incliti regis Vngarie, significamus universis presencium per tenorem, quod cum ex parte predicti domini regis constituti fuissemus super ordinacione pacis et concordie inter prefatum dominum nostrum regem et P(rzemysl) illustrem dominum regni Boemie, deputatis nobis et associatis coarbitratoribus venerabili in Christo patre B(runone) dei gracia episcopo Olmocensi, Wythycone de Noua domo, Otthone de Messo, Kadoldo Orphano, Wykardo de Terna ex parte prefati P(remysl) domini regni Boemie ad ordinacionem eiusdem pacis et concordie cum effectu, tractatu prehabito diligenti, tandem convenimus in hac forma, quod dominus noster rex Hungarie et sui heredes ducatum Stirie cum omnibus attinenciis suis et iuribus possidebunt iure perpetuo et tenebunt usque ad terminos infrascriptos, scilicet a summitate montis, qui dicitur Semernyk, secundum quod eadem montana pro diversitate locorum adiacencium diversis nominibus nuncupata ab Hungaria in Bawariam protenduntur et in Bawaria terminantur, cursu aquarum versus Muram ab eadem summitate moncium decurrencium, terminos distinguente, hoc adiecto quod, si castrum Suarchumpah(!) secundum cursum aque non cederet in partem ducatus Stirie domino nostro regi, prefati nuncii et arbitratore domini P(remysl), regni(!) Boemie assumpserunt super se obtinere cum effectu a domino suo predicto, quod in partem domini nostri regis transeat cum omnibus suis attinentiis et iuribus, et assignetur perpetuo possidendum. Ab eadem autem summitate moncium, secundum cursum aquarum versus Danubium fluencium, illam porcionem Stirie cum toto ducatu Austrie predictus P(remysl) dominus cum suis heredibus iure perpetuo cum omnibus attinenciis suis et iuribus possidebit eciam et tenebit, ita insuper quod dominus noster rex de parte illa, quam ipse possidebit, domine de Impirg(e) satisfaciet, ut contra predictum P(rzemysl) dominum materiam non habeat conquerendi, nichil propter hoc de ducatu Austrie retentura, et dominus

P(remysl) de

parte illa, quam ipse tenebit, satisfaciet domine preclare uxori sue si ipsum premoria^a contingat, et heredibus ipsius, ita ut nullam contra dominum nostrum regem ipsa vel ipsius heredes in parte illa, quam rex tenebit, possit habere questionem. Facta autem cognatorum et amicorum utriusque partis iuxta ipsorum decenciam tunc ordinabuntur, quando dominus noster rex et dominus P(remysl) prefatus ad colloquium et tractatum convenerint, loco et die ad hoc communiter assignatis. Ut autem de istis articulis nichil per dominum nostrum regem immutetur, in animam suam corporale prestitimus iuramentum et sigillorum nostrorum fecimus appensione roborari. Actum anno domini M^oCC^oCLIII, ap(ut) Budam, sexta feria ante dominicam palmarum.

Fragmentarno ohranjeni trije od štirih, na perg. trakovih visečih pečatov: – 1. Podoba: sedeči škof z mitro in palico v levici. – 2. manjka s trakom vred. – 3. ohranjen le srednji del s ščitom. – 4. ohranjen le fragment.

Št. 233

1254, april, 8

Opat Friderik in samostan v Vetrinju izpričujeta, da je dala Gertruda, hči pokojnega Reinberta iz Cmureka in vdova po Rudolfu z Roža, samostanu tri marke dohodkov od štirih hub, katere je nekoč kupila od vetrinjskega samostana, zdaj pa z njimi ustanavlja štiri obletne maše za svoje starše Reimberta in Elizabeto, svojega moža Rudolfa in hčer Gislo, po njeni smrti in smrti njenih otrok pa naj vključijo tudi njih. Samostan zato sprejema Gertrudo in njeno družino v svojo bratovščino, menihi pa dobijo 7. julija hlebček pšeničnega kruha, povečano merico vina, jajca in ribe.

Orig. perg. v KLA v Celovcu ohranjena v dveh izvodih: prvi izvornik št. A 93.1 (A1); – priložen prepis iz konca 19. stol. (B1). – Drugi izvornik št. A 93.2 (nekoliko poškodovan od vlage), prav tam (A2); – priložen prepis iz prve pol. 19. stol. (B2). . – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 453–455, št. 2565 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 281, št. 1199.

Oba izvoda izvornika imata enako besedilo, oba je napisal isti pisar.

A1. Dorzalna notica iz 13. stol.: Privilegium Gerdrudis de Mureke super trium marcarum redditus. Universis Christi fidelibus.

A2. Dorzalna notica iz 13. stol.: De Rase super redditibus trium marc(arum).

... quod illustris vidua domna Gerdrudis filia bone memorie Reimberti de M^vrekke uxorque quondam strennui militis Rvdolfi de Ras zelo fidei karitatisque^a flagrans et thesaurizare sibi cupiens fundamentum bonum in futurum, ut apprehendat veram vitam, trium marcarum redditus sites in vicis, quos subnixa indicat scriptura: in Zwenkach scilicet mansos duos, quorum unum Rvdolfus, alterum vero excolit^b Ioseph, in Dobelsdorf quoque mansum unum, itemque in Cetelich unum, quos colunt primum quidem Richerus, secundum autem W^olricus Et ut hec irrefragabiliter in evum rata habeantur, sigilli nostri munimine decrevimus stabilire. Acta sunt autem hec anno incarnationis^c dominice millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, indictione duodecima, sexto idus aprilis, gubernante venerabili archielecto Phylippo Salzbur-

^a permori A

^a A1, que dopisan naknadno in vrinjen pred flagrans A2

^b A1, excolit A2

^c A1, incarnationis A2

genssem ecclesiam, sub ducibus Karinthie preclaris Bernhardo et Wlrico; regnante vero domino nostro Iesu Christo, cui est gloria et imperium cum patre et spiritu sancto in secula seculorum amen.

*A1 in A2: Na perg. traku viseči pečat vetrinjskega opata v barvi naravnega voska špi často ovalen (dolžina ok. 35, širina 25 mm) ohranjen. Podoba: Stoječi opat (na A1 vrhnji rob odlomljen in glava poškodovana) s palico v desnici, z levico na prsih. Legenda: * S ABBATIS DE VICTORIA.*

Št. 234

1254, april, 24, Benetke

Nova pogodba in sporazum, sklenjen med oglejskim patriarhom Gregorjem de Montelongom in beneškim dožem Rainerom Zenom ter med Oglejem in Beneško republiko v 22 točkah (po Härtlu). V pogodbi gre najprej za varnost Benečanov, za vlogo beneškega vicedoma v patriarhatu, za pravico do apelacije pri patriarhu oz. za Nebenečane pri dožu, za plačevanje oz. oprostitev od davkov in raznih dajatev, za določbe o trgovanju in uvažanju, posebej o uvažanju oglejskega vina iz Istre. Patriarh se obveže, da bo tudi goriški grof prisegel na vse, na kar so prisegli že njegovi predhodniki. (Prim. pogodbo: 1248, september, 14, tu št. 65.)

Orig. notarski instrument na perg. (iz čedajškega kapitlja) v arheološkem muzeju MAC v Čedadu (A). – Trije prepisi v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah (B C D). – Štirje prepisi v Factorum liber v knjižnici sv. Marka (BMV) v Benetkah (E F G H). – Prepis (iz A) v CD Frangipane v Mestni knjižnici (BCU) v Vidmu (C). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 215, prav tam (D). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po K): Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 293 (K).

Reg. in literatura: Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 390–392, št. 193 (april, 14.). Manzano, Annali III (1860), 6. – Minotto, Acta et diplomata (1870), 23–25 (pod april, 7). – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 78–80. – Reg. imperii V/4 (1892), str. 2009, št. 13931 (Winkelmann). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 160, št. 613. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 75–76, št. II/44 (pod april, 14). – Prim. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 135–136. – Härtel, Bischöfliche Staatsverträge, v: Von Sacerdotium und Regnum (2002), 608–626.

Sporazum, ki temelji na dveh predhodnih pogodbah: 1222, junij, 8 in 1248, september 14, ima po Bianchiju 21, po Härtlu 22 točk.

In nomine domini amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, indictione duodecima, die Veneris, septimo exeunte mense aprilis, praesentibus ... Venit dictus dominus patriarcha Venetias, et ad pacem et concordiam devenit cum eodem domino duce et communi Venetiarum amicabiliter, divina clementia favente, et inter ipsos factum et firmatum fuit pactum et concordia in hac forma. Videlicet quod omnes homines Venetiarum erunt salvi et securi ... Haec autem omnia supradicta praedictus dominus patriarcha iurari faciet pro se et in animam eius, et iurare faciet dictum comitem Goritiae advocatum domus Aquilegiensis attendere et observare, quae praecessores sui similiter iuraverunt. Praeterea promisit ...

Št. 235

1254, april, 26

Friderik s Ptuja poklanja salzburškemu kapitlju za svoj in svojih staršev dušni blagor lastništvo nad tremi hubami pod Logom, na Travniku in nad Refnikom (vse verjetno v okolici Gradca), katere je imel v fevdu Pilgrim z Loga.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 14. stol. v kopiaalni knjigi salzburškega kapitlja Ms B 106, str. 127, št. 65, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 29, št. 205.

Ego Fridericus senior de Bettowe omnibus Christi fidelibus per scripta presentium significo, quod ob remedium anime mee et parentum meorum proprietatem trium hubarum sitarum underm Lûge et in Trevnik et super Refnik michi attinentem, quas etiam hubas Pilgrimus de Lûge de meis manibus habuit feudaliter, tradidi capitulo sancte Salzburgensis ecclesie. Ut autem talis donatio rata permaneat et omni tempore inconvulsa, presentes itteras sigillo meo communitas dedi ipsi capitulo in evidens testimonium et cautelam. Actum est istud in capitulo Salzburgensis ecclesie. Datum Salzburge anno domini M^oCCLIII^o, XII° indictionis, VI° kalend. maii.

Št. 236

1254, junij, 13, Pordenone

Grof Majnhard Goriški je prodal Guidonu di Porcia nekatere gosposčinske pravice v Pordenonu za 2000 funtov malih beneških denaričev. Za svojega poslanika, ki naj bi Guidona vpeljal v posest, je grof imenoval Ulrika z Rihemberka. Po pogodbi mora Guidon, če bi ujel na svojem gospostvu kake roparje, le-te izročiti grofu, grof pa Guidonu obljubi, da bo varoval njegove posesti.

Prepis v zbirki Joppi v BCU v Vidmu (B). – Prepis v zbirki Pirona. prav tam (C). – Prepis v zbirki Bianchi (iz B), v Ms 899/4, št. 217 (brez prič), prav tam (D). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Joppi, Documenti Goriziani, v: ATr, NS 12 (1886), str. 19–20, št. 28 (J).

Reg. in literatura: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 43. – Manzano, Annali II (1858), 390–391 (Nicoletti). – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 392–393, št. 195. – Valentinelli, Diplomatarium Portusnaonense, v: FRA II/24 (1865), str. 15, št. 14. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 161, št. 615. – Prim. Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 160.

Anno domini millesimo ducesimo LIIII, indictione duodecima, die sabbati XIII intrante iunio, in presentia domini Detalmi de Cauriaco, domini Glizoi de Mels, domini Friderici de Pinzano, domini Vielmi de Fontebono, domini Leonardi de Versola, domini Odorici di Reifenbergo, domini Rodulphi de Utino, domini Svarzimani de Cormono, domini Odorici de Portogruario, Arpidini cerdonis de Portunaonis et aliis. Dominus Maynardus comes Goritie pretio et foro duo millia librarum denariorum Venetorum parvulorum, de quibus a domino Vidone de Purcilliis vocavit se bene solutum et exceptioni non numerate pecunie et spei future remunerationis pacto renunciavit secundum modum et consuetudinem domus dei Aquilegensis et terre Foriulii,

fecit datam et venditionem ac investituram ad rectum et legale feudum eidem domino Vidoni de tota dominatione ... et ipse dominus comes Maynardus dedit suprascriptum dominum O(doricum) in nuncium eidem domino Vidoni, quod ponat eum in tenutam de dictis dominationibus et molendinis, tali pacto inter eos habito, quod si ipse dominus Vido cepisset aliquem latronem in dictis dominationibus, quod ipse debeat eum dare domino comiti per corrigiam, et si ipse dominus Vido ammisisset aliquid de dictis dominationibus, quod ipse dominus comes Maynardus promisit et stetit ei satisfacere. Actum in auditorio sancti Antonii de Portunaone.

Ego Iohannes de Franca sacri palatii notarius interfui rogatus et scripsi.

Št. 237

1254, julij, 1

Ulrik, sin koroškega vojvoda, potrjuje darovnico Rajnbota z Jeterbenka, svojega gradiščana na Kravjeku, ki je samostanu v Stični daroval dve hubi in dva vinograde na Oslici blizu Kravjeka, vendar šele po svoji smrti, do takrat pa bo dajal samostanu v znamenje lastništva vsako leto tovor vina. Samostan prejme Rajnbota v molitveno bratovščino in mu obljubi pokop z dostavkom, če bo umrl kjerkoli med Ljubeljem in Bregano.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v iz 1719 rokopisu Puzel, Idiographia, Ms 148r, str. 28–29 (reg. str. 30), v ARS v Ljubljani (B). – Prepis v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (C). – Prepis v Mestni knjižnici Guarneriana (BGSD) v San Danielu (prim. Koblar, l.c.) (D). – <Reg. v KK>.

Objava tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 166–167, št. 207 (iz C).

Reg. in literatura: Valvasor, Ehre (1689), knjiga X, 216; knjiga XI, 532. – Austria sacra IV/7 (1786), 375 (testes). – Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 71. – Koblar, Drobčinice, v: IMK 2 (1892), 61. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 455, št. 2568. – Mikuž, Topografija (1946), 46. – Grebenc, Gospodarska ustanovitvev Stične (1973), str. 27–28, št. 39.

Nos Vlricus dei gratia filius ducis Carinthiae universis hanc literam inspecturis. Volentes bonae memoriae commendare, quod Reinboto de Hertemberch in Winek castellanus noster hanc praesentem vitam consideraverit labilem et caducam et nihil in ea felicius consequi, quam de temporali possessione aeternam mansionem in coelestibus praeparare. Hinc est, quod idem duos mansos et duas vineas in Oslicza^a iuxta Winek super altare gloriosae virginis Mariae obtulit in monasterio Sitticensi et omne ius proprietatis, quod in eisdem^b habuit sine nomine et advocatae iuribus, contulit fratribus dicti coenobii quiete ac libere possidendum. Abbas vero et fratres monasterii memorati eosdem mansos et vineas Reinbotoni recommendarunt pro tempore vitae suae tantummodo tenendas, et census unius sommae vini pro eisdem annis singulis persolvet in testimonium proprietatis, quam fratres possident pleno iure. Quod si Reinboto temere vel suasionem malignam census praedictum solvere recusaret et proprietatis iustitiam dictis fratribus per hoc intenderet minuendam, a possessione eorundem mansorum et vinearum privatus^c, abbas et conventus mansos et vineas saepius nominatas ad se recipient, et quod eis visum fuerit ex ipsis pro suis utilitatibus ordinabunt. Promisit etiam abbas, quod iam dictum Reinbotonem, quem in suam fraternitatem recepit et

^a B, Oseliza C

^b B, iisdem C

^c B, privatus sit C

orationum suarum plenam commemorationem, ut ubique locorum infra montem Leybel et per Germaniam^d, quae terram nostram et regnum Hungariae dividit, moriretur^e, ipsum sibi accipere deberet et in suo monasterio utpote unum ex fratribus suis ecclesiasticae tradere sepulturae. Ne igitur malignitas hominum aut haeredum suorum quispiam id audeat immutare vel quolibet modo revocare, rogati per abbatem et Reinbotonem praesentem paginam in robur firmissimum huius facti conscribi et nostri sigilli munimine communiri iussimus. Acta sunt haec anno domini 1254, octava Ioannis baptistae, testibus subscriptis: abbas Ioannes a Galln, Hainricus prior, Cunradus cammerarius, Martinus cellerarius et monachi caeteri de conventu; Fridericus de Weineck, Rudgerus de Chyzpach^f, Hainricus de Puch, Vlricus de Mekkenhausen milites. Praeterea Otto de Futse, Otto Matscherol, Anrich^g et Hainricus filii sui, Laurentius cellerarius in Winek et alii complures curiae nostrae.

Št. 238

1254, julij, 28, Koper

Tridentski škof Egnon investira grofa Majnharda III. Goriškega z vsem, kar so imeli pokojni grof Ulrik de Ultimis (?) in pokojna brata Jurij in Friderik de Piano v fevdu od tridentske posesti. Grof priseže škofu, da mu bo zvest in da ga bo varoval, kakor je to storil tirolski grof in kakor je zapisano v tej listini. Odsotnega grofa bo uvedel v fevdno posest Bertongus de Mays.

Orig. perg. (vrnjen iz HHStA) v Državnem arhivu v Trentu (A). – Novejši prepis v zbirki Schönach v muzejski knjižnici TLF v Innsbrucku (B). – Prepis v Ms Miscellanea Alberti, zv. VI, str. 120, v Nadškofjskem arhivu v Trentu (C).

Objava reg. (delna) tu po W. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 161, št. 617 (W).

Reg. in literatura: Dominez, Regesto dei documenti di Trento (1897), str. 62, št. 381. – Zeitschrift des Ferdinandeums 6 (1860), 61. – Štih, Goriški grofje (1997), 64.

Anno domini 1254 ... in Iustinopoli, in Gegenwart der Herren Henricus porgravius de Luenc, Filipus de Westenstayn, Wicardus de Petrapilosa, Henricus Premouselus scriba domini comitis, Albricus de castro Rufo, Wercius de Iustinopoli, Warnerus de Iustinopoli, Petrus de Pelonio, Conradus capellanus episcopi (Egnonis) et Ancius de Laiano. ... Notarius Arnoldus domini Mathei de Plaçentia.

Št. 239

1254, julij, 29, Koper

Pooblastilo kanonika Damijana, ki sta ga koprski škof Konrad in kapitelj imenovala za posrednika v pogajanju s samostanom sv. Nikolaja de Littore zaradi sporne desetine.

Orig. perg. (9,5 : 21, poškodovana od miši), sign. KA, perg. št. 11, v ŠAK v Kopru (A).

Objava tu po A (s smiselnimi dopolnili). – Predhodnih objav ni.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Procur(atoriu)m domini episcopi et capituli ad paciscendum cum domino abbate sancti Nicholai in Litore Veneciarum. – 17. stol.: 1254. – 19. stol.: 3 luglio 1254 / N° 11.

^d C, Pregoniam B
^e moreretur B C
^f B, Chitzenbach Austria sacra
^g B, Amerilh Austria sacra

(SN.) In nomine domini amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, indictione duodecima, die tertio exeunte iulio, presentibus domino Walcono de Gillaco, Bartolomeo mercatore, Bertoloto canepario domini episcopi Iustinopolitani, Nasciguerra, testibus rogatis et aliis. Nos quidem C(onradus) dei gratia Iustinopolitanus episcopus nomine nostro et nomine episcopatus Iustinopolitani et pro ipso episcopatu et ecclesia nostra cum consensu et voluntate capituli Iustinopolitani videlicet P(apponis?) archipresbiteri, Iohannis vicedecani, Vitalis scolastici, Federici sacriste, presbiteri Almerici, presbiterorum: Daud, Crinanni, Andree, Petri, Iacobi, Fabiani clerici, et ipsum capitulum facimus et constituimus Damianum concanonicum nostrum, licet absentem, nostrum nuntium, syndicum, actorem et procuratorem ad compromittendum, transigendum pactum, et concordiam faciendum in causa seu questione, quam habemus vel habere speramus cum abbate et conventu monasterii sancti Nicolai de Litore, Castellane diocesis, occasione decimarum seu aliquarum aliarum rerum vel possessionum, promittentes nomine nostro et nomine dicti episcopatus et ecclesie Iustinopolitane, sub pena centum marcharum argenti, nos firmum et ratum [habere et te]nere et nulla occasione contravenire, quodque dominus [Damianus procur]ator fecerit in predictis vel in aliquo [predictorum, fac]tum est hoc in episcopatu Iustinopolitano.

Ego magister Ricardus, Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius, his omnibus interfui et rogatus scribere scripsi.

Št. 240

1254, avgust, 12, Videm

Oglejski patriarh Gregor inkorporira gornjegrajskemu samostanu cerkev sv. Mihaela v Pilštanju vključno s pravico arhidiakonata, potem ko je nanjo resigniral župnik Robert, samostan pa obvezuje, da zato zanj in za njegove naslednike vsako leto opravi svečan aniverzarij.

Orig. izgubljen (A). Prepis iz 17. stol. v KAL, fasc. 82/36, v NŠAL v Ljubljani (B). – Prepis v StLA v Gradcu (Orožen II/1, 33) (C).

Reg. in literatura: v seznamu listin iz 17. stol. (KAL, fasc. 162/5 [št. 26]), prav tam. – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Orožen, Lavant VI (1887), 35–36 (po G). – Zahn, UBSt III (1903), str. 222–223, št. 147. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 78, št. II/49.

Reg. in literatura: Richter, Beiträge zur Geschichte Krains, v: Hormayrs Archiv 10 (1819), 252. – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 28–29, št. 115. – Orožen, Lavant II/2 (1877), 33. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 82. – Prim. Mlinarič, Žiče in Jurklošter (1991), 128–129. – Omemba: Orožen, Lavant VI (1887), 469. – Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928), 89. – Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 164.

Nos Gregorius dei et apostolica gratia sanctae sedis Aquileiensis electus.^a Universis tam praesentibus quam futuris rei gestae memoriam. Dignum deo praestare obsequium et animae nostrae credimus procurare profectum, si pia subditorum nostrorum vota favore benigno prosequimur, et loca religiosa praecipue, in quibus honoratur magnificentius ipse deus, cuius sunt obsequiis dedicata, nostris intendimus beneficiis ampliare. Inde est, quod ex tenore praesentis scripti tam ad praesentium quam futurorum noticiam volumus pervenire, quod, cum dilectus filius Robertus plebanus ecclesiae sancti Michaelis in Peilstain, habens ad reverentiam divinam intuitum, ecclesiam ipsam in

^a B Orožen, Aquilegensis patriarcha Zahn

manibus nostris per speciales eius litteras suo sigillo munitas libere resignasset. Nos ipsius resignatione recepta salutem animae nostrae considerantes humiliter in speculo nostrae mentis et ad monasterium de Obernburch, quod per violentiam malignantium multiformes tempore nostro laesiones et damna sustinuit, respectum habentes, praedictam ecclesiam sancti Michaelis cum capellis, iuribus et pertinentiis suis ac iure archidiaconatus eidem monasterio per nos et successores nostros pro remedio animae nostrae nostrorumque successorum in perpetuum de pia provisionis gratia concedimus et largimur, ita quod dilecti filii abbas et conventus loci ob hoc pro nobis et successoribus nostris apud deum suis orationibus intercedere teneantur et anniversarium annis singulis perpetuo solemniter celebrare. In cuius rei evidentiam et perpetuam firmitatem praesentes litteras nostras inde fieri iussimus et sigilli nostri pendentes munimine roborari. Datae per manum magistri Nicolai plebani de Tricesimo, scriptoris nostri apud Utinum, XII intrante augusto, anno domini 1254, XII indictione.

Št. 241

1254, avgust, 26, Št. Lovrenc

Kolon z Vuzenice in njegova sinova Kolon in Konrad izpričujejo, da so se poravnali s samostanom v Št. Pavlu glede spornih meja v okolici Št. Lovrenca na Pohorju.

Orig. perg. (34,5 : 15,7 + 1,7), št. 40, v arhivu samostana Št. Pavel na Koroškem (A). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 223–225, št. 148. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 457–458, št. 2571. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 82.

Reg. in literatura: Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum, I. del (1848), 87–88; II. del (1854), 34–35. – Muchar, Steiermark V (1850), 258. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 283–284, št. 1204. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 142–143, št. 86.

In nomine domini amen. Quia mundo in maligno posito nonnullos ceca, immo miserabili cupiditate seductos tantum in malicia cernimus delectari, quod dei timore postposito non solum in iustis laudabilibusque patrum suorum tractatibus, verum etiam his, que suis gesta sunt temporibus et geruntur, ut bona ecclesiastica eo irreverentius rapiant et diripiant, intelligimus obiectores, oportet igitur, ut tam proborum testimonio quam etiam scripturarum robore seu vigore talium inopportunitatibus et pestifero conatui obvietur. Unde ego Cholo de Seldenhoven et filii mei, Cholo videlicet iunior et Chunradus, cunctorum memorie committimus ac declaramus, quod, cum inter nos ex una parte et venerabilem Livtoldum abbatem et conventum monasterii sancti Pauli in Lauent ex alia controversia super quibusdam terminis et prediorum distractionibus^a sive metis in provincia sancti Laurentii fuisset exorta et prolixius ventilata, cuius causa hec erat: Affirmabant enim iam dictus abbas et conventus a parte occidentali in prefata provincia inchoando preter quam ad decursum pluvialis aque, que descendit a summitate montis, qui vulgariter censetur hoc vocabulo Desch, et a lacu, qui in^b eiusdem montis vertice consistit, usque in amnem Reddim decurrentem, predium, quod inibi post felicis recordationis Cholonis patris nostri decessum, iuxta quod ipsum idem habebat et ad nos successorio iure devolutum est, non ultra durare, immo per dicte

^a distractionibus Jaksch (to branje se zdi najustreznejše), distinctionibus Mlinarič, disteterminationibus Zahn
^b qui in popravljeno iz qui

pluvialis aque decursum distincta, dixit^c, predia utrorumque, videlicet nostrum et ipsius, que ibidem sibi invicem copulantur. Nos enim e contrario eiusdem abbatis et conventus assertioni obviantes, iuxta quod tunc eramus instructi, iurisdictionem et predium nostrum ultra memorate aque decursum, diximus, exstendi debere. Tali itaque lite longis et dispendiosis dilationibus ventilata, cum postmodum plenius inquisita veritate intelligeremus eorundem abbatis et conventus ius in supradicta controversia pinguius ac uberius esse nostro, ad ipsorum et aliorum amicorum nostrorum petitionem nec non pro animarum nostrarum remedio penitus cessimus dicte liti. Ad cuius etiam cessionis iudicium adque^d memoriam dicti abbas et conventus dederunt nobis XXX marcas Frisacensis monete. Ne qui igitur posterorum nostrorum talem controversiam laudabiliter debitoque fine per nos terminatam adque^d decisam ingnorantie^e nebulis excecati inutiliter opinantes in se credere valeant dimicatam^f vel litigiose deductam, presentem paginam iussimus scribi et sigillis presentium^g communitam antedictis abbati et conventui tradi in testimonium evidens^h et cautelam. Acta sunt hec apud sanctum Laurentium, anno incarnationis domini millesimo $\text{C}\overset{\circ}{\text{C}}\text{LIII}$, VII kalend. septembris, pontificatus domini Innocentii pape anno XI. Huius itaque rei testes sunt, quorum sigilla cernuntur appensa et quorum nomina sunt subscripta: Bernhardus egregius dux Karinthie, Wlricus filius eius, Ditmarus plebanus in Seldenhoven, Otto de Traberch, Sifridus de Merhenberch, Godefridus de Marpurch, Henricus et Albertus fratres de Wilthovsen, Godefridus de Chawazh^v, Henricus et Ortoldusⁱ fratres de Colniz^k, Petrus de Seldenhoven et plures alii nobiles et ingnobiles, quorum nomina minus intitlavimus nec sigilla appendimus propter nimiam prolixitatem. Omnibus enim hanc nostram decissionemⁱ pie servantibus et presenti pagine fidem et robur adhibentibus sit honor et gloria per cuncta secula seculorum amen.

Od šestih, na svilenih vrivicah visečih pečatov, ohranjeni trije: tretji, četrti in šesti: – 3. Legenda: + CHOLO. D. TRVHSEN. – 4. koničasto-ovalen. Podoba: roka drži cvetlico s tremi cvetovi. Legenda: + S. . . ET VM EVM (DICH). – 6. + S. ALB(ERTI) . DE . (WILT) HOVSEN.

Št. 243

1254, september, 10, Feldkirchen pri Gradcu

Štefan, ban Slavonije in deželni glavar na Štajerskem, izpričuje, da je Ortlin s Steinberga podaril kapeli Vseh svetih pri samostanu v Reinu hubo v Waldsdorfu (pri Gradcu). Poleg bana Štefana in obeh škofov je listino pečatil mariborski sodnik Gotfrid, naveden tudi med pričami.

Orig. perg. v arhivu samostana Rein (A). – Prepis iz 1865 v zbirki listin št. 707a v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Mlinarič, GZM I (1975), št. 83 (M). – Zahn, UBSt III (1903), str. 226–227, št. 150.

c A namesto dixerunt
d A namesto atque
e A namesto ignorantie
f ta popravljeno iz te
g presentibus A
h eiusdem Zahn Mlinarič
i A
k Mlinarič Zahn; Colmiz Jaksch

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 253. – Krones, *Vorarbeiten*, v: *BKStG 2* (1865), str. 68, št. 50/31. – Krones, *Verfassung* (1897), str. 519–520, št. 42. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 459, št. 2573.

Stephanus banus, dux Sclavonie et capitaneus Styrie ... presens instrumentum fieri et sigillo nostro atque sigillis venerabilium domini Vlrici Seccowensis et domini Ladezlay Tinniensis episcoporum, nec non domini Gotfridi de Marhpurch iudicis provincialis iussimus roborari. Testes dominus Vlricus Seccowensis et dominus Ladezlays Tinniensis episcopi, Witigo scriba Stirie^a, Dietmarus de Weizeneke, Sifridus de Maerenberc, Gotfridus de Marhpurch, Rvdolfus et Livt(oldus) fratres de Stadeke, Berhtoldus marschalculus de Trevn, Wigandus de Maessenberch, Mangoldus de Altenhoven, Wulfingus de Hannowe, Diet(marus) et Gvndakarus fratres de Planchenwart et alii quam plures, quorum nomina exprimi non oportet. Actum apud Vaelchirchen in iudicio provinciali anno gratie M^oCC^oLIII^o, III° idus septembris, XII° indictionis.

Trije na perg. trakovih viseči pečati v naravnem vosku: – 1. bana Štefana (?), močno poškodovan. Podoba: v sredini je trikotni ščit z dvema desnima špicama. Legenda: vidne le črke: S . . . An . . . – 2. špičasto ovalen. Podoba: sedeči škof v ornatu : z infulo, s pastoralom v desnici in (knjigo?) v levici. Legenda: . . EI . GRA .SEC . . . – 3. trikotni, nerazločno odtisnjen in ob robovih poškodovan. Podoba: v trikotnem ščitu pokoncu stoječi štajerski panter. Legenda: + . GOTFRIDI . E . AR . . . – 4. škofa Ladislava, manjka, morda nikoli ni bil obešen.

Št. 244

1254, september, 10, Gradec

Štefan, ban Slavonije in deželni glavar na Štajerskem, izpričuje, da je posestva v Osenici in Straži, za katera se je dolgo potegoval Diemon, vitez s Keblja, prisodil samostanu v Žičah.

Orig. perg. (21 : 13,7 – z razprto pliko) št. 707 v StLA v Gradcu (A). – Dva prepisa iz 19. stol. v zbirki listin št. 707, prav tam (B C). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), št. 32, str. 36. – Zahn, UBSt III (1903), str. 227-228, št. 151. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 84.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XL–XLI, št. 32. – Pusch-Frölich, *Diplomata sacra Styriae II* (1756), str. 83, št. 18. – Fejér, *Codex dipl. Hungariae IV/2* (1829), 284. – Muchar, *Steiermark V* (1850), 253. – Krones, *Vorarbeiten*, v: *BKStG 2* (1865), str. 69, št. 50/3b. – Krones, *Verfassung* (1897), str. 519, št. 41. – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 459, št. 2574.

Dorzalne notice: – 15. stol.: De Elsnicz et Wårt. 1254. – 17. stol.: Prva sign.: C N° 4. Druga sign.: Cista XVIII, no. 3.

Nos Stephanus banus, dux totius Sclauonie ac capitaneus Styrie. Universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem. Universitati vestre notum esse volumus, quod prior Vallis sancti Iohannis in Syces coram nobis et domino Gotfrido de Marpurch iudice provinciali, et testibus: domino Syfrido de Marenberch et domino Dietmaro de Griuen, Heinrico de Rohasc, mariscalco de Treuna, Wigando de Gybel et aliis quampluribus, villas que dicuntur Alsniz^a et Wart[. . .] domino Diemone milite de Gybel, qui illas iam longo tempore impetiit, iure legitimo dictante sententia universorum obtinuit ac sue ecclesię testimonio sui privilegii requisivit. Ne autem in posterum fraus ali-

^a A, Mlinarič bere Styrie
^a s nad n

quorum ius dicti prioris atque sue ecclesie in prefatis villis valeat iniusta impetitione de cetero infirmare, presens scriptum iam supradicto priori nostro sigillo et domini Gotfridi de Marpurch iussimus communiri. Data ap(ud) Grez, anno ab incarnatione domini M^oCC^oLIII^o, III° idus sept.

Oba na perg. trakovih viseča pečata manjkata s trakovi vred.

Št. 244

1254, september, 18, Sečovlje

Landus de Montelongo določi kot podestat Kopra in Pirana, kot pooblaščen sodnik oglejskega patriarha in kot istrski sodnik mejo med piransko in izolsko občino, potem ko se je izkazal s pooblastilom (svojega strica) oglejskega patriarha Gregorja de Montelongo, napisanim od notarja Waltrama 18. marca istega leta.

Orig. notarski instrument na perg. (19 : 89,2), št. 79, v PAK, enota Piran (A).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Kandler, v prvi izdaji CDI kot priloga k L'Istria VII (1852). – De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 120–122, št. 91.

Reg.: Kandler, L'Istria (1983), str. X-99 (64).

Dorzalne notice: Confinia Pirani cum Insula.

(SN.) In nomine domini dei eterni. Anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, indictione duodecima. Actum in plano de Setula, die terciodecimo exeunte mense septembris, presentibus domini(s) Orlando de Monte longo, Bonifacino de Lauaçola, Varnerio Çilagi, Petro Nopponis, Çanino quondam domini Marci, Pappone quondam Iohannis Poltoni Iustinopolitanis, Marco Chuffo de Chanareglo comito lingni de Pirano, Petro Matalono de contrata sancti Appolinaris, Dominico Barbuça de Chanareglo de Venetiis, Almerigotto de Umago, Andree de Cadulo, Andree de Albiça eiusdem loci, Iohanne de Carlo, Iohanne Secugla, Petro de Milisenda, Matheo de Scogla de Bulleis et aliis ad hoc testibus rogatis; astantibus vero Grimaldo de Stoffania consule Insule, Wecelo de Awaldo, Armano de India, Waltramo quondam Çanini, Barono, Venero paysane de Insula pro eorum comune et Naçario vichario notario^a domini potestatis, Iohanne Maçarolo, Petro Appolonii, Iohanne Scorgna, Dominico de Petrogna de Pirano pro eorum comune. Nos quidem Landus de Monte longo potestas Iustinopolis atque Pirani, iudex delegatus domini G(regorii) de Monte longo dei gratia sancte sedis Aquilegensis electo(!), secundum quod apparebat per cartam Waltrami notarii manu factam sub anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, indicione duodecima, die quartodecimo exeunte mense marcii etc. Auctoritate nominati domini G[regorii] Aquilegensis electi et auctoritaie potestariarum Iustinopolis et Pirani, atque auctoritate rictarie Ystrie, cognoscentes de questione unius territorii, que vertebatur inter hominibus^b de Pirano ex una parte pete(n)tem^c et hominibus^b Insule ex altera parte deffendentem^c. Unde super hiis visis privilegiis, racionibus et allegacionibus utriusque partis, deliberato consilio quorundam sapientum Iustinopolis, qui super hoc licenciam dederunt illam questionem determinandam et finiendam per racionem vel per concordium, ita diffinimus^d, pronunciamus et sentenciamus pro bono pacis

^a vichario notario vichario A

^b A namesto homines (*De Franceschi*), pravzaprav petente

^c A namesto petentes (*De Franceschi*), pravzaprav petente

^d diffinibus A

et concordie, secundum quod tenet concernum a capite pili de Caurigle versus solis ortum, in quo est arborem unam cum cruce signatam, debeat esse de Insulanis; et versus occasum solis a capite vinee Ambrosii filii Iohannis Bonivini de Pirano debeat esse de Piranensibus; et deinde vadit ad arborem crucem habentem, per campum Mencii de Adalgerio, remanendo arborem Insulanis apud campum Waltrami de Simono de Insula; et vadit per ipsum campum ad lapidem fictam et deinde transit et vadit ad aliam lapidem fictam superius et vadit per campum Dominici de Paysana de Insula; et de inde vadit ad maseram campi Petri de Benna; et per illum campum vadit ad crucem incisam in uno çoco apud matam et vadit ad aliam crucem incisam in arbore in campo ipsius Petri et vadit ad aliam crucem, que est a capite masere a capite campi predicti Petri versus meridies; et de inde vadit ad arborem cum cruce signatam, que est a capite vinee Iohannis filii Petri Malucci; et de inde vadit ultra supra pilum Casarole ad arborem cum cruce signatam in Masereto apud aram campi Adalgerii Widermanni de Insula; et de inde vadit ad arborem cum cruce signatam in masera campi Aldigarde Iohannis Marani de Insula in Avrigo; et de inde vadit ad crucem arboris sichi in pilo de Maleo et vadit ad crucem arboris apud campum Andree de Degna de Insula; et de inde vadit ad crucem pirarii in campo Warnerii de Adammo; et de inde vadit per campum Paysane Wecelae de Sundo et vadit ad crucem arboris de subtus versus meridies; et de inde vadit ultra in capite pili Baroni versus solis occasum; et de inde vadit ad crucem arboris apud fontanam morticinam; et de inde vadit ad çuchum parvum ad crucem pirarii, remanendo pirarum Piranensibus, ita tamen quod dictum territorium, secundum quod designatum est et positi sunt concernos^e, versus solis ortum debeat esse de Insulanis predictis, aliud vero territorium, secundum quod designatum est et positi sunt concernos, versus occasum solis debeat esse de Piranensibus predictis, salvo tamen ius(!) domini patriarche et salvo iure proprietatis parcium predictarum in dicto territorio habencium, que iuste monstrare potuerit; precipientes partibus omnia predicta ita attendere et observare sub pena tria milia librarum Veneciarum. Et si quis homo vel persona specialis transiret ultra cum laboratura, teneatur in pena centum librarum Veneciarum, medietas cuius pene predictae de veniat domino patriarche, alia vero medietas parti observanti dictam sententiam.

Ego Eppo Adalgerii Iustinopolitanus auctoritate sacri B(ertoldi) marchionis notarius et tunc comunis Iustinopolis cancellarius, hiis omnibus interfui et ut vidi, sicut superius legitur, de mandato dicte potestarie ita fideliter manu propria scripsi et roboravi.

Št. 245

1254, september, 21, St. Stephan am Krappfeld

Koroški vojvoda Bernard poklanja samostanu v Št. Pavlu hubo, ki mu jo je dal Konrad s Freindorfa (j. od Althofna na Koroškem). Med pričami se omenja pisar Konrad iz Hrušice.

Orig. perg. (16,3 : 17 oz. desno 16 + 1,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 459, št. 2575.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 284, št. 1205. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 143, št. 87.

^e A namesto concerni (*De Franceschi*)

Diktat in pisava pisarja Konrada iz Hrušice. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 81–82, 103–106.

... Huius rei testes sunt: Hertwicus prepositus montis sancti Virgilii, Chvnradius de Pirpovm notarius noster, dominus Wikmannus vicarius de Gvterich, Ortolfus de Osterwiz, Chvnradius de Pach, Eberhardus Trvber, Loshardus de Grifenberch, Albertus de Ramenstein, Rubertus officialis de Prvkke et alii quam plures.

Acta sunt hec apud sanctum Stephanum super Craphelt, anno domini MCCLIII, indictione XII, XI kalend. octobris; feliciter amen^a.

Viseči pečat vojvoda Bernarda v rjavkasti barvi naravnega voska zelo preperel, ohranjen le v osrednjem delu, tako da se vidi del konja in ščit z leopardom.

Št. 246

1254, september, 28, Benetke

Beneški dož Rainer Zeno je v želji, da napravi mir med občinama Trst in Koper, ki sta se med seboj vojskovali, zaslišal zastopnike obeh sprtih strani in razsodil, naj si med seboj brez odškodnine odpustijo vse za časa vojne storjene krivice.

Orig. na perg. v zbirki Miscellanea, atti diplomatici e privati, busta 4, no. 151, v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah (A).

Objava reg. tu po M.

Reg. in literatura: Minotto, Documenta v: AMSI 9 (1892), 68–71 (M). – (Reg. in prepis v KK).

1254, 28. septembris. In palacio duc. Venec.

Presentibus nobilibus viris Phylippo Iuliano, Vitale Viglioni, Nicholao Çame, Petro Baduario, Stephano Rabilonis civibus Venetis, Falco de Tarvisio, Antonio de Castro novo, Paulo et Gualberto notariis de Caput Istrie, Altichino notario et Mingualino de Tergesto, Ioh(anne) de Varago notariis. Raynerius Çeno dux Ven. etc. notum facit quod cum olim inter comune et homines Capituli Istrie ex una parte et comune et homines Tergesti ex altera fideles suos esset guerra, cupiens quod sub sua protectione ad honorem sue dominationis statu pacifico gaudeant, fecit inter ipsas civitates et comunia treguam ad tempus fieri sicut de mandato suo processit. Et tandem ad pacem intendens mandavit ambaxatores utriusque partis ad eius venire presentiam. Et ex parte potestatis et comunis Capituli Istrie venerunt ambaxatores viri provinciales Randulfus de Guiçardo, Petrus Belignonus, magister Ricardus civis Iustinopolis commissionem nobilis viri Landi de Monte Longo potestatis et comunis Iustinopolis secum habentes, et ex parte potestatis et comunis Tergestine venerunt viri provinciales Alborii et Rantulfus quondam Gregorii cives Tergestini commissionem nobilis viri Marci Çeno potestatis et comunis Tergesti secum habentes.

Et intellectis iis, que ambaxatores dicere voluerunt et habita deliberatione consilii sentencians statuit quod omnes iniurie et damnum sibi invicem tempore guerre data remittantur ex toto sine ulla satisfactione facienda; salvo quod, si in principio dicte guerre res aliqua et bona comunis et singularium personarum Iustinopolis erant in terra sive potestate hominum Tergesti, res ipse restituantur, et versa vice. Quod vera et firma pax inter ipsa comunia et homines nec non inter omnes alias terras, loca et homines illarum parcium, qui et que cum dictis civitatibus in hac guerra fuisse noscuntur, statuit persistere in futurum. Volens quod ipse civitates terras et iurisdictiones suas quiete

^a amen razpotegnjen do konca vrste

gaudere debeant: mandans quod pro debitis inter homines ipsarum terrarum contractis ante principium guerre sive discordie debitores ipsi non teneantur in penis vel usuris, de tempore videlicet inceptionis guerre usque ad diem presentem et a modo in antea usque ad II menses. Abinde vero debita in sua firmitate persistant.

De facto mute Tergesti statuit quod, quantum est in civitate Tergesti comunis et homines Tergesti, possint mutam accipere sicut actenus consueverunt, sed de muta de foris civitatis Tergesti, cum ipsius mute iurisdictio spectet ad episcopatum Tergesti, in quo ad presens non est episcopus, non duxit plenius determinandum, cum determinatio ad eum non spectet facienda; ideoque statuit, quod comunis et homines Tergesti non debeant in facto dicte mute de foris se intromittere, quousque episcopus prefuerit in ecclesia Tergestina.

De damnis quidem datis per homines dictarum terrarum monasteriis et ecclesiis et hominibus Venet. tempore guerre in vineis, olivariis, domibus aliisque possessionibus, quas ipsi habent in pertinenciis et districtibus dictarum terrarum, cum ea non essent ei et consilio suo plene cognita, statuit quod per tres viros prudentes ex civibus Venetis, quos ad partes illas destinandas duxerit, debeant cognosci; ad que damna ostendenda similiter accedant homines, qui damna invenisse se dicunt, et que tres arbitri laudaverint, sic debeant comunia satisfacere.

Ad materiam discordie evitandam statuit, quod arma accepta per homines dictarum terra(ru)m adinvicem tempore guerre non debeant in palaciis dictarum civitatum vel alibi in loco reprehensionis poni, et quod in statuto sive sacramento potestatum futurorum earundem civitatum ponatur, ita quod teneantur et potestates predicti qui nunc sunt, amovere homines dictarum terrarum, ut non debeant retrahere offensiones et damna in obprobrium hominum ipsorum et obprobria ad invicem sibi dicere; et si quis hoc fecerit cadat in certam penam.

Que omnia per dominum ducem eiusque consilium determinata predicti ambaxatores nomine suorum comunium placide acceptaverunt, contenti manentes concorditer remiserunt sibi ad invicem omnes offensiones et damna, et promiserunt ad invicem omnia observare firmiter et bona fide, ac iuraverunt sub pena II mill(ia) march(arum) argenti pro qualibet parte, sub bonorum suorum obligatione.

Et dominus dux cum suo consilio predictas civitates, comunia et homines ipsarum terrarum ad suam recipit gratiam, remittens eis omnes offensiones, si quas ei et comuni Venec(iarum) fecerint in aliquo tempore guerre, absolvens etc.

Commissio autem dictorum ambaxatorum talis est: anno 1254, die 30 augusti in Palacio comunis Iustinopolis, presentibus domino Ingalpreto Sabini, domino Guercio, domino Facina milite, Ioh(anne) Bellignono, Facina de Casto et toto maiori consilio, Landus de Monte Longo potestas, consilium et comune Iustinopolis constituunt predictos ambaxatores ad supradicta facienda. Et anno 1254, die 27. augusti in palatio comunis Tergesti, presentibus domino Antonio de Castronovo, domino Iohanne de Salvia, Iohanne Ranffo, Marco Rufo, domino Alberico quondam ser Bernardi, Facina Canciani, Natale Iohannis Alborii, fratres eius, Iohanne Alticlino de Padua notario potestatis, dominus Marcus Çeno potestas Tergesti in pleno consilio cum consensu etc. constituit dictos ambaxatores ad predicta.

Inglamentus de Ugerio notarius et ducalis aule Veneciarum cancellarius predictis interfuit et ea rogatu^x ambaxatorum roboravit.

^x rogatus *M*

Št. 247

1254, oktober, 9, Koper

Lando de Montelongo, podestat Kopra in Pirana, razsodi v ozemeljskem sporu med Izolo in Piranom.

Orig. notarski instrument na perg. (16 : 23,2 – vzdolž levega roba precej poškodovan od plesni), št. 80, v PAK, enota Piran (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 87r, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A (s pikami je le delno nakazana dolžina uničenega besedila). – Predhodne objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 295.

Reg. in literatura: Bianchi, TEA (1847), str. 228, št. 546. – Prim.: Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 56. – Schmidinger, Patriarch und Landesherr (1954), 143, 151. – Lenel, Venezianisch-istrische Studien (1911), 148.

Podobno kakor je poškodovana listina v Piranu, je bila poškodovana že v 14. stol. listina v arhivu patriarhata, za katero pravi Odoricus de Susanis: Item quoddam instrumentum, cuius littera ita est deleta, quod legi non potest, de confinibus Insule et Pirani.

Brez dorzalnih notic.

Anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, indictione duodecima, die nono intrante octubris. Actum Iustinopoli in salla comunis. Presentibus dominis Bonifacio de Lavaçola, Aycadino de Padua militibus domini Landonis de Monte longo potestatis Iustinopolis atque Pirani [.] de Grema Aymo notario et aliis multis ad hoc testes rogatis. Nos quidem Lando de Monte longo potestas Iustinopolis atque Pirani iudex delegatus [.] inter comune Insule nomine unius tereni ex una parte et comune Pirani ex altera. Cum [.] utraque comuni per Adammum preconem misissemus continentes quod Consules Insule [.] sub die Mercurii prima coram nostram presentiam comparere debuissent plenam commissio [.] Piran. cum sex de sapientibus Pirani similiter dicto die coram nostra presentia comparere de [buissent] habentes pro suo comuni et Insulani pro suo, ad intelligendum et obediendum omnia [.] dicti tereni. In quo vero termino Insulani et Piranenses comparuerunt nullam [.] alium terminum utriusque partis duximus statuendum [.] debuissent cum plenis commissionibus vel procuris pro eorum comuni habentibus [.] et Gaspar de Insula comparuerunt nullam commissionem [.] plenam procuram pro suo comuni habentes manu Iohannis notarii [.] die octavo intrante octubri, nomina quorum Piranensium sunt hec: [.] Petrus Appollonii, Iohannes Maçarolus, Iohannes Scorgna, Adalperus domine Helie, Henricus [Taglacoçus . . .] consilio dictorum sapientum pro maiori parte, nomina quorum inferius sapientum denotabuntur [.] iudex delegatus domini Gregorii de Monte longo Aquilegensis elect. et auctoritate potestarie Iustinopolis et Pirani, atque auctoritate ricarie Istrie, [cognoscentes de?] appellationem factam per Ynsulanos et Piranenses nomine dicti territorii [.] deinceps sit nullius valoris quoniam nominati Insulani et Piranenses a nostra sententia appellaverunt et refutaverunt cum [.] Insule et Pirani ad presens habeamus et sententiam per Epponem [.] per sententiam confirmamus. Nomina sapientum Iustinopolis [qui interfuerunt . . .] sunt hec: dominus Warnerius de Çillaco, dominus Petrus quondam [.] dominus Facina de Casto, Ianninus domini Marci, [.]

Detalmus quondam Engeldei, Facina spe [.] Pappo quondam Iohannis Paltoni, Walteramis, Herbaces, Castus Rubeus, citadinus Manfredi [.] Bernardus domine Wilpurge, Artilinus quondam Rantulfi.

Ego Eppo Adalgerius Iustinopolitanus auctoritate incliti B(ertoldi) marchionis notarius et comunis cancellarius interfui et ut vidi, sicut superius legitur, de mandatu Landonis de Montelongo potestatis Iustinopolis, rogatus scripsi et subscripsi.

Št. 248

1254, november, 10, Meran

Grofa Majnhard III. Goriški in Gebhard Hirschberški se poravnata glede delitve dediščine njunega pokojnega tasta Alberta III. Tirolskega. Med posredniki je naveden tudi Ulrik z Rihemberka.

Orig. perg. (36 : 25,5 + 3,2) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v Cod. Ferd. I, 79, v knjižnici TLF v Innsbrucku (B); – Prepis v Ms D 1103, 154, prav tam. (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Hormayr, Beiträge zur Geschichte Tirols I/2 (1803), str. 229–232, št. 100. – Hormayr, Geschichte d. Grafschaft Tirol I/2 (1808), 350–352, št. 162.

Reg. in literatura: Coronini, Tentamen Genealogico-chronologicum (1. ed. 1752), 312; (2. ed. 1759), 210. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 460, št. 2578. Firnhaber, Heinrich Graf v. Hardeck, v: AKÖG 2 (1849), 185. – Ladurner, Regesten, v: Archiv für Geschichte Tirols I (1864), str. 340, št. 51. – Mohr, Codex diplomaticus VI, 32 (navaja Wiesflecker). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 162, št. 620. – Prim. Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 44. – Štih, Goriški grofje (1997), 16, 23–24.

Dorzalne notice: – 17. stol.: 1254. Divisio Tyrolis inter comites de Gōritia et de Hischberg.. Tyrol. Läd. 129.

✚ In Christi nomine amen. ✚ Quoniam hominum facta per antiquitatem temporis tum per fragilem memoriam in oblivionem hominum sepius relabuntur, ad auferendam malignandi materiam hominibus maliciosus, quod iuste et bonum sit, convenit scripture testimonio roborari. Nos igitur Meinhardus comes Goricie et G(ebhardus) comes de Hierzperch notum facimus tam modernis quam futuris, quod super divisione bonorum quondam comitis Alberti de Tyrol soceris nostri de bona et optima voluntate utriusque nostri in viros providos et discretos mediatores ab utraque parte elegimus, videlicet Volchmarum de Chemenaten, Vlricum de Reiffenberch, Willelhumum de Aichach, quibus publice iuramento prestito coram iuris ydoneis compromisimus, quod, quicquid suprascripti inter nos de parte nominata dicerent et quos terminos inter nos ponerent, quorum mediatorum dictis sub iuramento promisimus, fide debita subiaceat. Mediatores vero circumspecti in hunc modum convenerunt ...

... Huius rei testes sunt: dominus Ch(unradus) episcopus Frisingensis, Fridericus et Geral fratres de Wanga, Vlricus de^a Tovuers, Ille^b de Wertheim, Heinricus de Abts-pach, Swikerus de Montalban, Arnoldus de Bodruch, Wolchmarus de Chemenaten, Vlricus de Reiffenberch, B(iaquinus?) de Dewino, Berhtoldus et Engelmarus Tarandi, Willelhumus de Aichach, Chrello, Berhtungus de Mais et alii. Ad stabil(itat)em^c et firmitatem presentium sigillorum inpressionibus hoc scriptum^d fecimus roborari. Acta

^a de se v novi vrstici zaradi nepazljivosti pisarja ponovi

^b morda zaimek ille ?

^c stabilem A

^d hoc scriptum sledi ponovno prečrtano

sunt hec apud Meranum, anno gratie millesimo ducesimo quinquagesimo IIII, decimo intrante novembr. XII indictionis.

Oba pečata, viseča na rumeno-zeleno-rdečih pletenih vrvicah, ohranjena. – 1. Konrada freisingškega škofa, špičasto ovalen (dolžina 77, širina 62 mm): Legenda: . NRADVS DEI . . SIS ECCLESIE. – 2. grofa Hirschberškega, podolgovat, ščitast (širina 60, višina 70 mm): Legenda: + SIGILL ... COMITIS DE HIRZBERCH.

Št. 249

1254, november, 17, Neapelj

Papež Inocenc IV. naroča škofom: puljskemu (Viljemu), pičenskemu (Otonu) in koprskemu (Konradu), naj potrdijo in posvetijo Arlonga de Voitsberg (dei Visogni) za tržaškega škofa. Potem ko so se dekan (Vital) in kapitelj zbrali in iz svoje srede izvolili za škofa izobraženega in poštenega moža kanonika Arlonga, so se obrnili na papeža, naj ga potrdi. Papež zdaj naroča naslovníkom, naj preiščejo, če je bila izvolitev veljavna, in jo potrdijo namesto oglejskega metropolita, ki je trenutno ekskomuniciran, da ne bi zaradi njegove dolge odstonosti tržaška Cerkev trpela škode; potem naj ga eden od njih ob asistenci ostalih posveti in sprejme njegovo prisego zvestobe papežu in oglejski Cerkvi v skladu z besedilom, priloženim v posebni buli.

Orig. izgubljen (A). – Zapis v registrih Inocenca IV., an. XII, no. 390, fol. 192v, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po T): Theiner, Monumenta Slavorum I (1863), str. 82–83, št. 109 (T). = Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 296.

Reg. in literatura: Potthast II (1875), str. 1280, št. 15560. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 83 (pod november, 27.). – Berger, Registres III (1897), str. 541, št. 8223. – Reg. imperii V/2 (1882), str. 1406, št. 8877 (Ficker). – Prim. Ughelli V (2. ed.), col. 579 (15. kal. oct.). – Scussa, Storia cronografica di Trieste (1863), 61.

INNOCENTIUS EPISCOPUS etc. Venerabilibus fratribus . . Polensi, Petenensi et . . Iustinopolitano episcopis, salutem etc. Exposuerunt nobis dilecti filii . . decanus et capitulum ecclesie Tergestine . . Datum Neapoli XV kal. decembris, pontificatus nostri anno duodecimo.

Št. 250

1254, november, 24, Neapelj

Papež Inocenc IV. piše izvoljenemu oglejskemu patriarhu Gregorju de Montelongo, da sta dekan in kapitelj tržaške Cerkve izvolila svojega kanonika Arlonga de Voitsberg za svojega škofa in prosila papeža, da to izvolitev potrdi. Ker je naslovník tega pisma, oglejski patriarh, od katerega je odvisna tržaška Cerkev, trenutno izobčen, je papež ukazal puljskemu škofu (Viljemu), pičenskemu škofu (Otonu) in koprskemu škofu (Konradu), naj raziščejo omenjeno izvolitev ter jo, če je zakonita, potrdijo; potem pa naj ga eden od njih posveti in sprejme od njega prisego zvestobe papežu in patriarhu. Ako pa bi bil naslovník v tem času oproščen izobčenja, naj izvolitev potrdi in škofa posveti sam v osmih dneh. Začetek: Quod si non omnes.

Orig. izgubljen (A). – Reg. v registrih Inocenca IV., an. XII, no. 410, fol. 195, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – (Reg. v KK).

Objave: Berger, *Registres III* (1897), str. 545, št. 8243.

Reg. in literatura: Reg. imperii V/3 (1892), str. 1406, št. 8877. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: *MSF 12–14* (1916/18), 83.

Št. 251

1254, november, 27, Sterzing

Alheidis, vdova po Hugonu s Taufersa (de Tuvers), ki je s svojim možem nekoč ustanovila špital v Sterzingu, odda špital z vsemi pravicami in posestvi Nemškemu viteškemu redu. Med pričami se omenja tudi Ulrik z Rihemberka.

Orig. perg. v DOZA na Dunaju (A). – Sočasni overovljen prepis na perg. prav tam (B). – Novejši prepis in nem. prevod prav tam (C).

Objava tu delna po A.

Reg. in literatura: Predhodne objave: Ferd. Zeitschrift X, 25. – Pettenegg, *Urkunden* (1887), str. 71, št. 260. – Wiesflecker, *Görzer Regesten I* (1947), str. 163, št. 622.

... Actum in stupa eiusdem loci anno domin M^oCCLIII, indictione XII, V kal. decembris, presentibus domino Meinhardo comite de Gorizia, domino Wlrico nobili de Twuers, filio predictorum fundatorum, domino Dithalmo nobili de Kaueriaco domino Willhelmo de Aichach, ministeriali ecclesie Brixinensis, domino Wlrico de Reifenberch, domino Rvdolfo de Dewein, domino Chvnrado de Vtenhaïm et multis aliis.

Št. 252

1254, december, 4, Maribor

Gotfrid iz Maribora, Henrik s Svibnega, Rudolf s Stadecka, Friderik ml. s Ptuja ter Pabo izjavljajo, da se je Werner s Pohorskega dvora (Hompoša) pred njimi s prisego zavezal, da bo za storjeno škodo izplačal vetrinjskemu samostanu do prihodnje velike noči 12 mark novih denaričev.

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v vetrinjskih kopalnih knjigah iz 1544 v KLA v Celovcu: v Ms 1/2, fol. 157r, št. 468 (B); v Ms 1/1, fol. 254v, št. 377 (nem. fol 254v–255r) (C). – Prepis iz 19. stol. v Webrovi kopalni knjigi Ms 1/5, zv. I, str. 192, prav tam (D). – (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 462, št. 2580 (J). – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 231–232, št. 155. – Mlinarič, *GZM I* (1975), št. 85.

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 257–258. – Ankershofen, *Kärntner Regesten*, v: *AKÖG 32* (1865), str. 285–286, št. 1208. – Schumi, *URBKr II/2* (1887), str. 167, št. 208. – Prim. Otorepec, *Srednjeveški pečati* (1988), 145.

Velika noč, ki jo navaja listina kot termin plačila, je bila v naslednjem letu (1255) 28. marca.

Nos Gotefridus de Marpurg, Heinricus de Scharphnberch^a, Rudolfus de Stadeke^b, Fridericus iunior de Petouia^c, Babo de Trune notum fieri cupimus universis, quod Wernherus de Huse coram nobis prestito sacramento ad sancta sanctorum pro dampnis^d illatis ecclesie (Victoriensi) compromisit, ut infra festum pasche proxime venturum ecclesie memorate persolvat duodecim marcas novorum denariorum occasione qualibet pretermissa et exnunc ab omni gravamine ante dicte iam ecclesie Victoriensis et omnium ad ipsam ecclesiam pertinentium se et suos compescat omnimodis et refrenet.

^a B, Hainricus de Scharphenberg C

^b B, Rudolphus de Stadecke C

^c B, Betouia C Mlinarič

^d B, dampnis C (tako tudi na drugih mestih)

Verum si^e per ipsum Wernherum quicquam^f dampni et gravaminis ecclesie memorate fuerit irrogatum et infra dies quatuordecim hiis^g sibi Wernhero inpositis emendam facere neglexerit debitam et condignam^h memoratam pecuniam in termino prescripto non persolverit, ex(inde)ⁱ exlex et periurus ab omnibus teneatur et dicta ecclesia Victoriensis pro omnibus dampnis per ipsum Bernherum^k sibi factis ipsum impetendi liberam habeat facultatem, premissis pacto huius compositionis^l integraliter expirante. Ut autem singula premissa per ipsum Wernherum^m firmiter conserventur, hanc litteramⁿ ipsius Wernheri ad instantiam et petitionem in testimonium evidens et cautellam^o nostrorum appensione sigillorum lucide roboravi^p. Acta sunt hec anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo^q quarto, in ecclesia sancti Iohannis baptiste et beati Thome apostoli apud civitatem Marpurg, pridie nonas decembris, sub venerabili viro domino Friderico abbate ecclesie prememorate.

Št. 253

1254, december, 6, Maribor

Henrik z Rogatca se obveže, da bo do prihodnjih binškošti samostanu v Vetrinju izplačal 20 mark odškodnine za storjeno škodo, zato mu zastavi posest v Melju.

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v vetrinjskih kopalnih knjigah iz 1544 v KLA v Celovcu: v Ms 1/2, fol. 156v, št. 464 (B); – v Ms 1/1, fol. 253r, št. 373 (C). – Prepis iz 19. stol. v Webrovi kopalni knjigi Ms 1/5, fol. 156r (D) – (Reg. v KK).

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 462–463, št. 2581 (J). – Zahn, UBSt III (1903), str. 232–233, št. 156. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 86 (po C, ki ga Mlinarič imenuje B).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 286, št. 1209.

Leta 1255 so bile binškošti, ki jih navaja listina kot termin plačila, 16. maja.

Ego Hainricus de Rohatschs^a notum fieri cupio universis, quod prestito sacramento ad sancta sanctorum pro dampnis^b illatis ecclesie Victoriensi compromisi, ut infra festum proxime pentecosten^c venturum ecclesie memorate persolvam viginti marcas denariorum probate ac publice monete. Super quo pacto bona mea in Melignsdorff^d michi iure proprietatis attinentia ad marcarum duarum annuatim redditus ecclesie assignavi prenotate hoc apponens certa^e sub conditione, si infra prescriptum festum pentecosten^f ecclesie Victoriensi memorate predictam sumam non persolvam, marcas

e C, sy B
f C, quicquam B
g B, namesto hiis ima C prazen prostor
h B C puščata v nadaljevanju nekoliko praznega prostora
i ex B, C izpušča, B C imata pred exlex prazen prostor
k B, Wernherum C
l B, conditionis C
m B, pred firmiter dodaja C ad instantiam et petitionem
n B, litteram C
o C, cautellam B
p B C namesto roboravimus
q C, quinquagesimo B
a B, Rohatsch C
b B, dampnis C
c B, pentecosten C
d B, Melingsdorf C
e C, discerta B
f B, penthecdostes C

scilicet viginti, prelibata extunc bona in Melingndorf^g sita marcas duas annuatim persolventia sepius iam fate ecclesie Victoriensi libere ac absolute michi nec meis heredibus in eisdem bonis ullam reservans iurisdictionem^h, advocatiam seu defensionemⁱ, pleno iure proprietatis debent cedere in futurum. Ut autem premissa per me ac posteros meos firmiter conserventur, sub testium scriptione et sigilli mei et domini Gotefridi de Marpurg appensione lucide roboravi. Acta sunt hec anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo^k quarto, sub venerabili viro domino Friderico prefate ecclesie abbate, in ecclesia sancti Iohannis baptiste et Thome^l apostoli apud civitatem Marpurg, octavo idus decembris. Testes sunt hii: Ortolfus de Plankhenstain^m, Chuenradus de Trune, Bernhardus de Rohathes.

Št. 254

1255

Oglejski patriarh Gregor podeli v fevd Rupertu iz Slovenj Gradca, kateremu je dolgoval denar, letne dohodke desetih mark od hub pri Slovenj Gradcu, in sicer pod pogojem, da Rupert ali njegovi dediči omenjene dohodke vrnejo oglejski Cerkvi, kadar jim bodo patriarh ali njegovi nasledniki izplačali sto mark.

Orig. izgubljen (A). – Reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas, fol. 81r–81v, v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu (B). – (Prepis v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Bianchi, TEA (1847), str. 211, št. 468. – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 80, št. II/53.

Literatura: – Muchar, Steiermark V (1850), 262. – Manzano, Annali III (1860), 9 (TEA). – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 17 (1921), 4.

Investitio Roppretti de Gretç.

Item millesimo CCLV dominus patriarcha Gregorius investivit Ropprettum de Gretç de decem marcharum redditibus annuatim in mansis predii de Gretç ad rectum et legale feudum; et hoc pro satisfactione cuiusdam debiti in quo dictus dominus patriarcha sibi tenebatur. Hac tamen conditione investitus fuit de dictis redditibus, quod quandocumque dictus dominus patriarcha vel sui successores eidem Ropreto vel suis heredibus dare voluerit centum marchas Gratenses^a, idem Ropretus vel eius heredes teneantur resignare libere et absolute dictos decem marcharum redditus ad utilitatem Aquilegensis ecclesie convertendos.

Št. 255

1255, *Belmura*

Roland, grof palatinski in bratislavski, naznanja, da so se Blaseus in njegova dva sinova pomirili z Adrianom, Farkašem in Ivanom glede neke posesti. Dano v dvorcu Bel Mura (kot upravnem središču Belmure).

Orig. perg. v arhivu vesprenskega stolnega kapitlja (A).

^g B, Melingensdorf C
^h B, iurisdictionem C
ⁱ C, defensionem B
^k C, quinquagesimo B
^l C, Iohannis beate et Thome B
^m B, Ortolphus de Planckinstain C
^a B, Gratzenses TEA 468

Objava tu po Z. – Predhodne objave: Zala oklt I, str. 28, št. 23 (Z). – Prim. Zelko, Prekmurje (1982), 18: Belmura.

Po Zelku, l.c., je do konca 15. stol. ime Belmura (Belmura, Mura, Murwa) označevalo – a) zemljišče, – b) dvor-grad kot upravno središče istoimenskega zemljišča in – c) Mursko Soboto. Tu gre po njegovem za dvor-grad.

Nos Rolandus palatinus et comes Psoniensis, omnibus presens scriptum inspecturis duximus significandum, quod cum Blaseus et duo filii eiusdem Blaseus et Abraam de villa Sard convenissent coram nobis Adrianum Farcasium et Iowan iobagiones episcopi Wesprimiensis de Nowa, requirentes ab eisdem quendam particulam terre in terra Nowa, sufficientem ad usum unius aratri racione terre hereditarie ipsorum; tandem quamvis aliquamdiu fuisset inter partes altercatum, ex nostra permissione ad petitionem Z(laudi) venerabilis patris episcopi Wesprimiensis, sicut eciam in eiusdem literis plenius vidimus contineri, probis viris mediantibus ad talem devenerunt compositionem, sicut eciam partes nobis retulerunt voce viva: quod ipsam terram Blasius et duo filii eiusdem supranominati, iobagionibus ecclesie Vesprimiensis supradictis pacifice reliquerut possidendam sub eisdem metis, quibus antea possidebant. Ne igitur idem Blasius vel filii sui seu eciam ipsorum cognati viros sepius nominatos vel heredes eorumdem iterato super facto terre dicte possint vel debeant molestare vel agravare, literas presentes sigillo nostro munitas in memoriam huius facti duximus concedendas. Datum in Bel Mura, anno gracia M^oCC^oL^o quinto.

Pečat izstavitelja izgubljen.

Št. 256

1255, Žleberk na Štajerskem

Mehilda z Žleberka, vdova po Hadmarju s Schönberga, podarja samostanu v Št. Pavlu za škodo, ki jo je samostanu napravil njen pokojni mož, pet mark letnih dohodkov od devetih ognjišč, pridržuje si le pravico do odvetništva na teh posestih. Med pričami se omenjajo Sigfrid z Marenberga, Gotfrid iz Maribora, brata z Viltuša in Ulrik z Lučan.

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po A): Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 38, št. 35. – Zahn, UBSt III (1903), str. 268–269, št. 185. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 465, št. 2586. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 91.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XLI, št. 35. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 295–296, št. 1227. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 146–147, št. 93. – Prim. Muchar, Steiermark V (1850), 262.

Dorzalne notice: – 17. stol. z rdečim svinčnikom: 1255. Lad. 5. N° 54.

... Medhildis de Smelenburch Renberti quondam dicti de Mürekke filia invidie mortis invidia nobile viro Hadmaro olim dicto de Schoneberch viduata ... Acta sunt hec apud castrum Smelinburh, anno domini M^oCC^o quinquagesimo(!) V^o et sunt huius rei testes: Hertnidus gener meus, Sifridus de Merrenberh, Godfridus de Marpurch, fratres de Wilthösen, Wlricus de Levbschach et alii quam plures.

Od šestih pečatov so delno ohranjeni prvi, drugi in zadnji: – 1. nerazpoznavna podoba in legenda; – 2. nerazpoznavna podoba. Legenda: H VN (?) . . . – 3. izgubljen; – 4. izgubljen; – 5. izgubljen; – 6. delno ohranjen, ščitast. Podoba: vstajajoči lev. Legenda: + S. . . . DI. DE. DARCP. . .

Št. 257

1255, januar, 3, Radentein

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, prepusti do dokončne delitve dediščine svojemu bratu izvoljenemu salzburškemu nadškofu Filipu Novi grad (pri Preddvoru), ki ga je dobil z ženitvijo. Med pričami se omenja Viljem iz Mekinj.

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Slika: Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 125.

Objava tu po J. – Predhodne objave: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 465–466, št. 2587 (J). – Abhandlungen d. bair. Akademi 4 (1845), 2b, 93 (navaja Martin, l.c.).

Reg. in literatura: Martin, RS I (1928), str. 32, št. 225. – Prim. D. Kos, Pismo (1994), 78.

Da gre za Novi grad pri Preddvoru, prim. op. k listini št. 67.

Diktat pod vplivom pisarja Berhtolda. Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 83.

Nos Vlricus filius ducis Karinthie dominus Carniole presenti scripto singulorum noticiis aperimus, quod, cum a dilecto fratre nostro venerabili^a Salzburgensi electo continuis precibus peteremus^b, ut castrum Newenburch, quod ratione uxoris nostre iure hereditario nos contingit, sue assumeret potestati et ipsum nobis ac uxori nostre nec non filio et aliis nostris heredibus defenderet infuturum ipse, fraternis postulationibus annuendo castrum ipsum in suam potestatem et tuicionem recepit et omnia sua pertinentia sub conditionibus talis pacti videlicet, quod, quando idem frater noster et nos partiri voluerimus, ea que iure hereditario nos contingunt vel inter nos super ipsis aequaliter complanare, quod ipsum castrum Newenburch ipsi fratri nostro cedat et in sua remaneat potestate, si ipsum recipere voluerit in hereditaria portione, ita tamen, quod in hereditate nos mutuo contingente minus quam partem debitam per ipsum castrum et eius adtientia^c idem frater noster fuerit consecutus, ipsi de hereditate communi^d in^e integrum suppleatur, secundum quod inter nos utrimque fuerimus moderati. Si autem ipse frater noster nollet dictum castrum in hereditatis sue recipere portionem, ex tunc ipsum castrum nobis, uxori nostre, filio nostro vel aliis nostris heredibus absolute restituere teneretur. Et si forte, quod absit, idem frater noster de medio vite fuerit evocatus, quamdiu dictum castrum in sua manserit potestate, ex tunc ipsius^f ecclesie capitulum per sua promittit publica instrumenta et ministeriales sui^g Chvnradius de Goldekke, Gebhardus de Velwen, Vlricus de Chalhæim, Ekkehardus de Tanne, Otto de Walhen et Chvno de Gvtrat iurati promittunt, quod sepedictum castrum Newenburch non detineatur in nostrum, uxoris nostre, filii nostri ac heredum nostrorum preiudicium occupatum. Et si, quod absit, occupatum forsitan teneretur, promittunt dictum capitulum et ministeriales predicti et publice protestantur, quod dampnum, quod nos vel uxor nostra, filius vel heredes nostri ex detentione huiusmodi pateremur, debeamus habere super bona ecclesie Salzburgensis. Ad hec ipse frater noster promisit, quod, si prenominatum castrum, quamdiu in sua fuerit potestate, aliquis

violenter

vel

indebite

^a za venerabili razura

^b A

^c ad na razuri

^d i popravljeno iz u

^e in na razuri

^f ipsius popravljeno iz nostre

^g sui popravljeno iz nostri

occuparit, in quantum possit, rebus et persona laboret, ut ab eiusdem extractum manibus ad nos vel uxorem nostram, filium nostrum vel heredes nostros alios libere revertatur. Ne autem super tali nostro contractu aliqua cavillatio in posterum oriatur, presentem cartam sigilli nostri munimine duximus roborandam. Cuius rei testes sunt comes Hermannus de Ortenburch, comes Wlricus de Sterenberch, comes Sifridus de Phannenberch, Wlricus de Liechtenstaein, Chvnradius de Goldeke, Hertwicus dapifer de Chreich, Otto de Vinchenstein, Willhelmus de Minchendorf et alii quam plures. Acta sunt hec anno gratie M^oCCCLV, indictione XIII, in Raedentein, III non. ianuar.

Fragment drugega pečata vojvodovega sina Ulrika.

Št. 258

1255, januar, 12

Štajerski deželni sodnik Gotfrid iz Maribora kot namestnik ogrskega kralja izdaja za opata iz Reina listino z opatovo izjavo, da v skladu s privilegiji cistercijskega reda nihče nima pravice patronata ali odvetništva nad samostanskimi posestmi.

Orig. perg. v arhivu samostana Rein (A). – Sočasni prepis na perg. prav tam (B). – Prepis iz 1865 (po A, s pripombami o B) v zbirki listin št. 711b, v StLA v Gradcu (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 238, št. 161. – Mlinarič, GZM I (1975), št. 87.

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 261. – Krones, Vorarbeiten v: BKStG 2 (1865), str. 69, št. 52/5.

Quoniam gesta rerum celeriter effugiunt memorie, idcirco paginis annotantur, ut diuturno temporum vigeant usu. Cunctis igitur innotescat litteras has conspexit, quod dominus Amelricus dictus abbas in Rvna ordinis Cysterciensis testibus approbatis, videlicet domino Wlrico de Wildonia necnon domino Rvdolfo de Stadekke, coram iudice provinciali, scilicet domino Gotfrido de Marchpurch, loco regis Vngarie constituti, legitime comprobavit, ut nulla omnino persona nobilis vel privata ius patronatus seu advocatie questus causa in universis Rvnensis cenobii prediis sibi valeat vindicare, quemadmodum ab apostolicis atque imperatoribus Romanis Cysterciensi ordini liquet esse indultum. Ceterum ne quis inposterum hanc libertatem rite Rvnensi ecclesie confirmatam queat violare, hanc paginam ministeriales Styrie, placito huic, qui intererant, sigillis suis et testimoniis decreverunt stabilire, quorum nomina sunt hec: Gotfridus de Marchpurch, iudex tunc provincialis, Wlricus de Wildonia, Rüdolfus^a de Stadeke, Wlfingus de Erenuelse, Franco de Leuzmanspurch^b, Leutoldus de Trewen^c, Fridericus de Petouia^d, Herrandus Wlrici filius de Wildonia et alii quam plures. Acta sunt autem hec anno gratie M^oCCCLV, pridie idus ianuarii.

Listina A: od devetih pečatov, visečih na perg. trakovih, delno ohranjeni trije, v belem vosku: – 1. trikotni z odlomljenimi robovi. Podoba: v desno pokoncu stoječi panter. Legenda: + RIDI . . MARCBV . . – 2. trikoten, posebno na desni strani okrušen. Podoba: zmaj z zvitim repom. Legenda: + S . FR. DERICI . CIVIS . DE IA. – 3. trikoten, dobro ohranjen: Podoba: pod okrašeno čelado poševni ščit s prečko po sredi. Legenda: + SIBILLVM . RVDOLFI . DE . STADEKE.

^a A, Rvdolfus B
^b A, Leuzmanspurch B
^c A, Trewenn B
^d A, Bető B

Listina B: nekoč je imela štiri na perg. trakovih viseče pečate v belem vosku, od njih so ohranjeni le fragmenti, največji od zadnjega pečata Rudolfa de Stadeke (ohranjena leva polovica).

Št. 259

1255, januar, 13, Gradec

Gotfrid iz Maribora, štajerski deželni sodnik, in Friderik ml. s Ptuja, kraljevi maršal na Štajerskem, zasežeta posestva navedenih gospodov in jih ocenjena izročita cerkvi Nemškega viteškega reda v Gradcu, da jih uživa, dokler imenovani ne bodo dali redu zadoščenja.

Orig. perg. (12,8 : 23,5 + 1,5) v DOZA na Dunaju (A). – Prepis iz 19. stol., št. 712a, v StLA v Gradcu (B). – (Reg. v KK).

*Objava tu po A. – Predhodne objave: Pusch-Frölich, *Diplomata sacra Styriae II* (1756), str. 184–185, št. 5 = Caesar, *Annales Styriae II* (1773), str. 526, št. 115 (pojasnila str. 803–806). – Fejér, *Codex dipl. Hungariae IV/2* (1829), 286–287, (skrajšano) 358–359 (iz *Diplomata sacra Styriae*). – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 239–240, št. 162. – Mlinarič, *GZM I* (1975), št. 88.*

*Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 260–261. – Krones, *Herrschaft König Ottokars II.*, v: *MHVSt 22* (1874), str. 116, št. 21 (pod januar 11). – Pettenegg, *Urkunden* (1887), str. 72, št. 263. – Krones, *Verfassung* (1897), str. 521, št. 47.*

Nos Gotphridus iudex provincialis et Fridericus iunior de Betoč, regio mandato marchshalcus Styrie, omnibus hanc litteram intuentibus et in eadem expressis salutem et dilectionis continuum incrementum. Ad preceptum illustris domini nostri regis Vngarie et mandatum incliti bani capitanei Styrie, in cuius presentia et nostra pluriumque magnatum terre ad instantiam querelosam ecclesie fratrum domus Thevtonicorum in Graetz, que a vobis plurimum lesa fore dinoscitur, et iuris forma hoc ipsum est plenius comprobatum, talis contra vos est sententia promulgata, quod predia vestra, necnon et possessiones in ipsius domini nostri regis potestatem redigi debent et ad usus dare^a ecclesie memorate, donec ipsi per vos fuerit satisfactum. Ex iniuncto igitur nobis officio omnia bona, quecumque^b nomine censentur^c, que in sequentibus nominatenus sunt expressa, potestati regie publicamus(!), eadem cum omni iure, quod vobis competere videbatur, in usus redigentes ecclesie prelibate, precipientes vobis gratie regie sub optentu, ut dictam ecclesiam in bonis eisdem impedire nullatenus debeatis. Bona vestra, domine Heinrice de Puchheim^d, dicta in Nurdinč, assignamus pro marcis L ecclesie memorate, bona vestra, domine Gotshalce de Stange, dicta in Einogesdorf, pro marcis L assignamus, bona tua, Ludwice de Chaphenstein, sub eodem kastro iacentia, assignamus pro marcis XV, bona tua, de Pertholtestein Otlina, apud Oberndorf^e, assignamus pro marcis XXVI, bona tua, Vlrice de Winchel, in Babew^f, pro marcis XII assignamus, bona tua Werenhere de Haſs, dicta Bocheſ, pro marcis C assignamus, bona tua, Gebharde de Chunringesdorf, dicta in Eynokendorf^g, pro marcis XV assignamus, bona vestra, domine Gotschalce de Neytperch, dicta Chundorf, pro talentis XXX assignamus

^a G popravljaja v dari

^b A namesto quocumque

^c Schumi popravljaja v censeantur

^d de Puechheim vstavljeno naknadno – z isto roko vpisano nad vrstico

^e A namesto Oberndorf

^f Rab G, Rabaw Mlinarič

^g Lynobendorf G

ecclesie sepefate^h, bona tua, Wluing de Trewsteîn(!), dicta apud Puhelern, vel curiam tuam apud Ditrichesdorf iuxta Vanstorf assignamus ecclesie prelibate, sub pena iudicii, que tracta est ex antiquo et sententiata, universitati vestre precipientes, ut, que prescripta sunt, sine contradictione qualibet teneatis. Datum in Graetz, in octava epiphanie, anno gracie M^oCCLV^o.

Oba na perg. trakovih viseča pečata v rjavem vosku ohranjena: – 1. Gotfrida iz Maribora, trikoten (s stranico 38 mm), gornji rob manjka. Podoba: štajerski panter. Legenda: . . . FRIDI . . . – 2. Friderika s Ptuja: trikoten (stranice 30 mm x 23mm). Podoba: zmaj (zvita kača). Legenda: FRIDERICI IVN . DE . PETOVIA.

Št. 260

1255, januar, 13, Gradec

Štajerski deželni sodnik Gotfrid iz Maribora in kraljevi maršal na Štajerskem Friderik s Ptuja naznanjata pogoje, pod katerimi mora Herand iz Wildona poravnati sekovski škofiji povzročeno škodo.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 14. stol. v sekovski kopalni knjigi Ms 51, fol. 68v, št. 106, v StLA v Gradcu (B). – Prepis iz 19. stol. v zbirki listin št. 712, prav tam (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po M. – Predhodne objave: Mlinarič, GZM I (1975), št. 89 (M). – Pusch-Frölich, Diplomata sacra Styriae I (1756), str. 215, št. 67 = Caesar, Annales Styriae II (1773), str. 525, št. 114 (pojasnila str. 802–803) (delno). – Zahn, UBSt III (1903), str. 240–241, št. 163.

Reg. in literatura: – Muchar, Steiermark V (1850), 260. – Prim. rokopis De Rubeis, Diss., str. 158, št. 200–201, v knjižnici sv. Marka (BMV) v Benetkah.

Nos Gotfridus de Marchpurch^a iudex Styrie (et)^b Fridericus de Pettouia marschalcus regis Vngarorum in Styria, omnibus presentem paginam inspecturis in domino veram salutem. Quoniam labilis est memoria mortalium, necesse est acta priorum temporum superventuris generacionibus litterarum testimonio commendare. Notum igitur esse volumus singulis et universis, quod Herrandus de Wildonia ad consilium nostrum cum preposito Seccowense^c super dampnis sexcentarum marcarum, que eidem preposito et sue ecclesie violenter intulerat, composuit hoc pacto, ut duas marcas in redditibus in villa inferiori Auwerspach^d traderet, quod et fecit, tali adiecta condicione, quod si predictus Herrandus predictum predium pro XX marcis solvere voluerit ab hodie, videlicet ab octava epyphanie usque ad festum Iacobi proxime venturum certis temporibus, scilicet X marcas in pascha et in festo Iacobi alias X, in suum redeat dominium et potestatem. Si vero terminos prescriptos excesserit in solvendo, videlicet si in pascha X marcas non solverit, una marca in redditibus ad proprietatem ecclesie in villa memorata cedat, et si alias X marcas ante festum Iacobi non solverit, alia marca in redditibus ad usum et proprietatem cedat ecclesie Seccouiensis. Talem vero tradicionem et obligacionem fecit presente patre suo domino Vlrico de Wildonia et de ipsius bona voluntate. Testes: ego Gotfridus de Marchpurch, Fridericus marschalcus de Pettouia, Franco de Leutmannespurch, dominus Leutoldus de Trevn et alii quam plures. Actum anno domini M^oCCLV^o. Datum Graetz in octava epiphanie.

^h nadaljevanje do besed sub pena iudicii vstavljeno naknadno z isto roko na koncu besedila
^a Marchburch Pusch-Frölich
^b (et) dodaja Pusch-Frölich
^c Seccowensi popravek pri Pusch-Frölichu in Zahnu
^d inferiore Awrspach Pusch-Frölich

Št. 261

1255, januar, 25, Breže na Koroškem

Izvoljeni salzburški nadškof Filip dovoli dominikanskemu samostanu na Ptujju, da sme njihovo cerkev posvetiti eden od njemu podložnih škofov; vernikom podeljuje ob posvetitvi odpustek štirideset dni, samostanu pa obenem potrjuje vse dotlej pridobljene privilegije.

Orig. izgubljen (A). – Prepis v kroniki dominikanskega samostana na Ptujju, Arhiv Ptuj šk. 37, v StLA v Gradcu (B). – Prepis (iz B) iz 1838 v zbirki listin št. 713, prav tam (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 244, št. 166.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 467, št. 2588. – Omemba: Zahn, Dominica-nerkloster zu Pettau, v: BKStG 16 (1879), str. 5, št. 7. – Martin, RS I (1928), str. 32, št. 226.

Philippus dei gratia Salisburgensis electus, apostolice sedis legatus. Dilectis in Christo fratribus priori et conventui fratrum ordinis predicatorum in Petouia salutem in domino sempiternam. Cum ex iniuncta nobis pastoralis officii cura pervigili iustis petitionibus paternum accommodare debeamus assensum, nos vestris devotis supplicationibus inclinati vobis concedimus, ut ecclesiam vestram cum vobis visum fuerit, per aliquem episcopum nobis suffraganeum, cuius copiam tunc commodius habere potestis, dedicari faciatis. Omnibus insuper vere penitentibus, qui ad ipsius ecclesie consecrationem devote accesserint, quadraginta dies criminalium et annum unum de iniuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus, decernentes gratiam hanc ab ipsa die dedicationis per continuos septem dies, deinceps vero in anniversario per annos singulos in perpetuum valituram. Approbamus nihilominus et confirmamus gratias et indulgentias a confratribus episcopis nostre provincie iam habitas et usque ad illud tempus obtinendas, ita tamen, quod ratio previa et discretio preambula modum et ordinem huiusmodi non excedat. Datum apud Frisacum, anno domini MCCLV, octavo kalendas februarii.

Št. 262

1255, februar, 21, Braslovče

Pičenski škof Oton izpričuje, da je poravnal gornjegrajskega opata Henrika in tamkajšnji konvent z Gebhardom III. z Žovneka, potem ko je le-ta vrnil samostanu odvezeto posest in obljubil, da mu bo poravnal storjeno škodo; prav tako je končal spor glede razmejnitve na gori Dobrovlje (pri Vranskem).

Orig. izgubljen (A). – Vidimus passauskega škofa Leonharda: 1443, maj, 17, Dunaj, verjetno prav tako izgubljen (B). – Prepis iz 19. sol. (iz B) v zbirki listin št. 714, v StLA v Gradcu (C). – Prepis iz 17. stol. v fondu KAL, fasc. 81/46-5 v NŠAL v Ljubljani (D). – Prepis iz konca 17. stol. v fasc. 82/37, prav tam (E). – (Reg. v KK).

Objava tu po C. – Predhodne objave: Austria sacra IV/7 (1786), 259–262. – Zahn, UBSt III (1903), str. 245–247, št. 167 (iz C). – K. Tangl, Die Freien von Suneck, v: MHVSt 10 (1861), str. 165–167 (nem.). – D. Kos, CKL I (1996), str. 49–50, št. 28.

Reg. in literatura: Richter, Beiträge zur Geschichte Krains, v: Hormayrs Archiv 10 (1819), 252. – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 29, št. 118. – Orožen, Lavant II/1 (1876), 33–37. – K. Tangl, o.c., v: MHVSt 10 (1861), str. 165–170. – Krones, Die Freien von Saneck (1883, I. del), str. 161, št. 4. – Prim. Orožen, Lavant III (1880), 473. – Kovačič, Zgodovina lavantinske škofije (1928), 115. – Omemba: Valvasor, Ehre VIII (1689), 679.

Nos Otto dei gracia episcopus Petenensis omnibus hanc paginam inspecturis notum facimus in perpetuum, quod dilecti in Cristo^a Hainricus abbas et conventus de Obernburg^b sua querimonia nobis demonstrarunt, quod dominus Gebhardus de Sēweneke^c ipsos dampnificavit^d in possessionibus ipsorum auferendo res et alia mala inferendo ad quingentas marcas denariorum et plus, quod abbas et conventus, si necesse fuisset, parati erant efficaciter probare per homines suos. Que dampna passi sunt exclusis ceteris dampnis, que in posterum passuri sunt in possessionibus suis Pirke^e, quas idem dominus Gebhardus destruxit et desolatas posuit, verum eciam^f duos homines eis occidit, aliquos pedibus mutilavit, quosdam auribus, alios diversis malis afflixit. Dictus vero dominus Gebhardus coram nobis confessus est multa dampna se fecisse eidem monasterio secundum dicta abbatis et suorum fratrum, in paucis se excusavit tendens in omni parte ad restitutionem ablatorum et ad amicabilem compositionem cum dicto abbate et suis fratribus. Nos vero, considerantes magna dampna monasterii et bonam intencionem dicti domini Gebhardi, nos interposuimus medium partibus dictis de consensu abbatis et tocius conventus ex alia parte; dicti domini Gebhardi de Sewēneke^g ad veram concordiam et ad perfectam amiciciam eos revocavimus, hoc modo quod dictus dominus Gebhardus et fratres sui omnes tres possessiones, de quibus se intromiserant dei timore postposito, monasterio restituerunt. Cesserunt etiam liti, que vertebatur inter monasterium et eos de monte, que^h dicitur Dobrūelⁱ, in hunc modum, quod sicut aqua pluvie ipsum montem dividit in vertice ex uno latere versus provinciam Obernbūrg^k et ex altero latere versus Seweneke^l, ut abbas et conventus in posterum suos terminos libere et quiete debeant possidere, singulis vero annis in anniversario patris ipsorum, qui est Cecilie virginis, tenentur dare fratribus eiusdem loci apud Seweneke^m unum modium tritici, unam saumam vini, unum porcum de melioribus, ut exinde conventus letificetur et anniversarium patris ipsorum devocius celebretur. Promiserunt eciam <ad> remedium matris ipsorum monasterio dare et solvere expensas pro eius sepultura et sex marcas denariorum pro sericio panno in divisione sue hereditatis. Respectu eciam vite eterne et sue felicitatis et intuitu patris et matris et aliorum progenitorum suorum, qui ibidem sunt tumulati, fide data promiserunt absque omni dolo et fraude monasterium, abbatem et fratres familiamque eiusdem loci diligere et possessiones, quas habent in Marchia vel in Sauniaⁿ, ubi sunt advocati ipsorum, pro viribus suis defendere, et sicut felicis memorie pater ipsorum ius advocacie constituit coram suis melioribus, sic debeant recipere et non ultra. Ad hec dominus Gebhardus promisit monasterio firmiter viginti marcas denariorum novorum dare in festo beati Michaelis proxime venturo. Corde eciam puro et sincero et fide data in nostras manus remisit omnem rancorem, quem habuit erga abbatem et fratres et alios omnes spectantes

^a C, Christo D E

^b C, Oberburg D E

^c C, Sewneke D, Sewnek E

^d C, dampnificavit D E (*povsod damn- namesto damp-*)

^e C E, Perncke D

^f C, et D E

^g C, Sewneck E, D *neberljivo zaradi madeža od vlage*

^h C, qui E, D *neberljivo zaradi madeža od vlage*

ⁱ C, Dobruel D E

^k C, Oberburg D, Obernburg E

^l C D, Sewneck E

^m C D, Sewneck E

ⁿ C D, Saunia E

ad dictum monasterium, quod tamen abbas et fratres sui parati erant se expurgare et omnem satisfaccionem domino Gebhardi^o exhibere, quod de ipsorum consilio nunquam fuerit offensus verbo et facto, quod ipse eciam pleniter sic credit esse. Abbas vero et conventus in speciales oraciones suas receperunt dominum Gebhardum et suos fratres, ut sint participes omnium bonorum, que aput ipsos geruntur in vigiliis, in missis, oracionibus, ieiuniis et elemosinis et aliis bonis, que ibidem fiunt. Si vero abbas et conventus vel homines eorum quoquo modo indebite fuerint gravati ab hominibus ipsorum, promiserunt firmiter in quatuodecim^p diebus lesis satisfacere de offensionibus et gravaminibus pleniter cum condigna satisfacione. Dictus vero dominus Gebhardus, si dei timore postposito, quod absit, in memorie salutis proprie et honestatis quicquam de prescriptis irritaverit more pristino, abbas et conventus habeant potestatem ipsum impetere querimoniis de dampnis superius prelibatis coram deo, coram domino patriarcha et coram aliis iudicibus, quos sibi senciunt in illa^q querimonia prodesse. Ad cuius quidem memoriam et perpetuam firmitatem presentem paginam scribi fecimus et sigilli nostri ac abbatis memorati et domini Gebhardi et suorum fratrum appensione muniri. Testes autem interfuerunt de monasterio Otto, Eberhardus, Vlricus sacerdotes, Bernhardus levita, Albertus noster capellanus, Iohannes viceplebanus in Fraslau^r, Hartwicus capellarius in Helenstain^s, Gebhardus sacerdos, Rüdolfus^t de Turri, Wigandus de Helenstain^u, Conradus procurator dominorum in Seweneke^v et alii multi, quorum copia interfuit. Datum in Fraslau^w in ecclesia sancte Marie, anno domini millesimo^x ducesimo quinquagesimo quinto, nono kalendas marcii.

Št. 263

1255, februar, 25, Neapelj

Papež Aleksander IV. jemlje v varstvo priorico, sestre in samostan sv. Marije v vzhodni gore Radlje (marenberški samostan) v salzburški škofiji ter potrjuje vse njihove poimensko navedene posesti in razne pravice, med katerimi so: oprostitev desetine od novin, pravica do sprejema novink in prepoved, da katera od sester red zapusti, razen če prestopi v strožjega, pravica do tihe božje službe v času interdikta, pravica, da sme domači škof blagoslavljeni redovnice, sveta olja in drugo, prepoved gradnje novih kapel v območju samostanske župnije brez njegovega ali škofovega dovoljenja, pravica da smejo biti laiki pokopani v območju samostana, svobodne volitve priorice in vse samostanu že prej podeljene svobode in imunitete.

Orig. perg. (svečani privilegij: 55 : 68 + 8) št. 693a(1), (pod 1254), (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Prepis na perg. iz ok. 1400 v zbirki listin št. 693a(2), prav tam (B). – Trije prepisi iz 19. stol. v zbirki listin št. 715 (pod 1255), prav tam (C D E). – Prepis iz 1866 (po B, z dorzalno notico na posebnem listu) v zbirki listin št. 693a, prav tam (F). – (Reg. v KK).

^o C D, Gebhardo E
^p C, quatuordecim D E
^q in illa D E, nulla C
^r C, Fraslau D E
^s C, Helenstain D E
^t C, Rudolphus D, Ruedolphus E
^u C, Helenstain D E
^v C D, Soneck E
^w C D E
^x C E, M D

Slika (barvna): – Mlinarič, Marenberg (1997), *pred str. 17.*

Objava tu po A. – *Predhodne objave:* Zahn, *UBSt III* (1903), *str. 249–252, št. 170.*

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 259 = *Potthast II* (1875), *str. 1295, št. 15703.* – Jaksch, *MDC IV/1* (1906), *str. 469, št. 2593.* – *Schedario Baumgarten II* (1966), *str. 10, št. 2306.* – Hilger, *Papsturkunden*, v: *FRA II/83* (1991), *str. 163, št. 274.* – *Prim. Mlinarič, Marenberg* (1997), 55–57.

Formular: M. Tangl, *Päpstlichen Kanzleiordnungen* (1894), *str. 233, št. 3.*

Notica na prednji strani: – *korekturna notica papeške pisarne:* a dn. (dn dvakrat poševno prečrtan). – *Dorzalne notice:* – *notica papeškega prokuratorja:* Ioh(anne)s +
Ioh(anne)s

– 17. stol.: Confirmation (*nadaljevanje z drugo roko in drugim črnilom:* und protection grieff von ihro bäbst-heilligkheit Alexandro den 4.ten über daß closter-Märnberg und daryne gehörige güldten lautent. N^{ro} 6. – 18. stol.: Merenberg Cista XVII. N° 3. – *Sign. z rdečo kredo:* an 1254 Lad 4 N° 47.

✠ Alexander episcopus servus servorum dei. Dilectis in Christo filiabus . . . priorisse monasterii sancte Marie in pede montis Radelach eiusque sororibus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. ✠ Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eas a proposito revocet aut robur, quod absit, sacre religionis enervet. Ea propter, dilecte in Christo filie, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et monasterium sancte Marie virginis in pede montis Radelach, Salzeburgensis diocesis, in quo divino estis obsequio mancipate, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum deum et beati Augustini regulam in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste ac canonice possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma vobis et eis, que vobis successerint, et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam sancte Marie prope castrum, quod vulgariter appellatur Merenberch, cum decimis, possessionibus et omnibus pertinentiis suis, possessiones, quas habetis in loco, qui dicitur Buoch, molendinum, quod habetis in aqua, que Glana vulgariter nominatur, cum pratis, vineis, terris, nemoribus, usuagiis et pascuis, in bosco et plano, in aquis et molendinis, in viis et semitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, que propriis sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, sive de vestrorum animalium attinentiis nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis personas liberas et absolutas e seculo fugientes ad conversionem recipere et eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli sororum vestrarum post factam in monasterio vestro professionem fas sit sine priorisse sue licentia de eodem loco, nisi artioris religionis obtentu, discedere, discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Crisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, benedictiones canonicarum a diocesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam et

communione sacrosancte Romane sedis habuerit et ea vobis voluerit sine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus insuper, ut infra fines parochie vestre nullus sine assensu diocesani episcopi et vestro capellam seu oratorium de novo construere audeat, salvis privilegiis pontificum Romanorum. Ad hec novas et indebitas exactiones ab archiepiscopis, episcopis, archidiaconis seu decanis aliisque omnibus ecclesiasticis secularibusve personis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint aut etiam publice usurarii, nullus obsistat, salva tamen iusticia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas preterea et possessiones ad ius ecclesiarum vestrarum spectantes, que a laicis detinentur, redimendi et legitime liberandi de manibus eorum, et ad ecclesias, ad quas pertinent, revocandi libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. Obeunte vero te nunc eiusdem loci priorissa vel earum aliqua, que tibi successerit, nulla ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia preponatur, nisi quam sorores communi consensu vel sororum maior pars consilii sanioris secundum deum et beati Augustini regulam providerint eligendam. Paci quoque et tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu grangiarum vestrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoribus nostris Romanis pontificibus monasterio vestro concessas, necnon libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatum monasterium temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur earum, pro quarum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate et diocesani episcopi canonica iustitia et in predictis decimis moderatione concilii generalis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo terciove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Iesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. ✠ Amen amen amen. ✠

R Ego Alexander catholice ecclesie episcopus subscripsi. **BV**

+ Ego frater Ioh(ann)es tituli sancti Laurentii in Lucina presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego frater Hugo tituli sancte Sabine presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego Odo Tusculanus episcopus subscripsi.

+ Ego Stephanus Prenestinus episcopus subscripsi.

+ Ego Riccardus sancti Angeli diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Ioh(ann)es sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis subscripsi.

Datum Neapoli per manum Guillelmi magistri scholarum Parmensis, sancte Romane ecclesie vicecancellarii, V kalend. martii, indictione XIII, incarnationis dominice anno M^oCCLIII, pontificatus vero domini ✠ Alexandri ✠ pape III anno primo.

Bula (premer 36 mm), viseča na rumeno-rdeči svileni vrvici, dobro ohranjena. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis: SPA-SPE – Reverz: ALĒ - XANDER • P̄P̄ IIII •

Št. 264

1255, marec, 10, Čedad

Izvoljeni oglejski patriarh Gregor daje po Otonu z Dravograda gradiščanu Kraftu iz Slovenj Gradca v fevd 4 marke dohodkov od hub v Lindu in Klanцу (Podklan-cu?), potem ko jih je imel dotlej v zakupu za 20 graških mark, in sicer pod po-gojem, da bodo hube, potem ko bo dobil od patriarha vrnjeno posojilo, spet proste.

Orig. izgubljen (A). – Insert v notarskem zapisu: 1284, oktober, 12 (po Otorepcu, Zahn: oktober, 10), v notarski knjigi Johannes de Lupico, Ms 1434, fol. 46v–47r, v fondo principale v BCU v Vidmu (B). – Prepis v zbirki Fabrizio (C). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 224, prav tam (D). – Trije reg. iz 1376 v Ms Thesauri claritas v fondu Patriarchato, fasc. 1, v Državnem arhivu v Vidmu: fol. 65v–66r (E1), fol. 78r (E2), fol. 82v (E3).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Zahn, UBS^t III (1903), str. 253–254, št. 171. – Otorepec, Gradivo v arhivih Vidma (1995), str. 31–32, št. 25 (delna, po pomoti z letnico 1155).

Reg. in literatura: Bianchi, TEA (1847), trije regesti: str. 158, št. 306; str. 200, št. 434; str. 214, št. 479. – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 394, št. 202. – Manzano, Annali III (1860), 6 (Liruti). – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 287–288, št. 1215. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 469, št. 2594. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 17 (1921), 3–4.

In nomine Christi amen. Anno a nativitate eiusdem MCCLV, XIII° indictionis, apud Ciuitatem Austriam, in camera patriarchatus, die X^o intrante marcio, presente magistro Berengerio preposito sancti Wolrici et domino Craftone plebano de Grez testibus ad hoc vocatis. Venerabilis pater dominus G(regorius) dei et apostolica gratia sancte sedis Aquil(egensis) electus suo nomine et nomine Aquil(egensis) ecclesie investivit manu propria Craftonem^a castellanum de Grez de redditibus IIII marcharum ad usum curie in mansis sitis in Linthe et in Glanz^b olim obligatis eidem pro XXⁱⁱ marcas denariorum monete Grecensis^c per nobilem virum dominum Ottonem de Traberch^d, capitaneum contrate de Greze, hac tamen conditione(!) adiecta, quod quandocunque dictus dominus Aquil(egensis) electus vel eius successores sibi vel suis heredibus solverint predictas XXⁱⁱ marcas monete predictae, idem Crafto vel eius heredes mansos ipsos libere et sine contradictione aliqua debeant resignare ad utilitatem Aquil(egensis) ecclesie convertendos. In cuius rei evidenciam et publicam firmitatem memoratus dominus Aquil(egensis) electus instrumentum presens fecit sui sigilli pendentis munimine roborari.

Ego Iohannes de Lupico, sacri imperii publicus notarius, hiis interfui et de mandato supradicti domini Aquil(egensis) electi scripsi, in formam publicam reducendo.

Št. 265

1255, marec, 13, Čedad

Oglejski patriarh Gregor potrđi samostanu v Št. Pavlu dva privilegija svojih predhodnikov Gotfrida in Volfgerja, ki zadevata cerkev sv. Lovrenca (na Pohorju), in ju inserira v svojo listino.

^a Castonem (Gastonem) TEA

^b C, Glautz TEA 343, Claus TEA 306 in 479

^c monete Grazensis TEA 306 in 343, Grazensibus TEA 479

^d tako tudi TEA 343 in 479, Tramberch TEA 306

Orig. perg. (32,8 : 43 + 1,9) v *Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A)*. – Vidimiran prepis iz 17. stol. priložen (C). – *Ankershofen navaja vidimus v listini Aleksandra IV.: 1257, marec, 27 (B) in Eichhornov prepis v Štajerskem deželnem arhivu StLA v Gradcu (D)*. – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – *Predhodne objave: Zahn, UBSSt III (1903), str. 254–255, št. 172*. – *Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 469–470, št. 2595*.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 288, št. 1216 in str. 292, št. 1220 (pod julij, 7, iz D). – *Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 143, št. 88*. – *Prim. Orožen, Lavant I (1875), 393*.

Dorzalne notice: – 13. stol.: desno spodaj: F B. – *16. stol.: Gregorius patriarcha super ecclesiam sancti Laurentii. (precej izbrisano). Anno 1255. L. N° 6. N° 304*. – *Rdeča signatura HHStA: an 1255; Lad 5. N° 55*.

✠ Gregorius ✠ dei et apostolica gratia sancte sedis Aquilegensis electus. Dilectis filiis . . . abbati et conventui monasterii sancti Pauli in Lauint in perpetuum. Si loca religiosa et pia, in quibus nomen domini piis obsequiis iugiter exaltatur, in hiis, que humiliter petuntur a nobis, ampliare studemus, et gratum per hoc deo prestare obsequium et anime nostre credimus procurare profectum. Presentatis siquidem nobis ex parte vestra quibusdam privilegiis bone memorie Gotefridi et Wolfkeri predecessorum nostrorum munitis suis sigillis pendentibus, quorum tenorem presentibus fecimus inseri, supplicastis nobis humiliter, ut concessionem et collationem factam per ipsos vobis et monasterio vestro de ecclesia et cella sancti Laurentii in Radmil, Aquilegensis diocesis, cum decimis et omni iure ecclesiastico ad eos spectante confirmare, ac ea vobis per nos concedere curarem. Nos igitur vestris supplicationibus favorabiliter [an]nuentes, collationem et concessionem huiusmodi factam per dictos predecessores nostros, sicut in supradictis eorum privilegiis vidimus contineri, confirmandas duximus, et per nos auctoritate presentium innovamus. Tenor quoque privilegii dicti Gotefridi predecessoris nostri talis est:

Sledi listina patriarha Gotfrida: 1191, november, 15, Oglej (prim. F. Kos, GZS IV (1915), str. 394–395, št. 796).

Tenor vero prefati Wolfkeri privilegii est hic:

Sledi listina patriarha Volfgerja: 1214, oktober, 24, Manzano (prim. F. Kos, GZS V (1928), str. 123–124, št. 230).

Ut autem hec pagina perpetue robur obtineat firmitatis, ipsam sigilli nostri pendentis iussimus presentia communiri. Datum per manum magistri Nicolai plebani de Tricesmo scriptoris nostri, apud Ciuitatem, anno domini M^oCCL^oV, X^oIII intrante marcio, XIII indictionis.

Viseči pečat na rumeno-rdeči (zdaj vijolični) svileni vrviči dobro ohranjen: (dolžina 80, širina 55 mm). Legenda: + S. GREGORII DI GRA SCE SEDIS AQVILEGENS' ELECTI.

Št. 266

1255, marec, 30, Neapelj

Papež Aleksander IV. dovoljuje menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda, da smejo odvezovati od cerkvenih kazni suspenza, interdikta ali izobčenja in sprejeti v red tudi tako kaznovane osebe. (Listina iz kartuzije Bistra.)

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 30,5 : 22,5 + 3,3) št. 4739 v ARS v Ljubljani (1978 vrnjen iz HHStA po rep. Sam/1) (A). – *Zapis v registrih Aleksandra IV., reg. 24, c. 266, fol. 34v (B)*.

Slika: Mlinarič, Bistra (2001), 29.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Bourel de La Roncičre, *Registres I* (1902), str. 84, št. 312 (brez navedbe naslovnika).

Reg. in literatura: Milkowicz, *Klöster in Krain*, v: AÖG 74 (1889), 282. – Hilger, *Papsturkunden*, v: FRA II/83 (1991) str. 163–164, št. 275. – Samostani v srednjev. listinah (1993), str. 138, št. 22. – Slovenija v papeških listinah (1996), str. 123, št. 07. – Mlinarič, *Bistra* (2001), 29. – *Schedario Baumgarten II* (1966), str. 12, št. 2315. – Prim. Milkowicz, *Klöster in Krain*, v: AÖG 74 (1889), 284 (pod marec, 31!); 465–466 (z omembo dorzalne notice za Bistro); 467, št. 6. – Formular: M. Tangl, *Päpstlichen Kanzleiordnungen* (1894), str. 293–294, št. 86.

Besedilo je enako besedilu listin, izdanih za kartuziji v Žičah in Jurklostru (št. 267, 268), vse razlike so navedene v opombah k pričujoči listini št. 266.

Notice na prednji strani: – notica papeškega pisarja na pliki desno: C. la. – desno zgoraj: cor.

Dorzalne notice: – desno spodaj notica papeške pisarne (?): Irregularitatem. – 13. stol.: Indulgentia ut omnes venientes ad ordinem nostrum tam irregulares quam excommunicati possint a prioribus absolvi domus sancte Marie in favorem. – 13./14. stol.(?): Generale ordinis, pape Alexandri III, 6. Alexander, quod excommunicati et interdicti absolvantur in ordine nostro. – 17. stol. Signatura: B. N° 3. – 18./19. stol.: 1254. Fasciculum III. N° 2. – Sign. v rdeči barvi (skoraj povsem zabrisana): an 1254 Lad 4. N° 45.

✠ Alexander ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . Cartusie et universis prioribus Cartusiensis ordinis, salutem et apostolicam benedictionem. Celestis amor patrie mentes vestras sic allexisse perspicitur, ut quasi hoc solum delectationem vobis tribuat, quod divine voluntati sit placitum et salutem proferat animarum. Procedit ex hoc, quod nos vestris piis petitionibus favorem largiri benivolum delectantes, maxime cum ex apostolici cura teneamur officii circa religionis augmentum attenti et vigiles inveniri, vobis auctoritate presentium indulgemus, ut volentibus vestro aggregari collegio, qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationum sententiis sunt ligati, absolutionis beneficium iuxta formam ecclesie impertiri et ipsos in fratres recipere, ac eos, qui post assumptum habitum recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam absolvere valeatis. Ita tamen quod, si aliqui ex eisdem huiusmodi sententiis propter debitum sunt ligati, satisfaciant, ut tenentur. Ceterum tibi fili, prior Cartusie, ceteris prioribus ordinis tui ac uni eorum, quem elegeris tibimet super premissis iuxta formam eandem huiusmodi absolutionis et dispensationis beneficium impendendi, si necesse fuerit, indulgemus auctoritate presentium potestatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Dat.^a Neapoli III kalend. aprilis, pontificatus^b nostri anno primo.

Bula (premer 40 mm), viseča na rumeno-rdeči svileni vrvici, močno oksidirana. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis: SPA-SPE – Reverz: ALE - XANDER: - P̄ III.

Št. 267

1255, marec, 30, Neapelj

Papež Aleksander IV. dovoljuje menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda, da smejo odvezovati od cerkvenih kazni suspenza, interdikta ali izobčenja in sprejeti v red tudi tako kaznovane osebe. (Listina iz kartuzije Žiče.)

^a nadaljevanje v listini št. 267 (za Žiče) napisano s temenjšim črnilom z isto roko (Hilger)

^b p v listini št. 266 (za Bistro) zapisan čez razuro

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 32 : 24,6 + 4), št. 717, (1869 vrnjen iz HHSa) v StLA v Gradcu (A). – Zapis v registrih Aleksandra IV., reg. 24, fol. 34v, no. 266, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – Vidimus v listini 1308, maj, 8, št. 4762, str. X–XI, (1978 vrnjeni iz HHSa po rep. Sam/24) v ARS v Ljubljani (C). – Prepis iz 1568 v zvezku privilegijev kartuzije Žiče Rok 2, fol. 2r, v zbirki rokopisov ZAC v Celju (D). – Štirje prepisi iz 19. stol. v zbirki listin št. 717 v StLA v Gradcu (E F G H). – (Reg. v KK (pod marec, 30)).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 255–256, št. 173. – Burel I, 84, št. 312 (kakor 267, št. 900 pod junij 20).

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 259 (pod marec, 20) = Stepischnegg, Karthäuser-Kloster Seiz (1884), 21 = Potthast II (1875), str. 1299, št. 15760. – Schedario Baumgarten II (1966), str. 12, št. 2316. – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 163–164, št. 276. – Prim.: Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 465.

Formular: M. Tangl, Päpstlichen Kanzleiordnungen (1894), str. 293–294, št. 86.

Besedilo je enako besedilu listin, izdanih za kartuziji v Bistri in Jurkloštru (št. 266, 268), vse razlike so navedene v opombah k listini št. 266.

Dorzalne notice: – notica papeškega prokuratorja: + Emanuel; – desno od luknjic za vrstico: a. – 13. stol.: Privilegium pro receptione personarum ordinem nostrum subire desiderantium. – obrnjeno na glavo: Privilegium quo priores a vinculo excommunicationis possunt absolvere illos, qui volunt intrare ordinem Cartusie. – 14. stol., sign.: A 11. – 17. stol., prva sign.: N^{ro} 10. druga sign.: B. N° 12. Quod de seculo ad nostrum ordinem venientes priores possint absolvere ab omni ecclesiastica censura etc. Alesander papa napisano kasneje: pro toto ordine. – 18. stol.: Seiz. Cista XVIII, no. 25. 1255. – Sign. z rdečo kredo: an 1255. Lad 5 N° 2.

Št. 268

1255, marec, 30, Neapelj

Papež Aleksander IV. dovoljuje menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda, da smejo odvezovati od cerkvenih kazni suspenza, interdikta ali izobčenja, in sprejeti v red tudi tako kaznovane osebe. (Listina, ohranjena v prepisu, iz kartuzije Jurklošter.)

Prepis iz 1568 v zvezku privilegijev kartuzije Jurklošter Rok 4, str. 12, v zbirki rokopisov ZAC v Celju (B).

Besedilo je enako besedilu listin, izdanih za kartuziji v Bistri in Žičah (št. 266, 267), vse razlike so navedene v opombah k listini št. 266.

Št. 269

1255, marec, 31, Ptuj

Friderik ml. s Ptuja potrjuje darovnico svojih fevdnikov bratov Hermana in Diepolda s Kacenštajna, ki sta podarila samostanu v Št. Pavlu hubo v kraju Mosern (sv. od Šent Andraža na Koroškem).

Orig. perg. (20,3 : 16 + 2,6) v Državnem arhivu (HHSa) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 37–38, št. 33. – Zahn, UBSt III (1903), str. 256–257, št. 174. – Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 470–471, št. 2596.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XLI, št. 33. – Muchar, Steiermark V (1850), 262 (pod 1255, marec, 20). – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 288, št. 1217. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 144, št. 89. – Omemba: Otorepec, Srednjeveški pečati (1988), 167.

Dorzalne notice: – 13. stol.: Privilegium Petouiensis in Monsarn. – 17. stol.: Fratres de Kazenstain donant monasterio mansum in Monsarn. / Anno 1255 A N° 35. / No 48. Die brüder zu Kazenstein geben ein huben. – *Sign. z rdečim svinčnikom:* an 1255. Lad 5. N° 57.

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Fridericus iunior de Bettow profiteor testimonio scripti huius, quod, motus pietate nec non instantia fidelium meorum, donationem, quam fideles mei fratres de Chatzensteyne Hermannus et Dippoldus fecerunt, eubam unam sitam in Mosarn ecclesie sancti Pauli in Lauent donantes cum omnibus eius attinentiis ac proprietatis, plenitudine, qua ipsis eorumque coheredibus ac etiam heredibus competeat, dignum duxi, favente plenius ad hec Haertnido fratre meo et una mecum eandem faciente, presenti pagina confirmare. Et ut hec donatio nec per me sive meos coheredes aut heredes possit in posterum vel etiam per predictos Hermannum et Dippoldum aliquo modo revocari, hanc volui mei sigilli karactere consignari et communiri annotatione testium subscriptorum, qui sunt hii: Albertus de Gęnsk, Wulvingus de Gorissendorf, Richerus de Erenuelse milites, item Rugerus et Heynricus fratres de Sultze, Albero de Saksheym, Weyto de Gorissendorf, Wulvingus de Pömgarten, Vřlicus de Hage gener eius, Otto de Engelmarsprunne, Heynricus Rogeys, Rugerus de Chũnperge, Chũnradus clericus, Erchengerus de Spangensteine, Liupoldus notarius Bettouiensis et alii viri omni exceptione maiores, quorum nomina exprimi non oportet. Datum Bettow, in feria IIII ebdomade pasche, anno partus virginis millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

Na perg. traku viseči pečat ohranjen, ščitast (širina 27, višina 30 mm). Podoba: zmaj z dolgim kljunom in v osmico zavihanim repom. Legenda: + S. FRIDERICI . . . DE BETTOA.

Št. 270

1255, april, 16, Premariacco

Grof Majnhard III. Goriški, ki sta ga odposlanca beneškega doža našla v pogovoru z izvoljenim oglejskim patriarhom v vasi Premerias pri Čedadu, priseže v prisotnosti papškega legata, beneškega vicedoma in številnih prič, da bo spoštoval mir, sklenjen z beneškim dožem.

Orig. perg. v Državnem arhivu v Benetkah (A). – Prepis iz 15. stol. v Pactorum liber v knjižnici sv. Marka v Benetkah (B). – Prepis v družinskem arhivu markizov Frangipane v Ioannis (Aiello) (C). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 225, v BCU v Vidmu (D). – (Reg. v KK).

Objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 297 (pod april, 16).

Reg. in literatura: Manzano, Annali III (1860), 6 (pod april, 14, CD Frangipane). – Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 394, št. 203 (pod april, 17). – Minotto, Acta et diplomata (1870), 24–25 (pod april, 14). – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 17 (1921), 4 (april, 17). – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 163, št. 623.

Št. 271

1255, april, 30, Neapelj

Papež Aleksander IV. jemlje v varstvo opatinjo, sestre in samostan sv. Marije v Ogleju, ki se drži benediktinskega pravila, ter potrjuje vse njihove poimensko navedene posesti in razne pravice, med katerimi so: oprostitev desetine od novin, pravica do sprejema novink in prepoved, da katera od sester red zapusti, razen če

prestopi v strožjega, pravica do tihe božje službe v času interdikta, pravica, da sme domači škof blagoslavljeni redovnice, sveta olja in drugo, pravica da smejo biti laiki pokopani v območju samostana, svobodne volitve opatinje in vse samostanu že prej podeljene svoboščine in imunitete.

Orig. perg. – svečani privilegij (64 : 63,3 + 5 z manjšo vrzeljo) v Ms 1225 (pod 1285, april, 30) v Fondo principale v BCU v Vidmu (A). – Prepis iz leta 1535 v Ms 707 v Mestni knjižnici v Veroni (pod 1255) (B). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 227/1, v BCU v Vidmu (C).

Objava (tu po A. – Tore Barbina, Diplomi di S. Maria (2000), str. 61–65 (po B)).

Reg. in literatura: Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 395, št. 205. = Potthast II (1875), str. 1304, št. 15834.

Dorzalne notice le delno berljive: – 13. stol. (notica je skoraj izbrisana) [. . .] Alexandri pape [. . .] monasterii [. . .] – Kasnejše notice prekriva papir, na katerega je listina našita.

✠ Alexander episcopus servus servorum dei. Dilectis in Christo filiabus abbatisse monasterii sancte Marie Aquilegensis eiusque sororibus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. ✠ Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eas a proposito revocet aut robur, quod absit, sacre religionis enervet. Ea propter, dilecte in Christo filie^a vestris iustis postulationibus clementer annuimus et monasterium sancte Marie Aquilegensis, in quo divino mancipate estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Inprimis siquidem statuantes, ut ordo monasticus, qui secundum deum et beati Benedicti regulam in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Preterea quascunque possessiones, quecunque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma vobis et eis, que vobis successerint, et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, villam de Tertio cum omnibus pertinentiis suis, de Ciruiano, de sancto Martino, de Musolo^b, de Monticino^c, de Alturis, de Parteulis^d et de Malazipio^e, villas et ipsarum villarum ecclesias cum omnibus pertinentiis earundem, de Paniciano, de Belliano, de Surzen, de Casano^f, et de Melereto villas cum omnibus pertinentiis earundem, in comitatu Ystrie castrum, quod dicitur Insula, cum omnibus pertinentiis suis, ius temporale, capellam sancti Petri et decimas, que habetis ibidem, ius advocatie, quod habetis super bonis et possessionibus, que quondam Hengelpertus comes Goritie vestro monasterio pia liberalitate concessit, domos terras et possessiones, quas habetis in Civitate et territorio Aquilegensi, mansos, quos habetis in locis qui Socilum^g, Malfat^h, Furnel, Riet, sanctus Vitus, Plez, Viuar, Puressinum, Carstum, Frico, Buiundoⁱ et Valchestayne vulgariter nominantur, cum omnibus pertinentiis eorundem, annuos redditus casei, quos habetis

^a A nima običajne oznake z dvema pikama v nadaljevanju

^b A, Musclo B

^c A, Morticino B

^d A, Pertheulis B

^e A, Malazupicca B

^f A, Cosano B

^g A, Sacilum B

^h A, Malfatt B

ⁱ A, Romindo B

in provincia, que Cornea^k dicitur in loco Nicomedica^l nominato, terras possessiones et vineas, quas habetis in Civitate et territorio Tergestino, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usuagiis, pascuis, in bosco et plano, in aquis et molendinis, in viis et semitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, que propriis sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, sive de vestrorum animalium nutrimentis nullus a vobis d[ecimas] exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis personas liberas et absolutas e seculo fugientes ad conversionem recipere et eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulle sororum vestrarum post factam in monasterio vestro professionem fas sit sine abbatisse sue licentia, nisi artioris religionis obtentu, de eodem loco discedere, discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, dummodo causam non dederitis intedicto, suppressa voce divina officia celebrare. Crisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, et benedictiones monialium a diocesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam et communionem sacrosancte Romane sedis habuerit et ea vobis voluerit sine pravitate qualibet exhibere. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint aut etiam publice usurarii, nullus obsistat, salva temen iusticia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas preterea et possessiones ad ius ecclesiarum vestrarum spectantes, que a laicis detinentur, redimendi et legitime liberandi de manibus eorum, et ad ecclesias, ad quas pertinent, revocandi libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. Obeunte vero te nunc eiusdem loci abbatisa vel earum aliqua, que tibi successerit, nulla ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia preponatur, nisi quam sorores communi consensu vel sororum maior pars consilii sanioris secundum deum et beati Benedicti regulam providerint eligendam. Paci quoque et tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu grangiarum vestrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoribus nostris Romanis pontificibus monasterio vestro concessas, necnon libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur earum, pro quarum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate et diocesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo terciove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat

^k A, Carnea B
^l A, vico Medica B

ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Iesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. ☩ Amen amen amen. ☩

R Ego Alexander catholice ecclesie episcopus subscripsi. **BV**

+ Ego frater Ioh(ann)es tituli sancti Laurentii in Lucina presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego frater Hugo tituli sancte Sabine presbyter cardinalis subscripsi.

+ Ego Odo Tusculanus episcopus subscripsi.

+ Ego Stephanus Prenestinus episcopus subscripsi.

+ Ego Riccardus sancti Angeli diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Octavianus sancte Marie in Via Lata diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Ioh(ann)es sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis subscripsi.

+ Ego Ottobonus sancti Adriani diaconus cardinalis subscripsi.

Dat. Neapoli per manum Guillelmi magistri scholarum Parmensis, sancte Romane ecclesie vicecancellarii, II kalend. maii, indictione XIII, incarnationis dominice anno M^oCCLV, pontificatus vero domini ☩ Alexandri ☩ pape III anno primo.

Papeška bula s svilenom vrvico vred manjka.

Rotunda: + Suscipe domine servum tuum in bonum. Sanctus Petrus, sanctus Paulus, Alexander papa III.

Št. 272

1255, maj, 7, Čedad

Oglejski izvoljeni patriarh Gregor dovoli občini Koper, da sme postaviti svojega podestata po lastni želji.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz notarske knjige Johanna de Lupica v Ms Varia documenta antiqua, vol. I, str. 165, št. 2, v kapiteljskem arhivu (ACU) v Vidmu (B). – Prepis v zbirki Bianchi, Ms 899/4, št. 228, v BCU v Vidmu (C). – (Reg. in prepis v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Kandler, CDI (1846/52–1986), št. 298.

Reg. in literatura: Bianchi, Doc. regesta, v: AKÖG 21 (1859), str. 395, št. 207. – Manzano, Annali III (1860), 5 (Guerra). – Marchetti-Longhi, Registro (1965), str. 84, št. II/64 (zmotno pod 1255, oktober, 19). – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 58 in MSF 17 (1921), 5.

MCCLV, XIII indictione, apud Civitatem in camera patriarchatus die septima intrante maio, praesentibus dominis: Ropreto de Budrio, Henrico de Iustinopoli, Raynaldo Raynaldini et Iohanne Turcho^a mercatoribus Senensibus et Genisio de Padua senescalco domini G(regorii) Aquilegensis electi testibus et aliis. Ianninus domini Marci et Almericus filius quondam domini Decini de Grem. ambassatores comunis Iustinopoli constituti in presentia predicti domini Aquilegensis electi nomine dicti comunis et pro ipso comuni supplicarunt eidem domino electo, ut de gratia speciali concederet eis recipientibus pro eodem comuni, ut ipsum comune recipere possit in potestatem eorum, quemcumque voluerint, pro anno presenti. Predictus igitur dominus^b electus volens dicto comuni ad preces et petitionem dictorum ambassatorum facere gratiam specialem concessit eidem, ut in potestatem eorum, quemcumque voluerint, pro anno presenti recipere valeant et habere.

^a B, Turilo C. Paschini, o. c., str. 58 op. 3, ima Turolo, vendar pozna tudi varianto Turchi v neki pogodbi 1254, januar, 18, v MSF 12–14 (1916/18), str. 76, op. 1

^b B, C dodaja Aquilegensis

Št. 273

1255, maj, 10, Neapelj

Papež Aleksander IV. jemlje v varstvo priorico in samostan Doline sv. Marije reda sv. Avguština v Velesovem v oglejski škofiji in potrjuje vse njihove posesti.

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 30 : 22,8 + 3,5) št. 5236 (1978 vrnjen iz HHStA po rep. Sam/498) v ARS v Ljubljani (A). – (Reg. v KK).

Slika: Slovenija v papeških listinah (1996), str. 124.

Objava tu po A. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 168, št. 210.

Reg. in literatura: Parapat, Doneski (1872/73), 19 (pod 1254). – Schedario Baumgarten II (1966), str. 20, št. 2343. – Slovenija v papeških listinah (1996), str. 93, št. 4; str. 123, št. 8. – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 164, št. 277. – Prim. Milkowicz, Klöster in Krain, v: AÖG 74 (1889), 420. – Prim. Mlinarič, Marenberg (1997), 48.

Notice na prednji strani: – notica papeškega pisarja: p. c.

Dorzalne notice: – zgoraj v levem kotu notica papeške pisarne: y; – zgoraj desno od srede dine notica papeškega prokuratorja: Ioh(anne)s v spodnjem delu levo od sredine: Ioh(anne)s

Ecclesie Vallis sancte Marie. – 17. stol.: Schuz schreiben über die gütter des gotshaus. No 4. – Sign. v rdeči barvi: an 1254 Lad 4 No 48.

✠ Alexander ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis in Christo filiabus . . . priorisse ac conventui monasterii de Valle sancte Marie in Milchelsteim^a ordinis sancti Augustini Aquilegensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Iustis petentium desideriis dignum est nos facilem prebere consensum, et vota que a rationis tramite non discordant effectu prosequente complere. Ea propter, dilecte in Christo filie, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras et locum, in quo divino estis obsequio mancipate, cum omnibus bonis, que impresentiarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem domos, terras, possessiones ac alia bona vestra, sicut ea omnia iuste ac pacifice possidetis, vobis et per vos monasterio vestro auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre protectionis et confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Neapoli VI id. maii, pontificatus nostri anno primo.

Bula (premer 40 mm), viseča na rumeno-rdeči svileni vrvici, odlično ohranjena. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis: SPA-SPE – Reverz: ALE - XANDER: - P̄P̄ IIII.

Št. 274

1255, maj, 16, Beljak

Rudolf z Roža vrne bamberskemu škofu Henriku I. grad Federaun, ki ga je nepravilno zasadal, ter obljubi, da bo poravnal povzročeno škodo, ki jo bodo poleg štirih drugih ocenila tudi Oton z Dravograda in Sigfrid z Marenberga. Med drugimi sta zanj prevzela tudi poroštvo. Med štirimi pečatniki listine je tudi Sigfrid z Marenberga.

^a A

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v bamberskih kopalni knjigah v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju: prvi iz 14. stol. v Ms B 340, fol. 6v–8r (B); – drugi iz 15. stol. v Ms B 339, fol. 4r–5v (C). – Prepis iz 15. stol. v bamberski knjigi privilegijev Ms A 3, fol. 15v–16v, v Okrožnem arhivu v Bambergu (D). – Prepis iz 1895 (coll. Jaksch z B) v zbirki listin v KLA v Celovcu št. C 1606 (E). – Ankershofen navaja prepis iz wolfsberške kopalne knjige (F). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 471–474, št. 2598 (J).

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 288–291, št. 1218 (iz F). – K. Tangl, Grafen v. Ortenburg, v: AKÖG 30 (1864), 335.

Ego Rudolfus de Rase presenti scripto protestor et notum facio universis, quod, cum ego castrum Veterone, quod ad ecclesiam Babenbergensem^a spectat, contra promissum meum et contra iustitiam tenerem occupatum, et propter hoc dominus meus Babenbergensis^b episcopus me honorifice captivasset, pro liberatione mea dictum castrum sibi restitui et renuncio precise pro me et pro^c heredibus meis omni iuri et accioni que michi competere vel competere possent in dicto castro Ceterum super dampnis per me ecclesie irrogatis stabitur ordinacioni quatuor virorum, quando-cumque vel quotienscumque per dominum episcopum fuero monitus, videlicet Ditmari de Weizzenek^d, Ottonis de Traberch, Fridrici de Wolfsperch^e, Ditmari de sancto Stephano; qui si forte inter se discordarent, adiungetur eis Syfridus de Marenberch vel Gyselbertus^f de Kyenburch vel alia communis persona, et sic stabitur maiori parti et ordinacioni, que per eam fuerit approbata. Si qua dampna feci, quamdiu in castro Veterone fui residens, de hiis actoribus eorundem dampnorum, si qui apparuerint, respondebo, ut est iustum, nec debet super eisdem dictus dominus episcopus conveniri. Insuper^g si aliquis casus emergeret^h, in quo dubitari posset, utrum concordia et amicitia, que urvehe vulgariter dicitur, inter dominum episcopum et me essetⁱ infracta, viri superius nominati^j de hoc infra sex ebdomadas cognoscent^k eo modo, sicut de dampno per me dato ecclesie et episcopo superius est expressum, ut sic ipsorum iudicio nocens vel innocens valeam iudicari et penam statutam iudicor^l incurrisse. Et ut hec omnia firma permaneant et inconvulsa, tactis sacris ewangeliis^m unâ cum fratribus meis Cholone et Raimbertoⁿ, iuramento firmavimus observare, et pono me sub excommunicatione sedis apostolice, ut nullus preter summum pontificem me possit absolvere et ut sim in proscricione imperii et domini ducis Karinthie et ut exlex sim, quod in vulgari dicitur elos und rechtloz^o, et ut omnia feoda que teneo^p ab ecclesia et aliis dominis meis^q, vacant et ad ipsos dominos revertantur. Et ad maiorem securitatem promitto

^a B C, Bambergensem D

^b B, Babergensis C D

^c B C, manjka v D

^d B, Wizzenecke C, Ottmari de Wizzenecke D

^e B, Woluesperch C D

^f C, Giselbertus D, Cyselbertus B

^g C D, Item B

^h C, emerget B, emergetur D

ⁱ B, essent C D

^j C D, nominato B

^k C D, ebdomadas cognoscent B

^l B, iudico C, iudice D

^m B, reliquum ! C, reliquum D

ⁿ B, Reimberto C D

^o B, rehtlos C D

^p B C, tenta D

^q D, manjka v B C

bona fide obtinere litteras domni Saltzburgensis electi^f et promissum et litteras et promissum domini ducis Karinthie, ut domino episcopo contra me assistant, si venio contra aliqua predictorum^s. Et super observacione premissorum dedi obsides a festo sancti Iohannis baptiste proximo ad duos annos, et fideiussores pro mille marcis a predicto festo ad quinque annos, obsidibus et fideiussoribus pro urvehe et pro debitis episcopo obligatis, ita quod, quandocumque fideiussores subscripti moniti fuerint super violacione alicuius premissorum, infra VI ebdomadas Villacum intrabunt, non exituri, quousque a fideiussione sua plenius absolvantur. Fideiusserunt autem pro me dominus Otto prepositus sancti Iacobi in Babenb(erch) filius comitis de Ortenburch pro marcis quinquaginta, item filii dicti comitis dominus Heinricus et dominus Fridricus pro marcis centum, ita quod quicquid^d in ipsis depererit^u, de bona voluntate comitis Hermanni patris eorum super ipso plenarie habeatur, sicut ipse suo instrumento super hoc confecto plenarie protestatur, item comes Vlricus de Sternberch^v pro marcis centum, item Otto de Traberch pro marcis centum, item Sifridus de Merenberch^w pro marcis quinquaginta, item ...^x Et ad^y huius rei uberiozem evidentiam presens scriptum est sigillo domini mei episcopi et meo sigillo quoque, Sifridi de Merenberch, et domini Heinrici de Griffenuels et Ottonis de Vinkenstein^z sigillatum. Actum Villaci, anno domini M^oCCCLV, XVII kalend. iunii, XIII indiccionis.

Št. 275

1255, maj, 24, Krmin

Grof Majnhard III. Goriški podeli v fevd Otonu Bergognu s Spilimberga za 500 oglejskih mark dohodke od odvetništva v nekaterih krajih blizu Vidma, in sicer z možnostjo odkupa. Med pričami se omenja tudi Ulrik z Rihemberka.

Orig. notarski instrument na perg. (14 : 26,7, takoj na začetku manjši madež od vlage, na sredini vrez v znamenje kasacije) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis iz 1731 v družinskem arhivu grofov Spilimbergov v Benetkah (Cannaregio) (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Carreri, Elenco dei beni di Giovanni di Zuccola, v: ATr, NS 20 (1895), 127, op. 4 (pod marec, 8, ital.) (C). – Predhodne objave: Carreri, Spilimbergensia documenta regesta, v: Miscellanea di Storia Veneta, Ser. III, vol. III, 3. – Nozze Moretti-Spilimbergo, Spilimbergo 1885, 8. – Paschini, Gregorio di Montelongo, v: MSF 12–14 (1916/18), 44. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 163, št. 624.

Dorzalne notice: – 13./14. stol.: Otto Bergogna. – 17. stol.: 8. Maii 1255. N° 52. Laddl 25 – s svinčnikom: 14.

Anno domini M ducentesimo quinquagesimo quinto, indictione terciodecima, die octavo exeunte madio in Cormone, in plathea de [pod]iola iuxta viam publicam, presentibus: domino Odolrico de Rifinbergo, domino Odolrico de Treueno^a, domino Ancio

^f C D, electi litteras B

^s C D, premissorum B

^t B, ita ut quicquid C D

^u B, depereat C D

^v B, Oternberch C D

^w B, Syfridus de Marenberch C D

^x tu izpuščam imena 18 nadaljnjih porokov

^y B, manjka v C D

^z B, Vinchenstein C, Winchenstein D

^a A, Treverio(?) C

de Wolporgo, domino Olueno^b de Regogna, domino Wicardo de Grisignana, domino Warçmano de Cormono, domino Wariato de Cero, domino Ernesto de Wisniunç, domino Fulchero de Flasperc, dominis Fulcheruso de Floiana, Almerico de Osofo, Iohanne Spanelo et aliis testibus. Cum dominus comes Mainardus de Goricia dedisset et investisset dominum Otonem, qui dicitur Bergogna de Spininbergo ad realem et legalem feudum de avochadria de vila Caceli et de rimania de Saglano et de totum suum poderum, quem habebat et tenebat atque visus fuerat habere et tenere et possidere in ecclesia sancte Marie de Scleoniche et in Scleoniche et in Puçole et in eius confinibus et de tres mansos in Mançano precio et foro quingentarum marcharum denariorum Aquilegensis monete, prout in carta per me Ranbaldum notarium continetur. Dictus dominus Otonus, qui dicitur Bergogna, per se et suos heredes suosque successores promisit et convenit et pactus fuit supradicto domino comiti Mainardo accipienti pro se et suis heredibus cum obligatione omnium suorum ad pig(n)us^c mobilibus et immobilibus et sub penna MM marcharum denariorum Aquilegensis monete pacto rato manente post penam solutam, quod, quandocumque prius dictus dominus comes Mainardus vel eius heredibus aut cui comiserit(!), dederit et solverit dicto domino Otoni, qui dicitur Bergogna, vel eius heredibus predictas quingentas marchas denariorum Aquilegensis monete, quod teneantur ei reddere, restituere, remittere recedere et refutare dictam datam investituram in dictum dominum comitem vel in eius heredibus aut cui comiserit sine omni tenore et questione aliqua, remoto omni occasione et difficultate, hoc pacto habito inter eos, quod si contingerit, quod predictus dominus comes Mainardus vel eius heredes aliquo tempore voluisset(!) exigere quantitate dicti poderis

pro C marchas vel per plus dictus dominus Otonus, qui dicitur Bergogna, teneatur per se et suos heredes eidem domino vel eius heredibus dare et restituere in retro indictu duorum suorum amicorum comunalis, qui dixerit inter eos, sine fraude, remoto odio, amore et timore. Quod si non fecerit vel contravenit persuperserit, quod debeat, et teneatur per se et suos heredes dare et solvere predicto domino comiti Mainardo vel eius hereibus predictas MM marchas denariorum Aquilegensis monete pacto rato manente post penam solutam cum omni dampno litis et expensis, si quas fecerit vel sustinuerit in iudicium sive extra iudicium, integraliter resarcire promisit.

Ego Ranbaldus sacri palatii notarius interfui rogatus et scripsi.

Št. 276

1255, maj, 29, Koper

Vercij Almerigotti iz Kopra daje v fevd Paponu, sinu Dominika Fonda iz Pirana, polovico dohodkov od vasi Kalčinar (Calcinaro) blizu Pirana. Papon obljudi svojemu gospodu zvestobo, Vercij pa mu zagotavlja varstvo.

Orig. notarski instrument na perg. (11,7 : 7,8) v mestnem arhivu (Archivio diplomatico) v Trstu (A).

Objava tu po A. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 122–123, št. 92.

(SN.) Anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indictione terciadecima, die tercio exeunte madio. Dominus Wercius Almerigoti Iustinopolitanus

^b A, Olverio C
^c pigus A (brez tilde)

dedit et investivit imperpetuo iure resti^a et legalis feudi Paponi filio Dominici Fonde de Pirano et suis heredibus medietatem omnium redditum de Calcinaro, que contrata Calcinarii posita est in confinibus Pirani, et ibidem in presenti predictus Papo iuravit fidelitatem dicto domino Wercio, sicut vasallus suo domino facere tenetur. Promisit insuper nominatus dominus Wercius imperpetuo per se et suos sucesores dicto Paponi et suis sucesoris^b dictum feudum sive dictum redditum semper ab omnique homine vel persona legitime defendere et varentare et nunquam contravenire per se vel per alios aliqua occasione vel exceptione sub pena ducentarum librarum Venetarum ipsi Paponi componendi, penaque soluta omnia predicta nichilominus firma permaneat^c. Actum Iustinopoli. Testes fuerunt Almebrati et Gabrielus murario et alii.

Ego Iohannes Piranensis incliti B(ertoldi) marchionis notarius scripsi et roboravi.

Št. 277

1255, junij, Beljak

Bamberški škof Henrik in Henrik z Greifenfelsa naznanjata, da sta se poravnala glede babenberški škofiji pripadajočega gradu Muta.

Orig. perg. v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu (A). – Prepis iz 14. stol. v bamberski kopalni knjigi Ms B 340, fol. 14v–15r, v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (B). – (Reg. v KK).

Objava tu po Z. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 259–260, št. 177 (Z).

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 474, št. 2599.

Nos Heinricus dei gratia Babenbergensis episcopus et ego Heinricus de Griffenuels communi verbo et voluntate protestamur presentium per tenorem, quod cum castrum Muttenberch, quod ad ecclesiam Babenbergensem spectat, mihi Heinrico esset pro ducentis marcis Aquilegensium obligatum, convenimus in hanc formam, quod ego recepi in pignore pro dicta peccunia redditus quinquaginta quinque marcarum de bonis ad ipsum castrum pertinentibus, et domino meo ipsum castrum libere assignavi, et redditus, quos in pignore recepi, sibi libere remittam quandocumque ducente triginta quinque marce solidorum Veronensium vel ducente marce Aquilegensium fuerint persolute. Et nos episcopus dabimus sibi Heinrico quadraginta quinque marcas ad procurandum castrum in vigilibus, ianitoribus et aliis et in subsidium, quod hoc anno ibidem^a residentiam faciat personalem, et sic in universis percipiet de mutta et aliis nostris redditibus marcas centum, residuum vero omnium reddituum nostrorum nostris usibus remanebit. Deputabimus etiam sibi unam de duabus areis in castro, si volumus, vel aream ante castro, ubi propugnaculum fuit situm, ita quod ibidem non ponat edificia nostris edificiis altiora, nisi de nostra licentia speciali, et si aream ante castrum habere volumus magis quam aream in castro, expensas edificiorum, quas fecit in ipsa area, sibi refundemus, et quamcumque aream de predictis tribus areis sibi dimiserimus. Ad eandem contulimus sibi in feudum castrense redditus decem marcarum denariorum, quinque^b de mutta et quinque de prediorum redditibus assumendis. In cuius rei testimonium presentes iussimus literas sigillorum nostrorum impressionibus roborari. Actum^c Villaci,

^a *namesto recti A*

^b *namesto successoribus A*

^c *namesto permaneant A*

^a *ibi B*

^b *B dodaja marchas*

^c *A, Datum B*

anno domini MCCLV, mense iunii, XIII indictione.^d Presentibus Burchardo de Ahorn, Sivrido de Merenberg, Ottone de Vinchenstein, Heinricho de Griffenuels, Hartlibo de Wincer et aliis multis.

Oba viseča pečata poškodovana. –1. bamberskega škofa ohranjen samo fragmentarno; – 2. Henrika z Grifenfelsa (slika: Neuer Siebmacher, zv. IV. 7 a, tab. 14). Legenda: SIGILVCD HANRICI.

Št. 278

1255, junij, 18, Hainburg

Izvoljeni salzburški nadškof Filip dovoljuje minoritom, da ne le v njegovi škofiji, marveč tudi znotraj njegove cerkvene pokrajine ob priložnosti posvetitve svojih cerkva in oltarjev ter ob praznikih svojih zavetnikov, posebno sv. Frančiška in Antona, podeljujejo 40 dni odpustkov.

Orig. izgubljen (A). – Ohranjen v objavi pri Zahnu l.c. (Z)– (Reg. v KK).

Zahn trdi (l.c.), da je v arhivu dunajske minoritske province na Dunaju (pečat odtrgan), a hkrati tudi omenja, da je Friess v: AÖG 64 (1882) ne navaja.

Objava tu po Z. – Predhodne objave: Zahn, UBSt III (1903), str. 258–259, št. 176.

Reg. in literatura: Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 476, št. 2602. – Martin, RS I (1928), str. 33, št. 236.

Phy(lippus) dei gratia Salzpurgensis ecclesie archyelectus apostolice sedis legatus omnibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium salvatore. Sollicitudinem et opus ministerii fratrum minorum, qui ad hoc instituti sunt, ut verbo dei fideles in fide plantent et excolant, benigno favore^a prosequentes non solum in nostra dyocesi verum etiam in provincie nostre terminis auctoritate nostra roborare et confortare cupimus, maxime ut commissis nobis, quibus singulariter singulis adesse nequimus personaliter, vice nostri debeant in spiritu consolari, quod ut ipsi melius exequi valeant ac ferventius eos fideles attendant, aspicientes, ut dicit apostolus, in auctorem fidei et consumatorem Iesum, qui proposito sobi gaudio sustinuit crucem, in dedicationibus ecclesiarum suarum et altarium et patronorum earundem festivitatibus nec non sanctorum Francisci et Antonii XL dierum dandi indulgentiam concedimus eisdem auctoritate presentium facultatem. Datum in Hainbvrch, anno domini MCCLV, XIII^b kalendis iulii.

Št. 279

1255, (junij, ok. 18), Hainburg

Izvoljeni salzburški nadškof Filip dovoljuje minoritom, da ne le v njegovi škofiji, marveč tudi znotraj njegove cerkvene pokrajine spovedujejo, nalagajo grešnikom pokoro in jih odvezujejo od grehov; pri svojih pridigah pa lahko glede na velikost praznika podeljujejo po 20 ali 30 dni odpustkov.

Orig. perg. (21,9 : 11,6 + 1,5) v zbirki listin minoritskega samostana na Dunaju v Knjižnici in arhivu dunajske minoritske province (A). – (Reg. v KK).

^d B se tu zaključuje
^a favorem Zahn

^b Zahn in Martin omenjata, da je v izvorniku prvotno stalo število XLJ, napačno popravljeno v XIII

Objava tu po A. – Predhodne objave: Friess, *Geschichte der Österreichischen Minoritenprovinz*, v: AÖG 64 (1882), str. 190, št. 21. – Zahn, *UBSt III* (1903), str. 243, št. 165 (pod ok. januar, 20).

Reg. in literatura: Jaksch, *MDC IV/1* (1906), str. 475, št. 2601. – Martin, *RS I* (1928), str. 33, št. 236.

Dorzalne notice: – 14. stol.: Philippus Salzburgensis in predicacionibus XX aut XXX dierum indulgetiarum in diebus festis.

Phy(lippus) dei gratia Salzburgensis ecclesie archyelectus^a, apostolice sedis legatus, omnibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium salvatore. Cum turbis nos prementibus diversis ad diversa trahamur, nec intendere valeamus singulis, quantum singulorum requirit necessitas et officii debitum, cui nos prefecit altissimus, ministrum ac fratres, quibus id ipse iniungendum duxerit, ordinis minorum in partem nostre sollicitudinis advocandos duximus, ut ea operemus auctoritate per eos, quibus non valemus intendere per presenciam personalem. Patere igitur cupimus tenore presencium universis, quod fratribus memoratis, de quibus in domino plenam gerimus fiduciam, non solum in nostra dyocesi sed et nostre provincie terminis eandem, quam penitenciarum nostri habent, auctoritatem audiendi confessiones, iniungendi penitencias et absolvendi concedimus, et ut in suis predicacionibus pro qualitate festivitatum possint XX^{ti} aut XXX^a dierum indulgenciam elargiri. Datum in Heunbvrc^b, anno domini MCCLV.

Od visečega pečata ostal le perg. trak.

Št. 280

1255, junij, 20, Anagni

Papež Aleksander IV. dovoljuje menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda, da smejo članom svojega reda, ki so zaradi človeške slabosti morda zapadli izobčenju ali postali iregularni (neprimerni za opravljanje svetih opravil), po nasvetu izobraženih in pobožnih sobratov podeliti odvezo ali jih dispencirati, bodisi da so tako kazni zaslužili pred ali po vstopu v red, razen v primerih, ko bi zaradi teže prestopka morali sami odpotovati v Rim; to dovoljenje velja glede na okoliščine tudi za druge priorje ali škofo.

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 33,5 : 26 + 3,5) št. 721 v StLA v Gradcu (A). – Zapis v registrih Aleksandra IV., reg. 24, fol. 105, c. 724, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B). – Dva prepisa iz 19. tol. v zbirki listin št. 721 v StLA v Gradcu (C D). – (Reg. v KK).

Objava tu po A. – Predhodne objave: Zahn, *UBSt III* (1903), str. 257–258, št. 175. – Bourel de La Roncière, *Registres I* (1902), str. 267, št. 899 (besedilo kakor na str. 101, št. 338, pod april, 3).

Reg. in literatura: Muchar, *Steiermark V* (1850), 259–260. – Schedario Baumgarten II (1966), str. 22, št. 2350. – Hilger, *Papsturkunden*, v: FRA II/83 (1991), str. 166, št. 279. – Omemba: Milkowicz, *Klöster in Krain*, v: AÖG 74 (1889), 467, št. 7.

Formular: M. Tangl, *Päpstlichen Kanzleiordnungen* (1894), str. 290, št. 77 (z dodatki).

Iz dorzalne notice je razvidno, da je bil privilegij naslovljen na kartuzijo v Bistri.

Notice na prednji strani: – notica papeškega pisarja na pliki: B. P. – (razure v sredini zgoraj, ki jo omenja Hilger, nisem opazil).

^a archyelects s tilde nad lcs A
^b A Heimburch Friess

Dorzalne notice: – notica papeškega prokuratorja: Penacius (Hilger). – 13. stol.: Generale pape Alex. III. L. – Privilegium de dispensatione irregularium domus sancte Marie in Frovnz. – 14. stol.: Alexander de dispensatione irregularium nostrorum. – na levi: Suspensiones. – 18. stol.: B. No. 4. – obrnjeno na glavo: 1254. Fasciculus III. N° 1.

✠ Alexander ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . Cartusie et universis prioribus Cartusiensis ordinis salutem et apostolicam benedictionem. Licet ad hoc fratrum vestri ordinis pia desudet intentio, ut ab eis in hiis, que faciunt, prudenter et provide procedatur secundum deum et ordinis honestatem, aliquando tamen ex conditionis humane fragilitate contigit^a, quod quidam ex ipsis excedunt in casibus, in quibus excommunicationis sententiam et notam irregularitatis incurrunt. Quare a nobis supplicatione humili postulastis, ut, cum viri contemplatione dediti sint in religionis favorem a discursibus prohibendi, ac propter viarum pericula eisdem fratribus ad nostram presentiam impediatur accessus, super hoc providere de benignitate solita curaremus. Nos itaque pie volentes, quod vestra devotio in hiis, que digne possumus, sedem apostolicam repperisse gaudeat gratiosam, ut singuli vestrum in conventibus sibi commissis predictis fratribus constitutis ibidem absolutione ac dispensatione indigentibus, sive priusquam ordinem intraverunt sive postea in casibus excesserint memoratis, de consilio discretorum fratrum vestrorum, qui litterati sint et deum timentes, impartiri valeatis absolutionis beneficium, et dispensare cum eis vobis auctoritate presentium concedimus facultatem, nisi adeo gravis fuerit et enormis excessus, quod merito sint ad sedem apostolicam destinandi. Ceterum tibi, fili prior Cartusie, ceteris prioribus ordinis tui ac uni eorum, quem elegeris tibi super premissis, iuxta formam eandem huiusmodi absolutionis et dispensationis beneficium impendendi, si necesse fuerit, indulgemus auctoritate presentium potestatem. Verum ne vobis, filii priores, ex aliqua causa possit aliquod more vel difficultatis imminere discrimen, singulis diocesanis vestris dispensationis et absolutionis huiusmodi concedimus auctoritate presentium facultatem, ut ab eis, cum vobis vel alicui vestrum fuerit oportunum, valeant obtineri. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Anagine, XII kalend. iulii, pontificatus nostri anno primo.

Bula na svileni vrvtici ohranjena (premer ok. 38).

Št. 281

1255, julij, 7, Nožed

Soglasje med zastopniki piranske in izolske občine. Potem ko so se predstavniki obeh strani izkazali s pooblastili, Pirančani z javnim instrumentom svojega notarja Odorika, izdanim 5. julija, in predstavniki Izole z javnim instrumentom svojega notarja Gasperja, izdanim istega dne, sta se obe strani sporazumeli, da postavita za svojega razsodnika glede spornega mejnega ozemlja med obema občinama pri Nožedu, Čeredu in drugod, sicer odsotnega koprskega podestata Marka Zena.

Orig. notarski instrument na perg. (31 : 17,5), št. 81, v PAK, enota Piran (A).

Objava tu po A. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 123–124, št. 93.

^a A namesto contingit

Brez dorzalnih notic.

(SN.) In nomine Trinitatis amen. Anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione tertiadecima, die septimo intrante mense iullio. Actum super territorium Noscedi, presentibus domino Vertio Almerigoti, domino Hengalpreto Sabino, domino Varnerio de Çilago, domino Petro de Facina, domino Facina de Casto, domino Almerico Dituini et aliis multis. Iohannes Maçarolus, Adalgerus Odorlici et Adalperus Elie et Albinus de Gisla et Henricus Carentanesus, sindici et procuratores et commissarii comunis Pirani, sicut aparet per publicum instrumentum manu Odorlici notarii de Pirano confecto sub anno dominico millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione tertiadecima, die quinto intrante mense iullio et cetera, que in ipso continebatur, et Iohannes Bonninus et Venerus Paysane, consules Insule, sindici et procuratores comunis eiusdem terre, sicut aparet per publicum instrumentum manu Gaspari notarii Insule confectum, continente sub anno dominico millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione tertiadecima, die quinto intrante mense iullio. Unde sindici predicti et procuratores dictarum terarum, nomine et vice eorum comunium atque singularum personarum, compromiserunt in dominum Marcum Çenum potestatem Iustinopolis, licet absentem, tamquam in eorum iudicem arbitralem et amicabilem compositorem, de omni lite et controversia, que et quas vertitur inter comunia predictarum terarum atque singularium personarum nomine et occasione teretorii Noscedi et Ceredi de Uago et de alliis contratis que in sententia continebitur et de usus fru(c)tibus in proprietatibus dicti teretorii. Que vero partes de comuni concordio et voluntate dederunt et concesserunt memorato domino Marco Çeno potestati Iustinopolis, licet absentis, liberum arbitrium sive potestatem sentiendi et arbitrandi sive definiendi universas questiones inter comunia ipsarum terarum sive singularium personarum, habitas inter eos, hunc usque de teretorio supradicto sive occasione supradicti tereni; quod, quidquid memoratus iudex arbiter dominus Marcus Çenus potestas Iustinopolis duxerit sentiendum, arbitrandum sive definiendum, sive die feriata sive non feriata, partibus presentibus vel absentibus, per contumaciam inter predicta comunia sive singularium personarum promiserunt ratum et firmum habere et tenere et non contravenire in perpetuum aliqua occasione vel exceptione per se vel alios et comunia eorum, sub pena mille librarum Venecialium denariorum, medietas cuius pene deveniat comuni Iustinopolitano, allia medietas pene deveniat parti sententiam et arbitrium observanti; penaque soluta predictum compromissum in suo robore perseveret.

Ego Valtramus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius huic compromisso interfui et a partibus supradictis rogatus scribere scripsi et roboravi.

Št. 282

1255, julij, 11, Gradec

Otokar iz Gradca se v korist samostana v Reinu odpove svojim zahtevam do gradu Helfenstein in odvetništvu nad samostansko posestjo v Wagnitzu.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 15. stol. v Codex Hermann abbatis, fol. 45v, v arhivu samostana Rein (B). – <Reg. v KK>.

Objave (tu delna po M): Mlinarič, GZM I (1975), št. 90. – Zahn, UBSSt III (1903), str. 261, št. 178 (M).

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 261.

... Huius rei testes sunt: Gotfridus de Marcpurg, iudex tunc provincialis, Amelricus abbas de Runa, Wigandus de Messenberg, Manegoldus de Altenhouem(!), Rudolfus de Lubgast, Ottakarus de Voitsperg et alii quam plures. Acta sunt hec in Grecz, in curia plebani, anno domini MCCLV, quinto ydus iulii.

Št. 283

1255, julij, 26 – julij 28, Koper

Marko Zeno, koprski podestat, izbran od predstavnikov občin Piran in Izola za razsodnika glede razmejitvene črte med obema občinama (prim listino št. 281), je najprej prebral in razglasil za veljavnega javni instrument o poravnavi med občinama z natančnim opisom razmejitvene črte pri Nožedu in Čeredu, ki ga je napisal njegov notar in ki se ga morajo pod kaznijo 1.000 beneških lir držati prebivalci obeh občin. Dne 28. julija pa so predstavniki obeh občin zbrali v (dvorani) velikega sveta v Kopru, in ko so se oboji izkazali s pooblastili, Pirančani s pooblastilom, ki ga je 28. julija izdal njihov notar Nikolaj, Izoljani s pooblastilom, ki ga je istega dne izdal njihov notar Gasparus, v imenu obeh občin prisegli, da bodo pod kaznijo 1.000 beneških lir spoštovali sprejeto poravnavo in razsodbo, kakor je bila zapisana, zapiana pa je bila v treh izvodih.

Orig. notarski instrument na perg. (30,6 : 67,7), št. 82, v PAK, enota Piran (A).

Objava tu po A. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 124–129, št. 94.

Dorzalne notice: – Infrascripta omnia ista sunt inter comunes Pirani et Insule. – Ducali e processeti No. 16, attinenti li confini territoriali, copie nell' inventario. Armadio A, Col. 11.

In nomine trinitatis amen. Anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo quinto, indicione tertiadecima, die sexsto(!) exeunte mense iull. Presentes nomina que inferius dicuntur. Nos quidem Marcus Çenus potestas Iustinopolis, iudex arbiter electus a sindicis et procuratoribus et commisariis comunis Piranni, nomine ipsius comunis et pro ipso comune sive singularium personarum eiusdem loci ex una parte et a sindicis et procuratoribus sive commisariis comunis Insule, nomine et vice ipsius comunis et pro ipso comune sive singularium personarum eiusdem loci ex altera, nomine et occasione teretorii Noscedi^a de Ceredo et de alliis contratis, facto compromiso in nobis sub pena mille librarum Venecialium denariorum, sicut(!) aparet per publicum instrumentum manu mei notarii confecto.

Congitor^b causa litis vertentis inter comunia predictarum terarum sive singularium personarum nomine et occasione teretorii supradicti, tam de proprietatibus quam de alio teretorio, volentes evitare mullta(!) malla et scandala que inter comunia predictarum terarum atque singularium personarum evenire posset^c, pro bono pacis et concordio super premisis multorum sapientum consilio requisito, taliter sententiamus, arbitramus et difinimus inter comunia predictarum terarum atque singularium personarum de teretorio predicto, tam de proprietatibus quam de alio teretorio supradicto posito infra hos confines, videlicet: ab uno cepo posito in confinibus Noscedi quod est cruce sci-gnatum, a capite campi Dominici de Ginnano de Insula versus solis ortum usque ad aquarium curentem inferius. Et veniendo per campum predictum versus solis ad ocasum

^a pod besedico je naslikana kazalka (roka, ki s prstom kaže) na Noscedi

^b A, De Franceschi to nejasno mesto razrešuje z cognoscentes de v oglatih oklepajih

^c A namesto possent

sunt positi concerni lapidum recto tramite usque ad aliud cepum, quod est cruce signatum, quod est in campo predicto; veniendo recto tramite versus solis ad ocasum per campum Dominici Marani de Insula, recto tramite usque ad masceram maiorem, que est in dicto campo; eundo recto tramite ad unum olivarum, quod est in campo Paysane filie Petri scolastici, quod est cruce signatum, et ibi positi sunt concerni lapidum, per dictum campum recto tramite usque ad campum Colmanni Tiradi; eundo recto tramite per terminum, qui est in campo predicto, per concernos lapidum usque ad fontanam. Et dicimus quod fontanam predictam debeant uti communiter, habendo spatium decem perticarum de pasu circum circa predicta fontana. Et ab inde eundo recto tramite usque ad unam rosam, quod^d est cruce scignata^e, versus solis ad ocasum; eundo recto tramite per concernos lapidum, per campum Popi et baretum ipsius, et est ibi quedam rosa, que est cruce signata. Et vadit recto tramite inferius usque ad aquarium, et esi ibi quedam arbor, que vocatur coplo et est cruce signata; eundo ultra per pillum de Maledo recto tramite desuper campum laboratum cuiusdam de Piranno; eundo recto tramite per seram dicti pilis^f et per rosas dicti pilis, que sunt cruce signate; eundo recto tramite usque ad unum sorvarum, quod est cruce signatum, a capite superiori unius vinee cuiusdam de Piranno, et vadit ultra aquarium ad unam rosam, que est cruce signata, et vadit superius a capite unius vinee Dominici tabeli de Pirano. Eundo superius ad unam magnam masceram, in qua est unum cipum cruce signatum, et vadit ad aliam masceram recto tramite superius usque ad campum Varianti de Insula. Eundo per dictum campum ad unam magnam masceram in sumitate dicti montis, in qua est unum cipum cruce signatum; eundo recto tramite ultra per duas rosas, que sunt cruce signate; eundo recto tramite per concernos lapidum per campum Legeti de Insula; eundo per campum Iohannis Barosi usque ad cepum cruce signatum; eundo inferius usque ad aquarium, ad pillum quod est ultra, quod nominatur Ceredo de Vago. Eundo recto tramite a capite vinee Iohannis Maçaroli versus Insulam et eundo recto tramite per pillum Casarolis ultra a capite vinee Iohannis Strachine de Piranno; et ab inde superius, secundum quod vadunt concerni, qui positi fuerunt per dominum Landum de Montelongo, usque ad unam contratam, que nominatur Caurines^g. Quod universum teretorium superius asignatum, a concernis positis et asignatis in locis predictis versus Pirannum et Siçoles, sententiamus, dicimus et arbitramus, quod perpetuo esse debeat comunis et hominum de Piranno, sine contraditione alterius partis, et a concernis predictis versus Insulam et versus partes Iustinopolis, universum teretorium supradictum perpetuo esse debeat comunis et hominum de Insula, sine contraditione alterius partis. Et si homines civitatis Insule habuerunt aliquas proprietates infra teretorium superius asignatum comuni et hominibus de Pirano, sententiamus ipsum teretorium libere et absolute in comuni Pirani perpetuo remanere; et e converso, si homines Piranni habuerunt aliquas proprietates infra teretorium superius asignatum comuni et hominibus de Insula, sententiamus ipsum teretorium libere et absolute in comuni Insule perpetuo remanere. Statuentes insuper, quod comunia predictarum terarum satisfacere teneantur civibus suis de proprietatibus suis, amisis occasione divisionis teretorii supradicti, sicut de iure eis videbitur expedire, salvo tamen, si aliquis civis Insule vel Piranni habet aliquas vineas vel prata in confinibus predictarum terarum, de quibus nulla questio versa fuit, quod unusquisque

^d A namesto que

^e A – če dejansko piše signata, potem ima črka i tako veliko zanko nazaj, da je na las podobna zlogu ci –

^f A namesto dicti pili

^g nad Caurines nadpisano kasneje z drugo roko Cauries

habeat et teneat suas vineas et prata, sicut actenus facere consuevit sine contradictione alicuius persone. Et insuper sententiando dicimus, quod unusquisque civis predictarum terarum pascua valeant et posint uti communiter super teretoriis predictarum terarum; et si aliquis bos vel asinus inveniretur in dapno in campis vel vineis hominibus de Piranno vel in campis vel vineis hominibus de Insula, dominus ipsius bovis vel asini solvat pro unoquoque tres soldos Venecialium et insuper dapnum restituere teneatur, habendo fidem, ille qui invenerit, si habuerit unum testem apud se, qui viderit animalia in dapno predicto; et non debeat portare nec auferre boves vel asinos ad teram suam; et rectores dictarum terarum teneantur sacramento facere fieri satisfactionem, sicut superius est assignatum, infra terciam diem postquam eis fuerit clarefactum secundum exstimationem, factam per exstimatores, qui super hec sunt constituti; qui exstimatores ire teneantur exstimare dictum dapnum in illa die, quando eis fuerit denuntiatum, sub pena sacramenti et centum soldorum Venecialium denariorum; et rectores predictarum terarum, qui erunt pro tempore, teneantur sacramento accipere dictam penam ipsis exstimatoribus, quotienscumque predicti exstimatores contra predicta facerent. Et insuper de pecudibus et capris taliter difinimus: quod si inventi fuerint in dapno, unam sumant a quarnaro supra et dapna satisfacere teneantur, habendo unum testem penes se qui viderit predicta animalia in dapno predicto. Et insuper laudamus, sententiamus et precipimus, quod quatuor homines nobiliores de Pirano et quatuor de Insula, habentes plenam commisionem a comunitatibus predictarum terarum, venire debeant Iustinopolim et iurare in maiori consilio Iustinopolitano super animas comunitatibus predictarum terarum, quod predicta omnia et singula perpetue observabunt pro se et pro comunitatibus predictarum terarum, nec contravenire presumserint vel fecerint per se vel per alios aliqua occasione vel exceptione, sub pena sacramenti et pena mille librarum Venecialium denariorum, posita in compromiso.

Quam vero sententiam sive arbitrium, nos memoratus Marcus Çenus potestas Iustinopolis, iudex, arbiter et amicabilis compositor, habita diligenti deliberatione super premisis, taliter per sententiam precipimus et mandamus utrique parti ratam et firmam perpetuo habere et tenere et non contravenire aliqua occasione sive exceptione, per se et per eorum comunia, sub pena sacramenti et pena mille librarum Venecialium denariorum, quam legitur in compromiso manu mei notarii confecto; medietas cuius pene deveniat parti sententiam et arbitrium observanti, quotiens contrafactum fuerit, casando omnia pacta et privilegia sive sententias utriusque partis, que et quas habebant de teretorio supradicto usque ad hunc presentem diem, salvo iure domini patriarce et marchionis, quod habet in rebus de teretorio supradicto.

Et insuper die quarto, exeunte mense iulii, sub eodem anno dominico et indicione. Actum in maiori consilio Iustinopolitano per campanam maiorem more solito congregato. Iohannes Maçarolus, Adalgerius Odorlici, Adalperus Elie, Albinus de Gisla, sindici et procuratores comunis Piranni nomine et vice ipsius comunis et pro ipso comune, habentes plenam commisionem a comune predicto, sicut aparet per publicum instrumentum manu Nicholay notarii de Piranno confecto, continente sub anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione tertiadecima, die quarto exeunte mense iulio et cetera, que in ipso continebatur; et Americus Marci et Baronus et Albinus Paysane et Matheus Ursi, sindici et procuratores comunis Insule, nomine et vice ipsius comunis et pro ipso comuni, habentes plenam commisionem a comune predicto, sicut aparet per publicum instrumentum, manu Gaspari notarii Insule con-

fectum, continente sub anno dominico millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione terciadecima, die quarto exeunte mense iullio et cetera, que in ipso continebatur^h, quod predicti syndici et procuratores utriusque terarum superius nominati hec omnia supradicta in dicto consilio, tactis sacris evangelis, corporaliter in animam comunium dictarum terarum iuraverunt, omnia predicta perpetuo atendere et observare et non contravenire, sub pena sacramenti et pena predicta mille librarum Venecialium, sicut legitur in compromiso; et insuper sententia predicta in suo robore perseverit. Huic sententie interfuerunt testes rogati: dominus Vertius Almerigoti, dominus Varnerius de Çilago, dominus Petrus Nicholay, dominus Çaninus condam domini Marci, dominus Iohannes Maçarolus, Adalperus Elie, Petrus Apoloni de Piranno et dominus Vecelus Aduarvi et Iohannes Bonninus de Insula et aliis multis. Lata fuit hec sententia super teretorium predictum, presentibus partibus dictarum terarum, sicut legitur in compromiso, cuius vero tenoris sententie sunt tria instrumenta.

Ego Valtramus Iustinopolitanus et incliti B(ertoldi) marchionis notarius huic sententie interfui et de mandato dicti domini Marci potestatis Iustinopolis et iudicis et a partibus supradictis rogatus scribere hanc sententiam bona fide sine fraude scripsi et roboravi.

Št. 284

1255, avgust, 17, Piran

Piranski kapitelj oprosti samostan - špital sv. Lazarja v Benetkah od dajatve kvartezija (četrtine?) od vinogradov, ki jih ima samostan v Piranu; poslej dolguje samostan kapitlju in župniku v Piranu le tri libre popra na leto. V listino je inserirano pooblastilo, ki ga je za pogajanja s kapitljem dobil prior samostana sv. Lazarja.

Orig. notarski instrument na perg. nekoč v Kapiteljskem arhivu v Piranu, danes neznan kje (A).

Objava tu po F. – Predhodne objave: De Franceschi, Chartularium Piranense, v: AMSI 36 (1924), str. 129–131, št. 95 (F).

(SN.) In nomine domini. Anno eiusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione terciadecima. Actum in Pirano die quintodecimo exeunte mense augusti, presentibus presbitero Gonberto priore sancti Bassi, Pelegrino de Pusterla, Petro aurifice, Henrico filio Dominici Silvestri et aliis ad hoc testibus rogatis. Dominus presbiter Facina plebanus ecclesie sancti Georgii de Pirano, Petrus scolasticus, presbiter Leonardus, presbiter Romerius canonici predictae ecclesie pro se ipsis et nomine capituli predictae ecclesie remiserunt, locaverunt et concesserunt in perpetuum iure livelli dompno(!) presbitero Marco priori monasterii sancti Laçari de Veneciis recipienti pro se ipso suisque successoribus suisque fratribus et conversis et nomine iam dicti monasterii rationem quartisii quam iamdictus dominus prior et monasterium predictum sancti Laçari dare tenebantur capitulo et ecclesie de Pirano pro suis vineis habitis et positis in districtu et confinibus Pirani, ac^a etiam de vineis quas dictus dominus prior vel sucessores eius aut monasterium predictum aliquo tempore recuperarent vel haberent in districtu et confinibus Pirani; dans dictus dominus prior pro se suisque sucessoribus anuatim iure census et livelli plebano et capitulo ecclesie de Pirano in festo sancti Michaelis in Pirano tantum tres libras piperis, quem vero censum et livellum predictus

^h A namesto continebantur
^a hac A

dominus prior dare promisit pro se ipso et suisque^b successoribus nomine predicti monasterii sancti Laçari et suorumque^c fratrum et conversorum ex vigore unius instrumenti facti manu Tomasini de Lacu notarii, tenor cuius talis est:

In Christi nomine amen. Anno eiusdem nativitatis millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indicione tertiadecima, die nono intrante mense augusti. In presentia testium, quorum nomina declarantur inferius, Bonalberigus diaconus, frater Nicolaus, frater Dominicus, frater Guilielmus, frater Iacobinus, omnes fratres et conversi hospitalis sancti Laçari de Veneciis, omnes de comuni voluntate in pleno capitulo suo nomine et dicti hospitalis fecerunt, laudaverunt et constituerunt dompnum Marcum priorem dicti hospitalis sancti Laçari suum nuncium, sindicum, procuratorem et actorem ad pertractandum et faciendum omnia que spectant ad hutilitatem et necessitatem dicti hospitalis et fratrum cum hominibus qui habent seu spectant habere aliquam questionem contra predictum hospitalem et fratres ipsius hospitalis in partibus Istrie et eius districtus, et specialiter et generaliter ad faciendum securitates et recipiendum et ad omnia alia et singula que in predictis vel circa predicfa necesse fuerit faciendum, promittentes se firmum et ractum (habere)^d quidquid dictus nuncius, sindicus et procurator seu actor fecerit super premissis. Actum Veneciis, in hora sancti Moisi, presentibus Benedicto calegario, Nasinbene figlio quondam Viviani Cavalerii, Henrico Furlano et aliis. Ego Thomasinus de Lacu scriptor imperialis aule notarius interfui rogatus, scripsi et roboravi.

Que vero pacta et locationes predictus dominus plebanus insimul cum fratribus suis supradictis nomine capituli et ecclesie de Pirano, et predictus dominus dompnus^e Marcus presbiter prior monasterii sancti Laçari et nomine successorum suorum et fratrum et conversorum vicissim inter se promiserunt firmum et ractum habere et in perpetuum observare, ut superius legitur, sub pena centum librarum Venecialium parvorum, penaque^f soluta omnia predicta nichilominus perpetuam et plenissimam obtineat(!) firmitatem.

Ego Iohannes Odorlici de Pirano notarius incliti G(regorii) marchionis notarius interfui et, ut supra legitur, a partibus rogatus scripsi et roboravi.

Št. 285

1255, september, 17, Anagni

Papež Aleksander IV. menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda: da bi ublažil njihovo stisko zaradi pičlosti samostanskih dohodkov, jih oprošča vseh denarnih dajatev ali nabirk, naloženih od apostolskega sedeža ali papeških legatov. (Listina iz kartuzije Bistra.)

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 29 : 22,5 + 3) št. 4740 (1978 vrnjen iz HHStA po rep. Sam/2) v ARS v Ljubljani (A). – Zapis v registrih Aleksandra IV., reg. 25, fol. 19, no. 150, v Vatikanskem arhivu v Rimu (B).

Slika: Mlinarič, Kartuzija Bistra (2001), 30.

b A
c A
d [habere] verjetno dodatek F
e A
f pena que F

Objava tu po A. – Predhodne objave: *Besedilo* (namenjeno žičkemu samostanu, tu št. 286) je objavil že Zahn, *UBSt III* (1903), 261–262, št. 179. – *Objava istega besedila pod april, 17: Bourel de La Roncière, Registres I* (1902), str. 121, št. 400.

Reg. in literatura: *Schedario Baumgarten II* (1966), str. 35, št. 2401. – Hilger, *Papsturkunden*, v: *FRA II/83* (1991), str. 168, št. 283. – *Slovenija v papeških listinah* (1996), str. 123, št. 9. – Prim. Milkowicz, *Klöster in Krain*, v: *AÖG 74* (1889), 384 (pod april, 17, prim. Potthast II (1875), str. 1302, št. 15809); 467, št. 8 (pod september, 17). – Mlinarič, *Kartuzija Bistra* (2001), 29–30.

Besedilo je enako besedilu listin, izdanih za kartuziji v Žičah in Jurkloštru (št. 286 in 287), vse razlike so navedene v opombah k pričujoči listini št. 285.

Notice na prednji strani: – notica papeškega pisarja na pliki desno: B. Parm. – levo zgoraj razura (Hilger).

Dorzalne notice: – na sredini zgoraj notica papeškega prokuratorja: Penacius Cart.; niže na sredini neberljiva notica, pod njo: de collectis (Hilger). – 13. stol. Sequitur(?) bulla Alexandri pape de caritatis subsidiis et ceter. – Desno spodaj (obrnjeno na glavo): Litere con(cernentes?) collectas. – 13./14. stol.: Generale pape Alexandri III. 8. – 17. stol.: Sign.: B. N° 6 – 18. stol. Sign.: 1254. Fasciculus III. N° 3. – Sign. v rdeči barvi: an 1254 Lad 4 N° 49.

✠ Alexander ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . Cartusie ac universis prioribus et fratribus Cartusienis ordinis salutem et apostolicam benedictionem. Religionis vestre meretur honestas, ut vos speciali diligentes in domino caritate prosequamur gratia sedis apostolice ac^a favore. Sane tenuitatem vestrarum reddituum et proventuum sollicitate attendentes ac per hoc volentes alicuius relevationis solatio vos gaudere auctoritate vobis presentium indulgemus, ut ad prestationem aliquarum collectarum, subsidiorum et aliarum exactionum, imponendorum vobis et domibus vestris a sede apostolica seu legatis eiusdem aut ipsorum auctoritate ac mandato, non teneamini per litteras ipsius sedis seu legatorum eius, que plenam et expressam de indulgentia huiusmodi et ordine vestro non fecerint mentionem^b, etiam si contineatur^c in eisdem litteris, quod id^d, quod per eas mandatur, fiat, aliqua indulgentia non obstante. Nos enim excommunicationis, suspensionis et interdicti sententias^e, si quas occasione predictorum in vos communiter vel aliquos vestrum ab aliquo promulgari contigerit, decernimus non tenere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Dat. Anagnie XV kalend. octobr., pontificatus nostri anno primo.^f

Bula (premer 40 mm), viseča na precej tanki rumeno-rdeči svileni vrivici, močno oksidirana. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis: SPA-SPE – Reverz: ALE - XANDER: - P̄P IIII.

Št. 286

1255, september, 17, Anagni

Papež Aleksander IV. menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda: da bi ublažil njihovo stisko zaradi pičlosti samostanskih dohodkov, jih

^a c zapisan na razuri (velja samo za listino št. 286)

^b memoriam v prepisu B listine za Jurklošter (št. 287)

^c contineantur v prepisu B listine za Jurklošter (št. 287)

^d sledi razura pomotoma zapisanae besedice per (velja samo za listino št. 286)

^e sentencias v prepisu B listine za Jurklošter (št. 287)

^f prepis B listine za Jurklošter (št. 287); listina ima na koncu papežev podpis Alexander papa quartus

oprošča vseh denarnih dajatev ali nabirk, naloženih od apostolskega sedeža ali papeških legatov. (Listina iz kartuzije Žiče.)

Orig. perg. (litterae cum filo serico: 29 : 22,8 + 3), št. 723, (1869 vrnjen iz HHStA) v StLA v Gradcu (A). – Trije prepisi iz 19. stol. v zbirki listin št. 723, prav tam (D E F). – Prepis iz 13. stol. v perg. knjižici privilegijev kartuzije Žiče Rok 1, str. 11, v zbirki rokopisov ZAC v Celju (B). – Prepis iz 1568 v zvezku privilegijev kartuzije Žiče Rok 2, fol. 2v, prav tam (C). – Seznamu listin iz 1568 Rok 3, str. 2, prav tam, omenja tudi prepis besedila v neopredeljenem vidimusu. – (Reg. v KK).

Objave (tu glej listino št. 285): Zahn, UBSt III (1903), 261–262, št. 179. – Loye-Cenival 2, 536, št. 1744 (besedilo kakor v Bourel de La Roncière, Registres I (1902), str. 121, št. 400, pod april, 17).

Reg. in literatura: Muchar, Steiermark V (1850), 260 = Potthast II (1875), str. 1317, št. 16017. – Schedario Baumgarten II (1966), str. 35, št. 2402. – Hilger, Papsturkunden, v: FRA II/83 (1991), str. 168, št. 284.

Besedilo je enako besedilu listin, izdanih za kartuziji v Bistri in Jurkloštru (št. 285 in 286). Odstopanja v Zahnovi objavi gredo na račun netočnega prepisa.

Notica na prednji strani: – notica papeškega pisarja na pliki desno: B. Parm. – Dorzalne notice: – notica papeškega prokuratorja: Penacius Cart. – 13. stol.: Domus in Seyts. De indulgencia collectarum. Quod non tenemur ad collectam.

Zahn: 13. stol. (prečrtano): De indulgencia collectarum. 14./15. stol.: Domus in Seyts. Quod non tenemur ad collectam.

– 17. stol.: Pro toto ordine. Quod non teneamur ad praestationes collectarum, subsidiorum seu exactionum quarumcumque, nisi nominatim de indulgentia huiusmodi et ordine nostro fiat mentio. Alexander papa 4. 1255. – Stare signature: 1) B. N° 14. 2) N° 89. 3) Seiz. Cista XVIII. no. 26. – Sign. z rdečo kredo: an 1255. Lad 5 N° 3.

Bula (premer ok. 38 mm), ki je nekoč visela na rumeno-rdeči svileni vrvi, ohranjena posebej. Averz: glavi sv. Petra in Pavla in napis: SPASPE – Reverz: ALE - XANDER: - P̄P̄ • IIII • .

Št. 287

1255, september, 17, Anagni

Papež Aleksander IV. menihom v (Veliki) Kartuziji in vsem priorjem kartuzijanskega reda: da bi ublažil njihovo stisko zaradi pičlosti samostanskih dohodkov, jih oprošča vseh denarnih dajatev ali nabirk, naloženih od apostolskega sedeža ali papeških legatov. (Listina oz. prepis iz kartuzije Jurklošter).

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 1568 v zvezku privilegijev kartuzije Jurklošter Rok 4, str. 11, v zbirki rokopisov ZAC v Celju (B).

Besedilo je enako besedilu listin, izdanih za kartuziji v Bistri in Žičah (št. 285 in 286), vse razlike so navedene v opombah k listini št. 285.

Št. 288

1255, september, 21, Velikovec

Koroški vojvoda Bernard osvobodi šentpavelski samostan v Labotski dolini in pod njim ležeči trg izpod oblasti svojih sodnikov, pridrži si le krvno sodstvo.

Ponaredek na perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – (Reg. v KK).

Slika faksimila: Landesausstellung St. Paul 1991, I, str. 211, št. 11.19.

Objave (tu delna po A): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 477–478, št. 2605 (J). – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 144–145, št. 90.

Reg. in literatura: Neugart, Historia monasterii ad S. Paulum I (1848), 88. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 293–294, št. 1222.

Po Jakschu gre za ponaredek iz leta 1335, ko je koroški vojvoda zavladal tudi na Štajerskem; ponarejevalec je verjetno isti kot pri listini 1221, (november), Lipnica + (1222), januar, 2, Gradec (F. Kos, GZS V (1928), str. 181–182, št. 349). Za podlago je pač služila neka prava listina iz leta 1255, ki pa se ni ohranila. – Prim. Höflechner, Urkundenwesen, v: Carinthia I 159 (1969), 73, 82, 101–102 (v primerjavi z listino: 1254, marec, 2, tu št. 227).

... In cuius rei testimonium nostrum sigillum presentibus duximus appendendum. Testes sunt: comes Heinricus de Hevnburg, Levoldus plebanus de Chreig, Heinricus, Duringhardus sacerdotes et capellani nostre curie, Vlricus de Truchsen, Guntherus de Chinwerch, Cholo de Saldenhoun, Haydenricus de Rechperch, Fridericus iudex de Pliburch, Iohannes iudex Volchenmarcht, Tosmannus civis de Völchenmarcht, Murol-dus thelonarius de Volchenmarcht et Chūnradus procurator ecclesie sancti Pauli et alii quam plures. Cui tractatui ego Perchtoldus canonicus Frisacensis interfui quem et scripsi in castro Volchenmarcht; feliciter amen. Acta sunt hec anno gratie MCCLV, indiccione VIII^a, XI kalend. octobris, tempore Leutoldi abbatis sancti Pauli etc.

Na zeleni vrvici viseči pečat vojvoda Bernarda št. tri v temno rjavem vosku (premer 80 mm).

Št. 289

1255, oktober, 16, Čedad

Duhovniki Vilvin iz Tolmina, Martin, imenovan Vazana, in Ulrik iz Cerknice so se v sporu s čedajskim kapituljem odpovedali desetini od lanu v Tolminu; obdržal jo je le Ulrik iz Cerknice, ki jo ima dejansko v fevdu, vendar le za čas svojega življenja.

Orig. perg. v zbirki kapiteljskih listin (Pergamene capitolari) V, 100, v arheološkem Muzeju (MAC) v Čedadu (A).

Objava reg. tu po S.

Reg. in literatura: Sachetti, Tolmino, v: Nuovo archivio Veneto, NS 10 (1905), str. 52, op. 1 (S).

Anno dominice incarnationis MCCLV indictione XIII die sabbati XVI intrante octubri in Civitate Austria ... inpetentes dominos Viluinum de Tulmino Martinum dictum Vazana et Wolricum dictum Circhiniz presbiteros de decima lini, dicendo illam esse capituli Civitatis et ad illud pertinere iidem presbiteri pro se cesserunt omni liti et questioni, quam capitulum eis movebat, et iuri si quam^a in eadem decima habebant vel videbantur habere, salva decima quorundam mansorum, de qua dominus Wolricus presbiter predictus dicebatur investitus esse in vita sua tantum.

Št. 290

1255, oktober, 16, Špitalič

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, potrdi s soglasjem žene in sina vetrinjskemu samostanu špital v Špitaliču in mu zamenja hubo na potoku Bela za drugo v Podbukovju pri Lebeku.

^a A namesto XIII
^a siquidem S

Orig. izgubljen (A). – Dva prepisa v vetrinjskih kopalnih knjigah iz 1544 v KLA v Celovcu: prvi v Ms 1/2, fol. 197r–197v, št. 569 (B); – drugi v Ms 1/1, fol. 318r–318v, št. 481 (fol. 318v, nem. prevod) (C). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 479–480, št. 2607 (J). – Ullepitsch, Diplomatarium Carniolicum, št. 22, v: MHK 3 (1848), 93. = Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 169–170, št. 212.

Reg. in literatura: Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 294, št. 1224. – Klun, Archiv für Krain 2–3 (1854), str. 29, št. 117. – Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 164, št. 628. – Prim. Mlinarič, Žiže in Jurklošter (1991), str. 64, op. 105, str. 126.

Vlricus filius ducis Carinthie^a et dominus Carniole universis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris intuentibus presens scriptum salutem in omnium salvatore. Quia loca religiosa, quantum possumus, promovere et fovere volumus, ut tenemur, hospitale in Poxrukhe^b cum omnibus pertinentiis suis a predecessoribus nostris Victoriensi cenobio collatum manutinentes dictam collationem cum assensu uxoris mee et filii nostri habemus stabilem atque firmam. Commodum^c autem et utilitati eiusdem hospitalis dantes operam efficacem mansum quendam in montibus situm, ubi rivulus qui dicitur Vellach originem recipit fluxus sui, pro alio manso in Buch^d in confinio Libeke^e commutavimus, ita ut dictum mansum aput^f rivulum Vellach dicti cenobite cum omni iure proprietario sicut alia^g bona eiusdem hospitalis in perpetuum libere possideant et quiete. Ut autem hec imposterum^h permaneant inconvulsa, presens scriptum cum subscriptis testibus super hoc in testimonium sigilli nostri munimine fecimus communiriⁱ. Testes sunt Burhardus prior de Sitz^k, Wilhelmus prior de Kirio^l et Wilhelmus conversus eorum Cartusienensis ordinis, Ditricus^m sacerdos custos Victoriensis, Iohannesⁿ conversus ibidem, Ditricus^m et Heinricus capellani nostri, Gebhardus de Lienberg^o, Cuenradus^p de Luntz^q, Iacobus de Guetenberg^r, Marquardus de Kolmuntz^s, Berchtoldus et Oscemanus fratres de Rabenberg, Vlricus Muylich et alii quam plures. Acta sunt hec in Pockhsrucke^t, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo^u quinto, decimo septimo kalendas novembris.

a B, Carinthie C
b B, Pochsrucke C
c C, comodo B
d B, Puch C
e B, Liebegke C
f B, apud C
g C, allia B
h B, in posterum C
i C, comuniri B
k B, Sitich C
l B, Kyrio C
m B, Dietricus C
n B, Ioannes C
o Liebenberg C, Liebnweg B
p B, Chuenradus C
q B, Luentz C
r B, Guetenberg et alii quam plures C
s C, Kotmuntz B
t B, Pocksrucke C
u C, quinquagesimo B

Št. 291

1255, oktober, 21, Pazin

Grof Majnhard III. Goriški daje Winterju iz Pazina in njegovi ženi Hedviki v fevd grad Gotnik z okolico, gospostvom in dohodki razen hube Puzila s Karsperga, potem polovico dohodkov vinske desetine na gori, imenovani Ungara, ter pravice, ki jih je imel grof v treh Winterjevih vaseh. Če bo imel Winter zakonite sinove, bodo ti za njim dobili omenjeni fevd, če pa bi sinovi umrli brez moških dedičev, naj fevd nasledijo hčere.

Orig. notarski instrument na perg. (11,7 : 29,5) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v Cod. 1103, str. 186 v knjižnici TLF v Innsbrucku (B). – (Prepis F. Kosa v zapuščini M. Kosa, fasc. 4, str. 654–655; reg. in prepis v KK).

Objava tu po A. – Predhodnih objav ni.

Reg. in literatura: Wiesflecker, Görzer Regesten I (1947), str. 147, št. 563 (pod 1252); str. 164, št. 629. – Prim. Štih, Goriški grofje (1997), 22, 64, 89, 208.

Dorzalne notice: – 15. stol.: Prief um Gūten ... dalje izbrisano. – 13. stol. (obrnjeno na glavo): Ein lehn brief lautend umb ein vesten Gotef des graf Mainhard ... dalje neberljivo. – 18. stol.: N° 12. Lndl. 23.

(SN.) Anno domini millesimo CCLV, indictione XIII, die XI exeunte octobri. Dominus Meynardus illustris comes Goricie, advocatus ecclesie Aquilegiensis, pro se et heredes suos iure iusti et legalis feudi investivit dominum Wintherum de Pisino et uxorem suam dominam Aduych de toto castro et contrata, redditibus et dominio de Gotef, excepto uno manso Pucili de Casperch; investivit etiam eis medietatem redditus totius vini de monte, qui dicitur Vngara, et quodam ius, quod idem comes habebat in tribus villis ipsius Wintherii, ita quod filie ipsius Wintheri debeant dicto feudo succedere, et si idem Wintherus filios legitimos masculos vel unum vel plures adquisierit, filie tunc penitus non succedant eidem feudo. Et si dicti masculi vel masculus sine heredibus decederent, filie, ut dictum est, iure succedant, tali condicione, quod idem Wintherus nec sui heredes nunquam occasione aliqua pro aliqua persona contra ipsum comitem vel heredes suos se oponet, et quod eidem comiti vel suis heredibus vel suis pro negocio speciali ipsius comitis, si necesse fuerit, quandocumque dictum castrum aperiet et intromittet, dando ipsis cum eo consilium et iuvamen. Et si hoc non faceret, ut dictum est, idem Wintherus vel successores sui, idem comes et sui successores omnia dicta bona per singula scripta debeant pleniter rehabere^a, cessante occasione pleniter, sicut prius. Promisit idem Wintherus per se et heredes suos et per alios in eodem castro habitantes de ipso castro dominum comitem dictum non offendere, et si offenderet, infra quatuor septimanas proxime venturas idem Wintherus vel sui teneantur pleniter restituere et in melius retractare. Nuncium vero, qui ponat eundem Wintherum in corporali tenuta, dedit dictus comes dominum Swarçmannum de Cremons. Et quod idem comes et sui heredes omnia ipsa bona iure legalis feudi eidem Winthero et suis successoribus ab omni homine in iure debeat warentare. Actum Pisini in solio ecclesie^b castri Pisini presentibus dominis Philippo de Wassenstayn, Wolrico de Rifinberch, Wicardo de Petrapilosa, Swarçmanno dicto, Otone de Sorunberch, Henrico de Pisino et aliis multis.

^a *slledi prečrtana beseda pleniter*

^b *Kos bere occulto*

Ego Bonacursus imperiali auctoritate notarius interfui et de voluntate partium duo instrumenta istius tenoris scripsi.

Št. 292

1255, november, 30, Velikovec

Ulrik, sin koroškega vojvoda in gospod Kranjske, podarja za blagor svoje duše in duš svojih prednikov samostanu v Št. Pavlu dve hubi z gozdom v Kollnitzu za ustanovitev dveh tedenskih maš: ob torkih v čast sv. Duhu in ob sobotah v čast Devici Mariji. Med pričami se omenja Viljem iz Mekinj.

Orig. perg. v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju (A). – Prepis v Schumijevi zbirki prepisov listin v ARS v Ljubljani (B). – (Reg. v KK).

Objave (tu delna po J): Jaksch, MDC IV/1 (1906), str. 481, št. 2609 (J). – Chmel, Urkunden, v: FRA II/1 (1849), str. 38, št. 34.

Reg. in literatura: Chmel, o.c. (1849), str. XLI, št. 34. – Ankershofen, Kärntner Regesten, v: AKÖG 32 (1865), str. 295, št. 1226. – Schroll, Urkundenbuch St. Paul v: FRA II/39 (1876), str. 145–156, št. 91. – Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 170, št. 213.

✠ In nomine domini amen. ✠ Nos Vlricus filius ducis Karinthie ac dominus Karniolie ... Huius rei testes sunt: Hertwicus dapifer de Chrich, Willehelmus de Chrich, Otto de Vinchenstein, Willehelmus de Minchendorf, Fridericus de Wolfperch, Cyslinus senior, Haynricus iunior de Silberberch, Vlricus de Rechperch, Cyslinus iunior et alii quam plures. ... Actum apud Volchenmarchet, anno domini MCCLV, in die beati Andree.

Št. 293

1255, december, 12, Lateran

Papež Aleksander IV. dovoli stiškemu opatu in samostanu, da lahko zahteva in zase obdrži zapuščine, ki bi po dednem pravu pripadle njihovim članom, ko bi še živeli v svetu; izjema je le fevdalna posest.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 18. stol. v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (B). – Prepis v rokopisu iz 1719 Puzel, Idiographia, Ms 148r, str. 30–31, prav tam (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 170–171, št. 214 (iz B).

Reg. in literatura: Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 84. – Omemba: Valvasor, Ehre VIII (1689), 696.

✠ Alexander ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis abbati et conventui monasterii Sitticensis ordinis Cisterciensis Aquileiensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Devotionis vestrae precibus inclinatus, ut possessiones aliaque bona mobilia et immobilia, exceptis feudalibus, quae liberas personas fratrum, ad monasterium vestrum mundi relicta vanitate volantium et professionem facientium in eodem, si remansissent in seculo ratione successionis vel quocunque alio iusto titulo contigissent et potuissent aliis enlargiri, petere, recipere ac retinere libere valeatis, vobis auctoritate praesentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli

apostolorum eius se noverit incursum. Datum Laterani, II idus decembris, pontificatus nostri anno secundo.

Št. 294

1255, december, 12, Lateran

Papež Aleksander IV. potrdi stiškemu opatu in samostanu vse svoboščine in pravice, ki so mu jih podelili že njegovim predhodnikom ali svetni vladarji.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 18. stol. v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (B). – Regest v rokopisu iz 17. stol. Notata de monasterio Sitticensi, v cod. MP 236, fol. 305r, v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu (C). – (Reg. v KK).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 171–172, št. 216 (iz B).

Reg. in literatura: Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 84 (iz C). – Omemba: Valvasor, Ehre VIII (1689), 696.

Dorzalne notice (v prepisu kot dopis na koncu listine): – In hac bulla confirmat Alexander IV pontifex omnes libertates et immunitates monasterio Sitticensi a praedecessoribus suis benigne concessas.

Alexander episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis abbati et conventui monasterii de Sittik^a Cisterciensis ordinis Aquileiensis dioecesis salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut ipsum per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter, dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, omnes libertates et immunitates a praedecessoribus nostris Romanis pontificibus, nec non libertates et exemptiones saecularium exactionum a regibus et principibus vel aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis indultas, sicut eas iuste et pacifice obtinetis, vobis et per vos monasterio vestro auctoritate apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Laterani secundo idus decembris pontificatus nostri anno secundo.

Št. 295

1255, december, 12, Lateran

Papež Aleksander IV. osvobodi na njihovo prošnjo stiškega opata in samostan plačevanja mitnine za blago, ki ga kupujejo za svojo rabo.

Orig. izgubljen (A). – Prepis iz 18. stol. (pod 1256) v zbirki prepisov listin (Historičnega društva) v ARS v Ljubljani (B). – Dva regesta: v rokopisu iz 17. stol. Notata de monasterio Sitticensi v cod. MP 236, fol. 304v, v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu (C); – Reg. v rokopisu Puzel, Idiographia (1719), str. 30, Ms 142r, v ARS v Ljubljani (D). – (Reg. v KK (pod 1256)).

Objava tu po B. – Predhodne objave: Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 181–182, št. 228 (pod 1256) (iz B).

Reg. in literatura: Brunner v: Wissenschaftl. Studien u. Mitt. aus dem Benedictiner-Orden 2/3 (1881), 84 (pod 1225) (iz C). – Schumi, URBKr II/2 (1887), str. 171, št. 215 (pod 1255) (iz D).

^a B popravljeno v de Sittich, tako Schumi

Dorzalne notice (v prepisu kot dopis na koncu listine): – Haec bulla continet exemptionem a solvendis tributis.

✠ Alexander ✠ episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis . . . abbati et conventui monasterii Sitticensis ordinis Cisterciensis Aquileiensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Solet annuere sedes apostolica piis votis, et honestis petentium precibus favorem benevolum impertiri. Eapropter, dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes^a assensu, ut de blado, vino, lana et animalibus^b, quae pro vestris usibus emere vos contigerit nulli pedagia, vinoagia seu roagia, quae pro his^c saecularibus exiguntur, solvere teneamini, vobis auctoritate praesentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere vel ei ausu temerario^d contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Laterani, II idibus decembris, pontificatus nostri anno secundo.^e

^a *B precej nečtljivo, Schumi convenientes*
^b *animabus B*
^c *ac B*
^d *contrario B*
^e *B ima dodatek anno 1256*